TATA VÁROS. Erdélyi fényképe.

király nem lehetsz!» — «Nem is lennék. Szegény ember a király. Látod, apám, ott, olyan szeretnék lenni!» És rámutatott egy aranynyal kivert diszkocsira, a melyet újjongva rajongott körül a nép. A hintóban czifra ember ült, a kit ünnepelt a csőcselék. — «Igen, atyám, lásd, ilyen akarok lenni. Vitéz, kit kedvel és tisztel a nép; a kiért ujjong és a kinek rendre hódol. A ki meghódítja az asszony és a férfi szivét egyaránt. A ki duskál az aranyban, a kit életében beczéznek, s halála után tisztelnek, a kinek dicsőségéről még a legkésőbb nemzedék is isteni mondákat regél. Bizony, atyám, az akarok lenni, mint az ott az aranyos hintóban — *bikaviador*.»

* **Egy bölcsésztudor mint bikaviador.** A «Münchener Neueste Nachrichten» czimű ujságnak Madridból következőket irják: Valami *Mazzantini* nevü ember, ki 25 éves koráig vasúti állomásfőnök volt, ezután bikaviador lett és e téren hiressé válván, oly nagy vagyont szerzett, hogy utóbb majdnem fejedelmi háztartást vihetett. *Lesaca* bikaviador, kit tavaly megöltek, szintén utolsó jogi szigorlatra készült, midőn a bikaviadori pályára lépett. Most *Mediavilla* bölcsésztudor lett viadorrá, habár eredeti hivatásában fényes jövőre számíthatott volna. Fiatal kora daczára — Mediavilla csak 22 éves — nem régen gimnáziumi tanárságot kapott. Egykori tanárai, barátai és szülői nem voltak képesek őt szándékáról lebeszélni s az egyetemet és könyveit elhagyva, f. évi augusztus 22-én a madridi arénában már fel is lépett, mert azt mondja, hogy a bikaviadori dicsőséget mindennél többre becsüli.

* **Furcsa világ.** Melbourneban a varrónőnek egy férfiing varrásáért 10—17 krajczárt fizetnek s ugyanazon ing kimosásáért a khinainak 20—24 krajczárt.

* **Tőzegszén.** Rosendahl norvég mérnök kitalálta a módját, hogyan lehet a tőzegből kőszénalakú anyagot készíteni 250 fok melegben főzés után. A főzés zárt vastartókban történik, mi által a kátrány és más vegyi anyagok részt vesznek az elégetésben. A tőzeg 80 százalékából kőszén forma anyag lesz, mely eléggé használható érczolvasztásra és fűtésre egyaránt s e mellett félannyi áru, mint a kőszén.

* **Összegyüjtött könnyek.** Perzsiában a könnyeknek, különösen a temetések alkalmával hullottaknak, bűvös gyógyító erőt tulajdonítanak s ezért nagyobb temetéseknél a rendező minden gyászoló kezébe ad szivacsot vagy egy csomó gyapjut, hogy könnyeiket összegyüjtsék. A könnyeket azután üvegbe facsarják ki s csak akkor használják, ha más orvosszert már hatástalannak találtak.

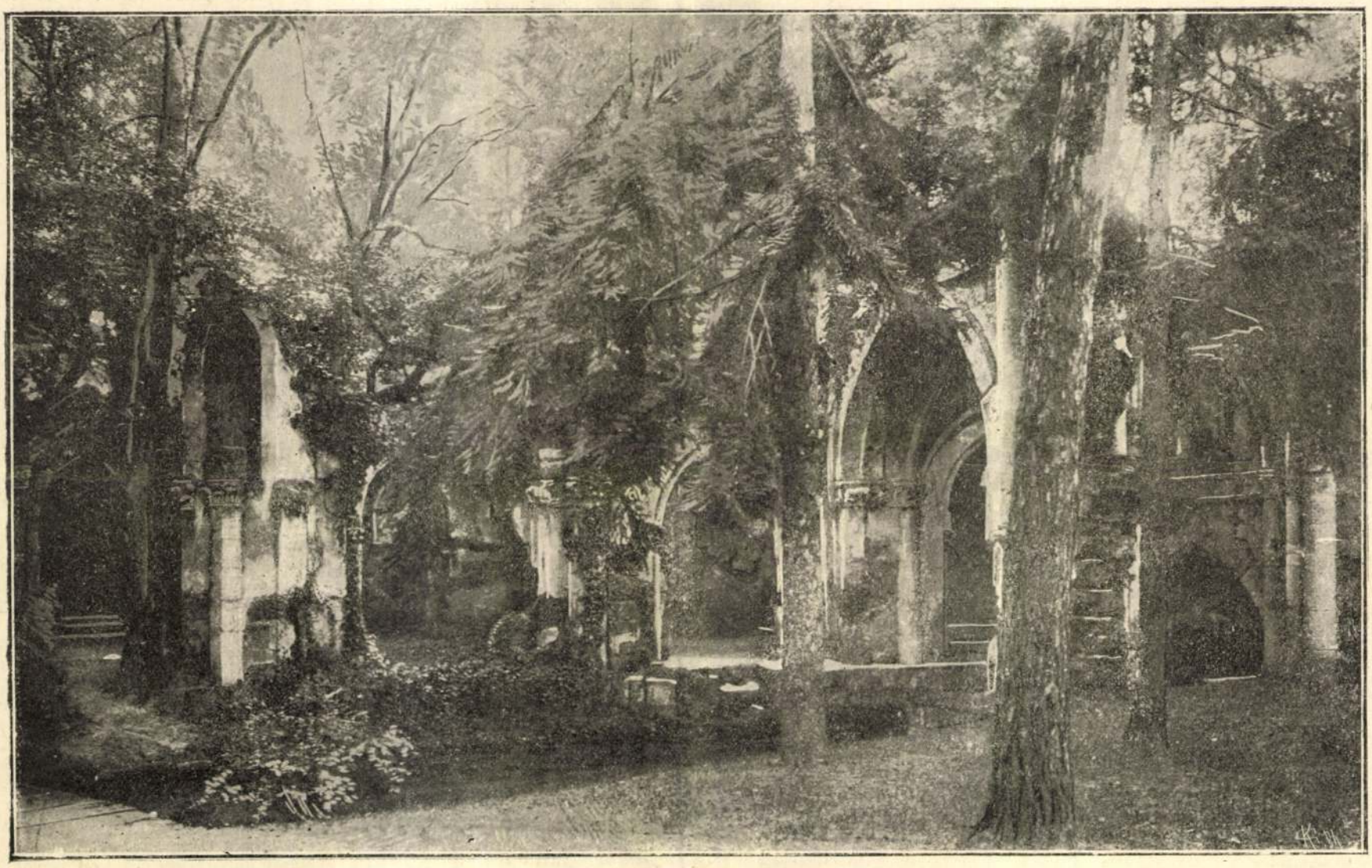

ROMOK A TATAI PARKBAN. Klösz fényképe.

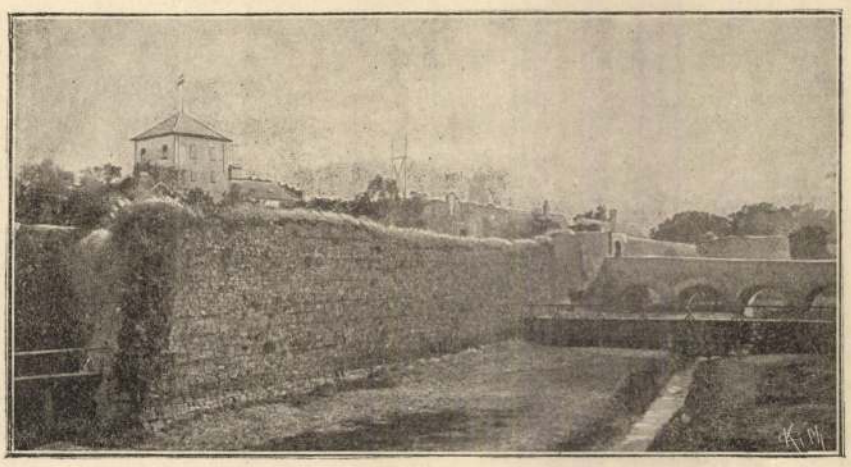

A TATAI VÁR HÍDJA.

Klösz fényképei.

A TATAI KASTÉLY AZ UDVAR FELŐL.

az anyám könyörgött értük, hogy bocsássa őket szabadon!

No de nem is volt többé velük baj! Olyan alázatosak és szerények lettek egyszerre! Sőt még fát, vizet hordtak be a konyhára és örültek, ha akármicsoda kis szivességet tehettek nekünk.

De még Heulenburg is örült volna, ha lehetett volna. Csakhogy annyira tartózkodók voltunk vele szemben, hogy néha bizony magam is megsajnáltam. Különben, mikor ebéd és vacsora idején ott ült az asztalunknál, egyikünk sem szólt hozzá. Az anyám különben nem is beszélhetett, mert nem tudott németül, én pedig azzal mentettem a hallgatásomat, hogy restellem a német kiejtésemet.

— Nem azért nem beszél! — felelte.

— Hát miért?

— Mert gyülöl engem! Pedig lássa, én nem vagyok ellenség. Csak ellenfél voltam. A magyart sose gyűlöltem, habár harczoltam is ellene! Én a császáromnak esküdtem hűséget, az ő kardbojtját viselem, hát nem csinálhattam mást, mint harczolni azok ellen, a kik ő ellene támadtak. Becsületes harcz volt! Mi győztünk, de a legyőzötteket, mi katonák tiszteljük legjobban, mert hősök voltak és mert szerették a hazájukat. Ők is a magukét, mint mi a mienket. Ki tehet róla, hogy nincs egy hazánk! Hogy azt közösen szerethetnénk s hogy ne választana el gyülölet egymástól!

Olyan szépen, okosan és nemesen beszélt! Talán ekkor kezdtem megszeretni, vagy mindjárt első látásra? Ki tudja, mikor születik meg a szerelem? Ki tudja, melyik pillanatban kerül virág a fára és harmat a virágba?

Elég az hozzá, hogy nem tudtam rá haragudni, bár mennyire akartam is! Lassanként egész jó barátság fejlődött köztünk. Az anyám egyre szidott ugyan, hogy mit tudok annyit karatyolni azzal a némettel, de én bizony csak karatyoltam tovább. Én elmondtam neki a mi családi viszonyainkat, ő a magáéit. Az atyja gazdag stájer nemes volt, de elszegényedett, s ő, a ki legjobb módban élt gyermekkorában, mire hadnagy lett, kénytelen volt megélni a gázsijából.

— Úgy örültem a háborúnak! El voltam keseredve — mondta egyszer — a szegénységem miatt és reméltem, hogy hátha elesem hősi halállal. De hiába rohantam a legnagyobb tűzbe, még csak sebet se kaptam. Még Isaszegnél se, a hol pedig minket csúful elvertek. Végigharczoltam az egész hadjáratot s újra itt vagyok; legfeljebb egy csillagommal lett több. Szép csaták voltak! A magyarok bátrak, mint az oroszlánok. Azért velök ugy bánni, a hogy bánnak! A rab oroszlánt nem szabad megcsúfolni!

Ha egy-egy ilyen beszéde után felkelt volna és meg akart volna csókolni, még csak ellenkezni se tudtam volna! Lassanként teljesen meghódított és nagy, mély szerelemmel kezdtem szeretni.

Nemcsak a szépségeért, de a jóságáért, nemes voltáért.

Egyszer hallotta, hogy valami miatt összepereltem az anyámmal. Odajött hozzám és azt mondta:

— Ha nekem élne az édes anyám, nem tudnék neki egy rosz szót se mondani!

És telejött a szeme könnyel! Férfiban talán nem is volt annyi gyöngédség soha, mint ő benne! Nemes és becsületes volt tetőtől talpig. Talán észre is vette vonzalmamat, — melyik férfi nem veszi azt észre, — de úgy tett, mintha nem látná. Gyöngéd, szeretetteljes, jó barát maradt, a ki el nem árulta volna magát. Pedig ő is szeretett. De soha sem szólt róla. De egyszer mégis majdnem elárulta magát. A bátyáimról beszélgettünk, a kik, Isten tudja, hol bujdosnak és kérdeztem tőle, hogy elfogná-e őket, ha hazaszöknének?

— Nem, — felelte határozottan.

— De hiszen akkor elvesztené a kardbojtját.

— Sőt agyon is lőnének. De önért szívesen meghalok.

Maga is megijedt e vallomás után és rögtön kijelentette nagy zavarral, hogy ez csak olyan sablonos bók volt. Bizony elfogná őket.

És azontúl jobban vigyázott magára. Még árnyalatát is kerülte annak, hogy valahogy ki ne mutassa az érzelmeit.

Csak utolsó este, elutazása előtt, akkor nem tudott tovább uralkodni magán. Vacsora után volt s kinnt ültünk a tornáczon. Anyám boldogan gondolt a másnapra, mikor már nem kell főzetnie a katonáknak, én pedig elszorult szívvel ültem a főhadnagy mellett és minden pillanatban féltem, hogy kitör belőlem a zokogás, annyira fájt az a tudat, hogy utoljára ülök mellette. S még hozzá, valami ostoba sejtés egyre azt súgta, hogy többé nem fogom őt látni.

Alig beszéltünk. Csak mikor az anyám sürgetett, hogy menjek már feküdni, akkor fogta meg a kezemet és megcsókolta.

— Isten áldja! — mondta magyarul, — én soha el nem felejteni!

És úgy reszketett a hangja is, meg a keze is!

Másnap korán reggel elmentek. Én az ablaknál álltam, mikor lóra akart ülni. A mint megpillantott, odajött és kihúzott a táskájából egy levelet:

— El akartam küldeni, de jobb, hogy odaadhatom magam, legalább még egyszer látom! Isten áldja!

Az utolsó két szót megint magyarul mondta s azzal kezet csókolt és felpattant a lovára.

Ott maradt a kezemben a levele s a kezemen egy forró könycsepp.

Ez volt, öcsém, az a levél. El is olvashatod. Bocsánatot kér, hogy írni mert, de meg kellett irnia, a mit el nem mert mondani, hogy szeret! Házasságra most nem gondolhat, de mihelyt jobb helyzetbe kerül, eljön értem. Ha nem szeretem, elég lesz azt neki akkor is megtudni, addig, hadd boldogítsa a reménység, hogy hátha szeretem. Az arczképét is tépjem össze, ha úgy akarom; ő azt fogja hinni, hogy néha szeretettel nézem és ebben a hitben boldog lesz . . .

Az első és utolsó levele. Azóta hirt sem hallottam felőle. Bizonyára meghalt. Ha életben maradt volna, eljött volna.

— Hátha még eljön? — kérdeztem mosolyogva.

— Milyen öreg tábornok lenne. Fehér hajjal, fehér szakállal. Meg sem ismerném!

Az arczképet visszatette a szekrénybe, de közben suttogott valamit:

— Ha visszajönne! Megismerném!

S úgy ragyogott a szeme. De csak egy pillanatig, mert azután hamarosan tele jött könnyel s úgy mondta:

— Dehogy jön vissza! Soha! S minek is jönne? Hadd gondoljak én rá mindig úgy, mint daliás, fiatal tisztre s ő reám, ha még él, úgy mint viruló ifjú leányra. Szebb ez így. Jobb ez így. Odafent a másvilágon úgy is így találkozunk. Mert a jók ott fiatalokká lesznek és azok maradnak az idők végezetéig . . .

EGYVELEG.

* **Pályaválasztás.** Maró szatira jelent meg *Echegaray* spanyol irónak, a «Nagy Galeotto» hirneves szerzőjének a tollából, Madridban.

Az atya sétálni megy gyermekével. — «Kedves fiam, — szól hozzá, — azt hiszem, ideje volna, hogy jövendő pályádról gondolkozzunk. Mi akarsz lenni? *Tudós*? Hirnév fog környezni akkor, a tudomány egyik büszkesége válhatik belőled, mindenki tisztelni és becsülni fog»... — «És éhen halhatok, — felel a fiú. — Nem, atyám. Meg aztán akkor a többnél is többet kellene magolnom.» — «Légy hát *államférfiu*. Felviheted tanácsosságig, vagy, uram istenem, mit lehessen tudni, talán a miniszterségig!» — «Hogy aztán meggyilkoljanak! Nem, atyám. És aztán túl sokat kellene hajlonganom, hizelegnem.» — «Nem vágyódnál a politikus dicsőségére? Mint *képviselőért*, rajongani fognak érted. Mit se kell tudnod. *Igent* és *nemet* bárki is tud mondani, és igérni a nélkül, hogy megtartanók, bizony isten, nem is olyan nagyon nehéz.» — «Hm! Ez már tán inyemre volna, — szól a fiu, — de mégse. Függni a nép kegyétől? Hisz az változik, mikor nem is hinné az ember.» — «Ugy hát *pap* lehetnél. Lelkész, azután püspök, érsek, végre pápa is.» — «Soha! Szerelem nélkül éljek? Ne tudjam, mily édes a csók? Élő halott legyek? Nem, apám, nem élet ez egy spanyolnak.» — «Hát mégis mi akarnál lenni? — kérdi végre aggodalmasan az apa. — Tán *katona?* Generális? . . . . vagy» . . . . — «Hogy holmi kubai vagy filippini lázadásban pusztuljak el. Nem. Köszönöm.» — «De végre is,

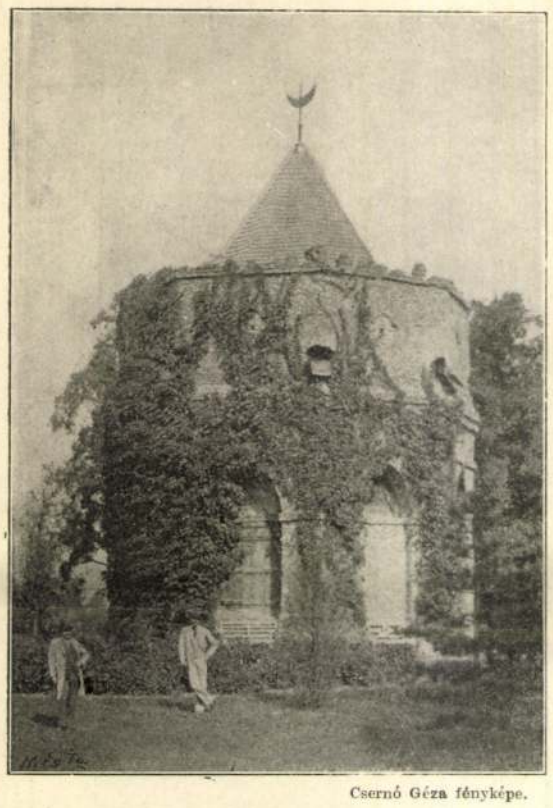

Csernó Géza fényképe.

KERTI LAK A TATAI ANGOLKERTBEN.

hírnévre tettek szert a csapók; még 1836-ban is 136 csapó-mester volt a városban. Híresek voltak az ötvösei is. Nagyon keresett iparczikkek voltak a tatai bőrkészítmények, főleg az úgy nevezett *gémbőrök*, melyekkel Tata az egész országot ellátta. Ma már, mint mindenütt, itt is hanyatló félben van a kisipar. A jelenlegi tatai ipar leghíresebb készítményei a majolika és cserép-edények.

Tata-Tóváros útczái egy-kettő kivételével szűkek és rendezetlenek. Emeletes ház alig néhány van a városban. Csak újabb időben, mióta a szőny-brucki vasútvonal megnyílt, kezd a város magyobb mértékben fejlődni. Rendkivűl gazdag lévén vizekben, a gyáriparra igen alkalmas hely volna; a természet adományai azonban még épen nincsenek kellőleg fölhasználva. A tatai vizek, melyek télen-nyáron állandóan + 16 R° melegek, ma mintegy 90 malmot, fűrész- és kallókereket hajtanak.

A városnak legérdekesebb nevezetessége a vár és várkastély. A mai várkastélyt *Esterházy* Miklós gróf tette lakhatóvá 1815-ben. A kastély megújításánál fölhasználták a fehérmegyei vértes-szent-kereszti benczés apátsági templom boltozatának szépen faragott bordáit is. Éjszakkeleti részén egy négyemeletes csonka torony van; az épület többi része kétemeletes. A várkastélyt 1895-ben kezdték restaurálni, ez a munka azonban egyelőre félbeszakadt. Ez épületben van elhelyezve a gazdag családi levéltár, a ritka szép aczélmetszet-gyüjtemény és az öt termet betöltő becses képtár, melyben egy, a Madonnát életnagyságú alakban ábrázoló rajzot Leonardo da Vinci művének tartanak.

A vár mellett, a nagy tóhoz közel áll a grófi kastély. Egyszerű emeletes barokk ízlésű épület ez, két végén egy-egy alacsony toronynyal. A keletre eső torony egyik szobájában írta alá Ferencz király 1809 október 14-én a bécsi békekötést. A pompás parktól környezett kastélylyal szemközt van a grófi téli kert, a födött lovagló csarnok és a festő-műterem.

A remek kis szinházat Esterházy Miklós gróf, a közelebb elhúnyt tulajdonos, 1888/89-ben építtette Fellner és Hellmer ismert szinházépitők tervei alapján. Fényes berendezésére és pompás szerkezetére nézve ez egyik legszebb vidéki szinházunk. A mennyezetet Pállik Béla festő művészi freskói ékesítik. A falak, a páholyok és az erkély oldalai pompásan vannak diszítve. A földszintet márvány karzatok választják el a körszékektől és a grófi külön páholytól. Az egész szinház villamos világításra van berendezve.

A szinház előtt elterülő parkból remek kilátás nyílik a nagy tóra, különösen a tóvárosi part felé, a mely oldalán kedves házikók, svájczi stílü villák oly hivogatólag mosolyognak az idegen felé. Ezek közül a két legszélső *Gróf Esterházy Móricz* a veszprémi főispán tulajdonát, beljebb várszerű falakkal körítve *Feszty Adolf* nagyobbszabású szintén svájczi stílü nyaralója következik, e mellett *Feszty Gyula* fővárosi műépitésznek a mult évben készült villája tűnik szembe vasrácsos kerítésével s ízléses parkozással. E villában a hadgyakorlatok alatt úgy tudjuk, b. Fejérváry honvédelmi miniszter foglalkozik. — Majd beljebb a Tatáról Tóváros felé vezető tóparti korzón szintén egy a gróf tulajdonát képező, s e mellett pedig a volt tatai főúr, Miklós gróf által még életében kedvelt komornyikjának ajándékozott villa zárja be a tóparti nyaralók sorozatát.

Tóvárosnak keleti részén fekszik a 260 hold kiterjedésű hattyú-liget (angol kert), melynek közepén a 30 holdnyi terjedelmű Cseke-tó van. Lugasok, ritka fák és virágok ezrei, egy nyári kastély, a melytől a Cseke tó partján a magyar államvasút angolkerti megálló helyéhez vezető út melletti magaslaton áll a mai egyik képünkön bemutatott kis kerti lak, kupoláján a félholddal, mely azonban csak mint kerti dísz, a török hódoltság emlékét van hivatva a látogatókban fölélesztení. Ezeken kivűl mesterséges vízesések, barlangok, romok, kristálytiszta források emelik e pompás park szépségét, melybe a közönségnek szabad bejárata van. A parkból gyönyörű kilátás nyílik a szomszéd, erdőkoszorúzta bérczekre és a baji szőlőhegyekre. A parkon túl van a díszes berendezésű fürdőház. A nagy tavon innen van a lóversenytér, egyike a legszebbeknek a monarkhiában. Mindezek az idegeneknek, de főkép a fővárosi lakosságnak ezreit csalogatják Tatába, kivált a nyári napokon.

Az annyiszor emlegetett tatai tóval kapcsolatban lehetetlen meg nem emlékezni magáról a tatai és tóvárosi uradalmak legnagyobb nevezetességéről, a hazánkban majdnem páratlan *haltenyésztésről*, melyet nemcsak ebben a közvetlen Tata mellett elterülő nagy tóban, de a gazdaságilag vele szoros kapcsolatban lévő s az uradalom területén lévő más nyolcz tóval együtt a legnagyobb szakszerűséggel kultiváltatott már Esterházy Miklós gróf, s a mely a mellett, hogy a halászatok idején 70—80,000 frt jövedelmet hajt az uradalomnak, szakszerűségével speciálitása nemcsak a vidéknek, de az országnak egyaránt.

Maguk az uralkodó ház tagjai is többször megtisztelték látogatásukkal Tatát. 1809-ben *Ferencz* király és egész családja Tatában tartózkodott. Ez alkalommal halt meg a lelkészlakban *Károly Ambrus* főherczeg Magyarország primása, 24 éves korában. Újabb időben *Ferencz József* Ő felsége, s több főherczeg örvendeztették meg látogatásukkal a várost és a grófi családot.

Most az őszi hadgyakorlatok alkalmából ismét meglátogatja ő felsége és vendégeül fogadja ott *II. Vilmos* német császárt.

MILI NÉNI NÉMETJE.

Irta Vértesy Gyula.

(Vége.)

A néni fölvette az arczképet, egy darabig szótlanul nézte, (bizonyára olyannak látta a fakó szineken át is a fiatal főhadnagyot, mint akkor, azon az első reggelen) s azután folytatta a beszédjét:

— Ő volt! Nagyon jó ez az arczképe! Mintha csak őt magát látnám! S mintha a hangját is hallanám! Azt a kedves, csengő hangot, mely nekem mindjárt az első pillanatban rokonszenvesen hangzott, pedig németül beszélt.

Röviden elmondta, hogy az éjjel érkezett s nem akart minket zavarni, kint hált a folyosón! Azután előre is bocsánatot kért azért az alkalmatlankodásért, a mit okozni fog ő és a legénysége.

— De hát ide vagyunk vezényelve s a katonának engedelmeskedni kell, még akkor is, ha felebbvalói udvariatlanságot parancsolnak neki. Mert ez — tette hozzá — nagy udvariatlanság, két szegény nő nyakára küldeni minket.

— Hogy tudja, hogy csak ketten vagyunk?

— Előre informáltak! Arról is, hogy ez büntetés akar lenni! De legyenek nyugodtak, a mennyire tőlem függ, igyekezni fogok, hogy ittlétünkkel lehető kevés alkalmatlanságot okozzunk, a mamájának is és önnek is, szép kisasszony!

Az utolsó bókkal elrontotta első megjelenésének rokonszenves hatását. Elhitettem magammal, hogy afféle, szoknyák után szaladgáló ficsúr, a ki azt hiszi, hogy egy pár szép szóval elcsavarja az én fejemet is. És elhatároztam, hogy hideg leszek hozzá. Csak annyit beszélek vele, a mennyit épen kell és azután semmi közünk egymáshoz.

Ő pedig, szegény, ugyancsak igyekezett volna barátságos lábon állni velünk. De én tüntetőleg mellőztem; az anyám pedig valóságos gyülölettel nézett a «németre».

— Talán még harczolt is ellenünk! — mondogatta.

Mindössze azt mondta el neki csak harmadnap, persze magyarúl, hogy első nap milyen komiszak voltak a katonái! Én tolmácsoltam a beszédét, természetesen elhagyva a németekre szórt áldástalan jelzőket.

Teljesen kikelt magából a fiatal tiszt, míg hallgatta a beszédemet és alig várta, hogy vége legyen az ebédnek! Kiment és végigkardlapozta valamennyi legényét, azután pedig gúzsba köttette őket az istállóba a lovaik mellé. Végre is

Csernó Géza fényképe.

FESZTY GYULA VILLÁJA TATÁN.

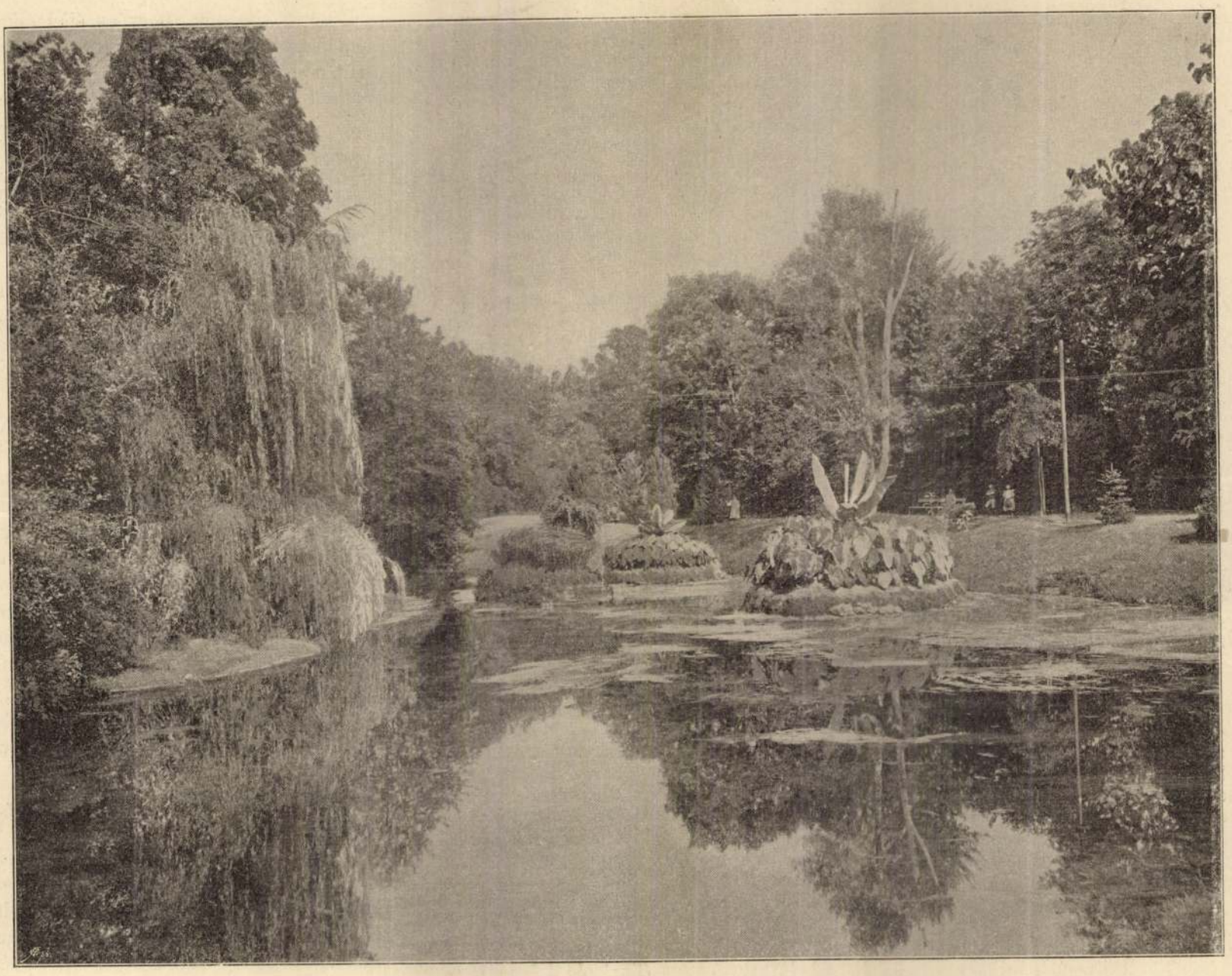

A TATAI PARKBÓL.

A TATAI TÓ TÓVÁROS FELÉ NÉZVE.

Erdélyi fényképe.

A TATAI KASTÉLY, A HOL A NÉMET CSÁSZÁR LAKNI FOG. Erdélyi fényképe.

Zsigmond király is megjelent, s ha nem volt Tatában, mással képviseltette magát.

Zsigmond halála után Tata a *Rozgonyiak* kezébe kerülvén, az egykori zajos élet teljesen megszűnt. Csak *Mátyás* király uralkodása alatt látott a város ismét szebb napokat. *Mátyás* király ugyanis látván a vár és város pusztulását, magához váltotta azt, s a várban vagy új palotát építtetett, vagy — a mi valószínűbb — a Zsigmond-féle palotát állíttatá helyre. Bonfinius, Ranzanus, Oláh Miklós érsek bámulatos dolgokat írnak e királyi palota aranyos termeiről, pompás folyosóiról és művészi bútorzatáról. Idővel azonban ez épületek nyomtalanúl elenyésztek; a hirükön kívül csak nehány igazán szép monda őrzi Mátyás király emlékét Tata vidékén. Ilyen a *Mária-kút* regéje, továbbá az *arany kacsa* mondája. Ez utóbbi szerint a római vizvezeték kőcsöve a föld alatt vezetett a Pannon várig (Bregetióig). A nagy király és kisérete azzal mulattatták magokat, hogy Tatában egy fából készült, aranyozott kacsát tettek a vizvezeték csövébe, s az ó-szőnyi várig vágtatván, bevárták, míg az arany kacsa ott előtűnt.

Mátyás halálával Tata fénykora is letűnt. Csak egyszer tértek még vissza a régi szép idők. *II. Ulászló* 1510-ben a hazánkban dúló pestis idején Tatába ment, s ott tartotta meg az országgyülést. A fényes gyülés alkalmával ott tartózkodtak a velenczei, pápai, lengyel, franczia, német államok követei, továbbá Bakocz Tamás esztergomi primás, Perényi Imre nádor, stb. A mohácsi vész előtt még egyszer találkozunk Tata nevével. *II. Lajos* Szolimán követét, Behram csauszt, állítólag a tatai várba záratta, s némelyek szerint ezzel szolgáltatott volna okot a szomorú emlékű háború kitörésére; e vélemény hibás volta azonban újabban már ki van mutatva. A vár keleti bástyáján egy márvány tábla jelöli azt a helyet, hol a rege szerint Behram csauszt a mélységbe dobták.

A török hódoltság korában Tata majd a német, majd a török kézen volt. *Szolimán* 1543-ban a pompás királyi palotát fölgyújttatta, a várost és a várat pedig egészen földúlta. 1597-ben *Pálffy* Miklós és *Pernstein* János visszafoglalván a várat a töröktől, azontúl törvényes királyának hódolhatott ugyan, de a folytonos harczok alatt igen sokat szenvedett. Legutólszor *II. Rákóczy* Ferencz hadai foglalták el. 1707-ben visszavétetvén tőlük, *I. József* seregei a bástyákat és falakat lerontották s így Tata megszűnt királyi vár lenni. Ez események után a tatai uradalom egy ideig a bécsi *Krapf* család birtokában volt. A Krapf család 1727-ben eladta 343.524 forintért *Esterházy* József grófnak. Azóta állandóan e család bírja e hatalmas uradalmat.

Esterházy József gróf, «Tatának második alapitója», mindent elkövetett, hogy a kihalt várost új életre ébreszsze. Először is szabályoztatta a tatai vizeket; azután egy csatorna-rendszerrel a Dunába vezettette a fűzitői, naszályi és almási mocsarakat. Több ezer hold mívelhető földre tett így szert. A meggyérült lakosságot németek betelepítésével szaporította. A letelepülőknek földeket és adómentességet biztosított. Hannoverából, Westfaliából és Elszászból jött svábokkal és frankokkal telepítette be Tolnát, Felső-Gallát, Alsó-Gallát, Somlyót, Szentmiklóst és Tatát. E jövevények ma már jó részben nemcsak érzelmükre, hanem nyelvükre nézve is magyarok.

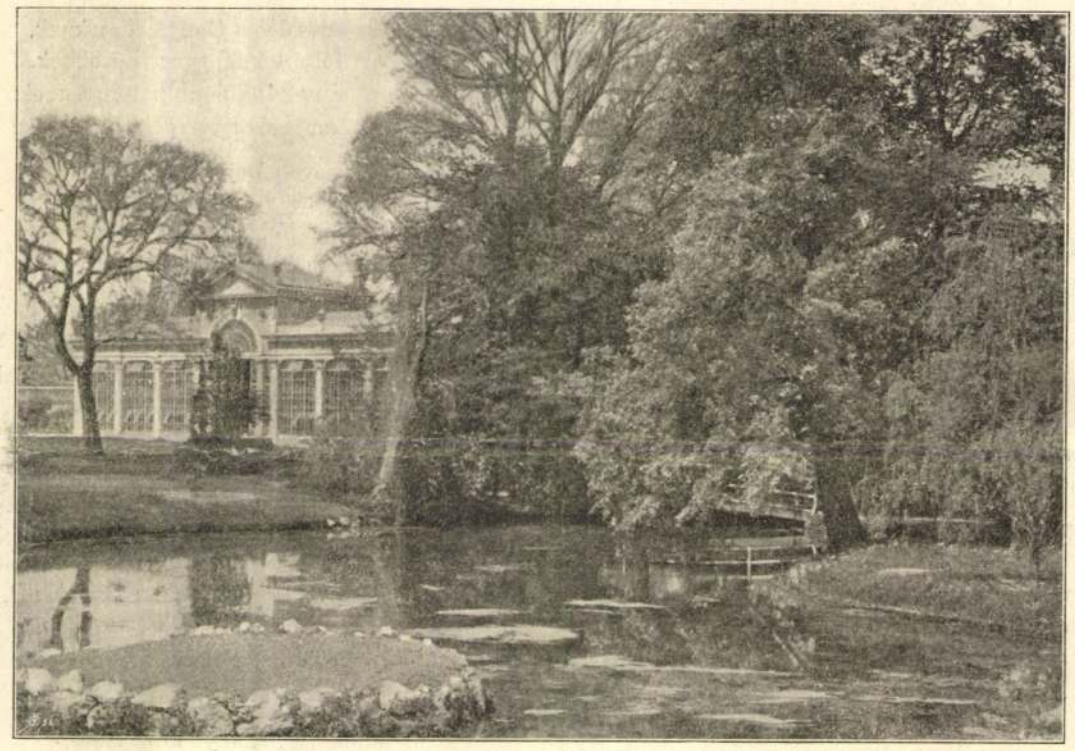

A TATAI ANGOLKERTBŐL. Csernó Géza amateur fényképe.

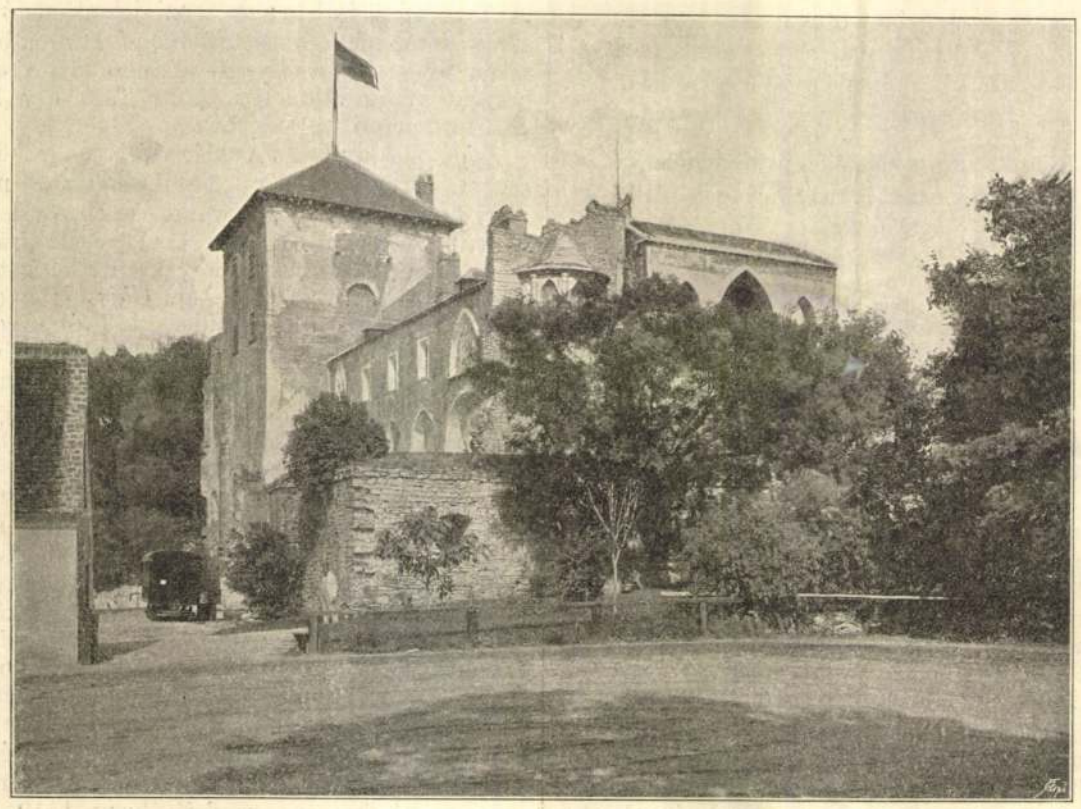

A TATAI VÁRKASTÉLY. Erdélyi fényképe.

Esterházy József alkotó munkáját utódai is folytatták. A mi ma megtekintésre méltó Tatában, azt mind e család bőkezűségének köszönheti a város. Gróf *Esterházy* Károly egri püspök építtette a nagy és szép főtemplomot, mely méltó társa a pápai és csákvári templomoknak, de ezeknél szebb fekvésű. Az Esterházyak építtették a piarista gimnáziumot és templomot; ők alapították a nagyszerű angol kertet, a kastélyt és egy majolika-gyárat, mely e század elején még virágzott és készítményei versenyeztek a holicsi majolikával.

Tata-Tóváros ma közel 12 ezer lakost számlál. Egyszerű, de csinos földszintes házai első tekintetre elárúlják, hogy a lakosság legnagyobb része iparos és kereskedő. Iparosai közül nagy

Háry Gyula rajza.

TATA A TÓ FELŐL.

FESZTY ADOLF VILLÁJA TATÁN.

«Itten Esterházy herczeg a rendjeit,
Amott egyengette Pálffy vitézeit.
Szemmel és kardlappal mérték lépéseit,
Maga a tudós szem sem látta vétkeit.»

Azután meg:

«Szóllamlik az ágyú! Király közelgetett,
Kit Hintóban ülvén Királynénk követett.
A Király több Tiszttől nyomba kísértetett,
Ló hátán egész Front előtt lépegetett.

«Mihelyest egy Megye Seregéhez jutott,
Hajlott a Zászlója, Trombitája szólott,
Kit más Megyebéli Trombita felváltott,
Merre a Király ment mindenütt újított.

«Ha jobbra néz', mondták, mind jobbra fordultak,
Ha balra, mindnyájan balfelé mozdultak,
Parantsolat szerént néztek és hajultak.
Lovaikon bajnok módon ülni tudtak.

«Megyék Fő Tisztyei mind elől állottak,
Fejedelmünk előtt, Kardgyai villogtak.
Pompás paripái nyughatatlankodtak,
Arany, ezüst szerszámban büszkén pajkoskodtak.»

Másnap a manöver vette kezdetét. Minden megye saját zászlója alatt sorakozott, mig háttérben a tábor sűrű sátrai fehérlettek. A király megérkezte pillanatában az ágyú ismét jelt adott, s az oszlopok megmozdulva, széles frontban fejlettek ki, melyben a Dunán-inneni megyék szélén Pesttel alkották a jobb szárnyat, a Dunántúliak pedig a balt, élükön Vasmegyével. Igy nyomúltak lassan az ellenség ellen, míg annak közelébe érve, az ágyúk által adott jelre egyszerre gyors vágtatással: «Neki! Rajta! Üsd! Vágd!» kiáltások közt rohamot intéztek a sűrű porfellegben.

Kis ideig még üldözőbe vették a supponált ellenséget, mire megharsant a trombitaszó s megállást parancsolt a vitéz insurgenseknek. Ferencz császár és oldalán neje, hintajukban ülve megelégedéssel szemlélték a sereget, elől-ről, oldalról, melynek magatartására nézve úgy a jelen volt Alvinczy, mint a többi főtisztek egyértelműleg úgy nyilatkoztak, hogy miben sem áll hátrább a rendes csapatoknak. A királyné pedig elragadtatva tette hozzá: mily kár, hogy ez a gyönyörű sereg előbb ki nem állott.

Még azon délelőtt megérkezett a Tisza-mellékről Szatmár banderiuma is Károlyi, és Biharmegyeé Rhédey Lajos vezetése alatt, s a szombathelyi piaczon összegyült kiváncsi közönség nagy érdeklődése közepette vonúltak fel.

«Hat trombitás teli pofával trombitált,
Rhédey csótáros lova szépen ugrált,
Dagasztott farával midőn neki hátrált,
Mind maga, mind lova szemet electrizált.

«A többi Tisztek is s Köznép szép lovakon,
Erdélyi, Moldvai jó vérű fajokon
Mutogatták magok . . .»

Fényes ebéd fejezte be a napot, melyet a magyar tábor fővezére, József nádor adott a királyi vendégek tiszteletére, a melyen harmincznyolczan vettek részt. A főtisztek lóháton jöttek az ebédre, ki fekete, ki pej, ki almásszürkén ülve s Ferencz császár örömmel legeltette szemeit az ablakból a daliás lovasokon s a nemes fajú állatokon, melyeknek

«Habzott fény zablájok, nyakokat megszegték,
Apró füleiket gyakran billegették,
Tsillagos szügyöket magok tekingették,
Pajkos lépésekkel az utczákat mérték.»

De a mi a hazafias lelkesedés szikráját leginkább fellobbantotta a jó Nagy János uramnál, az a magyar bajusznak oly sokáig háttérbe szorított feltámadása volt, melynek viselésében maga Esterházy Miklós herczeg járt jó példával elől. Ki nem fogy a magyar bajusz dicséretéből, melynek ékességét s díszét hosszan ecseteli.

«Volt itt szorgos dolga Ganymedeseknek,
Kik Nectárt töltöttek Magyar vitézeknek,
Volt disze ételnek 's különb petsenyéknek
Meleg étel után jeges tsemegéknek.

Volt disze a nevelt Bajusz törülésnek,
Magyarnál szokásba vett pödöritésnek,
Felségek éltéért jó bor köszöntésnek,
Mozsarakat gyujtó sok sütögetésnek.

Volt én nálam disze az Anecdotának
Midőn diszit láttam sok Gróf bajuszának,
Mondtam: láttyák magok hogy az katonának
Jól áll orra alatt, kivált a Huszárnak.

Sokan voltak ugyan, kik már reg nevelték,
Voltak, kik idáig letették, felvették,
De voltak, kik épen most serkedeztették
Szálonként húzdalták, erővel is tépték.

Az volt a külömbség az agg 's uj bajusznál,
Hogy az agg bajuszhoz egy-két simításnál
Nem kellett több, de a most serkedt csiránál
Több is kivántatott négy-öt lapításnál.

Egyenesen állott néhányé mint serte,
Több időcskét kivánt még azt rendbe szedte,
Holott a ki aztat elébb viselgette,
Egy-két vonyítással dolgát elvégezte.

Nehányé sűrű volt s tömött mint borosta,
Másoké ritka mint patyolatos rosta,
Vagy azért hogy himlő aztat megbubozta,
Vagy hogy esztendeje pelyhhel most hálózta.

Tetszett még is bennök a bajusz viselet,
Mind pirók, mind barna rájok igen illett.
A Pirók aranynyal versengett és fénylett.
Feketét kenőtscsel mázolni nem kellett.»

De folytassuk a hadgyakorlati ünnepélyek leirását. Este Batthyány primás rendezett nagy bált palotájában, melyen a nádoron kivül Ő felségeik is megjelentek és pedig gyalog mentek magyar viseletben a fényesen kivilágított száláig. Gyöngy, boglár, gyémánt tündöklött mindenfelől s a tánczolókat, kik között a palatinus is derekasan forgolódott sarkantyúsan, csizmában, maga a felséges pár s a házigazda főpap is biztatta s kedvre buzdította.

Gazdag vacsora után Ferencz császár és a császárné visszavonultak, mivel másnap korán akarták folytatni a gyakorlatokat. Ez alkalommal Rohoncz felől kezdték meg az ágyúzást, hol Pálffy Miklós állott a nádor által vezetett sereggel szemben. A terv az volt, hogy Pálffy a szombathelyi tábor élelmi és lőszerkészletét kerítse hatalmába. A herényi erdőben történt meg az összecsapás, a melynek eredményeként a nádor csapatai harczтüzelés után visszanyomatak, de Esterházy herczeg segédcsapatai közeledtére az ellenség hátrálni kezdett s szép rendben visszavonult. A szépen keresztülvitt visszavonulásért Pálffy Miklós nagy dicséretet aratott, valamint általában mindkét fél magatartásáról Ferencz császár nagy elismeréssel nyilatkozott. A felséges asszony ezúttal Senyefáról nézte a két tábor közt kifejlett küzdelmet s ennek minden fázisát nagy érdeklődéssel kisérte. Másnap az uralkodó-pár visszautazott Bécsbe.

V. S.

TATA.

Irta Takáts Sándor.

Komárommegye Dunán-túli részének legnevezetesebb és legszebb helye Tata-Tóváros. Komáromtól mintegy két mérföldnyire, a Vértes hegyláncz lejtőjén fekszik e két községből álló mezőváros. Keletről és délről a Vértes erdőborította hegyei, nyugatról a Pannonhalmáig terjedő szelíd, halmos vidék, éjszakról a Dunáig terjedő síkság környezik; a két község közül Tata a nagy tótól nyugatra eső dombokon, Tóváros pedig a tó éjszakkeleti partján s lapályon fekszik; a két község között, ugyancsak a nagy tó partján emelkedik a gr. Esterházy-féle kastély és vár. A nagy tavat félkörben övező két község, a grófi épületek s a tópart szikláin épült villák megkapó szép képpé csoportosulnak. A festői kilátást nagyon emeli a környék szépsége. Itt kies szőlőhegyeken, amott erdők, források s tavak bájos váltakozásain legeltetheti szemeit az ember. A természet pazarúl osztogatta szépségeit mindenfelé.

Már a rómaiak idejében is volt gyarmat e helyen. Kiváló archæologusok az *Ad Lacum Felicis* nevü római gyarmatot Tata helyére vagy környékére helyezik, s az időközönként napvilágra került kőfaragványok, hamvvedrek, vízvezetékek maradványai megerősítik e véleményt. A római birodalom bukása után, mint legtöbb városunkba, ide is morva-szlávok telepedtek.

Krónikáink adatai szerint a vidéket maga *Árpád* hódította meg. *Géza* vezér Tata községét a hozzá tartozó földekkel együtt állítólag fia kercsztatyjának, *Deodát* apuliai grófnak adományozta. Ez a *Deodát* alapította a Szent Péterről és Szent Pálról nevezett tatai benczés apátságot. E történeti tényhez krónikáink hozzá adják még, hogy a község Deodátról nyerte volna a *Tata* elnevezést.

Az új apátság s vele együtt a község is gyorsan föllendült. Egy 1138-ki határjárási oklevél szerint a község határa egész a Dunáig terjedt, s egy dunai sziget is volt a lakosok birtokában. 1221-ben már két részből állt a község: a régi Tatából és a «nova villa»-nak nevezett új helységből.

Az *Anjouk* alatt kivétetvén az apát joghatósága alól, várossá lett. Fontos mozzanat volt ez Tata fejlődésében; de igazi jelentőséget az adott e ténynek, hogy *Zsigmond* korona-birtokká tevén Tata városát, állandó tartózkodó helyéül választotta. Igy jutott Tata egy kis világtörténelmi szerepléshez.

Zsigmond király az Általér vizeit nagy költséggel csatornáztatván, megalakította a mai nagy tavat. E tó partjára várat és abba palotát építtetett. Elkészülvén az árokkal övezett királyi vízi palota, Zsigmond igen gyakran ellátogatott e kedvelt városkába. 1412-ben *Ulászló* lengyel királyt is magával hozta ide. 1423-tól kezdve pedig egy folytában három évig lakott Tatában egész udvarával együtt. Ezen idő alatt számos külföldi uralkodó látogatta itt meg a magyar királyt. *VIII. Erik* skandináv király, *Palaeologus Mánuel* görög császár, több német birodalmi herczeg, török követség, *Tvartko* bosnya király, *Lazarovics Iván* szerb despota, stb. hosszabb ideig tartózkodtak itt. Milyen zajos élet uralkodhatott ez időben Tatában, könnyen elgondolhatjuk, ha tudjuk, mekkora nagy kíséretekkel jelentek meg itt a külföldi uralkodók. A pápai követség vezetőjének, Traversarinak, egyik levele szerint 1434-ben ötezer idegen ló volt a városban. Képzelhetjük, mennyi ember kellett ezek gondozására. A tatai zajos élet, vagy talán a király kívánsága arra bírta Komárom- és Győrmegye rendeit, hogy 1419 óta együttesen itt tartsák gyűléseiket. E gyűléseken

pett szoknya-darab s más efféle «bűnjel». «Evvel ütött, ezt tépte le rólam, esztendei áristomot kap, felakasztják, térdig vasra verik, gyilkos, zsivány, haramia!»

A mint a pandurok Gergely úr magas szine elé eresztették a bandát, úgy látszott, mintha egyszerre megbánták volna, hogy bolond fővel önként az oroszlán barlangjába jöttek, azonban észre vevén, hogy a tekintetes úr szokatlan kegyes ábrázattal pöfékel, csakhamar vérszemet kaptak, s mind a negyvenöt czigány egyszerre neki zúdította:

— Kezit-lábát csókolom, eszem a sóhajtását, tekintetes, nagyságos főkapitány uram, engem agyon vertek, nekem kezem-lábom eltörték, megöltek, meggyilkoltak, Csicsát, Pamutfülüt, Macskafarkat tessék megnyuzatni, kerékbe töretni, ötvenig vágatni, holtig való setét áristomba dugatni...

Gergely úr bizonyos megelégedéssel tekintett a kráglis felé, mintha mondta volna: no pennarágók, ezt szedjétek jegyzőkönyvre! Azzal kényelmesen kifújva pipájából a pernyét, oroszláni hangján, a lármázó czigányokra kiáltott:

— Ne fecsegjetek! Látjátok, hogy dolgom van. Nem érek most rá veletek tölteni az időt. Hanem jertek fel holnap reggel, ha ki nem tudnátok békülni; majd addig legalább, — s itt szörnyű baljóslatúvá változott a Gergely ur hangja, — kikerestetem, hogy nincs-e valami *közmunka hátrányotok*, semmirevalók, azután mentek a vármegye útját tölteni!

Ez utóbbi szavak rendkívüli hatást gyakoroltak a czigányokra. Úgy elhallgatott mind, mintha agyoncsapták volna, s az volt a boldogabb, a melyik előbb kívül lehetett az ajtón.

A mint a czigányok elkotródtak, előállott a kráglis s nagy fontoskodva megszólalt:

— No, Gergely bátyám, ezekkel ugyan meggyűlik most a baja. Borzasztó feladat lesz ezt az ügyet lebonyolítani. Legalább is negyven fél, és milyen felek, és milyen panaszok! S ki tudja, micsoda komplikált jogi esetek fognak még itt a tárgyalások során felmerülni! Három fórum beleőszül még ebbe. Hanem egy jó tanácsot adok, a melynek segítségével könnyű szerrel kiverheti bátyám a nyakából a borzasztó ügyet. Ugyanis, az egyik czigány által felmutatott fülből kétségtelen bizonyossággal megállapíthatónak látszik, hogy itt sulyos testi sértés tényálladéka forog fenn, tessék hát sértett fél által a szabályszerű orvosi látleletet beszereztetni, s ennek kapcsán a panaszról felveendő jegyzőkönyvet, a fül, mint corpus delicti mindenesetrei mellékletében, további illetékes eljárás végett a királyi ügyészséghez áttenni.

Gergely úr szánakozva nézett rá a kráglisra, diadalmas arczczal pislogott a falóczán ülőkre.

— Ökörtől lótanács! Hiszen öcsém, vége van már ennek a dolognak.

— Hogyhogy? Hiszen még jóformán bele sem kezdhettek a czigányok a panaszba, nem hogy tárgyalás, tanukihallgatás, vagy épen itélet.....

— Kell is ide tárgyalás meg itélet! Minek? Nem jön ebből a czigányból többet ide mostanában egy sem. Mihelyt a közmunkát emlegettem, úgy megijedt a valamennyi, hogy még csak tájékára se mer ennek a városházának jönni. Inkább kiegyeznek egymással. Ne félj, a nap le nem megy rajtok, már akkor szent lesz a békesség.

S tökéletes igazsága volt Gergely úrnak. A mint ugyanis, nemsokára ezután hazafele irányozta lépteit, már akkor a második utczasaroknál ott leskelődött vagy hat czigány a két veszekedő tábor előkelőbbjei közül, s roppant békésen vigyorogva utána sompolyogtak a méltóságos nyugalommal lépkedő tekintetes úrnak.

— Csókoljuk azt a kegyelmes veséjét tekintetes főkapitány uram, jelentjük alázatossággal, hogy kiegyeztünk. Szent a békesség a purgyék közt. Ne tessék bennünket holnap várni, tudjuk mi, mi az emberség, a világért sem orczátlankodnánk többet kigyelmed elébe....

— Komendálom is semmirevalók! Takarodjatok haza! — No, nem megmondtam, — folytatá Gergely úr a velemenő kráglishoz fordulva, — nem megmondtam, hogy ez lesz belőle? Lásd tudákos öcsém, ti elpocsékoltatok volna e miatt

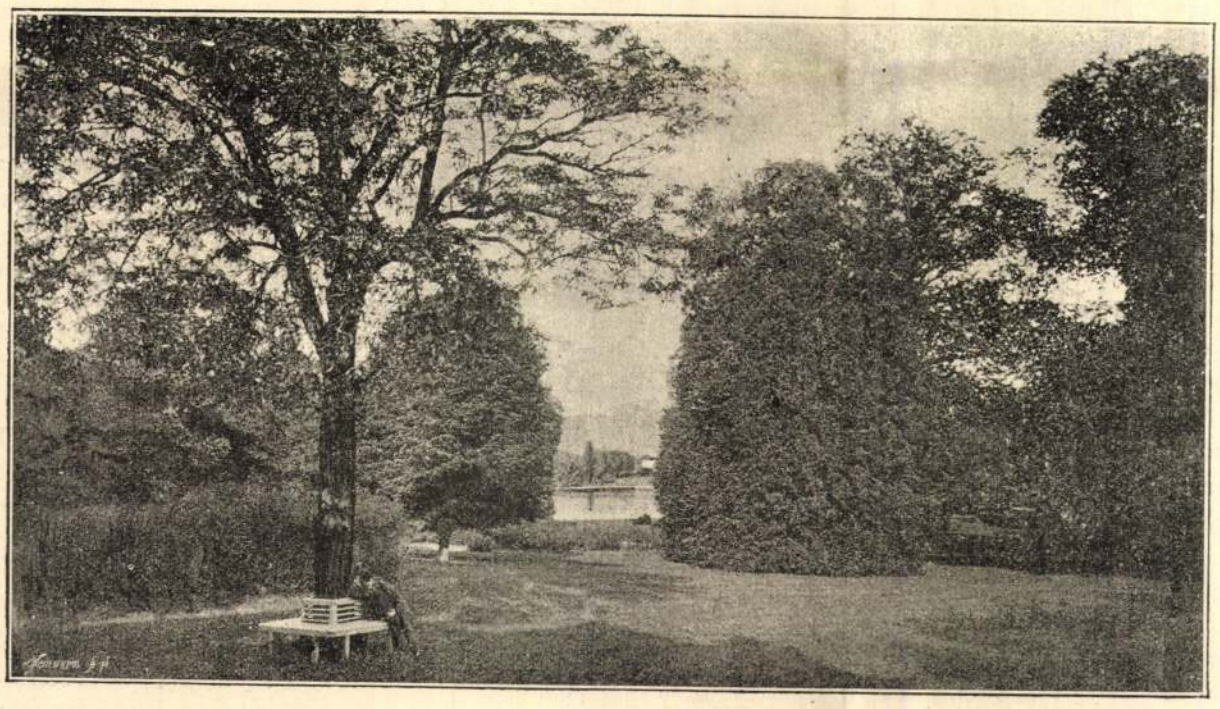

A tatai parkból.

A komáromi vár

Tata.

A tatai

KÉPEK KOMÁROMMEG

Az alispán csalódva fújt terebélyes szakállába:

— Hm, hm, bajnak baj, hanem nem ilyesmiket kérdezek. Hogy kezeltetik a közrendészet, fordíttatik-e megfelelő figyelem az állategészségügyi szabályzatok szigoru végrehajtására, hogy és mimódon kezeltetnek a büntető-törvénykönyv paragrafusai által kihágásnak minősített s elbánás végett ide utalt büntetendő cselekmények, a szükségesnek mutatkozó eljárás foganatosítása alkalmával szigorúan alkalmazkodtatik-e az illető törvényszakaszhoz, valamint az ide vonatkozó miniszteri rendeletekhez, szigorú elbirálás alá jö-e az illetékesség, s ennek meg állapítása esetén a szabályszerű eljárás követtetik-e? Igtatókönyv, kihágások nyilvántartása, pénznapló, cselédnyilvántartás, X minta, betüsoros mutató, toloncz-kimutatás s egyéb hivatalos rubrikák szabályszerüen vezettetnek-e? No, de vegyük sorra: kérem legelébb is az igtatókönyvet.

Gergely úr egy cseppel sem értett mindezekből többet, mint a tótok panaszából. Csodálkozásában szemei kerekre nyiltak, s pipáját az ablakba támasztva, Bördősre tekintett. Hátha történetesen tudna valamit ezekről a veszett dolgokról, különben is az efféle irodalmi állapotok ő rá tartoznának, azért hivják irnoknak!

Bördős azonban semmit sem lendített, hanem hátra cseppenve, mentől kisebbre összehuzta magát, s roppant buzgósággal egy ócska lópaszszus gyürődéseit igyekezett kisimogatni.

— Nos, irnok úr, adja elő az igtatót, — szólalt meg újra, rosszat sajditva az alispán.

— Igenis, — nyekegett a szerencsétlen Bördős, s lázasan elkezdett a lom közt turkálni, ámbár jól tudta, hogy ócska passzusnál és egy felperdült szélű kalendáriomnál egyéb irodalmi mű a hivatalban nem találtatik.

Az alispán mentől hamarabb átlátott a szitán.

— Ugy-e, Gergely, egy betű irományotok sincs? Ugy-e, hogy semmit a világon irásra nem vesztek?

— Hát biz úgy van az, barátom, — mond Gergely úr megkönnyebülve. — De hát, mondjad, minek is? Hidd el, hogy nem kell a mi parasztunknak semmi efféle. Jobban fél az az irástól, mint az égő tűztől. Eligazitjuk mi annak a sorját amugy is, a hogy ezelőtt szoktuk. Nem a kalamárisban terem minálunk az igazság.

— Jaj barátom, nem addig van az! Tudod, a világ nagyot változott, büntető-törvénykönyvünk, eljárási szabályzatunk van, ahhoz kell alkalmazkodni. Osztán meg látod, főképen, hát ha a főispán ki talál jönni vizsgálatra, pedig szándékozik, — mit mutattok akkor neki? Ez lenne osztán a nagy baj! — No, hát hiszen most úgy van, a hogy van, de hát jövőre még is mozogjatok. Legalább a főispán hadd lásson valamit. Meg hát nézzed, a szomszéd városoknál is mindenütt van már valami, csak ti maradnátok el szégyenszemre a többitől? Kinevetnek benneteket. Mind azt mondják, hogy nem azért nem csináltok semmit, mert nem akartok, hanem mert nem tudtok. Tudod, milyen a világ, barátom! Megszólanak, csúffá tesznek benneteket. Osztán meg hát — s itt roppant tekintélyessé változott az alispán úr hangja, — akármeddig csűrjük-csavarjuk is, a mi törvény, csak törvény, s meg kell azt tartani nekem is, másnak is! Olvasgasd a szabályzatokat, pajtás, már csak unalomból is. Nem sóvágás az; majd meglásd, azon veszed észre, hogy egyszer csak belejösz.

Gergely úr szörnyen felfortyant arra a gondolatra, hogy neki még tanulni is kellene, másrészt azonban belátta, hogy az alispánnak sokban igazsága van, különösen a mi a főispánt nézi. De legfőképen a szomszéd városok! Ezek bizony a nélkül is minduntalan izetlenkednek, fecsegnek, áskálódnak.

Ezeket elgondolva Gergely úr, nem tehetett egyebet, mint hogy mérgesen odébb rúgott egy birka-kolompot, s nagyot fújva, szó nélkül leült. Szörnyű boszúság, mikor az ember szeretne haragudni, aztán nincs kire!

— Azt meg különösen szivedre kötöm, — folytatá tovább az alispán, — hogy a panaszokat jegyzőkönyvre vegyétek, és az itéletet szabályszerű tárgyalás után mondd ki, aláird, a hivatalos pecséttel megerősitsd, ha pedig a fél felebbezni kivánna, az irásokat hozzám hivatalból beterjeszd. Minderre nézve kimerítő utasítás van a vonatkozó miniszteri rendeletben, csak olvasd el. Fődolog azonban, s erre különösen figyelmeztetlek, hogy nem hasból, hanem mindig törvény alapján itélj, s az itélet szövegében hivatkozz az illető paragrafusra, a melynek alapján a büntetést kirovod. A főispán erre szerfelett sokat ad, s a hivatalos vizsgálatok alkalmával mindig elő szokta az aktákat is kérni, hogy vajjon paragrafusok alapján hozattak-e az itéletek? Már egy pár szomszédos városban megfordult ő méltósága, s azt a mit, de hát mégis csak talált valamit. Remélem, sőt elvárom, hogy.....

— No hát jól van! vágott közbe Gergely úr,— legyen lúd, ha kövér! Ha veszni tért a világ, arról sem tehetek. De azt ne mondja senki, hogy azt meg nem tudjuk tenni, a mit a szomszéd városok! Mondom: lesz irásos itélet, lesz benne paragrafus is. Még appellátára is kerül. Hadd legyen az is.

A mint az alispán elment, oda fordult Gergely úr az irnokhoz:

— Na Bördős, halottál-e már ilyet? Hanem hát már most csak azért is megmutassuk, hogy minket sem a gólya költött. Mihelyt nyüglődő vetődik, szedd irásra a baját, irj itéletet, jó hosszút, tegyél bele valami paragrafust is. Ne kapczáskodjanak! Bolondok, mintha nem mindegy volna az a parasztnak, akár paragrafussal zárják be, akár a nélkül! — Osztán fel is kell küldeni appellátára, had lássák oda fenn, hogy mi is tudunk annyit, mint más, ha akarunk!

Bördős fogadta, hogy úgy lesz. Majd elbánik már ő vele, csak bizza rá a tekintetes úr. Volt ő ügyvédi irodában is, akárki sem csinálja ő nála meg különben!

Nem sokára osztán hurokra került a garázda Dubbancs Peti, a kit Gergely úr nem csak elitélt hevenyében, hanem akarata ellenére meg is appelláltatta.

— No Bördős, csülökre! Hadd látom, mit tudsz. Ird meg a sentencziát, csak paragrafust el ne felejts bele tenni, mert hallod, hogy appellátára kerül!

Bördős aztán addig izzadt, addig rágta a tollat, míg másnapra csakugyan sikerült a nagyszerű mestermű, melyből annyit meglehetősen ki lehetett érteni, hogy az izgága természetű Dubbancs Peti az 1873: XIX. törvényczikk 125-ik §-a alapján, 48 órai kemény áristomra szentencziázódott.

— Ember vagy Bördős! — kiáltott fel Gergely úr, a mint a kriminális remeket végig hallgatta. — Ezt ugyan jól kaptafára húztad. Soha se hittem volna, hogy ennyi eszed legyen! Nesze, itt a zacskó, tölts rá. No, vajjon mit mond most erre az a felemás alispán, meg az a sok megyei pennarágó! Adsza, hadd írom alá, azután csapj rá pecsétet szaporán, s küldjed fel, hadd rágódjanak rajta kedvükre!

A mint az alispán megkapta a korszakot alkotó aktát, legelébb is a paragrafus szúrt neki szemet: 1873: XIX. t.-cz. 125-ik §-a! Egész megütődött rajta, mert ezt a törvényczikket maga sem ismerte, s hogy valaha ennek az alapján itéltek volna el valakit, arra egyáltalában nem emlékezett.

— Nini, még tanúl Gergely! mormogá csodálkozva, — adjátok ide csak a 73-iki törvényt, hadd látom, hogy mi is van hát benne.

A törvénykönyvet csakhamar előkerítik, hát a mint bele néz az alispán, székestől majd hanyatt vágódik, azután pedig elkezd kaczagni, hogy csak úgy rázkódik bele torzonborz szakálla.

— Adtál Uram esőt, de nincs benne köszönet! Oh, Gergely, Gergely, csak Gergely maradsz te, míg meleg leszel!

Azzal zsebre csapta az aktát, s épen valami hidátvétel is lévén, kocsira ült s megindúlt a Gergely úr székhelye felé. No, majd megmossa most a fejét?

Bördős hagymát csemegézett, Gergely úr pedig épen nyaklevest igért a lábát mérő susztternek, a mint az alispán berontott az ajtón.

— Ugyan Gergely, ugyan, mit csináltatok! Miféle paragrafus alapján itéltétek el Dubbancs Pétert? Ez már csak mégis hallatlan, a mit cselekesztek! Tudod-e, miről szól az az 1873-iki XIX-ik törvényczikk? *A Montenegróval kötött posta-szerződésről* barátom! Ennek az alapján maraszta ltad el Dubbancsot két napra! Osztán még hozzá, ennek a törvényczikknek is a 125-ik §-át választottátok, pedig nincs is annyi § benne.

Bördősnek majdnem a torkán akadt ijedtében a vörös hagyma. Gergely úr azonban félre tolván a megszeppent susztert, megnyugtatólag legyintett széles tenyerével, s mintegy oktatva igy szólt a berzenkedő alispánhoz.

— Hiszen barátom, jó az ennek az akasztófára való Dubbancs Petinek igy is! Az ördög válogasson az ő kedveért a paragrafusban. Köszönje meg a gazember, hogy ilyet is vesztegetett rá Bördős!

*

Egy délután megint együtt tanyázgatott a szokott kompánia a kapitányi szobában. Az 5—6 tekintélyes kinézésű úr szótlanul a falóczán pöfékelt, a kráglis valami ujságban böngészett, Bördős legyet csapdosott, Gergely úr pedig kimondhatatlan méltósággal trónolva karszékében, falrengető mód ásitozott. Egyszer csak szörnyű zsivaj hallik be az utczáról, átkozódás, szitok, acsarkodás, óbégatás, vékonyan, vastagon; férfi, asszony, gyermek siránkozott, ordított, fenyegetőzött, jajgatott, gyilkost, zsiványt, haramiát kurjongatott. Gyilkosság történt, tűz van, vagy a tatár hajtja a népet? Avatatlan ember meg nem tudta volna mondani, a tapasztalt Gergely úr azonban menten megfejtette a dolgot, egyszerűen megjegyezvén:

— Megint összevesztek a czigányok.

Ugy is volt. A czigány-telepen Varjú Sári tőből levágta a Paczal Juli haját, ez meg amannak a félfülét harapta le, a miből aztán nagy veszedelem kerekedett, mert mindenik félnek akadt pártolója s nemsokára az egész telep aprajanagyja szörnyű sivalkodással mind egymásnak esett. Csak úgy repült a sok kitépett fekete kóczos haj, piros szoknya-darab, kormos ingújj, recsegett a meszelőnyél, piszkafa, bogrács, fazék, malacz-vályú, mázló, vályogvető. Mikor aztán nem igen volt már mit törni-zúzni, mind a két csapat áradatként megindult, bőszülten rohanva a városháza felé.

— Majd igazságot tesz kapitány uram!

Az egyik csapat vezére, egy meszelőkötő, csókaszemű szépség sivalkodva nyargalt a menet élén, gyászlobogóként lengetve a levágott hajfonatot. A sarkában Juhgirincz száguldott, azon sároson, a hogy a vályogvetést ott hagyta, s égfelé tartva a leharapott fület, szörnyen esküdözött, hogy: meg kell még ezért valakinek halni! E vezérek nyomában koczogott a két sereg, mindeniknek a markában tört piszkafa, té-

a haszontalanság miatt egy szekér papirost,
esztendeig ránczigáltátok volna ezeket a c
nyokat előre-hátra, még se tudtatok volna
dűlőre jutni. Igy meg látod, egyszerre eli
dott minden, s holnap már csakugy v
vályogot, köti a meszelőt valamennyi,
azelőtt. Igaz, hogy a vén Varju Sári
pocsékba ment, de hát ugyis elég régen
dozta már, s ti sem forrasztottátok volna
oda tíz akó tintával sem.

*

Ilyenformán igazgatta jó Gergely úr az ü
bajosok dolgait, gyorsan, nagy bölcsessé
mindenkinek a szájaize szerint. De há

osház a főtérrel.

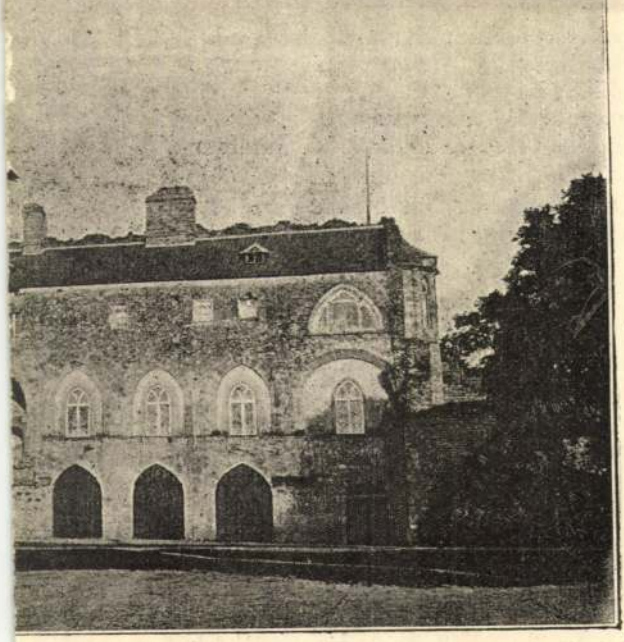

vár.

YÉBŐL. — FÉNYKÉPEK UTÁN.

haszna! Az alispán, főispán, a különf
monkérő székek, minduntalan csak irá
irást sürgettek, akták, rubrikák s más
után tudakozódtak, sőt az új alispán
keményen meghagyva neki, hogy ezen
gorú szabályszerűséggel járjon el, a t
tanulmányozza, s annak szabványaihoz
san alkalmazkodjék, mert majd így meg
lesz!

— Micsoda! csattant fel Gergely úr.
Bördős felolvasta a levelet, — még ez
bélű azt mondja, hogy tanuljak! Én?
káljak! más esze után járjak! De már
nem éritek. Fogjatok magatoknak más
dot! Bördős, pakkold össze a pipáimat,
sem jövök többet ennek a hivatalnak!

. A nép viselete is ugyanaz. Az utczasoron
dva, «Dicsértessék az úr Jézus Krisztussal»
özöltek. Itt tehát katholikusok laknak.

egszólításomra, a kapubálvány mellett álló
la következőleg válaszolt. «Ne restelje kigyel-
, jöjjön be szegény hajlékomba. Magyar
er szivesen látja horvát földön a magyar
léget. Ha nem bántanám meg kigyelmedet
ésemmel, nem pécsi vagy pesti ember ki-
med?»

szives meghívásnak eleget teendő, befor-
am. A konyhába lépve, a gazda felesége és
os lánya jöttek elémbe s «Isten hozta ki-
nedet, tekintetes uram, jöjjön beljebb, fog-
n helyet» megszólítással fogadtak. Körül-
tettem. Tulipános ládák, magas, tornyos
k, virágos tányérok és rámás képek a falon,
mintha az alföldön volnánk, még a búbos
ncze melletti pad és a gerenda közé dugott
yi kalendárium, s a mellette laposra szorítot-
sem hiányzott. Beszédbe ereszkedtem ve-
Azon kérdésemre, hogy mikép voltak képet
zlavon földön zamatos magyar kiejtésöket
artani, Nagy Imre gazduram a következőleg
zolt:

edig még az isten igéjét sem halljuk a ma-
nyelvén, mert sem magyar papunk, sem
tanító-képezdét végzett tanítónk nincs.
mégis akad saját nyájunkból olyan, ki a
ságot az édes anyai nyelven oktatja. No
m is válik községünknek szégyenére, mert
nennyiünk tud magyarul irni-olvasni. Pedig
magyar könyv akad a kezünkbe. Hát csak
ngődünk, és bizzuk magunkat a jó Istenre,
segedelmével megtartjuk magunkat a ma-
nemzetnek.»

yszerű, de szép szavak. Szegény nép küzd
nél.

en viszonyok közt él mai napság a szlavoniai
arság. Tengődnek, küzködnek, a míg bírják.
Magyarország ugyan mit tett eddig a szla-
i magyar testvérekért? Valljuk meg őszin-
mint állam semmit; mint *társadalom*,
keveset! — a mit tehettek: az egyházak
. Magyarországon sokan azt se tudják,
léteztek valaha. Pedig vétek volt róluk
ledkezni.*

magyarnak maradt nehány község a hor-
emzet Stroszmayer-féle nyomása alatt el-
tosodik. S ha ez így marad, két tized alatt
a magyarság Szlavoniában. Tehát ten-
kell valamit érdekükben. Gyámolítsuk
niai testvéreinket anyagilag, ha egyébbel
legalább azzal, hogy lássuk el őket magyar
ekkel, mert ehhez is nehezen jutnak.

CSIK-VOLECZ SÁNDOR.

fentebbiekre vonatkozólag illetékes kézből, *Szász* dunamelléki reform. püspöktől a következő yzéseket vettük:

zlavoniai reformátusokért egyházi hatóságuk tt már eddig is. Védelmezzük iskoláikat a horvát ok ellenében; segélyezzük a szegény egyházakat és t az egyházkerületi és konventi pénztárakból; szer- a beköltözött (Magyarországból kivándorolt) ma- német reformátusok közt a missziót. Magának a lléki egyházkerületnek három, nagy terjedelmű -telepe van Szlavonia területén: u. m. 1. *Sze-* erőczemegyében, gróf Pejacsevics László tele- e; itt 2000 forint segélylyel imaházat, iskolát, ikot építettünk az egyházi közalapból, mely z fizetésére évi 500 forintot ad. — 2. *Banovcze*, megyében, hol 1600 frt segélyt adott a köz- aház és iskola építésére, s 1000 frtot fizet évenként ap és az egyházkerület a misszió fentartására, szeretetházra. — 3. *Beska*, Szerémmegye pétervá- ületében, a legnagyobb területű misszió-telep — radtól Zimonyig és Mitroviczáig; itt a központi tre és a vidéki felekezeti iskolákra az egyház- évenként 250, a közalap 600 frt segélyt ad, a tetemes összegekkel segélyezte az egyes isko- kezését. A beskai központon rendszeres egyhá- yaegyházat) szervezett, annak — törvényes aránylagos földbirtokot (35 hold első rangu eszközölt az egyházi hatóság, mely úgy az házakat, mint a missziókat folytonos figyelem- éri, gondozza, jogvédelemben részesíti, szóval országban levőkkel *tökéletesen egyenlően* tartja. kép gondoskodik a horvátországi (Croatia) ben levő magyar reformátusokról a dunántuli házkerület is, szintén az e. konvent segélyével.

Sz. K.

Scitovszky szellemének együttese volt a Missa Sollemnis estéjének csendes, megható történelmi ízű találkozása.

A Missa Sollemnis a színnek, fénynek és méltóságnak két és félórás rapszódiája. A liturgikus cselekményeknek egyszerű szépségeiből, még a fénynek és a színnek Niagarája ellenére is, sokszor megdöbbentő valósággal zuhant lelkünkbe az emberiség egyetemes drámájának komorsága. Az utolsó vacsora jelenete a Dómtér legünnepibb pillanata volt, amikor is mindannyian ráborultunk multunkra, mert ez a nem is jelenet, hanem jelenés, romlatlan ifjúságunk húsvéti áldozásainak szinte fájdalmasan gyönyörű perceit lopta vissza, aminek azóta annyian lettünk Júdásai.

A keresztjelenet már nem élmény volt, hanem testi és lelki átélés, amely hétköznapi életünk zárt lehetőségein túl emelt mindannyiunkat. A rövid időre halott Krisztus jelenetének nem lehetett megfelelőbb környezetet alkotni, mint a Dómtér alatt rejlő ókeresztény síroknak ő rá felnéző sötét szemeit.

Krisztus a pécsi katakombák fölött.

A közönség, az ezerarcú, most egyetlen arccá nemesült. A liturgikus mise pillanatnyi csendjében, szinte testetlenné válva, hallhattuk a végtelenség és a múló idő surlódását. Amikor

Elssler Fanny előadása
a tatai Esterházy-parkban

A tatai Öregvár,
a Fidelio díszlete

a déli dómhomlokzat fölött szárnyaló fehér galambok felé emeltük tekintetünket, egy pillanatra találkoztunk megnemesült önmagunkkal.

Ha néhány rövid mondatban kellene megírni mindent, akkor talán így szólna az írás: Nem történt más, mint hogy a pécsi Dómtéren egy pillanatra megakadt a júniusi csillagok fénye s Isten lelkével lehelte át az élőket.

*

Pécs városa, a magyar kultúra déli végvára ezúttal is hű maradt önmagához. Quinqueecclesiensis lelkét nemcsak a Kövek, de az élők is őrzik. Az ünnepély után elnémult térségen Rainer Maria Rilke költeményeihez hasonló finom csipkézettel a Dóm továbbra is őrt állt, figyel, meghall mindent s él és munkál a múló évezredek felett.

ÜNNEPI JÁTÉKOK TATÁN

Írta FÓTHY JÁNOS

Nem tudom, micsoda tömeglélektani vagy művészetpszichológiai okai vannak a «szabadtéri játékok» mai divatjának. Annyi bizonyos: Reinhardt volt megint az az érzékeny szeizmográf, amely elsőnek vett tudomást erről a közeledő «tektónikus» változásról a színházi művészet vagy a közönséglélek megszilárdult kérgében, de bizonyára maga sem sejtette, hogy néhány évvel az első szabadtéri Jedermann után a salzburgi Dóm-téren, alig lesz Középeurópának olyan templomtere, római arénája vagy parkja, ahol ne játszanának színházat. Sok mindenféle motívum szövődhetik itt össze: a színpadi illuzió pillanatnyi elhalványulása a film mellett, a zene inflációja a rádió révén, de leginkább talán mégis az a «panem et circenses»-hangulat, amely ma milliós tömegeket szállít a futball- és boxmeccseknek, de néhány százezer embert meghagyott még a színháznak, irodalomnak és zenének is. Azt az illuziót ugyanis, amelyet a körülhatárolt, szűk színpad, a maga festett díszleteivel, ma sokkal kevésbbé tud ébrentartani, mint a film, a szabadtéri színpad még felébreszthetí valahogy; azt a szomjúságot a komoly muzsika nemes borára, amelyet a rádió, ez a zenei vízvezeték, nem tud csillapítani, még enyhítheti időnként egy-egy nagyszabású szabadtéri operaelőadás vagy hangverseny, és a kultúrember már csak sértett önérzetből is segítségére siet a szabadtéren küzdő Múzsáknak, amikor azt látja, hogy az igazi nagy tömegek inkább arra a másik porondra özönlenek, ahol labdát rúgnak, bokacsontot törnek, állkapcsot zúznak és — szerencsésebb esetekben — még vér is folyik néhanapján . . .

Ha tehát jóhiszemüek és optimisták vagyunk, elhitethetjük magunkkal, hogy a szabadtéri színházban és zenében egy lehanyatló kultúra alkonyi illúzióját keressük, de ha nem vagyunk ennyire jóhiszemüek, akkor úgy is nézhetjük a dolgot, mint egy élvhajhászó kor múló divatját.

A tatai Esterházy-park idei játékain egyformán igazolva láthattuk mindkét feltevést. Hatásos látványosság keveredett itt komoly művészettel, tömegkáprázató bűvészet a választottaknak kijáró felsőbbrendű szellemi szolgálattal.

A tatai park, az Esterházy-hagyományok azonban még azt is művészetté nemesítik, ami máshol nem volna, csak látványosság.

Ezen a pázsitos tisztáson, háttérben a Vértes elmosódó hegyláncával, köröskörül az évszázados fák lombtengerével, a rendezői fantáziának igen gyakran sikerül megtalálni azt a kapcsolatot színpad és természet között, amelytől a mutatvány . . . látomássá szellemül át, és azt hiszem, enélkül nincs szabadtéri színjáték.

Itt elhiszi az ember, hogy igazán Elssler Fanny az, akit fehér lipicai lovak röpítenek ódon hintón az udvari estélyre, hogy a Reichstadti herceg az, aki sápadtan, fehér egyenruhában áll a holdfényes schönbrunni márványlépcső magasán, hogy a zöld gyepen rózsaszínű tüllszoknyában életre kel és tündértáncát járja a Bécsi Valcer, — itt már nem is Faragó Jenő és Sz. Tüdős Klára a balett szerzői, nem is Oláh Gusztáv a rendező, Tolnay Pál a szcenikus, nem is Szalay Karola, Ottrubay Melinda, Brada Rezső, Harangozó Gyula a főszereplők, hanem magából a tájhangulatból elevenedik meg az egész: Bécs és Budapest között, az Esterházyak ősi légkörében a biedermejer Bécs képei ragyogtnak fel, imbolyognak, lengenek, mint valami délibáb. Mint valami káprázat. Mint valami látomás. Ez szép volt, annak ellenére, sőt azzal együtt is, hogy hatásos volt és látványos volt . . . sajnos, az álomszerű látomásból a végén, rakéták olcsó pukkanása ébresztett a rideg valóságra, hogy nem az Alt-Wien délibábja játszott velünk a tatai estében, hanem csak . . . szabadtéri előadást láttunk, amelynek öt-hatezer főnyi közönségéből négyezret épp a rakéták bájoltak el a legjobban.

Erre azonban szükség is volt, erre a hirtelen és hangos ébresztésre, mert Dohnányi Ernő és Galafrés Elza szép magyar tánclegendája, A szent fáklya, már sehogysem tudott a látomás erejével hatni. Itt már több volt a színpad, mint a természet, itt már több volt a rendezői széljegyzet a táj szűzi lapjának margóján, mint amennyi kellett volna, — ez a balett, tudjaisten, természetesebben hat a színpadon, mint a természetben, és itt semmitsem hittünk az önmagunk káprázatának, semmit a hangulatnak, de igyekeztünk a rendezőt, a szereplőket megérteni. Sajnos, ezt sem sok sikerrel. Ez bizony már csak látványosság volt, de nem látomás.

Hogy azután az ötezerből az a bizonyos ezer is jogaihoz jutott végül, akinek jóllakott ugyan a szeme, de annál éhesebb maradt a lelke, azt a Siegfried harmadik felvonásának köszönhetjük. Itt a színpad megint látomássá testesült és az egész felett, lenyűgöző szuggesztióban ömlött el a Wagneri lélek, a nibelungi varázs. Az éji sötétben elvesző hatalmas platán, amelynek törzsénél lilásan foszforeszkáló fényben megjelenik Erda, a bronzszínű világítás, amely szinte Wotan testéből árad, a sugárzó fehér fény, mely körülfolyja az ifjú Siegfried alakját, az isteni tűzpatak, a «Wabernde Lohe», az alvó Brünhilda körül, a sötét lombtenger . . . — ez igazán a Wälsungok és Nibelungok világának rejtelmes «Waldweben»-ben fel-

Gróf Esterházy Ferenc

támadó mithosza volt. És ennek a világnak, mithosznak lelke: a zene, amely fenséges hullámveréssel áradt és ömlött a zenekarból, gróf Esterházy Ferenc hivatott és áhitatos karmesteri pálcájának nyomán és az ének, a deklamáció négy magyar művészének: Némethy Ellának, Szánthó Enidnek, Schorr Frigyesnek és Strack Tivadarnak Bayreuthot idéző együtteséből, — — ez a Siegfried-felvonás megerősíthette azt az optimista hitünket, hogy a szabadtéri előadások mégsem egészen (vagy legalábbis nem mindig) egyértelműek a tömeglátványosságok múló divatjával, hanem néha fel is emelhetnek tömegek és divatok fölé.

Amint, hála Istennek, még ma is vagyunk néhányan, akik színpadtól, irodalomtól, zenétől ezt a felemelkedést várjuk elsősorban . . .

. . . És amit teljes tökéletességében megadott tíz nappal később a tatai játékok második része: Beethoven Fideliója az Öregvár udvarán.

Ezen az évszázados váruduaron lovagi tornák zajlottak valaha és a vár gótikus galériájáról Zsigmond, majd később Mátyás udvarának szép hölgyei, nemes urai nézték a lovagok mérkőzését. Ahol egykor a nehéztakarós lovak patkói csattogtak, páncélos vitézek lándzsái rohantak egymásnak, ott most kétezerötszáz ember ül lépcsőzetes tribünön, a játék pedig ott folyik a várépület előterében, a csúcsíves ablakok mögött, a velencei Ca D'Oro kőcsipkézetére emlékeztető galérián, a baloldali őrtornyon, a jobboldali füves bástyán. Ehhez a természetadta történelemépítette díszlethez alig kellett valamit hozzáadni annak, aki ezt a Fidelio-előadást elgondolta, legapróbb részletéig kitervelte, gróf Esterházy Ferencnek, a vár urának, a kitűnő muzsikusnak, — szinte Columbus-tojása volt az egész, dehát . . . Columbus legyen legalábbis, aki az ilyen egyszerű dolgokra ráeszmél, mint ahogy csak épp Reinhardtnak jutott eszébe a salzburgi Dóm-téren Jedermannt játszatni. Oláh Gusztáv, ez a nagyszerű színpadművész és Tolnay Pál, az Operaház ördöngős ügyességű szcenikusa azután — a gróf elgondolása szerint — kiépítették az évszázados díszletet, működő-boltozatokkal, festett vászonlépcsőkkel, börtönkapukkal, amelyeket meg sem lehetett különböztetni a százados patinájú falaktól és ime, itt áll a tatai Fidelio-színpad, sokkal hitelesebb, sokkal természetesebb, sokkal egységesebb varázsában természetnek és színpadnak, mint Reinhardt világhírű Faust-városa a salzburgi ódon lovardában. A világ egyik legszebb szabadtéri színpada ez, amely rögtön megzendíti a Fidelio-dráma fényből-árnyból szövődő, balladesque alaphangját.

Szinte magától értetődő azután, hogy páncélos, alabárdos őrség vonul fel és szállja meg a bástyát, a tornyokat, a lépcsőket, hogy az őr a torony szédítő magasságában fújja a III-ik Leonóra-nyitányban ismétlődő híres kürtjelet, hogy a pincebörtönökben sínylődő rabok serege roskadozva vánszorog elő a mélyből a csillagfényes «tiszta légre», hogy a galéria sötét oszlopsora mögött fáklyás testőrök rohannak az érkező miniszter fogadására, hogy középkori ruhába öltözött nép árad be a megnyíló börtönajtón és zászlók lengése, fáklyák lobogása közben zengik az irgalom, a bocsánat, a béke és felszabadulás isteni himnuszát, míg mögöttük ezüst-fehérben tündöklő fel az évszázados várfal, . . . ezek megint a legtisztább, legtökéletesebb látomások és mennyire azt adják, amit adniok kell: Beethoven és a Fidelio világát, légkörét! A rendező, Nádasdy Kálmán, méltónak mutatkozott gyönyörű feladatához, méltónak a műhöz, melyet szolgálnia adatott és méltónak a nem mindennapi környezethez.

Az együttes pedig Beethovenhez. Báthy Anna hősi-drámai zengésű Fideliója, Rösler Endre nemes Florestanja, Losonczy György sötét erejű Pizarroja, Székely Mihály mély lelki tartalomtól átfűtött minisztere, Réthy Eszter elragadó szépségű és édeshangú Marcellinája, mellettük Kálmán Oszkár, Szügyi Kálmán, Komáromy Pál, Ney Dávid kitűnő együttese, a zenekar élén pedig Ferencsik János, ez a kivételes tehetségű karmester, . . . — ez az előadás, látnivalóiban és zenei lelkében maga volt a szabadtéri játékok eszményi teljessége.

És az örök emberi komédia felett az örök égi csillagok végtelensége: a perc, a századok, az örökkévalóság egymásbamosódó élménye volt ez a Fidelio a tatai Öregvár udvarán . . .

Muzsika

SZALAY KAROLA

Tatai majolika

1819.

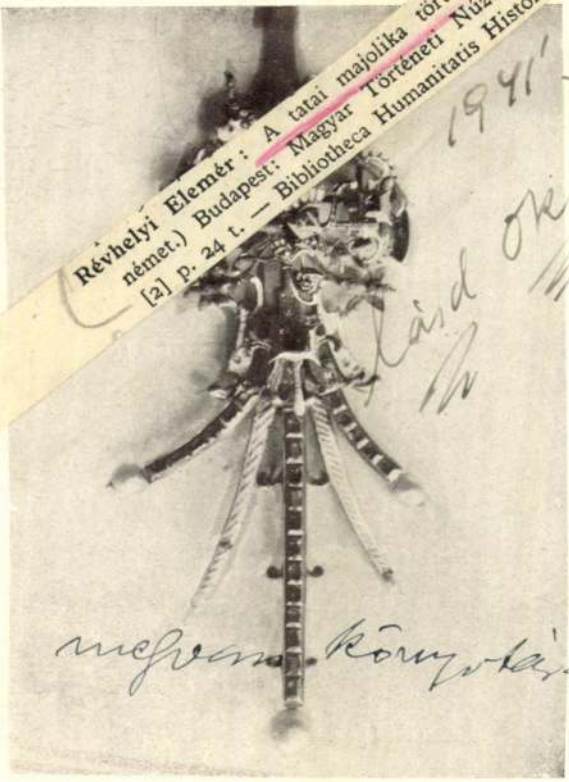

Révhelyi Elemér: A tatai majolika története. (Magyar-német.) Budapest: Magyar Történeti Núzeum 4°, 178 [2] p. 24 t. — Bibliotheca Humanitatis Historica, VIII.

1941

Lásd Okó

megvan könyvtáramban

806. 1761. 1769. 2039. 2024.

68. 1767. 1760. 1770.

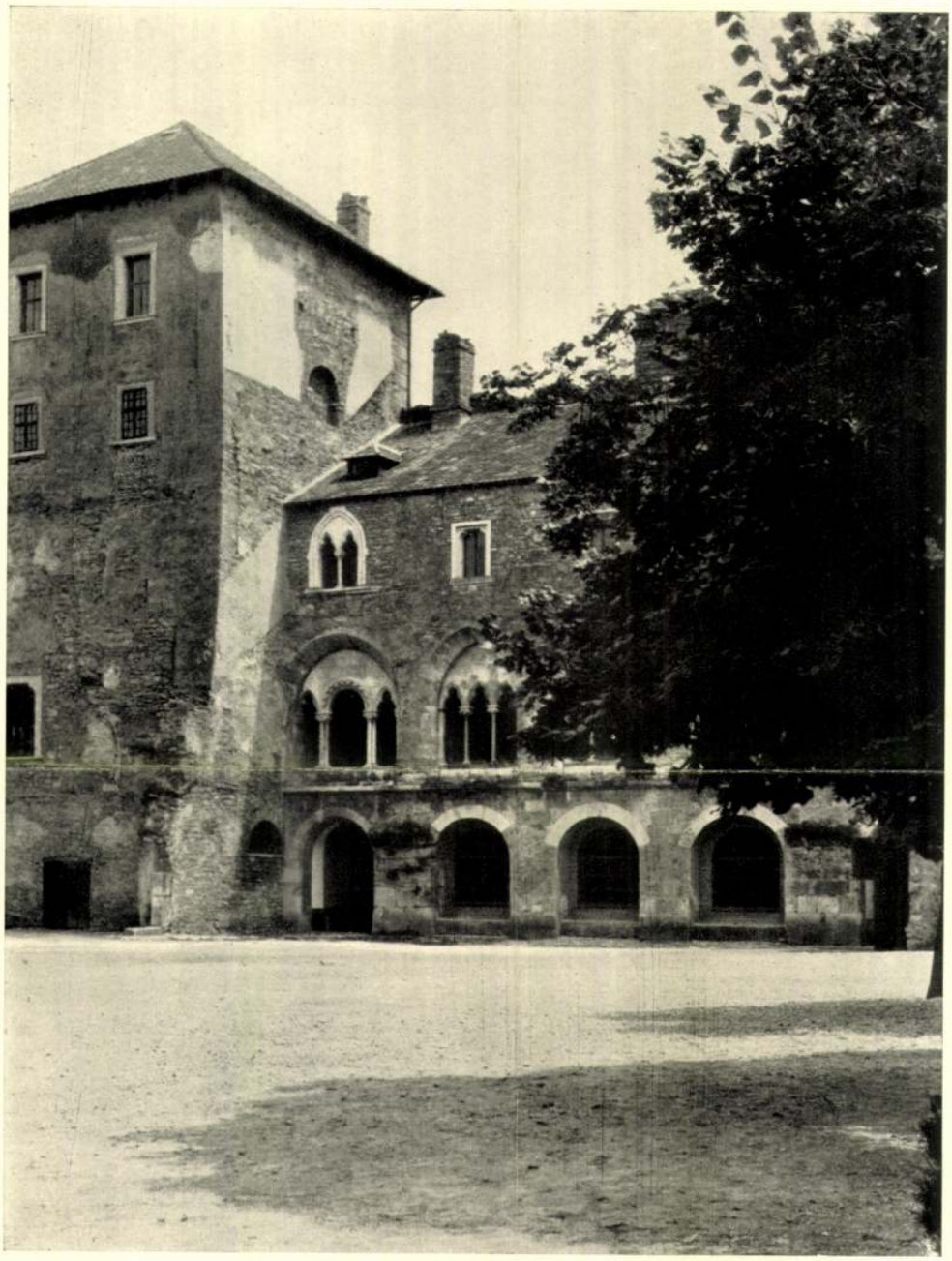

5. — TATA : Régi várkastély
Altes Schloss — Ancien château — Ancient castle
(Rest. 1815.)

Tatai várkastély

TATAI OSZLOP, kb. 3 méter magas, romaikori mészkőoszlop, négy oldalán reliefekkel díszítve. A bemélyített fülkeszerű képmezőben 12 istenalak foglal helyet, az elválasztó sávokban pedig istenattributumok, vagy oly jelenetek szerepelnek, melyek az ábrázolt istenekkel vonatkozásban állanak. A főoldalon a felső kép elpusztult, de Jupiterre egészíthető ki, alatta Sol és Luna szerepel, az egyik keskeny oldalon Apollo, Silvanus, Diana és másikon pedig Vulcanus, Venus, Mars foglalnak helyet, a széles hátsó oldalon Juno, Minerva és Victoria alakjai láthatók. A kő Tatára csak Brigetióból (Ószőny) kerülhetett s a legio I. adiutrix valamelyik kollégiuma állíttatta: az ábrázolásokban a brigetiói táborhely 12 főistenségét kell látnunk. Az oszlop tetejét egykor az uralkodó császár géniusza díszítette. Megmaradt felirata nyomán helybeli, kelta származású művész munkájának kell tekintenünk. Készítési kora a II. század végére, vagy a III. század elejére esik. *Nagy.*

E-G II. 523 l

(1065-től 1199-ig.)

TATAI FAJANSZ. A gyárat Esterházy József Ádám gróf tiszttartója, galánthai Balogh Ferenc építette a XVIII. század ötvenes éveiben. Balogh 1765. meghalt, a haláláig terjedő, közel egy évtizednyi időszak készítményei még nagyon kezdetlegesek és durvák. A gyár virágzási kora a 80-as években kezdődik, amikor ennek a vezetését Schlögl János György vette át. A gyár a holicsihoz hasonló tevékenységet fejti ki: túlnyomólag külföldi minták után dolgozott. Az edények közül a korábbiak a rokokó, a későbbiek a klasszicizáló iránynak formáit és díszítő motívumait tüntetik fel. A gyár úgy a technikai kivitel, mint a festés finomsága tekintetében igen jó minőségű árut készített. Schlöglnek 1811-ben bekövetkezett halála után vejére, Pasteiner Józsefre szállott a tatai gyár örökségképen, ki ezt még egy ideig a régi színvonalon tudta tartani. Az angol kőedény terjedésével azonban a gyár nem bírja sokáig a versenyt. A hanyatló vállalatot Pasteiner eladja Fischer Wolfgangnak, aki már áttér a keménycserépgyártásra. Fischer Wolfgangról a gyár örökségkép egyik rokonára. Fischer A. Mórra szállott. Ez utóbbitól ismét fia, Fischer Károly vette át a gyárat, aki később társat vett maga mellé és Fischer és Nobel cég alatt vezették még egy ideig az üzletet, mely a XIX. század második felében végleg feloszlott. A gyár rendes jegye T, a Pasteiner idejéből való fajanszok P-vel vannak jelölve. *Layer.*

E. G II 523 l

1832 (aranyozva). — Montenuovo hg., a bécsi numizmatikai társ. alapítója, 1845. — Károly Lajos fhg., 1892 (aranyozva). 4 darab 8

1194. XI. INCE PÁPA EMLÉKÉRME, uralkodása negyedik évéből (aranyozva). — Eck Frigyes Lipót olmützi érsek emlékpénze, 1759. 2 darab, ezüst 3

1195. OSZTRÁK LÖVÉSZEGYLET ÉRME, 1880. — György szász meiningeni hg. tallérja, 1867. 2 darab, ezüst 4

1196. EMLÉKÉREM a Kaiser-Ferdinand-Bahn megnyitására, 1837. Bronz. — Ferenc József jubileumi érme, 1898. Ezüst 3

1197. ANGOL ÓNÉRMEK, Viktória királynő korából. Négy darab 3

1198. ÓNÉRMEK A XVIII—XIX. SZÁZADBÓL, összesen 7 darab 4

1199. DOMBORMŰ, Kőből. XIV. század. Olasz . . . 70

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata irodalma

Dornyay Béla dr. Első
pótlás „Régi tatai várké-
pek" című ikonográfiai
tanulmányomhoz.

Tata, 1938.

fd.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata irodalma

Dornyay Béla dr.:

Régi tatai térképek

helyszínei.

Tata 1937

fd.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata irodalma

Magyary Zoltán:

A tatai piarista rendház és templom.

Bp. 1938.

Ld.

Tata vára

Faller Jenő: Siess Orbán építészeti főfelügyelő 1577. évi jelentése Tata vára építkezéseiről. Tata 1936.

Hegedüs Lóránt szimfóniái

Decemberben megalakult a Teleky-kormány, amelynek pénzügyminisztere valóban Hegedüs Lóránt lett. Az ország elkönyvelte, hogy Korányiból hiányzott az a koncepció és zsenialitás, amely nélkül e különösen válságos időkben nem lehetett helyreállitani az államháztartás mérlegét, hogy a bukott pénzügyminiszter csak azokat a sablonos pénzügyi recepteket tartotta be és követte, amelyek normális korszakokban esetleg teljes sikerrel alkalmazhatók, de a rendkivüli idők rendkivüli intézkedéseket és ötleteket követelnek.

Nos, ha ötletekre volt szükség, akkor itt volt Hegedüs Lóránt, akit igazán sok mindennel lehet vádolni, csak a sablónnal és mindennapisággal nem. Sokan azt tartották, hogy szükség van bizonyos foku hazardériára és Hegedüs valóban hazardőrnek is mutatkozott. Első miniszteri megnyilatkozása az volt, hogy a pénzintézeteknél elhelyezett betétek husz százalékának lefoglalását jelentette be. Már ebben a felszólalásában bebizonyitotta,

Tata vára

Faller Jenő:

A bécsi hadilevéltár tata-tóvárosi vonatkozásu rajzai és térképei.

Tata 1938.

fd.

lett magyar területeken kell erőteljes akciót megindítani és erre a célra valami magyar főintézkedő szervezetet — talán kormányt — létesiteni, akkor nemcsak ezt a tervet vette ügyesen és energikusan a kezébe, de ahhoz meg tudta nyerni Gondrecourt tábornokot, helyesebben annak feletteseit.

Az aradiak, a bécsi ösztönzésekre is, most már siettették az akciót, amelyet azonban a románok a lehető legféltékenyebben és a legrosszabb szemmel néztek, ugy, hogy maga Gondrecourt tábornok adott bizalmas figyelmeztetést az aradi uraknak arra, hogy a szélesebb szervezkedésre és a megalakuló kormányzószerv nyilt kilépésére sokkal alkalmasabb lesz Szeged, tegyék tehát oda át főhadiszállásukat. Ugyancsak az is célszerünek látszott, hogy az aradi és környékbeli urakon kivül a szegediek, temesváriak is bevonassanak egy kormányzó központi szervezet megalakitásába, sőt hova-tovább elkerülhetetlenné vált, hogy a magyar területekről érkezők közül, valamint a bécsiek részéről is, megfelelő tekintélyes egyéniségek álljanak az itteni vezetés élére. Amig azonban odáig alakult a helyzet, hogy ezeknek az elveknek figyelembevételével már ténylegesen, kimon-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata vára

Fallér Jenő. Adatok Tata várának történetéhez. Tata-Tóvárosi Közlöny 1934. 48-49. 7.

TATA

A XVIII. sz,-ból egy (később Győrött tevékeny) ötvös-kardcsiszárnak az Esterházy-grófok tatai várában való működéséről egy kard vésett felirata tanuskodik. A XIX. sz.-ból egy ötvösről tudok, aki a környéki népviselethez tartozó ékszerek készítésével foglalkozott. Próbabélyegnek nem akadtunyoma.

TOTIS

Aus dem XVIII. Jh. haben wir durch die Signatur einer Arbeit Kenntnis von einem Schwertfeger-Goldschmied, der im Schloß der Grafen Esterházy tätig war. Im XIX. Jh. kenne ich einen Meister, der hier den Bedarf an Volksschmuck befriedigte. Beschauzeichen kamen keine bisher vor.

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*

Tatai majolika

586 **Révhelyi Elemér.** A tatai majolika története. 24 táblával. – Die Geschichte der Majolika Fabrik in Tata. Mit 24 Tafeln. Bpest, 1941. fzve. 4°. (Bibl. Humanitatis Historica VIII.) **54.–**

Ranschburg
157. sz. Kat.
1941 karácsony

Amiben
jon Iste
a fogj
munka

Kecskemét 193

Tatai Esterházy-Kastély

Esterházy *Ferenc gr.*, zeneszerző, *1895. A newyorki College of Music-on zenei doktorátust szerzett, 1935-ben Ausztria zene- és színészetügyi kormánybiztosa lett. *A szerelmes levél* c. operáját 1937-ben mutatta be az Operaház. Egyéb művei: *Andromeda* (ballett), *Preludium és fúga*, *Szent kard* (szimf. költemény) stb. A tatai ünnepi játékok az ő kastélyában folytak le.

Új Idők Lex

TX. k.

Tata vára

Jakus Lajos:

Tata vára és malma
1586-ban.
Tata 1937

fd

tajtékozva, a világ legaljasabb söpredékének, leghitványabb és leggyávább .... nak titulálta az összes cseheket, legfőbb vezérkarukkal szemtől-szembe, a miskolci és a kassai vereségek után; amikor köztudomásu, hogy a hires, állig felfegyverzett legionáriusokat, még a szedett-vedett budapesti vörös pincérezred is ugy vágta, mint a répát s ezek ugy szaladtak, mint a nyulak.

Március 23-án, a diktatura kitörése utáni nagy fölfordulásban Betrix francia ezredes érkezett Szegedre s mint város-kormányzó vette át a parancsnokságot, aki legalább a vörös katonaság s egyéb vörös fegyveresek, megkótyagosodott munkások és a hatalmuktól eltelt direktóriumi tagok között valami rendet teremtett. Közben már több ezerre emelkedvén a francia katonaság létszáma, legalább afelől nyugodt lehetett Szeged lakossága, hogy semmiféle nagyobb rendbontás, még kevésbé nagyobb atrocitás nem történhetik. A franciák erélye, a folyton szaporodó francia katonaság s ezek védelme alatt a polgári hatóságok nagyobb bátorsága, nemcsak biztositották a rendet, de odáig érlelték a helyzetet, hogy a kommunista direktórium csakhamar

(Tata város és
malma)

Jakus Lajos: (
1586-ban. 16-r
25 l. Tata, 1937

Gyut (1093)

Budapest, 1940. márc. 19.
Telefon: 185—616.
Postacsekkszámla: 4041.

Bej. lap mellékelve.

Szám: .....

eti Muzeum,

.....

on István egy.m.tanár Ur kezeihez)

Budapest.

	P	f	P	f	P	f
ból			1	80	˘	
I.vándor-						
			4	--	˘	
könyve			4	--	˘	

Az építészeti kritika oldalai. II.

Örömmel kell köszönteni azt, hogy nagy ipartelepeink vezetői mindinkább belátják, hogy feladatuk nem merül ki vállalatuk gazdaságos és haszondús vezetésében, hanem nagy feladatokat ró reájuk: szociális és kultúrális természetűeket. A munkásság testi, lelki jólétéről kell gondoskodniok és ezt kezdik is mind messzebb menő mértékben megtenni. Így épült fel Vida Jenő vezérigazgató kezdeményezésére az új telepi templom.

Örömünkbe azonban keserű üröm keveredik: amint építész szemével nézzük azt az alkotást, amely felépültével igen sokaknak szerzett elismerést és dicsőséget. Kénytelenek vagyunk feltenni a kérdést, hogy vajjon Magyarországon nincsen-e *építész, hangsúlyozzuk: építész,* aki ezt a feladatot ugyanezen költséggel szebben és ízlésesebben oldotta volna meg? aki tehát egy bányának sívár környezetébe egy igazán művészi alkotást állított volna. Az utolsó templomtervpályázat tanulságai szerint igenis lett volna olyan, aki erre képes lett volna, aki nem merült volna el gyermekkora emlékeibe — a piros-fehér Richter-féle kőkockák ügyes stílusához nem ragaszkodott volna! A fiatal, lelkes építészgárdá ban tehetséges építészek egész sora várja az alkalmat, hogy embernek és Istennek tetsző templomot építhessen. És éppen az ilyes kis feladatok, mint a tatabányai, volnának kiválóan alkalmasak arra, hogy ezirányú készségüket megmutassák és bebizonyítsák.

Szabadjon még azt kérdezni, hogy Vida Jenő vezérigazgató, aki külföldi utazásai során bizonyára sok szép és művészi templomot látott, miért nyujtott éppen csak anyagi segítséget, miért nem követelte meg, hogy amit vállalata épít, az művészileg is értékes legyen.

Dr. Bierbauer Virgil

Tér és Forma
1930. 2. sz.

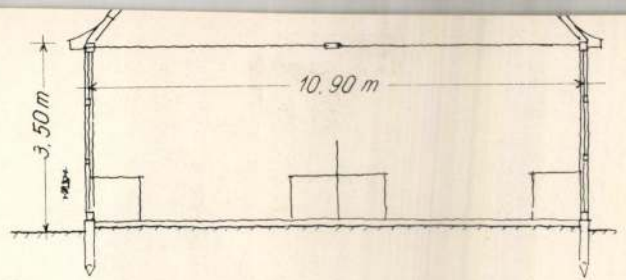

Metszet

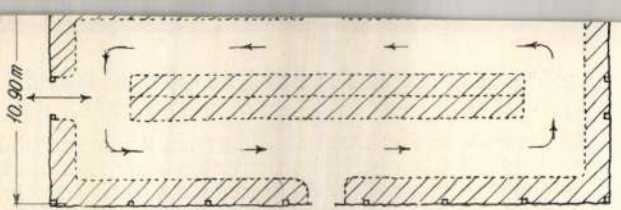

Termények pavillonjai

ség, illetve a kedvező amortizálási lehetőség. Továbbá arra is figyelemmel kellett lennie az építésznek, dr. Kotsis Endrének, hogy az épületek esetleges lebontása esetén az anyag még felhasználható legyen.

Hat egység épült, összesen mintegy 3000 m² kiállítási alapterülettel.

A favázas oldalfalak felett csúcsíves alakú (ebben az esetben tisztára „Zweckform") 11.50 m fesztávolságú „Oikos" rendszerű deszkalamellákból összeépített csarnoktető következik, alulról látható szerkezettel, külső felületén bedeszkázva, amelyet rozsdavörös magyar rendszerű (vízszintes sorokba rakott) palafedés borít. A világítást főként a taréjra nyergelt felülvilágítók és a nagy oromablakok szolgáltatják.

A termények pavillonjainak és az állatkiállítási épületeknek alaprajzait mutatjuk be. A külső és belső kiképzést a fényképek teszik szemlélhetővé. A külső homlokzat lécrácsokkal van díszítve, a belső pedig a deszkaszerkezetet mutatja. Valamennyi külső faalkatrész lenolajjal van itatva.

Építési költség, padló és kiállítási asztalok nélkül, m²-ként 25 P volt. Ennek munkanemek szerinti megoszlása a következő:

Oldalfalak	23.70
Tetőszerkezet	34.80
Ajtó, ablak	6.54
Bádogosmunka	1.37
Üvegesmunka	6.39
Lakatosmunka	4.84
Palafedés	23.39
Összesen	100 %

Tata

Wenzel Gusztáv

794 — Tata fénykora. 1412—1542. Bpest, 1879. fve. 8°. 64 old. (Akad. érték.) 3.—

Petőfi Sándor:

(Hajásdad.

Derékig van ábr
elválasztott haja
kis bajusza s kec
galléria lehajtott,
va s atillája zö

Vászon, mére

~~Mercey József~~
Festette: Mere

117. — TATA: Gróf Esterházy-kastély
Schloss der Grafen Esterházy — Château des Comtes Esterházy
Castle of the Counts Esterházy

Tata -

Esterházy - Eerstél

Tata. Várkastély.

TATA (Komárom megye)

várkastélya látszólag nem tartozik a tőlünk tárgyalt anyagba, s ha mégis foglalkozunk vele, ezt azért tesszük, hogy a mult század elején feléledő, lelkes és nagyszabású helyreállításokkal dolgozó műemlékértékelés egyik, talán legjelentősebb példáját és eredményét mutathassuk be (5. ábra). A tatai vár, melyről Bonfini, mint az ország egyik legjelesebb erődjéről emlékezik meg, okmányok szerint már Nagy Lajos alatt szerepel és 1426-ban Zsigmond két innen keltezett levelének tanusága szerint már királyi kastély is volt. Bonfini szerint a várat, annak több ízben való elzálogosítása után, Mátyás király nagy áldozatok árán újraépíttette és dúsan aranyozott faragványokkal, díszes épületekkel és termekkel ékesítette. A Corvin Jánosra szállt épületről, mint pompás mulatóhelyről Oláh Miklós még megemlékezik, Istvánffy azonban már pusztulásáról számol be. Változatosan hányatott sors után, melynek folyamán a vár megfordult a török, a császári és kuruc seregek kezén, teljesen elpusztulva a gróf Esterházy család birtokába kerül és így áll 1815-ig, amikor gróf Esterházy Miklós az ébredező romanticizmus szellemében alapos helyreállítással ismét használható állapotba hozza. Nagyon valószínű, hogy egyes részei ennél is későbbi beépítések. Hogy a vár jelenlegi állapotában mennyi az a kevés, ami eredeti helyén lévő középkori alkotásnak mondható, azt mélyebbreható kutatásnak kellene tisztáznia. Annyi bizonyos, hogy az ablakok, ívek és egyéb építészeti részletek legtöbbje másodlagos elhelyezésű, vagy utánfaragású elemekből tevődik össze, melyeknek egyébként rendkívül finom és hatásos alkalmazásánál (a műtörténeti képzettség akkori hiánya folytán) a középkor különböző századainak formaadása jelentős értékű művészi termékké olvad össze. Ennek a tevékenységnek nyomait mutatják az Esterházy kastély kertjében elszórt többi műromok is.

Rados Jenő dr.
Magyar Kastélyok. 2/3. l.

noble-spirited leader of all such efforts as were the
the „Palatinus Style". In both styles much work
owing to lack of space, we must refrain from f

The Hungarian language being but little
explanatory notes will be within the reach of but

RAUX HONGROIS

é.)

d'oeil rapide sur l'activité architecturale en style
oise. Les créations de cette activité méritent d'au-
e désastre de la domination turque, le pays était
ns, avait sacrifié aussi celle de son architecture.
ages de la guerre, il fallut partout recommencer.
faisaient construire des résidences et qui avaient
e de l'Europe occidentale, conforme à l'esprit du
nous pouvons constater, appropriée à nos condi-
-baroque" et de „rococo qui avec sa couleur locale
tyle Grassalkovich" d'après l'éminent mécène de
possible dans l'art néo-classique, qui s'efforce de
vons au XIXe siècle une tendance caractéristique,
nir de grand Palatin Joseph, pourrait à juste titre
de ces deux styles se distinguent par une beauté
e place, nous sommes obligés de renoncer à leur

e nos frontières, le texte explicatif ne sera compris

5. — TATA : Régi várkastély
Altes Schloss — Ancien château — Ancient castle
(Rest. 1815.)

Tata várkastély

Tata a tó felől.

Tóvárosi villa a nagy tó partján.

Tata és vidéke.

A Duna Komárommegyét két, majdnem egyenlő részre osztja. Politikai tekintetben mind a két rész a dunántúli kerülethez tartozik ugyan, de földrajzilag csak a déli része fekszik a Duna jobb partján. A Győr-, Veszprém-, Fehér-, Pest- és Esztergommegyétől határolt eme terület legnagyobb részt dombos, hullámos síkság. A legdélibb részén, a hol a bakonyi hegynyúlványok érintik, magasabb homokos halmokat találunk. A délkeleti sarkon, a tatai járásban, a Vértes-hegység átterjed ide Fehérmegyéből s végig vonúl Komárommegye keleti részén egész a Dunáig. E hegylánczolat két nagyobb hegycsoportból áll. Az első a *Gerecse*, mely a tokodi és tatai völgyek közt terül el. Legmagasabb csúcsai: a megye határán fekvő s 633 méter magas Gerecse, Barlaszvég (537 méter), a Bánya (460 méter) és az Öreg Kovács-hegy Szőllőstől keletre (490 és 508 méter). A másik hegycsoport a *Vértes*, melyet egy hosszú völgy választ el a Gerecsétől. Ezen a völgyön megy keresztül a szőny-brucki vasútvonal. A Vértes hegycsoport legmagasabb csúcsai a Körtvélyes (481 méter), a Kapberek (474 méter), a Mészáros-hegy a gesztesi várromokkal (382 méter), továbbá a Felső-Gallától délre fekvő Mészáros-hegy (421 méter).

A regényes, bükk- és tölgyerdőkkel borított hegyek alkotó részei márga, agyagos homok, rhäti dolomit és egyéb másodkorú képletek. Igen gyakori a fehér és vörös márvány s darázskő. A rómaiak korából napfényre került emlékek bizonyítják, hogy már ők is használták e márvány-

bányákat, melyek gazdagságra s jó minőségre nézve az alpesiekkel bátran versenyezhetnek.

Az almási hegyekben gazdag mésztuff-bányák vannak; innét szállítják a követ a bécsi Hofburg építéséhez. Barna-kőszén kisebb-nagyobb rétegekben majd mindenütt található. De még ez is kiaknázatlanúl hever a föld mélyében.

A regényes részletekben fölötte gazdag hegység pompás völgyeket, hegyszorosokat zár közre; imitt-amott kisebb-nagyobb barlangokra is akadunk. Legtágasabb ezek közt a szőllősi határban fekvő „Szelim lyuka", melyben a hagyomány szerint a török háborúk idején hét falu népe talált menedéket, míg a barlangból kitódúló füst el nem árúlta őket.

Komárommegye, de főleg Tata és vidéke kisebb-nagyobb patakokban, erekben és tavakban igen gazdag. A nyugati részek vizei a nagyigmándi tavakba futnak össze; majd egy levezető fő ágon (Czonczó) Lovadnál a Dunába szakadnak. A keleti vidéknek fő ere az Általér, mely Környe és Bánhida alatt elfolyván, a tatai vizekbe szakad; innen csatornákban halad tovább s Füzitőnél és Almásnál a Dunába ömlik.

A tavak közűl legérdekesebb s méltán legnevezetesebb is a *tatai nagy tó*, mely egymaga hatszáz holdnyi területű. Közelében, a grófi kertben van a Cseke-tó és éjszak felé a városon kivűl a Feneketlen-tó. A források közűl az almási kénes források s az igmándi kitűnő keserű vizek említendők mint legismertebbek.

Komárommegyének dunántúli részében már a rómaiak korában mozgalmas élet uralkodott. A Vág vidékén lakó quadok ellen ugyanis számos római gyarmat és vár épűlt itt. Ezek között legfontosabb volt a mai Ó-Szőny helyén, állítólag Trajan császár által emelt *Bregetio*. E várnak s vidékének védelmére állomásozott itt a *legio I. adjutrix* nevű hadosztály, Tata vidékének és Komáromnak egy pár századig építője, őre és lakosa. E legiónak köszönhetni azt a pompás útat, mely innen Aquincumba és Arrhabonába vezetett; továbbá azokat a vízvezetékeket, melyeknek romjai Tatánál (Ad Lacum Felicis) ma is láthatók.

A rómaiak véres háborúkat folytatván a Dunán át-átcsapó quadok és sarmaták ellen, Bregetióban több római császár megfordúlt. Sőt Ammianus Marcellinus állítása szerint Valentinianus császár Bregetióban végezte be életét. A római kor emlékeiből tömérdek sok kerűlt már e vidéken napvilágra. Koporsókat, pénzeket, épületmaradványokat stb. ma is gyakran találnak.

A római birodalom bukása után a népvándorlás zajában e vidék műveltsége s virágzó városai is megsemmisültek. Utoljára leginkább szláv népek szállták meg a Duna mentét. Ezeket találták itt őseink, kik a vízben, erdőben, termékeny síkságokban gazdag vidéket egészen elfoglalták. Azóta is úgy szólván tiszta magyar e megye lakossága.

A nép ruházatában sokat ad a csinosságra. A férfiak csinos szűrt viselnek; a posztó nadrág s dolmány nyáron is divatozik. A nők főkötőt ritkán viselnek; fejüket rendesen fekete selyemkendővel, fülük alatt kontyra csavarva, homlokbokorra kötik be. A piros csizma, fehér kötény a leányok ismertető jele. A népszokások között igen elterjedt a keresztelési pasziták, a névnapok, a karácsonyi ünnepek zajos megülése. Sok helyen divatozik az úgy nevezett mátka-tál, melyben a leányok szoktak egymásnak czifra, piros tojást küldeni, s ettől kezdve „mátka" a nevük.

Legrégibb okirataink tanúsága szerint Komárommegye már az Árpádok korában sűrűn lakott vidék volt. Vannak egyes területei, melyeken több község volt a XII. és XIII. században, mint korunkban. A mai községek legnagyobb része az Árpád-házbeli királyokig viszi vissza származását. A megyének a XVII. század elejéig egészen más határkiterjedése volt, mint ma. A Dunán túl fekvő tatai és gesztesi járást akkor győrinek nevezték, s a mostani Fehérmegyének Tata vidéke mellett fekvő jó része Komárommegyéhez tartozott. Mikor változott meg e régi határ, nem tudjuk; a megye gazdag levéltára ugyanis a múlt század elején elégett, s csak az 1619. évben kezdődő jegyzőkönyv maradt ránk, ez pedig nem ad róla fölvilágosítást. Mindössze csak annyit tudunk meg belőle, hogy 1753-ban a régi győri járás két részre, tatai és gesztesi járásra osztatott. Az első a dunántúli résznek keleti, az utóbbi a Győrmegyével határos nyugati vidékekre terjed.

A regényes tatai járásnak s általában Komárommegye dunántúli részének legnevezetesebb és legszebb helye *Tata-Tóváros*. Komáromtól mintegy két mérföldnyire, a Vértes hegyláncz lejtőjén fekszik e két községből álló mezőváros. Keletről és délről a Vértes erdőborította hegyei, nyugatról a Pannonhalmáig terjedő szelíd, halmos vidék, éjszakról a Dunáig terjedő síkság környezik; a két község közűl Tata a nagy tótól nyugatra eső dombokon, Tóváros pedig a tó éjszakkeleti partján s lapályon fekszik; a két község között, ugyancsak a nagy tó partján emelkedik a grófi kastély és a vár. A nagy tavat félkörben övező két község, a grófi épületek s a tópart szikláin épült villák megkapó szép képpé csoportosúlnak. A festői

kilátást nagyon emeli a környék szépsége. Itt kies szőlőhegyeken, amott erdők, források s tavak bájos váltakozásain nyugtathatja az ember szemeit. A természet pazarúl osztogatta szépségeit mindenfelé. Ez a körülmény magyarázza meg, miért volt e hely már a legrégibb időben oly igen kedvelt és keresett.

Már a rómaiak idejében is volt gyarmat e helyen. Kiváló archeologusok a föntebb is említett „Ad Lacum Felicis" nevű római gyarmatot Tata helyére vagy környékére helyezik. Az időközönként napvilágra került kőfaragványok, hamvvedrek, vízvezetékek maradványai megerősítik e véleményt. A római birodalom bukása után, mint legtöbb városunkba, ide is morva-szlávok telepedtek. Tatának éjszakkeleti részét okirataink még a XIV. században is „Tata Slavonicalis"-nak nevezték. Valószínűleg ezek a szlávok alapították meg újra a népvándorlás idején elpusztult egykori római gyarmatot.

Krónikáink adatai szerint e vidéket maga Árpád hódította meg. Géza vezér Tata községét a hozzá tartozó földekkel együtt állítólag fia keresztatyjának, Deodát apuliai grófnak adományozta. Ez a Deodát alapította a Szent Péterről és Szent Pálról nevezett tatai benczés apátságot. E történeti tényhez krónikáink hozzá adják még, hogy a község Deodátról nyerte volna a Tata elnevezést.

Az új apátság s vele együtt a község is gyorsan föllendült. Egy 1138-ki határjárási oklevél szerint a község határa egész a Dunáig terjedt, s a lakosoknak birtokában egy dunai sziget is volt. 1221-ben már két részből állt a község: a régi Tatából és a „nova villa"-nak nevezett új helységből.

Az Anjouk alatt kivétetvén az apát joghatósága alól, várossá lett. Fontos mozzanat volt ez Tata fejlődésében; de igazi jelentőséget az adott e ténynek, hogy Zsigmond korona-birtokká tevén Tata városát, állandó tartózkodási helyül választotta. Így jutott Tata egy kis világtörténelmi szerepléshez.

Zsigmond király az Általér vizeit nagy költséggel csatornáztatván, megalakította a mai nagy tavat. E tó partjára várat és abba palotát építtetett. Elkészülvén az árokkal övezett királyi vízi palota, Zsigmond igen gyakran ellátogatott e kedvelt városkába. 1412-ben Ulászló lengyel királyt is magával hozta ide. 1423-tól kezdve meg egy folytában három évig lakott Tatában egész udvarával együtt. A fontos politikai ügyek elintézésére számos külföldi uralkodó látogatta itt meg a magyar királyt. VIII. Erik skandináv király, Palaeologus Mánuel görög császár, több német birodalmi herczeg,

A Vértes-hegyek nyugati tövében, Tatához közel, elragadóan szép vidéken fekszik *Majk* puszta. Az Árpádok korában a premontrei szerzeteseknek a Boldogságos Szűzről címzett prépostsága virágzott itten. Pompás basilikájuk messze földön híres volt. A prépostság megszűnése után a kamalduli néma barátok települtek le itt s a romba dűlt kolostor és templom helyébe a XVIII. században barokk ízlésű kolostort és templomot építettek. II. József eltörölvén a szerzetet, a klastromot magánczélra használták. Egy ideig posztógyár is volt benne. A templom azóta romba dőlt s gyönyörű faragású bútorai a komáromi görögkeleti templomot díszítik. A majki puszta jelenlegi tulajdonosa, csákvári Esterházy Miklós gróf némileg helyreállította a régi monostor épületét. Ma kedves kirándúló helye a családnak.

Tatától éjszakra, a Duna partján fekszik *Neszmély* falu. Itt halt meg Albert királyunk. A neszmélyi borok egész Európában ismeretesek. A fillokszera azonban nagy pusztításokat vitt végbe a szőlőkben. Ugyancsak a Duna partján terül el *Új-Szőny* falu, az állami és a déli vasút állomáshelye. Nem sokára törvényesen egyesítve lesz Komárommal. A szőnyi határban, az ácsi erdő előtt egy szép tört oszlop jelöli Görgei Artúr 1849-iki győzelmének színterét s az elesett honvédeknek nyughelyét.

A Szőnytől délnyugatra fekvő *Ács* czukorgyáráról, *Bábolna* és *Kisbér* pedig állami méneseikről nevezetesek.

Kisbér és Bábolna.

Kisbér múltja aránylag még rövid. Ő felsége a király 1853 július 8-án kelt legfelsőbb kéziratával rendelte el, hogy katonai ménes alapíttassék a Batthyány grófoktól elkobzott kisbéri uradalomban, melyet azután a ménesnek 1869-ben a magyar állam tulajdonába történt átvételekor a családtól 1,700.000 forintért váltottak meg. Czélúl az angol telivér lovak tenyésztését, s az angol vérrel nemesbített félvér tenyésztését tűzték ki.

A telivér-anyag kipróbálása czéljából a ménes 1860-tól 1867-ig versenyistállót és idomító-intézetet is tartott fenn, bár nagyon közepes sikerrel, úgy, hogy a versenyügy, de főleg az országos tenyésztés szempontjából sokkal hasznosabbnak bizonyúlt azon, 1867-ben megkezdett s azóta állandón fentartott intézkedés, hogy az angol telivér csikókat esztendős korukban nyilvános árverésen eladják magyar vagy osztrák honpolgároknak azzal a kötelezettséggel, hogy azokat engedély nélkül a monarchiából kiszállítaniok nem szabad.

Új korszak nyilt meg a ménes életében akkor, a mikor az 1869 végével a katonai kincstár kezeléséből a földmívelési miniszterium vezetése alá helyeztetett, habár azért a ménes melletti szolgálatot azóta is katonai személyzet teljesíti az említett miniszterium rendelkezései szerint. *Kozma* Ferencz néhai miniszteri tanácsosnak, mint a lótenyésztési osztály főnökének, közel negyedszázados működése igen áldásos hatású volt úgy ezek, mint az egész ország lótenyésztésének újjá alkotására nézve. Az ő kitűnő szakértelme és erős keze küszöbölte ki a ménesből a nem oda való anyagot, viszont ő fejlesztette a megmaradottat arra a magaslatra, hogy az angol telivér-törzs ivadékai nemcsak biztosítékaivá lettek a monarchia ma már nagygyá nőtt telivér-tenyésztésének és versenyügyének, hanem a külföld pályáin is tiszteltté tették a magyar tenyésztést; más felől pedig a telivértörzs mellett olyan, közel 200 anyakanczából álló, magas angolvérű félvértörzs képződött, mely ma már a hazai tenyésztésnek a legkiválóbb méneket adja, s a melyet a külföld szaktekintélyei is, például az angol Chaplin, készséggel elismernek a világ legelső angol félvér méneséül.

Az angol telivér-tenyésztés zöme a volt grófi tágas parkban van. Kiváló része e parknak a festői fekvésű Wenckheim-halom, gróf Wenckheim Béla néhai miniszterelnök emlékére, ki oly sokat tett Kisbéren a telivér-tenyésztés előmozdítására. Egy lapály övezte dombon, évszázados fenyűktől környezve áll az egyszerű emlék. Aljában terülnek el a paddock-ok, s az egy útcza-sorból álló *Ritter-falucska*, melynek zsúpfödelű csinos házikói egyenkint két-két telivérkancza istállójából állanak, a hozzájuk tartozó befásított téres kifutó helylyel, hol a kanczák és csikók szabadon futkározva legelhetnek. Hátrább vannak az idegen telivér kanczák számára készült istállók és kifutó helyek, hova nemcsak a monarchia, de a külföld lótenyésztői is évente 3—4 száz kanczát hoznak a kisbéri telivér ménekhez. Az előtérben áll a volt grófi kastély, melyben ma főleg irodák és vendégszobák vannak; előtte csinos nyári és téli lovagló helyek, körötte a törzsmének és yearlingek, meg az idomításban levő és használati lovak terjedelmes istállói csoportosúlnak.

A látogatóra nézve legérdekesebb itt a telivér mének ép oly egyszerű, mint czélszerű beosztású istállója, hol tágas rekeszekben állanak a legértékesebb mének, s a hova mindig bizonyos elfogultsággal lép be laikus és szakértő egyaránt. A laikust elfogja az, hogy egy-egy ily mén ára 60, 80, 100 ezer forint, sőt némelyike több is, a szakembernek pedig eszébe jut

i női szépsé
nelésére, tökéletesitésére és fen
sára legkitünőbb, teljesen ártal
n, vegytiszta és zsirmentes ké
mény a
Margit Crêm
övid idő alatt szüntet szeplőt,
ltot, pattanást, böratkát (mit
minden más bőrbajt. Kisim
nczokat és himlőhelyeket. m
s egyéneknek is üde bájos ar
lcsönöz, ára 50 kr., nagy 1
Margit hölgypor 60 kr., 3 s
Margit szappan 35 kr. M
fogpép (Zahnpasta) 50 k
ES gyógyszertá
erencz-utcza 11. sz.
ef gyógyszertára, B
Király-utcza 12.
ÖGÉS
S HURUT ELLEN
SB
A RÉTHY FÉLE
FŰ CLUKORKA
Ara 30 kr.
5 csomag
bérmentve 1.50.
gyógysz. B.-Csaba.
TT KAPHATÓ
ak Réthy-félét.
30 tiszteleti és elösmerő okmány
jóhirü köszvény, reuma és ideg
llen (bedörzsölésre) az emberi te
mainak és inainak erősité-ére.
wizda Fluid
(Kwizda-féle Köszvényfluidja.)

Koblinger és Sorger fényképe után.

ÁRKASTÉLY UDVARA.

Tatai várkastély

nincs joga elnézést kérni; a gyarló kisérletnek nem mentsége az, hogy kezdő írta.

Nem közölhetők: *Ferencz napra.* Nagy része szépen, lendületesen van írva; de foltjai is vannak, a vége pedig a köszöntő-rigmusok száraz hangjába csap. — *Csak pengetem.* Vannak benne csinos versszakok, de általában nem emelkedik túl a középszerűségen. — *Levél P. Sándorhoz.* Inkább próza mint vers.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 40-ik számában közölt képtalány megfejtése: *A legnagyobb igazság a leghasznosabb tett is.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utcza 4.

Raktárunkon található a legszebb és legnagyobb választék **divatos selyemkelmék, csipkék** és **szalagok**, valamint **gyöngytüllruhák** és **gyöngytüllkelme-diszekből.** Fekete és szines selyemkelmék 85 krtól 14 frtig. Foulard-, Pongis- és Satin Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Moiré, Pékin, Mousselin minden szinben.— Mintákkal kivánatra készséggel szolgálunk. 8093

Gummiáruk, betegápolási czikkek *sérvkötők (óvszerek* F. Berguerand párisi gyárostól) legelőnyösebben beszerezhetők *Polgár Sándor* egyetemi kötszerésznél, Bpest, Erzsébet-körut 50. 6734

Vese, húgyhólyag, húgydara és **köszvény-bántalmak ellen,** továbbá a **légző** és **emésztési** szervek **hurutos** bántalmainál, orvosi tekintélyek által

Készitő FÖLD
Aradon Deák F
Főraktár: Török Józs
dapesten, I

Kérjünk cs

7 arany, 18 ezüst érem,

Régi
lom
K

Vas. Ujs. 1859

Hogy Tata már a rómaiak által is ismert és kedvelt hely volt, s itt nekik gyarmatuk létezett, azt kétségtelenné teszik a gyakran találtató római pénzek s egyéb régiségek. Reichard régiségbuvár szerint Tatát a rómaiak „*ad lacum felicem*“-nek nevezték.

Tata nevét állitólag sz. Istvántól vette. — De hogy régi várát ki épitette, az a középkori történetek homályában vesz el. — Annyi bizonyos, hogy IV. Béla idejében már létezett. — Volt itt egy Deodat gróf által még I. István idejében alapitott apátság is, azonban azt hihetőleg a tatáridők viharai rombolák és törölék el.

Később a vár királyi birtok lön, s nevezetesen Zsigmond, Mátyás és II. Lajos királyoknak kedvencz mulató helyül szolgált. — Különösen a nagy Mátyás szeretett időzni itt, a Vértesek bérczeitől koszoruzott regényes vidéken; ugyancsak ő neki köszönheti a vár is ujabb erősitéseit és kicsinositását.

II. Lajos utolsó éveiben szomoru látványnak lönek tanuivá e százados falak; nevezetesen az akkor itt időző ifju fejedelemmel Szolimán császár követe, *Berghám*, illetlenül bánván, a megsértett királynak felbőszült környezete által a képünkön látható keleti bástyáról az öt vagy hat ölnyi mélységü tóba vettetett. — E miatt gerjedt aztán fel annyira a hatalmas török császárnak haragja szerencsétlen hazánkra.

Az erre csakhamar bekövetkezett mohácsi vész után Tata, hol János, hol Ferdinánd király birtokában volt, majd a török pusztitások idejében sokáig véghelyül, Komáromnak elővárául szolgált. A hires törökirtó Thari György is volt egy izben kapitánya.

1622—55-ig Komárom-, Fehér- és Pilismegyék több izben felszólittattak e vár falainak megujitására, a mi meg is történt. — Mindazáltal később a törököktől véres ostrom által bevétetett s lerontatott. Majd a várossal együtt gróf Csáky László birtokába jutott.

Ujra megerősittetvén, a Rákóczy-forradalom zavaraiban a kuruczok szállták meg, de 1707-ben a császáriak bevették s lerombolák. — Igy állt sokáig romokban, különböző családokat uralván, mignem századunk elején gr. Eszterházy Miklós 1815-ben fölépitteté s azon állapotba helyzé, a mellyben most van.

Gróf Eszterházy Miklós várkastélya Tatán.

I. Ferencz császár a bécsi békekötést itt irá alá. — Az 1848—1849-ki forradalomban is volt e várban némi kis csete-paté.

A bástyák még meglehetős karban állnak, kivált a tó felöl; a vagy hat ölnyi mély, s 10—12 öl széles sánczárok most is telereszthető vizzel, s ekkor a vár el van szigetelve. — Nevezetes nagy csonka tornyu közép-kastélya, melly kétemeletes; most a fényes grófi család levéltárát, s uradalmi hivataltermeket, irodákat stb. foglal magában. — A hajdani lovagteremben függenek az Eszterházy-ősök arczképei.

A bástyák aljában sötétlenek a hajdankor rémes maradványai, a nyirkos börtönüregek.

Van még e várban egy kápolna; s udvarán és csarnokaiban nevezetes, részint szobor-töredékekből, részint feliratos márványlapokból álló római emlékek láthatók.

A déli bástyaépületek egyikében : az ugynevezett kintoronyban : a mult századok kinzó eszközei : óriási zuzó-kerék stb. találtatnak : hirdetvén az ó idők borzadályosságát a jelen szelidebb kor gyermekeinek. *Th.*—

Kondor-keselyük lakomája Afrikában.

(Déli-Nubiában.)

Afrika pusztáit sem csinált országutak, sem vaspályák nem hálozzák be; ott a közlekedés csaknem egyedül a tevék, a puszták e hajói által történik. A kereskedők vagy utazók cselédeikkel, kiséretükkel együtt többen összeállva, csoportosan kelnek a hosszu utra, s e csoportokat *karavánoknak* nevezik. Az illy csoportosan utrakelés ott nélkülözhetlen, részint, hogy a lakatlan pusztákon előforduló betegség vagy más szerencsétlenség esetén egymásnak segélyt nyujtsanak, részint, hogy a támadó rablók ellen hathatósabban megvédjék magukat.

A puszta homoksikságon sem nyomot, sem csapást nem látnak, melly utmutatójuk lehetne, mert a csapást, a nyomot pár óra mulva elfujja, betölti homokkal a szél. Legbiztosabb utmutató még az utközben kidölt tevék gyakran előforduló csontváza, melly a homokból itt-ott kifehérlik. Hol pedig még ezt is betakarta homokfuvatával a szél, ott gyakran eltéveszti a vándor ösvényét, neki megy a végtelen pusztának, hol irányt tévesztve a nap tikkasztó hőségében étlen szomjan leli gyakran az egész karaván halálát.

Az illy eset nem ritka; kivált pedig sok teve esik áldozatul, nem mintha kényes állat volna, de mert a szamárénál is nagyobb türelmén végre is erőt vesz az étlenség, szomjuság. Igen sűrün találhatók azért utközben a tevecsontvázak, de dögtest soha, mert azonnal lekoppasztják ennek minden darab husát a számtalan ragadozó madarak s egyéb állatok. És ez nagy áldás az utazóra nézve, mert a magában peshedő hulla dögleletessé tenné a körléget.

Érdekes az illy lakomát látni, mellyet rajzunk s leirásunk által igyekszünk olvasóink előtt lehető hiven feltüntetni.

A teve tulajdonosa vagy hajcsára nagy hajlammal viseltetik ez állat iránt, s átkozza a ragadozó madarak seregét, mellyek tevéjét eleste után azonnal felfalják. Ördögöket lát azokban, különösen a kondor keselyü (grifmadár) van előtte rosz hirben, mellyről hiszi, hogy csupán mája használható, az is csak a varázslók- s kuruzslók által mások elbüvölésére s megigézésére.

Midőn az utfélen valahol egy teve kidől s csillagot rug, elsőnap nem bántja semmiféle állat hulláját, kivéve, ha a dögész (hyena) véletlenségből rá talál akadni. Ha tehát a dögésztől menten marad, másnap reggel azonban már a feketefejü, nyaku, fejérhasu pusztai hollók (Wüstenrabe, Corvus umbrinus) kezdenek körébe, elsőbb egyenkint, aztán mind seregesebben gyülekezni.

Nagy lármát csapnak a dög körül, követik öket a piszkos dögkeselyük, s számos élősdi kánya (Schmarozer-Milane, Milvus parasiticus). Mind ezek örvendező csevetelés közt lepik el a hullát s kopogatják, kisértgetik, hol lehetne azt már egyszer megkezdeni, de csorraik mind gyengék a bőrt átyukkasztani s a hushoz férni; a dögkeselyük megkisértik ugyan a szemét kikopácsolni, de ez sem sikerül nekik, sőt a nyelvéből is csak keveset birnak elcsipdesni.

Most megérkezik a rablósas (Raub-Adler, Aquila raptor) is, egyenesen a teve fejére megy, szemét csorrával kiveszi. Az élősdi kányák egész serege tolul oda részesülendő a szerzeményből. A rablósas felboszontva ennyi szemtelenség által, közéjük veti a szemet, mellyen azok aztán sokáig elczivakodnak.

Nemsokára ott van a füleskeselyü is (Ohrengeier, Vultur auricularis), melly a teve bendője pupján foglal helyet s megjelenése után az apró csavargók ott hagyják a dögöt s tisztes távolságban foglalnak helyet. A hollók s kányák valamelly közeli emelkedettebb helyre, tuskóra, alacsony fára, bokorra sorakoznak, a többiek közelebbre állnak, a szerint, a mint erejük önérzete bátrabbakká teszi őket. De mindegyik azonnal közelebb lopózik, mihelyt véli, hogy a füles keselyü nem látja meg, mellynek tekintete azonban ismét visszaüzi előbbi helyére.

A füles keselyü az első, ki elég erős csorra levén, elég szerencsés a zsákmány bőrét atlyukaszthatni s a lakomát megkezdhetni. Leirhat-

ágyukereszttüze véd, s mellynek előtere nagyon alkalmas tüzaknák készitésére. E felett van a lőporos torony is, mellyről sokszor mondá Abdi basa, hogy ha már az ellenség a sánczon volna, kanóczot vetne bele s magával együtt a légbe röpitené. Ez tehát átkozott pont lesz az ostromlókra nézve.

Petneházyt épen nem lepte meg, midőn a haditanács után azt a rendeletet vevé, hogy hajduival a *nagy rondella* ostromát fogja vezetni. Valamint az sem, midőn megtudta, hogy vetélytársa Funkenstein a bajor segédcsapatokhoz tétetett át, kik a viz felől fognak ostromolni. Kezdett már fatalista lenni s bizni a jóslatokban. „Ne busulj, én is ott leszek!“ biztatá őt Gábor barát, a mivel sok volt mondva, mert a tüzérség fővezére, Gonzales Antal, a ráczhegy felőli ütegek vezetését a leleményes eszü barátra bizta, kiben az első találkozás után ollyan ismeretgazdagságot fedezett fel, a minőt csak egy hosszu élet és meghalni nem akaró boszuvágy tanulmányai adhatnak egy férfiunak.

Junius 19-én-(1686.) sütötték el az első ágyut a város falai ellen. *)

(Folytatása következik.)

A mérges növényeket

népiskolákban is kellene ismertetni.

A legközelebb elmult nyár folytán két gyermeket gyógyitottam, kik maszlagos redőszirom (datura stramonium) magvaival jóllakván, valószinüleg csupán azon kedvező körülménynek tulajdonithatják életben maradásukat, hogy szüléiknek volt helyben kihez fordulniok gyógysegélyért, különben a köznépnél, köztudomás szerint is, a távolság elhatárzó erővel birván, aligha áldozatja nem lett volna a két gyermek a csemegézésnek.

Ez és ehhez hasonló esetek, akaratlanul is eszébe juttatják az embernek azon szomoru igazságot, hogy : sok ellensége van az ember életének és egészségének, saját maga, s embertársai, meg a természetben található lények által, minők az állatok, növények és ásványok. De más részről meg van azon édes vigasztalás számukra, miszerint az ember, mint erkölcsi valóság, a szabad akarat által van megdicsőitve s értelmi tehetségénél fogva pedig urává lőn a természet három országában előforduló minden lénynek, és igy töle függ, a birtokában levő eszközöket czélszerüen aként fölhasználni, hogy a hasznosokat saját javára forditsa, az ártalmasokat pedig elkerülje.

Van-e valami ut és mód, mi által a természet három országában előforduló ártalmas termékek ismerete a nép különféle rétegei közt, ha nem is átalánossá válhatik, de legalább a vidék és helyhez kötött állat-, ásvány-, kiváltképen pedig növény-féléknek ismerete által az életveszély és egészség koczkáztatásának kikerülhetését megközelithetni ?

Szerintem nincs más ut és mód, melly által a czélt megközeliteni lehetne, mint népiskolákban a természet három országát a nép életéhez alkalmazott modorban gyakorlatilag röviden megismertetni. Például : az állatországból a körisbogarat, pókot, kigyót és ártalmas bogarak, meg férgek különféle fajait, mint a mellyekkel a közéletben gyakran találkozik, — kiválólag érinteni. Az ásványországból, a rezet, ólmot, higanyt, mirenyt (arsenicum), és ezeknek a kereskedésekben kézmüvi s mesterségi czélokra is árultatni szokott készitményeit megismertetni, mint a mellyekből mázat, festéket, sőt néha még házi orvosságot is szoktak, részint tudatlanságból, részint megcsökönösödött balhitből használni. Legkitünőbb figyelmet kellene pedig forditani a növényország ismertetésére, mint a mellyből legtöbb példánynyal jő érintkezésbe a köznép, a háznál, kertekben és a mezőn és a mi lelkiismeretbe vágó dolog, ártatlan gyermekek esnek miatta bajba, kiknél a tudatlanságot vétségül nem is róhatni föl. — Hogy a nép érdekében elérni ohajtott czélt leginkább megközelithessük, minden tekintetben gyakorlati kézikönyvre volna szükség, de ollyanra, melly nem tudományos rendszerben adná elő a tárgyat, hanem a nép fölfogásához alkalmazkodnék, csupán a közéletben előforduló tárgyakat magyarázná gyakorlatilag és érthető rövidséggel.

E kézi könyvnek, szerintem, természethü ábrákkal kellene ellátva lenni, melly ha nem is a népnek a közéletben tudni szükséges minden egyes terméket a természet három országából, de legalább a gyérebben található fajokat előtüntetné. Azonban a kézikönyvnek legsikerültebb ábrái által sem lehetvén még a czélt teljesen elérni, a néptanitóknak kötelességükbe tétetnék, hogy tavasztól kezdve késő nyárig, különösen a növényzet időszaka szerint, a növényeket eleven példányokban is megismertetnék tanitványaikkal, nemcsak leszakitva száraikról, hanem a helyszinén is, melly szemlélő tanmodor legsükeresebb lehetne következményeiben. Igy például : igen gyéren találni olly vidéket, hol kertekben és a mezőn a belindek (hyosciamus), bürök (wacta) maszlagos redőszirom (datura stramonium), nadragulya vagy szépnőnye (atropa belladonna) nem találtatnának. — Különös figyelmet kellene forditani, a gombáknak megehető fajaira is, hogy már az iskolában tanulnák ismergetni a gyermekek a mérges fajtákat; apródonként pedig, és a korral haladva, minden vidék lakosai képesekké válnának az ehető fajoknak a mérgesektöli biztos elkülönitésére s nem történnének olly könnyen tudatlanságból a család körében mérgezési esetek.

Illy kézi-könyveknek előállitását csupán és egyedül testületi erő által lehetvén eszközölni, óhajtandó, miszerint a r. katholikus néptanodák részére a tanintézeti alapitvány buzgólkodjék illyetén könyveket előállitani, a protestans néptanodák részéről pedig a f. t. kerületek gondoskodjanak, és minden erejök megfeszitése mellett, habár áldozattal is, ingyen és minél olcsóbb példányokat szolgáltassanak a népiskolai tanulók kezébe.

Ohajtandó, miszerint épen a népiskolák érdekében már régóta s még folytonosan működő főt. kerületek bizottmányának becses figyelmét ki ne kerülje ezen tárgy a készitendő tervnél, miről annyivalinkább meggyőződve vagyok, mivelhogy tapasztalati tényekből tudhatni honunknak realirányát, mire minél nagyobb mérvben törekedni igen nagy szükségünk van.

Addig is pedig, mig a népnevelésnek a népre hatandó jótékony befolyása által oda juthatnánk, hogy az emlitett rendszer mellett felnőtt iskolai növendékek meglett emberekké válván, a természet három országából előkerülő ártalmas termékek ellen biztos ismerettel birnak, közegészség- és életbiztosság tekintetéből orvosrendőrileg elkerülhetlen szükségét látnám annak, hogy községileg évenkint olly intézkedés tétetnék, miszerint a kertekben és házak környékén csaknem mindenütt vadon teremni szokott belindek, maszlagos redőszirom és szépnőnye mérges növények kiirtatnának, még pedig magvaik érése előtt, hogy magvaikat elhintvén, következő évben ismét ki ne keljenek és ne szaporodjanak. És hogy az illy intézkedésnek kellő foganata lehessen, az egészségi osztály által eszközlött és helytartóságilag leküldött rendeletnek kellene a községek elöljáróihoz kimenni, kik felelősség terhe alatt, és a hol rendszerinti orvos létezik, ennek közremunkálásával, legalább évenkint kétszer szemlét tartanának a lakosok házkörnyékén, és a gondatlan, vagy rendeletnek ellenszegülő házigazdákat és szülőket érzékenyen büntetnék.

Az illy csekélységnek látszó dolgokat némellyek tán kicsinyleni is fogják, mert nem gondolják meg, hogy könnyebb az életet és egészséget óvgyógymódilag megtartani, mint az elveszettet visszahozni, vagy visszaadni. Nem gondolják meg, hogy a nép jólététől függ az állam jóléte, s hol a nép testben és lélekben szegény, ott az anyagi állapot csak teng és virágzásnak sohasem fog indulni, következésképen az állam sem lehet boldog és virágzó. Az illyenek azt sem gondolják meg, hogy a nép jóléte érdekében illyenképen működni, az orvosi rendőrségnek főfeladata.

Dr. Kún Tamás.

A tatai vár.

Tata, hazánk dunántuli részének egyik legélénkebb s legcsinosabb mezővárosa, fekszik Komáromtól $1^{9}/_{16}$ s Budapesttől $4^{8}/_{16}$ állomásnyira, amattól délkeletre, ettől pedig nyugotra gyönyörü, regényes vidéken, a Vértes-hegyláncz oldalánál. Különösen nevezetes szép angol kertjéről, márványbányáiról, meleg fürdőiről, mintegy 600 holdnyi tért elfoglaló nagy taváról, mellynek északnyugoti partján legnagyobb nevezetessége képünkön : látható *régi vára* is épült.

*

*) Kutfőim a napra nézve igen eltérnek, két egykoru krónika közöl egyik : „Der siegreich geendigte etc. XV.-jährige Türkenkrieg.“ Kelt 1699-ben, junius 13-ra teszi az ostrom kezdetét, egy másik : Johann Christoph Wagner's Christlich und Türkischer Staedt- und Geschichtsspiegel, melly az ostrom utáni évben adatott ki; junius 19-ét emliti, Azontul is minden egyes fegyverténYt, nevezetes férfiak elestét stb. hat nappal későbbre teszi, mint az előbbi. Hammer Purgstall junius 28-ról kezdeti az ostromot (Geschichte des osmanischen Reiches), Palugyai szerint pedig junius 18-án érkeztek meg az összes seregek Buda alá. Igy ez legjobban megegyez a második könyvben idézett adattal. *J. M.*

Kis tubus Dr. Heider féle fogkrém 20 fillér
Nagy tubus Dr. Heider féle fogkrém 40 „

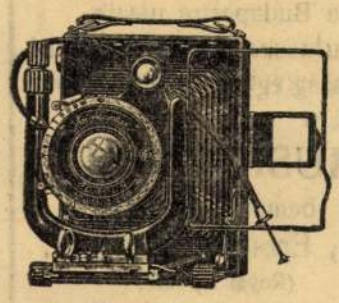

Egészségügyi, Kozmetikai, fotó és **sport**
valamint **Háztartási áruk**
legolcsóbban
BÁRDOS-nál
Michl G. utóda. KOSSUTH TÉR 6. SZÁM (Nagytemplommal szemben.)

lásával a jelen hirdetményben foglaltak értelmében kell olykép szövegezni, hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

Az aláirt ajánlatokat sértetlen boritékban elhelyezve pecséttel lezárva a megrendelő Kömlőd község Elöljáróságánál kell 1935. évi szeptember hó 2-a napján délelőtt tiz óráig személyesen, vagy pósta utján benyujtani. Ezen időpont eltelte után beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ugyanezen a napon a községháza hivatalos helyiségében d. e. tiz órakor történik az ajánlatok hivatalos felbontása, amelyen az igazolt ajánlattevők, vagy meghatalmazott képviselőik jelen lehetnek.

Az ajánlat boritékát a következő felirattal kell ellátni: „Ajánlat az 591/1935. számú versenytárgyalási hirdetményben közölt Községháza épitési munkáira."

Bánatpénzül az ajánlat szerinti értéknek 2 százalékát kell az ajánlat benyujtásának időpontjáig készpénzben vagy egyéb értékben letenni.

A befizetési elismervényt ill. letéti nyugtát az ajánlathoz kell csatolni. Pénzt vagy értéket az ajánlathoz csatolni nem szabad.

Az ajánlati minta a feltételek, tervek, müszaki leirás és költségvetési ürlapok a megrendelő községi elöljáróságnál Kömlődön, a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlati minta és költségvetési ürlapok ivoldalankint 10 fillér, azaz tiz fillérért megszerezhetők.

Az ajánlattevők a végleges döntés megtörténtéig (közszállitási szabályzat 44 §.) kötelezettségben maradnak.

A községi elöljáróság az ajánlatok között az árakra tekintet nélkül szabadon választ.

Az ajánlattevőnek iparjogositványát egyszerü (a megrendelő Községi Elöljáróság felhivására hiteles) másolatban is csatolnia kell. Kisiparosok ipartestületek bizonyitványával is igazolhatják, hogy jogosultak annak a munkának elvégzésére, amelyre ajánlatot tettek.

Az ajánlattevő köteles ajánlatában társadalombiztositási (Országos Társadalombiztositó Intézettel, a Magán alkalmazottak Biztositó Intézetével stb. szemben fennálló) tartozásairól olyan kimutatást csatolni, amely igazolja, hogy a versenytárgyalási hirdetmény lejáratát megelőző 6 hónapnál régebben esedékessé vált járulékkal nem tartozik.

Azon ajánlattevők, akik közszállitást már teljesitettek, kötelesek ezt ajánlatukban a megrendelő megnevezésével a szállitás vagy munkálat minemüsége, értéke és a teljesités ideje megjelölésével megemliteni.

A kisiparosokat, vitézeket, hadirokkantakat stb. illető kedvezmények felsorolását a Közszállitási Szabályzat 51. § a tartalmazza.

E kedvezményekre való igényt kell igazolni.

Kömlőd. 1935. aug. hó 10-én

A községi elöljáróság:

Szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Engländer Ferencz.

Bad--Tatzmannsdorf
(Tarcsafürdő)
Ausztria Burgenland.

Elsőrangú szív- és női gyógyfürdő. Természetes szénsavas pezsgőfürdők és moor (vasláp) fürdők. — Összeköttetés Szombathelyen át.
Felvilágositással és prospektussal szolgál: Osztrák Utazási Iroda, Bpest, Andrássy-út 28. és Erdős Hirdető Iroda, Bpest, Teréz-körut 35.

Dad község elöljáróságától.

555./935.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Dad község elöljárósága Alispán Urnak 5720/ai 935. sz. végházározata alapján Dad községben épitendő főjegyzői lakásra nyilvános verseny tárgyalást hirdet. Közszállitás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

A közszállitásokra vonatkozó határozmányok szerint kiadásra kerülnek: földmunka, kőmüves, ács, aztalos tetőfedő, bádogos, üveges, lakatos munkák.

Az ajánlat ugy valamennyi munkanemre együttesen, mint egyes munkanemekre külön is tehető. Az ajánlat akként történjék, hogy a költségvetés miden adatát tartalmazza.

A munka megkezdésének és befejezésének ideje a munka szerződésben van jelezve.

A képesitéssel biró pályázók felhivatnak, hogy ajánlataikat a következőkép adják be: „Ajánlat Dad községben épitendő főjegyzői lakás épitési munkáira." Az ajánlatokat lepecsételt boritékba elhelyezve f. évi augusztus hó 31. délután 2 óráig adandók be Dad község elöljáróságánál, vagy pedig postán küldendő el, hogy ezen időre beérkezzen. Az ajánlatok felbontása ugyanazon nap délután 3 órakor fog megtörténni, amikor a pályázók ott megjelenhetnek.

Bánat pénzül az ajánlott értéknek kettő százalékát kell az ajánlat benyujtásának időpontjáig készpénzben a községi pénztárba betenni.

Az ajánlatokat és mellékleteit a költségvetéssel összefüzve cégszerü aláirással és saját pecséttel kell ellátni. Ha nem kereskedő, ugy sajátkezüleg irt ajánlatát tanu nélkül, géppel irt ajánlatot pedig két tanuval előttemezve kell aláirni.

Az elöljáróság fenntartja magának azt a jogot; hogy a munkákat esetleg megosztva adja ki; továbbá hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nékül szabadon válasszon. Egy ajánlattevő sem követelheti, hogy a munkákat egészben, vagy részben neki itéltessék oda s a Közszállitási Szabályzatnak akár az eljárásra, akár az odaitélésre vonatkozó határozmányai megsértéséből netalán előállott kár megtéritését ajánlattevő nem követelheti.

Az ajánlat csak az előirányzati költségvetésben tehető meg; az ajánlati költségbe az egység árakat és az ajánlati végösszegeket nemcsak számokkal, hanem betükkel is ki kell irni.

Ajánlattevők a végleges döntésig ajánlatukkal kötelezettségben maradnak.

A nyertes ajánlattevő köteles a Közszállitási Szabályzatnak a hazai berendezésre vonatkozó rendelkezéseit, az azokban foglalt megtorló intézkedések terhe mellett pontosan megtartani.

A bélyegilletékeket a vonatkozó pénzügyi szabályok szerint vállalkozó tartozik sajátjából leróni.

Ajánlattevők kötelesek nyilatkozni árról, hogy ellenük csődön kivüli kényszeregyességi, vagy csőd eljárás, vagy büncselekmény miatt kizáró ok fenn nem forog s igazolni, hogy a társadalombiztositó intézetnél járulékkal nem tartozik.

Az ajánlati minta, részletes feltételeket tartalmazó szerződés tervek és költségvetés Dad község elöljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Dad 1935 évi aug. hó 10-én.

Elöljáróság.

A tatai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Tkv. 3394/1935. sz.

Árverési hirdetmény-kivonat.

Dr. Kellner Sándor tatai ügyvéd által képviselt Brüll Ignác és társai végrehajtatóknak — Móser Mátyás és neje Orlovics Anna végrehajtást szenvedők ellen indított végrehajtási ügyében a tkvi hatóság az ujabb árverést 133 P 50 f. tőke és jár. behajtása végett a tatai kir. járásbiróság területén levő Kecskéd és Oroszlány községben fekvő és a Kecskédi 165 sz. betétben A I. 1-2. sor, 114/1, 114/2, hrsz ház 39/b. sz. a. udvarral és szántó a belsőségben 501, 300 négyzet öl területü ingatlan 6/10 részére: 540 P.

II. 1-3. 1328/1, 1329/1, 1330/1, hrsz rét, szántó és szőlő a Zeisbergen 4.64, 314 négyzet öl területü ingatlan 6/10 részére: 150 P.

kecskédi 348 sz. betétben A I. 1. sor 1202/2 hrsz szántó a Szabó Pál Teichrieden 929 négyzet öl területü ingatlan felére 160 P.

kecskédi 254 sz. betétben A I. 1-3. sor, 2377/1. 2378/2 2379 hrsz rét és szántók a Sämdecker dülőben 122, 233, 1159 négyszög öl területü ingatlanra 460 P.

az oroszlányi 614 és 674 sz. betétben A I. 1-3. és A I. 1-2. sor, 1329/2, 1330/2, 1331/2, 1332, 1333, hrsz ingatlanok fele, illetőleg 1/4 része helyett a tagositás során 1002 hrsz a kiosztott ingatlan 160 P kikiáltási árban azzal, hogy az elrendelt árverés a kecskédi 348. sz. betétben felvett ingatlan felére özv. Hartman Mátyásné Hoffart Teréz javára bekebelezett lakás és szolgalmijogot és haszonélvezeti jogot nem érinti.

Az árverést 1935 évi augusztus hó 23. napján d. e. 12. órakor

Kecskéd községházánál fogják megtartani.

Az árverés alá eső ingatlanokat, ha az árverés megtartását a végrehajtók közül csatlakoztatott Wittmann György kéri 1072. P.

Ha csatlakoztatott Grünfeld Lajos kéri 1142. P.

Ha a csatlakoztatott Ganz Dezső kéri 1212. P.

Ha a csatlakoztatott dr. Garzuly József kéri 1302. P.

Ha pedig Brüll Ignác végrehajtató kéri 1352. P.

Vételárnál alacsonyabb áron eladni nem lehet.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 %-a, amelyet a magasabb igéret ugyanannyi %-ára kell kiegésziteni.

Tata, 1935 évi május hó 4. napján.

dr. Gedeon s. k.
kir. járásbiró.

A kiadmány hiteléül:

Tasnádi s. k.
tkvvezető.

Nyomatott Engländer Ferencz könyvnyomdájában, Tata

Új folyóirat. A közeli napokban egy új protestáns irányú vallásos folyóirat hagyta el a sajtót. Body Kovács József, a fiatal és tehetséges s. lelkész szerkesztésében „Új fény" cimmel egy, már régóta aktuális, tartalmában elsőrangú kis folyóirat, melynek mindjárt első számán meglátszik az a szeretet és gondosság, mellyel szerkesztője útjára bocsátotta. — A folyóirat első számának margójára a hit és az Istenben való bizakodás szép tanubizonyságaként irja a szerző: A munka nehéz, de Isten lelkéből sugárzó erő bátorságot ad az Ő szolgáinak... Tétlenül nem akarjuk tölteni az időt mert tudjuk azt, hogy felelősséggel tartozunk az örök Birónak. Dolgozni akarunk, ezért inditottuk útjára ezt a folyóiratot..." — A mai élet terhes, zűrzavaros napjainak bizó és dolgozni akaró fiatalsága szól e sorok közül, az az ifjuság, mely állásnélküliség és csak a mindennapi betevő falatjáért küzdő életútján elérkezett az Istenhez, és Őrajta keresztül felismerve a munka áldását, ennek a kedves folyóiratnak hasábjain akar „hasznára lenni istenének, egyházának." Mi szeretettel köszöntjük a megindulás nehéz lépéseinél és kivánjuk, hogy az olvasóközönség olyan szeretettel ölelje keblére, mint amelyet valóban és igazán megérdemel. B-y.

Hetvenháromezer védett gazda van az országban. A gazdavédelmi rendelkezések meghosszabbitásával kapcsolatban összeállitották a vidéki pénzintézetek hitelesstatisztikáját. Összesen Hetven háromezer védett gazda van az országban, ötvenháromezer tizholdon aluli kisgazda. A vidéki pénzintézetek ötszázmillió pengőt folyósitottak eddig a gazdáknak.

Gépkocsi és vasut súlyos karambolja Kisbér határában. Kisbér község határában, a Bécs—budapesti műút és a vasútvonal kereszteződésénél 9 én délelőtt súlyos gépkocsiszerencsétlenség történt. Az országúton egy tehergépkocsi haladt Győr felé, amelyen Szommer Róbert 50 éves és Szommer István 25 éves budapesti zománcedénykereskedő, valamint Győrik Béla 47 éves munkás és még két utas foglalt helyet. Amikor Kisbér közelében át akartak haladni a vasúti átjáron a kanyarodóból hirtelen előbukkant a főváros felé robogó személyvonat és derékban elkapva a tehergépkocsit, pozdorjává zúzta. Szommer Róbert és István fején sebesült meg súlyosan, Győrik Béla pedig kar és lábtörést szenvedett. Valamenyiüket beszállitották a győri kórházba. A gépkocsi másik két utasa csak jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A vizsgálat megindult.

Szinház. Hogyha két ember összetalálkozik városaink utcáján, azoknak mostanában bizonyosan első kérdése ez: volt szinházban? Ez a nagy népszerűség és szeretet legbeszédesebb bizonysága annak, hogy a közönség felismerte azt az értéket, melyet egy kitünően előadott, elsőrendű szindarab a szórakozáson felül nyújt. Ezért van az, hogy a Kallós szintársulat előadásai szinte napról-napra szépszámú nézőközönséget vonzanak és egy-egy szellemes, egy-egy jólsikerült jelenet után harsogó tapsorkán jelzi a nézők megelégedését. Kallós igazgató vendég szereplők lehozásával, helybeli szerzők müveinek előadásával és szerepeltetésével csak növeli népszerűségét, melyet a társulat minden egyes tagja is elkönyvelhet a maga számára.

Rózsák, Fenyők, Díszfák, Diszcserjék, Gyümölcsfák, Bogyósgyümölcsüek, Gyömölcs-vadcsemeték, Szegély- és futónövények, Gyökeres és sima szőlővesszők, Lomb és tűlevelüek magcsemetéi. KOLAUCH faiskola SZEGED. Árjegyzék ingyen.

Országos tüzoltó verseny. A magyar országos tüzoltószövetség f. évi augusztus hó 19-én Gyöngyösön országos tüzoltó versenyt rendez, amelyen mint értesülünk, a mi vármegyénk is szépen képviselve lesz. A községi kocsi fecskendő versenyére beneveztek vármegyénkből: Felsőgalla, Piszke, Tát és Tokod községek önkéntes tüzoltó csapata. Ezen csoportban összesen 44 testület nevezett be, melyek négy csoportban fognak versenyezni. A magyar országos tüzoltó szövetség az egyik csoport biráló bizottságának elnökévé László István városi tanácsnok, megyei tüzfelügyelőt, tagokul pedig Királyi Miklós komáromi és Berencz György esztergomi tüzfelügyelőket, Tatus János esztergomi, Neuwirh Gyula komáromi, Kicsindy Kálmán süttői Bukor Gyula dorogi, Endrédi László lábatlani, Korpás Pál dömösi, Mizei Mihály csolnoki és Dr. Kégly László sárisápi tüzoltó parancsnokokat nevezte ki. Örömmel közöljük e hirt, mint amely igazolja, hogy vármegyénk tüzoltósága olyan nivón áll, hogy országos viszonylatban is az elsők között van.

KITÜNŐ karban levő 500 ccm. oldalkocsis Rudge motorkerékpár jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban.

SZENT ISTVÁN HETÉBEN

ha Budapestre utazik,
ne mulassza el megtekinteni
az ország egyetlen zongoragyárának, a

MUSICA R. T.

bemutatótermeit:
VII., Erzsébet kőrut 43.
(Royal Apolló).

Díjtalan szakszerü felvilágositások.
Uj és használt zongorák P 400-tól.
Kedvező részletfizetési feltételek.
Váltó, kezelési költség **nincs.**
Vétel—Csere—Jótállás—Hangolás.

44
m. hold föld
Kisigmándon
(Szentmihály)
eladó
részletekben is.

Érdeklődni lehet:
Nagyigmánd telefon 17.

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(7-ik közlemény.)

I.) Siebmacher rézmetszete Ortelius Chronológiájából, 1603-ból.

Ezen, eddigelé legrégibbnek (a Newe Zeitung képét most nem említve) ismert és művészi gonddal készült ostromkép *Ortelius* Chronológiája egyik mellékleteként jelent meg és Tata várának *Pálffy, Bernstein* és *Betzen* (Petz) seregeitől, az 1597-ik év május havában történt visszafoglalását ábrázolja.

Mérete: 26×15.5 cm.

Fontosságát emeli az a körülmény is, hogy (mint már említettem) annyi sok más tatai képnek szolgált később mintául.

Leírása: A kép felső baloldali negyedében, a török kézben levő Tata vára (A=Die Vestung Tottis) látható. A vár alakja, alaprajzát tekintve, nagyjában már egyezik a maival. Ugyanis alakja közel K—Ny-i irányban elnyuló, hosszúkás négyszög, melynek sarkairól hegyes szögekben végződő sarokbástyák és egy köröndbástya ugrik ki. A ma már nem létező felvonó hídtól, illetve annak nagy félkörivű várkapujától (ezen még a kis gyalogos-ajtó is látszik!) jobban állanak a várbástya alapját tevő és neokóm-mészkőből (tataiasan kékkőből) álló sziklák. A bástyák különböző részein négy, kópjára tűzött emberfej, két-két turbános török katona, majd a három sarokbástyában, deszkatetős fészer alatt, ágyúk láthatók. A *Süess*-Orbán-féle 1572-ik évi alaprajzból még hiányzó *Rósenberg*- és *Ferrandó*-bástyák, bár nem valami tökéletesen, de itt már láthatók, a *Kecske*-bástyával együtt.

A várudvar közepén, a várnak apró házikóktól körülvett és úgy látszik négyszögű főépülete, a palatium (ez esetben nevezhetném kvadrumpalotának is!) áll. Ezen főépületen jellegzetes a Keleti (északkeleti?!) sarkon álló *öregtorony*, vagyis a *donjon* (bár ez nem egészen bizonyos! v. ö. alább, Amling metszetének leirásával,) melynek felső fele az alsónál jobban kiszélesedik; teteje — háztetőmódjára — nyeregtetővel van fedve; a donjon nyugati sarkához, közel annak két ablakához, hengerded és hegyescsúcsban végződő, *figyelő-tornyocska* (echanguette) illeszkedik, úgy hogy a csúcsa az egész épület legmagasabb pontját teszi. Ilyenformán a figyelő-tornyocska ablakából köröskörül szabad kilátás kinálkozik.

Folyt. köv.

Kömlőd Község Elöljárósága.

Ügyszám: 591/1935.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Alulirott község elöljárósága a községháza és jegyzői lakás épitési, nevezetesen: kőmüves, ács, tetőfedő, asztalos, üveges, mázoló, bádogos, lakatos és vizvezetékszerelési munkáira nyilvános versenytárgyalást hirdet. A közszállitás költségei szabályszerüen biztositva vannak.

A munka azonnal megkezdendő és az épület folyó évi november hó 15 éig tető alá hozandó, és május hó 31 éig teljesen befejezendő.

Az egyes munkanemekre külön is adható be ajánlat. Az ajánlatot az ajánlati minta felhaszná-

Kis tubus Dr. Heider féle fogkrém 20 fillér
Nagy tubus Dr. Heider féle fogkrém 40 „

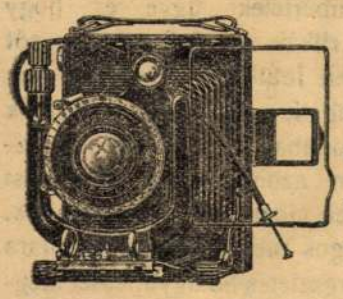

Egészségügyi, Kozmetikai, fotó és **sport**

valamint **Háztartási áruk**

legolcsóbban

BÁRDOS-nál

Michl G. utóda. KOSSUTH TÉR 6. SZÁM (Nagytemplommal szemben.)

Grace Moore világhirü filmsztár Budapestre jön. Incze Sándor, a Szinházi Élet főszerkesztője St. Moritzban érdekes beszélgetést folytatott Grace Mooreval a hires hollywoodi filmsztárral. Grace Moore az interju sorsán megesküdött, hogy amint teheti, Budapestre jön. A szegedi szabadtéri előadásról pompásan illusztrált kis szabadtéri ujságot hoz a Szinházi Élet. Pompás egyfelvonásosok, szenzációs kotta sláger, 32 oldalas gyermeklap, kézimunkamelléklet és 64 oldalas rádióvilághiradó egészíti ki a Szinházi Élet uj számát, amelynek ára 60 Fillér. Előfizetési dij negyed évre 6.50 pengő, Kiadóhivatal: Budapest VII. Erzsébet körut 7. A rejtvénypályázat szerencsés nyerői között e héten Tata nyerők neveit is közöljük Kapható Engländer Ferencz könyvkereskedésében Tatán.

Be kell jelenteni a hizlalásba fogott állatokat. A sertés és szarvasmarhahizlalás statisztikája tárgyában a földmivelésügyi miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a hizlalásba fogott vagy hizlalt szarvasmarha és sertésszállitmányt minden naptári negyedév első napján be kell jelenteni.

Csaló posztóügynökök házalnak a járásban. Két ügynök rendszerint autóval különböző helyeken megfordul és silány szövetet kinál megvételre azzal, hogy azok a nemzetközi vásáron nem keltek el s mivel utlevelük rövidesen lejár, bármily árért eladják. Az illető ügynökök már különböző járásokban megfordultak és különböző csalásokat követtek el. Ha valahol feltünnének ismét jelenteni kell a csendőrségnek.

Tűz Szomódon. A veszedelmes vörös kakas ismét megjelent Szomódon. Brenner Antal Kiss uccai szomódi gazdánál e hó 5-án d. u. 3 órakor ismeretlen okból tűz támadt. Leégett a behordott összes szalma és takarmány készlete. Szerencse volt, hogy a nagy szárazságban a tüzet idejében észrevették és a derék szomódi községi tüzoltóság azonnal a tűz szinhelyén termett, igy sikerült is a tüzet lokalizálni és nagyobb veszedelmeknek elejét venni.

Forgalmiadó mentesek a gazdaságok bérhizlalásából származó bevételek. A pénzügyminiszter a kamara felterjesztésére utasitotta a pénzügyigazgatóságokat, hogy egyes gazdaságoknak a bérhizlalásból származó bevételeit tekintsék forgalmiadómentes bevételeknek.

Strandoljon Komáromban

most épült a vármegye egyik legszebb és legmodernebb strandfürdője. Kitünő cca 23 fokos gyógyhatású viz.

Üdít! Frissít!

Elsőrangu összeköttetés a Budapest—Bécsi főutvonalon. Vasut, Hajó, Autóbusz! Társaságok legkellemesebb és legolcsóbb kiránduló-helye Komárom.

Bad--Tatzmannsdorf

(Tarcsafürdő)

Ausztria Burgenland.

Elsőrangú szív- és női gyógyfürdő. Természetes szénsavas pezsgőfürdők és moor (vasláp) fürdők. — Összeköttetés Szombathelyen át.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál: Osztrák Utazási Iroda, Bpest, Andrássy-út 28. és Erdős Hirdető Iroda, Bpest, Teréz-körut 35.

Hirdessen lapunkban!

A tatai kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

3300|1935 tkv. szám.

Árverési hirdetmény-kivonat.

Dr. Mocsy Aba tóvárosi ügyvéd által képviselt Szücs Vincéné Halka Lidia végrehajtatónak Halka József szőnyi lakos végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság végrehajtási árverést 256 P tőkekövetelés és járulékai behajtása végett a tatai kir. járásbiróság területén levő, Kocs községben fekvő, s a kocsi 2012. sz. betétben A. I. 1—4. sor, 3726. 3727. 3728. és 3729. hrsz. rét és szántók a Bazsói dülőben 515—519 4 hold 371 és 4 hold 1043. □-öl területü ingatlan 1/3 részére 1100 pengő kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést

1935. évi augusztus hó 21. napján délelőtt 9 órakor

Kocs községházánál fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adhatók el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881: LX. tc. 42 §-ában meghatározott árfolyammal számitott óvadékképes értékpapirosban a kiküldöttnél letenni, hogy a bánatpénznek előleges birói letétbe helyezéséről kiállitott letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláirni (1881: LX. tc. 147, 150, 170 §§; 1908: LX. törvénycikk 21 §).

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb igéretet tett, ha többet igérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapitott bánatpénzt az általa igért ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni (1908: LXI. 25 §).

Tata, 1935. április hó 30. napján.

dr. Gedeon s. k.
kir. járásbiró.

A kiadmány hiteléül:

Tasnádi s. k.
tkvvezető.

Szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Engländer Ferencz.

Háza táján nézzen széjjel,
Ne játsszon a tűzveszéllyel.
Világítson villanyfénnyel,
S jól fog látni nappal, éjjel.

Gyakorlattal bíró kertészt keresek.

Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít

A városi ember idegölő munkája után pihenést, nyugodt életet csak a falun találhat!!

JÖJJÖN NAGYIGMÁNDRA!

Kitünő vizű kellemes kénes strandfürdő, homok és napfürdők, gyönyörű kiránduló helyek.

Ózondús tiszta levegő, — nyugalom és csend.

14 napra tiszta, kényelmes szoba, kitünő ellátás, naponta 5-szöri dús étkezéssel, fürdőhasználattal és minden mellékköltséggel együtt.

összesen csak 50.- P.

Ilyen olcsón és jól az egész országban nem nyaralhat:

Fürdővezetőség

Nagyigmánd.
(Komárom-megye.)

Kényelmes vasuti összeköttetés. — Vasutállomás.

Nyomatott Engländer Ferencz könyvnyomdájában, Tata

és amikor a nyaralásról van szó szivesen visszaemlékszik mindenki arra a bizonyos uszodára és afelé irányitja utját.

Az uszóegyletekben és uszószakosztályokban dolgozó gyerekek szülei és testvérei kedvet kapnak ahoz, hogy eljárjanak az uszodába, nem is beszélve arról, hogy az uszásból kiöregedő egyébként még fiatal korban lévő lévő emberek nem fogják elengedni később sem a mindennapi fürdést és állandó vendégei lesznek az uszodának.

A tömegsport is csak hasznára válik az uszodának. Azok az iskolásgyermekek, akik uszóiskolákban megtanulnak uszni egészen biztosan szorgalmasan látogatják később is az uszodát, mert megszeretik a vizet, megszeretik a vizben való lubickolást és ez nagyszerü szórakozás lesz nekik a nyáron.

A uszók kiközösítésével viszont az uszoda forgalma erősen megcsappan Ne higyjék azt, hogy a vizipolólabda és a stafétázás nem tetszik az idősebb uszodalátogatóknak. Ma már kiveszett az életből az a faja az uszodalátogatóknak, aki fél a frücsköléstől és félti a frizuráját. Ma sokkal feszetelenebbül viselkednek idősebbek is az uszodákban, mint régen. Ezért szivesen látják időnként a fiatalság sportolását és élvezettel nézik a tréningeket.

Erre pedig mindre akad példa. Csak tessék körülnézni a hazai uszodákban. Ahol erős az uszósport, ott jól megy az uszodának is, ahol viszont vasvilla szemekkel nézik az uszodában a trenirozó diákot, onnan kivesz a közönség. A modern emberek az uszodába a társaság miatt járnak, a mozgás és nem a tisztálkodás a fontos számukra. Aki fürödni akar, az megfürdik a kádban, aki mozogni akar, az uszodába megy. Aki pedig testmozgást végez, az nem veheti rossz néven, ha valaki erősebben és jobban végzi azt a testgyakorlatot, mint ő.

ÉG ÉS FÖLD.

Felettem kéklő napsugaras ég,
Téged a föld szomjuhozva kér.
Ne bocsásd felhöid üresen s tova,
Óh kérlek, ne légy ily mostoha.-

Felettem kéklő napsugaras ég,
Testem forró lázban ég.-
Tekints a nagy gyötrelmeimre,
Adj esőt földi létemre.-

Felettem kéklő napsugaras ég,
Testem akkor megpihen s újra életre kél,
Rajtam az élet ismét felvidul,
Adj esőt, mig nem vagyok ez élten túl.-

Felettem kéklő napsugaras ég,
Hisz rajtam Téged minden életre kér,
Ne hagyjál szomjazni igy élettelen,
Adj esőt, óh kérlek szüntelen. —

Dunaalmás, 1935. aug. 3.

Győry József.

(A költőt és a föld fohászát meghallgatva, esőt adott az Úr!)

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(6-ik közlemény.)

Mohl Adolf: „Győregyházmegyei jeles papok. Győr, 1933." c. könyvének a 68—69. lapok közti műmellékletén egy DOTIS felíratú metszet nagyított autótípiáját közli „*Tata* vára Buda visszavétele után" aláírással. Előszavának IV-dik oldalán írja, többek között, hogy dr. *Pogány* Jenő tatai ügyvéd engedte át ezen klisét neki. Ezt a metszetet én alább ismertetem — szám alatt, p.

A Tata képeire, metszeteire vonatkozó ezen rövid felsorolásom éppen nem tart igényt a teljességre. Csak azt jegyzem még itt meg, hogy a függelékben is felsorolok még néhány antiquárius képárjegyzékét (pl. I. *Rosenthal*, S. *Kende* Wien, L. *Saalman* Berlin, *Lantos*, továbbá *Ranschburg* Budapest), hogy ezzel is bizonyítsam a tatai várképek kereslete és kinálata között fennálló szoros kapcsolatot, illetve a műgyűjtők ez irányú nagy érdeklődését is.

* * *

Ezek után már most áttérhetek az általam eddig ismert, vagy birtokomban is meglevő tatai metszetek és képek (és egy érem!) részletes felsorolására és ikonográfiai tárgyalására. Ismételten hangsúlyozni kívánom azonban, hogy az itt tárgyalt tatai metszeteken kivül még sok más tatai metszet van (csak maga *Nácz* József 30-nál többet látott!) amelyek ismertetésére talán majd nyílik egyszer még alkalom. A képek közlésében semmiféle különös rendszerre nem vagyok tekintettel; de mégis *Ortélius*-szal kezdem, mert úgy tünik fel nekem, mintha a legtöbb várkép erre volna visszavezethető! De bizonyos rendszer mégis van abban, hogy először a tatai várostrom-képekkel foglalkozom, azután az épségben álló vár, majd pedig a többé-kevésbbé romlott Tata vára ábrázolásaival.

Folyt. köv.

Szinház.

A Kallós szintársulat szabadtéri szinháza már kezd a város megszokott képébe beleilleszkedni. Olyan, mintha mindég itt lett volna, szinte régi ismerősnek tetszik. Azért van igy, mert a város közönsége ezalatt a rövid idő alatt is annyira megszerette, annyira a a szivébe fogadta, hogy talán sohasem fogja elfelejteni.

Az előadott darabok mind a legújabb és legkedvesebb gyöngyszemei a szinműirodalomnak és a tehetséges szinészgárda jó előadásában enyhitik a tata-tóvárosi közönség egész év folyamán felgyülemlett szindarab — éhségét. Megkellene dicsérnünk a társulat minden egyes tagját, mert tehetségük legjavát nyujtják, melyért a közönség lelkes tapsa jutalmazza őket esténkint, a világot jelentő deszkák szolgalmas, tehetséges, kedves munkásait.

Heti hirek.

Változás a kapucinus rendben Tóvároson. P. Pillér Rezső tóvárosi serafikumi felügyelő Máriabesnyőre lett áthelyezve, helyébe pedig Máriabesnyőről P. Balogh Odorik került Tóvárosra.

Eljegyzés: Biró Judit Tóváros és Horváth Lajos Veszprém jegyesek.

Házasság. Dr. Doboczky József majki tanár és Schlosser Erzsébet Óbudán a rom. kath. templomban jul. 24-én házasságot kötöttek.

A hadirokkantakat nem lehet kihagyni hazafias ünnepségek meghivottai sorából. Több vidéki hadirokkant-szervezet panaszt tett, hogy a közigazgatási hatóságok a hazafias ünnepekre nem küldött nekik meghivót. A HONSz ezzel kapcsolatban azt a kérelmet terjesztette a belügyminiszterhez, utasitsa a közigzgatási hatóságokat, hogy a HONSz szervezeteit ilyen ünnepségekre mindenkor meghivják. A belügyminiszter most ezt a kérelmet teljesitette és körrendeletben utasitotta valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy a hadirokantakról hazafias ünnepségeken ne feledkezzenek meg.

Tarcsa fürdőnek mai számunkban megjelent hirdetésére külön is felhivjuk olvasóink figyelmét. Ausztriának Tarcsafürdő a legkiesebb fekvésü, orvosilag szív és női betegeknek leginkább ajánlott. Francensbaddal teljesen azonos gyógyhelye. Szórakozás, kitünő ellátás és rendkivül olcsó árai miatt különösen ajánlhatjuk. Valutáris nehézségek leküzdve, ideális vonatösszeköttetés.

Rendezik a kishaszonbérletek ügyét. Köztudomásu, menynyire elfajzott az országban a kishaszonbérletek ügye és hogy nem ritkák az 5-6 mázsás, sőt az ezen felüli bérletfizetések sem a közületi, valamint a mágnások tulajdonában lévő földeken. Részletesen azonban ezt a kérdést egészen mostanáig elhanyagolták. Országos mezőgazdasági Kamara most részletes adatgyüjtéssel megállapitja a kisbérlő viszonyait és a tarthatatlan helyzet orvoslására megfelelő javaslatokat terjeszt a kormányzat elé. Ezek eredménye annál biztatóbb, mert a kérdés rendezése iránt Darányi Kálmán földmivelésügyi miniszter is nagy érdeklődést mutat.

HÁROM SZOBÁS utcai lakás mellékhelyiségekkel nyugodt helyen november 1-re 400 pengőért kiadó. Apátság-utca 11. szám.

Bércséplésre a jövőben csak önálló kovács vagy lakatos kaphat iparigazolványt. A Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara legutóbbi közgyülésén kimondotta a bércséplőipar oly értelemben való képesitéshez kötését, hogy ily ipar gyakorlására a jövőben csak önálló kovács vagy lakatosiparos kaphat iparigazolványt.

Megbüntetik azokat, akik cégtáblájukon nem tüntetik fel teljes nevüket. Az ipartörvény 56. §-a szerint minden nyilt üzlethelyiséggel rendelkező kereskedő és iparos köteles cégtáblát kitenni és azon nem csak vezeték, hanem teljes nevét köteles feltüntetni. A kereskedelmi miniszter most arra utasitotta a hatóságokat, hogy az ipartörvény 56-ik paragrafusát szigorúan hajtsák végre és a rendelet ellen vétőket kihágás cimén büntessék meg.

44
m. hold föld
Kisigmándon
(Szentmihály)
eladó
részletekben is.
Érdeklődni lehet:
Nagyigmánd telefon 17.

Hirdessen lapunkban!

Kis tubus Dr. Heider féle fogkrém 20 fillér
Nagy tubus Dr. Heider féle fogkrém 40 „

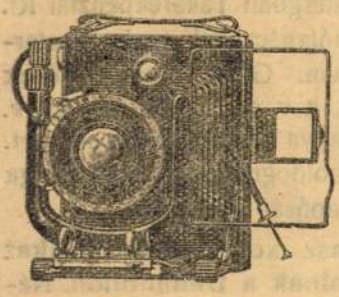

Egészségügyi, Kozmetikai, fotó és **sport**
valamint **Háztartási áruk**
legolcsóbban

BÁRDOS-nál

Michl G. utóda. KOSSUTH TÉR 6. SZÁM (Nagytemplommal szemben.)

Szinház! A legnagyobb sikerek közepette folytatja előadásait Kallós József társulata. A művészi együttes és a fővárosi vendégszereplők igazán megérdemlik, azt a nagy támogatást a közönség részéről, amiben részesülnek. Majdnem mindennap zsufolt házak mellett játsszanak és reméljük, hogy a jövőben is sikerül majd a társulatnak a szinházlátogató közönség szeretetét és támogatását megtartani. A jövő hét műsora: Dorozsmai szélmalom, Fenséges azszony, Montmartrei ibolyák, Ismeretlen leány és sok más kiváló darab előkészületben.

Súlyos szerencsétlenség cséplés közben. Mint minden évben, az idén is megkövetelte a cséplés a maga áldozatát. Szerdán, julius 31-én estefelé Héregen Willinger cséplőgépével már a cséplési munka befejezéséhez készültek, amikor a gépet etető Lóhner Ferenc nyergesújfalusi lakos valószinüleg megcsúszás következtében a cséplőgép dobjába esett, amely mindkét lábát a térd alatt levágta. A szerencsétlen embert első segélynyújtás után azonnal az esztergomi Kolos kórházba szállitották, életbenmaradásához azonban nagyon kevés a remény.

Háza táján nézzen széjjel,
Ne játsszon a tűzveszéllyel.
Világitson villanyfénnyel,
S jól fog látni nappal, éjjel.

A biztositó intézetek és a vidéki tűzoltók. A biztositóintézetek eddigi rideg üzletpolitikájától eltérően most az egyszer mindnyájunk megelégedésére — szép intézkedéseket hajtanak végre. A biztositó intézetek a tűzbiztositási dijak néhány százalékát a vidéki tűzoltótestületek modernizálására engedik át, úgy azonban, hogy ezt a százalékot nem háritják át a biztositó felekre.

Szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Engländer Ferencz.

Hirdessen lapunkban!

Komárom-Esztergom közig. e. e. vármegyék alispánjától.

6707—1935. ai. sz. A m. kir. Belügyminiszter Ür 106.—402—19 5. IV. számú engedélye alapján Komárom és Esztergom k. e. e. vármegyéknél betöltendő egy kisegitő szolgai állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás a kisegitő szolgák részére mindenkor megállapitott illetményekkel van egybekötve.

A kinevezés az 1927. évi 3.000. M. E. számú rendelet 14-ik pontja értelmében 5 évig ideiglenes jellegü.

Erre az állásra az 1931. évi III.-ik tc. értelmében elsősorban a megfelelő igazolvánnyal ellátott egyének birnak igényjogosultsággal. Amennyiben ily igazolványos pályázó nem jelentkeznék, az állásra hivatkozott törvénycikk 20-ik §-a értelmében a vitézi rendhez tartozó, valamint az 1914—1918. évi világháború alatt arcvonalbeli katonai szolgálatot teljesitett, vagy ebből a szolgálatukból kifolyólag megrokkant pályázoknak más pályázókkal szemben elsőbbségük van.

A sajátkezüleg irt pályázati kérvényhez melléklendő:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. nőseknél házassági anyakönyvi kivonat és a gyermekek szül. anyakönyvi kivonata,
3. iskolai végzettséget igazoló bizonyitvány,
4. illetőségi bizonyitvány,
5. egészségügyi állapotot igazoló új keletü hatósági orvosi bizonyitvány,
6. eddigi foglalkozást igazoló működési bizonyitvány,
7. erkölcsi előéletet igazoló újkeltü hatósági bizonyitvány,
8. katonai okmányok, illetőleg hadviselteknél az erről szóló iratok,
9. igazolványosoknál a törvényszerü igényjogosultsági igazololvány,
10. a vitézirend tagjainál a vitézirend Főszéktartósága által igazolvány, vagy ennek hiteles másolata.
11. az 1914—1918. évi világháborúban arcvonalbeli szolgálatot teljesitett egyéneknél a Károly csapatkereszt viselésére való jogosultságot tanusitó okmány, vagy annak hiteles másolata,
12. a hadirokkantaknál a hadirokkantságot igazoló nyilvántartási lap másolata.

A pályázóktól megkivántatik, hogy gépkocsivezetésre és tiszti legényi szolgálat ellátására alkalmasak legyenek. Ebből a szempontból a vármegyei tiszti főorvos által külön felülvizsgálat előzi meg a kinevezést.

Az igazolványosok, valamint a 10—12. pontban emlitett elsőbbségi igénnyel biró folyamodványai bélyegmentesek. Más pályázók kérvényeiket 2 P-ös okmánybélyeggel tartoznak ellátni.

A tényleges szolgálatban állók szolgálati uton, más pályázok közvetlenül Komárom—Esztergom k. e. e. vármegyék alispánjához cimzett kérvényeiket f. évi augusztus hó 12-ig nyujthatják be.

A hiányosan felszerelt, vagy elkésetten beadott pályázati kérvények figyelembe nem vétetnek.

Esztergom, 1935. július hó 18-án.

Dr. Frey Vilmos, alispán.

—

A tatai járás főszolgabirájától.

1568—1935. szám. Tatai járáshoz tartozó Héreg községben nyugdijazás folytán megüresedett vezetőjegyzői állásra pályázatot hirdetek. Felhivom a pályáni óhajtókat, hogy a törvényben előirt képesitésüket, eddigi alkalmaztatásukat és megbizhatóságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám f. évi augusztus hó 16-án déli 12 óráig adják be. Elkésetten beadott vagy kellően felnem szerelt kérvényt figyelembe nem veszek.

Az állás javadalma a 62.000—1926. B. M. sz. rendeletben megállapitott fizetés és természetbeni lakás. (törvényes levonásokkal.)

A választás f. év augusztus hó 16-án délután 3 órakor Héreg községházánál lesz megtartva, melyre a községi képviselőtestületi tagokat ezennel egybehivom.

Tata, 1935. évi július hó 29-én

Reviczky István főszolgabiró.

A Tata-Tóvárosi Hiradót ne csak olvassa, hanem terjessze is.

Bad--Tatzmannsdorf
(Tarcsafürdő)
Ausztria Burgenland.

Elsőrangú szív- és női gyógyfürdő Természetes szénsavas pezsgőfürdők és moor (vasláp) fürdők. — Összeköttetés Szombathelyen át.

Felvilágositással és prospektussal szolgál: Osztrák Utazási Iroda, Bpest, Andrássy-út 28. és Erdős Hirdető Iroda, Bpest, Teréz-körut 35.

Bárhol megjelent
könyvet
az eredeti bolti áron beszerezhet
Engländer Ferencz
könyvkereskedésében.

A városi ember idegölő munkája után pihenést, nyugodt életet csak a falun találhat!!

JÖJJÖN NAGYIGMÁNDRA!

Kitünő vizü kellemes kénes strandfürdő, homok és napfürdők, gyönyörü kiránduló helyek.
Ózondús tiszta levegő, — nyugalom és csend.
14 napra tiszta, kényelmes szoba, kitünő ellátás, naponta 5-szöri dús étkezéssel, fürdőhasználattal és minden mellékköltséggel együtt.

összesen csak 50.- P.

Ilyen olcsón és jól az egész országban nem nyaralhat:

Fürdővezetőség
Nagyigmánd.
(Komárom-megye.)
Kényelmes vasuti összeköttetés. — Vasutállomás.

Nyomatott Engländer Ferencz könyvnyomdájában, Tata

taképpen csak a feliratok közlésére és nem a képek ábrázolásainak részletes, hogy úgy mondjam ikonográfiai megbeszélésére szorítkozó, egyszerű leirásai után, Martin Miklós így végzi kéthasábos ismertetését: „Azért foglalkoztam leirásukkal ilyen részletesen, hogy felismerhetőbbé válljanak. Lehet, hogy a kép már ismert. Nem baj, legalább még egy helyre lehet hivatkozni". Hát bizony e képek már ismertek különböző gyűjteményekből, leginkább pedig Harsányi István idézett sárospataki tanulmányából; de hát azért Martin Miklós buzgalmára is lehet itt — az ő kivánsága szerint — hivatkoznom!

Folyt. köv.

Balatoni pillanatfelvételek.

Siófok egyik mozgalmas helyén egy öreg parasztot pillantottam meg. Leültem mellé a padra. Csendesen szivogatta pipáját s kultúrembert szinte idegesitő nyugalommal nézegette az élénk, szines pizsamáktól tarkitott fürdőéletet. Kiváncsi voltam, mi a véleménye az aránytalanságot hangsúlyozó női pizsamaviseletről. Épen akkor éktelenkedett el mellettünk egy minden lehetséges hájmennyiséggel megáldott, idősödő, de öntudatosan mosolygó pizsamás monstrum. A paraszt pipaszóból oly könnyen adódó sercintéssel akarta kifejezni az esztétikai érzés megcsufolása, lábbaltiprása felett érzett mélységes megvetését, felháborodását, de közben megenyhülve, mintha önmagát megbékiteni akarná, megjegyezte: pénzt hoznak ide.

Nézzük meg, hogy a városból jött fürdővendég csak a pénzt, a dzseszt s általában a dekadens kor „vivmányait" hozta el magával a Balatonra? — Nyissunk be az egyik fürdőtelep iskolából átalakitott kápolnájába. Hétfő reggel fél 8. A mondén életet élő, éjszakát áttáncoló, flörtölő párok természetesen most pihenik ki fáradalmaikat. A kápolna kis harangjának szava mégsem pusztába kiáltó szó. Fél 8-as misére megtelik a kápolna imádkozó fürdővendégekkel.

*

Este 10 óra. A hold bőkezűen szórja sugarait a Balatonra. Egy szálló tágas erkélyéről megigézve nézzük a partok tuskeretében pazarul érvényesülő hangulatos tájképet. Az előttünk sötétedő néhány jegenye árnyképe között Siófokig hatalmas ezüst fénymező vibrál a parányi hullámokon. A mellettem levő nyugágyakban egy család foglalt helyet. Apa és anya két menyasszony leányával. A karcsúbb mellett ott szerénykedik vőlegénye. Malomellenőr. Mindenki hallgat és gyönyörködik. Úgy érezzük, hogy a legszebb szó is profán merénylet lenne most a szépség e csodálatos harmóniája ellen. Persze a leendő anyósnak kellett megtörnie a varázslatos csendet. Icus — szólt a molettebb menyasszony leányához — emlékszel e, mire kért tegnap Róbertod? — Nem! — volt az unott válasz. — Arra kért, hogy ma este pont fél 11 kor nézz a holdra és gondolj rá. — Hány óra? — ásitja Ica. — Fél 11 — Ekkor bent a parton keserves üvöltésbe kezdett egy kutya. A hűség szimboluma. Mindenki nevetésbe tört ki, csak a malomellenőr úr hallgatott.

*

A strandon hangzottak el a következők.

— Anyukám, felveszem a shortomat!

— Vedd fel, aranyos! —

Most a homokban látszólag alvó apa felül és megszólal meglepődve.

— Mit akarsz te felvenni?

— Hát a shortomat. —

— Mi az?

— Szégyeld magad, apus — szólt az anya — ezt már igazán illene tudnod! Te már egészen elmaradsz a világtól!

— Szégyeld magad te, hatvan felé közelgő vén fejeddel valósággal rajongsz mindenért, ami modern. —

Éva még idejében közbelépett, hogy a vihar kitörését megakadályozza. Mézédes, divatosan sejpitő hangon meséli nagy igyekezettel, hogy a short mindössze egy cuki kis rövid nadrágból, meg egy egyszerű blúzból álló nélkülözhetetlen ruha. Blúz helyett — hogy ne kerüljön sokba, mert fő a takarékosság — egy egyszerű kendő is megfelel. Azt czak átköti az ember magán és felöltözött. Azzal Éva a kabinba rohant és három perc mulva mosolyogva Shortban libbent apja elé. Apja végigmérte megvető szemével tetőtől-talpig, de nem szólt egy szót sem. Pillanatnyi szünet. Egyszer csak rémült arccal fordult felesége felé.

— Neked is van?

— Te is felvennéd? —

Felesége száján kiszökött a szó:

— Óh fiataloknak való az! —

De már megbánta, amit mondott s igy igazitotta helyre elszólását:

— Tudod jól, apus; a kedvedért erről is szivesen lemondok. —

A viharfelhő elvonult, a nap tompán csillogott az olajjal bekent, barnuló fürdőzőkön.

J. K.

Heti hirek.

Annabál. Még néhány óra és sok-sok fiatal szív álma beteljesül: diszes, szines ruhájú, kipirult arcú lányok, asszonyok, jókedvű férfiak, kedves vendégsereg gyűl össze a Kioszk előtt, hogy néhány órára félretegyen bút, bánatot gondot és töprengést és a vidámság köntösébe öltözve, hajnalig ropja a táncot, virradatig mulasson, kacagjon és azután, ismét felöltözve a mindennapi élet szürke köntösét, hosszú ideig boldogan emlékezzen vissza mindeme benyomások kedves okozójára: az Annabálra. Nagy készülődéssel készül az egész környék: a báliroda alig győzi az érdeklődők útbaigazitását. Uton-útfélen csak ez a köszöntés: viszontlátásra az Annabálon! A siker, a jó mulatás minden kelléke biztositva van, és hogy mi se legyünk kivételek, csak igy búcsúzunk kedves olvasóinktól: Viszontlátásra az Annabálon.

Filléres gyors a Szegedi Ünnepi Játékokra. Az Ibusz tóvárosi fiókja (Iparbank) tervbe vette, hogy aug. 10-én kb. reggel 9 órakor filléres gyorsot indit a szegedi ünnepi játékokra 2 napos időtartammal, úgy hogy a résztvevők úgy a Parasztbecsületet, mint az Ember Tragédiáját megtekinthetik és hétfőn reggel cca 6 órára ismét visszaérkeznének. Részvételidij állóhelyi belépőjegygyel együtt oda és visszautazásra P 7·20 Mivel a vonat csakis kellő számu jelentkező esetén indulhat, nagyon kivánatos volna, hogy 5-éig a résztvenni szándékozók jegybeli szándékukat mára Menetiroda tóvárosi fiókjánál bejelentenék és magukat előjegyeztetnék, mert különben nem lehet már intézkedni. — A szegedi elszállásolás nem ütközik nehézségbe és nem is költséges. Felsőgalla, Tatabánya és Bánhida is ide kapcsolódik be a részvételt illetően.

Pyber Bandi városunk büszkesége 3 án szombaton vesz részt Magyarország ez évi 1500 méteres úszóversenyén. Ez a verseny egyuttal válogató is lesz a főiskolai világbajnokságra. 4-én folyam bajnoki versenyen küzd 9 km-es távon. Rendszeres tréninget tart és nagy eséllyel indul az 1500 as válogató versenyen Lengyellel szemben. A főiskolai világbajnokságra reméli, hogy bekerül. Sok szerencsét kivánunk neki.

Gyakorlattal bíró kertészt keresek.

Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbit

Halálozás. Szovátai Hajdu István hercegprimási ny. jószágigazgató, m. kir. gazd. főtanácsos, a Széchenyi Kaszinó örökös elnöke, az Esztergomi Takarékpénztár Rt. igazgatótanácsának tagja, Esztergom vm. Gazd. Egyesületének elnöke, a v. cs. és kir. 26. gy. e. t. hadnagya Esztergomban elhunyt. A megboldogultban vitéz dr. Zsiga János apósát gyászolja.

Olasz kereskedők lovakat vásárolnak a Dunántúlon. Néhány olasz cég megbizottai járja a dunántúli városokat, hogy lovakat vásároljon. Az Olaszország felé irányuló lóexportot az egyik nagybank finanszirozza. Előrelátható lag egy-két napon belül megkötik a végleges szerződéseket. Az olasz kereskedők zab iránt is érdeklődnek.

Rendelet a büntetés-pénzekről. A belügyminiszter új rendelete értelmében a jogerősen kiszabott fegyelmi pénzbüntetéseket nem lehet elengedni, mert ez kegyelmi tény volna. Csak behajthatatlanság esetén engedheti el a felettes hatóság a pénzbüntetéseket.

Most jelent meg

Dr. Dornyay Béla

Tata „ajándéka" Rákóczi Ferencnek

Ára 30 fillér.

Dr. Dornyay Béla

Tata várának Süess Orbán-féle alaprajza

1572-ből.

Ára 50 fillér.

Kapható Engländer Ferencz könyvkereskedésében Tata, Apátság-u. 1

Strandoljon Komáromban

most épült a vármegye egyik legszebb és legmodernebb strandfürdője. Kitünő cca 23 fokos gyógyhatású viz.

Üdít! Frissít!

Elsőrangu összeköttetés a Budapest—Bécsi főutvonalon. Vasut, Hajó, Autóbusz! Társaságok legkellemesebb és legolcsóbb kiránduló-helye Komárom.

Batek László szövetségi sakkkapitány, Chalupetzky Ferenc és Dr. Mocsy Aba sakkelnök vezetése mellet a helyi sakkélet szereplői és nagyon sokan mások — vidám hangulatban maradtak együtt a vendég sakkmesterekkel a késő éjszakai órákig. -y.

Vonjuk le a tanulságot.

Amint egy ember becsületességét, rátermettségét legjobban nehéz, válságos időkben tudjuk igazán megitélni, éppúgy akkor állapíthatjuk meg legjobban, legbiztosabban, mit ér valamely anyag, vagy eljárás, ha azt akkor figyeljük meg, amikor a körülmények nem kedveznek annak.

Így vagyunk a műtrágyával is. Senki sem csodálkozik azon, ha kellő csapadékos jó időben szuperfoszfáttal termett buza cséplésre ontja a magot, de — gondolta biztosan nem egy gazda — mutassa meg a műtrágya, mit tud szárazságkor, vagy egyéb kedvezőtlen körülmények között.

Nos, az elmult években — sajnos — bőven meg volt ennek lehetősége. Volt szárazság, volt rozsda, hőguta, poloska, s mindenféle egyéb csapás.

S ekkor kitünt, hogy a szuperfoszfáttal műtrágyázott kalászosok az aszályt kevésbé sinylették meg. Még az aszályvidék kellős közepén is, Dévaványán, az uradalom szuperfoszfáttal műtrágyázott buzája holdanként 13 q buzát adott akkor, amikor a tőszomszéd műtrágyázatlan buzáját aratni sem volt érdemes. Kitünt, hogy a szuperfoszfáttal trágyázott buza kevésbé szorult meg, mert előbb éredett be, s igy elkerülte a tikkasztó nagy meleget, holott a műtrágyázatlan buza teljes éredése hosszabb fejlődése miatt ép a hőségbe esett, s persze megszorult.

A műtrágyázott buza egyenletesebben, erőteljesebben, s gyorsabban fejlődött, ezért hamar kinőtt a rozsda (és poloska) foga alól, s kevesebbet szenvedett.

Mindez természetesen megfelelő terméstöbbletben, jövedelemtöbbletben mutatkozott. Vonjuk le a tanulságot.

Mozgásművészet Tóváros on.

Kitünően sikerült záróvizsga tanuja volt az a válogatott vendégsereg, amely július 29-én, hétfőn este 8 órakor az Angolparki Kioszkban összegyült.

Csak kevesen tudtak róla, hogy csendben egy még új de az utóbbi pár évben igen elterjedt sport — fejlettebb fokán igazi művészet — művelője volt Tóváros on egy kis csoport — gyermekek, fiatal lányok, asszonyok, — akik losonczi Szabó Ay budapesti mozgásművésznő vezetésével ritmikus tornát tanultak.

Tanitójuk, losonczi Szabó Ay, nem volt ismeretlen a tanfolyamot rendező Mansz. asszonyai és leányai előtt. Télen már járt Tóváros on, a „Virágember" előadása alkalmával már látta őt a közönség egy elragadó magyar tánc- szerepében.

Egy hónapig majdnem minden reggel hangos volt a tóvárosi elemi iskola udvara a tanitványok vidám zajától.

Őket láttuk a Kioszk előtti gyepen a reflektorok fényében, amint egyforma görög szabású sárga ruhában ritmikus táncokat mutattak be.

Bájosak voltak kicsik nagyok egyaránt. Talán a legszebb volt a kifejező álomtánc és Stieber Pöszi, mint libapásztorlány, aki Dohnányi zenéjére mozgott igen ügyesen.

Az utolsó számok művésznőjei voltak. Az első a „Crescendó" folyton gyorsuló, suhanó mozgás a dob monoton ütemére. Majd a virgonc „Puck" tánca következett Vannay zenéjére. Könnyed ugrások, bohó, groteszk és mégis harmonikus mozdulatok. A következő szám két költemény megjelenitése. Csodálatosan kifejező gesztusok, a mozgó test néha a hullámzó tenger, néha a megtestesült rémület, remény, kétségbeesés, majd a másik versben csupa kacagás, tavasza, virágos rét, gondtalanság. Igen bájos az utolsó szám: a Szappanbuborék Schubert zenéjére.

A közönség szünni nem akaró tapsokkal, a növendékek pedig sok virággal ünnepelték a fiatal művésznőt, akit, reméljük, nemsokára ismét viszontláthatunk városunkban. DEF.

A CÉL FELÉ*

Uttalan utakon egyre botladozva
sáron szennyen által kétoldalt ellenség
emelt homlokkal és kalapáló szivvel
tüskétől megtépve zörejtől riasztva
mint akit űznek vagy mint kit a vére visz
roggyanó inakkal feszült idegekkel
magambizó hittel verejtékes daccal
társtalan lélekkel mindig csak egyedül —

így viszem a lelkem (lobogóm) feltartva
így megyek előre a jövő elébe.
Napom feleuton a felhők már gyülnek
messze kéklik a hegy messze csillog orma
messze csillog nagyon kékmadaram szárnya
lehet hogy megfakul mire odaérek
lehet hogy el is száll mire megfoghatnám
lehet jaj lehet hogy tán meg sem találom —

mégiscsak azértis felemelt homlokkal
süketen és vakon úgy megyek előre
mint aki hiszi és látja már a célt.

Budapest — Kaposvár. 1933. Varga István.

*Egy készülő verskötetből.

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(5-ik közlemény.)

A „Komárom-vármegye és Komárom sz. kir. város." Bpest, 1907. című monografiában a következő régi tatai várképeket találjuk: 1) „A tatai régi várkastély", (p. 133), 2) „A tatai vár romjai", (p. 437., ez azonban tévedés, mert a tatai gimnázium alatti mésztufasziklák utánzott várfalait ábrázolja, amelyek persze sohasem tartoztak Tata várához!) 3) „Tata ostroma" (p. 439., ez az 1605. évi Zimmermann-féle metszet, a Pálffy-féle 1597. évi ostrommal.) 4) „Részlet a tatai várból." (p. 441.) 5) „A Mátyás-korabeli várkastély maradványa Tatán." (Ugyanott; mindkettő a mai várat ábrázolja!) 6) Tata a XVI. században. Az Országos képtárból. (p. 455. Peeters metszete.) Vagyis ez a munka még aránylag legtöbb tatai várképet közölt egyszerre.

Ortvay Tivadar: „Mária II. Lajos magyar király neje. (1505—1558)", Bpest, 1914. c. könyvének 266-ik oldalán „115. Tata a XVI. században" címmel közölt egy Tottis feliratú metszetet (a 455-ik oldalon még azt jegyzi meg erről, „A Tört. Képcsarnok metszetei után"), amely nem más, mint a Peeters-Bouttats-féle metszetek csonka reprodukciója, vagyis amelyből — a váron kívüli előtérben folyó csatajelenetből — csak két puskás lovas látszik, míg a kép jobb oldala már hiányzik.

Martin Miklós: „Három metszet a tatai várról" címmel a sárospataki gyűjtemény háromféle tatai metszetét ujból leírja a Tata-Tóvárosi Hiradó-ban, 1931. szept. 5., 52. évf. 2. old. Martin Miklós azonban nem ismerte Harsányi István fentebb leirt tanulmányát. Ez abból tünik ki, mert Martin Miklós, többek között, igy ir róluk: „A sárospataki négyszázéves ref. kollégium hetvenezer kötetes könyvtárában három, a tatai várat ábrázoló kép került elém. Lehet, sőt egészen valószinű, hogy másutt is megvannak valahol, ezek a képek — s ezért csak adalékul irom e sorokat a Tata történetével foglalkozók számára".

A három tatai metszet részletesebbnek mondott, de vol-

Tata, 1935. Augusztus 3. 56-ik évfolyam. 31. szám.

TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ

TÁRSADALMI-, POLITIKAI-, KÖZGAZDASÁGI-, SZÉPIRODALMI- ÉS SPORTUJSÁG, MEGYEI ÉRDEKŰ HETILAP.

Megjelenik minden héten szombaton. Előfizetési ár képes-melléklettel egész évre 8.— pengő, félévre 4.— pengő, negyedévre 2.— P. Egyes szám ára 16 fill.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: TATA, APÁTSÁG UTCA 1. TELEFON: 2.

Hirdetéseket fölvesz a lap kiadóhivatala, ugy szintén minden bel- és külföldi hirdető iroda. Hirdetések ára mindenkori árszabály szerint

Élet-úr: Ember.

Sötét éjtszakában áll a mai ember. A lelkek tengere hangos morajlással ostromolja hullámaival az élet partjainak meredek szikláit. A zúgó tengeren apró lélekvesztők mellett hatalmas robajjal rohannak el a technika vaskolosszusai és nem hallják meg a lélekvesztők S. O. S. jeleit. Nem akarják meghallani a feléjük sikoltó könyörgést: Mentsétek meg lelkeimet. — Elbizakodott, öntelt hatalmukban, gőgjükben már nem képesek megállítani motorjaikat, szinte pattanásig feszült a kazán, izzó sistergéssel dübörög a gép, nincs ember, nincs hatalom, amely útját állaná a füst és fellegnek, melyet a kéményerdő kiokád magából és amely eltakarja az emberi lélek utolsó kis csillagát is — A tömeg, az anyag, a nagy „materia", fölébe emelkedett a gyenge, erőtlen, a maga kis lélekvesztőjében mégis boldog és uralkodó egyénnek. Nincs cél, nincs eszmény, kötelesség, erkölcsi felfogás, melyben ott ne húzódna az anyagiasság csírája, mely önzést, önbálványozást, az anyagi javak, a megfogható istenek imádását termeli magából.

És közben nem gondol arra, hogy elég egy láthatatlan, a víz szine alatt lapuló sziklaél és a hatalmas, gőgös vaskolosszus rohanása megáll, feszül a gőz, robban a kazán, sikolt a léken bezuhogó viz és percek mulva csak örvénylő habfodor simul sírhantként a „csoda" fölé. — És ekkor jönnek az apró lélekvesztők, kinyúlik belőlük a segítő kéz és beemeli, megmenti a roncsok közül a halállal küzködő, az elmerült óriás utasait. A lélekvesztők oldalán a túlterheléstől beszökik a víz, mégis felcsendülő énekszóval indulnak a biztos partok felé.

Az anyag eszeveszett, őrülésig feszített forgatagából így emelkedik ki az egyes-egyén, aki nagy örömök helyett örömmorzsákkal, önzés helyett szeretettel, hatalom helyett megalázkodással, eszményekkel, kötelesség tudással erkölcsi felelősségérzettel ül új és szent ünnepeket és elveivel áttöri az életre fojtogató párákkal nehezedő köd átok falát. És a köd — réseken keresztül ragyog a Napsugár, a zúgó lelki tenger őrjöngő hullámaiból, imádságos, zsoltáros búgással tör fel a legszebb, legfenségesebb himnusz: az egymás megbecsülése! És a napsugarakban fenségesen, erősen, hatalmasan, újjászületve ott áll az éjtszakai sötétségből kibontakozott élet-úr: az Ember.

B.—y.

A nemzeti sakkmesterverseny díjkiosztó vacsorája.

„A nagy magyar mesterek méltó utódai már sorompóba álltak!"

Július 26-án, pénteken fejeződték be a nagyszabású sakkversenyek, melyek három hétre az egész világ érdeklődési körébe állitották városunkat. A verseny részletes eredménye a következő:

Első és Magyarország 1935 évi nemzeti sakkbajnoka Szabó László Bpest 13 pont, 2—3. Gereben Ernő Sopron és Professor A. Becker Wien 12 és fél, 4. Steiner Lajos Bpest 11, 5—6. Havasi Kornél Bpest és Conte Antonió Sacconi Venezia 10 és fél, 7. Kluger Gyula Sátoraljaujhely 10, 8. Hans Müller Wien 8 és fél, 9. Steiner Endre Bpest 7 és fél, 10. Kóródy Keresztély Bpest 7, 11—16. Boros Sándor, Lovas Gyula, Merényi Lajos, Sterk Károly, Szigeti Miklós Bpest és Znosko- Borovsky Eugen Páris 6 és fél, 17 - 18. Balla Zoltán és Dr. Balogh János Budapest 5 és fél ponttal. A verseny első kilenc helyezettje kapott dijat, amit Dr. revisnyei Reviczky István járásunk főszolgabirája meleg, őszintehangú beszéd kiséretében osztott ki a vacsorán. Köszönetet mondott mindenkinek, akinek a verseny életrehivásában és lebonyolitásában része volt, de elsősorban szeretett grófunknak, aki — fáradságot és áldozatot nem kimélve támogatja idegenforgalmi törekvéseinket. Most is rendelkezésre bocsátotta az angolparki, történelmi nevezetességű vadászkastélyt és ezzel a lehető legméltóbb keretet adta a nagyszabású versenyeknek. „Isten segitségével befejeztük ezeket a versenyeket — fejezte be beszédét főszolgabiránk — és reméljük, hogy vendégeink jó emlékekkel távoznak körünkből, ahol olyan őszinte szeretettel fogadtuk őket!"

A nagy tetszéssel és tapssal fogadott beszéd után a megjelentek lelkesen ünnepelték a versenyen résztvett sakkmestereket, akiknek nevében Balla Zoltán mondott köszönetet, csatlakozván főszolgabiránk köszönő szavaihoz, de külön üdvözölte azt akit ő kifelejtett: Dr. Reviczky Istvánt aki lelke, éltetője és fáradhatatlan főrendezője volt ezeknek a versenyeknek és kedves, közvetlen egyéniségével felejthetetlenné tette itt tartózkodásukat. „A nagy magyar mesterek méltó utódai már sorompóba álltak a győztes fiatalok személyében — folytatta beszédét — és mi örömmel látjuk, hogy az általunk kitaposott uton már túl is haladtak bennünket. Egyet azonban soha el ne felejtsenek; a sakkban nincs stagnálás, csak fejlődés, vagy visszaesés. Ezt soha ne tévesszék szem elől és jelszavuk legyen: Mindig előre!" A beszédben megnyilvánuló, szinte megható szeretet nem tévesztette el hatását; csillogó szemekkel hallgatta mindenki és a fiatal mesterek szivében bizonyára jó talajra talált a jó tanács.

A lelkes ünneplés után még az osztrák Becker professor emelkedett szólásra és bocsánatot kérve, hogy még nem tud magyarul, pár kedves német szóval köszönte meg az idegen nyelvű résztvevők nevében a meleg vendégszeretetet.

Beszéde végén alaposan kijutott neki is a tapsból.

A vacsora résztvevői, — akik között a fentemlitetteken kivül ott voltak Dr. Mihály Géza komáromi főszolgabiró,

magában hordozza a bál sikerének előfeltételeit és előre láttatja az Annabáli jó mulatságot, — másrészt pedig ösztönzőül szolgál a rendezőségnek, mely látva a kezdet sikerét, még vidámabban és serényebben dolgozik az előkészités munkálatain. —

A bál iránt nagy az érdeklődés. Több országos napilap is említést tesz róla, ami bizonyára sok vendéget fog toborozni. A rendezőség a vidék egész jókedélyü mulatós közönségét meginvitálja és szivesen látja és várja és bizonyára nem tesz teljesithetetlen igéretet akkor, midőn mindenkit egy kedves, fe'edhetetlen és emlékekben gazdag mulatság igéretével hiv és vár szeretettel.

Gyakorlattal bíró kertészt keresek.

Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít

Egy este a cserkészek között.

Látogatás a csepeli „IV. Béla Király“ cserkészcsapat táborában

Nem messze Baj községtől, egy kis akácos erdő közepén ütött tábort a 815-ös számú „IV. Béla király“ cserkészcsapat. Csepelről jöttek ezek az iparos fiúk, akikhez igyekszünk. Utunk egy forrás mellett visz el. Itt pillantjuk meg először a mindig vidám daloskedvű fiúkat. Megismerkedünk. Beresy parancsnok kissé távolabb két nagyobb fiút von felelősségre, kik nyilván a pincék körül járhattak mert a szántóföldeken keresztül érkeztek meg. Felénk közelednek. Újabb ismerkedés. Az előbbi vita abba marad. Nagyon szivesen és kedvesen fogadnak bennünket. Készségesen világositanak fel s adnak választ mindenre.

Most már velük megyünk a tábor szinhelyére. Útközben beszélgetünk. Nagyon tetszik nekik a vidék. S valóban szép helyet választottak. Játszóterük is van. Csak egy hiányzik, a viz. Pedig ez fontos, mert ők viz mellett nőttek fel s most ezt nagyon nélkülözik. A táborban v. Szekeres főerdészt pillantjuk meg, akit szeretettel vesz körül a fiúk raja. Kérdezgetik s ő szivesen válaszol Csak nagy nehezen pártolnak át hozzánk.

Meglep az a rendkivüli szeretet, amellyel ezek a fiúk körülvesznek bennünket. Viszsznek egyik sátorból a másikba. Legszivesebben természetesen a konyha berendezését magyarázzák, ahonnan még nem árad ki a jó vacsora illata, mert a fiúk elfelejtették a délutáni bevásárlást idejében elvégezni. Telnek-multak a percek s ők egyre barátságosabbak lesznek.

A baji öreg templom harangja kondul meg. Erre a fiúk sorakoznak s feszes vigyáz állásban Istenhez emelik buzgó imádság közben könyörgő szavukat.

Az ima véget ér. A vacsora következne, de az egyre késik. A fiúk kedélye nem törik meg. Kedves cserkésznótákba fognak s egy nagyobb csoport ismét körülvesz. Rohamosan sötétedik. Rádiójukat mutatják. Két nap óta egy hangot sem adott. A tábori lapot már csak lámpafénynél olvashatjuk. Telve van humorral. Közben egy új nótába kezdenek bele. Mi pedig rövid felületes látogatás után készülődünk. Bucsuzni szeretnénk. Nehezen engednek. Elkisérnek jó messzire, s közben igéretet kell tennünk, hogy hamarosan ismét eljövünk.

Már távolodunk. Csendes és tiszta az idő. Felettünk a csillagok milliárdjai ragyognak. A dal pedig — mely ajkukról elszáll s annyira a szivükhöz nőtt a derék magyar fiúknak — egyre halkabban jut el hozzánk. Igy is tisztán kivehető az örök cserkészin-

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(4-ik közlemény.)

Koppenmeyertől. (V. ő: Bubics: i. m., p. 67)

De említi még *Bubic* Tata képét: 242) *Hatvan* alatt is, a 33-ik oldalon, amely szerint ez a hatvani ábra *Lochner* által kiadott hirlapjában, később Pápa és *Tata* név alatt is előjön! (Ebből is látszik milyen hűek és pontosak lehettek az efajta várképek!

De találkoztam még Tata régi képeivel a legkülönbözőbb árjegyzékekben is, pl. a bécsi *Kende*-, a bpesti *Ranschburg*-stb. félékben, amelyek felsorolására azonban itt most sem időm, sem terem nincsen.

Néhány történelmi munkában is láttam Tatavárának reprodukcióját. Igy pl. *Nácz* József klasszikus és művésziesen illusztrált „A Vértes vidékének történelmi műemlékei“ c. tanulmányában (Archaeolog. Közlem. XXII. köt., Uj foly. XIX. köt. Bpest. 1899.) a következő tatai várképek találhatók:

1) *A tatai vár és várárkának alaprajza Fogassy Gyulától.*“ p. 150. (Sajnos ezen a mai (a 90-es évekből való) állapotokat feltüntető váralaprajzon semmiféle közelebbi megnevezést, vagy felirást sem találunk, pedig legalább I—XI. félét lehetett volna reá felvenni!)

2) „*Tata vára, Birken-féle kiadás, 1684.*“ p. 151. (Képnagyság: 15·7×6 cm.

3) „*Ugyanaz más kiadásban.*“ p. 151. (Képnagyság: 8·2×4·5 cm.)

4) „*A tatai várpalota.*“ p. 152. (Képnagyság: 16×9·9 cm; e kép az 1897.-ik évi restaurálás közben ábrázolja a várpalotát, úgy hogy az első emeleten még csak három darab ablak (mindegyik hármas ikerablak!) van már készen, a mainak is megfelelő alakjában; míg a donjonhoz simuló lépcsőfeljárat és a jobbszélső ablak még a régi!)

5) „*Tata vára, Braun Hoggenberg-féle kiadás. 1572.*“ p. 156. (Képnagyság: 15·7×11·3 cm.)

6) „*Tata vára különböző kiadásban*“ címet visel, két kép a 159-ik oldalon. Az első — de *Nácztól* meg nem nevezett kép — *Amling* metszete, *Birckenstein* 1656-ik évi könyvéből (képnagysága: 7·3×5·6 cm); a másik:

7) *Dotis* feliratú, előttem is ismeretlen szerzőjű metszet, melyben Tata várfalai, illetve csillagalakú eskarp-jai és kontreskarp-jai teljesen légből kapottan ábrázolvák. Képnagysága: 7·8×4·6 cm.

Nácz tehát már hat darab tatai metszet képét reprodukálja könyvében, ahol még ezeket is irja a 159-ik oldalon: „A tatai vár képe kölönféle alakban, latin, német, olasz, francia, spanyol hungarikák számtalan kiadványaiban látható. *Harmincnál több kiadásban láttuk.* Érmeken is meg van örökítve a vár képe „*Tottis recepta*“ felirattal, *Pálfy* Miklós 1598 iki győzelmének emlékére. De *Mátyás* király tatai várának képét nem találjuk sehol.“

Bártfai Szabó László: „Ghymesi Forgách Ferenc. 1535—1577. Bpest, 1904.“ c. könyvének 41. oldalán: „*21. Tata*“ felirattal közli *Amling* alább ismertetendő, nagyitott metszetét *Birckenstein* könyvéből, igen szép és világos reprodukcióban.

Három tatai metszetet is ir le röviden *Harsányi* István „A sárospataki ref. főiskola metszetgyűjteménye“ c. tanulmányában (Múz. és könyvt. Értes. II. évf. 1908. p. 134.), amelyek *Kazinczy* Ferencnek a sárospataki kollégium számára 1806-ban eladott, 1081 drb-ból álló gyűjteményéből valók. Nevezetesen:

a)—30) *Tata visszavétele 1597-ben. Ortelius* Chronológiájából. Nürnberg, 1602.

b)—191) *Tata vára a XVII. században. Wagner.* Delineatió-jából. Augsburg, 1684.

c)—192) *Tata látképe a XVII. századból. Birken:* Der Donau-Strand . . . Nürnberg, 1664.

Minthogy ezen *Harsányi*-féle tatai várképleirásokat az illető képek leirásával teljes egészében közlöm, itt tehát bővebben nem foglalkozom velük.

Folyt. köv.

Tata, 1935. Julius 27. 56-ik évfolyam. 30. szám.

TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ

TÁRSADALMI-, POLITIKAI-, KÖZGAZDASÁGI-, SZÉPIRODALMI- ÉS SPORTUJSÁG, MEGYEI ÉRDEKŰ HETILAP.

Megjelenik minden héten szombaton. Előfizetési ár képes-melléklettel egész évre 8.— pengő, félévre 4.— pengő, negyedévre 2.— P. Egyes szám ára 16 fill.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: TATA, APÁTSÁG UTCA 1. TELEFON: 2.

Hirdetéseket fölvesz a lap kiadóhivatala, ugy szintén minden bel- és külföldi hirdető iroda. Hirdetések ára mindenkori árszabály szerint

Rendkívüli munkálatokat!

Irta: Bornemisza Géza
m. k. kereskedelemügyi miniszter.

A bizonytalan világgazdasági helyzetből a nemzetközi politikai konszolidáció az egyetlen kivezető ut. Hosszabb lejáratu, kölcsönös bizalmon alapuló és egymás érdekeinek becsületes összeegyeztetésén felépülő gazdasági megállapodásokra lenne szükség.

A magyar kormány őszintén törekszik is ilyen gazdasági konszolidáció inaugurálására. Készek vagyunk ebből a célból az összes szomszéd államokkal tárgyalásokat kezdeni, azonban csak azzal a feltétellel, hogy a gazdasági természetü megállapodások nem hozhatók junktimban olyan politikai megállapodásokkal, amelyeknek a tárgyalás anyagába való bevonása, végeredményében, azt célozná, hogy az ilyen gazdasági megállapodásokért, egyedül, mi hoznánk politikai áldozatokat. Addig is, amig a gazdasági konszolidáció és a külkereskedelmi viszonyoknak normális alakulása bekövetkezik, a magunk erejéből kell megoldanunk mindazokat a problémákat, amelyek a nemzet gazdasági életének folytonosságához szükségesek.

A problémák központjában a munka-alkalmak teremtése áll. A mai viszonyok között a magángazdaság nem képes foglalkozási lehetőséget nyújtani minden dolgozni akaró magyar állampolgár számára, éppen ezért ilyen időben, az állam és a közületek feladata és fokozottabb kötelessége, hogy munkaalkalmakat teremtsenek.

Nagyobb alkotások és befektetések számára az idei államköltségvetés, kétségtelenül, nem nyújt nagy lehetőséget, de a rendes, normális költségvetések a multban sem adtak befektetésekre módot. Éppen ezért, gondoskodnunk kell arról, hogy a nemzet meglévő erőforrásait valami más módon állitsuk be a munkaalkalmak teremtésének szolgálatába.

Nyilvánvaló, hogy a nagy nemzetépitő programm megvalósitása csakis a kormány és a nemzet minden tényezőjének harmonikus együttműködése alapján képzelhető el. A kormány már kifejtette a maga épitő programmját, most a nemzeten és elsősorban a nemzet egyes gazdasági tényezőin van a sor, hogy a maguk részéről nyilatkozzanak: hajlandók-e és milyen mértékben hajlandók résztvenni a kormány programmjának végrehajtásában. Megadják-e az anyagi lehetőséget, megfelelő módon, arra nézve, hogy a szükséges rendkívüli munkálatokat a nemzet áldozatkészsége folytán, tényleg, meg is lehessen indítani. Véleményem szerint a nemzet erőforrásait ennek a célnak szolgálatába kell és lehet állitani, mert rá kell eszmélnie minden magyar állampolgárnak arra, hogy az adó lefizetésével és a kormány ténykedéseinek és programmjának kritizálásával még senki sem tett eleget, száz százalékban, állampolgári kötelezettségének, hanem ezenfelül együtt kell élnie és együtt kell éreznie nemzetével és részt kell vennie minden olyan probléma megoldásában, amely azt célozza, hogy a nemzet mostani szenvedéseiből és küzdelmeiből kiemelkedve, biztos, szilárd alapokon nyugvó jövőnek nézhessen elébe.

Országos sakkmester verseny Tata-Tóváros on.

Az Angolpark évszázados lombjai között rejtőzik a történelmi nevezetességü vadászkastély, melyben három hét óta folyt a sakkverseny Magyarország első sakkbajnokságáért A versenyt és ezzel „Magyarország 1935 évi sakkbajnoka“ cimet Szabó László 18 éves budapesti magyar sakkmester nyerte, aki a verseny legkellemesebb meglepetése volt. Éles, határozott játéka és kitünő meglátásai a biztositékai annak, hogy még nagyon sok és szép eredményt fog elérni. Véleményünk szerint okvetlen bent kell lennie az olimpiai csapatban!

A verseny első három helyezettje:

Szabó László Bpest 13 ponttal, Professzor Becker Wien 12½ „, Gereben Ernő Sopron 12½ „.

Lapzártakor a verseny három partija még folyik s ezek a további helyezésekre kilátással lesznek.

A részletes eredményt lapunk következő számában közöljük.

A meghivásos amatőrverseny is befejezést nyert és annak részletes eredményei a következők:

1. Barcza Gedeon (Debrecen) 10. 5, 2 Erdész Nándor (B. S. K.) 10, 3-4 Füstér Géza (Elektromosmüvek) és Soóky László (Szeged) 9. 5 — 9. 5, 5-7. Berkes Imre (A. M. B.) Jaáky Árpád (B. S. T.) és Kőberl Ferenc (Győr) 8—8, 8. Dr. László Csaba (B. S. T) 6. 5, 9 Schwabbauer Erik (Sopron) 4. 5, 10 — 11. Hennel Emil (Tatatóváros) és Bernáth János (Tatabánya) 4-4, 12 — 14. Hacker Andor (Tatatóváros), Kiss István (Tatabánya) és Reiner Kálmán (Tatatóváros) 2. 5 — 2. 5 ponttal.

A versenyek alatt többször időzött városunkban Dr. Sipőcz Jenő budapesti főpolgármester, a Magyar Sakkszövetség elnöke és mindig elragadtatással nyilatkozott a város szépsége felől. A versenyek mintaszerü megrendezése és pontos lebonyolitása Batek László szövetségi kapitány érdeme, akinek mindenre kiterjedő figyelme biztositotta a verseny sikerét. A város vezetősége és a sakkszakosztály minden tagja, élén Dr. Mocsy Aba ügyvéddel főként azon buzgolkodott, hogy a vendég sakkozók szabad idejükben jól érezzék magukat és ez az igyekezetük olyan jól sikerült, hogy az amatőrverseny résztvevői közül sokan még most is városunkban tartózkodnak, annyira megszerették azt.

A versenyek tehát véget értek. Háromhétig tele voltak az összes lapok a tatatóvárosi nemzeti mesterverseny és a meghivásos amatőrverseny beszámolóival és ezzel óriási propagandát csináltak városunknak, mely ezeknek a nagy fontosságu versenyeknek megrendezésével ismét tanujelét adta életrevalóságának és élni akarásának.

Anna bál.

Ismerkedési délután.

Csütörtökön délután kedves vendégsereg lepte el a Kioszk előtti teret. Ismerkedési délutánt tartott az Annabál rendezősége, melyen a jókedvü, az augusztus 3-i nagy bálra készülődő fiatalság egy kis előzetes mulatsággal igyekezett összemelegedni, hogy az Annabálon már mint kedves jóismerős, érezze jól magát.

Az Annabál rendezőségének agilitását mutatja az ismerkedési délután létrehozása is, és az a jó hangulat, amely ott uralkodott egyrészt már

Heti hirek.

Meghalt D. Kiss István, a dunáninneni evangélikus egyházkerület püspöke.

Csütörtökön hajnali öt órakor rövid szenvedés után meghalt D. Kiss István evangélikus püspök, a nagy emberbarát, a kiváló hittudós.

Rendkivüli érdemeket szerzett egyházkerületében, az irredentizmus tüzeslelkü szónoka volt, a nemzetiségi gyüléseken a magyarság eszméjének igazi harcosa.

Szerdán, a kora délelőtti órákban még kinjárt a buzaföldeken, megelégedéssel nézte, hogy gyüj tögetik az Istenáldást hivei

Nem panaszkodott, teljesen egészségesnek érezte magát.

Csütörtökön hajnalban pillanatokig tartó szivgörcs okozta a hetvenegy éves kiváló egyházi férfi halálát.

Temetése július 20-án délután lesz a sámsonházai gyülekezeti templomból.

A szertartást Raffay Sándor ev. püspök végzi, az evangélikus egyház nevében Radvánszky Albert báró fogja bucsuztatni a nagy halottat.

A tata-tóvárosi evang. egyház vasárnap f. hó 21-én délután 4 órakor tartandó istentiszteleten s az ezt követő rendkivüli közgyülésen hódol a Főpásztor emlékének.

Névmagyarosítások: Szincsák László, — József és Kálmán tóvárosi lakósok családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel „Szilágyvári" magyar névre változtatták. — Malustyik István és Pál tóvárosi lakosok családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel „Málnai" magyar névre változtatták. — Idősebb Vatresz Ferencz, ifjabb Vatresz Ferencz, Vatresz Mária, — György, — István, — Ilona — és Lajos tóvárosi lakósok családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel „Várszegi" magyar névre változtatták. — Heitz István tóvárosi lakós asztalos mester családi nevét belügyminiszteri engedéllyel „Határfalvi" magyar névre változtatta.

Annabál. Multheti számunkban már beszámoltunk arról, hogy az egyetemi és főiskolai hallgatók az idén is megrendezik, a mult esztendőben olyan kitünően sikerült Annabáljukat. A bál rendezősége szorgalmasan dolgozik és mindent megmozgat, hogy a tavalyi mulatság nagy sikerét ez évben lehetőleg még magasabbra emelje. A védnök felkérés munkája már nagyjából befejezést nyert és néhány nap leforgásán belül már a meghivók kibocsátására kerül a sor. Az a nagy érdeklődés, amely mindenfelől megnyilvánul a mulatság iránt, a biztos és nagy siker, a jókedv és az emelkedett hangulat biztos igéretét hordja magában.

Fedák Sári most küldi szét elmaradt hollywoodi póstáját a Szinházi Élet utján barátainak és ellenségeinek. Ezek a levelek, amelyeket a Szinházi Élet uj száma kezd közölni, mindent őszintén elmondanak. Egész sereg szenzációs cikk és riport sorakozik ezenkivül a lap uj számában. A darabmelléklet a Király-Szinház vidám sikere, a Szépségkirálynő. Kotta, kézimunka, gyermekujság, rádiómelléklet egészíti ki az uj számot Interurban rovat. Kapható Engländer Ferenc könyvkereskedésében Tatán Apátság ut 1.

MINDEN ALKALOMRA
NOR-COC
SVÁJCI SAPKA

Tarcsafürdőnek mai számunkban megjelent hirdetésére külön is felhivjuk olvasóink figyelmét. Ausztriának Tarcsafürdő a legkiesebb fekvésü, orvosilag szív és női betegeknek leginkább ajánlott. Francesbaddal teljesen azonos gyógyhelye. Szórakozás, kitünő ellátás és rendkivül olcsó árai miatt különösen ajánlhatjuk. Valutáris nehézségek leküzdve, ideális vonatösszeköttetés.

A Tata Tóvárosi Atlétikai Club julius hó 28-án, vasárnap Tóvároson az uradalmi kristályfürdő 50 m-es kerületi bajnoki uszóversenyt rendez, melyen eldöntésre kerül a kerület 400 m-es gyorsuszó férfibajnoksága (Angyal Gyerkényi, Pyber) és a férfi műugró bajnokság, továbbá több senior, ifjusági, gyermek és fiu verseny, hölgyversenyek és vizipoló mérkőzések tarkitják a gazdag programmot. A verseny iránt, mely az idén az első tóvárosi uszóverseny, élénk érdeklődés mutatkozik és azon résztvesznek a TSC, a Gyac, Gyue, Kfc, Sopron és a rendező TAC uszói. A verseny délután 5 órakor kezdődik.

Strandoljon Komáromban

most épült a vármegye egyik legszebb és legmodernebb strandfürdője. Kitünő cca 23 fokos gyógyhatású víz

Üdít! Frissít!

Elsőrangu összeköttetés a Budapest – Bécsi főutvonalon. Vasut, Hajó, Autóbusz!

Társaságok legkellemesebb és legolcsóbb kiránduló-helye Komárom.

Az iparügyi minisztérium augusztus 1-én kezdi meg működését. Az iparügyi minisztérium felállitásáról hozott törvényt tudvalevőleg életbelépett s megvalósitására teljes erővel folynak az előkészületek a kereskedelmi minisztériumban. Már készen áll a törvény végrehajtási utasitása, amelyet rövidesen kiad a minisztérium, ugyanekkor folytatják az uj minisztérium személyzetének

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(3-ik közlemény.)

Ezt egyes metszetek, csataképek, helyesebben várostromok kifejezetten fel is tüntetik, a pontos idő, sőt évszám és hónap datálásával is; máskor meg csak sejteni lehet, hogy melyik nevezetes esemény, várostrom stb. alkalmával készültek el és forogtak közkézen; ismét máskor mindezek kitétele nélkül is készülhettek. A dolog természeténél fogva, minden bizonnyal sok el is kallódott ezen egykori tatai várképek közül; egy jó másik képcsoport és könyvillusztráció meg a régi könyvtárak polcán porosodik még és várja az új felfedeztetést és az újból megismételt publikálást! Habent sua fata libelli! Úgy vélem tehát, hogy ezen néhány régi tatai várkép jelen ismertetésével, talán mégis csak használok az én nevélő városom multja iránt érdeklődőknek és esetleg még evvel is buzdítást és indító lökést adhatok Tata vára alaposabb tanulmányozására és monografia-szerű feldolgozására! Nem kell messze mennem e tekintetben, hanem csak hivatkoznom a közeli Győr és még inkább Esztergom, a kissé távolabbiak közül pedig Diósgyőr és főleg Eger várai beható kutatásainak vonzó és felemelő példaadásaira!

Régi tatai metszetek megemlítésével, vagy katalogizáló felsorolásával, már régebben is találkoztam. Nevezetesen *Bubics* Zsigmond, a későbbi nagy műgyűjtő kassai püspöknek „Magyarországi várak és városoknak a M. Nemzeti Múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei, Bpest, 1880." című könyve, a 66—67. oldalakon a következő nyolc darab metszetet sorolja fel:

TATA.

521.) *Dotis.* — 24⁰ — Jelentéktelen.

522.) *Dotis.* — 12⁰, szinezett Birken-féle kiadás.

523.) *Dottis.* (Tata), — 8⁰, Verloren, 1543, 1557, 1594, 1597; wider erobert 1598.

524.) *Conterfaktur der Voestung Tottis (Tata), wie die von den Christen ist erober worden, A, 1597.* — Folio. *Orteliusban.*

525.) *Dotis ung. Thata.* Art inf. Ungariae, loci oportunitate et opere munitissima. Communic. Georg, *Houfnagel.* Nagy folio, színezett madártávlatbani ábra, az ódon vár képe eltér az Ortelius-féléktől, Braun-féle kiadás.

526.) *Eroberung der Vestung und des Schlosses Dotis in Ungarn anno Domini 1597.* Folio. Bornstein János és Petz által ostromolva és bevéve. Felette élénk és érdekes kép. Alul versekben magyarázat: „Dotis welches sunst auch Thata gnant . . . den andern ist auch ergangen".

527.) *Tata.* Régi fametszet 12", az 1597-iki ostroma és bevételének leírásával, l. Newe Zeitung stb. Dresden bey Moth. Stöckel, 1597. Élénken ábrázolja Petz lövészei által történt nagy torony bevételét.

528. *Dotis (Tata).* — Folio. Ismeretes Augsburgi kiadás.

Folyt. köv.

Kis tubus Dr. Heider féle fogkrém 20 fillér
Nagy tubus Dr. Heider féle fogkrém 40 „

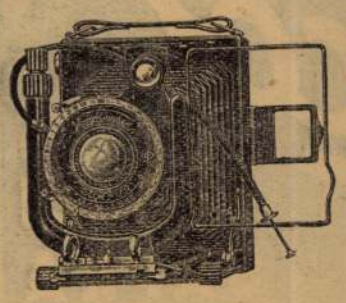

Egészségügyi, Kozmetikai, fotó és **sport**
valamint **Háztartási áruk**
legolcsóbban

BÁRDOS-nál

Michl G. utóda. KOSSUTH TÉR 6. SZÁM (Nagytemplommal szemben.)

összeállitását is. A szervezési munkákat Bornemisza Géza kereskedelmi miniszter vezetése alatt Petneházy Antal államtitkár végzi. A jelenlegi helyzet szerint az iparügyi minisztérium augusztus 1-én megkezdi működését.

Tájékoztató a pápai m. kir. mezőgazdasági szakiskolába való felvételről. A pápai m. kir. mezőgazdasági szakiskolába felvételnek gazdáknak, birtokosoknak és bérlőknek 17 éves életkorát betöltött fiai. Az iskolába való felvétel iránti kérvények a Nagyméltóságu Földmivelésügyi Miniszter Urhoz cimezve, a m. kir. mezőgazdasági szakiskola igazgatóságához Pápára küldendők és 2 P. értékü okmánybélyeggel látandók el. A mezőgazdasági szakiskolába való felvételért augusztus 1-ig kell folyamodni Bővebb felvilágositásokat ad a pápai m. kir. mezőgazdasági szakiskola igazgatósága.

Bad--Tatzmannsdorf
(Tarcsafürdő)
Ausztria Burgenland.

Elsőrangú szív- és női gyógyfürdő. Természetes szénsavas pezsgőfürdők és moor (vasláp) fürdők. — Összeköttetés Szombathelyen át.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál: Osztrák Utazási Iroda, Bpest, Andrássy-út 28. és Erdős Hirdető Iroda, Bpest, Teréz-körut 35.

Terményárak
a tatai piacon julius 17-én.

Megnevezés	métermázsánként
Buza — —	13 P 60 fillér.
Rozs — —	10 „ — „
Árpa — —	12 „ — „
Zab — — —	14 „ — „
Kukorica morzsolt	13 „ 50 „
Kukorica csöves	— „ — „
Bab — — —	16 „ — „
Burgonya — —	16 „ — „

21 év után tért haza a hadifogságból. Szabacsi János aki 1915-ben vonult be 23 éves korában a háborúba, az elmúlt napokban rengeteg szenvedés és hosszú hánykódás után visszatért szülőfalujába Kocs községbe. Már az első ütközetek alkalmával orosz fogoly lett s kitartóan küzdött és dolgozott, hogy életének legszebb reményét hazáját s szülőfaluját még egyszer viszontláthassa. Sitosvlaskában egy földmives család lányát vette el 1922-ben, akivel azután a napokban meg is érkezett ugyszintén három gyermekkel is. Hazatérése csak úgy lett lehetséges, hogy innen hazulról küldtek néki utlevelet. Célja ezután az, hogy feleségéből derék magyar asszonyt s gyermekeiből pedig dolgos magyar embereket neveljen. Egyetlen vágya volt, hogy idehaza szerettei körében rokonoktól s ismerősöktől körülvéve tölthesse hátralévő éveit. Hazahozta őt a honi földnek a magyar rögnek a szeretete, mely soha ki nem hal a magyar ember szivéből.

Szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Engländer Ferencz.

Nyári hőségben
a hazai
MOHAI ÁGNES
forrás
természetes szénsavas gyógyvize nemcsak **felüdít**, de javítja az idegrendszer tevékenységét és megakadályozza a gyomorégést.

Kérjük tehát mindenütt borhoz is ezt a kiváló **népszerü árban** forgalomba kerülő **hazai** természetes szénsavas asztali- és gyógyvizet, mert **nem csak üdít, de gyógyit is.**

A **MOHAI ÁGNES** forrás gyógyvize hatásos vesekő bántalmaknál és köszvénybajoknál is.

Forráskezelőség **Moha**, Fejér-m.

Csak az a buza nem értékesíthető, amelyik nem termett meg!

Nagy baj volt az elmult évben, hogy kalászosaink, nevezetesen buzánk termése igen gyenge volt, amiért a különböző export szerződéseknek, igy az olasz-osztrák-magyar hármas szerződésnek sem volt meg az az eredménye, amit méltan várni lehetett volna és pedig azért nem mert nem volt elegendő exportálni való buzánk.

Ezidén valamivel jobb ugyan az eredmény, buzából lesz vagy 20 millió métermázsa, de ebből nem adható el külföldre több, mint 6 7 millió métermázsa, a többi a magyar nép táplálására kell.

Nagyon fontos volna, hogy fentinél jóval több buza volna exportálható, mert hazánk csak igy kaphat olyan külföldi árut, amire a mindennapi életben mulhatatlanul szükség van.

Minden magyar gazdának ezért elemi kötelessége, hogy buzatermelését fokozza, de nem a buzával bevetett terület kiterjesztésével, hanem a holdankénti termés növelésével.

Igy nemcsak több kivinni való buzánk lesz, hanem a buza termelési költsége — egy mázsára vonatkoztatva — is kisebb lesz: buzatermelésünk jövedelmezőbb lesz.

A termés fokozásának legegyszerűbb, leggazdaságosabb, legbiztosabb módja a kellő műtrágyázás, hazai körülmények között elsősorban szuperfoszfáttal. A szuperfoszfáttal műtrágyázott buza nemcsak többet terem, hanem minősége is jobb. Jobban bokrosodik, nem dől meg, nem rozsdásodik, s ép a mult év tapasztalatai szerint, nem szenved ugy a szárazságtól.

Nem kell félni, hogy a több buzát nem lehet értékesiteni, exportszerződéseink, a kormányintézkedések is biztositják azt. Ma csak az a buza nem értékesithető, amelyik nem termett meg.

Karlsbad-gyógyfürdő
Csehszlovákia. **Egész évi saison.**

Gyomorbajok, bélbetegségek (szorulás, chron, diarrhoe), máj és epebántalmak, epekövek, csúz, diabetes, (cukorbetegség, elhizás, krónikus rheumatizmus a lépnek tropusi megbetegedései, a maláriának utóbántalmai, a sárgaláz, dysenteria, vese- és hólyagkövek, prostatabántalmak, arteriosclerosis gyógyitása.

Gyógyeszközök. 16 ásványforrás, ivó- és fürdőkúrák. 5 nagy **gyógyintézet.** Sprudel (buzogó)- szénsavas-fürdők, oxigén-, iszaptürdők, iszapolás, gőz- és forró légfürdők, gőzszekrény-, külön gőzfürdők, elektromos fény- és vizfürdők négycellás fürdők, 2 hidegvizgyógyintézet, rádium-állomás, svéd gyógytorna, massage, tuss-massage röntgen- kvarcfény kezelés, édesviz és folyóviz fürdők.

Szórakozások a fürdővendégek részére: Nagyszerü erdőségek és a legkitünőbb erdei utak. Szinház, koncertek, lawn-tenis, golf, autó, és lóverseny. Drótkötélpálya a „Freundschaftshöhe"-kávéházhoz és más magas helyekre, halászat, céllövő-sport, lovagló és hajtóiskola stb.

Felvilágositással szolgál és brosurákat küld:
Kuramt Karlsbad (Fürdőigazgatóság).

Nyomatott Engländer Ferencz könyvnyomdájában, Tata

A rendezőség összejövetelein komoly megbeszélés tárgyává teszi a bál összes részleteit és a mult évi esetleges hiányokat és fogyatékosságokat kiküszöbölve, viszont a tavalyi bál minden helyes és bevált intézkedését felhasználva igyekszik arra, hogy a rendelkezésre álló szerény keretek és az érdeklődő közönség szives és megértő pártfogása mellett olyan mulatsággal lepje meg barátait, amely a régi boldog idők hires Annabáljainak mintájára szint, elevenséget, hangulatot és kedves emlékeivel egész életre szóló boldog visszaemlékezést hagyjon hátra mindazok lelkében, akik meghallják az ifjuság hivó szavát és egy vidáman eltöltött este mellett a magyar jövendő: az ifjuság segitésének szép és drága kötelességét is magukra vállalják.

A bál előkészitésének munkálatai szorgalmasan folynak és legközelebb már az eredményekről is irhatunk beszámolót.

Hirdessen lapunkban!

A Tóvárosi Magyar Asztaltársaság hangversenye az Angolparkban.

Az Asztaltársaság ismét kitett magáért; vasárnap magas nivójú, elsőrangú hangversenyt rendezett, melyért minden dicséret és elismerés illeti a szereplőkkel együtt. Patonay József reálgimnáziumi tanár magasszárnyalású, lelkesedéstől átfűtött és nagysikerű üdvözlőbeszéde után elsősorban a vendégművészek érdemeit kell kiemelnünk, akik saját költségükön jöttek el, hogy a hangverseny fényét és jövedelmét emeljék, ami teljes mértékben sikerült is nekik. A nézőteret zsufolásig megtöltő közönség tomboló tapssal jutalmazta Perényi Gabriella operaénekesnő gyönyörű énekszámait, (melyek közül is legjobban a ráadásul kétszer is elénekelt, huncut kis magyar dal tetszett) és Ujj József dr.-t, aki a Weisz Manfred csepeli gyári dalárda élén tökéletesen művészit produkált. A legelsőrangú erőkből álló dalárda tökéletes teljesitményével a kiváló országos karnagy vezénylete alatt feledhetetlen élménnyel gazdagitotta a hangverseny közönségét.

A közönség még a hangverseny után is ünnepelte Perényi Gabriella művésznőt, Dr. Ujj József karnagyot és a kiváló dalárdát.

Szép volt Klement Kelmentina melodrámája: Szép Ilonka is megérdemelt sikert hozott előadójának és a zongorán tökéletesen kisérő Etter Ilona tanitónőnek. Nagyon kedves volt a babatánc, melyet Toronyi Elza zenéjére táncoltak a rózsaszin és kék babák; sikere volt Dárdai Andor szép énekszámának és Kovács József szavalatának. A magyaros bemutató azonban nem sikerült, sajnáljuk Heltai Jenő táncmestert, aki annyi fáradtságot forditott erre a számra és munkája még sem hozta a várt eredményt, mert pár kislány csak játéknak vette az egészet és nem figyelvén kellőképen, csak össze vissza ugrált. Reméljük, hogy legközelebb több komolyságot és fegyelmezettséget fognak tanusitani egyes szereplők, belátva, hogy a szerepvállalás egyúttal kötelezettségvállalást is jelent.

Mindent egybevetve és eltekintve az utóbb emlitett hibától, az Asztaltársaság legsikerültebb hangversenyei közé sorozhatja a vasárnapit.

Bad--Tatzmannsdorf
(Tarcsafürdő)
Ausztria Burgenland.

Elsőrangú szív- és női gyógyfürdő Természetes szénsavas pezsgőfürdők és moor (vasláp) fürdők. — Összeköttetés Szombathelyen át.

Felvilágositással és prospektussal szolgál: Osztrák Utazási Iroda, Bpest, Andrássy-út 28. és Erdős Hirdető Iroda, Bpest, Teréz-körut 35.

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(2-ik közlemény.)

Megkezdtem a tatai várképek beható, tudományos tanulmányozását is. Ezen munkámat nagyon elősegitette Tragor Ignác dr.-nak ilyen féle irányú és „Vác vára és képei, Vác, 1906." című, klasszikus műve. Más irányú elfoglaltságom és a közben kitört világháború azonban megakasztották tatai várkép-tanulmányaimat és azok közlését is. A világháború utáni felfordulás és nyomorúság mely teljesen beszüntettette velem a tatai várképekkel való foglalkozást. Pedig most lett volna csak az igazi alkalom a gyűjtésre, mert — érthető okokból — soha annyi tatai várkép nem került még piacra, mint éppen ezekben a nehéz időkben. A rendkivüli árak miatt azonban ismét le kellett tennem a további gyűjtésről. De fájt a szivem, mikor az egyik ismert budapesti műkereskedésben halomszámra láttam az annyira áhitott és szebbnélszebb, ismeretlennél ismeretlenebb, művészi tatai metszeteket! De mindhiába! Nem tudtam őket megvásárolni saját gyönyörűségemre és a közérdekében sem! Szépen felszaporodott kéziratainat is az iróasztalom fiókjában kellet rejtegetnem, várnom a jobb időkre, az évek múlására, a kedvezőbb alkalomra.

Végre ez is eljött a Süess Orbán-féle 1572-ik évi tatai váralaprajz napfényre kerülésével és ennek általam való tudományos feldolgozásával, ami legújabban a sajtó alól is kikerült. A Süess Orbán-féle váralaprajz most egyszerre új irányt és új lökést adhatott a régi, több évtizedes, tatai várkép-kutatásaim számára is! Most már — legalább nagyjában, — tisztába jöhettem az ősi négyszögű várpalota (palatium) alaprajzával és helyzetével, azután az őt körülvevő, Mátyás-király épittette és Averolini-tervezte, — rövidesen csak Mátyás-féle — belső várral, végül — bár éppen nem kielégitően — 1572. előtti, azután az 1572-ik évi, végül az ezután következő épitési korszakokkal. Mindezen szempontoknak figyelembe vételével, elővettem több évtizedes, tatai várkép-tanulmányaimat és azokat most itt, a Tata ősi vára iránt érdeklődők rendelkezésére bocsátom.

Nem tartom valami nagy jelentőségünek ez irányú munkásságomat; teljességre sem törekedhettem, mert ez — megfelelő könyv- és levéltárak hiányában, — számomra most lehetetlen is lenne. De viszont az eddig sok fáradsággal összegyűjtött adatok közlésével, az érdeklődőt legalább az én fáradságos munkám megismétlésétől óhajtom megkimélni. Ha e mellett még a fokozott érdeklődést és a további vizsgálódás nyomán, a jövőben a tatai várkép-anyag lehető teljes felkutatásának és közlésének célkitűzését is elő tudnám jelen soraimmal mozditani, úgy elértem a célomat és még tatai diákkori álmaim részben való teljesülését is!

Őszinte hála, a tisztelettel legteljesebb elismerés és szivből fakadó köszönet illesse itt is *gróf Esterházy Móric* őnagyméltóságát, aki Tata és annak vára iránt is mindenkor tanusitott jóakaratú érdeklődését és áldozatra kész tevékenységét most is bebizonyította azzal, hogy az itt közölt várképek kliséinek költségét a sajátjából fedezni kegyes volt! Evvel nemcsak Tata várának, de dicső őseinek, a gróf *Esterházyaknak*, — Tata évszázadokon keresztül volt várurainak — is kegyeletes emléket emelt.

Bár helyénvaló és szükséges is volna, mégsem lehet itt most célom Tata várának, akárcsak legrövidebbre fogott történetét is előadnom! Talán erre máskor nyilik majd alkalom? Azt azonban fel kell itt még emlitenem, hogy a várképek legnagyobb részének rajzolása, metszése, nyomtatása és kiadása, bizonyára Tata várának valamelyik, vagyis egyik-egyik, híres és nagy kihatású, néha az egész keresztény világot bejárt hirű elfoglalásával vagy visszafoglalásával volt összefüggésben.

Folyt. köv.

Tata, 1935. Julius 13. 56-ik évfolyam. 28. szám.

TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ

TÁRSADALMI-, POLITIKAI-, KÖZGAZDASÁGI-, SZÉPIRODALMI- ÉS SPORTUJSÁG, MEGYEI ÉRDEKŰ HETILAP.

Megjelenik minden héten szombaton. Előfizetési ár képes-melléklettel egész évre 8.— pengő, félévre 4.— pengő, negyedévre 2.— P. Egyes szám ára 16 fill.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: TATA, APÁTSÁG UTCA 1. TELEFON: 2.

Hirdetéseket felvesz a lap kiadóhivatala, ugy szintén minden bel- és külföldi hirdető iroda. Hirdetések ára mindenkori árszabály szerint

Háború?

Még nem horpadtak be azok a sírok, amelyeket a világháboruban hantoltak fel, még nem száradt fel az a könny az özvegy és öreg szülő arcán, amit a rémségek fakasztottak és máris arról írnak és beszélnek hónapok óta, hogy megint elbődülnek az ágyuk, megint egymásnak rohannak a népek. Megdöbbenve állunk és kérdezzük: hát az emberiség még nem jutott el odáig, hogy békésen is elintézhetné az ellentéteket?

Gondoljunk csak arra, mennyivel lett jobb, emberibb és nyugodtabb Európa sorsa 1918 után? Segített-e a páriskörnyéki békesorozat, valamit is az általános jólét szempontjából? Ideig-óráig, talán úgyis mondhatnánk, a győzelmi mámor bódulatában és a vesztesek temetői csendjében nem vettük észre a mindnyájunk testén tátongó sebeket, nem éreztük a szörnyü vérveszteséget, de amikor kényszeredetten kezdtünk berendezkedni az új életre, rémülten láttuk mi is, meg a győztesek is, hogy végzetes baklövések és hibák történtek.

A sok szenvedés és csalódás kinyitotta az emberiség szemét. Ma már arról sem lehet beszélni, hogy van győztese a háborúnak, mert mindkét fél veszít, csak az egyik kevesebbet, mint a másik. Akkor lesz a békeszeretet és műveltség általános, ha majd a rengeteg megpróbáltatás és vér helyett nyiltan mondják, hogy hol a hiba és hogyan kell rajta segíteni, de ez az állapot még nagyon soká az elérhetetlen álmok világába fog tartozni.

Addig pedig örökösen a fejünk felett lebeg a háborus veszedelem és áltatjuk egymást, hogy harccal, vérrel, pusztítással könnyitünk sorsunkon ahelyett, hogy az eszünkre és szivünkre hallgatnánk és meglátnánk az anyák szemében a könnyet, amit a soha be nem horpadó hősi halottak sírjára hullatnak.

Vármegyei gyülések.

A vármegyei kisgyülés és a közigazgatási bizottság f. évi július 9-én tartotta meg szokásos havi gyüléseit a tagok élénk részvétele és érdeklődése mellett. A vármegyei kisgyülésen a tárgysorozat előtt Tribold László bokodi kisgazda a bokodvidéki fagy és jégkárosultak helyzetének javítása érdekében a kormány és a vármegye vezetősége részéről tett intézkedésekért és hathatós közbenjárásért a segélyezettek hálás köszönetét tolmácsolta, de további sürgős intézkedést kért az iránt, hogy a munka és megélhetés nélkül maradt földmunkások útépítéseknél nyerjenek alkalmazás és ezáltal megélhetésük biztosittassék.

A tárgysorozat végén Vida Jenő felsőházi tag ugyancsak útügyben szólalt fel, szóvá tette azon viszás helyzetet, hogy a jó utakkal rendelkező Pest és Komárom vármegyék között nincs meg a közvetlen összeköttetés, jó út alakjában mert a Fehér vármegyei összekötő szakasz nem felel meg a jelen kor követelményeinek. Különösen nem az autózás szempontjából.

A kisgyülés nyugalomba helyezte saját kérelmükre Halmay Gyula csévi és Székely Béla héregi községi főjegyzőket, Várhegyi József tóvárosi községi végrehajtót, dr. Gyémánt Jakab szőnyi községi orvost.

A kisgyülés javasolja a törvényhatósági bizottságnak, hogy a vásári rendtartásról szóló vármegyei szabályrendeletet egészítse ki közegészség és tisztaságügyi rendszabályokkal. Eszerint tilos lenne olyan élelmiszerek és élvezeti cikkek földre rakás vagy a csupasz földön kiterített ruhára való árusítása, amelyeket fogyasztás előtt nem szoktak megfőzni, megsütni vagy megmosni, vonatkozik ez olyan gyümölcsökre is, amelyeket héjjasan szoktak elfogyasztani.

Felsőgalla község kérelme kapcsán a kisgyülés javasolja a m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumnak, hogy a község részére évente 2 országos állatvásárt engedélyezzen

Az ülésen felolvasott tiszti főorvosi jelentés szerint a június havi állapot általában és az előző hónaphoz viszonyitva kedvezőnek mondható, az influenza megszünt a többi fertőző betegségek száma is csökkent.

A mezőgazdasági munkásaink aratás alatt mindenütt találtak teljes munkaalkalmat, sőt helyenként munkáshiány volt és ennek folytán átmenetileg a munkabérek emelkedtek. Az állat állomány kondíciója jó

A komáromi m. kir. pénzügyigazgató bejelentette, hogy a föld, ház általános kereseti jövedelem és vagyonadó kivetését a m. kir. pénzügyminiszterium által megállapított terv szerint befejezte.

Az alispáni havi jelentés szerint az elmult hónap legkimagaslóbb eseménye a kormányzó Ur Őfőméltóságának születésnapja volt, amelyet a vármegye területén a polgári és katonai hatóságok részvétele mellett mindenütt méltóan megültek.

A közigazgatási bizottság ülése után az egyes albizottságok üléseztek, melyeknek gyülései délután 1—2 órakor értek véget.

Annabál.

A mult évi kitünően sikerült, anyagi és erkölcsi szempontokból egyaránt magasan kiemelkedő Anna napi bál még élénk emlékezetében áll mindazoknak, akik azt végigmulatták, végigtáncolták és kedves emlékekkel gazdagon azzal bucsuztak ott egymástól, hogy ezidén ismét találkozni fognak a Kioszk előtti kedves mulatságon.

A siker és a számos helyről érkező ösztönzés arra késztette a tata-tóvárosi egyetemi és főiskolai hallgatókat, hogy ez évben — ha lehet még fényesebb és még emlékezetesebb keretek között ismét megrendezzék Annabáljukat, néhány kellemes órát szerezve nemcsak városaink, de a vidék mulatni vágyó közönségének is és az összegyűjtött néhány fillérrel esetleg egy esztendei tovább tanulást biztosítson egy-két szegénysorsú és arra érdemes kollegájának.

A Tata-Tóvárosi P. L. E. csapatainak diadalmas szereplése a vármegyei és a bicskei versenyeken.

Vasárnap, junius 30-án nagy napja volt a T.T.P.L.E.-nek: csapatai egyszerre két fronton küzdöttek a dicsőségért. Az elsőcsapat Komáromban szerepelt a vármegyei lövészversenyen és mint a tatai járás legjobbja vette fel a küzdelmet a komáromi járás legjobb csapatával, a Komáromi P. L. E-vel. A versenyt nagy fölénnyel, 252 pontkülönbséggel a mi csapatunk nyerte 3137 ponttal a komáromiak 2885 pontjával szemben. Egyénileg első: Szalai T. T. P. L. E 270, 2. Reiner T. T. P. L. E. 258, 3. Dr. Stransky T. T. P. L. E 258, 4. Kovács T. T. P. L. E 252 és 5. Stibinger T. T. P. L. E 248 ponttal. Komárom város gyönyörü vándordíját tehát most a tata-tóvárosi csapat védi.

A bicskei versenyen a T. T. P. L. E második és harmadik csapata vett részt és Tatabánya mögött 2. és 3. helyen végzett. Tatabányának 1171, második csapatunk 1115 és harmadik csapatunknak 1109 pontja volt. A mieink közül legjobban ifj. Stubenvoll lőtt, aki 241 pontot szerzett.

A bicskei verseny nagy meglepetése Dr. Etter Domoszlay szereplése, aki a tétversenyben ülő helyzetben 5 lövésből 48 pontot szerzett és ezzel az országos viszonylatban is értékes eredménnyel mint a mezőny legjobbja első lett és tiszteletdijat kapott.

A bicskeiek 13 állásos, szép uj lőterükön pompásan rendezték meg versenyüket és nagy udvariassággal gondoskodtak a vendég lövészek kényelméről.

A T. T. P. L. E. vasárnap, f. hó 7-én Vérteszőllősön reggel 8 órai kezdettel házi hadipuskaversenyt rendez, melynek nevezési díja 50 fillér. A versenyzők minél számosabb megjelenését ezuton is kéri a vezetőség.

Mozi.

Kedves vendége volt a Korzó Mozgónak szerdán. A „Lila akác“, cimű, a régi idők hangulatát és boldog életét felelevenitő film, primadonnája: Ágai Irén, személyes megjelenésével ragadtatta tapsra a Mozgó szépszámú közönségét.

Szerdán és csütörtökön két nagysikerű filmet mutat be ismét a Mozgó. Az egyik Maurice Chevalier és Jeanette Max Donald világhirű filmje a „Vig özvegy“. Ez az a film, amely rövid idő alatt bejárta az egész világot és annak minden részén osztatlan siker, taps és dicséret kisérte minden egyes előadását. Főszereplői pazar, ötletes, kedves jelenetek, kitünő zene, sok ének és tánc hosszú során át tehetségük legjavát nyújtva igazi szórakozást szereznek.

A másik film: „Viva Villa“ Wallace Beery szenzációs filmremeke. Tata közönsége már ismételten látta és gyönyörködte végig ezt a gyönyörű, történelmi szinezetű filmet, mely Panchó Villának, a hires mexicói rablóvezérnek életét és kalandjait tárgyalja. Biztosan sokan lesznek olyanok, akik másodszor, sőt harmadszor is megnézik Beery világhires filmdarabját.

ANYAROZSOT, KŐRISBOGARAT HÁRSFAVIRÁGOT és mindenféle gyógynövényt legmagasabb áron vásárolunk. PANTODROG MAGYAR GYÓGYNÖVÉNY R. T. Budapest, V., Ügynök utca 8.

Az élelmes kereskedő, az ügyes vállalkozó, a praktikus gyáros, hirdet a TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ-ban.

Régi tatai várképek

...nert bár egészen kis gyermekkoromban is megfordultam már ...ckban, pl. boldogult jó anyám és nagyapám társaságában, ...ithetetlen Sümeg várában, vagy pedig messziről

Tata, 1935. Julius 6. 56-ik évfolyam. 27. szám.

TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ

TÁRSADALMI-, POLITIKAI-, KÖZGAZDASÁGI-, SZÉPIRODALMI- ÉS SPORTUJSÁG, MEGYEI ÉRDEKŰ HETILAP.

Megjelenik minden héten szombaton. Előfizetési ár képes-melléklettel egész évre 8.— pengő, félévre 4.— pengő, negyedévre 2.— P. Egyes szám ára 16 fill.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: TATA, APÁTSÁG UTCA 1. TELEFON: 2.

Hirdetéseket fölvesz a lap kiadóhivatala, ugy szintén minden bel- és külföldi hirdető iroda. Hirdetések ára mindenkori árszabály szerint

Aratás.

Forró, tüzelő napsugarak hullanak a sárguló mezőkre. A gabonaföldek felett, az élettől szinte terhes levegőben, remegve vibrál a forróság. Égető tűzeső hull alá a mélykék égből, a vén nap forró sugarakkal csókolja végig régi szerelmesét: a földet. A sugarak belelopódznak az erdők sűrűjébe, a hegyek fái és a völgyek bokrai közé és belelopódznak az emberek lelkébe. A szívek mélyén az örömnek valami csodálatos harmóniája támad, látva a nyárnak különös, szinekben gazdag változatú mosolyát, amely a napsugarak játékán keresztül űzi el néhány pillanatra

esők, fagyok és szárazságok közepette a föld évről-évre megtermi – ha néha szűkebb mértékben is — a maga gyümölcsét. Isteni gondviselés és emberi szorgalom egymással egyesülve, életet teremt. — Ez a kettő világossá teheti, bearanyozhatja az élet igazi célját is. A magyar élet igazi célját... — Amint a földre így aranyló július havában, természeti megpróbáltatások után is megjön az élet, úgy a magyar élet felhasogatott földje is — Isten szeretetével és az emberek kitartásával — meghozhatja új és boldog életet termő kalászait és elhozhatja a magyarság megpróbált és ezer sebből vérző lélekugarának áldott és áhított aratását!

———

Frontharcosok vidámestje az Angolparkban.

A frontharcosok vidám-
estje — június 29-én a le
nagyobb sikerrel zaj
Angolkerti kios

rüknél csak humoruk, játé-
het jobb. Dénes sokol-
tos művésze a

nepélyes megnyitása folyó hó 7-én, vasárnap délután fél 5 órakor lesz. A megnyitáson a Magyar Uszó Szövetséget ifj. Horthy Miklós, a MUSZ elnöke képviseli. A felavatás után az északi úszókerület nagyarányú úszóversenye és ünnepsége fogja a színt és hangulatot adni, mely méltó kezdeményezője lesz Komárom város gyors és helyes irányú fejlődésének.

Az uszoda megnyitás iránt igen nagy az érdeklődés, amely már előre biztosítja a sikert, azt a sikert, amely ma minden elinduló intézménynek legelemibb feltétele és amely jutalmul szolgál mindazoknak, akik anyagi és erkölcsi támogatásukkal hozzájárultak ahhoz, hogy a vá-

...dalmány.

...Dornyay Béla.

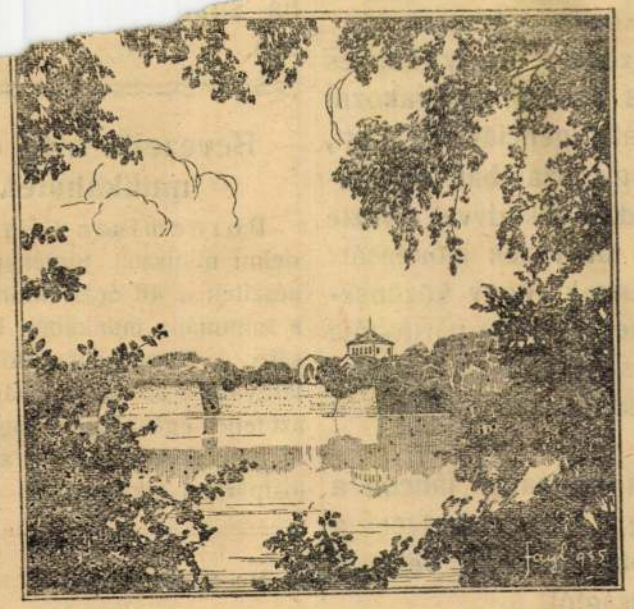

Tatai diákkorom óta mindig nagyon érdekelt a Tata és Tóváros között, a Nagytó partján elterülő és aránylag nagy épségben napjainkig fennmaradt ősi vár, amely nemcsak érdekes szintere volt hajdanában az évszázados magyar-török harcoknak, hanem a maga némaságában is egyik beszédes tanúja a rég letűnt, daliás magyar multnak.

Diák fantáziámat mindig nagyon izgatta Tata várának multja. Kisdiák koromban, a boldogult Rausz János várnaggyal való jóbarátságunk révén, bármikor keresztül-kasul járhattam a várat, sőt még arra is nyilt alkalmam, hogy a jó Rausz bácsi, kivételesen, a vár belsejét is megmutatta egyszer-egyszer az ámuló kisdiáknak. Ilyenkor csak úgy szívtam magamba az ott látott sok érdekességet, történelmi emléket és alaposan emlékezetembe vésték a vár belsejének, beosztásának képét.

Mint egy megelevenedett mese állott előttem Tata vára; várromo... gában, a felej... láthattam már a Kesz... Szigligetet és Csobáncot i... rozott, lakható állapotban le... láttam először!

Volt alkalmam közelről szemlélhe... sának nagy munkáját, el-elvegyültem az ott s... kőműves és kőfaragó közé, megbámultam munka... hogy az ő művészi munkájuk eredményét, a sok vihar... vérzivatart látott ódon falakba rakott ajtó — és ablakkereteket, karcsú kis oszlopokat, gyönyörű faragásokat stb. ma is műélvezettel szemléli annyi és annyi érdeklődő, bennszülött és idegen egyaránt.

Boldog gyermekkorom egyik legszebb emlékeként, láttam és élveztem azokat a fényes napokat is, amelyeket a vár a nagy hadgyakorlatok, majd a berlini autóverseny alkalmával, átélt. Mindez nekem is felejthetetlen gyermekkori élmény volt, amely lelkemből kitörölhetetlenül, a mai napig élénken zsong emlékezetemben.

Felnőtt koromban is sokszor megfordultam Tata várában; ekkor már, a gyermekkori emlékeken kívül, inkább a tudományos vizsgálódás, a komolyabb kutatás vonzott oda. Sokat kutattam faragott, továbbá feliratos kövei után, amelyeket még diákkoromban fedeztem fel nagy büszkeséggel, abban a boltozatos, hosszú helyiségben, mely valamikor a várkapu alja, sikátorszerű bejárója volt.

A tatai vár iránt érzett, szinte megfejthetetlen vonzalommal egy időben merült fel a régi képei iránt való érdeklődésem is. Kutatni kezdtem Tata régi várképei és metszetei után, elkezdtem azok gyűjtését. Nehéz és fáradságos, sok időt és utánjárást, türelmet, főleg pedig sok pénzt igénylő gyűjtőmunka volt ez. Nagy üggyel-bajjal sikerült is Párisból meg Berlinből, Bécsből, néhány metszetet összegyüjtenem, amelyeket azután bekeretezve, az általam alapított Tatai Múzeumban helyeztem el.

Folyt. köv.

...ott le az ...szknál. Nevetés, ...v s a legjobb hangulat ...volt a nagyszerű műsor kísérője. A rádióból ismert és általánosan kedvelt Szász Ila válogatott műsorszámain, pompás mozdulatain, utánzatain könnyezésig nevetett a nagyszámú közönség s a páratlan előadóművésznőt hatalmas tapsokkal jutalmazta. Feszült figyelem s a legnagyobb érdeklődés kísérte Dénes György és Pethes Sándor játékát, akik elejétől végig vidám, szórakoztató, kiválóan összehangolt előadásokkal mulattatták a nézőket. Jó hidalú, változa... szónak, éneknek, zongorá... Pethes élethű utánzatok, groteszk mozdulatok mestere.

A közönség, mely Tata és Tóváros műértő, szórakozni vágyó intelligenciájából állott, igen nagy számban s rendkivül vidám jókedvvel élvezte a kiváló művészek előadását: jeléül annak, hogy közönségünk megértője és pártfogója a művészetnek és a gondot felejtő vidámságért különösen hálás.

Utána hajnalig táncolt a fiatalság, kinek kedvét a hűvösebb éjjel sem vette el a mulatságtól.

...k ke... a kasza, ... a sárga kalá... ...gyulik az élet. Verej...tékező, izzadó homlokú magyar parasztok ajkáról csendül a nóta, lelkük rímekbe és dallamokba formált boldog, hálaadó himnusza. — Aratás... Egy egész esztendő verejtékes, szorgalmas munkájának drága gyümölcse. Kenyér, melyet az Isten szeretete növelt, mint az ember munkájának boldog ajándékát.

Az ember szeme issza a színt, mely körülveszi abban a pillanatban, amint kilép a szabadba. A lélek megittasul ennyi varázslatos szépségtől, mely kacag, ragyog égen, földön, sárguló mezők és pirosló gyümölcsök között.

Tanul a legfenségesebb példából, mely valaha is emberi szem és emberi lélek elé tárulhat: viharok, jeges

A komáromi uszoda ünnepélyes megnyitása.

A K. F. C. úszószakosztálya Komárom város sportszerető társadalmának áldozatkész segítségével és a város nagyarányú anyagi támogatásával egy szép modern 20x50 méteres versenyuszodát és strandfürdőt létesített, melynek ün-

lis stra... sen.

Bevezetik a 48 órás munkahetet.

Bornemisza Géza kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot készitett a 48 órás munkahét és a minimális munkabér bevezetésére. A törvényjavaslatot kedden tárgyalta a 33 as bizottság, amely azt teljes egészében elfogadta. Az új rendelkezést először az asztalosiparban alkalmazzák.

A „Mai Szonettek"-ből.

Fiatal lány a tenniszpályán.

Feszülten ívbe hajlik karcsú teste,
akár az íjj. Sötét haján a nap
fény-pillangói most is játszanak,
pedig mögötte barnul már az este.

Csupa erő és merő tudatosság —
és mégis annyi lányos rejtelem
árad belőle: nézni sem merem.
Száján mosoly, a homlokán okosság,

a mozdulása édes, halk zene
és mintha máris mindent értene.
Honnan jön ennyi tiszta, drága szépség

és útja végén mért les rá a mélység?
Hová is hull a színes ifjúság,
minden virág és himes, ifjú ág...?

Füzitő, 1935. június 26.

Varga István.

Kis tubus Dr. Heider féle fogkrém 20 fillér
Nagy tubus Dr. Heider féle fogkrém 40 „

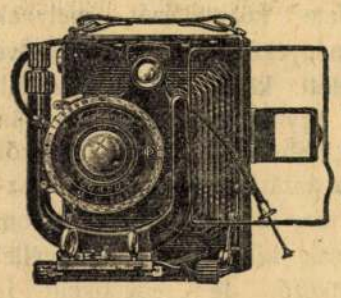

Egészségügyi, Kozmetikai, fotó és **sport**

valamint **Háztartási áruk**

legolcsóbban

BÁRDOS-nál

Michl G. utóda. KOSSUTH TÉR 6. SZÁM (Nagytemplommal szemben.)

Gyöngyösbokréta és világbajnokság. A Szinházi Élet uj számának cimlapját Walasievicz kisasszonynak, a világ legjobb nőatlétájának fényképe disziti és benne a lapban oldalakon keresztül számol be a Szinházi Élet a főiskolai világbajnokság minden intimitásáról. Pompásan illusztrált cikkben méltatja a lap a Gyöngyösbokréta pesti nagy sikerét, amelyből rövidesen világsiker lehet, mert nap-nap után külföldi szerződtetési ajánlatokat kap a Gyöngyösbokréta. Darabmellékletül a Szinházi Élet a rádióban szinrekerült két nagysikerü hangjátékot közli, szenzációs kottaslágert, 32 oldalas gyermeklap és kézimunka melléklet egészíti ki a Szinházi Élet uj számát, ára 60 fillér. Kapható Engländer Ferenc könyvkereskedésében Tatán.

Nyomozzák a bánhidai rövid zárlat okozóit. Néhány nappal ezelelőtt öt másodpercig tartó rövidzárlat volt a bánhidai centrálé hálózatában. A rövidzárlat okát a műszaki emberek sehogy sem tudták megállapitani, ezért jelentették a rendőrségnek az esetet, megindult a nyomozás, amelynek során kiderült, hogy Pesthidegkút határában, a Vöröskővár nevü magaslaton ismeretlen tettesek erőszakosan idézték elő a rövidzárlatot. Kötél segitségével vasdarabot dobtak fel a magasfeszültségü 110.000 volttal telitett vezetékre, ilymódon történt azután a rövidzárlat. Szerencsére ez a rövid ideig tartó üzemzavar sem a villamosforgalomban, sem a főváros világitásában nem okozott különösebb bajt. A rendőrség mindamellett erélyesen nyomozza az ismeretlen tetteseket s egyben felhivja a közönséget is, különösen a kirándulókat, ha véletlenül szemtanui voltak a vöröskővári magaslaton történt esetnek, jelentsék azonnal a főkapitányságon.

EGY jó karban levő 11—12 soros vetőgép és 2 ágú vasborona megvételre kerestetik.
Cim a kiadóban.

Az Állami gépjárómüvezetőképző (soffőr) tanfolyam a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (Budapest, VIII., József-körút 6.) szeptember 9-én este fél 7 órakor nyilik meg. Beirás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása naponta d. e. 9-1 óra között az igazgatósági irodában.

Szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Engländer Ferencz.

A vármegye összes iskoláiban

reálgimnáziumban,
polgári leány- és fiú-iskolákban,
elemi- és felekezeti iskolákban
használandó

TANKÖNYVEK

papir-, iró- és rajzeszközök
legolcsóbb és legmegbizhatóbb bevásárlási helye

Engländer Ferencz

könyv-, papir-, iró-
és rajzszerkereskedése.

Használt tankönyvek
féláron kaphatók!

Zománcáruk

kaphatók Weisz Mihály vasárukereskedésében Tata, Kocsi u. 1.

Hirdessen lapunkban!

Pályázati hirdetmény

A Tata-Tóvárosi és Tatai Járási Ipartestület pályázatot hirdet az 1932. évi VIII. t. c. 28. §-a értelmében ipartestületi

jegyzői állásra.

Az idézett törvénycikk 3 ik bekezdése értelmében ipartestületi jegyzőnek oly egyén alkalmazható, akinek megkivánt előképzettsége megvan, aki érettségi bizonyitvánnyal rendelkezik és ipartestületi, ügyvédi, közjegyzői irodákban, kereskedelmi és iparkamaránál, bíróságnál vagy közintézeteknél legalább két évi megfelelő munkával való foglalkozást tud igazolni és a gépirást teljesen elsajátitotta.

A jelen pályázat értelmében allkalmazandó tisztviselő szolgálati idejére az 1932. évi VIII. t. c. 29. §-a irányadó.

A pályázatokat az iskolai előképzettséget igazoló bizonyitványt és az eddigi működést igazoló okiratok igazolásával sajátkezűleg megirva az ipartestület irodájába **1935. szeptember hó 2-án d. e. 10 óráig** kell beadni.

Fizetés évi 960 pengő, azaz 80 pengő havonként, utólagos részletekben. A hivatalos idő minden hétköznap d. e. 8—12 óráig és hetenként kétszer d. u. 3—5 óráig. A választás időpontját később tűzzük ki.

Tata 1935. augusztus hó 21-én.

A Tata-Tóvárosi és Tatai Járási Ipartestület Elöljársága.

Nyomatott Engländer Ferencz könyvnyomdájában, Tata

Mozi.

A Korzó Mozgó legközelebbi műsorán Annabbella és Harry Baur gyönyörű filmdrámája szerepel, a világhirű: Moszkvai éjszakák. A titokzatos, lebilincselő orosz élet kitünően lefestett képe ez a film, mely azt az idegfeszitő, kalandokkal és eseményekkel gazdag harcot viszi vászonra, melyet a rejtelmes, titkokkal teli orosz élet rengetegében a kémek folytatnak egymással, felhasználva minden kinálkozó alkalmat, minden váratlan fordulatot céljaik elérésére. — A film világhirű főszereplőinek kitűnő játékával ez a film eseménye lesz a mozgó közönségének.

Kisérő műsorul egy gyönyörű cirkusz-film szerepel: a Magas iskola. Egy titokzatos életű, csodálatos tehetségű ember harca a megélhetésért, a becsületért és boldogságáért. Telve van ez a film a legragyogóbb cirkuszi produciók egész sorozatával és az érdekes fordulatos mese, a főszereplők művészi játéka, ebben a filmben is a nézők igaz élvezetét segitik elő. — A műsort világhiradó kiséri.

Szinház.

A Kallós szintársulat vendég szereplése városunkban egyre inkább a befejezéshez közeledik. Egy kedves, szórakozást jelentő szinfolttal kevesebb lesz ismét, ahol a kettős város közönsége néhány kellemes órán keresztül gyönyörködhetett a modern szindarabok, kitűnő előadásában, a legjobb szereposztással eljátszott darabjaiban és estéről-estére tapsolhatott ugy kedvencei mint a többi, tehetséges és kedves szinész játékának. Már a jutalomjátékok folynak, melyek állandóan szépszámú közönség előtt tesznek bizonyságot a Kallós társulat tagjainak tehetségéről. A közönség beismeri, hogy milyen kedves szórakozásul szolgál számára a szinház és annak itteni szereplése és igyekszik kihasználni a még hátralevő néhány napot, hogy azután elbúcsúzva egy év mulva ismét örömmel köszöntse majd a néhány hétre ujra nálunk letelepedő kedves társulatot.

Régi tatai várképek.

Ikonográfiai tanulmány.

Irta: Dr. Dornyay Béla.

(8-ik közlemény.)

A főépület donjon melletti, felénk fordított részén, egy — a tetőig felérő — támpillértől jobbra, három hosszú és keskeny tehát gotikus jellegű és vagy két emeletet átfogó ablak nyilik. Mellette jobbról, két egymáshoz illesztett, hengerded torony áll, melyek körül a keleti alacsony és kúpos kis sisakot visel, míg a nyugati csonka. A főépület Ny-i és D-i sarkait (itt már elég jól látszik a kvadrumpalota-jelleg) szintén hengerded, alacsony sisakú, magas torony védi. Hogy mindezek — legalább is alaprajzilag — nem igen felelnek meg a Süess Orbán-féle 1572-ik évi váralaprajznak, azt majd bővebben az Amling-féle metszetnél fogom elmondani. A főépület tetejét, négy ablakkal is ellátott és tetőre emlékeztető falazat teszi, melyet lőrések csipkéznek és amelynek romlott maradványai még mai nap is kiugranak a cseréptetőzet gerince fölé!

A főépület Ék-i és Ny-i oldalaitól kissé távolabb, tehát vele össze nem függően, nagy és ormótlan, csonka tornyok állanak. Ezek közül az északkeleti, úgy látszik, a kapu védelmére szolgál. Mindezeken kivül még csak néhány alacsony ház teteje látszik ki a várból. A várat a déli oldalról a Nagytó (F), többi oldaláról pedig a Nagytóval közlekedő és természetes, lapospartú (tehát nem kontreskorp jellegű) széles árok vize mossa. Ezen várárok, vagy vizesárok külső partja nagyjában a várfalak kőrvonalaival fut párhuzamosan.

A vár Ék-i bástyáit körülvevő vizesárok és a Nagytóból kiszakadó Tata-folyó között, egy hosszú keskeny földszalag, mint félsziget nyomul be a Nagytóba; e félsziget lapos végén két nagy lombosfa áll. A vár felvonóhídjához vezető jól kitaposott út közelében egy kis őrház (B), e mellett pedig a török temető (C) látható. Utóbbi közepén három-ablakos és kupolát viselő sírkápolna, vagyis türbé áll, melyet balról kilenc, jobbról két sírkő övez.

Folyt. köv.

Heti hirek.

Áthelyezések a kapucinus rendnél. A magyarországi kapucinus rendfőnökség a következő áthelyezéseket eszközölte: P. Patonyi Rezsőt Tóvárosról Máriabesnyőre, P. Balog Odoriket Budáról Tóvárosra, baji adminisztrátornak, P. Barczuch Amadét Máriabesnyőről Mórra és P. Massauer Lukácsot Budáról Mórra helyezte át.

Elakarják vinni a komáromi törvényszéket. Az érsekújvári szlovák sajtó erős akciót indított a komáromi törvényszéknek Érsekújvárra való átvitele érdekében. Ezzel egy újabb halálos sebet akarnak egy szinmagyar városon ejteni.

Pető János nyerte a postások kispuska háziversenyét. Csütörtökön, 15.-én délután tartották meg a tata-tóvárosi postások háziversenyüket, melyen 19 résztvevő volt és a következő szép eredménnyel végződött: 1. Pető János 231. 2. Kovács Károly 212, 3. Rosta Árpád 212, 4. Havas Sándor 207, 5. Zsóvár József 199, 6. Mike Gyula 198, 7. Molnár Gyula 197, 8. Rosta József 194 ponttal. A verseny 50 méteres távra, három testhelyzetből 10-10, összesen 30 értékeltlövéssel és 3 próbával ment.

Háza táján nézzen széjjel,
Ne játsszon a tűzveszéllyel.
Világitson villanyfénnyel,
S jól fog látni nappal, éjjel.

Istentisztelet, amely zokogásba fullad. Szokatlanul fájdalmas élményben volt része a madari ref. gyülekezetnek aug. 4-én, amikor a Negyedre meghívott igazgató kántor-tanitója, Győrffy Lajos mondott búcsút a gyülekezetnek a délelőtti istentisztelet keretében. Beszéde alatt a templom áhitatos csendjét olyan hangos zokogás váltotta fel, hogy búcsúszavait a fel-felcsukló zokogás miatt csak nagy nehezen tudta befejezni. Utána Mokos Kálmán ref. lelkész lépett az Úr asztala elé s könnyezve, szivbemarkoló szavakkal búcsúztatta el a távozót. A templom előtt síró felserdült leányok, könnyező ifjak, volt tanitványok várták a távozót, hogy még egyszer kézcsókkal, kézszorítással váljanak el a folyton könnyező tanitójuktól. A népnevelői hűséges munkának igaz, legszebb jutalmát láttuk.

A megszállott Komárom Ármentesitő Társulata új teljesen modern palotát épittetett. Az új, kétemeletes palota a közeli napokban lesz felavatva.

Vérteskethely község uj főjegyzője. Most tartotta meg Vérteskethely község képviselőtestülete közgyülését, melynek eredményeként 7 pályázó illetve 4 jelölt közül 26 szavazattal, tehát egyhangulag Ágoston Iván volt kisbéri h. II-od jegyzőt utóbb ászári h. főjegyzőt választotta meg főjegyzőjévé. A bizalom nemcsak kitüntetéses oklevéllel rendelkező, de egyébként is kiváló képességekkel rendelkező a szakirodalomban is ismert, rokonszenves fiatal jegyzőt ért, s mert méltányos és igazságos volt megválasztása, felette őszinte örömünknek adunk kifejezést.

Házicselédek jutalmazása. A m. kir. Belügyminiszter ur ismét jutalomban kivánja részesiteni a hüségesen, hosszu idő óta egy helyben szolgáló házicselédeket. Igénye lehet minden olyan érdemes házicselédnek, aki példás és hüséges szolgálatban legalább 25 évet töltött egy munkaadónál. Jutalmazást a munkaadónak szept. 5-ig kell kérni a községi jegyzőnél.

Rózsák, Fenyők, Díszfák, Diszcserjék, Gyümölcsfák, Bogyósgyümölcsüek, Gyömölcs-vadcsemeték, Szegély- és futónövények, Gyökeres és sima szőlővesszők, Lomb és tűlevelüek magcsemetéi. KOLAUCH faiskola SZEGED. Árjegyzék ingyen.

A felvidék munkanélküli statisztikája. Julius 21-én a felvidék területén 58.712 munkanélküli tartottak nyilván. Ebből Pozsonyra 6.258, Kassára 2.352, Besztercebányára 1.262, Selmecbányára 682, Körmöcbányára 945, Liptószentmiklósra 1.780, Losoncra 3.273, Vágbesztercére 1.541, Rozsnyóra 972, Zólyomra 1.611, Zsolnára 2.436, Érsekújvárra 2.110 Komáromra 1.644, Párkányra 652 esett.

44
m. hold föld
Kisigmándon
(Szentmihály)
eladó
részletekben is.
Érdeklődni lehet:
Nagyigmánd telefon 17.

viszonyok vannak a piciny szegény országban és jobban megértettük a könyörgést, hogy a több mint ezer éves Magyarország megint egységes szeretne lenni.

Ha irsz, ird le azt a magyar könyörgést, melyet mindenhol lehet leirva is látni. Azt mesélik, hogy ez a vers azt mondja: „hiszek Istenben, hiszek Magyarországban, hiszek egy örök Igazságban."

Mi Hollandiak józan nép vagyunk, sokszor gyanakvó és soha sem spontán. De biztosítlak, hogy minden hollandi a legszebb emlékeket Magyarországról és a magyar népről magával hozta és hogy a legnagyobb csodálattal vagyunk a szegény magyar nép életereje és életöröme iránt. Sajnos csak néhány óráig lehettünk Tatatóváros on, de én szivesen maradtam volna még továbbra is ott, ahol mindaz a sok szines benyomás, mit Magyarországon szereztem még mélyebbé vált. Soha soha sem fogom elfelejteni kis városkátokat és bizom abban hogy mielőbb viszontláthatlak Benneteket, a kis várost és a gyönyörü Magyarországot. Irjál nekem egy hosszú levelet, mert szeretnék sokat tudni Rólad és Magyarországról.

De most már zárom levelemet, sok szerencsét kivánok Neked, kedves Családodnak és a drága magyar népnek.

A viszontlátásig

Ferenc.

Szép bizonysága a levél annak, hogy minden külföldi, aki Magyarországon és városunkban megfordult, kedves és felejthetetlen emlékeket visz magával és hirdetőjévé válik annak a magyar sóhajtásnak, hogy: „Igazságot Magyarországnak. —"

Vármegyei népmüvelés számokban.

Az iskolánkivüli népmüvelésnek nemzetnevelő munkássága az 1934 1935. évre vonatkozóan befejezést nyert. Mindazon kérdések, melyeket az egyes minisztériumok szükségesnek találtak, hogy a nép széles rétegeit átvegyék, ismeretterjesztő előadások és tanfolyamok alakjában nyertek megoldást.

A folyó tanévben új kezdeményezés volt a jellemképző tanfolyamok bevezetése, mert a mai szociális ingerültséggel telitett időkben leginkább erős és komoly jellemü polgárokra van szükség. A jellemképző tanfolyamok keretéből erősen kiemelkedett az ácsi tanfolyam, mely úgy a tanterv összeállitásában, valamint az előadók kiválóságában mintaszerü volt.

Az iskolánkivüli népmüvelésnek az erkölcsi és reális javak minden ágazatára ki kell terjeszkednie s azért a f. tanévben az egész vármegye területén volt: ismeretterjesztő népmüvelési előadás 1465. müsoros-est 167, analfabéta tanfolyam 6 községben, 360 órában, alapismereteket terjesztő tanfolyam 6 községben, 236 órában, közmüveltségi tanfolyam 10 községben 223 órával, müvészeti tanfolyam 1 községben, 72 órával, gyakorlati tanfolyam 2 községben, 50 órával, nőnevelési tanfolyam 9 községben, 716 órával, tanulmányi kirándulás 53, népmüvelési hangverseny 39, magyar nótaest 469, oktató filmes előadás 243, szavalóverseny 14 községben, mükedvelői előadás 321, alkalmi ünnepség 275, közös rádió előadás és annak értelmezése 243, leventék számára külön ismeretterjesztő előadás 384 esetben.

A f. tanévben az iskolánkivüli népmüvelési előadások száma 11. 4 százalékal emelkedett, ami mutatja a Helyi Népmüvelési Bizottságoknak lelkes és önfeláldozó munkáját.

Ebben a gigászi munkában 816 előadó vett részt, férfiak és nők vegyesen. Mégpedig 124 lelkész, 216 tanitó és 139 tanitónő és óvónő, 30 tanár, 4 tanárnő, 91 orvos, 26 állatorvos, 10 ügyvéd, 11 mérnök, 12 közig. tisztviselő, 1 földbirtokos, 3 gazdatiszt, 3 nagykereskedő és 83 egyéb foglalkozásu. Az összes népmüvelési előadásokon és tanfolyamokon 465.000 ember vett részt, melyből átlagosan egy-egy előadásra 124 fő jut. Legnagyobb a hallgatóság átlagos száma Tatabányán, ahol 1-1 előadásra 1047 fő jutott. Általában azonban igen erős volt a látogatottság a többi községekben is, mert az iskolánkivüli népmüvelés szükségességét ma már a legegyszerübb polgár is érzi. Mindenesetre az ember lelki és erkölcsi világának gondozása, az egészségi ismeretek, a szülőföld és honismert, a történelmi és nemzeti képek, a gazdasági ismeretek, a kedélyápolás és jellemnevelés, a hazafias érzés ápolására a mindenkor szükséges időszerü kérdések megtárgyalására a legjobb és legbiztosabb alkalmak.

Hogyan segitsünk a takarmányhiányon?

A tavalyi takarmányinség után mindenki jobb évet várt, sajnos épen az ellenkezője teljesedett be. Az idő viszontagságai miatt ismét óriási takarmányhiánnyal kell küzdenie a mezőgazdaságnak, ugy, hogy sokan már most augusztusban téli készlethez, szénához voltak kénytelenek nyulni.

Ha ma már gyökeresen segiteni nem tudunk, enyhithetjük a takarmányinséget többféleképen, nevezetesen:

A meglévő takarmánynak legracionalisabb beosztásával, tavasszal, korán, zölden kaszálható takarmány vetésével, a legelők és rétek gyorshatásu szerekkel való feljavitásával és végül évelő takarmány-növényeink gondozásával.

Fontos, hogy a vetendő takarmányok gyorsan fejlődjenek és nagytömegü termést adjanak. Ezért különösen a pillangós virágúakat bőven el kell látnunk szuperfoszfáttal. Ennek hatására fejlődésük gyors lesz és megfelelő tömeggel hálálják meg a gazda gondosságát.

Hasonlóképen a legelőket már most gyorsan ható mütrágyákkal szórjuk felül, a nyárvégi esők hatására igy a legelők erőteljes sarjadzásnak indulnak és ha az ősz kedvezőre fordul, ugy Mindszenteken túl is terjedő legelőre számithatunk.

Lucernásokat, lóheréseket késő ősszel, vagy kora tavasszal trágyázzuk felül és a mütrágyát könnyü fogassal befogasoljuk. Végül a réteket is trágyáznunk kell, ha szerves trágya, hig ürülék, kompost nem áll rendelkezésre, ugy itt is mütrágyákat alkalmazunk.

KITÜNŐ karban levő 500 ccm. oldalkocsis Rudge motorkerékpár jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Az élelmes kereskedő, az ügyes vállalkozó, a praktikus gyáros, hirdet a TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ-ban.

HIÁBA KÜZDÜNK*

A szemed tüze úgy ragyog le rám,
mint nyári éjszakán
a holdra milliárd csillag ragyog.
Holdad vagyok?

Mellemre bújsz és mégis messze vagy—
maradj, maradj:
akard és eljön értünk még a nyár
s forró karjába zár.

A drága, drága nyár s a nyári láz
téged is leigáz
s egy égigérő lángú este majd
— hiába küzdünk, meglásd, ellene —
karomba hajt.

Almásfüzitő, 1928.

Varga István.

*A „Tettek emléke nélkül" cimen most készülő verskötetből.

Hollandus távlovaglók érkeznek Tata-Tóvárosra.

A Magyar Gazdák Országos Lovasegyesülete lelkes körlevélben meghivta a hollandus lovasokat magyarországi távlovaglásra. A tanulságos kirándulásra többen jelentkeztek és a holland vendégek ma már útra is keltek Balatonalmádiból. Az első útszakasz Veszprémbe vezet majd.

Augusztus 28-án, csütörtökön a holland lovasok folytatják útjukat Kocs községen keresztül Tatára, ahol megszállnak és délután megtekintik a világhirü Esterházy-ménest. Este a város kerti ünnepet rendez a tiszteletükre.

A holland urak pénteken gyorsvonattal Budapestre utaznak.

A Magyar Gazdák Országos Lovasegyesülete lelkes hangú körlevélben hivta meg Magyarország holland vendégeit e távlovaglásra. A körlevél elsősorban azokhoz fordul, akik a mai gépesitett korszakban is megőrizték a természet szeretetét és reámutat arra, hogy a rohanó gépkocsival és a levegőben száguldó repülőgéppel szemben a lovas ember a tájék és a nép sokkal hivebb és maradandóbb ismeretét szerezheti meg.

Bad--Tatzmannsdorf
(Tarcsafürdő)
Ausztria Burgenland.

Elsőrangú szív- és női gyógyfürdő. Természetes szénsavas pezsgőfürdők és moor (vasláp) fürdők. — Összeköttetés Szombathelyen át. Felvilágositással és prospektussal szolgál: Osztrák Utazási Iroda, Bpest, Andrássy-út 28. és Erdős Hirdető Iroda, Bpest, Teréz-körut 35.

Tata, 1935. Augusztus 24. 56-ik évfolyam. 34. szám.

TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ

TÁRSADALMI-, POLITIKAI-, KÖZGAZDASÁGI-, SZÉPIRODALMI- ÉS SPORTUJSÁG, MEGYEI ÉRDEKŰ HETILAP.

Megjelenik minden héten szombaton. Előfizetési ár képes-melléklettel egész évre 8.— pengő, félévre 4.— pengő, negyedévre 2.— P. Egyes szám ára 16 fill.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: TATA, APÁTSÁG UTCA 1. TELEFON: 2.

Hirdetéseket fölvesz a lap kiadóhivatala, ugy szintén minden bel- és külföldi hirdető iroda. Hirdetések ára mindenkori árszabály szerint

Az Országos Műemlékbizottság megállapítása: „Esztergom után Tata-Tóváros vannak az ország legfontosabb műemlékei.

Dr. Magyary Zoltán egyetemi tanár, a Tatai Piarista Öregdiákok Budapesti Szövetségének elnöke, városunk nagynevű szülötte, akinek érdeme a tatai Nepomuki Szent János szobor művészi helyreállítása, ismét a sorompóba állott városunkért; az Ő közbenjárására és kiséretében f. hó 21-én lejött városunkba dr. Gerevich Tibor egyetemi tanár, az Országos Műemlék Bizottság elnöke, Lux Kálmán kormányfőtanácsos, műépítész, az O. M. B. műszaki tanácsosa és dr. Genthon István egyetemi magántanár az O. M. B. titkára, hogy megállapítsák műemlékeink művészi, műtörténeti és történelmi értékét. A bizottság megállapításai boldog büszkeséggel tölthetnek el mindnyájunkat, mert — mint dr. Gerevich Tibor elnök úr ismételten hangsulyozta: „Esztergom után Tata-Tóváros vannak az ország legfontosabb műemlékei".

Hosszasabban beszélgettünk a Bizottság tagjaival, akik nagyon szivesen mondták el észleleteiket és lelkes hangon magyarázták meg fenti, számunkra oly örvendetes megállapításukat.

Az elnök úr szerint műemlékeink között elsősorban az Öregvár jön tekintetbe, melynek multja a XIII–XIV. századba nyúlik vissza. Jelentősége nemcsak történelmi, hanem művészi szempontból is rendkívül jelentős; Mátyás, de még inkább Zsigmond király korabeli művészi törekvések hű regisztrálója. Érezhető rajta az olasz befolyás is, ami az előbb említett okból magától értetődő.

Tata-Tóváros, mint idegenforgalmi, turisztikai és művészi gócpont.

A cél az, — folytatta tovább dr. Gerevich Tibor elnök, — hogy Tata-Tóváros a Dunántúl idegenforgalmi, turisztikai és művészi gócpontja legyen és ezen cél felé egyik fontos utként vezet a nagyjelentőségü műemlékek megismerése és ismertetése. Ezen műemlékek nagy vonzerővel bírnak, bár eddig inkább a barok emlékek voltak ismertek s épen ezért, most ki kell emelni a középkori és reneszánsz emlékek jelentőségét is. Az O. M. B. a látottak és tapasztaltak alapján javaslatokat fog tenni a műemlékek fenntartása, esetleges helyreállitása iránt dr. gróf Esterházy Ferenc művészlelkü és európai hirű földesurunknak, hogy ezeket a nagybecsü műemlékeket változatlanul megőrizhessük az utókor számára is.

Ásatások még sok rejtett értéket hozhatnának felszinre!

Lux Kálmán kormányfőtanácsos, műépítész, az O. M. B. műszaki tanácsosa elmondotta ezután, hogy véleménye szerint ásatások újabb, egykori épületek nyomaira vezetnének a várudvaron és ezt a véleményét arra alapítja, hogy a mostani várépületből különböző félbeszakadt boltivek állanak ki, amelyek maguk is jelzik az összefüggést egykori további épületekkel.

Nagyon értékesnek tartja az Angolkertben elhelyezett és ötletszerüen összeállított műemlékeket (az úgynevezett római fürdőt) melyek a szintén kiváló műbeccsel bíró vértesszentkereszti apátsági templom romjaiból valók. Szintén az a véleménye, hogy Tata Tóvárost idegenforgalmi, turisztikai és művészi gócponttá kell tenni, mert erre nemcsak fekvése és saját értékes műemlékei, hanem a műemlékekben gazdag környezete is predesztinálja.

Örömmel hallottuk ezeket a megállapításokat végre hivatalos helyről is, mert — bár régen ismertük sőt lapunk hasábjain az elmult 55 év folyamán folytonosan ismertettük és ismertetjük városunk műtörténeti jelentőségét — ez az első alkalom, hogy az illetékes, hivatalos tényezők is megállapították azt és ezzel mintegy fémjelezték a magánkutatók lapunk munkatársai (dr. Dornyay Béla, Faller Jenő és néhai Rédey Miklós stb.) különkiadásainkban is megjelent megállapításait. Örömteli hálával köszöntjük az O. M. B. köztünk megjelent magas vezetőit: dr. Gerevich Tibor elnök, Lux Kálmán műszaki tanácsos és dr. Genthon István titkár urakat, akik most először, de — mint mondották — nem utoljára időztek kedves városunkban; köszönjük, hogy ők azok, akik végre ráfordítják a nyilvánosság fényszóróját kettős városunk értékeire, de meghatványozódik ez a hála dr. Magyary Géza személyével szemben, aki ezt az alkalmat megteremtette, létrehozta. Az ő lelkes, akadályt nem ismerő lokálpatriotizmusa és magas személyisége vivta ki ezt az eredményt, hogy végre mindenki kénytelen lesz elismerni, hogy állitásaink száz-százalékig igazak és városunk minden szempontból azok közé a kivételes helyek közé tartozik, melyek teljes testi és lelki gyönyörüségére vannak minden vendégünknek!

—y.

Egy Tóváros on járt hollandus levele.

Hogy hazánkban és testvérvárosunkban járt idegenek lelkében mily nyomot hagynak maguk után az eltöltött napok emlékei, szolgáljon bizonyitékul az alább közölt kedves levél, melyet egy jogvégzett hollandus fiatalember irt egy itt tanult csárdás közben megkedvelt kis magyar lánynak.

*

Kedves I.! Ha ezt a szót, hogy „kedves" leirom, nem csak Téged gondollak, hanem a magyar népet is igy hivom. Mi csak 5 napig voltunk Magyarországon, de ez elég volt, hogy a nép kedvességét és spontán háláját megismerjük. Nemcsak én, hanem az összes hollandi kivétel nélkül kezdetben csodálkoztunk és később egészen csendesek lettünk, mikor éreztük, hogy nemcsak azért beszélnek oly kedvesen velünk, mert vendégek vagyunk, hanem azért mert a hála a legmélyebben gyökeredzik a magyarok lelkében. Mikor ezt észrevettük, már nem éreztük, hogy másnép vagyunk, más szokásokkal, csak azt éreztük, hogy a magyar nép mennyit szenvedett és hogy még most is milyen nehéz

fiak a harczmezőn voltak elfoglalva s azért a mezei- és házimunkát a nőkre kellett bizniok. Egyébként a szerb nő épen nem áll oly rabszolgai viszonyban férjéhez, mint a török; sőt a szerb kitünő családapa s házi élete erkölcsös és patriarkhális.

Welika Plana, hová legközelebb érünk, góczpontja a Semendria felé vezető vonalnak, melynek rendeltetése volt az épitéshez szükséges anyagokat a Dunáról szállitani. Ez az ideiglenes szárnyvonal csak 43 kilométer hosszu, de most állandósittatni fog. A Welika Plana völgyében kezdődnek Szerbia nagy szilvafa-erdőségei, melyeknek termései fontos kereskedelmi czikket szolgáltatnak. Ezek adják a kedvelt szilvoriumot vagy slivoviczát, mely oly lényeges kiviteli czikk hozzánk, Ausztriába, s Lengyel- és Oroszországba. Lapowonál egy nagyobbszerü állomási épületet találunk, minthogy innen egy 35 kilométer hosszu szárnyvonal kiépitése van tervezve Kragujeváczig. Innen a vonat Jagodinába visz, s e város mögött 320 méter hosszuságu hidon halad át a Moraván. Következnek Csuprija és Paracsin városok, az előbbinél lép a vonat a magas fekvésü, jól mivelt és részben erdős Morava-völgybe, mely Stoláczig terjed. És e ponton kezdődik az egész vonal legérdekesebb, legfestőibb tájrésze. Balra látjuk a Kopajnik-hegységet emelkedni, Szerbia legmagasabb, 1960 méternyi hegyvonalát, mely kimerithetlen természeti szépségeket nyujt. Majd a vonat szük és vadregényes, magas gránitszikláktól határolt meredélyen vezet keresztül, melyet a szerbek a törökök elleni utolsó hadjárat alatt sikeresen védelmeztek. A törökök nem hatolhattak keresztül e szoroson s azért föl kellett hagyniok az északi Szerbiába való előnyomulás tervével. Stoláczról egy uj fahidon keresztül vezet az országut Kruseváczba, melyet a vasuttársaság a forgalom megkönnyitése czéljából épittetett, s aztán az állam tulajdonába bocsátott.

Most a pálya egy 224 meter hosszu alagutba bukik és eléri Djunist. Itt történt az utolsó szerb-török háboru alatt a döntő összecsapás a szerbek ellen, minek következtében ezek visszavonultak a stolaczi hegyszorosba s az oroszok közbelépéséhez folyamodtak. Négy kilométerrel tovább a vonat Alexinácz előtt robog el, melynek festői dombvidék szolgáltat háttért. Egy magas emlékoszlop az itt elesett szerb harczosok emlékére van emelve. Végre a Szuva-Planina gyönyörü, termékeny völgyében elérjük *Nis* városát, Nagy Konstantin születéshelyét, honnan Wranján keresztül fog a vonat Konstantinápolyba s egy elágazásával Pirotba vezetni.

Nis városa részletesen volt már ismertetve és leirva * lapunkban, azért ezuttal csak röviden szólunk róla. Kétségtelen, hogy már az ókorban is nevezetes szerepet játszott, s a görög császárok sokat tettek emelésére. Mindamellett a török fenhatóság alatt nagyon elhanyagolt állapotba jutott, s csak Mithád pasa kormányzósága óta kezdett ujra kiemelkedni a homályból. A Nisava folyó mellett fekszik s a Nisava-hid egyik főnevezetességét képezi. Erődje hat bástyával van erősitve és öt kapu vezet ki belőle. E kapuk egyikét ábrázolja képünk, mely szép arab stylban van épitve. Másik képünk Nis városának egy nem kevesebb nevezetességü emlékére vonatkozik. Ez a kelekuleszi, vagy koponyatorony, mely a török barbárságnak lőn elhiresült emlékévé. Története az 1809-ik évre vihető vissza,

* Lásd «Vasárnapi Ujság» 1875-iki évfolyama 32-ik számát.

midőn 3000 fölkelő szerb a vitéz Szingjelics vezérlete alatt megtámadta a törökök által megszállt erődöt. A törökök visszaverték a támadókat, mire azok a Wojnik-hegyen emelt sánczok mögé visszavonultak s ott magokat, az utánok nyomuló törökökkel együtt, levegőbe röpitették. Ennek emlékére emelték aztán a rajzunkon látható négyszögletü, faragatlan tornyot, melynek számos fülkéjébe az elesett szerbek koponyáit mint győzedelmi jelvényeket helyezték el. Csak az 1876-ban kivivott szabadságharcz után távolitották el a koponyákat, a torony azonban még ma is áll.

TATA.

Városok őseredetét ritkán lehet történeti alapon kimutatni hazánkban, hol a zavargós idők többnyire eltörülték a messze multba vezető nyomokat. A história szerepét többnyire a monda veszi át, mely ha nem is ad a kutató kezébe megbizható fonalat: a legtöbb esetben mégis följogosit arra a föltevésre, hogy a mely magyar város keletkezéséről monda emlékezik, az minden valószinüség szerint régi városnak tekinthető.

Tata városának őseredetéről szintén ilyen monda tanuskodik, amaz ősidőkből származó monda, melyben a képzelet csodás nagysággal ruházta föl az embereket. E monda szerint egy óriás birta a Tata körül elterülő erdőséget, honnét gyakran lejart a völgy tündéréhez. A tündér anyja azonban fölbontotta a szerelmi viszonyt, mire a tündér a berekbe rejtőzött s ott ontá könyeit elvesztett boldogságán. Omló könyeiből a fakadó vizet a tündér anyja rábocsátá az alvó óriásra s ellepte a habokkal, ugy hogy csak a feje látszott ki belőlük; de hogy a csábító

Plebánia-templom.
Eszterházy-kastély.
A vár a tó felől.
A vár udvara.

TATA. — DÖRRE TIVADAR RAJZAI.

még igy se menekülhessen, a haragvó anya köveket hányt az óriás fejére, a mig egészen elboritotta.

Később a vizből kiemelkedő kőhalmazon támadt szigeten épült Tata vára. A tündérliget helye a mai angol kert, s az ebből kifolyó kristálytiszta esermely a tündér könye, mely a tóba ömölvén, a várszigetet körülveszi.

A vár aljában jelentéktelen helység volt a mai Tata városa. Valószinüleg római gyarmat volt valaha, mert bele esett a Duna által képezett «limes imperii» vonalába s a maig is látható vizvezető cső maradványai, a jó karban levő római töltés, kiásott római érmek és föliratos hamvvedrek szintén arra mutatnak, s Richárd régiségbuvár azt hiszi, hogy Tata neve a rómaiak idejében «Ad lacum felicem» vala.

IV. Béla király idejéből fönmaradt okiratok csakugyan azt mutatják, hogy Tatának hajdan más neve volt s jelen nevét Szt-Istvántól kapta, ki a várat *Deodat* szentszeverinói grófnak ajándékozá. Lehet, hogy mai neve ez első adományos nevével áll hangtani kapcsolatban, ki e helyen a szent Benedekrendieknek apátságot alapitott, nekik ajándékozván a várost is, mely azonban 1260-ban ismét királyi birtokká lett. Valószinü, hogy Tatát is elpusztitották a tatárok s ezek távoztával épité föl a király a szétdult várost és terjeszté ki a várat, mely később kedvencz mulatóhelye lőn Zsigmond és I. Mátyás királyoknak, mely utóbbiról szintén számos monda kering a nép között.

II. Lajos király is örömest időzött s udvart is tartott e helyen. A váron ma is mutogatják azt a kőtáblával jelzett bástyafokot, melyről Szolimán török császár Bergham nevü követét, kihivó magatartása miatt, a hat ölnyi mélységü tóba vetteté, mely királyi hirtelenkedés aztán oly keservesen boszulta meg magát Mohácsnál az ártatlan nemzeten.

A török dulás idején Thari György volt a vár parancsnoka, kinek egyszer Komáromban létét fölhasználta a fejetlen őrség, megszökött s igy a török kardcsapás nélkül vonulhatott be a várba és városba, hol sok kincset szedvén, a váratahasznavehetetlenségig lerombolta. Villány nevü előváros is akkor dulatott föl, többé föl sem is épült s romjai mellett ma is láthatni a középkorban épitett fürdőket.

A törökök által teljesen elpusztitott Tata csak 1622—25 táján épült föl ujra Pilismegye segélyével. Később ismét török kézre jutott, mig Salm gróf hadával vissza nem foglalta. Ez ostrom alatt oly nagy volt a német katonák dühe, hogy még óltalmazóik karjai közt is átdöfték a meghódolt törököket.

1689-ben Tata a Csáky grófok birtokába jutott, de az eladósodott gróf Csáky Lászlótól már 1695-ben Baráth Ádám vevé át, ki fölépitését bevégezé. A Rákóczi-időben kuruczok szállták meg, de az ostrom ismét romba dönté. Ekkor kezdődött meg a német telepités.

1717-ben a császár Krupf József haditanácsost ajándékozta meg Tatával, kitől tiz év mulva gróf Eszterházy József vette meg. Ennek fia, Miklós kiemelte romjaiból s ekkor nyerte a vár mai alakját.

E vár birtokában már II. Ferdinánd megerősité az Eszterházyak galanthai ágát, mely ugyanakkor tizenegy udvartelket is nyert sajátul, melyek ma is fönnállanak. A vár ujabb történetében nevezetes mozzanat az, hogy I. Ferencz itt irta alá a bécsi békét. 1849-ben német őrség volt a várban, melyet egy magyar csapat aztán faágyuval ostromolt meg.

Ujabban katonai őrizet nélkül áll a vár, az Eszterházy-család egyik mulatóhelye.

Tata város az ország egyik legkiesebb helyén fekszik. A környező terjedelmes tavak, folyók, a várost félkörben koszoruzó hegyek oly szép kertbe fogják a különben is díszes várost, hogy annak vidékét méltán helyezhetni azok sorába, melyeket «magyar Tempe» névvel szoktunk fölruházni.

Áll három részből: Tatából, Váraljából és Tóvárosból. Az első egy különálló emelkedett részt foglal el, Váralja alatta terül, a vártól és a nagytótól határolva. Tóváros az északi részt foglalja el. Határa 15,290 hold, lakosainak száma 12,860, melynek legnagyobb része római katholikus és magyar, vagy elmagyarosodott német és tót. Foglalkozását illetőleg a nép főként kézmüves és gyármunkás.

Épületei közül legnevezetesebb a vár, mely középkori izlésben épülve a Váralja és Tóváros közti nagy térséget foglalja el.

Kissé emeltebb helyre van épitve s homlokzatával egy szabad térre néz, mig oldalait a tó habjai nyaldossák. A vár magas kőbástyával kerittetett körül olyképen, hogy e bástyafalak vizvezetőül is szolgálnak egyszersmind. Ezen árkokon keresztül három kőhid vezet a várba, egy a homlokzat, kettő pedig az oldalon, mely utóbbiakat nagy vaskapu zárja el.

A vár udvara nem oly nagyon terjedelmes, hogy tetemes őrséget fogadhatna fel; különösen jelenleg a grófi család magán czéljaihoz van átidomitva, s itt az épületek is nagyobb részt átalakittattak. A várudvarnak közepén egy emeletes kastély emelkedik csonka tornyával, melynek szép márvány-mivekkel ékesitett déli erkélyéről a leggyönyörübb kilátás nyilik a szemlélő elött. E kastély termei jelenben a grófi család kép- és régiségtárául szolgálnak.

A düledező bástyafalak mellett látható egy alacsony épület, melyben kinzó eszközök s egy óriási zuzó-kerék látható, még most is «hirdetve az ókor borzadályát egy késő, szelidebb kor gyermekeinek!...»

A vár déli oldala egyszerü lakosztályokból áll; itt már a bástyafal egészen le van tördelve, csak néhol meredez még fölfelé egy-egy lyukas faloszlop. Nevezetessége e várnak a keleti oldalon lévő, már emlitett bástyafok, hol egy kis kőtábla jelöli a helyet, honnét Lajos király a török követet F. Bergham béget a tóba vetteté. Találhatni még itt egyes emlékeit az ó-kori épitészetnek, itt-ott egy falba vésett alak, felczifrázva alig olvasható betükkel; van itt egy-két latin feliratu hamvveder, és ölnél magasabb török puska. Emlitést érdemel még a több ölnyi mély, most már elhagyatott börtön.

Tatának legnevezetesebb épülete ezután a vár mellett fekvő emeletes grófi kastély, két végén csonka toronnyal, melyek egyikében irta alá I. Ferencz a bécsi békekötést. Erre emlékeztet az ereklyeként itt mindeddig megtartott pamlag, egy háromszögü asztalka s a toll. E kastély szolgálván az Eszterházy grófok rendes lakhelyéül: most díszesen fölszerelve, jó karban látható. Udvarán a legcsinosabb ritka virágok diszlegnek, melyek közül ki-kiszökell a szökőkut sugara; mig az itteni madársereglet rendetlen hangzavarral lep meg. Nevezetes még a kastély kertje, gyönyörü nyaralójával s mesterséges viz-zuhatagával.

Nemcsak építészeti csinra, hanem fekvését tekintve is Tata legszebb középületeinek egyike a gróf Eszterházy Miklós által 1764-ben épittetett kegyesrendiek zárdája. E roppant kiterjedésü négyszög-épület a kegyes rendi tanárok terjedelmes lakását, egy csinos imolát, öt osztályu gymnáziumot, és egy jól rendezett tápintézetet foglal magában.

Legszebb középület a felső városi kath. plébánia templom, mely a város legdiszesebb helyén: a szabad főtéren emelkedik két magas tornyával. Építészeti modora az uj-kor izlését hordja magán; Eszterházy Miklós gróf védnöksége alatt épittetett 1810-ben, midőn a régi főegyház a piacz közepén összeromboltatott. Ennek helyét most egy több ölnyi magas pyramis jelzi, tetején a bold. szüz képével. A mostani főtemplom nem annyira szépsége, mint roppant nagysága által kelt bámulatot. E templomnak még nagy harangjai s díszes sirboltja érdemelnek emlitést. A főpiacztól egy kissé félre eső helyen van a szintén díszes, bár belül ódon diszitményü, 1794-ben épitett helvét hitvallásuak temploma, mely eldugott helyéről is messze kitünik fényes magas tornyával.

A mi Tata városát a ritkábbak sorába emeli, gyárainak aránylag nagy száma. A nagy tó mellett van a nagy czukorgyár, mely Budapestre szállit; a tó lefolyásánál áll a füreszgyár; a felső városon a terjedelmes gazdasági gépgyár; a Tóvároson a sörfőző-ház szép mulató helyével s egy oly speciálitásával, mely megérdemli a fölemlitést. Márványrétegek fölött épülve, terjedelmes pinczéi is márványba vannak vésve. Itt van továbbá a két-emeletü posztógyár, aztán a kőedénygyár, a gyufagyár, nem is emlitve a tó mellett s a folyókra épitett számtalan malmot, kallót és festéktörőt, melyek öszszevéve Tata városát egyik legindusztriálisabb városunkká teszik.

A felsőváros határában, a kálvária-hegy tövében nagy kiterjedésü márványréteg és kőszéntelep található. A márványásás egyik legkultiváltabb iparága a városnak, melynek egy márványfürészelője is van.

Tatának nagy terei és tágas utczái mellett vannak elég szük közei is. A belváros csinos, uj modoru épületei mellett szalmafödelü házak, nevezetesen az u. n. «tizenhárom város» összezsorult házcsoportjai, melyek egész tömkeleget alkotnak, ugy hogy még a bennlakó is csak a száma után igazodik el a házához.

A város környéke gazdag természeti nevezetességekben. Sajátságos alkotásu sziklahegyek, cseppkőbarlangok, márványképződmények, melyek anyaga leginkább májszinü, vörös festékanyagot tartalmazó telepek, pipaagyagbányák, stb. találhatók itten. A teljesen kopár Szent-Iván vagy Kalvária-hegy messze kilátást nyujt s a városiaknak kedvencz sétahelye. Csucsban végződő ormán áll a díszes kalvária, márványkeresztjeivel. A «Homokrosta» nevü, darázskövet tartalmazó halom is, melyből lóvonat szállitja az épitési anyagot Komárom váraba, s melynek Tata felé néző oldalán csinos mulatóhely van, szintén kedves mulató helye a lakosságnak, nemkülönben a Kovács-hegy, melynek tetejéről Budapest tisztán kivehető. E hegy belsejében számtalan mészkőbarlang található, melyek közül a legnagyobb a «szemi lyukának» neveztetik, de helyesebb neve «Szelim lyuka», mely a szájhagyomány szerint onnan ered, hogy a török dulás elől hét falu lakossága menekült az üregbe, melynek nyilását Szelim bég befalaztatván, a szegény nép mind ott pusztult éhen s csontjai még ma is nagy számmal találhatók.

A kegyesrendiek épülete mellett elterülő hegy belsejében, az «Öreg tónak» sziklaktól övezett tóvárosi oldalában sok a cseppkőbarlang; a tó partján pedig tömérdek a kövült csiga, ritka faju helix és melonopsis, sőt a márvány-fejtésekben özönviz előtti amonites-maradványokat is fedeztek föl. Az ásatag tárgyaknak nagy száma van már képviselve a grófi család régiségtárában és a kegyesrendiek muzeumában.

Tata vizei között legnevezetesebb az «Öreg tó» mely zsilipeivel, zugóival, 600 holdnyi területével nagyszerü haltenyésztésre van berendezve. Hajdan a király asztalt is innen tartották ellátni hallal. Emlitést érdemel még az ugynevezett Feneketlen és az Asszonytó, továbbá a nagy tó vizét a Dunába vezető Tata folyó.

De tán valamennyi között legnagyobb nevezetessége Tatának az Eszterházy grófok parkja, mely ugy terjedelmére, mint müvészi berendezésére s a benne termesztett növényzet ritka és értékes voltára nézve talán az egész országban a legkiválóbb. E nevezetes park megérdemelné, hogy a kertészet barátai messze földről is eljönének megtekintésére. Módját igyekszünk ejteni, hogy egy más alkalommal külön leirásban ismertessük Tata városának eme büszkeségét.

FUTÓ FERENCZ.

APRÓSÁGOK BERZSENYI DÁNIEL ÉLETÉBŐL.

Egyes apró dolgokat elevenitek föl Berzsenyiről, melyek élénk szint vetnek életére, s tudom, hogy a nagy emberek tetteiről örömmel olvas mindenki.

*

Berzsenyi Dániel, daczára, hogy mintegy 1200 hold földje volt, a lehető legnagyobb egyszerüségben élt. Házát még zsuppal sem engedte befedetni, a szalmát csak ugy hányták a tetőre, mint ezt most is lehet látni azon a vidéken, néhány viskón, s igy ha nagyobb esőzések voltak, még a szoba is beázott. De azért mégis ugy tetszett ez neki legjobban.

Diványa mellett tartott egy nagy vizes korsót, s abból ivott. Ruhája, valamint nejeé is, a legegyszerübb, sőt néha igen fakó, elviselt volt. Mindezekért őt sokan megszólták s a nagy urak szemére is vetették, hogy mért él igy, mikor birtokából urasan megélhet?! De ő nem hallgatott reájok, megmaradt egyszerüségében. Egyszer azonban e miatt kissé megharagitották, midőn felölük boszusan igy nyilatkozott: «a pimaszok kikeresik a jelesek hibáit, hogy magukhoz alacsonyitsák azokat is!»

*

Hét évig, mig Sopronban lakott László és Antal fiaival, kik az evang. lyceumban tanultak (Farkas fia ekkor már Győrött tanult), addig neje Niklán volt, a birtokon pedig Korenika Sándor gazdálkodott, ki Berzsenyinek rokona

lokálpatriotak? Nem vakítja-e el szemünket a nagy házai szeretet? Ezért is jó időnként Párisba menni, hiszen „ott lakik a jó Isten", akinek magas művészeti színét látva, az ember bizonyságot szerez az otthoni értékek dolgában is, hogy vajjon

mi
bár
lem
Azt
Cé
má
ott
alak
szeb
jobb
volt
mén
Vuil
külö
is na

Tatai Tuno
MAGYAR MUVESZET
1931. 185

17. PALÁNTÁLÓK

A Wienerberger Téglaipari Rt. és a szakképzés

A Nemzeti Szakképzési Intézet (NSZI) által szervezett Tanártovábbképzés, melynek célja a középiskolai tanárok szakirányú továbbképzése, e tanévben programjába illesztett egy téglaszerkezetekről szóló tanfolyamot is. A sikeres lebonyolítás érdekében az NSZI felkérte a hazai téglaipar legdominánsabb képviselőjét, a Wienerberger Téglaipari Rt-t a házigazda szerepére. A kurzus folyamán a tanárok előadások és gyárlátogatások keretében ismerkedhetnek meg közelebbről a témával.

Az őszi és a tavaszi félévben megrendezésre kerülő kétkét napos továbbképzés őszi szakaszára október 7-8-án került sor a Wienerberger Rt. budapesti központi székházában, valamint a falazóblokkokat gyártó solymárvölgyi gyárában. A tavaszi szemeszter helyszíne Kőszeg lesz, ahol a kőszegi gyárak a gerenda- és áthidalógyártás technológiáját mutatják be a résztvevőknek.

Az október 7-i előadássorozatra a Wienerberger Rt. hat témában hívott meg előadókat, a Budapesti Műszaki Egyetem egy-egy tanszékének kiváló tanárát, akik előadási anyagukat a Wienerberger segítségével és közreműködésével mindenki számára hozzáférhetővé tették. A választott tanszékek által képviselt szakirányú témák segítségével átfogó képet kaphattak a résztvevők a téglaépítészetre vonatkozó összes lényeges kérdésben. Építészettörténeti, anyagismereti, épületszerkezettani, hőfizikai, akusztikai és tartószerkezeti előadások hangzottak el.

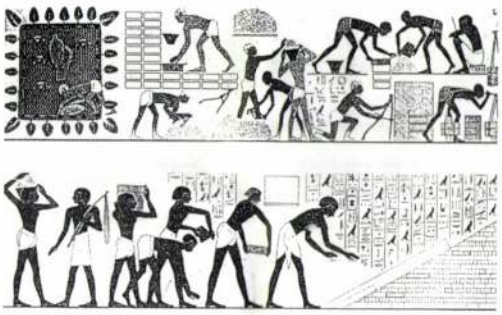

Az idő rövidsége miatt pedagógiai érdekessége is volt a fórumnak, melyet *Dr. Petró Bálint*, a BME Építészmérnöki Karának dékánja fogalmazott meg, miszerint egy előadás felépítésének legfontosabb alapelve az, hogy időtényezőtől függetlenül a hallgató bármelyik pillanatban be tudjon kapcsolódni annak gondolatmenetébe. Pedagógiai bevezetője után rátért a külső térelhatároló falak általános épületszerkezettani elemzésére, a tektonikus és nem tektonikus szerkezeti vázlatokra, hagyományos falazati és jellemző csomóponti kialakításokra, a különböző réteges falak pára- és hőtechnikai működésére, valamint azok burkolóelemeinek rögzítéstechnikájára.

Hőfizikával mélyebben *Dr. Zöld András*, a BME Épületszerkezettani és Épületgépészeti Intézetének meghívott előadója foglalkozott. Épületenergetikai oldalról közelítette a különböző téglaszerkezeti megoldásokat, a szoláris épületek gazdaságosságán keresztül a naptérben lejátszódó fontosabb energetikai folyamatokig. Szólt továbbá a multimédiás oktatási csomagok alkalmazásának előnyeiről, technikai feltételeiről, az ezek segítségével történő tananyagszerkesztésről. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a multimédiás oktatási csomagok nem helyettesítik, és nem pótolják a tanári munkát, csupán kiegészítik, támogatják azt - az élő előadás és a személyes kapcsolat semmilyen technikával nem pótolható.

A tégla történeti falszerkezetekben történő alkalmazásáról *Mezős Tamás PhD*, a BME Építészettörténeti és Műemléki Intézetének tanára beszélt. Az ókori Elő-Ázsiából indulva egészen napjainkig számos fotóval, grafikai remekművekkel illusztrálva mutatta be az egyes korszakok leghíresebb téglaépületeit, homlokzatait. A történeti áttekintés indító gondolataként fogalmazta meg, hogy a "... tégla, mint építőanyag története nem csupán a mesterségesen előállított építőkő előállítás-technológiájának, méretváltozásának, felületkezelésének a története, hanem sokkal inkább annak az áttekintése, hogy miképpen alakultak ki azok az épületszerkezeti megoldások, amelyek az építés örök feladatának a megoldását célozták. ... Tehát a tégla, mint a kő mellett a legelterjedtebb építőanyag története egyben az épületszerkezetek története is."

A BME Építőanyagok és Mérnökgeológiai Tanszékéről érkező *Józsa Zsuzsa PhD* az agyag, mint ősi építőanyag történeti fejlődésén keresztül mutatta be a mai vázkerámia falazóelemek anyagtani tulajdonságait. Grafikonok szemléltetésével érthetővé vált a tégla más építőanyagokkal szembeni előnyös viselkedése a kapilláris vízfelszívás, nedvességtartalom, hővezetési tényező, és nyomószilárdság vonatkozásában.

Dr. Reis Frigyes, a BME Épületakusztikai Laboratóriumának vezető tanára falazatok hangszigeteléséről beszélt, kezdetben általánosságban észérvekkel és tekintélyelvű érvekkel eloszlatva az akusztikát, mint tudományágat körülvevő misztikumot, majd részletesen elemezte a különböző téglafalazatok hangszigetelését elsősorban a súlyozott léghanggátlási szám függvényében.

A falazott teherhordó szerkezetek néhány tartószerkezeti kérdésére választ adva *Sajtos István*, a BME Tartószerkezeti Tanszékének egyetemi docense zárta az előadássorozatot. Vizsgálta a falazatot, mint heterogén anyagot létrehozó falazóelemeket és habarcsokat, valamint azok kölcsönhatását. E kölcsönhatás alapján ismerkedhettek meg a hallgatóként jelenlévő középiskolai tanárok a falazatok méretezésének általános elveivel, azok anyagjellemzőivel, központos és külpontos nyomás esetén fennálló viselkedésükkel, a globális illetve a lokális igénybevételek hatására történő tönkremeneteli lehetőségekkel és a teherbírást befolyásoló kivitelezési hiányosságokkal.

A tanfolyam őszi idényének második napján a Wienerberger Rt. solymárvölgyi téglagyárában tettek látogatást a résztvevő tanárok, betekintést nyerve a **POROTHERM®** falazóblokkok gyártástechnológiájába. A teljes termékválasztékot és az azokhoz kapcsolódó jellegzetes épületszerkezeti megoldások kiviteli szintű terveit és rajzait a **POROTHERM®** CD-Romon, a Wienerberger Rt. nemrég megjelent alkalmazástechnikai adattárában tekinthették meg és tekintheti meg minden érdeklődő.

Az előadásokkal illetve a CD-Rommal kapcsolatos további információt a Wienerberger Rt. 46 47 040 telefonszámán kaphat.

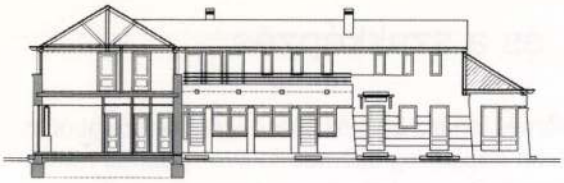

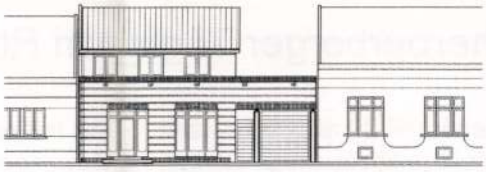

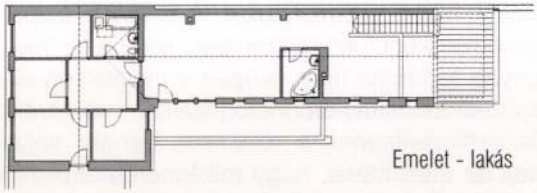

Emelet - lakás

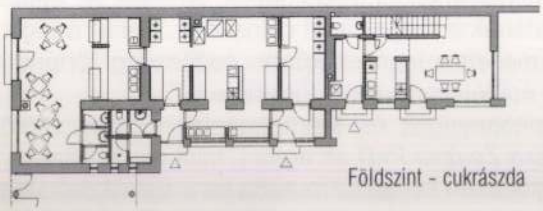

Földszint - cukrászda

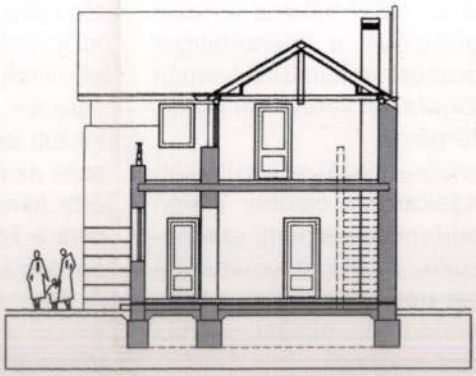

Munkaközi tömegmodell

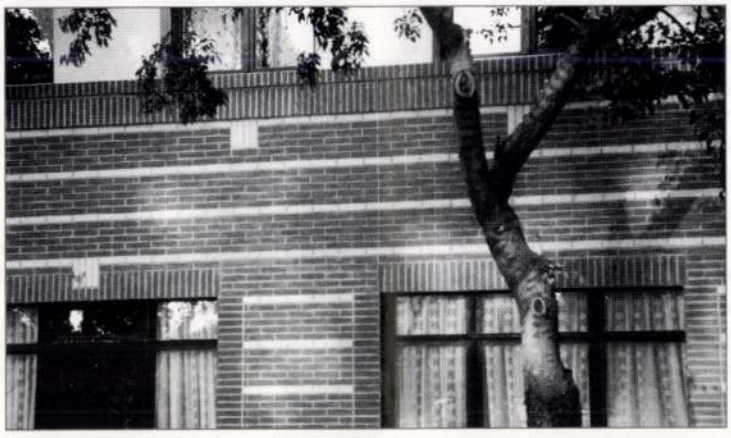

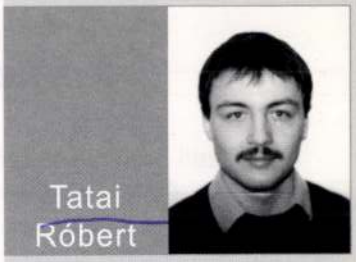

Tatai Róbert

Született: 1966 Székesfehérvár

Tanulmányok:

1980-84 Jáky József Építőipari Szakközépiskola

1985-90 BME Építészmérnöki Kar

Munkahelyek:

1990-91 Fejér m-i Tervező Iroda

1992 Multi-Plan Kft.

1993-tól Abacus 2000 Bt.

Fontosabb tervek, pályázatok:

1991 Budapest Bank irodaház kiv. terve, Szfvár (Pordán H. Ferenccel, Kardos Emesével)

1992 Tornacsarnok és tanuszoda tanulmány és eng. terve, Ercsi (Kemecsei Imrével)

1993 Gimnázium és tornacsarnok tervpályázat, Pápa - I. díj (Pordán H. Ferenccel)

1994 Déli városkapu beépítése tervpályázat, Szfvár - dícséret (Pordán H. Ferenccel, Kardos Emesével, Kása Miklóssal)

1994 Evangélikus templom bővítése a Budai Várban, tervpályázat

1995 Ford Simö autószalon és szervíz tanulmány, eng. és kiviteli terve, Szfvár

1995 Kétlakásos családi ház tetőtérbeépítéssel, Szfvár, Újlaki u.

1996 "A pont" üzletház tanulmány, eng. és kiv. terve, Szfvár (Kása Miklóssal, Potharn Lászlóval)

1996 Hétvégi ház terve, Siófok

1997 Cukrászda, kis cukrászüzem és lakóház terve, Szfvár

1997 12 lakásos lakóépület eng. terve, Mór, Velegi u.

1998 "Falköz" üzletház és lakóház tanulmányterve, Szfvár

1998 Hétvégi ház terve, Agárd

1999 Családi ház bővítésének terve, Szfvár, Börgöndi út

"Garimberti" cukrászda és lakóház

Egy zártsorú beépítésű utcában meglévő lakóépületet alakítottunk át cukrászdává, és bővítettük emelet ráépítéssel, ahová a háromgyermekes, fiatal család új lakása került. A lakás látszó fedélszékkel készült, galériás étkező-lakótérrel. Az utcai homlokzat igényes fehérvári klinkertégla burkolatot kapott. *Tatai Róbert*

pártunk és egész dolgozó né
javára.

érnök tagje ölt lesz

lomnak az Ásványolaji
Vállalatnál is.

Az üzem dolgozói közvetlen segítőtársat találtak benne, akihez bátran folyamodhatnak minden nehézségükben, melyek a termelés vonalán előkerülnek. Nagyszerű munkájáért tagjelölt felvételi kérelmét az Ásványolajipari Vállalat kommunistái lelkesedéssel fogadták el és felterjesztették a tagjelölt kérelmet a felsőbb P. B.-hoz.

ja magyarázni Nagy elvtárs nagy mi az adminisztráció munkavállalók közvetlen feladata:

bekapcsolódni kivétel nélkül az április 4-i munkaversenyen keresztül első negyedéves tervünk túlteljesítéséért folyó harcba.

Az a békebizottsági titkár, aki így harcol és így mozgósít a béke ügyéért, munkája eredményes, munkatársai szeretik és valóban a béketábor erősítését szolgálja.

Pártbizottsági dicséret

Nagyüzemi Pártbizottságunk dicséretben részesítette üzemi bizottságunkat a Péti Nitrogénműveknél a március 9 tiszteletére indított munkaverseny megszervezéséért. Jó munkájukat előregitette műhelybizottságaink és szakszervezeti bizalmiaink lendületes munkája, melyet helyesen karolt fel és irányított üzemi bizottságunk. Jó munkájukért joggal illette meg őket pártbizottságunk dicsérete.

BAPKLADO VÁLLALAT
SAJTOFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII.Lenin-krt 9/11.
Telefon: 227-651, 221-285

PÉTI MUNKÁS
Tatár Antal
1952 MÁRC 15.

276

Meglepetésszerűen mutatkozott be a képzőművészeti szabad skola

Március 8-án meglepetés érte a clubhelyiséget látogató dolgozókat. A falakra különös képek kerültek fel, melyeken itt-ott ismerős arcokat lehetett felfedezni. A képek sarkában ismerős nevek: Tatár Antal, Szegény Árpád, Ujhelyi Gábor, Kisteleki István, Keresztes Kata és így tovább. Ezek a nevek arról győzték meg a látogatókat, hogy Pétfürdőn nagyon tehetséges fiatalok vannak, akik ezideig szorgalmasan, feltünés nélkül tanultak és most egyszerre csak megmutatták, hogy mit tudnak.

A kedves kis képek pedig azt bizonyítják, hogy nagyon tehetséges fiatalok vannak köztük. Csak néhányat említsünk meg a képek közül; ott van az őrt álló fegyveres katona. Kisteleki Pista rajza, vagy Kaján Laci bácsi Szegény Árpád rajza és Tatár Antal különböző rajzai, mind nagyon nagy ügyességről és művészi [illegible]ről beszélnek.

Természetesen legszebbek az [illegible] Gábor elvtárs festményei. [illegible]anítja a Képzőművészeti szabad iskola lelkes hallgatóit. Meglátszik, hogy Ujhelyi elvtárs szereti a művészetet, de a tudását nagyon szívesen át is adja, bizonyítják ezt a tanulók szép eredményei.

Munkájuk eredménye meglepetés volt és minden elismerést megérdemelnek. Ez a kis képzőművészeti képkiállítás legyen felhívás is azok felé a fiatalok felé, akik szeretik a művészetet, hogy ők is csatlakozzanak ehhez a kis körhöz.

18.40 /11/ H

mai adásunk operatőre és rendezője.
elvégzése után választotta ezt a pályát és
Főiskolát is. Kilenc éves szünet után
a kazincbarczikai közönség előtt. A Kom-
n szeretettel gratulálunk a festőművész-
hogy a jövőben is alkalmunk lesz mint
ni.

Tatár Ferenc festőművész

1972. márc. 28. Televirió

Kompozició '72.

- Tatár Ferenc festőművés

A Képzőművészeti Főiskola

elvégezte a Szinművészeti

jelentkezett alkotásaival

pozició munkatársai nevéb

nek és őszintén reméljük,

festőművésszel is találko

APITVA 1899-BEN FIUMÉBAN

UMEI

ÓVÉ TEA

CAROLIN RIZS

Tatár János

üvegvéső

l.

Ságüvegcsipar

365. l.

419. l.

Tatárfalvai ref.

tempilom

l. Korompay

20. l.

kippet

gr.

lult, de szembe néz. Jobbjá-
melyet franczia liliomok
Lajos-rend nagykeresztje
lagját vállon átvetve viseli.
odorított, szemöldöke ősz,
zakálla leberetvált. Körül-
ingének mellfodra látszik,
ásbarna keztyűjének szára

m. — Lelt. sz. 840. — Értéke
jándéka 1897-ben. — Átvétetett
sz. leirat alapján (97–897). —
-jén (369–897).
adatok. 1907: IV. 30. *Isme-*
ercsényi László gr.
eumban lévő és 1121 sz. alatt
atik.

Tatárszentgyörgyi

rk. templom

(Pest vm)

l.

Chobotvác

283. l.

Tatárvár, Szentpéteri

Barcaság

l.

Gaali II. ~~27~~

268. l.

Tatay Béla

V.c'

post. mak

Ferképzomfoiskèvk

1933-34-47. l

tt

em által érvényesitett utiszámlája

.zaz Tizennyolc . . . . . .P

számu kiadási csekkszámla terhére

29. évi augusztus..hó ...5... - n.

M.kir.vallás- és köz

340 - 11
----------szám.
35 - 1929.

melléklet száma:

A Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.

Folyó augusztus 2-
.....évi .....hó....
294
.....szám alatt kelt felterjesztésére tudomás és további eljárás
céljából másolatban megküldöm.

Grandma
Grandpa

Jean-Luc Soulé
Directeur de l'Institut français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de

Stephane Le Mercier

le mardi 14 février à 18 heures à l'Institut Français.

L'exposition sera inaugurée par
Erzsébet Tatai, historienne d'art.

L'exposition est ouverte jusqu'au 10 mars 1995,
du lundi au vendredi de 9h à 21h et le samedi de 9h à 13h.
(Institut Français en Hongrie, Budapest I. Fő utca 17.)

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

Stephane Le Mercier
képzőművész kiállításának megnyitójára

1995. február 14-én kedden 18 órakor a Francia Intézetbe.

A kiállítást Tatai Erzsébet művészettörténész nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető 1995. február 10-ig,
hétfőtől péntekig 9-21 óráig és szombaton 9-13 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I. Fő utca 17.)

MÁV elnökhelyettese működött s ekkor nyugalomba vonulva, az IBUSz ügyvezető alelnöke lett. Munkásságáért számos kitüntetésben részesült, többek között megkapta a III. osztályu Vaskorona-rendet és a II. oszt. polgári érdemkeresztet. Számos előkelő társadalmi egyesület tagja.

Tass Antal dr., csillagász, az áll. csillagvizsgáló intézet igazgatója. Temesrékáson született, 1876-ban. Középiskoláit Temesváron, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, a kir. József müegyetemen és a tudományegyetemen, ahol a mennyiségtan-fizikai tanszakon tanári diplomát nyert, 1899-ben az akkori államositott ógyallai csillagvizsgáló intézethez került Kövesligethy Radó professzor mellé, mint asszisztens. 1904-ben az intézet obszervátora lett, 1913-ban aligazgatói cimet nyert, majd 1923-ban igazgatóvá nevezték ki. Az összeomlás, illetve a cseh megszálláskor sikerült neki az ógyallai obszervatórium értékes műszereinek legnagyobb részét megmenteni és Budapestre szállitani. Széleskörü mozgalmat inditott a csillagvizsgáló intézet ujra felállitása érdekében és az ő akciójának eredménye az, hogy a svábhegyi csillagvizsgáló ma Európa egyik legjobban felszerelt ilyen intézménye. 1923-ban igazgatói kinevezést nyert és azóta ebben a minőségben vezeti az intézetet. Számos tudományos cikke és dolgozata jelent meg, főleg a csillagászati intézet hivatalos kiadványaiban és külföldi szaklapokban. Ezenkivül több nagyszabásu önálló művet irt, melyek mind a csillagászat problémáival foglalkoznak. Tagja több tudományos és társadalmi egyesületnek.

Tatár *(Teterja-Teterskyj)* **Zoltán.** festő. Született Szerencsen, 1908-ban. Atyja Lajos, máv. titkár, ny. állomásfőnök. Anyja Kalocsay Irén. Ősrégi kisorosz bajaryn családból származik, amely 1861-ben a szerencsétlen végü kiewi ukrán fölkelés után menekült a magyar földre, ahol a család teljesen magyarrá lett. Iskolai tanulmányait a miskolci róm. kat. főgimnáziumban kezdte meg, majd Budapesten folytatta és Lembergben fejezte be. Már 11 éves kora óta a müvészetnek él. Müvészi alapozását Krivátsy Szüts mestertől nyerte, majd behatóbb tanulmányokat folytatott Iványi-Grünwald Béla mellett. Ezekután a külföldi és különösen a lengyel Styka-féle iskolában kifejlődött benne a történelmi tárgyu képek és a népélet iránti szeretete. E külföldi tanulmánya nagy hatással volt reá. Majd a rutén földön, a Nagy-Magyarországhoz még máig is hü II. Rákóczi Ferenc katonáinak leszármazottai között folytatta festői tanulmányait és képeihez itt keresett megfelelő tárgyi tanulmányokat. Ezen munkájában a csehek megakadályozták, bebörtönözték és a rutén földről kiutasitották. Ezen időtől kezdve több vázlatának kidolgozásán dolgozik és egy a Nemzeti Szalonban kiállitandó vásznán, az „Erdős Kárpátok népe" c. történelmi és népéleti tárgyu festményén dolgozik. Lembergi tartózkodása alatt megfestette az ottani metropolita portréját is. Ezenkivül „Megy a férjem Rákóczival", a Makovicai Knyáz halála", „Koriatovics és Nagy Lajos a munkácsi vár bástyáján" cimü vásznait.

Tátray János, kir. tanácsos, ny. m. kir. állategészségügyi főfelügyelő. Született a biharmegyei Szalárdon, 1855-ben. Középiskoláit Nagyváradon, az állatorvosi főiskolát Budapesten végezte. Pályafutását vezető-állatorvosi minőségben a mezőhegyesi m. kir. állami ménesben és ménesbirtokon kezdte meg Ezután a földmüvelésügyi minisztérium állategészségügyi osztályára került, ahol nyolc évig működött, mint előadó. Később a dunántuli állategészségügyi kerület vezetésével bizták meg. 1922-ben állategészségügyi főfelügyelői rangban nyugalomba vonult. A földmüvelésügyi minisztérium megbizásából Német- és Franciaországban hosszabb tanulmányutat tett. Több önálló munkát irt és számos cikke, valamint értekezése jelent meg hazai szaklapok hasábjain. Értékes szolgálatainak elismeréséül a kir. tanácsosi cimmel tüntették ki. A Ferenc József-rend lovagkeresztjének és a II. o. polgári hadi érdemkeresztnek tulajdonosa.

Tattay István *(széplaki és nyirbaktai)*, ny. áll. tábornok. Született Kisvárdán, 1863 március 21-én. Középiskoláit Székesfehérváron végezte és 1879-ben tüzérezred-csapatnövendék lett, ezután a budapesti cs. és kir. hadapródiskolát végezte el, ahonnan mint hadapródőrmester a cs. és kir. 37. gyalogezredhez osztották be. Később a cs. és kir. 69. gyalogezrednél szolgált Székesfehérváron és ugyanott a honvédség kötelékébe lépett át a m. kir. 65. honvédzászlóaljhoz, amikor is hadnaggyá nevezték ki. Majd áthelyezték Sopronba, a 18. honvédgyalogezredhez, onnan pedig Pécsre, ahol a 19. honvéd gyalogezrednél nyert beosztást. Itt főhadnaggyá nevezték ki és a felsőbb tiszti tanfolyamra vezé-

Tarnai János, ny. kuriai tanácselnök. Született Gyöngyösön, 1843-ban. Meghalt 1930 márciusában. Középiskoláit Budapesten, jogi tanulmányait Lipcsében végezte. Előbb ügyvédi gyakorlatot folytatott, majd a budapesti kir. itélőtáblához táblabirónak nevezték ki. Később már mint kuriai biró a kir. Kuriára került, ahol később a III. büntetőtanács elnökeként működött. A jogi szakirodalom terén élénk tevékenységet fejtett ki; hosszabb ideig szerkesztője volt az „Igazságügy" cimü szaklapnak, de cikkei más lapok hasábjain is megjelentek. A Vaskorona-rend II. o. és több más kitüntetés tulajdonosa.

Tarnay Kálmán *(lökösházi)*, okleveles gépészmérnök, a Budapest-salgótarjáni gépgyár és vasöntő rt. gyárvezetője. Született Budapesten, 1893-ban. Középiskoláit a fővárosban végezte, majd a budapesti József müegyetemen folytatott gépészmérnöki tanulmányokat, ahol oklevelet nyert. 1914-ben hadbavonult és résztvett az orosz-román harcszintéren lefolyt ütközetekben. 1918 október 31-én mint tartalékos főhadnagy leszerelt. Tulajdonosa a Signum Laudis-nak, a Károly-csapatkeresztnek, a háborus emlékéremnek, ugyszintén a német és porosz háborus emlékérmeknek. 1911-től 1913-ig a németországi Siemens és Halske cég telepein mint mérnök működött. 1918-ban lépett be a m. kir. államvasutakhoz és az Északi Főmühelyben mint mühelymérnök teljesitett szolgálatot. 1921-ben a Magyar Radiator-gyár Rt. főmérnöke lett, majd 1923-ban a Elektromos Kohómüvek Rt.-nak müszaki igazgatója volt. 1928-ban a Budapest-salgótarjáni gépgyár és vasöntő rt.-nak a főmérnöki állását foglalta el és ebben a minőségben a salgótarjáni gyártelep vezetője.

Tarr Gyula *(gödényházi)*, birói cim- és jelleggel felruházott itélőtáblai biró. Született az ugocsamegyei Keresztturon, 1839-ben. Középiskoláit Budapesten végezte, majd a Pázmány Péter tudományegyetemen a jog- és államtudományi karon oklevelet nyert. 1864-ben ügyvédi vizsgát tett és Nagyszöllősön folytatott gyakorlatot. Még ugyanebben az évben letette a birói vizsgát és ekkor Nagyszöllősön járásbiróvá nevezték ki, ahol 1889-ig működött. Innen a debreceni törvényszékhez helyezték át, majd a decentralizáláskor, 1891-ben, a debreceni táblára táblabiróvá nevezték ki. 1908-ban kiváló szolgálatainak elismeréséül a kuriai birói cim- és jelleggel ruházták fel. Elsősorban birtokperekkel foglalkozott s a birtokjog alapos ismerője. Tagja volt a Birói és Ügyészi Egyesületnek. A függetlenségi 48-as Kossuth-párt tagjaként, a függetlenségi eszme szolgálatában tevékeny munkásságot fejtett ki.

Tasnády-Nagy András dr., ügyvéd, m. kir. kormányfőtanácsos, a MÁV főügyésze. Született Budapesten, 1882-ben. Középiskoláit a budai kath. főgimnáziumban végezte, jog- és államtudományi doktorátusát a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen nyerte el. Ügyvédi oklevelet 1908-ban szerzett s mint gyakorló ügyvéd működött a világháboru kitöréséig. 1915-ben hadbavonult és különböző harctereken teljesitett frontszolgálatot. Hadi kitüntetései: ezüst és bronz Signum Laudis a kardokkal, a vitézségi érem szalagján, az ezüst és bronz vitézségi érem, a Károly-csapatkereszt és a II. oszt. hadiékitményes Vöröskereszt. A leszerelés után a MÁV kötelékébe lépet, mint szerződéses ügyész, 1925-ben főügyésze, 1926-ban igazgatóhelyettese lett a MÁV-nak. Jogi szaklapokban és a napilapokban is számos cikke jelent meg. A budapesti ref. egyház presbitere és a pesti ref. egyházmegye tanácsbirája. Tagja az egységes birói és ügyvédi vizsgáló bizottságnak, az IBUSz. jogtanácsosa, a Gyorsáru-gyüjtő r.-t., a Magyar Dunántuli-Villamossági Részv.-Társ. és a MAVART igazgatósági tagja. Tagja az Országos Kaszinónak, az Országos Nemzeti Klubnak, a Jurista Klubnak, a Nemzeti Szövetség igazgatóságának és a TESz. választmányának is. Élénk részt vesz az Államvasuti Alkalmazottak Országos Szövetsége életében, amelynek elnöke. Felesége Bod Margit, a hires erdélyi protestáns irónak, Bod Péternek leszármazottja.

Tasnády Szüts András, államtitkár. 1868 október 8-án született, Tiszavárkonyon. Középiskoláit Debrecenben végezte, majd jogi tanulmányokat folytatott. Tanulmányai elvégzése után hosszabb külföldi utazást tett. Tökéletesen beszéli az angol, francia és német nyelvet. A Magyar Államvasutaknál kezdte meg közszolgálatát, majd a kereskedelmi minisztériumba osztották be, ahol fokozatosan előrehaladva, nemsokára miniszteri tanácsos lett. 1919-től 1927-ig államtitkári rangban mint a

Tatár Zoltán

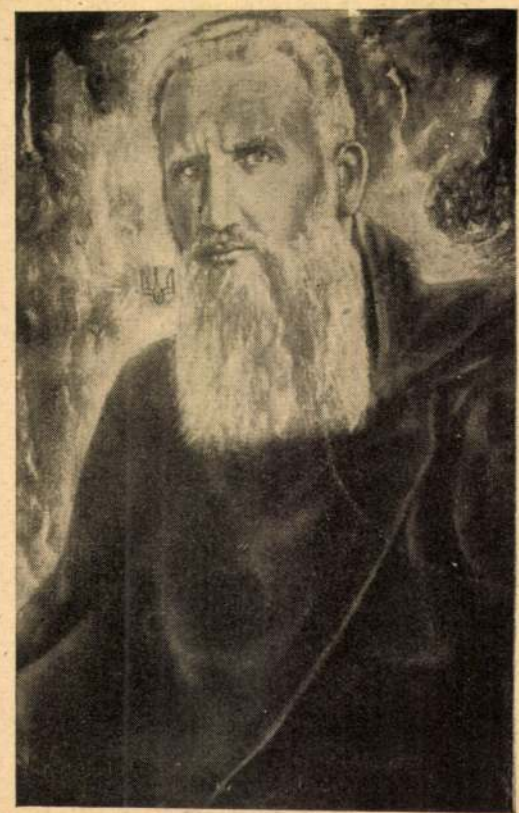

Rátár 224. l

Tatár (Teterja-Teterskyj) Zoltán:
Gr. Septiczkyj metropolita arcképe.

Tamássy Miklós:
Szemere Árpád arcképe.

Tataranovics (Tataranowicz) István — Buda

Említik 1718—1756-ig. Szül.: Buda. 1718. VI. 19-től 1722. VI. 4. tanult Petrovicz Mariannál. 1731. V. 25-én mester. 1743. V. 27. polgárjogot kap.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 59. p.

Pest-Buda 1977

Tataranovics Márton Buda. Ar.

Szül.: Buda. 1750. XI. 30—1754-ig tanult Minasevics Márknál, később Puchmayer János Mihálynál, akinél 1754-ben felszabadul. 1758. XI. 10. mester. 1758. XII. 5. polgárjogot kap.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.; Jungenbuch: 1750. XI. 30.; Bp. Tört. M.; Gesellenbuch 1754.; Illyefalvy—Pallós; Mihalik hagyaték: 85. p.; Dombi.

Pest-Buda 1977

1978. VI. 3. Petőfi, 10.00 (Kisné)
Szombat délelőtt

Tatár Péter, formatervező

- Az elv az, hogy komplexen kell tervezni, tehát ha lakótelepet épitenek együtt kell dolgozni a kivitelezőnek a tervezőnek, a formatervezőnek, a kertmüvésznek, hisz megtervezni egy lakótelepet anélkül, hogy megterveznénk a mikro környezetet anélkül nem lehet.

Az ember léptékü tárgyak sokkal inkább hatnak és sokkal inkább bántóak egy-egy rosszul tervezett hirdetőtábla vagy ujság elárusitó bódé, mint egy nagy lakótelep.

- H már az ujságelárusitó bódénál tartunk hadd lépjek eggyel tovább. Könyvpavillont nemrégen egy vita során azzal utasitottak el egy fővárosi kerületi tanácstól, hogy egy könyvpavillon rontja a városképet.

- Véleményem szerint egy könyvpavilon nem rontja. Éppen az teszi majd széppé a lakótelepeket, ha megnőnek a fák, ha megépülnek a pavilonok, ha egyáltalán életszerü lesz és élet költözik bele és nem maradnak a házak üresen a pusztába és előtte autóparkolók

Tátika vára

1555. Pethő tulajdona

Takrajzok

II. 56, 57. l.

Sopron szab. kir. v

2799/1922 szám.-

Megkeresem szívességedjét közl
roni renaissance és barokk stílus
megjelent azon képek, melyekről k
szerint a müemlékek országos bizo
delkezésére, kinek birtokában van
1./ szinvázlat a soproni eg
épitéshez, 2./ részlet e menyezet
rosháza a téren álló szoborral.-
Amennyiben az eredeti fényk

Tátika vára

Szerelmey rajza
után Ernst
litogr.

Szerelmey Miklós

Balaton Album.
II. kiadás. Pest 1857.

Vas. Ujs. 1858.

még többet kivánt, t. i. hogy mindenik galy végén egy-egy kis favilla teremjen, . . . és ugy lett . . .

A 2. szám alatt ismét egy baraczkfát látunk . . . Millot-Brulé ur ezt igen szépnek tarthatja . . . Mi azt tartjuk, hogy ha ugyan a növényélettől az érzés meg nem tagadtatott, ezen fa sokat jajgatott és keservesen jajgat a hosszu csendes éjelen át ama czifra alakba kényszerittetésért, mellyet ezen zsarnok rá parancsolt . . . és még is engedelmeskedett . . . söt, ugymondják, hogy ezen nagyszerü zsarnok igen is jól vigyázott, hogy áldozata el ne haljon, hanem szenvedjen teljes mértékben, mire hidegvérü természettudósaink ugymondák, hogy : szépen diszlik.

A 3. szám alatt szintén egy baraczkfát látunk, mellyből már nem sokba kerülne egy kész gereblyét faragnunk. Erről is ugymondja az irás, hogy : diszlik . . . Ámde ne vélje senki, hogy gyümölcsök ama karika formák rajta . . . Nem! . . . Millot-Brulé ur ismeri a növény hajlamát, ismeri a nap varázserejét; . . . tudja, hogy a galy felfelé gyorsabban nö; tudja hogy a tápnedv felfelé törekszik, s ezért minden felfelé törekvö galyacskán egyet csavaritott, hogy végkép el ne vegye tápját azoknak, mellyeknek az ö parancsolata következtében ezekkel átellenben kellett nöniök . . .

Természetesen, ö ezt egy üvegházban a fal mellett növelte illy nagy városiasan fel és ki . . .

A 4. szám alatt egy vadonfának egyetlen bimbójából 15 galyat parancsolt kinöni Millot-Brulé ur . . . és a vadonfa mint látjátok, engedelmeskedett. Nemde ez már valódi élöseprü?! . . .

Nemde gyönyörüséges dolog volna pár hold földön pár ezer favillát vagy gereblyét vagy seprüt termelni?!

Millot-Brulé ur azt mondja, hogy ennél az A, b, cz. sem nehezebb, hogy az ö növendékei eme szerszámokhoz képest már 13 iskolát jártak végig, 13 próbáját adták engedelmességüknek, és szégyenlenék, ha 15 vagy 20 annyit nem keresnének, mint ama szerény gazdasághoz növelt növendékek.

Több elismert tekintély állitja, hogy Millot-Brulének ujjai közt annyi galy és ott növelkedik, hol ö akarja, s hogy ö nemcsak a galyhozó bimbót, de a gyümölcshozó bimbót is tudja kedve szerint elosztani, vagy inkább többszerüsiteni . . .

„Szép tudomány!“ mondjátok . . . Millot-Brulé ur mosolyog . . . ö azt mondja, hogy ez nem tudomány . . . „Szép felfedezés!“ mondjátok . . . Millot-Brulé ur azt mondja, hogy ezt tulajdonképen nem is ö fedezte fel, . . . hogy ö ezt csak eltanulta még 1849-ben, . . . s azóta mutogatja mindenkinek . . .

„Nem ö fedezte fel. — És mégis ö szerepel ugy az irodalomban, mint felfedezö! — ez igazságtalanság, — ez háttérbe szoritása a valódi érdemnek!“

Brulé ur ezt nem tartja becsületbeli dolognak . . . csak mosolyog. . . . „Felfedezöjét — ugymond — nincs okom titkolni . . . és mégsem nevezhetem meg, . . . mert nincs neve.“ . . .

„Hogyan?“ kérditek — „Nincs neve.“ „Valami Hauser Gáspár? vagy illyes?“ és regényes eszmék ébrednek fel bennünk a titkolt famüvész iránt. . . .

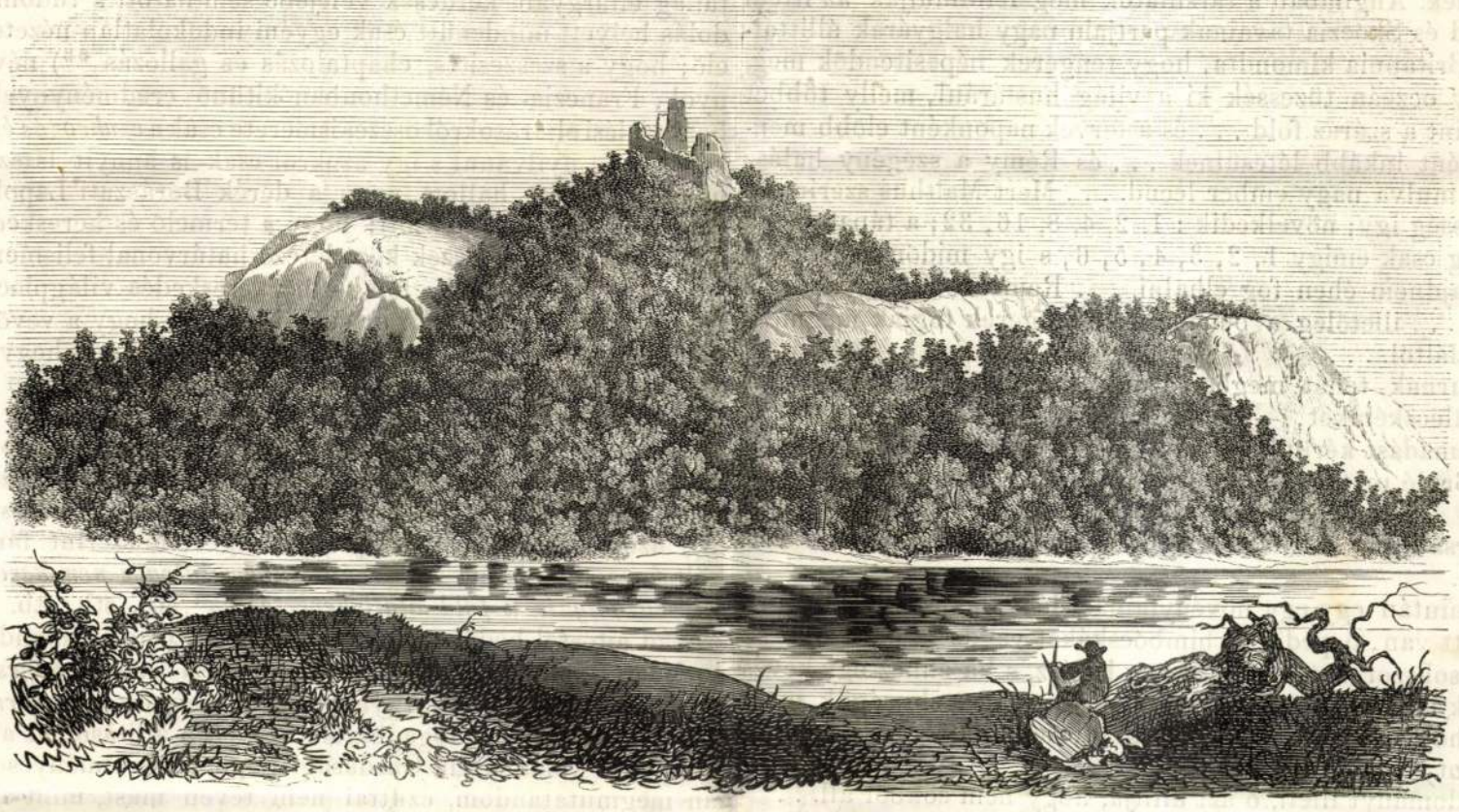

IV. Jenö pápa császárrá koronázza Zsigmond királyt.

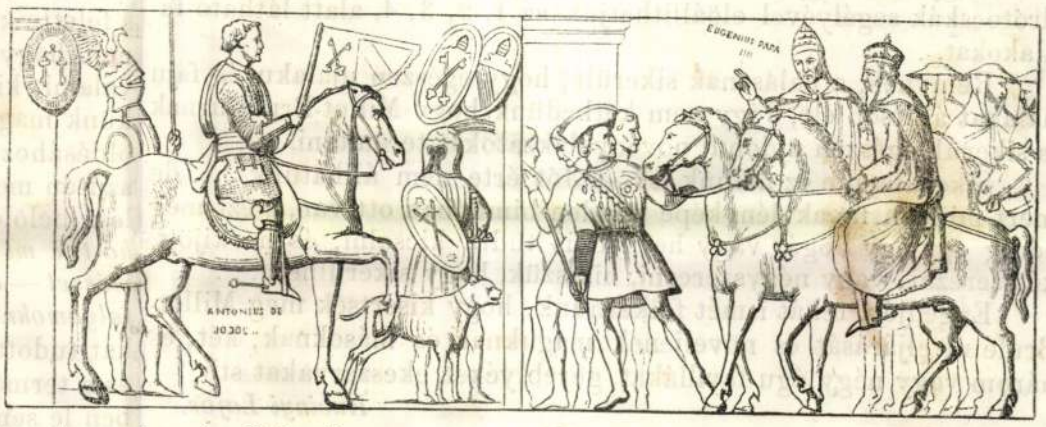

A koronázás utáni sétalovaglás.

Szent Péter templomán Rómában:

Millot-Brulé urat zaklatjuk, erötetjük s ő végre igy szól :

„Ez egy hernyó!“ . . .

„Ah!“ — honnan estünk le!

Rémy, midön a halfejés és ikraköltés tudományát felfedezte, nem disgustált inkább, mint eme fazsarnok.

Ámde Rémy, a szegény halász, nagy eszméket költött Coste ur agyában; ez még nagyobbakat az akadémiában és Collegiál-institutban; ez még nagyobbakat a közigazgatásnál, és még nagyobbakat a szomszéd országokban. A sveiczi, a hollandi és belga tavakat hemzsegő népek lakják. — Francziaország elhatározta, hogy mindenütt hal-termelő gyárak állittassanak, a hogy minden folyói megnépesittessenek. Angliában a társulatok még felülmulják az itteni sikert; Irland és Skóczia tavainak partjain nagy halgyárak állittatnak fel . . . Britannia kimondta, hogy tengerek népesitendők meg, hogy a nagy oczeán tüzessék ki a világ hustárául, melly többet termeljen, mint a száraz föld . . . és a tervek naponként előbb mennek, naponként inkább létesülnek . . . és Rémy a szegény halász pár ezer év mulva nagy ember leend. . . . Mert Malthus szerint az emberi népesség igy; növelkedik : 1, 2, 4, 8, 16, 32; a tápanyagok tömege pedig csak emigy 1, 2, 3, 4, 5, 6, s igy midön az emberi nem már majdnem éhen fog elhalni. . . . Remy találmánya fogja megmenteni . . . illetőleg a benépesitett tengerek fogják megmenteni, az éhhaláltól. . . .

Rémy urnak tehát megbocsátunk, hogy izetlen tárgyakkal sértegette fülecskéinket, — de Millot-Brulé urtól számadást kérünk . . . számadást kérünk zsarnokságáról és tudományáról.

Millot-Brulé ur tagadja, hogy ő zsarnok. . . . Szent könyvünkre appellál. —

„Universa ligna . . . habent semet ipsis sementem generis sui“ — ugymond.

Azaz, miután egy-egy növényfajnak lényalakja minden bimbócskában ott van, ő pedig a bimbócskákat vagdalja kétfelé, ő az élet alakjait sokszorozza, mint Rémy a halász, s ha ehhez egy kevés kinnal jutnak is hozzá a fácskák, ezt tenni anyai kötelességük, mert megiratott, hogy „növelkedjetek és szaporodjatok“ s igy ő inkább jutalmat, mint szidást érdemel.

Mi a tudományt illeti, ő azt állitja, hogy nem sokból áll. . .

Tudjuk, hogy minden levelszár alatt ollyas hónaly forma gödörke, és minden gödörkében egy-egy csürök alaku bimbó van.

Millot-Brulé ur szerint, midön a fanedv keringése tavaszszal megindul, azon bimbócskát, mellyből galyat akarunk kihozni, egész vigyázattal lefejezzük, t. i. közepnél valamivel feljebb, egy kis késsel, vagy vékony üvegdarabkával elfaragjuk, vagy elmorzsoljuk, mintha a hernyó rágta volna el, és nem késik a bimbóból két, egymással ellenkező irányu galy kijöni. . . .

Továbbá, ha e két kibuvó galynak hegyéni bimbóját ismét igy lefejezzük, ismét két az előbbiekkel ellenkező irányu galy fog kijöni, s igy tovább. . . .

S igy ezen egyszerü mütételnél fogva, némelly karócskák és drótocskák segélyével előállithatjuk az 1, 2, 3, 4, alatt látható faalakokat. . . .

Rémynek, a halásznak sikerült, hogy egészen ujalaku és faju halakat állitson elő, s igy nem kétkedünk, hogy Millot-Brulé urnak is sikerül, egészen ujdonuj növényalakzatokat teremteni.

Sikerülend-e ez nálunk is? — Jót érte nem állhatunk . . . de mert minden fának lényképe minden bimbóban ott van, s ezt még eddig egy-egy bogár vagy hernyó is tudta kicsalni, és ha kijött, kétszerezni, vagy négyszerezni, hiszszük, hogy sikerülhet. . . .

Engedjék, tehát ismét felkérnünk, hogy kisértsék meg Millot-Brulé ur eljárását és növeljenek maguknak és másoknak, két, és három vagy négy águ favillákat, gereblyéket, ekeszarvakat stb. —

Kubinyi Lajos.

A „legjobb bor“

czimü czikkről elölegesen egy kis megjegyzés. *)

Mindenütt, de föleg édes hazánkban gyakran tapasztalható azon szokás, miszerint szóval és irásban olly dolgokról szeretnek az emberek, pedig komoly meggyőződés és tudás hangján beszélni, mellyekről minden alapos ismeretet nélkülöznek. Magán körökben, hol az illyen nyilatkozatoknak csekély hordereje van, az ember az érintett tulajdonnal biró egyéneket hagyja beszélni; de más az eset akkor, ha egy nagy számu olvasókörrel biró hetilap illyen csekély ingerkedéseknek közlése által, ezeket mintegy szentesiteni látszik. Illyenkor ezerek olvassák, közölök számosan tévutakra vezettetnek és igy nemzetünk égő szükségének, a szellemi s anyagi haladásnak utja elzáratik, vagy legalább megnehezittetik. Hogy hazánkban nincs iap, mellynek ez czélja lehetne, erősen hiszem, ezen hitemnél fogva reménylem is, hogy a jeles Vasárnapi Ujság t. szerkesztősége sietni fog ezen sorok közlése által helyreigazitani azon különben elmésen irt czikket, mellyet *Mezőssy* László urtól „Legjobb bor“ czim alatt f. é. 18. sz. közzétenni jónak látott. *)

Elnézve azon körülményektől, hogy M. ur az általa autocratailag eltárgyalt kérdések velejébe sem hatott s tudományos okadolás helyett mindenütt csak egyéni indokolatlan nézetekkel állott elő; hogy a szeszesités, chaptalozás és gallozás **) név alatt Spanyol-, Franczia- és Némethonban kitünő eredménynyel gyakorolt borkezelési eljárásokról összes ismerete csak a *czukrozás* és *szeszesités* két szóban nyilvánul s igy azokról csak is annyit látszik tudni, a mennyit itt-ott hallott vagy a derék Borászati Lapokban s tán Sellers leveleiben olvasott; hogy a termelő és kereskedő merőben ellenkező érdekei s ezek közt létező határvonal felismerésére szükséglett tapasztalattal — föleg a borkereskedés világpiaczán — még magyar termelő s igy M. ur sem igen bir; hogy a vevő teszi a vásárt nem az eladó, hogy egész Magyarországot hegyaljai szemüveggel s büszkeséggel szemléli és itéli, következésképp szélmalomharczot indit, mikor az ugyis édes és szeszes tokaji bor szeszesitése ellen harczol, mire józan ember észszerüen ugy sem gondolt soha; végre hogy minden értelmes gazda korviszonyaink közt termékeinek biztos piaczot és jó árt akar, de kénytelen is keresni, nem pedig azon haszontalan tokaji dicsőséget, miszerint fáradságos és költséges termésünk M. urként, *„nem látva s nem keresve senkitől fél századig is a föld alatt hevertessék“* stb. stb. stb. — Legyen szabad ajtóstól bedülnöm a házba s határozottan kimondanom, hogy én M. urat, *miután előttem nem kor, hanem ismeret képesit valamire,* az általa katonásan eltárgyalt ügyben nem csak *censornak, de még censurandusnak sem* fogadhatom el s ezen állitásomat akár a Borászati, akár valamellyik Gazdasági Lapban körülményesen és alaposan megmutatandom, ezuttal nem tevén mást, mint a feltett két kérdést, mellyek körül forog ugy is az egész, röviden megérinteni.

Lássuk tehát — ex ungue leonem — hogyan irja körül M. ur a legjobb bort! *„Legjobb bor az, mellyet minden gyári (?) fogások hozzájárulta nélkül maga a természet (!?) az emberi finnyás inyhez (!!?) mért kiszámitással (!!!) a vegytan (ho! ho!) által kijelölt (?!) boralkotó részekkel legdusabban felruházott.“* — Olvassa el M. ur, kérem, ezen gallimathiast ujra és pedig több figyelemmel, mint irta s ha el nem borzad rajta, ugy azt sem kell tudnia, hogy a bor ép ugy emberi készitmény, mint a sör, pálinka, porczellán, bagaria stb., s hogy a természet szőlöt, almát, körtvét, egrest, ribiszkét stb., de ezekből bort nem termel, következésképen a természet sem kádár, sem vinczellér, sem boros gazda, sem kereskedő s felette keveset törödik M. ur meg az én *finnyás inyemmel*, és hogy nem hágy magának sem a vegytantól, sem semmiféle más tantól valamit kijelöltetni; hogy a vegytan azon tudomány, mellyre nekünk magyaroknak, különösen pedig M. urnak, ki vegytani kérdés oldásához nyulni bátor volt, igen nagy szükségünk van, mellyből azután megtanulhatni miképen készül a czukor s hányféle, hogyan lesz belöle szesz, lél — alcohol, spiritus — ebből meg eczet stb. *ha t. i. mi emberek — de nem ám a M. ur által ezzel megbizott természet — előidézzük azon körülményeket, mellyek az elsorolt vegytani folyamoknál szükségeltetnek.* — Ha M. ur ezt és más hasonló dolgokat tudott volna, nem ruházná fel eredeti definitiójában a vegytant és a természetet olly tulajdonokkal, mellyekkel nem birnak, ellenben le sem tépne róluk ollyakat, mellyekhez ahhozértőnek ma már nyulni nem szabad; nem keverne össze *borczukrozást, mustczukrozással, borpancsolást egyszerü borszeszesitéssel, borszeszesitést borhamisitással* stb. továbbá megtanulta volna azt is, hogy a bármilly néven ismeretes szeszeknél a vegytani különbség csak a viz meny-

*) Lásd V. U. 18. szám.

*) A tárgy fontossága megérdemli s az elvek megvitatásának szüksége ugy hozza magával, hogy ez ellenkező nézetnek is helyet engedjünk lapjainkban, ámbár azon meggyőződésben vagyunk, hogy Mezőssy László urnak a maga — hegyaljai — szempontjából igaza volt és van. Sőt a vita ezen részét illetőleg — örömmel látjuk — a jelen czikk irója is egyetért velünk. Szerk.

**) Azok számára, kiknek ezen kifejezések ismeretlenek volnának, megjegyzem, hogy Chaptal és Gall azon jeles férfiak, kikről az általuk ajánlott s kitünő sükerrel gyakorolt borjavitási eljárást nevezni szokják. *Dr. V. Gy.*

Tatlin Vlagyimir, festő-grafikus-képzőművész, szovjetorosz. (1885-1956).
Szerzei Ottó: Művészet és forradalom. Orosz-szovjet művészet, 1910-1932
Kiállítás a Műcsarnokban.

V. J. Tatlin: A III. Internacionálé emlékműve, 1919—1920. Modell rekonstrukció

Magyar Építőművészet, 1988, 4-5, 58 old.

Tatlin Vlagyimir, szovjet-orosz festő-grafikusművész (1885-1956).
Nagy Zoltán: Művészet és forradalom. Vidéltás a Műcsarnokban.

5. 5 Tatlin: Sarok kontrarelief (rekonstrukció), vas, levkasz, alumínium, 65.5 × 118 × 70 cm, 1915 (repr.)

Művészet, 1988. ápr., 42-43-old.

kilóra, darabra, pol
mennyi termés ér
minek szerződést
— Az értékesítés
kell vennünk!
Kovács György
téesztag. — Jelen
con; tudni, hogy
van kereslet, és a
lelően termelni. H
lenlegi szövetkez
nem képesek — bár egykor mi alakítottuk ki őket, és éppen erre —, akkor ki kell találni valamilyen más formát a termelői összefogásra, érdekvédelemre.

Szinte szóról szóra úgy fogalmazott, *kicsiben* gondolkodva, ahogy a minap a bábolnai kombinát vezérigazgatója *nagyban*, amikor a termelőüzemek kereskedelmi feladatairól tájékoztatott. Pedig egész biztosan nem beszéltek össze. Csak egyképp ismerik a mezőgazdasági piac alaptörvényeit, melyek a nagygazdaságokra is, a kisgazdaságokra is igazak.

Bedő Ildikó

szélgettünk, amelyek új, ... kes következtetések levonására adtak alkalmat. Előbb azonban arra is választ kértünk, miért tárták kutatási eredményeiket a népfront építészeti és településrendezési, valamint területfejlesztési albizottsága elé.

— A településpolitikai vitáknak igen gazdag és értékes hagyományai vannak a népfrontmozgalomban — feleli. — Véleményünk szerint most, amikor minden, sokakat érintő kérdés eldöntését társadalmi viták előzik meg, *mélyreható elemzésre van szükség a településfejlesztés hosszú távú feladatainak a meghatározására*. A koncepció ugyanis —

Száz újítás megvalósul...

Versenyben – saját fejlesztéssel

Manapság csak az a vállalat „él meg", amely nem fél állaga, kevesebb fűtőanyag kell. Ez a termékünk a

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 340-726

Vlagyimir Tatlin, szovjet orosz képzőművész (1885–1956)

MAGYAR NEMZET
1984 OKT 7

1021

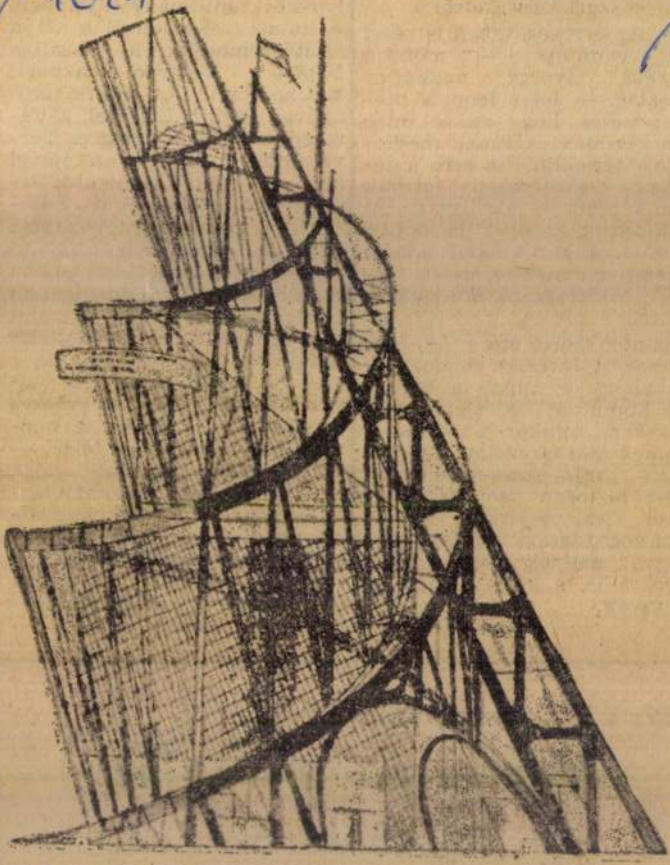

Tatlin: a III. Internacionálé emlékművének terve, 1919.

san ugyanakkor vagy tán egy kicsit később mint amikor Tatlin. Aztán kettőjük sorsa, kettőjük pályája, kétféleképpen alakult. Picasso szárnyára kapta a világhír, Tatlint kevésbé, hiszen a sztalini időszak torzulásai őt kiszorították a pályáról. Később Tatlin miből élt egyáltalában ?

- Hát a 20-as évek második felében ipari formatervezéssel foglalkozott, ezek a tárgyak azonban nem valósultak meg csak tervek maradtak vagypedig a tanítványok rekonstrukcióiból ismerhetjük őket, azonkívül színház és díszletterveket készít, mintegy 10 év alatt 43-tól 53-ig egy 10-15 szinházi előadáshoz készít díszlet és jelmeztervet, azonkívül csak érdekességnek említem meg, hogy hogy élete végefelé földrajzi oktatáshoz készít domborzati makettet. Ténylegesen feladathoz ekkor már a Szovjetunióban nem jut.

/zene/

szete számára, mit tudna erről mondani ?

- Tatlinnak máig érvényes meghatározó, világraszóló hatása volt ami még nemis egészen feltárt és ez a kötet alapján egy következő fázis volt, meghatározó jelentőségü a III. Internacionálé emlékmű tornya ami az építészet számára is egy alapvető fontosságu mű, a kép és kontra reliefek, ezek a sajátos a festészet és a szobrászat határterületén álló művek amik a dadától kezdve napjaink az anyagot és a tárgyat középpontba állító művészeteket is meghatározták, de azt mondhatnám, hogy a mentalitása a művészethez a tárgyakhoz az anyagokhoz való viszonya és ennyiben a teoretikus tatlini hatása is napjainkig érvényes.

- Mondja, személy szerint úgy tudom hogy részt vett a könyv munkálataiban.

- Igen, a kiadói szerkesztője voltam, többször jártam ez ügyben Moszkvában és a szerkesztőkkel tárgyaltunk tekintve hogy a könyvbe, az utolsó pillanatig kerültek be dokumentumok, adatok, maxxmális filológiai pontosságra törekedtünk így szinte az utolsó pillanatig lehetőséget adtunk a változtatásokra.

- Sok TAtlin mű van világszerte ?

- Tehát a Tatlin művek közül mert a szovjet gyűjteményekben található egy, egyetlen hiteles Tatlin műről tudunk ami egy nyugatnémet magángyűjteménybe került éppen ennek kapcsán szeretném azt megemlíteni, hogy a tatlini életmű feltárására már korábban is történtek kísérletek nagyon tiszteletreméltó próbálkozások Nyugat-Európában és a tengerentúlon is, ilyenek voltak a Tatlin torony rekonstrukciói Stockholmban 68ában, majd Londonban 71-ben, Párizsban és Moszkvában szintén vagy említhetném a 84-ben kiállított az elveszett vagy megsemmisült kép és kontra reliefnek rekonstrukcióit amelyek igen sok hipotetikus elemet tételeznek vagy John Miller 83-ban Amerikában megjelent könyvét a Tatlin és az orosz avantgarde című könyvét ami tulajdonképpen az orosz avantgarde eddig ismert tényeit és összefüggéseit kombinálja és Tatlin köré csoportosítja, ezek igen tiszteletreméltó próbálkozások voltak de, de szükségképpen csak töredékesek és másodlagos anyagra tudtak támaszkodni. Tekintve, hogy az anyagok a Szovjetunióban találhatók. Még a stockholmi 68-as kiállítást is említhetnám, amire ez szintén érvényes, hogy hogy töredékes és zömében másodlagos anyagra támaszkodik.

- A XX. század művészetének egyik legreprezentatívabb képzőművésze volt Pablo Picasso. Aki a 10-es évek elején különböző anyagokból készített reliefeket készített, ponto-

1021

Tatlin Vlagyimir szovjetunióban lesztő-grafikusmíhlen 1925-1956

1984. XI. 15. 10.45. Petőfi SJné.

Láttuk, hallottuk

- Műsorvezető Rózsa T. Endre.

/zene/

- A Láttuk, hallottuk mai adásában, Önök először egy művészeti könyvről hallanak amely a közelmúltban került a könyvesboltokban. A könyv a XX. század eleji orosz avantgardeizmus vezéralakjának Tatlinnak a művészetével foglalkozik. Tatlin művészetét azonban a legutóbbi időkig igen sok homály övezte. Ezért a könyv megjelenése másis nemzetközi szenzációszámba megy. Hogy miért, erről András Edit a könyv egyik szerkesztője beszél.

- A Tatlin könyv egyik szenzációja abban rejlik, hogy világviszonylatban elsőízben jelent meg tudományos igényü monográfia, Vlagyimir Jevrafomics Tatlinról. A magyar szellemi életben volt ennek már igen nemes hagyománya, hogy csak néhány képzőművészeti példát említsek, 1922-ben Kassákék elsőízben reagálnak a Mában a berlini orosz kiállításra, vagy Móri Nagy László először jelenteti meg Molevics Tárgy nélküli világ című könyvét a Bolhoz könyvek sorozatban, vagy az Egység című folyóirat számára Uitz lefordíttatja a szupramotisták kiáltványát.

- Ezek szerint tehát a Tatlin könyv a Szovjetunióban nem jelent meg.

- Nem, a könyv kifejezetten a Corvina Kiadó megbízására készült, a kiadvány kezdeményezője Körner Éva művészettörténész volt. Ennek a kötetnek a megírására egy szovjet szakemberekből álló szerzőgárda vállalkozott, tekintve, hogy TAtlin élete végéig a Szovjetunióban élt és alkotott, így a munkásságára vonatkozó anyagokat és műveket, orosz közös magángyűjtemények és levéltárak őrzik.

- A nagyon szépen elkészített kötet előszavát Szimonov az író írta.

- Az alapvetéseket az 1977-es moszkvai Tatlin kiállítás végezte el, védnöke Konsztantyin Szimonov volt az sem véletlen, hogy a kiállítást éppen az Irók Székházában rendelték meg, visszautalva a 32-es szintén az Irók Székházában rendezett Tatlin kiállításra. Szimonov felesége volt Lariszsza Zsadova művészettörténész, akik szívügyüknek tekintették az orosz avantgarde-ot és ezen belül is Tatlin munkásságának nyilvánosságrahozatalát.

- Ha egészen röviden össze akarnánk foglalni Tatlin tevékenységének a jelentőségét Európa számára és a világ művé-

1984. IX.5.22.40. TV.2.m.

Tv-hiradó-2

- Vlagyimir Tatlint mutatja be a Corvina Könyvkiadó legújabb albuma, amelyet ma este mutatott be a Kossuth Klubban az újságíróknak és az érdeklődőknek Körner Éva művészettörténész.

- Tatlin a XX. század egyik legnagyobb művésze, egy világ-

1021

Vlagyimir Tatlin, projet festő-grafikus-képzőművész 1885-1953.

viszonylatban. Az orosz avantgarde egyik legnagyobb kezdeményezője, akinek a nevéhez olyan mű fűződik amelyről talán már azért sokan hallottak de talán nem tudják kapcsolni névhez és időhöz, ez a bizonyos III. Internacionale emlékmű tornya amelyet úgy gondolok bátran nevezhetünk a XX. század leginkább jelképes művének, legalább olyan jelkép értékű mint Michelangelo Dávidja, volt a maga idejében. Ilyen nagy művész és alig ismerünk valamit is az életéből. A 20-as évek sorlán TAtlin még igen tevékeny volt. A Szovjetunióban ekkor jött el az ideje annak, hogy a népek mindennapjainak is valamiféle kultúrát, keretet adjanak. Ezek az évek a szovjet design kezdetei, amely tervezőművészek kezdeti amelynek az eredményei a maguk idejében egyforma jelentőségüek voltak az ennél sokkal inkább ismert német bauhause eredményeivel. Ebben a munkában is Tatlin az egyik életjáró Művész. A 30-as évektől kezdve TAtlin mint minden avantgarde művész a Szovjetunióban visszaszorult a hivatalos életből, ekkor kezdődik az igazi szinházi tevékenysége. Ettől kezdve 1953-ban bekövetkezett haláláig azt hiszem legalább 15 darabhoz készített díszletet és kosztüm tervet. Szovjet és magyarművészettörténészet meg a Corvina Kiadó együttműködésének köszönhető ez a mű amely remélhetőleg Tatlin életét most már az egész világ számára méltóképpen tudja bemutatni.

Tátrafüred

Tükör 1939. VII. évf. 8 sz.
566 l.

Tátrafüred 1850 körül
(Egykorú rajz)

Mehadia a 19. század elején (Egykorú rajz)

s — hol Kossuth is pihent —
kényelemmel felszerelt világfür-
t Nagymagyarországnak ; gyö-
mbos vidéken, a Garam völgyé-
óczi Júlia nevét juttatja eszünkbe
mi emlékekben gazdag igen szép

szált, gyüjtött kisded tanyáján s mind a mellett a hosszu, husz óráig tartó téli éjekben *Milton* „Vesztett paradicsomát“, Klopstock „Messiását“ islandira forditá s még két kötet eredeti költeményt is irt, mellyek bármelly mivelt, gazdag nemzet irodalmának becsületére válnának.

Valóban bámulattal s tisztelettel kénytelen az idegen viseltetni egy nemzetke iránt, melly teljes anyagi szegénysége mellett a tudományok, az ész és szellem kincsei után sóvárog s azokból minél többet megszerezni törekszik. Bármilly szegények Island lakói, nincs e szigeten ház, mellyben részint nyomtatott, részint irott könyveket ne lehetne találni. Legalább a biblia, hazai történet, egy két kötet költeménynyel mindenütt megvan. — Utazásom alatt sok szegény gyermekekkel olvastattam fel valamit s egyet sem találtam, ki ha kilencz éves volt, szabatosan nem tudott volna olvasni. De nem csak olvasni tudnak, hanem rendesen igen szépen is irnak, minek oka ama szokásban keresendő, melly szerint minden irodalmi munka, még mielőtt kinyomatott, számtalanszor lemásoltatik, sőt a szegényebbek a könyv árát nem birván megszerezni, ön maguk másolják le maguknak.

Illy viszonyok között nem lehet csodálni, hogy az egész szigeten egy *fogház* sincs, s az is melly volt, szegények intézetévé, s miután igy is üresen állott, végre a kormányzó számára lakházzá lön átalakitva.*)

(Folytatjuk.)

*) Mikor irhatjuk mi ezt kedves magyar nemzetünkről?†) . . . . . *H.*

†) Majd ha nálunk is ollyan tiszta lesz a levegő, mint Islandban. *Szerk.*

Schmeks. (Tátra-Füred.)

Mi az a Schmeks, miféle szó lehet ez, s mit jelenthet illyen fülsértő hangzatu szó?

Az bizony német szó, s azon az elkorcsositott nyelven, mellyet a német köznép használ, annyit jelent, hogy: szagold vagy kóstold; itt pedig neve egyik hazánk legkiesebb vidékén levő fürdőhelynek, mellynek rajzát mai számunk hozza.

Többen irtak e bájos helyről, névszerint *Szontágh* Gusztáv, *Tóth* Lőrincz és *Vahot* Imre régóta ismert nevü iróhazánkfiai s mások is szétszórva majd egy, majd más közlönyében a napi sajtónak, és mindenik a ki olly szándékkal nyult tollhoz, hogy Schmecksről fog irni, elragadtatással emlegeti e kifogyhatlan természeti szépségü kies helyet és bájos vidékét.

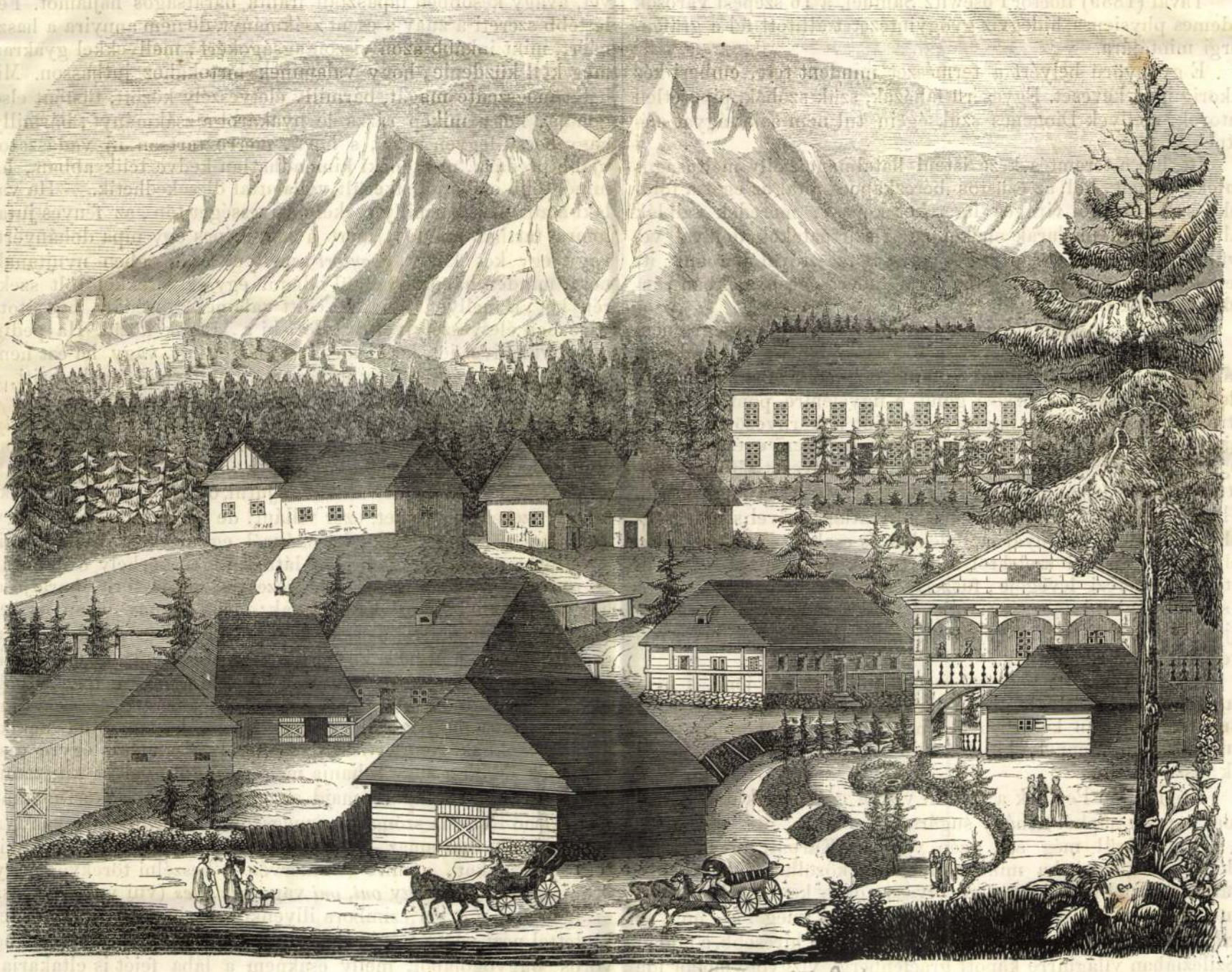

Schmecksi fürdő. Tátrafüred

Ha senki sem veszi a közéletben rosz néven, midön az ifjabb koru ember valamelly jóval éltesebb érdemes bátyjához fordul egyben másban jó tanácsért vagy utmutatásért: ugy hiszszük olvasóink sem fogják gáncsolni, sőt helyeslik, hogy ez uttal egy tiszteletes emlékü irodalmi bátyához az „Athenaeum“-hoz fordulunk s az ő hasábain közlött „Tátrai levelekből“ veszünk kölcsön egyes helyeket, mellyek Tóth L. jeles tollából folytak ott helyben 1840-ben.

„*Schmecks* — u. m. Tóth L. — e rútnevü paradicsom a Tátra s különösen ennek nagyszáloki csucsa alatt fekszik Késmárktól 2, Lőcsétől 3, Iglótól mintegy 5 órányira.

A fürdőhely sürü, s szabálytalan használat által csak itt ott megritkított fenyves erdőben, gazdag vizü bérczi patakok-

Vas. Ug. 1855.

tól körülzúgva, a tenger szine fölött több mint 3000 (Wahlenberg szerint 3077) lábnyi magasságon fekszik. Északi szelektől a nagyszáloki mátracsucs fellegszegélyü bérczpaizsa védelmezi, de ugyanez a napsugártól is megfosztja, midön a hegy alatti völgy még arany napfénynek örül. Illy fekvésének természetes következései hideg estek s korányok, késö nyár, kora ösz, nagyszerü égi háborúk. — Alatta délre, hol az erdöség végzödik, városokkal s falvakkal elhintett szép és nagy völgy, mellyet a Kralowa hegy zár. Egy a haza legnépesb vidékei közöl.

Egy kiess reggelen, a hegyi séta egyik pontjáról 16 helységet számláltam meg, mellyek közt Késmárk, a vidék fö helye, s hat városka a 16 szepesi városok közöli. De magasb pontról kétannyi torony is látható. — A lakosok tótokkal kevert ó szászok, nyelvöknek a szokott némettöl sokban eltérö sajátságaival.

Taval (1839) doctor Posewitz Sámuel, a 16 szepesi városok érdemes physicusa, hidegviz-gyógyintézetet állitott fel a gräfenbergi mintájára.

E gyönyörü helyért a természet mindent tett, emberi kéz ekkorig igen keveset. Egyszerü faházak, szük szobák, piperétlen butorok, mellyek Diogenes szükségein tul nem sok vágyat elégitnek ki.

Itt, hol a teremtés keze isteni hatalmának olly méltóságos emléket emelt. hol az ezüstös bérczkapocs által az eget a földdel összeköté, hol virágos ligeteket kopasz, meredek sziklák váltanak fel, a madarak énekei zúgó szirtpatakok dalával vegyülnek, a szelid és szép nagygyal s borzasztóval párosul : itt elenyészik az élet hiu ragyogványa, nevetségesb alakban tünnek fel annak bolondságai.

A nagyszáloki hideg-viz-intézet, ha hirre, s népességre nem is (julius végeig Gräfenbergben s Freiwaldauban a vendégek száma taval is többre ment 700-nál, s köztük 50 magyar), de felséges hideg vizére, orvosi gond- s figyelemre, pontos szolgálatra, s igen jó tápláló asztalra, valamint a környezö természet bájaira nézve felülmulja Gräfenberget. Az itteni egészséges levegö s jó viz teszi, hogy az öregkor legnevezetesb példái a tátrai vidéken jelennek meg, Szepes, Liptó s Árva megyékben. A hideg viz kitünö s csaknem hasonlithatlan erövel s hidegséggel bir, legmelegebb nyárnapdelekben is csak 4—5 foknyi, és a hely maga, éjszaki szelektöl a Karpátok óriáspaizsa által védetve, fris bérczi levegöje, füszeres illatárja, az örökös sétára s szabad légbeni mozgásra ellenállhatlanul ingerlö fekvése s bájos kilátásai által, maga a természet által látszik hidegvizgyógyintézetté rendeltnek.

A ki egyszer itt volt, többször is el fog ide jöni, s nem maga, hanem barátival, s az édes tiszta örömérzést, melly itt minden romlatlan kebelben él, nem fojtandja magában, hanem közli mindennel, kit hasonló benyomásokra fogékonynak hisz.

Isten adjon Pestnek a száloki vizböl csak egy kutat, s Tátrának a pesti napból néhány sugárt!"

Ezen kivül még sok szép van a „Kárpáti levelekben" Schmecksről, a mit ha mind egy betüig közölhetnénk is bizonyára örömmel megolvasná az olvasó; de e kevésre szoritkozván a kölcsönvétellel részünkről annyit irunk még ide, hogy e fürdöhely kiváltképen 1839 óta lön évről évre hiresebb, a midön a Sziléziában világhirre kapott graefenbergi vizgyógymódot ide átültette a fenemlitett orvos.

Ez idö óta minden nyáron népesebb fürdöközönség sereglett *Tátra füredre*, melly nevet az 1843-ik évi magyar vendégek adták neki, ünnepélyesen illy névre keresztelvén el a kellemetlen hangzásu Schmeckset. E név gyakran elöfordul azon korbeli lapokban, s most is jobban ráillenék, mint a másik.

A vendégek számát, melly egy vendéglös hibájából pár éven át nagyon megcsökkent, de ismét a régi jó gazda kerülvén vissza, most megint kellö arányra emelkedett, szépen szaporitják lengyelországiak, kiknek határától alig egy óra távolságban a virágzó fürdö, mellynek épületei szépen megszaporodtak azon idö óta, mellyben még arról panaszkodik T. L., hogy az érkezö vendégeket nincs hová szállásolni. ∞

Apró képek a szebasztopoli táborból.

A zuav. Azon fegyveres csapatok közül, mellyekből a franczia hadsereg áll, egyet sem irtak le annyiféleképen s olly sokszorosan. mint a zuavokat. Pajkos, mondhatni korhely, de jószivü, vitéz, s örökké jókedvü legény a zuav, s azért ollyanforma kedvencze az egész hadseregnek, mint nálunk a huszár. Legközelebb egy angol utazó igy nyilatkozik felöle: „Az *enyém* és *tied*" fölötti gondolkozása a zuavnak nem épen ment minden tévedéstöl. Enni innivalót elcsenni, korántsem tartja valami lelkiismeretes dolognak, s ollyan mulatságos bátorsággal, mondhatni szemtelenséggel hajtja végre csinyját, mint senki más; hanem aztán képes husz mérföldet is sárban vizben gyalogolni, s visszavinni vagy helyre pótolni a lopott jószágot, ha megtudja, hogy ollyan emberéhez nyult, a ki méltán igényelheti az ö rokonszenvét, avagy késöbben tapasztalt iránta barátságos hajlamot. Felettébb szereti a zuav a csent zsákmányt, de nem annyira a használért, mint inkább azon viszontagságokért, mellyekkel gyakran meg kell küzdenie, hogy valaminek birtokához juthasson. Mihelyt megszedte magát, bármilly életveszély között, tüstént elsö gondja, hogy mikép rázza le nyakáról a zsákmányt, bármilly nagy becsü legyen is az, s hová, merre tartson uj vadászatot ujabb prédára, mert neki kimondhatlan kedve telik abban, ha minél több efféle jól sikerült vállalattal dicsekedhetik. — Ha valaki a zuavnak bármilly csekély szivességet tön, az fényes jutalomra tarthat számot, mert a zuav képes egy pipa dohányért, vagy egy két korty *gugyiért*, mellyet szükségben nyujtanak neki, minden habozás nélkül odadni egy ékszerekkel tölt szekrénykét, a mellyet rövid idö elött valamelly prédára bocsátott városban életveszélylyel ragadott ki a lángok közül. Ha pedig ö tett valakivel jót, kerül fordul s már eltünt, vagy ha ezt nem teheti, arra is képes, hogy ugyanazt valamiképen megkeseriti, a kivel elöbb jót tön, csak hogy hálálkodását kikerülhesse.

Legörömestebb s legvakmeröbben lop a zuav, ha valamelly gyámoltalan beteg angol számára zsákmányol, mert „ez az istenadta John Bull sehogy sem érti ezt a dolgot, nem tud ollyan könnyü szerrel mint mi valamihez jutni, ollyan mint a gyermek, s hogy szeret bennünket, ezer villám! de mennyire szeret" igy szoktak a zuavok az angol katonákról egymásközt nyilatkozni. — Mintha most is magam elött látnék illyen korhely czimborát — mond az utazó angol. — Ö vezetöje, professora, barátja a hórihorgas angol gárdakatonáknak; mert a zuav bizonyos tekintetben nagyratartó, s csak igen ritka esetben pajtáskodik a sorkatonasággal. Mind a zuav, mind az angol gárdista büszkék egymás barátságára, a mit minden uton módon iparkodnak egymásnak tudtára adni. Az ö szóbeli értekezésök a minö mulatságos, még nagyobb mértékben megfoghatlan mind nekik, mind másoknak. Nem értik egymás nyelvét, s mégis egyre diskurálnak. Majd a zuav rohanja meg az angol nyelvet kificzamitott érthetlen szavakkal, majd az angol gárdista tekeri nyakát egy csomó franczia szónak, s a megszólitott körülbelül gyanitva hogy mit akarhat amaz, jól kimondja anyanyelvén az agyonkinozott szavakat, a mire ráismervén a beszélni törekvö, nagy örömmel mondja, hogy *oui, oui* vagy *yes, yes* (vui vui, jesz jesz = igen igen). A kis czimbora illyenkor leirhatlan pártfogói tekintettel nézi végig egy öles pajtását alulrol fölfelé roppant bö vörös bugyogójából, melly csaknem a lába fejét is eltakarja; ritkán összegombolt kék kabátját ide oda lengeti a szellö, s szörnyü nagy turbánja ugy félre van csapva egyik vagy másik fülére, hogy az ember nem gyözi eléggé bámulni, mint maradhat meg a fején, s hogy lehet, hogy minden lépten nyomon le nem billen a füle hegyéröl.

Muszka táncz franczia engedelemmel. Egy franczia lap szerint a mult hó végsö napjaiban történt, hogy általános csend lévén a szebasztopoli várörség néhány tisztje az öböl csucsán fekvö egy igen csinos nyári lakba mellyet számos lugos környezett, elöre zenészeket küldött, s délutáni 1 óra tájban maguk is megjelentek igen csinos társasággal, a mellynek egy részét deli nök tették. A franczia ütegektöl látcsöveken tisztán ki lehete venni mind a társaság irigylendö tagjait, mind a szándéklott mulatság elökészületeit, s természetes, hogy a vidám francziák, kik annyira

tanú, mert én sem láttam őket, ergo, ők engem a büdös életben soha nem láthattak.

Hogy ők láthattak volna engem, az olyan nevetséges, hogy... hogy mindjárt itt röhögöm magam hanyatt, összekacagom a nadrágom szárát, haha, olyan nevetséges az állítás, hogy ők engem láttak volna.

Hanem ha ráérnének most kis időre, és idekuporodnak mellém, akkor elmesélem maguknak én, mit mond a látásról a legnagyobb tudomány a világon, a metafizika.

Ami után egyből kiderül, hogy a beidézettek lószart se láthattak, nemhogy engemet, akinek a paripákhoz semmi közöm nincsen, az egyszer biztos.

A szemünkkel látunk, ezt jegyezzük meg jól elöljáróban, de csak akkor, ha nyitva a szemünk. Ha szemhéjunkat leengedjük, így, így, akkor semmit sem látunk. És most nem látok semmit, és ha elindulok a teremben, akkor nekimegyek az asztalnak, és beverem a térgyem, így, ha innen most továbbsántikálok, akkor nekimegyek az ügyvédemnek, vagy megbotlom, és hasra esek a bíró előtt, netán estemben megragadom a bíró palástját, és lerántom, így.

Ha felsegítenek, és visszavezetnek a helyemre, és rám parancsolnak, hogy nyissam ki a szemem, akkor, lássanak csodát, leporolom a nadrágom is. Mindez arra is felhívja a figyelmet egyúttal, hogy csukott szemmel ne botorkáljunk hülyén, mert balesetveszélyes. Ez olyan fundamentális felismerés, hogy beleíratom a KRESZ-be is, a mobiltelefonálgatás után. Közben tessék csak felfigyelni arra, milyen könnyedén használom az idegen szavakat és kifejezéseket is.

Mondhatom, egyszer a kabinetemben sötétben botorkáltam, de az olyan rossz élmény volt, hogy azóta mindig felkapcsolom a lámpát.

A lámpa fénye, akárcsak a Nap fénye, lehetővé teszi nekünk, hogy lássunk, meg a látóideg, meg a szaruhártya, meg a sárga folt, bár ennek említésekor mindig elpirulok. A természetes fény azonban jobb, mert attól bőrünk szépen, egyenletesen barnul, és nem kell azt a sok pénzt kiadni a szoláriumra.

BÁC
RIZ

MAKAI

A szerző újságíró, publicista

Százkét festmény jellemrajza

A Szépművészeti Múzeum gondozásában jelent meg Tátrai Vilmos művészettörténész könyve, Festmények párbeszéde – Szabálytalan tárlatvezetés a Szépművészeti Múzeum régi képtárában címmel. Az album százkét festmény (Tintorettótól Goyáig) „jellemrajzát" próbálja az olvasó elé tárni, olyan remekműveket, melyek hosszú évek alatt kerültek a múzeum tulajdonába.

Egy-egy múzeum falai közt képek százai kerülnek úgy egymás társaságába, hogy találkozásukat eredetileg senki sem tervezte – írja a szerző. E váratlan találkozások azonban az alkotások között izgalmas dialógusokat indítanak el, és a múzeumlátogatások annál tartalmasabbak lesznek, minél többet megértünk ezekből a párbeszédekből. Tátrai Vilmos most megjelent albumával ebben szeretne segítséget nyújtani a művészetkedvelőknek, hiszen olyan festményeket állít egymás mellé, vagy egymással szembe, melyeket az azonos téma, ritkábban az azonos műfaj köt össze egymással.

Tátrai Vilmos hangsúlyozza, hogy könyve nem vezető a Szépművészeti Múzeum képtárához a leghíresebb fő művek bemutatásával, és nem is művészettörténeti áttekintés a festészet valamely korszakának áttekintésével. Ő pusztán a képek között zajló párbeszédeket vetette papírra, melyek között a közös téma vagy műfaj az alap, és a szembeállított művek kölcsönösen támpontokat adnak a másik jellemzéséhez.

Ha egy festményt megpróbálunk megérteni, nemcsak az számít, hogy mit ábrázol, és hogy ki, mikor, hol és miért alkotta, hiszen a rajz, a színek, az arányok, a térábrázolás, a megvilágítás, a cselekmény bonyolítása és a kompozíció jellegzetességei – általában minden stílusjegy – szintén pontosan megragadható tények. Tátrai szerint, ahogyan valamennyiünk személyisége több és más, mint leírható tulajdonságok összege, úgy egy műalkotás egésze, szellemi energiatartalma is túl van a rögzíthető tényeken. A művészettörténész, noha úgy vélekedik, hogy a műélvezet szavak nélküli, mégis – ritka kivételektől eltekintve – csak akkor részesülünk az élmény ajándékában, ha fáradtságot nem sajnálva megtesszük a hozzá vezető utat. Ez az út pedig nem többől és nem kevesebből áll, mint megfigyelésből, tanulásból és befogadói érzékenységünk tudatos fejlesztéséről.

Dudás Éva

TÁTRAI VILMOS
Magyar Hírlap 2004. dec. 18. 12.

A TÁTRALOMNICZI REFORMÁTUS TEMPLOM ÉS KÖRNYÉKE. — Isabella Sharcsegassony fölvétele.

...NDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY. (Folytatás.)

...N. és **A. M. Williamson.**

... hinni, hogy túlzok, de esküszöm, ...unk tíz mértfölddel odább, megint ... a láncz. Ezúttal Rattray — ha jól ...m — könnyeket ontott. A mi Mary ...leti, arczán hideg keresztény megnyug... ...fejezése honolt, mintha mondaná: «Fel... ...ztam magamat érted és ezt teszem tovább ... mert ez a *kötelességem* (dűlt betűkkel); ...mbátor én mindezt előre láttam és meg is mondtam, hogy úgy lesz, stb.» Végtére a lánczot nagy erőlködéssel visszatették helyére és új horoggal megerősítették. Nagy gyorsasággal előre rúgtattunk nehány csalóka perczen át, de — részletekbe bocsátkozni nagyon egyhangú volna. Innen kezdve átlag minden órában érte valami baj a kocsit. A lánczok elszakadtak vagy leváltak; a hajtószijak, ha nem szakadtak, vagy nagyon rövidek, vagy túlhosszúk Pár mértföldön át tisztességes gyorsasággal haladtunk és baleset nélkül; de midőn egy felette hosszú dombon felfelé tartottunk, az út közepén a titokzatos «belső erő» ismét elfogyott és ott álltunk, mint a hajótörés menekültje, majdnem szemben egy kovácsműhelylyel, a honnan három termetes feketeképű legény szánakozó mosolygással lépett elénkbe.

«Fogadja fel őket, hogy taszítsák a kocsit», — szóltam egész kétségbeeséssel Rattraynek. A mint ő mogorván hátat fordított és engedelmeskedni készült, valami zúgó hangot hallottunk és egy automobil röpült, minket túlhaladva, fel a hegynek, körülbelől óránkénti tizenöt mértföldnyi sebességgel. Ezzel csordultig volt a pohár; én gyűlölettel, gonosz indulattal, könyörtelenséggel eltelve, ököllel fenyegettem az elénkbe került automobilt, a mikor ez udvariasan megállt.

Két ember ült rajta, mindkettőn bőrsapka és bőrkabát volt, a mint félig önkénytelenül vettem észre. Az egyik leugrott a kocsiról és visszaballagott hozzánk. Sapkáját levéve, szemével tőlem, de szóval — angolul — Mary pillanatban nyilsebesen haladt hegynek fel. Még életemben nem örültem úgy, mint mikor a domb tetején túl eltűnt szemem elől, a mi épen kellő időben is történt, a mikor a mi három kovácsunk nekivetette a hátát a kocsinak, hogy felfelé taszítsa.

«Tessék, *ez* aztán a jó kocsi, miss, — szólt az ördögi külsejű Rattray. — Napier-féle készítmény, *azzal* élvezet hajtani.»

Szerettem volna arczulütni mérgemben.

Mihelyt sik földön voltunk ismét, úgy látszott, hogy a kocsi új erőre kap. De még messze lehettünk Páristól, mikor leszállt az éj és szegényes olajlámpáink csak annál feltűnőbbé tették gyenge fényükkel a nagy sötétséget körülöttünk, minélfogva nem mertünk nagy sebességgel haladni. Még számtalanszor elszakadt a hajtószíj és fájt a szívünk, mielőtt sikerült, valamivel éji tizenegy óra előtt, a párisi sorompókon átjutni és nagy lassúsággal az Avenue de la Grande Armée-n keresztül az Arc de Triomphe felé tartani. Egyenesen az Elysée Palace hőfelhez hajtattunk, Rattray pedig a beste gépkocsit a *garage*-ba vitte, mely

nomalyból, minden szép terv ugyon volt arra. Mennyire örvendtem tehát, midőn reggel belépett Rattray és kegyeskedett értésemre adni, hogy immár megtalálta a sok bajnak legfőbb okát! «Az összekötő fémpálca, a mely a magnest hozza működésbe, kiugrott a helyéből és így a robbanások nem történhetnek kellő időben». Ezen lehet segíteni; ó pedig majd ügyel a láncokra és hajtószíjakra. Pár nap múlva útra készen lehetünk és abban a reményben indúlhatunk, hogy jobb szerencsével fogunk járni.

Ez a nyilatkozata annyira megörvendeztetett, hogy egy louisd'ort ajándékoztam neki. Később meghántam, de ez csak alárendelt részlet. Neked — bizonyára emlékszel rá — kábelsürgönyt küldtem: «Elysée Palace hótelben egy hétre, mindnyájan jól vagyunk»; és Mary nénivel együtt készültem minden bánatunkat a párisi örömpohár higítatlan borába fojtani.

Felette sok amerikai lakott a hótelben, közük nem egy ismerősöm, de Mary nénivel bölcsen hallgattunk az automobilról — nem úgy mint Londonban tettük, a hol folyvást kérkedtem gépkocsimmal és csak tervezett kéjutamról beszéltem. Oh én *szegény* kicsike!

Mrs. Tom van Wyck is ott volt és ő egy angol hölgynek mutatott be, Lady Brighthelmstone-nak, ki viscomtess, vagy micsoda, és a nevét így kell kiejteni: «Lady Brighton». Mintegy rövidlátó, lorgnetten át néz az embert, a mi kisse nyugtalanító, mert a kire rászegzi üvegét, az attól fél, hogy valami helytelenséget vesznek észre arczán. Kifint azonban, hogy a lady nagyon kedves. Nyájasan kifejezte azt a remélyét, hogy majd találkozunk Cannesban, hova haladéktalanúl szándékozik menni. Ott fia fog hozzá csatlakozni, a ki most gépkocsijún körutazást tesz és a Riviérán anyjával és nehány barátjával körülbelül két hét múlva remél találkozni. Mint Mrs. van Wycktől hallom, ez az úr, Honourable John Winston, nagyon csinos legény, de én haragszom rá, mert olyan automobilja van, mely fennakadás nélkül tud haladni.

A Párisban töltött hét folyamában nem irhatam rá. A kora reggeli ót
ember járt az utczán, de ak
volna ösze, nem lehetett oko
Az indulás gyönyörűen sikerült
log volt a Bois-n végiggördülni.
vettük utunkat, Versailles-on keresz
végre, gondoltam magamban, talán nem
kocsi hibája miatt tettünk oly kellemet
tapasztalatokat. Nem található tökéletes kocsi;
ezt még Rattray is megengedte. Valami jelen
téktelen rész elromolhatott a mienken és a
szegény szerencsétlent igazságtalanúl ítéltük
meg, nem érte szerkezetét.

Már kiértünk a Bois-ból és a Suresnes mellett emelkedő hosszú dombon felfelé igyekeztünk, midőn «kvik, kvik!» hangzású gyenge zaj vegyült, szinte belopózkodott gondolataim közé. Oly boldog voltam, érezve a kellemes szellőt, mely arczomat legyezte, hogy eleinte nem igen ügyeltem a neszre, de ez csak nem szűnt és mintegy kiterőszakolta a figyelmet. Ekkor eszembe jutott, hogy ezt a hangot már hallottam iszonyú emlékű pillanatokban.

«Azt hiszem, az az utálatos forgattyú megint kezd forró lenni, — szóltam én. Nem gondolja, hogy meg kellene olajozni?»

«Nem kell olajozni, miss, — válaszolt Rattray. — A forgattyú egészen rendben van. A nyikorgó hang miatt nem kell aggódni.»

Így hát nem is tőrödtem vele. Vagy húsz percig szépen gördült a kocsi, de akkor valami ropogott belsejében, mire mozdulatlanúl megállt. Csakugyan a forgattyútengelyben volt a hiba, mert egészen veresizzóvá lett. Ennek folytán a forgattyú kettészakadt, mint egy répa. Ez sokkal lesujtottabb és bizonyára sokkal büszkébb is voltam, semhogy Rattraynek szemrehányásokat tettem volna; pedig bizonyos, hogy semmi bajunk se történik, ha ő utána nézett volna, vajjon kellően működik-e az olajozó készülék.

Szerencsére kevéssel előbb egy téres *garage* mellett haladtunk el a Pont de Suresnes elhagyása után; oda szépen visszacseszkedtünk a lejtőn lefelé haladva, ámbár kocsim természe-

szabadalom

tes... kifejezését öltött, mint az előbbi alkalommal.

Egyszer-kétszer hümmögetett, aztán tudtomra adta, hogy az imént hallotta, milyen kellemetlen helyzetbe jutottam. Ajánlkozott tehát, hogy kocsiján Párisba hajtat, a mi csak pár perczet igényelne, elmegy oda, a hol *chauffeurim* a forgattyút meg akarta venni, megnézi, ott van-e az az ember, és ha igen, mi okból késedelmezik. Ha valami baj volna, majd visszajó és jelentést tesz róla.

Én azt válaszoltam, hogy nem szabad anynyit fáradnia, de alig hallgatott szavamra. *A garage* tulajdonosától megtudta, milyen kereskedést ajánlott ez Rattraynek, és mielőtt még tisztában voltam a történtek felől, a kocsi a két poros, bőröltönyű emberrel elrobogott.

Nem tehettem egyebet, visszamentem Mary nénihez, nem a legrózsásabb kedélyhangulatban.

A Napier-gépkocsi valószínűleg a lehető legnagyobb megengedhető gyorsasággal futotta

Tátray István dr
műv. tanácsos, műegyetemi ny. tanár
Sopron városrendezési
kérdéseit tárgyalta

Flock István: A soproni
nyári egyetem és annak
építészeti vonatkozásai.

MMÉE Kőzl
1939. 160. l.

Vászon. 34 × 43.

Ifj. David Teniers (1610—1690).

233. SZ. ANTAL KISÉRTÉSE. Jelzés a b

a: G. Val Pom.

: G. Val Pom.

5).

Brüsselben Arenberg Antal herceg tulajdonában, azután
agántulajdonba került. A művésznek hasontárgyu képe a

Illusztr. II. táblán.

OBÁBAN. Jelzés lent balra: F. Vinea 1878.

Illusztr. XIV. táblán.

.

NER"-HEGYSÉG.

Wellner 1824

Tátray Lajos, karikaturista, építész
Jánszky Béla 1884-1945.

1. „Aki a szívét a gomblyukában hordja" — Jánszky Béla, Tátray Lajos karikatúrája. Megfagyott Muzsikus. 1905

1

2. Jánszky Béla–Tátray Lajos: a pécsi országos kiállítás népművészeti és háziipari pavilonja, 1904. (terv.)

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 51-old.-52-old.

TATRAY *Lajos*, festő, iparművész és építész, * Mezőhegyes 1885 márc. 5, † Budapest 1909 ápr. 14. A Józsefműegyetemen tanult. Interiőröket, bútorokat, síremlékeket tervezett; az utóbbiak közül említésreméltó Bartha Miklós síremléke, melyet Kallós Edével közösen készített. Tervezte és építette a pécsi orsz. kiállítás épületeit.

IX.

Ex-Lg II. 524 l

II.

FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK STB.

207. HÁLÓ-SZOBA.
TERVEZTE TÁTRAY LAJOS,
KÉSZÍTETTE FÜREDI BERTALAN.

CHAMBRE À COUCHER.
PROJETÉE PAR L. TÁTRAY.
EXÉCUTÉE PAR B. FÜREDI.

205. ÚRI DOLGOZÓ-SZOBA.
TERVEZTÉK FEJÉRKÚTHY ÉS DÓSA.
KÉSZÍTETTE RADÓCZ JÁNOS ASZTALOS ÉS
KERESZTESSY KÁROLY KÁRPITOS.

CABINET DE TRAVAIL.
PROJETÉ PAR FEHÉRKÚTHY ET DÓSA.
EXÉCUTÉ PAR J. RADÓCZ, MENUISIER
ET CH. KERESZTESSY, TAPISSIER.

Tátrai Lajos festő.

Népszava XXXVII.1909 ápr.16.
90 sz.5 lap.
Müvészet,irodalom,hir.
Elhunyt müvész.

Tátrai Lajos tehetséges fiatal festő és épitőmüvész meghalt.

Tátray Lajos

K.

A Magyar Építőművészek Szövetsége által a Wellisch-alapból kitűzött pályázaton, amely műegye-

temi hallgatóknak szólt s amelynek tárgya egy sziklasír tervezése volt, a 200 koronás első díjat Tátray Lajos, a 100 koronás második díjat Román Ernő kapta.

Művészet 1905.

202–203. l.

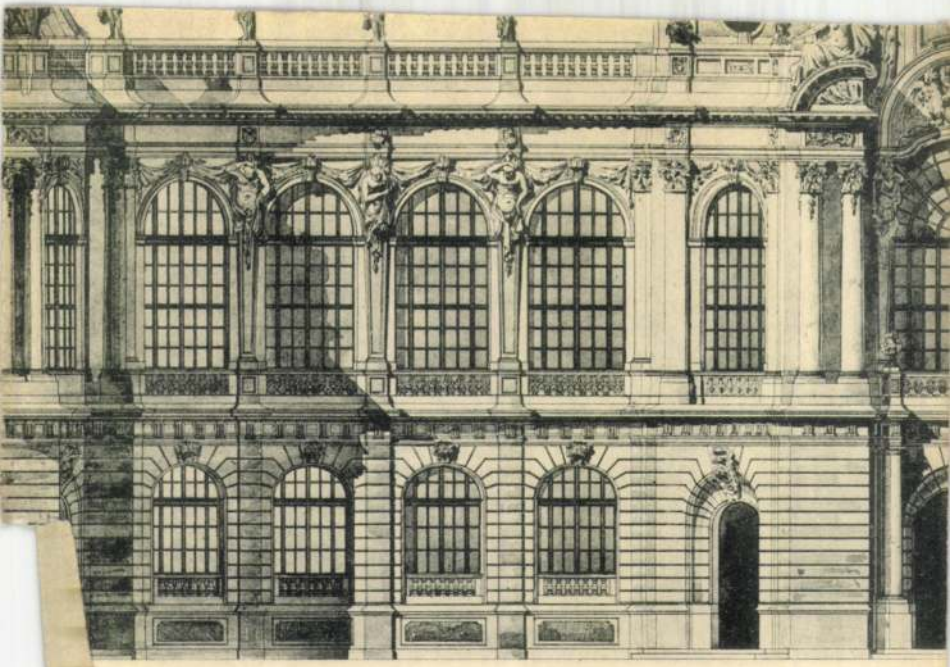

Az ezredéves országos kiállítás történelm

Tervezte *Alpá*

Tátray Lajos
épitém

l.
Bierbeptört
265. l.

Tátray Sajós

építész

a bécsi építészeti kiál-
litás magyar osztalya
Terverte fenti 1908

A Hár. 1908.

92-1.

Meggyel

Feladó: **M. Kir. Központi Illetményhivatal. Budapest. 1.**

ÉRTESITŐ SZELVÉNY.

Műemlékek Országos
Bizottságának.
Budapest
IX. ker. Rákos-utca

PÓTUTALVÁNY

69 P 50 f

Esedékessége:
1935. azonnal

A felvevő postahivatal keletbélyegző lenyomata:	Bevételi szám:	Postai előjegyzések
A. M. KIR. POSTA KÖZP. SZÁMV. 935 AUG. 16. H BUDAPEST	000753	

Tátray Lajos

K.

A budapesti kerepesi temetőben felesítendő Halmos János-síremlék pályázatán az 1000 koronás első díjat *Sárkány* István, az 500 koronás második díjat *Tátray* Lajos építészek nyerték el.

Magyar Építőművészet

1907. 11. sz. 18. l.

Tátray Lajos K.

XV. KÁPOLNA

Kiállítja a „Műhely" ♥ Tervezte: Tátray Lajos.

Czélja, hogy egy főpap vagy főúr imahelyét mutassa be. Alaprajzi megoldásában, térelosztásában a kiállítás czéljának megfelelően alakul. Tervezőjének feladata volt, hogy az adott térben megfelelő keretet adjon a benne kiállított tárgyaknak

A kápolna minden darabját a „Műhely" tervezte és készítette; ezzel be akarja mutatni, hogy a tervezőművészek és iparosok együttműködése, az iparos és a czélszerűen, helyesen megmunkált anyag együttvéve egy harmonikus, ízléses mű megalkotásának feltételét képezik (T. L.)

BERENDEZÉSI TARGYAI:

OLTÁR. Tervezte Tátray Lajos. Készítették: a famunkát Mayböhm József és fia, a menzát műkőből Hämmerle és Társa műkőgyáros. A Mária-szobrot Pásztor János mintázta. Az oltárterítőt tervezte és készítette Dekáni Árpád.

ORGONA. Tervezték Fehérkúty Bálint és Dósa Lukács. Készítették Angszter József és fiai (Pécs)

Iparmű, 105 Társ. egyházm. kiáll. 1908.

KERESZTELŐ MEDENCZE. Tervezte Tátray Lajos. A kőmunkát készítette Hämmerle és Társa műkőből; födelét kovácsolt vasból Imregh Pál műlakatos. ♥

ÜVEGABLAKOK. Tervezte Muhits Sándor. Készítette Majoros (Mayböhm) Károly ♥

ÜLŐBÚTOROK ÉS IMAZSÁMOLY. Tervezték Fehérkúty Bálint és Dósa Lukács. Készítette Mocsay József ♥

KAROS GYERTYATARTÓ. Tervezte Wiegand Ede ♥

GYERTYATARTÓK. Tervezték Fehérkúty és Dósa ♥

ÖRÖKMÉCSES. Tervezte Tátray Lajos ♥

Valamennyit készítette Imregh Pál ♥

NÉGY FRESKÓ A SZENTÉLYBEN. Vázlatok. Festette Muhits Sándor ♥

FALFESTÉSEK. Tervezte Tátray Lajos. Festette Bobitsch Arthúr ♥

MÁRIA, JÉZUS. Mozaiktervezetek. Festette: Bobitsch Arthúr ♥

Az installáczió famunkáját Hosszú István asztalos, kárpitos munkáját Pauncz és Kovács végezték. ♥

TÁTRAY LAJOS

nincs meg, minden ötödik emberben sincs meg, akik a végtelen fölény biztos tudatában ülnek kávéházi művészasztaloknál, an'chio sono architetto. Ezek ismerték dekoráló kedvét, különös vonzódását a pikturához, azt az örömet, ami apró holmik, iparművészeti dolgok tervezésében talált kielégülést. Ezek beleláttak rajzmappáiba, észre-

vették egy-egy odavetett, gyorskezű rajzban talentumának fölcsillanásait, és ha első megnyilatkozási formái nem is az architektura, hanem egy csomó kép és diszítő, iparművészeti arrangement — ők tudhatták, hogy miféle művészenergia élt Tátray Lajosban. Oly energia, amelyből a nem közönséges, ritka és megmaradó dolgok keverődnek ki, amelyről sejteni se lehet, hogy hová ért volna, mit talál meg, mit produkál alkotásra hangolt pillanatokban, s amelynél csak érezni szabad, s nem meghatározni, megmérni szavakkal, hogy mi az a veszteség, az a lucrum cessans, ami hirtelen és annyira korán elmulásával történt, egy szomorú, őszbe illő áprilisi napon.

Tátray Lajos Mezőhegyesen született (1885 márc. 5.). Iskoláit egész a négy középiskoláig itt végezte, majd a felsőbb négyet Budapesten (VII. ker., Barcsay-utcai főgimnázium). A műegyetemre iratkozva, mint műegyetemi hallgató, harmadéves korában már pályadíjat nyer. (Magyar Mérnök- és Építészegylet Wellisch palyázatának első díja, sziklasír-tervezet.) Ugyancsak ez időtájt lennt járt Kalotaszeg vidékén, ahol igen sok népies, iparművészeti és építészeti felvételt csinált. Egy hálószobája ki volt állítva az Iparművészeti Társulat 1907. évi tavaszi kiállításán, egy ebédlőterme ugyancsak a iparműv. társ. kiállításán, Debrecenben (1909). Pályázott Kallós Edével a Szabadságharc-szoborra, Gárdos Aladárral a Kossuth-szoborra, Kallóssal együtt csinálta a Bartha Miklós-síremléket. Rendezte az 1908. évi bécsi nemzetközi építőművészeti kiállítás magyar csoportját s csinált magánosoknak vagy hat síremléket. Sokat dolgozott együtt Janszky Béla építőművésszel. Ezek a közös terv alapján végzett munkák: az Iparművészeti Társulat Karácsonyi bazárjának installációja (1906), az Iparműv. Társulat 1907 tavaszi kiállításának installációja, 1907-ben a pécsi orsz. kiállításon három háziipari és néprajzi pavillon, ezenkívül egy csomó apró terv. Legutóbb egy képe volt kiállítva a Képzőművészeti Társulat 1898/9. évi téli tárlatán. A halálos baj Berlinben érte. Meghalt Budapesten, április 14-én.

Művészet 1909

zás félelmétől külföldre menekült, Zürichbe, majd Párisba, innét Londonba. Csak akkor jöhetett haza, amikor a király, negyvenéves uralkodói jubileuma alkalmából az összes katonaszökevényeknek amnesztiát adott (1908). Ezeket a külföldön töltött éveket folytonos studiumra fordította.

ápr. 15" és a „Predestinatio" jeligés műveknek ítélték; szerzőik Kauser József, Nagy Károly, Tóásó Pál és Magyar Vilmos; a harmadik díjat Lechner Jenő és Warga László műve nyerte el.

Az első Horvát Takarékpénztár eszéki palotájának terveire kiírt pályázaton a biráló bizottság a kitűzött első díjat nem adta ki. A második díjjal Sunko Dénes, a harmadik díjjal Fischer Ignác és a negyedik díjjal Baszel és Droják zágrábi építészek terveit tüntette ki. Ezeken kívül megvette Axmann és Domés építészek pályaművét.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításán a Társulati 4000 koronás díjat Zala György „Háború" című szoborműve, a 450 koronás Harkányi-féle díjat Sámuel Kornél „Tanulmány" című szobormüve kapta.

VÁGÓ DEZSŐ rajzolta a 260. és 261. oldal fejléceit.

KŐVÁRY SZILÁRD rajzolta ennek a füzetnek többi fejléceit.

KÜLFÖLDI KRÓNIKA

A SZÁZÉVES MÜNCHENI AKADÉMIA. Május havában fényes ünnepségek között ülte meg a müncheni akadémia alapítása százéves évfordulóját. Művészetünket sok szál fűzi hozzá. Hisz csak a millenniumi kiállítás 150 magyar festője közül 82 ott nyerte felsőbb kiképeztetését. Ilykép az akadémiai tanításnak minden irányváltozása visszatükröződik a magyar művészetben. A Napoleon kegyelméből bajor királylyá lett választófejedelem I. Miksa 1809-ben akadémiává szervezte a kis müncheni rajziskolát, mely csekély javadalmazásával (évi 3000 forint), közepes tanerőivel, nem sok eredményt mutathatott fel. Az új király a párisi, düsseldorfi és berlini akadémiák mintájára szervezte, élére Langer János Péter festőt állította, aki fiát, Róbertet vette maga mellé s nehány jelentéktelen festőmesterembert (Hauber, Dillis, Kellerhoven, Seidl és Lamine nevűeket), mindenkép arra törekedve, hogy tanítványaival a hagyományt megismertesse. Az első időkben valami nagy eredményt nem is mutathattak fel. Csak mikor a jeles freskófestőt, Corneliust sikerült az akadémia igazgatására megnyerni, 1824-től kezdve áll a müncheni akadémia a fejlődés élére s tekintélyét sikerült mindmáig megőríznie.

Cornelius nagy, egyéni ereje hatalmas erővel nyomta rá iskolájára a maga művészi felfogásának bélyegét. Első dolga volt kipusztítani minden emlékét a régi, becsületes részletfestési tanulmányoknak, hirdette az eszmények, gondolatok pathetikus megnyilatkozásának és formába öntésének fontos-

A WIENI NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZETI KIÁLLÍTÁS.

SZÍNES RAJZOK, grafikus lapok és fényképek százai töltik meg a Gartenbau parkringi termeit. Két világrész építészei jöttek össze, hogy ki-ki elmondja a mondanivalóját az építészeti rajzok kissé elvont, de a megértőnek nagy szépségeket adó nyelvén. Az utolsó 10 év arkitektúráját ismerjük meg eredeti rajzaikban, avagy tudomást szerzünk egy-egy villanásról, mik lelkekben születnek és megmaradnak vonalak és formák ritmusának — fehér papiron.

Nem az arkitektura lényegét kapjuk, ahol formák rajzolódnak le és jelennek meg később a térben végtelen pozitivitással, kiállításban vagyunk, ahol érdekel bennünket egy-egy terem megjelenése, az uralkodó hang, ami a rajzok során végigcsendül és karaktert ad már nem is egy teremnek, hanem egy fajnak, egy nemzetnek. És most, a keresés, a forrongás világában, amikor annyi vitát hallunk arkitekturáról, érdekesnek látjuk, hogyan csinálja egy-egy nemzet az ő kiállítását.

Az angolok érzik az arkitektura nagy pozitivitását és fényképekkel van tele termük. Mintha irtóznának minden megvesztegető, tetszetős rajztól, mintha mutatni akarnák minden kis vonal leszűröttségét és helyességét a természetben.

A német termeket is a mélyen átgondolt és megértett rajzok serege tölti be. Jellemző majdnem minden lapon a monumentalitás keresése, a sok eszmei tartalom, a szimbolizmus, nagy elmélyedés és stilizáló törekvés. Valami ős germán erőt látunk itt és csodálatosan finom kifejezéseit mindezeknek. Az uralkodó hangulat nagyon megfelelő előadási eszközt talál a szénrajzban és gyönyörködhetünk olyan grafikailag is tökéletes dolgokban, mint a Wilhelm Kreis hídja, síremléke és Bismarck-emléke, Martin Dülfer színháza, Emil Schandts, Bruno Schmitz, Schumacher rajzai stb.

Az osztrák termek összhangját és kiváló rajzaik érvényesülését bántja a túlzsúfoltság. A rajzok roppant mennyisége között nehezen érvényesül egy-egy terv szépsége. Nagy kvalitásaival megfog Ohmann tanár Karlskirchen-Platz rendezése, Otto Wagner rajzai és temploma a biztosságnak és saját igazának valami szuverén fölényével; azután kedvünket találhatjuk sok-sok rajzban, amik talán elsősorban rajzok, artisztikusak, kedvesek és a rajzbeli bájtól alig megközelíthetők.

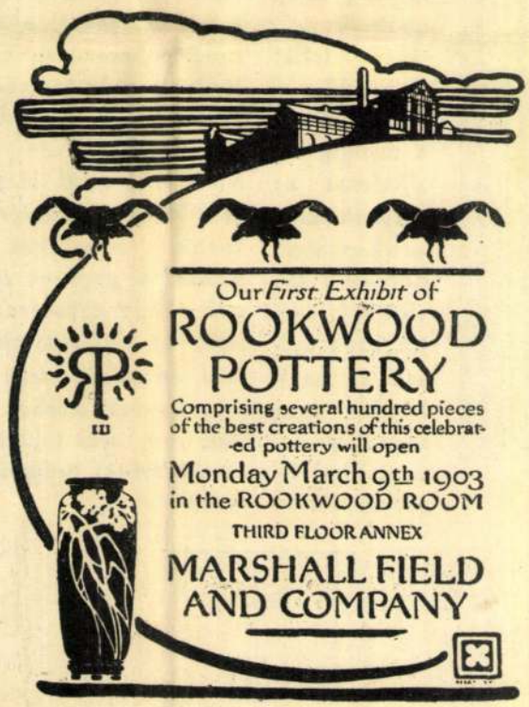

AMERIKAI PÉLDA: A RAJZ ÉS SZEDÉS ÖSSZHANGJÁRA.

Itt vannak végül a poéták is, akik sokat éreznek is, amikor gondolkodnak, akik amellett, hogy érzik a gyönyörűségét a világos és helyes szerkezetnek, örömüket találják a formák színeinek térbeli játékában is, vagy akik régi legendákat vélnek hallani, mikor egy templom bejáróját tervezik. A svédekre és oroszokra gondolok most és egy lépéssel tovább, a kiállítás legszebb rajzaira, az elgondolásban és rajzolásban egyaránt nagyszerű finn parlament terveire, Saarinenéktől.

A svédek terme csupa derű, csupa ke-

Magyar Iparművészet
1908. évf.

téved, mert másolni nem lehet, csak újat kigondolni, új célra, új csoportosításban. Sem Morrist, sem a régi mesterek megcsodált műveit nem lehet mintáknak venni. Azok csak arra jók, hogy felnyissák a szemet. Rajtok keresztül csak kutatni kell azt a szellemet, azokat a módszereket és elveket, amelyekkel a művészi munkát a nyomdászatban létrehozták. És ha azt megértettük és megérttettük, akkor annak megfelelőleg kell dolgozni. Csodáltassuk meg az ifjakkal, amit a régiek csináltak, de fürkésztessük is ki, hogy mit hogyan csináltak, figyelmeztessük aztán a jelen anyagaira és tekníkáira, s azonközben ki fog fejlődni a képesség az újabb alkotásokra is. A tudomány és a művészet hagyományainak feltárása tehát csak addig a fokig hasznos, a meddig az alkalmas az egyének szaktevékenységét növelni. Akik előttünk éltek, azok hosszú és nagy küzdés árán szerzett tapasztalatokkal figyelmeztetnek bennünket, hogy milyen úton járjunk. Csak meg kell tudni érteni ezeket a figyelmeztetéseket s akkor azt fogjuk találni, hogy a képzelőtehetség, ízlés, színbeli és formai találékonyság rejtett forrásai felfakadnak a nyomdász-iparművészet számára is.

KÉSZÜLT A CHIKAGOI INLAND PRINTER NYOMDÁSZISKOLÁJÁBAN.

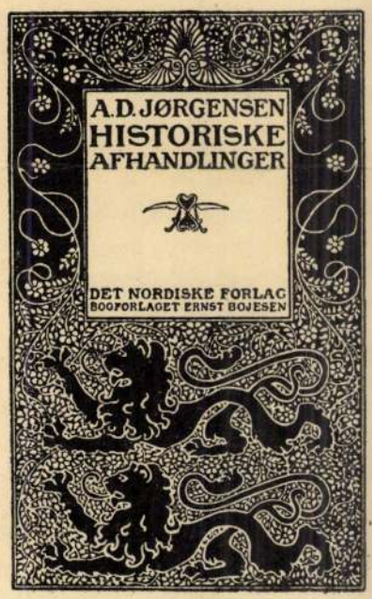

NORVÉG PÉLDA: A SZEDÉS ÉS KERETDÍSZ ELRENDEZÉSÉRE.

A jövő biztositéka csak ez lehet, szemünk csak azt keresse, a lassan kibontakozó, de dicsőséges jövőt, ahol a munka a maga erényeivel koronázza meg készitőjét. Ne neveljünk vergődő foglyokat a művészet számára, hanem igaz nyomdászokat — iparművésznyomdászokat — akik képesek a maguk korlátjain belül is szárnyalásra, akik a sokféle nyomdászmatériát, legfőképen pedig a betüket, vonalakat, koczkákat és pontocskákat, a papirost és a színeket úgy rendezzék el egy egységes alkotás érdekében, hogy azoknak az adott elemeknek formai és színbeli díszitőképessége legjobban kiaknáztassék. Ne üzzünk elérhetetlen ideálokat, de valósitsuk meg ami tőlünk telik, s akkor gazdag lesz lelkünk, örömteljes az életünk és művészi a munkánk.

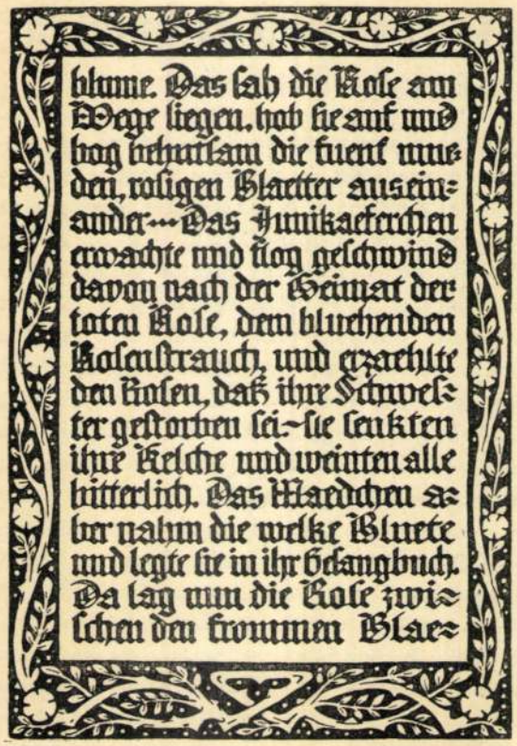
blume. Das sah die Rose am
Wege liegen, hob sie auf und
bog behutsam die fuent mue-
den, rosigen Blaetter auseinander.... Das Junikaeferchen
erwachte und flog geschwind
davon nach der Heimat der
toten Rose, dem bluehenden
Rosenstrauch, und erzaehlte
den Rosen, daß ihre Schwester gestorben sei.- sie senkten
ihre Kelche und weinten alle
bitterlich. Das Maedchen aber nahm die welke Bluete
und legte sie in ihr Gesangbuch.
Da lag nun die Rose zwischen den frommen Blae-

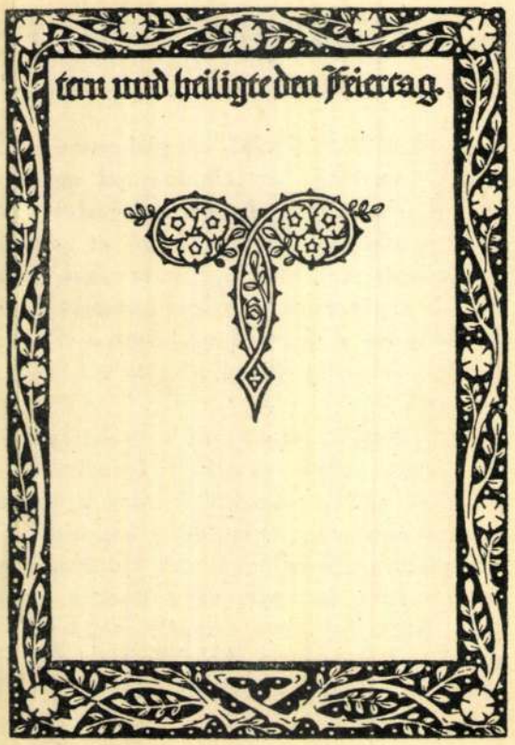
tern und heiligte den Feiertag.

OLDALLAPOK AZ EGYSÉGESEN KIÁLLÍTOTT KÖNYVBŐL.
RAJZOLTÁK, MARATTÁK, NYOMTÁK ÉS KÖTÖTTÉK A LIPCSEI NYOMDÁSZSZAKISKOLÁNAK NÖVENDÉKEI.

dély és mégis monumentalitás. Ostberg Ragnar templomai, Boberg postaépülete, Dahlender karcai és középen egy bájos kis modell Wahlman Lars Engelbrechtskirche-jéről ritka összhangot és gyönyörűséget adnak.

Az oroszok lehetőleg egyszerűen rajzolnak, rajzaik komolyak, szűkszavúak, de ahol helyenkint a szín hangjai megcsendülhetnek, ott gazdagok, mint egy szép orosz mese. Az egyszerű, logikusan szép előadás nagymesterei Pokrowsky és Kossjakow tanár.

Nem komoly dolog összehasonlitást tenni az utóbbiak és a Schmitzek, Dülferek és Kreisok művészete között. Érzésbeli különbségek ezek, tradiciók és tradiciók átszűrődései.

A magyar épitészetről teljes képet ezen a kiállitáson nem kapunk. Talán éppen ez az utolsó 10 év nagy küzdés ideje volt a megállapodottak és a keresők között és ez utóbbiak nagyon kis számmal vesznek részt a kiállitáson.

Termünkön meglátszik, hogy szeretjük a szint, a virágot, rajzaink talán kissé nagyon is szinesek és nagyon is szépek, kevés rajzolásbeli stilussal. A bemutatás nem éppen szerencsés módja mellett is kimagaslik a Halászbástya nagy szépsége.

Iparművészetet keveset látunk a kiállitáson. A Werkstätte nagyizlésű művésze J. Hoffmann, egy sok finomsággal, biztos tudással megoldott szobát állit ki; tőle van az első nagy terem installációja, mely üresen arányaiban igazán nagystilű volt. Az oroszok állitottak ki még egy pár szép darabot, a népművészet átszűrt ornamentikájával és formáival, miken ugyanazok a mély megértések és szépségek vannak, mint az arkitekturában. A magyar csoportban pedig sokakat megállit Zsolnay eozinja és Körösfői szines szép szőnyegei.

TÁTRAY LAJOS.

A MODERN ÉREM- ÉS PLAKETTMŰVÉSZETRŐL.

IRTA: CSÁNYI KÁROLY.

A MODERN ÉREM- és plakettművészetről szeretnék ez alkalommal egyet-mást elmondani. Az éremművészet multját nem szükséges, hogy e folyóirat olvasóival megismertessem, mert bizonyára sokan olvasták Ráth Györgynek* az Iparművészet Könyve I. kötetében e tárgyról megjelent, a világirodalomban is párját ritkító jeles és beható tanulmányát.

A modern emlékérmek sajátságait először ama római érmeken ismerhetjük fel, amelyek az V. századtól kezdve a nyilvános játékok és versenyek emlékére készültek. Ezek tekinthetők a modern érmek tulajdonképpeni őseinek. Az éremnek ugyanis az a rendeltetése, hogy valamely személy vagy esemény emlékét megörökítse. Az előlapon (avers) legtöbbször az illető személy arcképe, a hátlapon (revers) allegorikus, szimbolikus vagy történeti jelenet van domborműben ábrázolva.

Az érmet verőtőkével állították elő. E verőtőke úgy készült, hogy rövid, egyik végén meglágyított, szabályos acéldarabba az éremvéső belevéste az érem negatív alakját.

A renaissance-stílussal az érem-művészetnek új és fényes korszaka kezdődik. Az olasz renaissance mesterei érmeiket öntés útján állították elő, nem pedig verés útján, mely utóbbi eljárás a kompozíció szabadságát, az egyéniség érvényesülését és az érem nagyságát meglehetősen korlátozta. A renaissance-mesterek az érmet viaszból megmintázták. Ez az anyag hűen követi a művész formáló kezét és így hűen tükrözi a művész egyéniségét. A kész mintázatot öntőformával vették körül és ebbe bocsátották bele az olvasztott bronzot, ólmot vagy ezüstöt, mely a viaszt felolvasztván, annak helyét elfoglalta és a mintázat minden finomságát követte. Az így nyert érmet, ha hiba volt rajta, cizellálni kellett. Voltak azonban mesterek, kik az öntés technikájában olyan jártasságra tettek szert, hogy az érem kifogástalanul került ki az öntőmintából és így az eredeti minta minden szépséget feltüntette. A felületet rendesen meleg-barna patinával vonták be. Ilyen eredeti, egykorú öntvény vajmi kevés maradt fenn és a legnagyobb múzeumok büszkeségét képezi. Ez alkotásoknál az éremvéső feleslegessé vált, a művész egyéniségének érvényesülését tehát semmi sem akadályozza; így lesz az érem a nagy alkotásoknak egyenrangú társává, sőt népszerűségben versenyez azokkal.

Ennek az eljárásnak megvolt azonban az a hátránya, hogy az érmet nem lehetett oly könnyen nagy számban előállítani, mint verés útján. A XV. században kizárólag az öntött érem uralkodik, míg 1550 táján már ismét a vert érem van túlsúlyban.

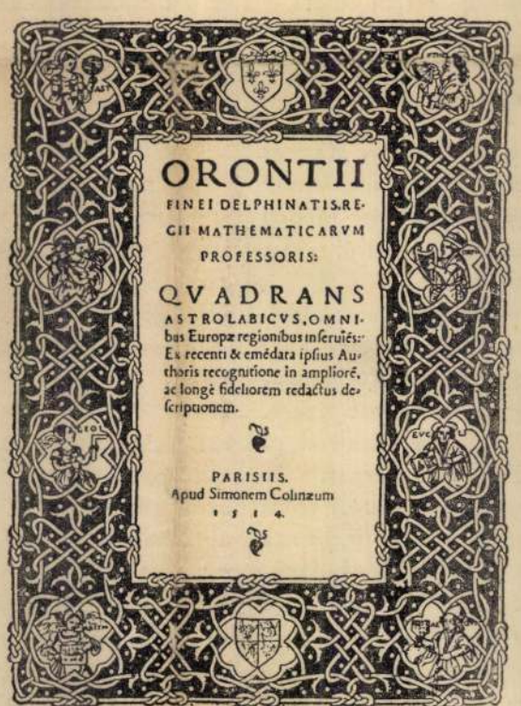

CÍMSZEDÉS ÉS KERETDÍSZ ÖSSZHANGJA EGY XVI-IK SZÁZADBELI FRANCIA NYOMTATVÁNYON.

* Ráth György: Az Iparművészet Könyve. Három kötet. Kiadja az Athenaeum. — Ára 36 korona.

hozzáértő ember mennyit fog elmagyarázni tudni abból az eredeti rajzból, amit vetített képen ugyan bajos volna. De vannak dolgok, amiket vetített képekkel lehetetlen érzékeltetni. Hol van az az ékesszóló előadó, aki a velencei festők színeinek tüzét, Munkácsy koloritját, Whistler tónusfinomságait vetített képeken meg tudná éreztetni a hallgatósággal. Ez csak eredeti képeken lehetséges. És ismételjük, ha ez vagy az a korszak vagy festő hiányzik is a gyűjteményből, ez ne kedvetlenítsen el, hisz a célunk nem az, hogy a nagyközönség mindent tudjon és lásson, hanem hogy sok jó kép bemutatásával emeljük a közönség ízlés és műérzék nivóját. Sok eredeti és jó kép bemutatása: ez a fő. Nem, hogy teljes képe legyen a művészeti fejlődés minden szakáról a laikus nagyközönségnek. Ez lehet kivánandó dolog, de célunknak nem integráns része. Az út, amelyen haladnunk kell, egy szóba foglalható, össze — egy kitünő esztétikusunk szava —: „szemkultura"!

Per tangentem említjük meg, hogy a középiskolai művészi oktatás rég vajudó kérdését is tán meg lehetne oldani olyképen, hogy a tanuló ifjúságot — a középiskolai Uránia-előadások mintájára — előleges rövid magyarázat után — havonta egykétszer elvinnék egy délelőttre vagy délutánra a Múzeum egyes termeibe. Meg vagyunk győződve arról, hogy ha a középiskola érettebb növendékei hozzáértő tanárok esetleg a múzeum egyik másik szakemberének kalauzolása mellett havonta egy-egy termet végig néz, az év végén többet fog tudni — és az ifjuság pszichéjét ismerve — jobban fog a művészet iránt érdeklődni, mintha esztendőkig tanult volna száraz művészettörténetet vagy másolt volna unalmas gipszmintákat.

A jövendő műpártoló közönsége a középiskolai ifjak tehetősebb részéből fog kikerülni, a nagyközönség érdeklődő része, pedig már ma is mindjobban támogatja a művészetet, lelkében kikristályosodni érezve az artisztikum szükségességének érzését. Ezért tartjuk helyesnek az érdeklődést a ma és jövendő műpártolóinak keblében erősíteni és tudással megalapozni. Ezt a célt gondoljuk elérni rendszeres, könnyed stilusú, képbemutatásokkal egybekötött népszerű művészeti előadások útján.

A Szépművészeti Múzeum igazgatósága, amely sokszor jelét adta, hogy a kor szavát megérti, azt hisszük most is készséggel támogatná az ilyen irányú terveket. A nagyközönség érdeklődő támogatásáról biztosít a múzeum- és tárlatlátogatók mindegyre növekvő tömege.

A középiskolai ifjúság vezetőiről pedig feltesszük, hogy az ilymódon rendezendő szemléltető művészeti előadások pártolásával hozzájárulnak a nagyközönség és az ifjúság — a jövendő műpártolójának — ízlésnemesítéséhez, illetve egy differenciáltabb műérzék elterjedéséhez. Befejezzük ezen felszólalásunkat azzal az igazsággal, amivel kezdtük. Minden művészet fejlődéséhez két faktor kell. A magyar művészek megteszik kötelességüket, a magyar föld szül erős alkotótehetségeket; de a másik tényezőnek, a ma és a jövendő műpártoló közönségének műérzék nivója emelkedésével láthatjuk csak biztosítva a magyar művészet nyugodt fejlődését. Ehhez a nivóemelkedéshez pedig erősen hozzájárulnának a múzeumokban tartandó művészeti előadások. POGÁNY GYÖRGY

TÁTRAY LAJOS. Fiatalon, alig huszonnégy esztendős korában halt meg Tátray Lajos, Budapesten. Művész volt és huszonnégy esztendős: oly kevés az, hogy majdnem semmi, ha arról van szó, hogy mit csinált, mit hagyott maga után, amit megőrizzenek, amire úgy tekintenek az emberek, mint egy lélekkel teljes kifejeződni akarás dokumentumaira. Valami más jelző kell tehát ide, ahhoz a pár évhez, amellyel elmult, amelyekben mind öntudatosabban kezdett ráeszmélni arra, amivé lenni akart. Azt mondanánk, ha keresnénk efféle jelzőket, hogy ragyogó, tavaszias fiatalság volt ez, a legszebb fiatalság, a szűz örömök és első merész mámor kora. Huszonnégy év: még semmi leszűrődés, még semmi kialakult eredmény, pozitiv megtalálása valaminek, még csupa kezdés, röpülni akarás, készenállás egy elugró startra, de hozzá kell tenni mindjárt, hogy gyönyörű kezdés, csupa igézet, oly start, amely holnap, egy legközelebbi váratlan percben már heves tempóban tör nagy célok felé. Ha szabad használni azt a hasonlatot és nem ártunk vele Tátray szubtilis emlékének, akkor a hajós volt ő, aki még nincs bennt a tengeren, szélcsöndes vizeken evez, de már hasítja a vizet, izmos csapásokkal, már fönt vannak a vitorlái, fönt vannak, beléjük kapott a szél és kergeti-kergeti őket.

A közönség, a nyilvánosság, a művészet iránt érdeklődők szélesebb köre mit tudjon róla? Mit tudjon arról, hogy bár kiállított egyszer vagy kétszer, képeket állított ki, hogy bár szerepelt iparművészeti tárlatokon, valójában építész volt, annak készült és az volt, ami nem produkál csodagyermekséget, amivé legkésőbben és legnehezebben lesznek az emberek. Néhány művész, aki közel állt hozzá, néhányan, akikkel eldiskuráltak az ő halk és mindig szemérmes hangján, akikkel kicserélte gondolatait, álmait, jövőre való tervezgetését, néhányan, hozzá hasonlók, akikkel együtt élt, együtt nézett a sötét alkonyi fénybe Kalotaszeg apró házai közt: ez volt az ő nyilvánossága. Szűk és kis publikum, úgynevezett intim, zárkózott kör, amely nem adhatott viharos tapsokat, de amit adott, az sokatjelentőbb volt, mint minden nyitott ablakon behallatszó újrázás. Ezek, csakis ezek tudhatták, hogy halvány, sokszor melancholikus arcának csillogó szemei mögött, törékeny, gyönge fizikumában oly képesség lobogott, amit csak úgy véletlenül, még annyi szorgalom és okos stréberség folytán se lehet elhozni a műegyetemről, ami

Művészet 1909

HAZAI KRÓNIKA

MŰVÉSZETI ELŐADÁSOKRÓL. Ismert, sokszor bizonyított igazság, hogy egészséges művészeti fejlődéshez két faktor szükséges: tehetséges művész, aki alkot és megértő közönség, amely a művészetet szeretetébe fogadja és prosperálását anyagilag is lehetővé teszi. A magyarság pár évtized óta erős talentumokat, egy-kétszer világhíressé lett nagyságokat adott a művészetnek. A helyes irányú művészeti fejlődés másik tényezője, a nagyközönség, csak most, — műérzékének fejlődésével, illetve a fejlődöttebb műízlés terjedésével — ért el odáig hogy a művész erkölcsi és anyagi tekintetben egyként támaszkodhatik reá. A finomultabb műízlés terjedésének és a felébredt érdeklődésnek egyik kétségbevonhatlan jele a képzőművészeti gyűjteményeket mind nagyobb számban felkereső közönség. Ez az érdeklődés késztet bennünket arra, hogy felvessük, vajjon nem volna-e helyén való a Szépművészeti Múzeumban, könnyen érthető, népszerű művészeti felolvasások rendezése.

Akik gyakrabban járnak a Múzeum gyűjteményeibe, gyakran hallhatják a panaszt, hogy a katalógus egyrészt drága; másrészt — épp természeténél fogva — száraz adathalmaz, amely a laikus érdeklődőt untatja, de nem is ad pár évszámon kívül felvilágosítást a művészről, áttekintést a kor művészi nivójáról stb. Egy Ruysdael-kép előtt szólott hozzám egy laikus ismerősem; „Egy khinai írásnál legalább tudom, hol az eleje, ahol el kell kezdeni olvasni, de egy ilyen képnél még azt sem tudom hol kezdjem el — nézni!“ Tanítsuk meg a közönséget látni! Alapozzuk meg a művészet iránt való érdeklődést a művészi ismeretek elemeivel, hogy az érdeklődés csakugyan termékennyé váljék.

Ezen cél elérésére tartjuk szükségesnek a művészeti előadások rendezését, a nagyközönség azon tagjaira való tekintettel, akik nem szakemberek akarnak lenni, de az átlagnál legalább annyival differenciáltabb művészeti tudást óhajtanak elsajátítani, amennyinek birtokában a múzeális remekeket, keletkezésünk körülményeit, koruknak más művészeti korszakokhoz viszonyított nivó-emelkedését vagy sülyedését megérteni képesek.

Hogy az ilyen művészeti előadások százával vonzanák az érdeklődőket, azt nem szükséges bizonyítani azok előtt, akik csak egyszer látták pl. a Szabad egyetem esztetikai, stb. előadásait hallgatók tömegét. Az érdeklődés tehát megvolna, de kérdés, lehet-e nagyobb számú hallgatóval eredményt elérni. Egyik kiváló esztétánk erősen kételkedett, hogy több mint 20—25 emberrel valamire lehetne jutni, szemléltető előadásokról lévén szó. Én azonban hiszek a sikerben, magam előtt látva egy pregnáns példát. Egy ismert műkritikusunk — középiskolai tanár — megpróbálkozott azzal, hogy érettebb tanítványai nagyobb csapatját rendszeresen múzeumba vigye és ott magyarázgassa nekik a művészeti ismeretek alapelemeit, lehetőleg azonnal mindent demonstrálva egy-egy műremeken. E sorok írója több izben meggyőződött e magyarázatok eredményéről, amely röviden az, hogy az illető múzeumlátogató tanulók művészeti ismeretköre erősen kitágult több társaikhoz képest, másrészt — és ez kell, hogy gondolkodóba ejtse e felvetett terv elleneseit is — lelkökben erős érdeklődés támadt a művészet iránt, amely, mikor kikerültek a középiskolákból, pár év alatt a művészet iránt való szeretetre és pártfogásra változott.

És ez már nagy eredmény. Hisz utóvégre nem dilettáns kritikusokat akarunk nevelni, de a művészet iránt fogékony és képességük, anyagi viszonyuk szerint pártfogó közönséget. És a fenti példa reményt nyujt arra, hogy ez nem hiú törekvés.

Meg kell jegyeznünk, hogy a vetített képekkel vagy képek nélkül tartott művészeti előadások sikerében és célravezetésében erősen kételkedünk. Hogy pl. a renaissance magyarázatánál Michelangelot vagy Rafaelt kénytelen volnánk vetített képekkel bemutatni, az bizonyos, de annyira kerülendőnek vélem — a lehetőségig — a vetített képbemutatást, hogy vetített kép helyett szivesebben látnám — Lionardóról példának okáért ha szó esik — a múzeumunkban levő tanulmányfejét az anghiarii csatához. Pedig csak színtelen rajz. És mégis

A HÁZ
Építőművészeti folyóirat

1908.
I. 4.

a más államok kiállitását is jellemzi és a kiállítás művészi értékét talán nem emeli, de meglehetős hű képet ád az utolsó tiz esztendő forrongásairól. Egy újabb kongresszus rendezte kiállításon valószinű, hogy a tiszta egyéni művészet fogja a vezető szerepet játszani. Ausztria kiállításán mindazáltal megtaláljuk azokat a műveket, melyek mindegyike egy-egy határkövét jelenti a modern fejlődésnek. Bauer Leopold, Dick Rudolf, Fabiani Max, Hoffmann Josef, Hoppe Emil, Kammerer Marcell, Kotera Jan, Krauss Franz Tölk Josef, Melichar Rudolf, Moser Koloman, Ohmann Friedrich, Pecha Albert, Prutscher Ottó, Schönthal Ottó, Strndad Oszkár, Wagner Ottó betürendben e tervek alkotói.

Ausztria termei mellett van a mi kiállításunk két terme. Anyaga mindannyiunk előtt ismeretes. Konstatálnunk kell, hogy ha nem is sikerült elfoglalnunk az első helyet, nem maradtunk el, főleg megjelenésünk alakjánál fogva. Kiállításunk megjelenése eredeti és eltérő a többiekétől. A csinos szép arányú termet az egyszerű berendezéssel sikerült még kellemesebbé tenni. Barátságos aranysárga falak, keskeny magyaros frizzel határolva, ülőbútorok, gödöllői szőnyegek, Zsolnay-vázák és sok-sok virág képezi a kiállítás keretét. A kiállítás berendezését Tátray Lajos rajzolta, a terem dekorálásán és elrendezésén Balogh Lóránd, Löllbach Kálmán és e sorok irója mutatták meg törekvéseiket. Mintegy száz képből áll a magyar csoport, hatása barátságos, mit még növel a sok egyforma keret, a képek nem függenek egymáshoz nagyon közel és ez szükséges volt, mert mintegy sajátságot látjuk e kiállitáson kidomborodni erős szinszeretetünket. Nagy kár, hogy a magyaros irányban haladó művészek e kiállításon nem vettek részt, bizonnyal ezek érdekelték idegen kartársainkat legjobban.

Közvetlen szomszédaink, a svédek, egy kis teremben állitották ki műveiket. Az egész kis szoba bájos összhatású és komoly művészi munka, melyet maguk a kiállító művészek csinositgattak Östberg Ragnar vezetése mellett. Néhány kép az egész, de válogatott szép művek, melyek a sárgás tónusú mintás falon némi virágdisz közepette, kitünően érvényesülnek. E kiállitás az, amelyik talán leginkább megközeliti a kivánalmakat. A kiállitott művek meglehetősen közös törekvést árulnak el és az összrendezés egységes. Itt látjuk: Anderberg, Boberg, Lallerstedt, Lindegren, Wahlmann, Zetterwahl, és Östberg legszebb rajzait. A terem közepén pedig egy bájos karcsú tornyú templom modellje vonja magára a figyelmet, Wahlmann Lars műve.

A franciák és belgák kis kollekciót küldöttek. Kiállításuk az ő fejlett épitészetüket nem mutatja kellőképen. Különösen a belgákra gondolok ez alkalommal, kiknek sok szép modern művét ismerjük, melyek azonban e kiállításon egyáltalán nem szerepelnek. A kiállitás főhibája a rendezés unalmassága, mely nem terjed túl azon, hogy a különben is vegyes anyagot csak egyszerüen a falakra függesztették.

Németország három hatalmas teremben állit ki, javarészt publikációkból ismert műveket. A kiállitás hatalmas megnyilvánulás, nem válik azonban előnyére az a mechanikus elintézés, mellyel túlteszik magukat mindenen. A termek semmiféle hangulatot nem ébresztenek fel, a csupasz falakra akasztott képek a képraktárak unalmas hatását adják. Nem tudott ezen segiteni Dülfer önfeláldozása sem, ki személyesen intézte a helyszinén a képek elrendezését. Feltünő újitás, hogy a szinezett fotográfiák egész seregét állitják ki, megfeledkezve arról, vagy túltéve magukat azon, hogy ennek a művészethez semmi köze sincsen. A németek kiállitásának az a terme a legerősebb, mely a magyar kiállitás terme mellett foglal helyet. Itt valóban számos szebbnél szebb alkotást láthatunk, mig a másik két teremben inkább a hivatalos épitészet szerepel csak, itt-ott elvétve találunk egy-egy jobb alkotást ezek közt. Úgy látszik, hogy Németország oly hatalmas, hogy a jó és rossz egyaránt megáll és hatalmas talajt talál, az ország gazdagsága azonban a modern művészetnek erős tápot nyujt és tagadhatatlanul a modernség javára billenti a

NÉGY KIÁLLÍTÁS

A WIENI NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZKIÁLLÍTÁS

IRTA MÁLNAI BÉLA

BLUMENSÄLE hatalmas csarnokait ez alkalommal építészek munkássága avatja küzdőporonddá, rajzok, felvételek megszámlálhatatlan sokasága, miket a világ minden tájékáról küldöttek, hogy a nagy nemzetközi eredmények dokumentumai legyenek. Tíz év szorgalmas munkája, tíz év fejlődésének története rajzokban, — egy egész kultúrhistória. A Blumensäle ósdi épülete ez alkalommal új külsőt nyert, termeit pedig átalakitották, néhány nagystílű vonással Wien ifjú művészete nyomta rá bélyegét. A bejáró hatalmas félkör, Potemkin falait jóformán egy éjen át állitották fel és a kiállitáson résztvevő államok neveivel valamint a kiállitás plakátjaival diszitették, más nincs ezen a kapuzaton, mégis oly jellemző, annyira építészi és annyira tipikus Wien művészetére.

Az első terembe, mely az internacionális művészeté, alacsony bejáró vezet, hogy annak hatalmas méretei annál jobban érvényesüljenek. Az ideiglenesség mindenütt meglátszik, de ez nem bántó, sőt előny, hogy a legegyszerűbb eszközökkel határolják el a teret, melynek oly hangulatot adnak, amilyen éppen szükséges. Az internacionális terem, mely Hoffmann tanár tervei szerint készült, fehér falaival és alul alkalmazott fekete és arany diszitésével nem új hang, de a tér valóban hangulatos és ünnepélyes.

E teremben viszontlátjuk a mai kor legjobb mestereit legszebb müveikkel képviselve és ha a rajzok egytől-egyig a publikációkból ismerősek is, még nagyobb öröm e kedves emlékek felidézése és szemlélhetni e gyönyörű eredetieket, miket a reprodukálás esetlegességei nem változtattak meg.

És itt e nemzetközi versenyen, hol az architekturát és rajzművészetet egymással küzdve és egymást kiegészitve együtt csodálhatjuk, óriási rajztudásukkal leginkább bámulatba ejtenek Ohmann professzor és Saarinen, kiknek rajzai a tökély legmagasabb fogalmát képviselik, melléjük sorakoznak az architektura és a rajz legjobb mesterei: Wagner Ottó, Olbrich, Schmitz, Lindgren, Colcutte és helyet nyert e diszes társaságban egy fiatal művészünk, Kós Károly is, kinek rajzai egyedül hirdetik itt a magyar népies mozgalmat. Az oroszok néhány mesteri kollekcióval szerepelnek e teremben, újak, legalább minekünk és törekvéseik szimpatikusak, népies művészeten alapuló müveiken meglepetve látjuk a mieinkkel való rokonságot. Az itt kiállitott felvételek közül egy templom (Eglise commemoratif de la victoire de Demetrius sur les tartares 1380) egész stilus alapját vetette meg náluk, melynek legszebb nyilvánulásai: Wasnetzow, Stsuchssew, Pokrowsky és Iljin müvei.

Az internacionális teremtől jobbra és balra Ausztria művészete foglal el három hatalmas termet. Nem eléggé válogatott anyag, mert látunk itt modern és sablonos müveket a legeredetibb művészi megnyilvánulástól a hivatalos munkákig. Ez különben

 1908. I. 4. 22

A WIENI ÉPÍTÉSZETI KIÁLLÍTÁS: MAGYAR OSZTÁLY

A BERENDEZÉST TERVEZTE TÁTRAY LAJOS

Tátray Lajos K.

VELENCEI KIÁLLÍTÁS

TERVEZTÉK BÁLINT ÉS JÁMBOR

ugyane tárgyról, hanem annak csakis egyik részéről: a könyvnyomtatásról szóló magyar könyvet is ismertetésünk körébe vonunk. Címe:

A betüszedés elméleti és gyakorlati kézikönyve. Irták Wózner I., Durmits I. és Pavlovszky J. A. Budapest, Athenaeum, 1905. 8° XIV és 228 old. képekkel és mellékletekkel; ára 3 kor. Bár voltaképpen a sokszorosító művészeteknek csak egyik részét és azt is más szempontból tárgyalja, mégis s különösen a második, a mesterszedésről szóló részének érdekénél fogva olvasóink figyelmét a könyvre fölhivjuk; amennyiben a szerzők éppen ebben a részben művészi kérdéseket is érintenek. Mindenki tudja, hogy valamely könyv megjelenésének egyik fontos tényezője a tipografikus rész; s legújabban a könyvtől megint megköveteljük, — úgy mint régente volt — hogy művészi jellege is legyen; ma különös gondot fordítunk a papirra, a betükre, a szedésre, a könyvdiszre, az illusztrációkra, azok reprodukciójára, a boritékra, a könyvkötésre: hogyne érdekelnék akkor a tárgyhoz értő szakembert a könyv nyomdai előkészítéséről mondottak. Hogy a könyvben ezekenkivül még általános ismeretek, az elméleti és gyakorlati oktatásra vonatkozó két rész is van, azt csak fölemlitjük. Igen természetes, hogy a könyv alakja, papirosa, betüi, szedése és nyomása igen szép és jó, és úgy ez, valamint a szöveg a szerzőknek dicséretére válik.

CSÍZIK GYULA.

Megfagyott muzsikus (megfagyott muzsika = arhitektura, ergo megfagyott muzsikus = arhitektus) cím alatt a M. kir. József-műegyetem épitész-hallgatói jóizű tréfákat, szatirákat s vicces rajzokat magába foglaló díszes füzetet adtak ki, amelynek külső megjelenése is jeles nyomdaművészeti munkává avatja azt. Szerkesztői: Janszky Béla, Tátray Lajos és Kozma Lajos. Utóbbinak eredeti, magyaros iniciáléit itt mutatjuk be.

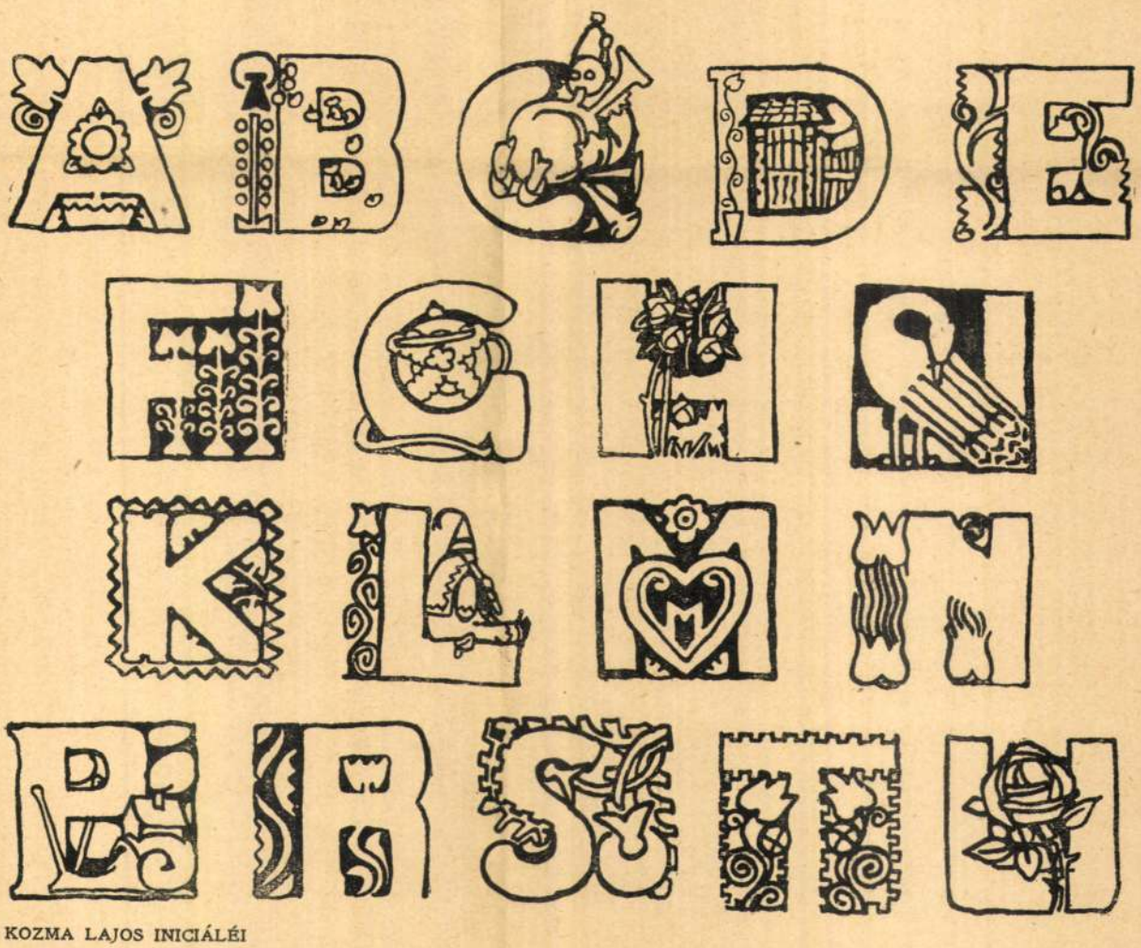

KOZMA LAJOS INICIÁLÉI
A „MEGFAGYOTT MUZSIKUS"-BÓL.

Magyar Iparművészet
1906. 98. l.

sát, nagy, ma már műtörténeti szenzációit szociális motívumokból magyarázza. Nekünk az a mód, amely Lyka könyvében kínálkozik, szimpatikusabb, mivelhogy csupa pozitívum. Ugyanis nem a festés folyamatától függetlenül kieszelt, előre szerkesztett teória alkalmazását jelenti a képre. Nem azt, ahogyan általában a teoretikusok közelednek a matériákkal dolgozó és matériákban ható művészetek felé. Amit mond, magyaráz, ahogy az okokra mutat, s ahogy egy-egy piktura, egy-egy irány jellemvonásait, mint a mozaiklap apró kövecseit, együvé tömöríti: ez mind a festés természetéből csírázik, s első sorban arra utal, ami itt döntő, tehát amit a kép a festő-szemmel nézőnek jelent. A külső körülmények, a milieu, és egy mindenkép imponderabilis valami: az úgynevezett koreszme, amit a metafizika módszerével dolgozó esztetika különös mód hangsúlyoz: mindez nem kap itt szerepet, mert több mint bizonyos, hogy a modern képírás belső fejlődését, sorsát nem ezek, nem a társadalmi felfogás, nem a milieu, nem a koreszme intézték, elemi erővel.

Hézagpótlónak mondtuk ezt a könyvet, amiért a modern képírás igen világos, igen kézenfekvő analizisét adja: azt, amire a magyar közönség régóta vár, ami hiányzik művészeti irodalmunkból, s amit így nem jelentős ok nélkül tűzött ki pályadíjul a Kisfaludy-Társaság. De fajsúlyát nem pusztára ez jelenti. Essay a legelőkelőbb fajtából, a megírás oly művészetével, amely egy külön helyet jelöl Lyka prózájának a tollat fogó magyarok közt.

d.—

Die graphischen Künste von Kampmann C., mit Abbildungen u. Beilagen (Sammlung Göschen). Leipzig, 1905. Ára kötve 96 fillér.

A művészet nagy birodalmában a grafikai művészetek a legkevésbbé ismeretesek. Pedig művészeti ismereteink tetemes részét ezeknek köszönjük, s újabb időben művészi ismereteinknek egyik legkiválóbb segédeszközévé is lettek, különösen amióta a sokszorosító művészetek nem remélt fejlődést értek el. Ma a sokszorosító művészetek technikája csak a közel multhoz képest is annyira tökéletesített és ezen fejlődésében annyi újat nyujt, hogy az áttekintés mind nehezebbé válik. A sokszorosító technikát és az ezek számára dolgozó művészet vonatkozásait legalább jellemző vonásokban ismerni kell; ez hozzátartozik a műveltséghez, éppen úgy, mint pl. a könyvnyomtatás ismerete. Bármily illusztrált, jól készült modern könyvet v. díszmunkát, képet, sőt levelezőlapot veszünk kezünkbe, annak technikai kivitele azonnal szembeötlik, s a hozzá nem értő is kedvvel szemléli az illusztrációt, gyakran csakis meglepő kiviteleért. Minden újabb folyóiratban hónapról hónapra ott láthatók a színes „eredeti" litografiák, a fotografikus háromszínes nyomású képek, a fénynyomatokról, a közönséges autotípiákról stb. nem is szólva. Hányszor merül föl ilyenkor a szemlélő részéről az a kérdés: hogyan is készültek ezek a képek? És hacsak a lexikonok fárasztó és ki nem elégítő tanulmányozásához nem fordul, egyebütt erre nézve feleletet, oktató magyarázatot nem igen talál. Összefoglaló, röviden ismertető ilyféle munkát tehát, mint amilyent a fenti cím alatt közzétettek, szívesen kell fogadnunk, különösen akkor, hogy ha róla el is mondhatni, hogy jó. Aki a német Göschen-féle könyvecskék gyüjteményét csak részeiben is ismeri, tudja, hogy ott csak jót kap. Így áll a dolog Kampmann-nak — aki a bécsi grafikai tan- és kísérleti intézet tanára — kis könyvével is. Képekkel és mellékletekkel ellátott, rövid 170 kis 8° oldalon, tíz fejezetben megmagyarázza a sokszorosító eljárás lényegét, a három nyomás fajtát, az ezek számára készülő rajzok kivitelét, a magosnyomat multját és jelenét, a voltaképpi tipografiát, a fametszést, fémedzést, a mélynyomatot (rézmetszés, rézkarc stb.), a lithografiát, annak történetét és technikáját, az újabb vagyis fotomehanikus sokszorosító eljárásokat (színes fotografia, fényedzés, fénynyomat, fotolitografia, autotípia, galvanoplasztikai eljárások, színes nyomatok). És mindezt könnyen érthető nyelven, röviden, világosan. Elmondhatni róla, hogy a művészetkedvelő közönségnek jobb e fajta könyvet még nem irtak, ami a jelen szakirodalomnak is minden téren mutatkozó túlprodukciója mellett kétségtelenül dicséret. Ezzel kapcsolatban, bár nem

DRÓTOS DRÓTOK

— **Lapzáráskor érkezett.** Az angol-szász—szovjet ellentétek elsimítása közben keletkezett ellentétek elsimítása körül ellentétek keletkeztek.

— **Emelték a lisztadagot.** A fővárosi zenekar legközelebb három helyett négy Liszt-művet ad elő.

— **Kiugrott az állkapcsa.** Csodálkozó Mihály soltvadkerti hecselicsősznek a nagy nevetéstől kiugrott az állkapcsa. Csodálkozónak ugyanis elmesélték, hogy hány tagja van a kisgazdapártnak.

— **Szerencsés fordulat.** Pechhes János előfizető kiesett az ablakon. Mivel szerencsére a Drótkefe a zsebében volt, a viccek hatása következtében ő is talpra esett.

— **Vágyálom.** A megnyílt Szigetszínpad szeretné, ha csak az idényzáró előadásán lenne a záporpróba.

— **Elkésett cukorigénylés.** Hetvenes Samu nőül vette Hatvanyikos Rebekát.

— **A vurstli tolvaja** A városligeti „szellemvonaton" egy fiatalember tolvajlást követett el. Nyilván azért választotta ezt a „szellemi" terepet, mert abban bízott, hogy így tette csupán plágiumnak minősül . . .

— Mondja, Kovács úr, mit szeretne inkább, ha százezer pengője lenne, vagy tíz lánya?

— Ha tíz lányom lenne.

— No, ne vicceljen. Miért?

— Mert ha százezer pengőm lenne, akkor kétszázezret kívánnék, de tíz lánnyal feltétlenül elegem lenne.

Tilos a foglalt asztal

A budapesti kávések elhatározták, hogy megszüntetik a helyiségeikben az asztalfoglalást.

Valahol egy törzsvendég, mikor közölte vele a főpincér az új rendet, így szól:

— Nézze, főúr, én tudomásul veszem az új rendet. Hanem azt megmondom, jól vigyázzanak, mert én civilben — végrehajtó vagyok . . .

Az 1859. évi olaszországi hadjárat végén szétszéledt magyar légió több tagja Nemeskéri Kiss Miklós birtokán kapott alkalmazást. Ott történt meg, ahogyan azt Nemeskéri Kiss Sándor elmeséli, hogy két ilyen volt légió-tag a közös hadi élményekről beszélgetett. Kezdi az egyik:

— Emlékszel-e pajtás, hogy Itáliában együtt szedtük a fáról a szardiniát?

— Ugyan ne beszélj bolondot, hiszen a szardinia nem fán terem.

— Nem beszélek én bolondot! Tudom én azt jól, hiszen még arra is emlékszem, hogy egy sziget nevét viselte az a fene szardinia!

— Mondtam már, hogy ne beszélj marhaságot.

— Micsodát? Marhaságot? Te vagy a marha! Hülye!

Pofon, ellenpofon, ölre mennek, véresre verik egymást. És még verekedés közben visszaugrik az első és elkiáltja magát:

— Megállj, te! Igazad van. Kápri volt az, nem szardinia! . . .

Magyarok sokszor verekedtek már ilyesmiért.

Sok szereplő keres egy kis népszerűséget

A színházaknál most folynak az új évadra szóló szerződtetések.

Egyes helyeken és bizonyos oldalon, ahol állandóan nagyjeleneteket és kész színházat szoktak rendezni — a Drótkefe értesülése szerint — máris leszerződtették a következőket:

Baloldaly Szvetozár
Törzsökös-Duma Aladár
Következetességfalvi Ébredő Pista
Illatozó Ibolyka
Kohnszerű Majmika
Tintabillencs György
Conti Károly
Kisgaz Dani

A leszerződtetettek már meg is kapták szereposztásaikat. Egészen gyenge szerepeket . . .

A kenguruk honában

— Curtin miniszterelnök kormányát csaknem leszavazták Ausztráliában.

— No, nem csoda! Veszélyben lehetnek a miniszteri tárcák, ahol annyi az erszényes . . .

Megjelent a cséplési utasítás

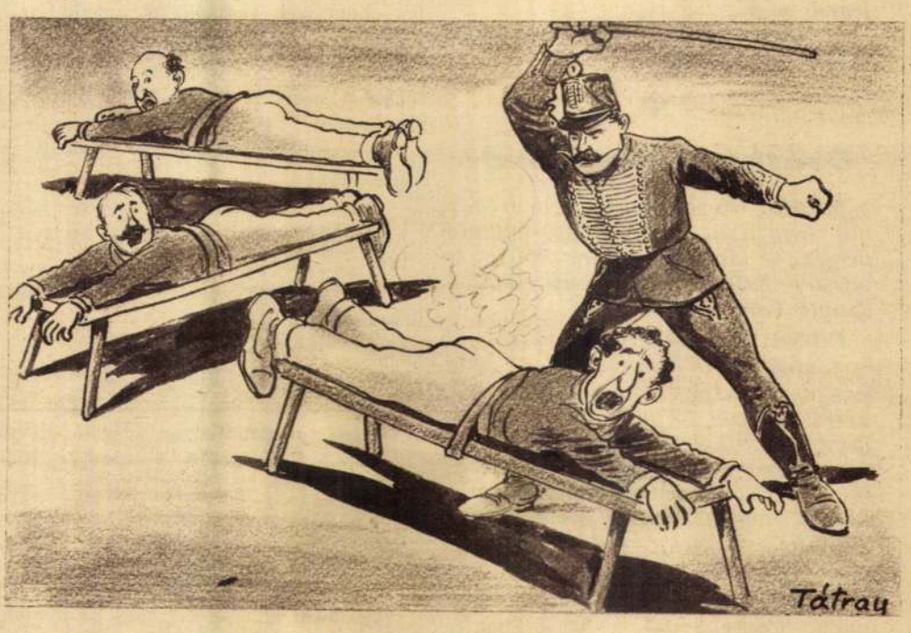

A lázas szerkesztőségi munkában még nem jutott időnk az elolvasására, de körülbelül a feketeárusokra gondolunk és a végrehajtást így képzeljük el.

Tátray

Mikor szabadna feketén vásárolni?

A miniszterelnök szegedi nagy beszédében egészen szigorú elbánást helyez kilátásba a feketepiac bűnöseinek. A feketén eladónak, meg a vásárlónak is. És felhívja a magyar közönséget, hogy segédkezzen ebben a munkában. Sokan, szakemberek és nem szakemberek azóta újból törik a fejüket, miképpen lehetne a feketepiacot végképpen letörni és persze, mi se akarunk lemaradni ennél a közreműködésnél.

A Drótkefénél felmerült az az ötlet is, hogy talán nem kellene tiltani a feketepiacot, hanem inkább megengedni, de persze módjával. Az emberek ugyanis a világ megteremtése óta inkább szeretik azt, ami tilos.

Igenis, vegye meg, aki akarja például azt a vágott libát, kacsát feketén, ha az már belül is fekete.

A cukrot, rizst, tintával való leöntés után lehessen feketén megszerezni.

A lisztet kályhatisztító vasporral való keverés után lehetne legcélszerűbben eladni annak, aki ragaszkodik a feketéhez.

Ha ennyi engedékenység után is akad, aki fehér árut is feketén elád, vagy vásárol, azt talán, mint konok javíthatatlant, deresre kellene húzni és addig botozni, amíg valóban megfeketedik. A Drótkefe egyik barátja, aki évek óta csak vicceket olvas, de mégse ismeri a tréfát, azt ajánlja, hogy a feketepiac bűnöseit alapos pénzbírsággal is kellene megbüntetni és a feljelentőket ebből a pénzből gavallérosan megjutalmazni. Azt hiszi, hogy egyetlen fekete üzlet se maradna felfedetlen.

Nem volna rossz dolog az se, ha a jó viseletű polgárt, aki őszintén hadat üzen a feketének és egyetlen fillérrel se ád többet a portékáért, dupla adagot kapna az áruból.

A méhkas előtt

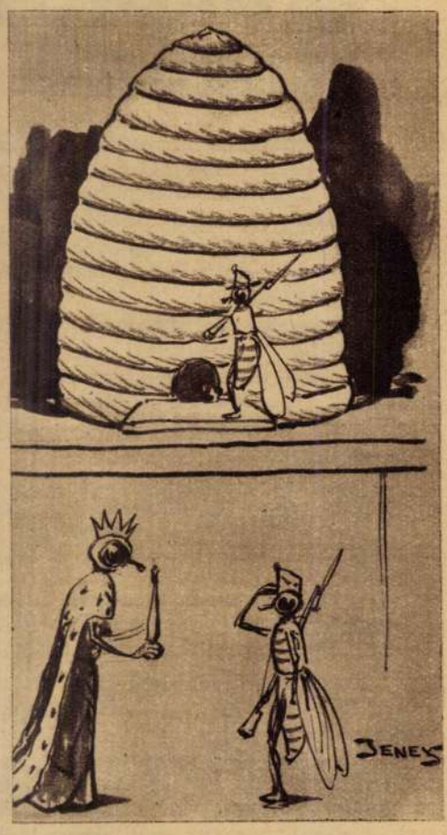

— Királynőm! Van valami parancsod mára?

— Igen. Meg kell szabadítani a kast a heréktől, akik dologtalanul a mézünket zabálják!

— Szóval ki az aladárokkal? Estére már egy se lesz!

IRÓK - SZÍNÉSZEK

Labdarúgó mérkőzést tartanak az írók és színészek. Az egyik író kézzel érinti a labdát. A bíró sípjába fuj.

Erre az illető író méltatlankodva jegyzi meg:

— Már engedelmet, de hol van akkor a költői szabadság?

◆

Drótkefe tanácsadó

Kérdés: *Ön panaszkodik, nem tudja mit tegyen az ellen, hogy nyaralóhelyén, a kis faluban, ne költse fel minden hajnalban a házuk előtt elvonuló kanász tülke.*

Felelet: *A Drótkefe remek tanáccsal szolgálhat. Nyujtson ki az ablakán a kanásznak egy pengőt azzal a kéréssel, hogy ha arra jár, minél zajosabban tülköljön. Adjon másodnap, harmadnap is egy-egy pengőt. De aztán többet nem. Majd bolond lesz a kanász ingyen dudálni önnek!...*

Kérdés: *Tegnap villamoson elvesztettem hat zsemlyét. Sajnos, ma olyan világ van, hogy nem tudok egykönnyen belenyugodni ebbe a veszteségbe.*

Felelet: *Tündöklő tanácsunk van: Kérdezze meg a talált tárgyak osztályán, hogy nem leltek-e valamelyik kocsiban prézlit?*

Schwarz megjelenik a lovardában és előadja, hogy két-három órai lovaglásra szeretne bérelni lovat. Az istállómester szakértő pillantást vet Schwarzra és csalhatatlanul megállapítja, hogy az bizony — a befelé hajló lábszárain kívül — nem igen rendelkezik azokkal a kellékekkel és előfeltételekkel, melyek a lovagláshoz való képességet elárulnák. Éppen ezért a Diannát vezetteti elő az istállóból. Dianna szeméből se csillan ki semmi jó, amikor a vendégre esik pillantása.

Schwarzot beemelték a nyeregbe és az istállómester egy tülköt adott a kezébe.

— Hát ezzel meg mit csináljak? — csodálkozik Schwarz.

— No, arra szüksége lesz. Dianna ugyanis a lóvasútnál volt azelőtt és ha ön a városba akar menni rajta, akkor minden megállóhelyen megáll. Ilyenkor csak tülköljön kettőt és mindjárt tovább megy.

*

Óh!

— Most ünnepli 25 éves jubileumát a világhírű „Akrobat oh!" című artistaszám.

— De ha majd egyszer mégis lekerül, mit mondanak az emberek a következő évben?

— Ezt: hol van már a tavalyi óh?

Érik, érlelődik...

— Itt a befőzési évad!

— Nono, gondoljon Churchillre..

— Miért?

— Mert ő inkább szeretne kifőzni valamit...

Heti színlapunk

Pajkosan meghitt heti műsorösszeállításunk ezuttal a poraiból meg nem élemedő kisgazdapárté

Ihol e:

Hétfő: A vén csizmás és fia a lúdtalpú.

Kedd: A beképzelt beteg.

Szerda: Pártsziváll!

Csütörtök: Varga nóták.

Péntek: A mesterdalnokok.

Szombat: Tildyákélet.

Vasárnap: Tagbelépések csak a vezetőségben kötteinek.

Egy szippantásra való a régi levegőből

A békebeli Pesten, régen történt. Pejacsevics János gróf, a nagy flegmájáról ismert mágnás a dunai regatta alkalmával beszállt az egyik csónakba, amelyben már többen ültek. Senkit nem ismert a bentülők közül, annál inkább azok ismerték őt, de persze csak látásból.

A gróf le se ült, rá akart gyujtani, de otthon felejtette a tárcáját. Az egyik úr felállt, benyúlt a tárcája után és megkínálta szivarral. Pejacsevics gróf átvette a szivart, levágta a végét, kifújta, rágyújtott, néhány füstkarikát bodorított belőle, megszagolta a füstjét és aztán a kináló úrhoz fordult:

— Kihez van szerencsém?

Diagnózis

— Hogy van a Lajos?

— Meghülyült.

— Ejha! Miből gondolod?

— A multkor együtt utaztunk egy villamoson és kiköszönt az ablakon

— Ebből még nem tűnik ki, hogy hülye lenne.

— De. Hiszen földalatti villamoson utaztunk.

✦

— Mondja, voltaképpen mi is történt Dániában?

— Nem tudja? Pedig az szinte közmondásos.

— Na?

— Valami büzlött . . .

✦

Saljapin, a nagy orosz énekes, élete utolsó éveiben Budapesten is vendégszerepelt. Macskásiék is meghallgatták. A szünetben Macskásiné odafordul az urához:

— Mondd kérlek, mi van ezen a Saljapinón olyan nagyon csodálni való?

— No hallod, hogy lehet ilyet kérdezni. Hát létezik még egy családapa, tíz gyerekkel, akinek kedve van este lefekvés helyett krampusznak felöltözni és három óra hosszat énekelni egy idegen nyelven?

Az öreg Albrecht főherceg, amikor Magyarország kormányzója volt, többször kikocsizott a pestkörnyéki községekbe és barátkozott a sváb parasztokkal. Az egyik faluban, ahol a svábok haragudtak a plébánosukra, a községháza előtt kalaplevéve már várta a bíró.

— Jónapot, bíró!

— Jónapot, fenség!

Persze németül.

— Hogy és mint vannak a faluban?

— Jól, fenség.

— Milyen a termés?

— Maradhat.

— Milyenek az emberek a faluban?

— Jó ember az mind.

— Gutgesinnt (lojális) érzelműek?

— Valamennyi gutgesinnt, csak a plébános úr svarcgelb.

✕

Puska Tóbiás, aki Braziliában járt, meséli este a barátainak:

— Annyi gorillát lőttem, amennyit csak akartam.

— Pedig, úgy-e nehéz dolog lehetett és veszedelmes?

— Á, dehogy! Oda menten, ahol a gorillák tanyáznak, neki támaszkodtam egy fának és a revolveremből vaktöltéssel magamra lőttem. Aztán elmentem, de a revolvert otthagytam a földön.

— És?

— Mit és? Amikor visszatértem, mindjig találtam egy halott gorillát, amelyik agyonlőtte magát.

✕

— Olvasta? Egy szélhámos eladta a más vendéglőjét . . .

— No, az illető vendéglős egy pillanatra úgy érezhette magát, mintha a nevét kihúzták volna az étlapról.

Gólyáink útra keltek, —

már csak a fekete piacok több flamingólyája üldögél a fészkében. Neki csak a Markó-utcába kell költöznie.

Ujságolvasó. *A Drótkefe tréfáit előszeretettel szokták átvenni egyes lapok. Örömmel látjuk a dolgot, viszont igaza van önnek, hogy a forrás megnevezését több lap elmellőzi. Ez már nem szép, viszont jól esnek sorai, melyekben közli, hogy ön is észrevette ezt a csalafintaságot.* — **T. M.** *Nyúlra október elsejétől kezdve lehet vadászni. Ha ennél hamarább kínálják meg „nyúlpörkölttel", egész bátran mondhatja, hogy: — sicc!*

Apróhirdetések

KIADÓ

az európai egyesült államokra néző lakosztály, reményeim halálesete miatt. Címem: Benes Edus, kanálszakértő of Lé, London, Nimoleestreet 88.

KEDÉLYE SZÁRAZ,

aszott, kényszeredett? Permetezze Drótkefe-előfizetéssel.

LEKVÁROS BUKTÁK

pótvizsgára való előkészítését vállalja Nyeldeklő Alfonz, Sütő-utca 7.

VEGYE MEG

René néni szakácskönyvét, ha meg akarja tudni, hogy a Conti-utcai kóser falatokat és más finom gyümölcsöket mint kell hosszabb internacionálére ereszteni.

LITVI!

Gyere haza, nincsen semmi megbocsátva. Sztali.

OLCSÓN FELPARCELLÁZOM

elképedéssel határos csodaiikozását a rádió müsorösszeállitása felett.

ZONGORISTA

szalonokban, esetleg uri házak alkalmi összejövetelein akkordmunkát vállal. Szives megkereséseket „Gyurjad Gyurka!" jeligére.

MÉG MA RENDELJE MEG

szabadalmaztatott ultramodern parókámat. Tökéletesen utánozza a kopaszodást. Tar-művek, cégt.: Kopa Szaniszló. Sürgönycim: Tarkó.

BABFŐZELÉK

birkózó ismeretségét keresi, aki hozzá csülökre menne. „Feltéttel megbizható" jeligére.

ELROMLOTT

zsalugáter jutányosan kacsintani tanít.

VÁLTOZATLANUL

tartós az egyéves Drótkefe-előfizetés. Garantáltan egy évig tart.

KONGÁSBAN JÁRTAS

polgári tagozat ezúton kéri, hogy tériszonyos tagok egyelőre ne jelentkezzenek.

FELKÉREM

azt a Quebecben megcsodált zsé-vitamint, aki kettőt kacsintott felém, írjon, hogy terjesztés mikor lehetséges? Grűnblatt Izsó.

GYAKORLOTT KALKULÁNS

urakat, vagy hölgyeket felveszek, ugyanis szeretnék enni egy egész rántott csirkét zsirban sült burgonyával.

154. KERESZTREJTVÉNY

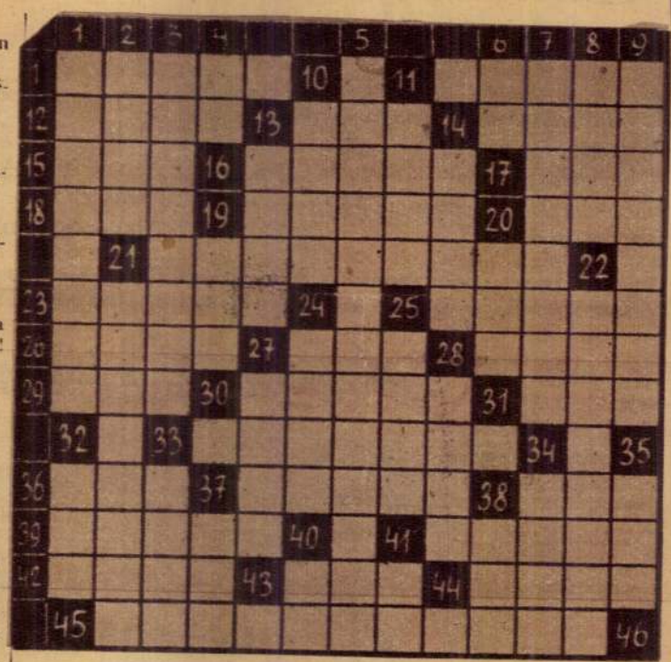

VÍZSZINTES:

1. Nem túl szalonképesen nevet
11. Ezen a helyen — vidéken
12. Volt — latinul
13. Besszarábia része
14. A népdalban az őrmester úrnak van
15. Tekintget
16. A népdalban ilyen a vendégfogadó
17. Fordított per
18. Kina nagy része
19. Erre is lehet rakni a pénzt. Skótok előnyben!
20. Nem egész okos
21. Ravasz a jelzője
23. Rögtön
25. Szülő
26. Jókai Kraó-nak írja
27. Görög törzs
28. Duplán ér
29. I szintén
30. Erről a helyről
31. Nem egészen botcsinálta
33. Adatból is megárt a sok (?)
36. Leírva nem egyformák, de hangosan igen
37. Ezen satú
38. Konkurrense a vízvezeték
39. Kőszívű
41. Rájegyző
42. Egy névmás, majd ugyanaz fordítva
43. Disznó — latinul
44. Utakat kíséri
45. Jólesik bennük az ülés

FÜGGŐLEGES:

1. Caesar szavai. De a „vidi" hiányzik belőle
2. Lánynév
3. Magatartás jelzője
4. Bot vége
5. Mátyás király korabeli csillagász. Ő készítette elő a Gergely-féle naptárjavítást
6. Régi cs
7. Dupla túró
8. Dupla kutya
9. Nyáron több van, mint télen
10. Csakhamar — németül
11. RRRRRRRRRRR
13. Megye-e? — népiesen
14. Zselatin része
19. Doboz közepe
20. APÉ A
21. Zrinyi Miklós és Zrinyi Miklós
22. Hurok. Hurok.
24. Vágya, hogy segéd legyen
25. Csinos — idegenesen
27. Testünkben sok van
28. Ráún összevissza
32. Pusztít
33. Ötlet
34. Kicsodára?
35. Hegedű tartózkodik benne
37. Ketrecrész
38. Egy á és két á
40. Azonos betűk
41. Kettős mássalhangzó Fordítva is az

154. REJTVÉNY MEGFEJTÉSE:

VÍZSZINTES: 1. Vihog. R. 11. Itten. 12. Erat. 13. Bes. 14. Suba. 15. Néz. 16. Magos. 17. Rep. 18. Ina. 19. Élise. 20. Oko. V. 21. Fondorlat. S. 23. Izibe. M. 25. Apuka. 26. Crao. 27. Ion. 28. Érér. 29. Iis. 30. Innen. 31. OTC. N. 33. Adattár. H. 36. IYI. 37. E satú. 38. Kút. 39. Rideg. N. 41. Ráíró. 42. Te-et. 43. Sus. 44. Árok. 45. Karosszékek.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

LUKÁCH GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest. IV., Veres Pálné-utca 35.

Telefon: 188—489.

(Számlatulajd.: Drótkefe.)

Kéziratok, rajzok megőrzésére nem vállalkozunk s azokat csak a szükséges postabélyeg megküldése esetén küldjük vissza. Az ország területén való árusítás belügymin. eng. száma 548.431/1942. VII. a. — Budapesten a polgárm. eng. sz. 369.991/1940. u. o.

NYOMATOTT A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. MÉLYNYOMÓGÉPEIN, BPEST, ARADI-U. 8. FELELŐS: VITÉZ MARGITTAY ANTAL IGAZGATÓ

Párizs fél, hogy kudarc vár Lavalra Varsóban

A lengyel kormány betiltotta az uccai megnyilatkozásokat

Párizs, május 10
(Az Est külön tudósítójától)

A francia közvéleményt teljesen lefoglalja *Laval* külügyminiszter varsói utazása. A külügyminiszter tegnap délután igen jókedvűen utazott el innen. Amikor az ujságirók ostromolták, hogy nyilatkozzék valamit, *Laval* nevetve ezt válaszolta:

— *Hivatalosan csak akkor fogok nyilatkozni, ha a vámőrök megvizsgálják poggyászaimat.*

Később beszédesebb lett, de akkor sem nyilatkozott politikáról.

— Azt hiszem, — mondotta — hogy *visszafelé kényelmesebben és gyorsabban fogok utazni.* A lengyel kormány ugyanis értesített arról, hogy

különvonatot bocsát rendelkezésemre.

A ma reggeli lapok kivétel nélkül a varsói úttal foglalkoznak. Általában az a vélemény kerekedik felül, hogy

Lavalnak nem fog sikerülni eltéríteni a lengyel politikát a mai útjáról.

kezett lengyel táviratokból egyáltalán nem tűnik ki az, hogy *Varsó akár a legcsekélyebb mértékben is a francia békepolitika rendszere felé fordult volna.* Valószínű, hogy

Lavalt hidegen fogják fogadni.

Beck külügyminiszter várni fogja ugyan a pályaudvaron, de a lengyel kormány *minden uccai megnyilatkozást betiltott* és így nem fogjuk hallani az »*Éljen Franciaország!*« kiáltásokat, amelyek pedig még *Barthou* látogatása alkalmával is felhangzottak.

Laval háromnegyed órát töltött Berlinben

Berlin, május 10

Laval francia külügyminiszter Varsóba utaztában ma reggel 8 óra 32 perckor Berlinbe érkezett. A vonat az állatkerti pályaudvaron állt meg. Itt várakozott *Francois Poncet*, berlini francia nagykövet, aki beszállott *Laval* [illegible]

EZ AZ A 20.000 PENGŐT ÉRŐ KÉP, amelyet a magát »Galicin hercegnek« nevező szélhámos kicsalt Hahn János műkereskedőtől. A kép Vicenzo Gattina 15. századbeli olasz festő műve és a Madonnát a gyermek Jézussal ábrázolja

SZÍNHÁZ

Meghívták Londonba a budapesti filharmonikusokat

Ősszel utazik Németországba és Angliába a zenekar

A *Filharmóniai Társaság* még a mult év őszén meghívást kapott *Németországból* és akkor az volt a megállapodás, hogy a budapesti zenekar *júniusban* utazik Németországba és *tizennégy német városban* ad hangversenyt. A vendégkörútat azonban *Dohnányi Ernő betegsége miatt el kellett halasztani.*

Az elnök-karnagy most már *meggyógyult* és ezért megkérdeztük a Filharmóniai Társaság vezetőségétől: *mi újság a körút dolgában?*

— Közös megegyezéssel — informált bennünket a társaság igazgatója — *őszre halasztottuk a németországi körutat. Októberben* utazik el a filharmonikus zenekar, hogy *Münchentől Hamburgig* 14 városban vendégszerepeljen. Németországi utazásunkkal minden valószínűség szerint *egy angliai látogatást is egybe fogunk kötni.* Meghívták ugyanis a Filharmoniai Társaságot *Londonba is két hangversenyre* a Queens Hallban. Hamburgból, amely németországi körútunk utolsó állomása lesz, megyünk át Londonba. Az angolországi vendégszereplést éppen a németországi úttal kapcsolatban lehet megvalósítani.

— Mi lesz a Filharmoniai Társaság jövő évi műsorterve?

— Dohnányi már *egy-két hét mulva megjelenik körünkben*, akkor igazgatósági ülést hivat össze. Ezen az ülésen fogjuk megbeszélni, hogy a nemzetközi művészek közül milyen szólistákat hívunk meg jövő évi hangversenyeinkre és megállapítjuk a műsort is.

Milyen filmben szerepelt Greta Garbo legelőször?

Greta Garbo

Greta *Garbo* életrajzíról eddig megegyeztek abban az adatban, hogy a nagy amerikai filmsztár először a »Gösta Berling« című némafilmben lépett fel hazájában, Svédországban.

Most Oskar *Norberg stockholmi* fényképész, aki annak idején film-fotográfus volt, bebizonyította, hogy a nagy Garbo Grete *Gustavsson* korábban nem ebben a filmben szerepelt először, hanem *1923-ban egy humoros filmben*, amelynek egy *Petschler* nevű stockholmi úr volt a szerzője, vállalkozója, rendezője és főszereplője. Miután a felvevőgépet nem forgathatta személyesen, szerződtette a filmhez Norberget, a fényképészt, aki mostanáig őrizte *Greta Garbo legelső nyilvános filmszereplésének titkát.*

Gustavsson kisasszony első filmszereplése idején már *színinövendék volt* és két növendéktársával együtt játszotta a filmburleszk három kis szerepét. Naponta *tíz* [illegible]

Nagy botrány a londoni új Charell-revű bemutatóján

A londoni *Athambra Theatre*-ben most mutatták be »díszpremieren« Ralph *Benatzky* »A repülő trapéz« című cirkusz-revüjét, amely veszedelmesen hasonlít *Bus Fekete* cirkuszdarabjára, »A cirkusz csillagá«-ra, különösen az alapötlet dolgában.

A jubiláris »season« egyik legnagyobb színházi attrakciójának szánt előadást a világhírű revü-rendező: Erik *Charell* rendezte, díszleteit, kosztümjeit a nem kevésbé híres Ernst *Stern* professzor tervezte és két főszerepében Jack *Buchanan* és June *Clyde* lépett fel. A nagy reklámmal beharangozott és általános érdeklődéssel várt bemutató, miut *Londonból* jelentik, *páratlan botrányba fulladt: a karzat közönsége megbuktatta.*

Már az első jelenetekbe belekiabáltak és amikor Buchanan, London egyik legnépszerűbb színésze, meg akarta köszönni a földszint tapsát, *a karzatról fülsiketítő pisszegés hangzott fel* és Miss Clyde-ot is az első felvonás után *gúnyos és gyalázó kiáltások fogadták.* Az előadás végén olyan viták kerekedtek a távozó nézők között, hogy *csaknem verekedésre került a sor.*

Az angol kritikák javarésze szerint »A repülő trapéz« zajos premierjén *nem a darab bukott meg, hanem a közönség*, mert a darab és az előadás kitünő.

Ötvenezer lirát ad az olasz kormány Darvas Lili első filmjéhez

A frankfurti Hellmer Bécsben lesz igazgató. Artur *Hellmer*, aki *több mint huszonöt évig* igazgatta Németország egyik legelőkelőbb és legmodernebb drámai színházát, a *frankfurti* Neues Theatert, volt az a nem-árja német színigaz-

Magyarország pénzügyi helyzetének genfi tárgyalása

Imrédy Béla felvilágosításai az albizottságban

Genf, május 9.

A Népszövetség pénzügyi bizottsága ma albizottságban foglalkozott *a magyar pénzügyi helyzettel*. Az albizottság ülése során kiegészítő felvilágosításokat kért *Imrédy* Bélától, a Magyar Nemzeti Bank elnökétől. A bizottság ezután megállapította a magyar pénzügyi helyzet tárgyában a Népszövetség Tanácsához intézendő jelentését, amelyet *néhány nap mulva hoznak nyilvánosságra*. A tárgyalások, amelyek ezúttal is a szokott mederben, a kölcsönös jóakarat és megértés szellemében folytak le, ezzel *lezárultak*.

Németország megszigorítja a külföldi repülőgépek közlekedésének ellenőrzését

Berlin, május 9.

Göring tábornok birodalmi légügyi miniszter utasította a határőrségeket, hogy *kísérjék figyelemmel a külföldi légijárművek közlekedését*. Külföldi légijárművek ezentúl csak akkor repülhetnek át német terület felett, ha ezt az illető országgal kötött légi közlekedési egyezmény lehetővé teszi, vagy pedig ha erre a német birodalmi kormány engedélyt ad. *Külföldi katonai repülőgépek semmi esetre sem repülhetnek át német terület felett.*

Cseh tiltakozó diplomáciai lépés Berlinben egy német emigráns elhurcolása miatt

Prága, május 9.

Az estilapok jelentése szerint a cseh külügyminisztérium utasította dr. *Mastny* berlini cseh követet, hogy az április végén a csehországi *Eisensteinből* Németországba hurcolt *Lampersberger* német emigráns ügyében a birodalmi külügyi hivatalnál *diplomáciai lépést tegyen*. A cseh követ tiltakozó jegyzékében követelni fogja, hogy *Lampersbergert adják át a cseh határon* és büntessék meg mindazokat a személyeket, akiknek az elhurcolásban részük volt. A cseh követ már holnap látogatást tesz a német külügyi hivatalban és a jegyzéket holnap vagy holnapután nyujtja át.

OKOS NŐ

szappan- és lúgnélküli módszerünkkel mossa már haját, fejének legfőbb ékességét. A feketefej védjegyű lúg- és szappanmentes NEO SHAMPOON tömegeket győzött meg rövid idő alatt, hogy haját enyhén, szappan- és lúgmentesen kell mosni. Az eredmény azonnal látható: gyönyörű, fénylő fejkorona, korpamentesség, a tartóshullám megmarad, a haj gyorsan szárad, ecetöblítés nem kell.

NEO SHAMPOON

bizonyítani akar! Még néhány napig minden vevőnek egy eredeti csomaggal azonos „ikret" ad ingyen, tehát

két csomagot egynek az áráért! Még ma ragadja meg az alkalmat!

Szaküzletek szíves figyelmébe: ajánlatos a raktárak kiegészítése.

A tökéletes parlamenti rendszer dicsőítésével válaszolt az angol király a két Ház hódoló feliratára

London, május 9.

Az angol parlament két háza csütörtökön ünnepelte *V. György* királyt ezüstjubileuma alkalmából. Az uralkodópár az összes királyi hercegek kíséretében díszmenetben érkezett a parlamenthez. A Westminster-csarnokban a király és a királyné *bíbormennyezetes trónusra ült*. Tizenket órakor a lordkancellár a trón elé járult és *féllábával a trón lépcsőjére térdelve, felolvasta, majd átnyujtotta a Lordok Háza feliratát.*

— *Másutt trónok és alkotmányok omlottak össze a súlyos teherpróbák alatt,* — mondja többek között a felirat — *de a mi királyságunkban a népjogok és szabadságjogok fejlődése nemcsak nem szünetelt, de mind tágabb és biztosabb lett.*

Ezután az alsóház elnöke járult hasonlóképpen a trón elé és nyujtotta át az alsóház feliratát.

— Felséged ma több, mint uralkodó, — mondta ez a felirat — *annak a nemzetnek és birodalomnak a feje, amelyet családdá fejlesztett.*

V. György válasza

Az üdvözlésekre a király a következőkben válaszolt:

— A parlamentek anyját és egyenjogúvá serdült gyermekeit ma a közös hűség szálai fűzik a koronához. A mai időkben, midőn *a félelem és a háborús készülődések ütik fel újból fejüket* a világon, adjunk hálát Istennek, hogy nyugodt kormányzás és béke uralkodik birodalmunkban, a a föld felszínének olyan nagy részén és hogy *nincs senki, aki fenyegetné azt a sokmillió embert*, aki szabad önkormányzat alatt keresi kenyerét távoli országokban, távoli égaljak alatt.

— Ime itt birodalmunk hatalmas szívében ez a westminsteri palotám, amely oly irigyelt parlamenti intézményeink bölcsője, az az üllő, amelyen közös törvényünket megkovácsolták, hogy *közös öröksége legyen az Amerikai Egyesült Államoknak és saját népközösségünknek.* E középkori tölgygerendák alatt, amelyek oly sok történelmi tragédia és pompa néma tanui voltak, büszkeség és hála tölt el bennünket, hogy *tökéletes parlamenti rendszerünk túlélte azokat a megrázkódtatásokat, amelyek az utóbbi években más birodalmakat és más alkotmányos szabadságokat rombadöntöttek.* Régi alkotmányunk, amely mindig tud alkalmazkodni a változásokhoz uralmam alatt szembeszállt és megbirkózott a háború példátlan veszedelmeivel és *új demokratikus követeléseket elégített ki* itthon is és a tengeren túl is. Mint régen, úgy ma is kitűnt, hogy *az őseinktől örökölt és az új kor követelményeinek megfelelően módosított rendszer biztosítja legjobban a zavartalan kormányzást, az egyéni szabadságot, a nemzet törhetetlen erejét s a törvény egyenlő uralmát kormányzó és kormányzottak felett.*

— A háború utáni időkben a háborús összeomlások és szenvedések által kimerített és elsegényített világban igyekeztünk rendes életmódunkhoz visszatérni, iparunkat, kereskedelmünket újra felépíteni és életszínvonalunkat javítani. Nehéz, úttalan utakon kellett haladnunk. Főként a gazdasági viszonyok mutattak gyökeres változást. Mindenütt a bizonytalanság és a bizalom hiányának érzése árnyékolta be az emberi törekvéseket. Ismerem ezeknek az éveknek szenvedéseit. *csodálom és mélységesen bámulom azt a rettenthetetlen bátorságot és összetartást, amelyet népem a legsúlyosabb megpróbáltatásban tanusított.* Melegen együttérzek azokkal, akik a munkanélküliség terhét és fájdalmait kénytelenek elviselni. Remélem, hogy ezek a szenvedések megerősítették népemben az egymás iránti sorsközösség érzését.

A jubileumi ünnepségek során ma a salisburyi gyakorlótéren *nagy katonai díszszemle* volt, amelyen a gépesített angol csapattestek vettek részt. A 12-ik ulánusezred ezúttal először vett részt díszszemlén gépesített alakjában. Az ezred *hatkerekes páncélkocsikon* jelent meg a díszszemlén. Bemutattak ezenkívül nehéz harckocsikat, gépesített tüzérséget és az igen gyorsan haladó kis, úgynevezett csecsemő-harckocsikat.

Schuschnigg osztrák kancellár holnap tárgyal Mussolinival a dunai értekezletről

Róma, május 9.

Schuschnigg osztrák szövetségi kancellár ma Firenzébe érkezett. A kancellár valószínűleg szombaton tárgyal Mussolinival a dunai értekezlet előkészítéséről.

London, május 9.

A Times római tudósítójának jelentése szerint Schuschnigg osztrák kancellár és Mussolini olasz miniszterelnök küszöbönálló tanácskozásán *mindenekelőtt Ausztria felfegyverzésének kérdése és a Habsburgok jövő helyzete kerül szóba.* A lap igen jelentőségteljesnek mondja a Jeftics jugoszláv miniszterelnökhöz intézett meghívást, amelynek értelmében felkérik Jefticset, hogy Genfbe való útját szakítsa meg Velencében és folytasson ott tanácskozásokat Suvich államtitkárral. Ez a meghívás a legjobb bizonyítéka az olasz-jugoszláv viszonyban lassanként beálló javulásnak.

A Morningpost római levelezője a következőket jelenti: Rómában arra számítanak, hogy Jeftics velencei látogatása során megtalálják azt az utat, amely a két ország között fennálló nézeteltérések megszüntetéséhez vezet.

A Morningpost úgy értesül, hogy *a marseillei merénylet miatt Magyarország ellen irányuló, eddig függőben maradt jugoszláv tiltakozást formailag is vissza fogják vonni.*

KÖNYVNAP JÚNIUS 3, 4, 5

A könyvnapra megjelenő könyvek árjegyzékét kívánatra szívesen ingyen megküldi Az Est könyvkereskedése, VII., Erzsébet körút 18-20

E jegyzékben felsorolt könyvek közül számosat a szerző aláírásával, esetleg dedikációjával is szállíthatjuk

Jeftics a jövő héten tanácskozik Velencében Suvich-csal

Róma, május 9.

Jeftics jugoszláv külügyminiszter valószínűleg a jövő hét végén Velencébe érkezik, ahol találkozik *Suvich* külügyi államtitkárral. Az olasz-jugoszláv megbeszélések a dunai értekezlet előkészítésére vonatkoznak. A szállongó hírekkel szemben Benes és Titulescu látogatása egyelőre nincs tervbevéve. Jeftics nem mint a kisantant képviselője, hanem kizárólag mint jugoszláv külügyminiszter fog tárgyalásokat folytatni.

„Galicin herceg", más néven „gróf Ludwigshauser Alex" 20.000 pengő értékű képet, francia miniatűröket csalt ki Budapesten és — nyoma veszett

(Saját tudósítónktól.) Csütörtök óta rejtélyes nemzetközi szélhámost keres a budapesti főkapitányság. A szélhámos azt állította magáról, hogy *Galicin* herceg a neve, de a Carlton szállodában gróf *Ludwigshauser* Alex néven jelentette be magát. A rejtélyes fiatalember ellen *Hahn* János műkereskedő tett feljelentést a rendőrségen, ahol dr. *Pászkán* Ferenc rendőrkapitány indította meg a nyomozást. A nemzetközi szélhámos személyleírását minden európai rendőrhatóságnak elküldötték, hogy kézrekerítsék az állítólagos Galicin herceget és azt a *20.000 pengőt érő klasszikus festményt*, amelyet néhány apró műtárggyal együtt ellopott.

A *Pesti Napló* munkatársa a kalandos ügyről csütörtökön beszélt *Hahn* Jánossal, aki az Attila körút 2. számú ház egyik II. emeleti lakásában lakik. A műkereskedő a szélhámosság történetét a következőképpen mondotta el:

— Kedden jelentkezett nálam *Tatrangi-Kovács* Sámuel festőművész, képrestaurátor. Elmondotta, hogy néhány nappal ezelőtt a fővárosba érkezett az Oroszországból emigrált *Galicin* herceg. Budapesti ismerőseinél műkereskedők és restaurátorok után érdeklődött, azt mondotta, hogy megbízója számára *klasszikus festményeket szeretne a magyar fővárosban vásárolni*. Amikor az ismerősök azt kérdezték, hogy miért éppen Budapesten keres ilyen képeket, azt válaszolta, hogy szerinte talán Budapest kiesik a nemzetközi képkereskedelem vonalából és így hihetőleg *olcsóbban* lehet ezekhez a nagyértékű képekhez hozzájutni. A Carlton-szállóban vett lakást. Itt felhívták figyelmét dr. *Abosy* Gyula műtörténészre, akit kedd délelőtt a herceg fel is keresett mátyásföldi lakásán. Ekkor már nem volt egyedül, *egy fiatalember volt vele*, akit a herceg mérnök urnak szólított és mint titkárát mutatta be. Elmondotta jövetele célját és azt is közölte, hogy megbízója *Cambo*, Spanyolország volt pénzügyminisztere, akiről Európában minden műkereskedő tudja, hogy világhírű gyűjteménye van és milliárdosnak ismerik. Abosy azt ajánlotta, keressenek fel engem.

— Abosy kérésére Tatrangi-Kovács Sámuel, aki régi jóbarátom, kísérte el hozzám a herceget. Németül és franciául beszéltünk. Galicin határozottan *szakembernek látszott*. Kitűnően tudott régi festőkről mindent, ismerte a legnevesebb képeket, csak az volt a feltűnő, hogy *rengeteget beszélt* és bár én nem kértem, mégis *okmányokat vett elő* és igazolta, hogy ő tényleg Galicin herceg, de igazolta azt is, hogy inkognitóban utazik gróf *Ludwigshauser* Alex észtországi állampolgár néven.

— Mikor hallottam, hogy Cambo klasszikus képet keres, megmutattam neki Vicenzo *Gattina* 15. századbeli festő képét, Madonnát a gyermek Jézussal. A kép körülbelül 60 centiméter széles, 80 centiméter magas. Galicinnek nagyon tetszett, megkérdezte, nincs-e könyvtáramban olyan mű, amely Gattina működésével foglalkozik. Azonnal kikerestem a könyvet, odaadtam neki. Ő hosszasan tanulmányozta, majd arra kért, hogy adjak neki időt. Megbeszéli megbízójával és megkérdezte, mennyit kérek a festményért. Mondottam, hogy egy előkelő család bízott meg a kép eladásával és *20.000 pengőt* kell érte kapnom. Ebben már bent lenne az én hasznom. Galicin azt válaszolta, megbeszéli Cambóval a dolgot, majd Tatrangi-Kovács Sámuel útján értesít engem a döntésről.

— Szerda este festőművész barátom felkeresett. Elmondotta, hogy Galicin jelentkezett nála, *16.000 pengőt kínál a képért*, az összeget azonnal hajlandó kifizetni Cambo, de előbb szeretné a volt spanyol miniszter a festményt látni. Azt mondottam Tatranginak, én nem nagyon bízom ebben a Galicinban. Neki odaadom a képet s az ő műtermében vizsgálják meg a vásárlók. Tatrangi-Kovács Sámuel magával vitte a festményt a Dalmady Győző ucca 9. számú házban levő műtermébe. Este kilenc órakor jelentkezett nála Galicin. Azzal állt elő, hogy Cambo miniszternek nincs ideje felkeresni őt, adja át neki a képet, *egy óra mulva visszahozza*. Olyan meggyőzően beszélt, hogy Tatrangi belement abba, hogy a festményt kivegye a keretéből és magával vigye. Közben értesített engem, hogy tíz órára menjünk a Carlton-szállodába, ott lesz már a válasz: megveszi-e Cambo a képet, vagy sem.

— Tíz órakor Galicint nem találtuk ott. Érdeklődtünk a portásnál, aki ilyen néven nem is ismerte a nálunk jelentkezett urat, csak azt a választ tudta adni, hogy a 119-es számú szobában lakik gróf *Ludwigshauser* Alex, aki kilenc óra után néhány perccel jött haza, *egy festményt hozott magával és azután eltávozott*. Mi vártunk egy darabig. Elmondottuk később — amikor már türelmetlenek voltunk — a történteket a szálló vezetőségének, majd együtt felmentünk Galicin-Ludwigshauser szobájába, ahol azonban már nem volt egyéb, mint *néhány értéktelen ruhadarab*. A késő éjszakai órákig hiába vártunk Galicinra, de hiába várt rá a szálló vezetősége is csütörtök reggelig. Csak annyit sikerült megállapítani, hogy *a szélhámos autóval távozott*. Hogy hova, nem tudja senki. Ezek után kénytelen voltam *bűnvádi feljelentést* tenni a rendőrségen.

— A nyomozás csakhamar megállapította, hogy nemcsak én vagyok áldozata a szélhámosnak, hanem *egy belvárosi műkereskedő* is, akitől hasonló trükkel csalt ki francia miniatűröket és egy empire arany szelencét körülbelül *ezer pengő* értékben. Magam érdeklődtem Galicin herceg után egy bécsi műkereskedő kartársamnál, aki már ismerte a csalót. Elmondotta, hogy több feljelentés fekszik a bécsi rendőrigazgatóságon ellene lopások miatt. *Egy nagy bécsi képtárból lopott el képeket* és több műkereskedőt csapott be. Mondanom sem kell, hogy Cambo minisztert is kerestem mindenfelé Budapesten, de *eredménytelenül*. Nem is sejtem, ki az, aki becsapott engem és előkelő megbízómat, tény azonban, hogy azok az iratok, amelyeket felmutatott előttem, *hiteleseknek látszottak. Különböző konzulátusok igazolták a szélhámos mindkét nevét.*

A főkapitányságon rádiókörözést adtak ki a szélhámos ellen. A körözés közli *Galicin-Ludwigshauser* személyleírását. A 32 év körüli fiatalember körülbelül 170 centiméter magas, erősen kopaszodó sötétbarna haja van, feltűnően sápadt, középtermetű, idegesen, kapkodva beszél állítólag *nyolc nyelven*. Kiejtésén szlávos akcentust lehet érezni. A főkapitányság véleménye szerint a herceg álherceg, iratai hamisak és valószínűleg egy nemzetközi bűnszövetkezet tagja.

A csaló nemzetközi bűnlajstroma

Bécs, május 9.
(A Pesti Napló bécsi szerkesztőségének telefónjelentése.)

A rendőrség átvizsgálta az állítólagos gróf *Ludwigshauser* bűnlajtsromát és megállapította, hogy a csaló már *évek óta foglalkoztatja a nemzetközi rendőrséget*. 1922-ben egy berlini ékszerésztől *másfélmillió márka értékű ékszert* csalt ki. Két évvel később, mint »Marconi, olasz operaénekes« egy kabaréban lépett fel. Példátlan botrány tört ki, mert az előadáson kiderült, hogy *egyáltalában nem tud énekelni*. Zsebében a honoráriummal megszökött. Ezután Svájcba ment, ahol *autókkal és képekkel* követett el visszaéléseket. Négy évvel ezelőtt állítólagos anyja és nővére és egy orosz diák kíséretében tűnt fel. Fényűző életmódot folytatott. Anyja az uccán *egy ketrecben egy majmot vitetett maga után*. A csaló ebben az időben gróf *Meden* név alatt szerepelt és sorozatos visszaéléseket követett el. Mielőtt csalásait leleplezték volna, a tiroli Hallba utazott, onnan pedig *Lausanneba*. Luzernben *150.000 svájci frankért eladott egy Greco-képet, amelyhez illegális úton jutott.* Innen Toulouseba utazott és egy amerikai hajóra akart szállni, de akkor *elfogták. Lyonban, Rómában és Triesztben már ült.* Bécsben in contumaciam 3 évi börtönre ítélték.

Őrizetbe vették a kötvényfutárt

Több előállítás — Kutatják a megbízókat

(Saját tudósítónktól.) A valutaügyészségen csütörtökön egész nap folytak a kihallgatások abban az új bűnügyben, amelyről szerdán a tőzsdén mindenki beszélt és amelyről a *Pesti Napló* beszámolt.

Győrben az ügyészség detektívjei feltartóztattak egy részvényfutárt, aki egy bécsi bank megbízásából egy budapesti tőzsdés címére *több mint százezer pengő értékű* fixkamatozású kötvényt és egyéb részvényeket csempészett Ausztriából Magyarországba. Csütörtökön délután a futárt *őrizetbe vették*, miután megállapították, hogy az értékpapírok értékének 2 *százaléka* ellenében akarta végrehajtani a csempészést. Az őrizetbe vétel után több budapesti ügynököt és értékpapírkereskedőt hallgattak ki, akik a nyomozás adatai szerint a síberrendelet életbeléptetése óta leleplezett *második csempészési ügyben* kompromittálva vannak. *Több előállítás is történt.*

A csütörtökről péntekre virradó éjszakát két tőzsdés már az ügyészségen töltötte, mivel alapos a gyanú, hogy a csempészésről tudtak, illetőleg anyagi érdekük volt, hogy a csempészés megtörténjen és a becsempészett papírokat Budapesten értékesítsék.

Azt hiszik, hogy a futár egyike azoknak, akik több tőzsdéssel álltak összeköttetésben. Most ezeket kutatják. Pénteken vagy szombaton közli a valutaügyészség a nyilvánossággal azoknak a neveit, akik ellen az eljárás megindul. Ugyanekkor döntenek *az előállítottak* sorsáról is.

Éhhalál fenyeget 900.000 embert az Egyesült Államokban

London, május 9.

Washingtoni jelentés szerint Illinois államban bezárták az összes segélyállomásokat és *900.000 közsegélyre szoruló nélkülözőt az éhínség közvetlen veszélye fenyeget*, mert az állami törvényhozás még nem szavazta meg a hárommillió dollár hozzájárulást a szegényalaphoz, s a washingtoni kormány emiatt *beszüntette a szegénysegélyezési összeg kiutalását*. Reynolds, Illinois segélyügyi biztosa jelenti, hogy *a helyzet óráról órára kétségbeejtőbb lesz*. Hetven megye közsegélyalapja végleg kimerült, *700.000 személy száraz kenyéren és vizen él;* legtöbbjüket betegség, sőt éhhalál fenyegeti, ha nem kapnak rövidesen segélyt.

Csikágóba ötszázfőnyi küldöttség érkezett, hogy a törvényhozást az állami szegénysegély haladéktalan megszavazására szólítsa fel. Azzal fenyegetőznek, hogy *nemsokára 200.000 főnyi »éhező hadsereg« fogja Csikágót megrohanni*. Henry *Horner*, Illinois kormányzója, rendkívüli forgalmi adó kivetésére kért a törvényhozástól felhatalmazást a szükséges pénz előteremtéséhez, de a köztársasági párt politikai okokból vonakodik a javaslatot megszavazni.

Az „Árpád" testvére Egyiptomba kerül

(Saját tudósítónktól.) A magyar-egyiptomi kapcsolatok elmélyítése céljából ifj. *Horthy* Miklós kezdeményezésére létesült a Nemzetközi Vásár hivatalos egyiptomi pavillonja, amelyben mindazok az egyiptomi áruk kerültek kiállításra, amelyek az egyiptomi áruforgalom fejlesztése szempontjából jelentőséggel bírnak. Erre való tekintettel dr. *M. Sabry Mansour* egyiptomi főkonzul, aki a bécsi egyiptomi követség részéről érkezett Budapestre, csütörtökön informálta a magyar sajtó képviselőit az Egyiptom és Magyarország között várható gazdasági forgalom jelentőségéről. Bejelentette, hogy a kíséretében levő *Ali Abdallah*, az egyiptomi államvasutak delegáltja, azért érkezett a magyar fővárosba, hogy a vásár alkalmából átvegye az egyik nagy magyar gépgyárban készült azokat a motoros gyorsjáratú vasúti kocsikat, amelyeket Egyiptom az európaihírű *»Árpád«* mintájára rendelt meg. Pénteken különben az egyiptomi pavillonban a magyar bevásárló nagykereskedők számára egyiptomi napot tartanak, amelyen a nyersanyagot bevásárló magyar textilgyárosok is résztvesznek és vasárnap az egyiptomi fűszerek iránt érdeklődő magyar gyarmat- és fűszerárukereskedőket fogják informálni az egyiptomi piacon beszerezhető fűszerekről s azok árairól.

*

A csütörtöki nap eseményei között első helyen szerepel különben *Auguszta* főhercegasszonynak a vásár területén tett körsétája. A főhercegasszony leányával, *Magdolna* főhercegnő és *Attems* grófnő udvarhölgye kíséretében érkezett a vásárra. A főhercegasszony hosszú sétát tett és többször adott kifejezést tetszésének és elismerésének. Távozásakor közölte, hogy egy újabb alkalommal fel fogja ismét a vásárt keresni.

*

Rengeteg nézője volt csütörtökön a vásár *gázvédelmi fedezékének*, amelyben bemutatták a gáztámadás esetén a polgári lakosság részéről teendő összes védelmi mozzanatokat. A vásár látogatói közül számosan, többek között a vidéki lakosság is felöltötte a gázálarcokat és azokkal mentek végig a gázvédelmi fedezék könnyeztető kamráján, amelyek kismennyiségben gázzal voltak telítve. Míg a gázvédelmi maszkokkal ellátott egyének ebből semmit sem éreztek, addig a gázálarc nélkül ott tartózkodók szeméből sűrűn megeredt a könny.

*

Hasonlóképpen nagy közönsége volt a Vöröskereszt balesetelhárító osztályának és a rendőrséggel közösen szervezett annak a bemutatónak, amelyet a vásár mintautain tartottak meg. Mesterségesen konstruáltak baleseteket próbababukkal s bemutatták a balesetelhárítás és a védekezés különböző lehetőségeit.

NÖVÉNYKLINIKA
szobanövényeit, kaktuszait jutányosan szakszerűen átülteti, ápolja, erkélydíszítéseket, sírkiültetéseket ízlésesen rendez, muskátlikat igen olcsón szállít. Budapest, Németvölgyi út 10 Telefón: 54—4—47
Kertészeti telep: Pestszenterzsébet (Klinger major) T.: 47-6-97

Tátray Lajos

vód

Jakab, Desider:
Die Gefolgschaft
Edmund Lechners.
A Müggüsto.
1930. 8 - 9. sz.

247 l

ncseiből 7000 ezüstmárka értékű aranyat
drás ezért, máig fennmaradt levelében[353]
n eredménnyel, az nem ismeretes.

ink közül egy sem maradt ránk, becses
más stílűekkel kicserélték őket, esetleg
ajt meg valamelyik. Mindössze a Kalo-
t útikehely[354]) és egy valószínűleg hasonló
), az erdélyi Berényből (Beriu, Bärendorf;
zázadból (CCLVI. tábla, 3—4.). Az egyik
l készült, s 1869-ben a templomon kívül
mái és nyomott arányai alapján a XII. sz.
valamivel karcsúbb másik (8·5 cm magas),
ki sírból, vörösmárvány koporsóból jött
istenkezet feltüntető ezüst kehelyfedő-
y sárkányfejben végződő s négyzetes
pásztorbot (CCLVI. tábla, 2.) ugyan-
s apró gömböcskékkel díszített egy-
gyűrű (CCLXI. tábla, 7.) és rovátkolt-
Különösen a pásztorbot fejlett alakí-
zázadi, s nem az első érseké, Aszkeriké,
Saul érseké, s így a leletek 1200 körüli

vitéz LÁCZAY-FRITZ OSZKÁR, építész
műszaki főigazgató, műegyetemi magántanár

Bpest. V. Országház.

Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.

VI., Aréna-ut 41.

Tátray Lajos

ivód
3

Jánformtörekv. 40. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

TÁTRAY LAJOS. † Meghalt. Még a tavaszi virágzást sem várhatta meg: el kellett mennie. Pedig fiatal volt még és szerette az életet. És hogy szeretett volna dolgozni! Éppen most.

Mert eddig csak tanult, mindig-mindig csak tanult. Kínlódott, bandukolt a földön lenn. Szedegette össze az Erőket, amikkel majd fölemelkedhetik. Most már kezdte volna bontogatni a szárnyait. Éppen most.

Talán másfél hónapja, hogy elment Berlinbe, megint csak tanulni. Onnan még írt haza leveleket; bízó, reménykedő leveleket. A debrecení kiállításon volt egy szobája kiállítva, annak az elrendezését is intézte még levélben — de már a kórházból. Később már kívánkozott haza; mintha érezte volna, hogy ilyenkor jobb itthon lenni. Hazahozták. Kilenc napig haldoklott itthon. Azután elment, elmult. Mielőtt kibonthatta volna erős szárnyait; mielőtt igazán dolgozni tudott volna.

Még a virágzást sem érhette meg; amint hogy nem érhettük meg mi sem, hogy láthattuk volna őt virágbaborultan. Április 14-én, szerdán halt meg; pénteken kísértük már ki a temetőbe. Most már ott álmodik, kinn a domboldali temetőben, ahol most már hímes, virágos minden, köröskörül. Mi pedig, akik itt maradtunk még, megsirattuk és megemlékezünk róla: hogy fiatal volt, hogy művész volt, hogy magyar volt.

MESSEL ALFRÉD. Március hó 24-én hunyta le szemeit Németország egyik legnagyobb építőművésze, a világhírű berlini Leipzigerstrasse-i Wertheim-áruház monumentális alkotásának építője, Messel Alfréd, alig 56 éves korában. Ritka építésznek sikerült az ő népszerűségét megközelíteni, s alig van egy is, aki oly maradandó nyomokat hagyott volna hátra a német építőművészet utolsó 15 évi történetében. 1873-ban kezdte meg Messel építészeti tanulmányait, másik nevezetes kor- és szaktársával Hoffmann Ludwiggal együtt, s mindkettőnek szülőföldje Hessen volt. Nemsokára Messel fáradhatlan szorgalma kivívta számára a Schinkel-díjat, mely módot adott neki tanulmányait Olaszországban folytatni, amivel szemben kötelességévé tétetett Olaszország festői városai építészeti műemlékeiről több aquarellt készíteni. Jellemző, hogy maga Messel ezt a tanulmánykirándulását később tökéletesen hiábavalónak ítélte, csak második olaszországi útja alkalmával kezdett megérlelődni benne az a gondolat — írja róla Peter Behrens egy meleghangú megemlékezésében — hogy az architekturában nem a konstruktív és dekoratív szabályok keramikai nyüge a fő, hanem a hatás. Lombardia városaiban ismerte fel először ezt az igazságot, abban a hatásban, melyet az anyag és a szubtilisan arányos részletkiképzés feltételezett. Pedig az akkori építőművészet épp ezeket a szempontokat hagyta figyelmen kívül, s az olcsó építőmesteri plasztika épp ezt az igazi értéket akarta túlterheléssel pótolni. Messel poétikus egyénisége visszariadt attól a gondolattól, hogy az építészet anyaga vásári értéke szerint becsültessék, s ehelyett elsőnek kezdte felismerni a strukturában, a színben, s ezek kontrasztjában vagy összhangzásában megnyilvánuló művészi értéket. Első házépítéseiben is az a gondolat érvényesül, s azért ütnek el ezek oly feltünően a szomszédos épületektől. Már ezek elárulják nála az anyag nagy szeretetét, úgy természeti, mint ipari tekintetben s a síma, zárt felületek kontrasztját artisztikusan kezelt síkokkal s a finom ornamentális plasztikai mű strukturájával. Nem a kő vagy fa bizonyos neme iránti előszeretet irányította, hanem a kontraszt vagy harmonia az összeállításban. Mert Messel mindent felhasznált, ami a művészi hatást elősegítheti, kemény- és puhakövet, téglát stb. De milyen meghatározhatlan finomság jellemzi p. o. a berlini Matheikirchstrasse 31. sz. lakóházat, halvány-mattul fénylő téglával, melyektől az eső által megfestett homokkő szinte sötéten üt el. Vagy milyen utolérhetetlen bájos a Victoriastrassei ház símára csiszolt tufakő-façade-ja, mely fölött vadszőlő-repkény terjeszti ki lombozatát. Ugyanilyen hatást ért el Messel az országos biztosító-intézet hatalmasan felszökkenő, finom tónusokban változó színü téglapilléreivel.

Nagy előnyére vált Messelnek, hogy megrendeléseinél rendszerint bőségesen állottak rendelkezésére eszközök, melyeket a belső berendezésnél előnyösen alkalmazott, így p. o. a berlini Fürstenberg-háznál. Finomabb színhatás el sem képzelhető, mint e ház könyvtárszobájának arany és barna színharmóniája. Szinte raffinált ízléssel fogja itt össze a régi gobelineket, gazdagon faragott bútorokat s a bőrbútorok síma, barna színét a fal indifferens szövete. Csak az ablakok vörös függönyei rikítanak ki, s a drágaságok központjául a kandalló márványába foglalt csodaszép halvány Signorelli. De más alkotásainál sem mondott el Messel a szabad művészetek, a festő- és szobrászművészet támogatásáról, mint p. o. mikor a Victoria-Strasse Simon-féle háza gazdag és értékes műgyüjteményének kellett méltó architektonikus keretet adnia. A Wertheim-féle áruház, a modern monumentális művészet e kiváló alkotása, sem csupán architekturai műremek, hanem a művészetek minden ágának találkozó helye, oly nevekkel mint Taschner, Neger, Wrba, Gaul, modern művészek és művésznők által dekorált kirakat-ablakokkal, ami lényeges befolyással van a benne kiállított áruk művészi nivójára is. Pedig mindennek dacára praktikusabb célnak megfelelőbb áruház nem is képzelhető a Wertheim-áruháznál, ahol a cél és a konstrukció gránitban, vasban, nagy üvegtáblákban mintegy megnemesülten jelentkezik. Messel szerencsésen fogta föl itt a modern kereskedelmi élet gazdasági momentumát s minden technikai nehézséget leküzdve, diadalmasan adta vissza.

Magyar Iparművészet
1909.

vette és életrehozta a bútorművességet, az üvegfestést, a fémmunkát, a szövést és a többi elfajult és gyáriparrá devalválódott értékű művészeteket.

Azt hiszem, egy színházművészeti kiállítás nagyszerű hatású volna, nemcsak azáltal, hogy konstatálhatnánk a mai állapotot és buzdítást kapnánk az elmaradottságok utánpótlására, hanem azáltal is, hogy színházaink igazgatói sok mindenre rájönnének, amire a mostani kényelmes állapotban ritkábban gondolnak és a publikum föltétlenül gazdagodó kulturájának nyomása alatt művészeinket még inkább igyekeznének belevonni a színpadi munkába, amint ezt egyszer-másszor már meg is próbálták.

Tulajdonképen már vannak is kitünő specialistáink s bizonyos, hogy egynémely festőnk szivesen foglalkoznék ezzel a dologgal. Meg vagyok győződve róla, hogy egyrészt kész színpadok fotografiáiból, modelljeiből, valamint kartonokból, vázlatokból, kosztümképekből és jelenetek fotográfiáiból már most kiváló magyar anyagot lehetne összegyüjteni. Kéménd y mester csinált már egy pár igen szép színpadot az operának, felbukkant már művészi szándék a Vigszinház és a Magyar színház színpadjain, Márkus Géza gyönyörű díszleteket tervezett a régi Népszinháznak, ő és Faragó Géza artisztikus kosztümöket rajzoltak a Király-színháznak, tudok továbbá Ripp l-Rónai színpadi gondolatairól s arról, hogy még egy pár művészünk nagy érdeklődéssel és kedvvel menne neki ennek az új területnek. A fentebbiekből látható, hogy direktoraink részén is megvan a jó szándék, a művészekben is van érdeklődés s most már csak kezdő és közvetítő fórumra volna szükség, ennek pedig legalkalmasabb az Iparművészeti Társulat.

Ha idejében felkérnénk a színházakat, a díszletfestő műtermeket, a festő- és épitőművészeket s az iparművészeti tervezőket, bizonyára sok és érdekes modellt, fotográfiát, kartont és vázlatot lehetne összehozni kész és készülő dolgokról s ha egy kis fáradtságtól nem félünk, a német színpadokról is szép anyagot lehetne összegyüjteni. Úgy képzelem, hogy kicsi kis színpad is lehetne ezen a kiállításon, amelyet más és más művészeink bedekorálnának s ezen a színpadon finom kis marionett-előadásokat lehetne tartani, amivel egyrészt a nagy színpadok számára hasznositható tapasztalatokhoz jutnánk, másrészt ideplántálnánk egy kedves, intim művészetet, amely egyedül alkalmas egy pár modern rendszerű színpad megelevenitésére. Maeterlinckre, Schnitzlerre, Strindbergre gondolok, azokra a finom és testetlen szimbolumokra, amelyek nem birják meg a nagy színpad és az élő színész eltitkolhatatlan materialitását s ime megtörténnék az, hogy az irodalomnak is kitünő szolgálatokat tudna tenni a mi társulatunk, eltekintve attól a szolgálattól, amit a színpadi művészet fölélesztésével s igy annak a lehetőségnek a megteremtésével tenne, hogy a színpadi irodalomban rejtett értékek mind teljes szépségükben érvényesülhetnének. Egy ilyen kiállitás sokkal többet jelentene a magyar kultúrában, semmint első pillanatra gondolnánk.

A leggyakrabban előforduló formák egyszersmind a legtermészetesebbek is.

A restaurálásról ne is beszéljünk. Egy épület mintáját elkészithetitek, akár egy holttestét . . . De az életet, mely az egészet eltölti, a lélek, mely a munkás kezén és szemén keresztül szállt belé, soha fel nem támasztható többé . . . Más idők más korszellemet követelnek, s akkor új épületet kapunk; de a megholt munkás szelleme nem mozgathat más új gondolatokat és kezeket . . . Gondozzátok műemlékeiteket, s ekkor nem kell őket lemásolnotok.

Ne azokat a tárgyakat diszitsük, amelyeket a mindennapi munkásélet elkoptat. Ott diszitsünk, ahol pihenhetünk; ahol lehetetlen, avagy tilos a pihenés, onnan a szépséget is száműzhetjük. A diszitést époly kevéssé lehet az üzlettel összekötni, mint a játékot a komoly hivatással.

A mű befejezettsége a benyomás teljes visszaadása; a teljes befejezettség pedig a mélyen átérzett benyomás kifejezése. Ezt durva, erőteljes kezeléssel sokkal gyakrabban érhetjük el, mintsem lágy, erőtlen munkával. RUSKIN.

255.

255. A „MŰHELY" KÁPOLNÁJA.
TERVEZTE: TÁTRAY LAJOS.

EGYHÁZMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS.

CHAPELLE DE
L'ASSOCIATION „MŰHELY".

Magyar Iparművészet
1908. évf.

252.

252. SÁRGA GYAPJÚVAL ÁTSZŐTT SZEPESSÉGI OLTÁRKENDŐ TÖREDÉKKEL. XV–XVI. SZ.

253.

254.

253–254. BAKACSIN-ABROSZ RÉSZLETEI. XVII. SZ.

LINGES DAMASSÉS DU XVII. S. DE L'ARRONDISSEMENT DE SZEPES.

TÁTRAY LAJOS

A Kár 1909. II. 3. n.

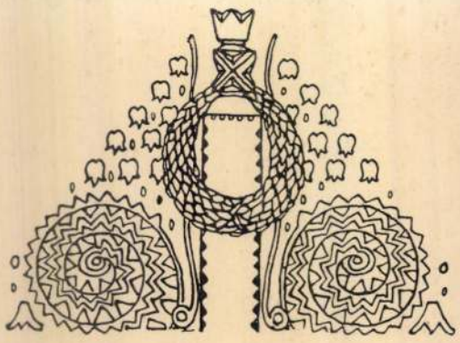

TÁTRAY LAJOS

1885 ~ 1909

Még nem büszkeségünk, de már büszke tölgy, még nem egetverő, de már nagyok: ra tör, még nem kapta nevét szárnyra a hir, de a művészet már is fájlalja vesztét. Nem törtetett kapzsin hiú dicsőségre, de buzgón kutatta az élet nagy rejtélyeit. Festett, épitett, szivvel, értelemmel. Halálán nem borúl gyászba az ország, de a művészek szeretettel őrzik korán letünt nagy tehetségű pajtásuk emlékét.

A HÁZ MODERN MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT MELLÉKLETE

1910. III. 8-9 sz.

AZ ENYÉSZET KAPUJA

TÁTRAY LAJOS † RAJZA

Tátray Lajos

TATA

Kálvári-domb

Kálvária kápolna

BERTÓK László Attila: Kápolna a dombtetőn.
= Uj Magyarország, 1994. február 22. 10. ill.

Fellner Jakab

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

1932 évi április hó 14-n csütörtök napján

a Vall. és Közokt. Minisztérium III. ügyosztályában

~~hivatali helyiségében (VI., Állatkerti-út 1 szám)~~

délelőtt ~~délután~~ 11 órakor megtartandó végrehajtó bizottsági ~~rendes~~ ~~albizottsági~~ ülésére.

Elnök megbízásából:

titkár.

Hornyánszky V. R.-T., Budapest.

205. — TATA

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JANUÁR

31 nap — 1. hét

1 Vasárnap	Újév
2 Hétfő	
3 Kedd	
4 Szerda	
5 Csütörtök	
6 Péntek	Vízkereszt
7 Szombat	

Tata

Aranygyűrű a Kr. u. IV–V. századból a MN. Muzeumban.

Nagy Lajos. Pannonia sacra. Sertzent István I. k. 88. l.

DES

BES

ER

HEN

BEN

WASMUTHS
WERKKUNSTBÜCHEREI

Bruno Schmitz:

DAS MÖBELWERK. Die Möbelformen vom Altertum bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts.

400 Seiten mit 680 Abbildungen und Text. Preis in Ganzleinen gebunden RM 40.—.

Georg Kowalczyk:

DEKORATIVE SKULPTUR. Figur, Ornament, Architekturplastik aus den Hauptepochen der Kunst.

643 Abbildungen mit einer Einleitung. Preis in Ganzleinen gebunden RM 40.—.

Otto Hoever:

DAS EISENWERK. Die Kunstformen des Schmiedeeisens aus 6 Jahrh.

600 Abbildungen mit einer Einleitung. Preis in Ganzleinen gebunden RM 40.—.

Ernst Flemming:

DAS TEXTILWERK. Gewerbeorna-

Tata

Esterházy-Kastély

wód

Rados Jenő dr.

Magyar Kastélyok

225/226 l.

Terverte Fellner Jakab

Imrédy Mária Magdolna /1916,Budapest

Istituto Interuniversitario Italiano

bölcsészeti fakultásán Toesca,Munoz,

előadásait látogatta és művészettörté

mányokkal foglalkozott.Munoz:Storia

per stranieri c.tárgyakból "3o su 3o

niaturája /olasz magyar kapcsolatok/

anyagot a Palazzo Venezia könyvtárá

mányutat tett Nápolyba,Siciliába és

Tata.

Kastély

Épült 1762-1766.

Rados Jenő dr

Magyar Építészet

12. f.

Rados Jaró dr.
Magyar kastélyok 211. l.

205. — TATA

Tata. — A kastély
Eltrenlete

legalyazott tönkökhöz kötözve, szi-
luetth atása igen szép.

MARIA IMMACULATA – SZOBOR ma-
gas kőszálon. 1780 körülről.

MECSET a parkban, mindegyik falán aj-
tó. Mecset volt?

URADALMI PEZSGŐGYÁR boltívei és
freskós teremmel.

KEGYESRENDI GIMNÁZIUM – ban mú-
zeum: Sírkő 1492-ből, két római
sírkő.

Vértes?

PLÉBÁNIAHÁZ egyszerű, három remek kihasasodó vasrácsos ablakkal, a többi öt vasrácsot a mozóházra vitték at

CIFRAMALOM benne barokk részletek 175. évszámmal

KÁLVÁRIA - KÁPOLNA eredetileg gotikus, támpillérekkel, ötszögű szentély, kis közeptornyos homlokzat, benne levő felirat szerint ez volt a plébánia 1350 körül, ami nem lehet, mert előtte nyers szikláh vannak, 1754-ben átépítették, 1755-ben kifestették ke retesen teljesen s 1908-ban Stiázny A. megujította.

KÁLVÁRIA két laterral és 3 Máriával, szenvedéhes XIII. sz. A lateral

Refektorium finom agas stukkomeny-
nyezettel és középen piarista címer-
rel, benne napi archépek és szendéletek. A
homlokzatok — eredetileg sem érde-
kesek — megújítva.

R.K. PLÉBÁNIATEMPLOM. (Levelezőlap-
ról leírni). ~~Benne vörösmar~~ Kiváló
térhatás, freskók nélküli fehér. Vö-
rösmárvány szószék és szentelykorlát,
remek munka. Sekrestyében: Szekrény
gazdagon faragva (1762-ből) a majki kamaldu-
li kolostorból, benne: 2-3 empire
kehely, augsburgi monstrancia XVIII.
sz., 2-3 XVIII. szi miseruha. Kriptá-
ban Fellner sírja (csak „Nr. 8. 12 Decem-
ber 1780" felirat) és Károly Ambrus
esztergomi érsek címeres sírköve. Itt
nyugszik, nem Esztergomban.

Építette Fellner Jakab 1751-1784
közt.
Sz. Péter és Pál: Maurer Hubert műve.
Magyar Mérnök és Ép. egyl. 1930,
37-8 sz.

zatain fülkében egy-egy klasszicisztikus nőalak-kőszoborrol, gyümölcsvivők (jobboldali sérült), hátsó homlokzat 1-1-1 ablakkal, itt oldalrizalitok közép helyett, és kétkarú lépcső fogas fríz a főpárkány alatt köröskörül. Bent körala-kú középterem tájképi frisz falképekkel, rózsadíszes üvegkalitka-lámpák XVIII. sz. vége.

KEGYESRENDI RENDHÁZ, kápolna, bejárata volutás, középen függönyszerű címeres vörösmárvány kapuval. — Kápolna kibővítve, benne vörösmárvány keresztkút. Kertbe vezető ajtó vörösmárvány kerettel, felette oválisban szép vasráes. Rendházban szép ajtók. Főlépcsőházban Maulbertsch: Szűz Mária megjelenik kal. Sz. Józsefnek, olajkép

Valapította Esterházy Miklós gr, 1765-ben, tervezte Valero J, az első rendfőnök.

Voltárkép: Kal Sz. J, Vinc. Millione római festőtől 1777.
Állítólag Fellner műve.

...ben kerdelő nő kutszobr e...
szobor: Álló görögös kő nő vörösmérrő...
kerek dombormüvet tart, ~~empire~~
mindkettő empire.

ROMOK az angolparkban, mesterségesek. Benne: Római sirkő, három alak – fiatal férfi; nő, szakállas férfi – mellképével, alul jelenetekkel, nagyméretű. Herkules az oroszlánnal, római relief. – Kértesszentkereszti töredékek, oszlopfejezetek, köztük 6 figurális (oroszlán és angyal közösen könyvet nyitnak ki, álló drapériás alak, sárkány, ión-kompozita oszlopfő kihajló husos levelekkel)

V épitette a XIX. sz. elején Moreau francia épitész

KERTILAK az angolparkban. Főkomlokzata 1–3–1 ablakkal, trapézalakú középrizalittal, oldalkomlok-

V felette kis □ ablakokkal.

V felette két puttó ül virágoskosár mellett: kőszoborcsoport, előtte köralapú, convex-konkáv lépcső

-Tata 2-

Apró István: Ambrogio Traversari Magyarországon. Szeged, 1935, 42-44 l.

lómesteri lakban érdekes fülkés-alakos római pillér, római sírkő, pincéjében tömlöchelységek.

ESTERHÁZY-KASTÉLY Főhomlokzat egyemeletes, két zömök kétemeletes raroktoronnyal, 5-2-5 ablakkal. Kapujo nincs Balról mellette kapu, címerrel 1874 felirással, jobbról copfstílű vázákkal. Tornyokon is vázák. Hátsó homlokzat 6-1-6 ablakkal, a középablak ajtó, fülkében erkélyre nyílik, mely erkélyt bejárati földszinti építmény hordozza. ~~A kos~~ A kastélyt (hátsó homlokzatát) szabálytalan (zárt) udvart alkotva nem jelentékeny földszintes épületek veszik körül. A kocsiszint régi részletek kiválóan stílusos felhasználásával Kereks András építette 1930 körül. Keithe [illegible]

(A torony és homlokzat szabálytalan alakú apró kövekből falazva.

(benn búterok, szinházi kellékek, ónkannák, fegyverek

√Belső: Földszinten gotikus boltozatok, első emeleti keresztbordák újabbak itt a feljáratnál római géniusz. Szép empire kályhák, második emeleten családi képek (XVIII. sz), levéltár.

másodikemeleti ablakokkal. A tető új, az épület romfalai rajta túlemelkednek. ~~[illegible]~~ A homlokzatból többhelyütt bordaköteget indulnak ki, melyből arra lehet következtetni, hogy ~~[illegible]~~ a mai épület síkja előtt is voltak helységek. A földszinten ~~[illegible]~~ re két árkádnyíláson lehet bejutni, mindkettőben XV. századi ⌒ szép felső záródású kőajtó áll ~~[illegible]~~ Jobb oldalhomlokzatom a klasszicizmus idején épült ~~[illegible]~~ oszlopos – neogotikus ablakos erkély látható. Hátsó homlokzat két oldalrizalittal újabb középkorias – romantikus hozzáépítés. Körülötte kőből épült hatalmas bástyák. A bejárati kapu íves, későreneszánsz. A csatlakozó épületek közül az istál

TATA(#####)

TATA (Komárom)

Tata

Magyary Zoltán: Nepomuki Szent János szobra. TATA-TÓVÁROSI HIRADÓ, 56. évf. 32 szám.

NEP. SZ. JÁNOS – SZOBOR alacsony talapzaton a ~~[illegible]~~ szent lendületes mozdulatú barokkstílű kőszobra, jobbról egy angyallal. Mögötte fal, kétoldalt két kővázával, előtte finom vasrács a XVIII. sz. második feléből. A szobor a talapzaton olvasható kronosztikon szerint 1770-ben készült.

VÁR, baloldalt zömök toronnyal, jobbra épülettest árkádos földszinttel, csúcsíves első emeleti ablakokkal (hármas), oszlopocskás betétei ~~a XIX. sz. végéről~~ 1897-ből, és kisebb, szintén ujabban keretelt

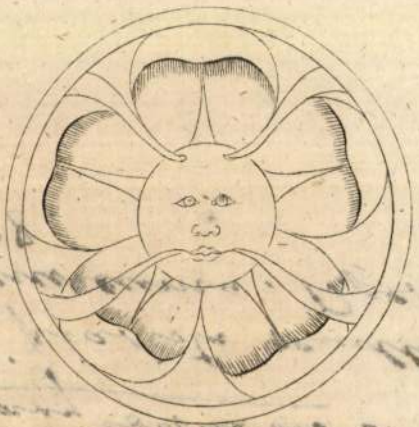

9.

5.

Tata

Wenzel Gustáv: Tata feinsbora. 1412 – 1542. Budapest, 1879. 64 l.

Magyary Zoltán dr.: A tatai piarista rendház és muzeuma. Bpest 1938.

mokat és könyvtárakat), a második csoport a *közkönyvtárakat*, (a nép- és vándorkönyvtárakat, a közművelődési egyesületek, kaszinók és olvasókörök könyvtárait, a katonai könyvtárakat s a tudományos ismeretek népszerűsítését czélzó egyéb könyvtárakat és gyüjteményeket) foglalja magában.

12. §.

A Tanács a második csoportba tartozó gyüjtemények ügyeinek előkészítésére az állandóan Budapesten lakó tagjai sorából, megbizatásának időtartamára, egy hét tagból álló *szakbizottságot* küld ki, melyet a szükséghez képest kiegészíthet.

13. §.

E szakbizottságnak az előadó és a Főfelügyelőség népkönyvtári szakmegbizottja hivatalból tagjai. A szakbizottság többi tagját a Tanács saját kebeléből egyszerű szótöbbséggel választja.

14. §.

A szakbizottság tagjai megbizatásuk

Tata

Rohrbacher M.

Tata községet az Esterházy-grófok alatt

1727 - 1848/49

Petrik 1886-1900

Tata

Réday M.

Tata város története.

Petrik 1886-1900

4. §.

Az üléseken az előadói tisztet a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségének előadója tölti be s ő vezeti az ülések jegyzőkönyveit is.

5. §.

Érvényes határozat hozatalához az elnökön kívül legalább nyolcz tanácstag jelenléte és a szavazatok egyszerű többsége szükséges.

6. §.

Az ülések jegyzőkönyvét az elnök és az előadó írják alá, ezenkívül az elnök által e czélból kiküldött két tanácstag hitelesíti.

7. §.

Az elnök az ülésekre a Tanács kebelén kívül álló szakférfiakat is meghívhat, ezek azonban szavazati joggal nem bírnak.

8. §.

Sürgős ügyekben az elnök, utólagos bejelentés kötelezettsége mellett, önállólag intézkedik.

Tata

Rohrbacher M.

Tata törteinete.

Petrik 1886–1900

Dornyay Béla: Tata, „ajándéka" Rákóczi Ferencnek.

Tata

76°, 1K, 14L, Tata, év nélkül (1935)

Tatavár

1598-ban

Gründliche und
wahrhaffige Be-
schreibung von Dotis
der Vestung, welche
vor Jahren der
König in Ungern
Lustgarten genandt
worden. . . Nürn-
berg. 1598.

Gent (840)

Természettudományi Füzetek X. 157.

Tatabánya rk.
templom

l.
Mohl Tata
226. l.

Faller Jenő: Lüers Artán építészeti főfelügyelő 1577 évi jelentése Tata várának építkezéseiről.

Tata vára

8°, 1K, 22L, Tata, 1936.

mdk.

Tatai fazekasmester

festékes fazeka. Virágcseréphez hasonló nagy alak a fogantyúk között kanyarodó ujbenyomásos abroncsdíse. 37. ábra
Teljesen ismeretlen tárgy.

A Néprajzi Múzeum 1960. évi tárgygyűjtése
" " Évkönyve 1961, 84-85. l.

ozlak nagyon szepen és en meg nem
hogy lesz-e valami vagy sem?
odat, kegyeskedjék ügyemet pártolni
ben, ha mást nem is, legalább az uj
hiveimet az elkedvetlenedéstől megóvjuk.
k.
k Nagyméltóságodnak:
alázatos szolgája:
. Horváth József
plebános

Tata

Dornyay Béla:

Tata „ajándéka"
Rákóczi Ferenc-
nek. Tata, 1935

Gont (550)

SCHULEK JÁNOS
Müépitész.

A Müemlékek Országos

Tisztelett

várbizottság pénztárából, a Sa

munkák költségeihez való hozzá

azaz Kettőezer pengőt bevétele

kat a végleszámolással kapcsol

Kérem, hog

bejelenteni méltóztassék.-

Mar

<Tata várának
u.n. huszár-
vára.>

Dornyai Béla:

<>
Tata, 1938

Gent (554)

Tata vára

Dornyay Béla: Régi tatai várképek

8°,24K,78L,Tata,1936.

Tata vára

Dornyay Béla: Tata várának Suess Orbán-féle alaprajza 1572-ből.

16°, 1K, 24L, Tata, 1935.

Tata műemlékei

Dornyay Béla: Tata műemlékei Rados és Szőnyi könyveiben

16°, 4K, 19L, Tata, 1934.

VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISTER

108689. szám.

F. évi május hó 8
csolatában tudomása végett
a cs. és kir. Hadügyminiszte
irata szerint, felkérésemre
korlótéren lévő antik emlé
ről kért intézkedéseket, a
ujján, megtette.

Budapest, 1913. j

Tatai várképek.

Domyay Béla:
Régi tatai várképek. Tata, 1936.
Képekkel.

Gyert (553)

3.

4.

Tatai Esterházy-kastély

1914-ben lebontották

Új Idők 1914. 27. sz.

SZÉCSÉNY

Várrom

Képe VV 1857, 484 l

Tatai Esterházy-Kastely

Háry Gyula rajza

Repr.

Om IV. 491. l.

ister 1913. junius 21-én 58613. sz.a.
árhoz int. rendeletének mása:

tőfedése megujitásának költségeire
080:/ K 78 fillért engedélyezvén,
hogy ezen összeget a Müemlékek
k, hivatalos nyugtájára, elszámo-
t, fizesse ki és tárczám fent meg-
skép számolja el.

iteléül:

Tata vára

Faller Jenő: Tata vára építéseiről 24 l. Tata 1938

Gent (647)

előadó,

<Tatai majolika

története>

Reivhelyi Elemér:

A < > története.

4-r, 24 kép, 179 l.

Bp. 1941.

Gent (1891)

Br2 931. Divald graf. műint.

Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlö-
o. 4 k. 15 l. Budapest, 1936.
József: Szentélykörüljáró s csarnoktemp-
középkorban. Kny. A Magyar Mérnök-és É-
gylet Közlönye. 8 o. 31 k. 30 l. Buda-
37.
megi József: Kassai István művészete.
k. 41 l. Budapest, 1939.
megi József: Egy ismeretlen soproni Ma-
obor. Kny. Soproni Szemle. 8 o. 2 k.
ron, 1939.
József, ifj.: Krisztus az Olajfák hegyén.
ántuli Szemle. 8 o. 11 k. 2o l. Szombat-
40.
József ifj.: Adatok a budavári főtemplom
i épitéstörténetéhez. Kny. Tanulmányok
multjából. Ngay 8 o. 64 k. 52 l. Buda-
41.
József-Bártfai Szabó László: A gyöngyösi

Tata vára

Gründliche und
warhaftige Beschrei-
bung von Dotis der
Vestung, welche vor
Jahren der König in
Vngern Lustgarten
genandt worden ...
Nürnberg, 1598.

Benesch László /1845-?/
A tatai tó a várral. Vizfestm. 15:25c
AA tatai vár 1893; az átalkitás előtti

Tatai majolikagyár
rövid története

Magyary Zoltán dr.

A tatai piarista rendház és múzeuma.
Bpest, 1938. 33. l.

Ugyanott nagyjámi
tatai majolika.

Tatai ismeretlen fazekasmesterek.

Csutora. Tata
M: 30 cm. Zöldmázas
Fekete-fehér rajz.
Jelenleg dönlő tulajdonában van.

Komendi Géza: A tatai fazekasság története.
Komárom, 1964.
66...

Kat. Ágota sz. vt.
Prot. Ágota
Ó-g. 23. Kelemen vt.

CSÜTÖRTÖK

6

Kat. Dorottya sz. vt.
Prot. Dorottya
Ó-g. 24. Xene

PÉNTEK

7

Kat. Romuald ap.
Prot. Tódor
Ó-g. 25. N. Gergely

SZOMBAT

8

Kat. M. Sz. János
Prot. Aranka
Ó-g. 26. Xenophon

Izr. 11. S. Besalakh

Tatai kir. várpalota

Zsigmond király kezdte meg, Mátyás fejezte be. A török dúlások idején pusztult el.

Magyary Zoltán:
A tatai piarista rendház és múzeuma.
Budapest, 1938. 14, 15. l.

A tatai piarista rendház és múzeuma

8°, 37 k, 58 L, Budapest, 1938.

Tatai piarista rendház és múzeum

Csát Géza: A barokk építészet emlékei Tatán

Kny. Technika
4°, 14 K, 8 L, Budapest, 1939

Tatai műemlékek

dtq

117, 118, 119, 120,

Tatai plébánia-templom

Háry hyula rajza

Repr.

Om IV. 491. l.

SIROK

Várrom

Képe VV 1859, 184 l.

Tatai vár

Háry Gyula rajta
repr.

Om IV. 491. l.

COR

RIVISTA DI SCIENZE, LETTERE ED A

MATTI

Direzione e amministrazione: B

(presso il seg

Tata - Felsővárosi

templom

(Komárom vm.

Zádor - Rados

271. l.

Tatai vár és

egyéb tatai műemlékek rajzairól

lásd

Benesch László

alatt.

BUDAPEST
42 II. -9.15
Ta 62 Ta

Tata vára

Nátz József: A Vértes vidékének történelmi műemlékei. Arch. Közl. 1899. 118-202. l. Képekkel

Tata vára

Luk Podm

III. k. 693 l.

~~Budapest. Középkori történelmi emlék-~~
~~múzeum VII. 34.~~

Tata vára

Kárffy Ödön dr.

Tata vár 1577.
állapota.

Hadtört. Közl.

1918. 137 –

– 148. l.

VASÁRNAP **2** Kat. Sarlós B. A. Prot. Ottokár	A hold kelte 16.01 nyugta, 1.30 óra.	Ó görög 19. Judás a.
HÉTFŐ **3** Kat. Min. sz. p. Prot, Kornél	A hold kelte 17.09 nyugta, 2.01 óra.	20. Metód pk.
KEDD **4** Kat Ulrik pk. Prot. Ulrik	A hold kelte 18.18 nyugta, 2.37 óra.	21. Julián
SZERDA **5**		

Tata műemlékei

l.

Hock István: A

tatai tanulmányi kirándulás.

M MÉE közl

1940. 31–32. 4.

képekkel

Tata műemlékei

Dornyay Béla dr:

Tata műemlékei
Rados és Szőnyi
könyveiben.
Tata 1934

fd.

Tata irodalma

Dornyay Béla dr.

Tata és Tóvárvo
1848-ban
Tata 1938.

MOB könyvtár

fd.

Tata irodalma

Kring Miklós dr

A tatai csapómesterek. Hely történeti adatok a magyar posztószövő ipar multjától.

Bp. 1937

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata irodalma

Ambruszter Sándor:

A tatai kegyesrendi
ház és gimnasium
története. Tata 1895.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata irodalma

Dornyay Béla dr.:

A tatai piaristák alapítójának emlékére 1755-ből.
Tata 1938.

fd.

Tata irodalma

Dornyay Béla dr:

Tata városának
Szűts Orbán-féle
alaprajza 1572-ből.
Tata 1935.

fa

Nagylak

Tata irodalma

Wenzel Gustáv:

Tata feinykora.
1412 - 1542.
Bp. 1879.

1942 FEB -7. 18.
A

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tata irodalma

Réday Miklós

Tata története

Tata, 1888.

4591/936

KISKUNDOROSMA
937 MÁR 12. 18
C

Méltóságos
dr. Gerevich Tibor egyetemi
ny. r. tanár úmalt,
a Műemlékek Országos Bizottság
elnökének

Budap
Tx. Rákos

Hivatalból
Díjátalányozva

Tatai plébánia

kört.

Veneczel Károly: A tatai plébánia története. Uj Magyar Sion. 1877. II. k. 611. és köv. ll.

Kunszentmiklós, ref.

91,277

Tatai kerámia

1780–1800-ig 3–4. szám

A Gyűjtő 1916. (Kí-
lenyi Pál gyűjtemé-
nyének aukció Kata-
lógusa.) 23 l. Keppel
25. l. Keppel, 26. VIII-ik és
XII. képes tábla –

Tatai plébánia

templom

Agsirčiapáts

46,49 l.

Tatai plébánia

tört.

Uj Magar Sion

1877. I. Köt.

336 es köv. ll.

Venczel Károly ikke

Tatai kegyesrendiek

temploma (Ká-
polnája)

Venczel Károly. A

tatai plébánia tör-
ténete. Új Magyar
Sion. 1877. I. köt.
420 s köv. ll.

Cserhalmy József. A

tatai kegyesrendi gimi
1875 és 1876 ik értesítője.

IX 14 Thomas 14/1

BUDAPEST
936 SEP. 14

Tata-tóvárosi ferencesek

temploma

Venczel Károly. A

tatai plébánia tör-

ténete. Uj Magyar

Sion - 1877. I. K. - 425. l.

Ad 99/1932.

A Müemlékek Országos B

költségvet

20.000 Pengő

1./ Könyvtár gyarapitás

2./ Fényképek másolásár

3./ Régi magyar templom
monográfiára.....

Tatai Grörgyné

III. c.

fest. nak -

Ferképzomfoiskèvk

1933. 34. 45. l.

MDK

Tatai György, Schall József, Weltzl János

Negyvennyolc pályázó...a Közp.Városháza ujjáépitésére.
Magyarország 1940. márc. 13. 10.1.

Tatai ismeretlen tarekesmester.

[Csupor-szerűség]
Zelőhelye: Komárom megye, Gúta.
Bitky Zsigmond gyűjtése
Fekete-fehér sajt

Kormendi Géza: A tatai tarekosság története Komárom, 1969.
39.o.

Tatai ismeretlen facekasmester

Vizeskorsó.
Lelőhely: Csicsó, Komárom m. Fél Edit gyűjtése
Fekete-fehér nap

Körmendi Gerár A tatai facekasmesterek. Komárom, 1964.
42.o.

Tatai ismeretlen mester

Ovális tál, réz-zöld dinítéssel
Tata, 18. n.
Repr.

Bp. Iparmüvészeti Múzeum: Magyarországi fajánsz és kemény cserép
müvészet. Kiállítás. 1965. Bev. Katona Imre, Kiss Ákos
29. o.

Tatai ismeretlen mester

Kávéskanna.
Tata, 18. n.
Repr.

Bp. Iparművészeti Múzeum: Magyarországi fajám és Reményszerép művészet. Kiállítás. 1965. Ber. Katona Imre, Kiss Ákos

30.-

Tatai ismeretlen mester

Rákos tál
Tata, 18. n.
Repr.

Bp. Iparművészeti Múzeum: Magyarországi fajánsz és Zemény cserép
művészet. Kiállítás. 1965. Bev. Katona Imre, Kiss Ágos
27. o.

Tatai ismeretlen mester

Emléktárgy: József nádor 1796. évi tatai látogatása idejéből. XVI. Lajos stílusú virágfüzérekkel és Magyarország címerével.
Tata, 1796.
Tata, Kuny Domokos Múzeum. Ltsz: 1660.
magosság: 44 cm.
Színes repr.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata. Bp. 1966
49. o.

Tatai ismeretlen mester

Ékszertartó szekrényke: sokfiókos szekrény formájában. Hátul: 1786. VII.6. dátummal. Sárgás színezésű, a kis rosztájas képecskék bíborvörössel.
Tata, 1786.
Tata, Kuny Domokos Múzeum. Asz: 51.53, magasság: 40cm

színes reprodukció

Kiss Ákos: Barokk fajansznüvénet Magyarországon.
Holics és Tata, Bp. 1966
48.o.

Tatai ismeretlen mester

Tintatartó : XVI. Lajos stílusú, füzérdísnel
Tata, 1791
Tata, Kuny Domokos Múzeum. Ltn. 51.8.
átm: 21cm.
Fekete-fehér repr.

Kiss Ákos: Bandl fajanszművénet Magyarországon.
Holics és Tata. Bp. 1966.
53. o.

Tatai ismeretlen mester

Levesestál ovális tállal: nincs virágdíszek, rózsacsokrok

Tata, 1770-85 között
Tata, Kuny Domokos Múzeum.
A levesestál ltn: 56.1486. I.2. átm: 24 cm
a tál -"- 51.67. átm: 30 cm.
Fekete-fehér repr.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon.
Holics és Tata. Bp. 1966.
54. o.

Tatai ismeretlen mester

Fedeles kanna: sines, elnézt virágdíszel
Tata ~~[illegible]~~ 1770-85 között
Bp. Iparművészeti Múzeum. Ltr.: ~~60.71.~~ 60.7.I.2.
magosság 17,5 cm.
Fekete-fehér repr.

Kiss Ákos: Barokk fojanszművészet Magyarországon
Holics és Tata. Bp. 1961.
53.O.

Tatai ismeretlen mester

Gyertyatartó
Tata. 18. n.
Repr.

Bp. Iparművészeti Múzeum: Magyarországi fajám és kemejcserép művészet. Kiállítás. 1965. Bev. Kotona Imre, Kiss Ákos
28. o.

Tatai ismeretlen mester

Gyertyatartó (nőalak)
Tata, 1770 után
Bp. Iparművészeti Múzeum, Ltsz: 1593
magasság: 21,5 cm.

Fekete-fehér rep.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata. Bp. 1966
54.o.

Tatai ismeretlen mester

Fedeles kanna és lábas (nincs kártyaminta, fatörzsdíszítés, bécsi porcelán mintákat utánzó modor)

Tata, 1770-90 körül

Bp. Iparművészeti Múzeum. A kanna ltn: 1693 a-b
magassága: 20,5 cm
a lábas ltn: 1701, magassága: 9.2 cm

Fekete-fehér repr.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon
Holics és Tata. Bp. 1966.
54.o

Tatai ismeretlen mester

Kis kanció és fedeles dobor (mindkettő állatlábakon, XVI. Lajos stílusú nincs füzérmintával)

Tata, 1785 - 1800 körül

Bp. Iparművészeti Múzeum. A kanció ltn: 1630, magassága: 10 cm; a dobor ltn: 1632. a, magassága: 8,5 cm

Fekete - fehér ríptar.

Kiss Ákos: Barokk tajaszművészet Magyarországon. Holics és Tata. Bp. 1966. 54. o.

Tatai vár

Berkes Ferenc dr:

Tata és a tatai vár
tört, jelentősége a
multban. (Kézirátban?)

Doktori értekezése
fentinek

Gulyás: Magyar irók.
III. 41. h.

közeledő karácsonyi ünnepek alkalmával ne feledkezzünk meg ajándékaink között a lélekről sem!

Válasszunk ki egy-egy méltó könyvet azok számára, akiket szeretünk, mert a jó könyv a legszebb ajándék, a szívhez és a lélekhez szól, *szellemi kincseket adunk vele!*

tudomány, műv
lom minden
ajándék-művek
dús választékb

K.M.EGYETI
KÖNYVESE
BUDAPEST, IV, KO

SZO

Kérjünk karácsonyi könyvjegyzéket levelezőlapon az Egyetemi Könyvesbolt-tól! *Budapest* IV, *Postafiók* 242. v. Kossuth L.-u. 18

Tatai vár képek

és irodalmunk

Dornyay Béla dr.

Régi tatai vár-
képek.

Tata 1936.

fd.

Tatai vár

alaprajza
leírása

Polgárdy Géza

Vértes hegyvidéki kalauz. Bp. 1939.
92 – 94. l.

távol maradtak. Érdekelt volna haladásuk, s szívesen láttuk volna, mennyiben változtatta vagy mélyítette a kétéves római ösztöndíj a nagytehetségű Koczka András stílusát és tudását.

A komáromi *Harmos Károly* művei, jórészt vízfestmények, néhány olajkép, rajz és egy tempera, egy nagy falat foglaltak el. A dús képzeletű, virtuóz kezű művész fő kifejezése eszköze az akvarell, melynek minden mesterségbeli fogását ismeri. Tompított színei nem kelnek versenyre az olajfestés hatásával. Ki kell emelni rendkívüli dekoratív érzékét és sokszor e motívumok, a tartalmi mondanivalók halmozása, a technikai változatok ellenére is érvényesülő különleges ízlését. Ezek a tulajdonságai szinte kínálják, hogy igénybe vegyék színpadi és filmdíszletek tervezésére. Legjobb szcenikusaink mellett is megállaná a helyét, különösen fantasztikus és meseszerű művek díszleteiben. Nincs az a költői képzelet, melyet ne tudna követni és dekoratív értékké átalakítani. Leginkább Jaschik Álmoshoz hasonlítható, a nélkül, hogy követőjének mondhatnók, idősebb is nála. Komáromi a fiatal *Pleidell János* is, a boldogult Aba Nováknak egyik legtehetségesebb tanítványa és volt tanársegéde. Ez a kapcsolat természetesen nyomot hagyott művein, de saját egyénisége is szerencsésen kezd kibontakozni. Még ingadozik a modell és a megszerkesztett kép között, még kiforratlan, látszik azonban,

Tatai vár

Komáromvm

Luke Podm

I. k. 723. l.

II k. 726 l.

146

. EGYETEMI NYOMDA
NYVESBOLTJA
UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI
NIVERSITÉ ROYALE HONGROISE
MPA DELL' UNIVERSITÀ

kek Orsz. Bizottsága

Bp.

on Bojana RII.		4.—			7.60

Tatai régi vaskastély

kopie repr.

Mařki Sándor

Dósa György
Magy. Tört. Elektr.
Bp. 1913-44. I

peremét és mélyitett középrészét befedő, a Castelli fajánp, a háttérben hegyekkel, jobbra olasz város, mögötte s fa szegélyezi, melynek gyökérzete érintkezik a jobbl. A középen vadászjelenet: bokrokkal tarkitott mezőüldöz egy menekülő szarvastehenet. Jobbra egy másik alra egy lándzsás vadászlegény nyaklójánál tart egy elnyergelt lovat vezet. A vadászok öltözéke a XVII. mangánviola, okkersárga, okkerzöld és kék szinekben.

Illustr. táb. XLII.

, lepkék és darumadarak közt, faág mellett viaskodó és sárga szinben. Olasz majolika hatása alatt készült, 29. számot) festőjétől. Jegye HP. Holics, XVIII. sz. k.

Illustr. táb. XLII.

olt peremü, erősen mélyitett középrészszel kinai modorban ndár, peremén ismétlődő kinai friz, kék szinben festve, Jel $\frac{H}{G}$ Holics, XVIII. sz.

EL, szines fajánsz, kerek, vályuzatos testtel, két font gye H. Holics, XVIII. sz.

ós talapzaton térdelő szakállas triton feje fölött nagy, attyuskészletének hatása alatt készült. Holics, 1750 k.

741. TÁNYÉR, fajánsz, kinai modoru, szin
cellánok modorában. Jegye H. Holics

742. LEVESES TÁL FEDŐVEL, fajánsz,
gombja fenyűtoboz alaku négy a fe
modorban ,gazdag szinekben festett kép
mangánviola, rozsdavörös, zöld, kék,
Sz. 33 cm. M. 22 cm.

743. SZENTELTVIZTARTÓ, szines fajáns
tékes kendőt tartja, ruházatán szétsz

744. CSOKOLÁDÉS CSÉSZE ÉS RÁCSOS
lot" kinai modoru diszitéssel. Jegye
sz. e. f.

745. NAGY KACSA ÜLŐ HELYZETBEN
forditott fejjel, nyitott csőrrel, dom
gunártollakkal, nyaka és feje zöld, c
H. 32 cm. M. 22 cm.

746. TÁNYÉR, szines fajánsz, hullámos per
közepén virágcsokor. Jegye HP, Hol
Átm. 22 cm.

747. TEÁS KANNA FEDŐVEL, szines f
kacsafejben végződő rövid kiöntő cs
ban szines virágok. Jegye HH. Holi
M. 10 cm.

Bp. Mátyás

287, 288, 291, 292

Tatai Ferences

templom és kolostor

Dümmm 15.l

1692-909-10
Irodai-helyiség.

267. Szék.

Egy darab hajlitott fából készült szék ülőkéjének (keret) betétjén virágdiszszel.

Méretei: 88 cm. magas, ~~támlával kerek ülőkéjének átmérője pedig~~ 40 cm. széles, és 40 cm. mély

Becsértéke.....5 K

Tatai faience-gyár

Wartha 132, 133. 1

Tatai Esterházy vár

kastély

képe repr. és

leírása

Polgárdy Géza

Vértes hegység kalauza.

Bp. 1939. 89. l.

90, 91. l.

Takavara

Könyöki

622, 623.1

48. Ereklyemuz.

lt. Mellén rendjeleinek szalagjai keresztezőnek.

Feje elől kopasz; rövid haja, szemöldöke,
rke. Vértbe öltözött, de vállrojtos kabát-
~~eresztezőnek.~~

cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95. No. 156).
3-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

664

Tata vára

Wenzel Gusztáv

Tata fényképe.

Ápr. 1879.

№ 26.

4268 Aelbert Cuyp.
Sz. Dordrechtben 1620 október

Alkonyatkor
~~Tájkép~~

Egy (erdős ~~[illegible]~~ lapályos el
~~[illegible]~~ balról ~~[illegible]~~, a me
ződ~~[illegible]~~ vissza, középütt egy ~~[illegible]~~
hát a lombos fák felé, jobbról
ban patakkal, a mélyen czölöpök
jószág~~ól az~~ elsőjelegel. Öltöze
rimával, ing, szükrefogott kéze
czipő. Balról a magasban három
~~[illegible]~~

Fa, méretei ~~47.3:74.8~~ 47.5:75.2 cm.
~~Gróf Pálffy János hagyom~~

Jegyzet. Szama a törzsle

~~Jegyzet. A leltár szerint~~
~~A. Cuyp: Landschaft in~~
~~1867 bei Pozsonyi. -- 47 h~~
9)

Prib 42!

25 (4)

Nag

Tata vára

Dornyay Béla dr.:

Tata váranak u. n.
„huszárvára"

Tata 1938.

Es dornyaynak
eszéb a tatai várról
kiló munkáit
Lásd a feldolgozott
irod. cédulái
között.

hordeum vulgare

négysoros árpa

Tata vára

l

Arch. Közl

1899. XXII.

119-165. l.

~~Alsókubini népkdt. X. 4.~~

Tata a XVI.
században

Reim -
Repr. -
Berzeviczy. Beatrix
Királyné - Bp
1908 -
251 l.

Tatai várkastély
kepe repr
n.o. 253. l.

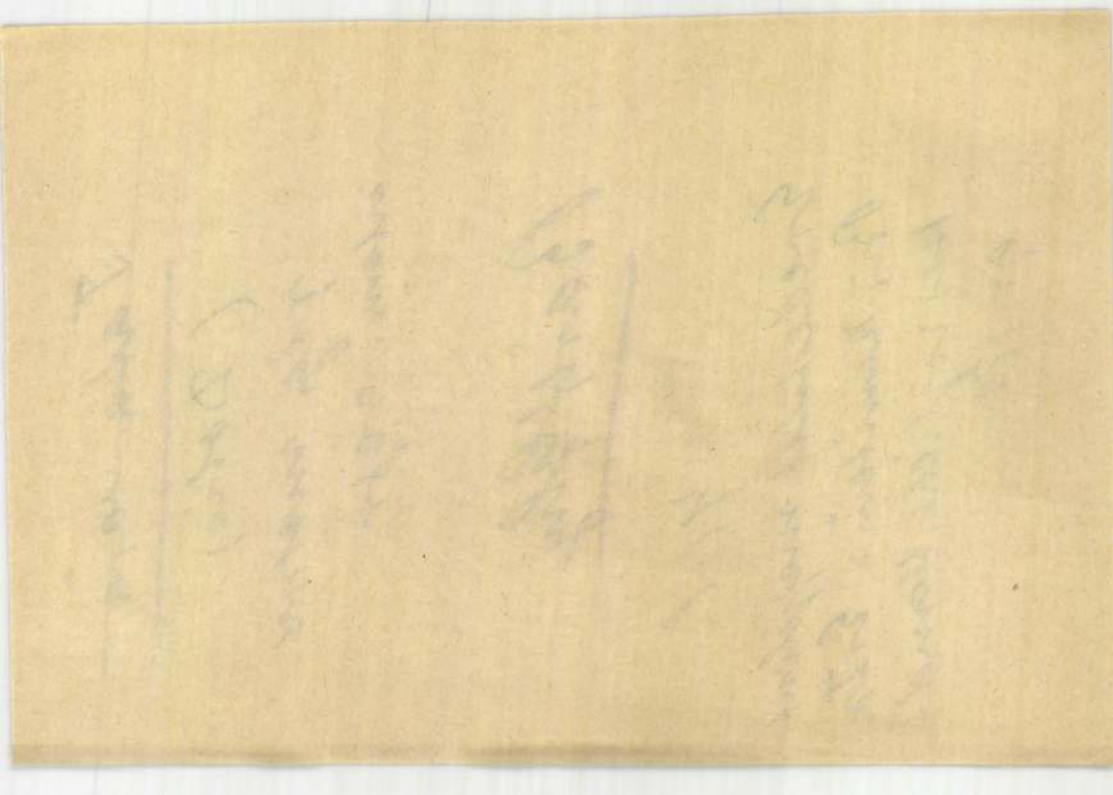

Tata vára

(Dotis)

régi mottet

után repr

Bartf Gly

41. l.

Eredetileg meggelent

Birkenstein: Ertz

Herzogliche Hand-

griffe.

200

Tatatovárosi
műemlékek

Lux Géza dr.:

Tatatóvárosi képek
Magyar Építő-
művészet 1944.
junius.
148 – 151. l.
képekkel

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Tata-Tóváros

műemlékei

Kenéz József: Tata-

Tóváros és Környéke.

Tata é. n.

TATAI Tibor (fotóművész)

Fény-árnyék 59.p.

Művei szerepeltek a Tatabányai Fotóműhely kiállitásán, 1986. jan. Tatabánya

WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika.
Uj Forrás, 1986/3. 58. p.

TATAI Tibor (fotó)

Tatabánya Közművelődési Házában szerepelt a 6 tagot számláló Tatabányai Fotomühely kiállitásán.

SXXXXX WEHNER Tibor: Müvészeti krónika.
= Uj Forrás, 1986.1.sz. ól.p.

Tatai Tihor

grafikus - fotóművész

Kiállítása a Parlia Művelődési Központban
(Tatabánya)

Dolgozó Lapja
1984 okt. 24.

MDK

Tatai Ferenc

vás. 1932-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai./levélbeli közl. Győr, 1943. XI.15/.

MDK

Tatai Wanner János épitész

A központi városháza újjaépitésére és az üzemi székházak terveire hirdetett tervpályázaton, a bíralóbizottság az egyik 10.000 pengős III.díjat Tatai Wanner János tervének itélte.

Cikk: Milyen lesz az új központi városháza.

Uj Magyarság, 1940.Jun.25.

Tatai Teréz

MDK

Résztvett az 1957 évi péesi Őszi Tárlaton.

"Tanulmányfej"
"Nővérem"

-di-: Gondolatok az őszi tárlaton.
DUNÁNTULI NAPLO, Pécs. 1957. nov. 21.

TATAI MIHÁLY, magyar szabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.i mestereiről.Az egyik XX 1784-ből,a másik pár évvel későbbről.64 mesterség,519 név.öt osztályba sorolva.Az arab számok a két listát,a rómaiak a besorolást jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. magyar szabó. 266.old

U.VARGA MARIANNA.Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

~~To be~~

Tatai László

Barnay c. képe (eml.)

szerepel a XII. Nyári Táslatok

Szepiden

Táslatról Tárlatra

TU 1971 VIII. 24

Tatai László

A Képcsarnak Vállalat budapesti Gontváry termében pályázati festménybemutatót rendeztek, melyen egyik harmadik díjat nyerte el.

Láttuk, hallottuk.

1972. VIII. 11. 20,59 | 11 | V.

Tatay Károlyné

ajkai

MKK

himzésekkel , csipkékkel

szerepelt a Jankovics Lajos kulturális szemle pályázati kiállitáson a veszprémi Bakonyi Muzeumban szeptember végén.

Koncz István: A művészet "hinterlandja".

Napló, 1963. okt. 6.

Tatai Károlyná

MDK

A népművészeti és népi iparművészeti pályázaton résztvevők köst diesérő oklevelet kapott.

— 9 " A Jankovics Lajos kulturális szemle - alkotásra ösztönöz.
MAPLO/Veszprém/ 1962. okt. 18.

Tatai Gyuláné

IX kerületi képzőművész pedagogus kép tárla_
tán a Ferencvárosi Pinceklubban részt vett
András Tibor, Czizmadia , Hernádi Paula, Lampertné
Miskolci Éva , Szabó Éva, Szóki Piroska, Tatai
Gyuláné., 1974. V.31- junius 13 között.

Rajztanitás 1974/5

Fátay Tamás
építész

Fátay Tamás építész és Illés Gyula szobrászművész szakértőként működött a soproni emlékműtervezésre kiírt pályázaton.

----: Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1976. december - 48. oldal.

Tatay Mária

Tálja
Kezepel az Iparmův. Vállalat
Kezánia Kiállításán (Sopron,
Tóy Endre Művelődési Ház)

(r): Művészet a lakásban

Kisalföld 1969 VI. 8

Budapest, 19 30 évi szeptember hó 6.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri ~~osztály~~tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

alos másolat hiteléül:

inisztéri iroda s.tiszt.

Tatay Tolan
festő
1920-22.

Zimnik 1930
89.1.

Budapest, 1920. évi .....hó....

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

alos másolat hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

HOTEL

KOVÁCS NAGYSZÁLLÓ R. T.

SZOMBATHELYEN

Szobaszám: 31 Ágy: .....

Érkezés 1937/VIII/28 Elutazás 1937/VIII/29

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentványi Gyula *úr*
urnő

	P	f.
nap á 4	4	
Fütés		
Külön ágy		
Nappali szoba		
Fürdő		
Service		60
Bejelentő		34
Garage		
3% forg.		12
Ételek és italok	506	
" 20 % ongeitmany	80	
Összeg	426	

Tatay Béla

VII. e.

müvészeti szak

Ferk'pzomfoiskèvk

1935-36. 74. l.

Tatay Béla
festő

Ivan Szilárd művésze pálya felé
vezető útjat egyengette Tatay Béla
az iparrajz-iskola növendéke.

Ujvári Béla: Iván Szilárd

Ujvári Béla: Iván Szilárd
Művészet, 1971.január - 11.lap

T. 3991.

kal megerősitett vár kapuhoz
nek, az előtérben egy hátrafordult
a háttérben pedig hegyek lát-
atszalagon, mely fölött mértani

olvasható.

5: 11.6 cm.

?.

Tatay Béla

1929/30 - 1932/33

Ferképzomfoiskévk

139.1.

Tatay

[tudósító ismeretlen]

Fővárosi Lapok 1896. máj. 24., 16. o.

(Magyar ismeretlen vezet a kiállításon.)

Kalmár

Tatárszállás

várnyom Hagymás-
bodonnal Marosvá-
sárhely közelében

Kővári Erdépeml.

43. l

Tatárlaki templom

1.

Balogh Erdélyiről

I. 214, l.

Tatárlaki oltár

l. Arch. Ért. 1917

95. l.

Vince festő

M.D.K.

Talárka Mihály, kőműves

Nevét az 1845 évi cseri városi adókönyv említi.

Heves Megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográifája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410 old.

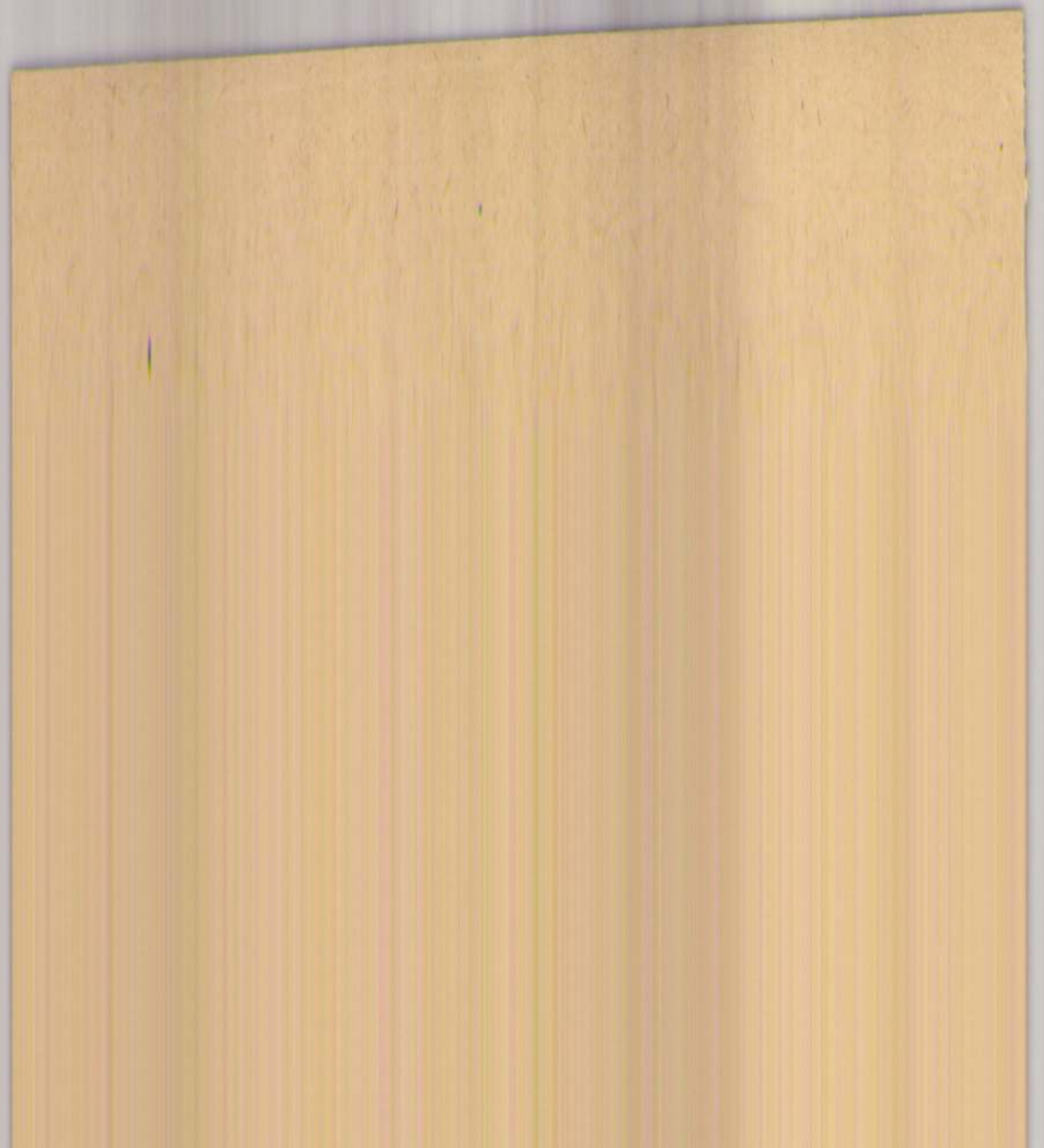

TATÁRKA Mihály kőmüves. Az egri városi adó-
könyvek egy izben 1845-ben emlitik nevét.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

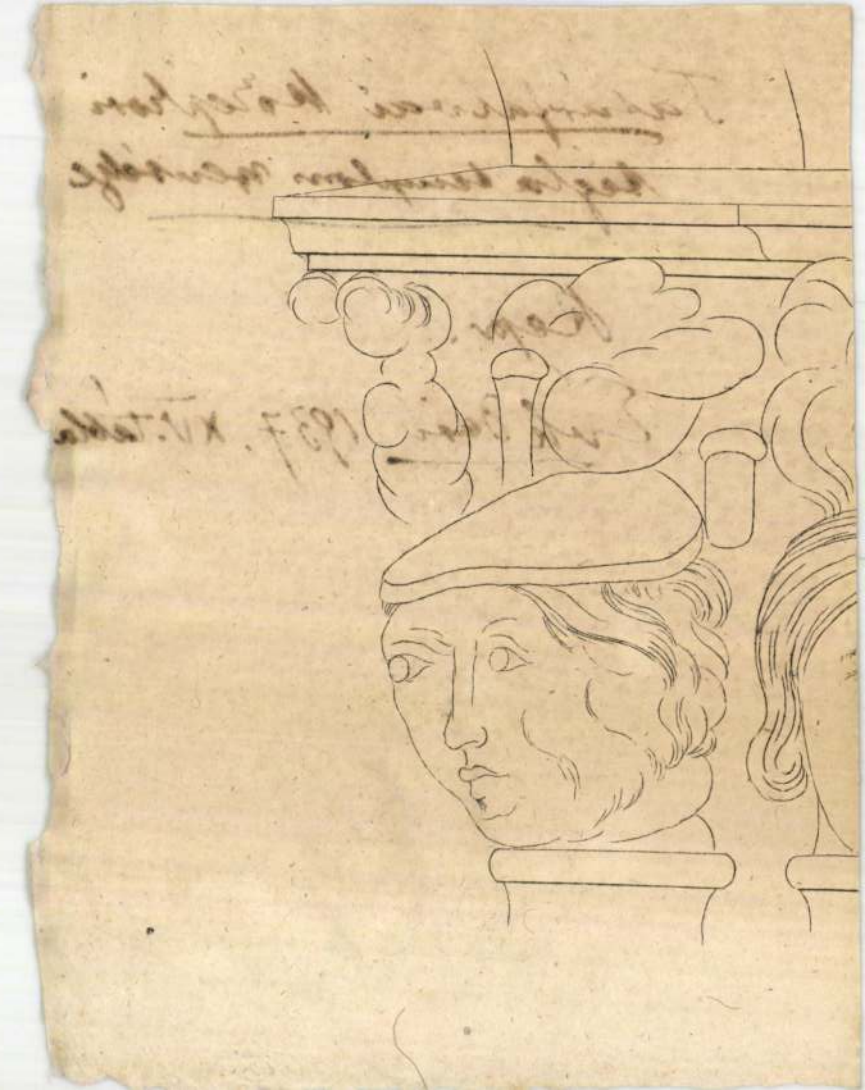

Tatárfalvai középkori
tégla templom szentélye

Repr.

Évkdesi 1937. XV. tábla

Strasoldo Bartolomeus:

Mellig, hétnyolczad jobbr
dör, bajusza kicsiny s arcza
je fölött bal vállán kendő van
ban:

„Bartholom
â Strasoldo, Sac
Maiest. Pedit

s legalól jobbra: „93."

Rézkarcz, méretei a keret
Metszette: M. v. Sommer
Türckische und Ungarische
Paulus Fürsten Kunsthänd

~~8456~~

3945.

Tatarnovics Márton

ötvös

1758 Buda

Kaynmagyarországi ötvösök 30l.

Tatár /Teterja-Teterskyj / Zoltán, festőm. MDK

Gr. Septiczkyj metropolita arcképe. Repr.

RátStr. 224.1.

Tatár Péter

A Vigadó Galériában közös tárlaton szerepelt.

Magyar Hirlap 1981/5/14/6

Kenessei:Fiatalok seregszemléje

Tatár Péter

karikaturasorozattal szerepelt a Duna

Galériában a Gruziában jártunk c.tárlaton

Magyar Hirlap 1980/10/3/6

Wagner:Ki is az a Tamada?

Tatár Péter, ipari formatervező

megemlítve.

Tiron András: Házhoz járó múzeum 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. dec. 15.

Gyulay Ferenc, őr

Tatár Miksa

Bptávb 1940 szept.

az egyszerű és a két-
p menetgyorsaságának
i, *B)* kétturás gép.

en gyorsasága" című cikkhez.

Tatár Miksa

üvegesiszolo

l.

Ságüvegesipar

4191.

TATÁR JÁNOS harangöntő

MURAKÖZI Ágota: Adalékok a 17. századi harangok kérdéséhez a Felső-Tisza-vidéken. = A Nyiregyházi Jósa András Muzeum Évkönyve, XXVII/XXIX. (1984-1986) 1990 196.p.

Ghymes, vár	3
Bars megye	
Simony, vár	1
Léva, vár	3
Revistye, vár	2
Saskő, vár	3
Geletnek, vár és templom	1
Hont megye	
Zsibritó, templom	1
Szitnya, vár	1
összesen:	3

Pozsony 1887 évi december hó 30

„Könyöki József, kültag: a Kras
Szered, Éleskő, Bán, Zay-Ugrócz
Hricsó, Znió, Blatnicza, Szlabi
Csejthe, Vág-ujhely, Divék, Pri
Pribócz, Sz. György, Sz.-Mária
Városházáról készített 46 darab
megküld, melyek a bizottság ált
minister által megvétettek és m
őriztetnek." ld. *Henszlmann Imr*
műemlékek orsz. bizottságában t

TATÁR János harangöntő

1840

Fol. Hist. 19. 145.

TATÁR LÁSZLÓ, kovácsmester

Patkóból készült kovácscégér talalható napjainkban Sop
ronban Tatar László kovácsmester műhelyén. /7.kép/.
103.old

BOGDÁL FERENC: Kovácsremekek, kovácscégérek 96.old

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1971.
9.szám. Miskolc, 1971

TATÁR LÁSZLÓ, kovácsmester

7.számu kép.-Tatár László kovácsmester cégére Sopronba
1968. rekete repr. 101.old

BOGDÁL FERENC: Kovácsremekek, kovácscégérek 96.old

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1971.
9.szám. Miskolc, 1971

Tatár István, építész

Meghalt. Temetése jún. 24-én a Rákoskeresztúri új köztemetőben lesz.

— : Halálozás 11.

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 23.

Tatár Imréné

a Vásárhelyi Majolikagyárban, a festőteremben dolgozik 21 éve. Festi a korsókat, kancsókat, vázákat, vásárhelyi mintákkal.

Csongrád Megyei Hírlap, 1972. szept. 6.

TATÁR Eugen M.D.K.

6

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

1924.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 338. l.

céljából másolatban megküldöm.

Budapest, 1920. évi szeptember hó. 6-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

los másolat hiteléül:

iniszteri iroda s.tiszt.

Kassa VIII. 137.

Tatár Dersö, (bélavári

Műcsarnok nobiran

1927 tav. Eiall 318

MDK

Tatár Dezső, építész

Székesfehérvár városrendezeti tervezője.

Kósa Csaba: Megmarad a középkori szilhamag

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 19.

M. D. K.

TATAR Antal

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 338.1.

TATAR Antal M.D.K.

1929-ben Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

M.D.K.

TATAR Antal

1931-ben Magybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Magybánya... bp. 1954. 340.l.

M.D.K.

TATAR Antal

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 338.l.

MDK

Tatár Antal

katona festménye

"A várpalotai képzőművész körben"
KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLÓ, Veszprém. 1957. Jun. 9.

Patkó Károly, festő- és grafikusművész

a Magyar Nemzeti Galériában nyílt meg Szalay Lajos grafikusművésznek a kiállítása. A művész új hangot hozott a magyar grafikába. Patkó Károly és Szőnyi művén jelezhető természetlátó, vagy természetet láttató iskolák mellett volt egy másik, a római novecenton alapuló és elsősorban Molnár C. Pálban megmutatkozó magyar grafikus művészet. Emellett Buday György révén a szegedi körben kezdődött volna egy olyan hangütés, amelyik a sorskérdéseket célozta volna meg grafikai eszközökkel.

Láttuk, hallottuk

1980. VIII. 22. Kossuth 20.05 /S. J./

 M. D. K.

TATIREK Félix asztalos

Pápai palosortól esetleg

Pest, pálos templomnak is dolgozott

Aggházy: Barolek szobrászat... Bp. 1959

I. 99, 128, 285, II. 208, 239.

— 1. — M. D. K.

TATIREK Félix asztalos
pálos laikus

(1710 Velvárt; 1759. Sátoraljaújhely
1738. Sátoraljaújhely, bogadalom és
padok készítése
1753. Pápa, pálos Templom, stallu-
mok, padok és

./.

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I - 285. l.

Tatirek Félix

Készitette a pesti pálos (Egyetem-i) templom faragványait 17. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

950

Felix Tatirek

pálos laikus fráter a pátoroljanj-
helyi és a pesti pálos templom padjait
foragta.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

Fil

Fr. Tatírek Félix (1710-1795)

a magyar pálos rend asztalos-szobrász iparostagja Göleg Sátoraljaújhelyen mint asztalos dolgozott

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

401. old.

Szendrő.

A hegyes vidéken közép
az előtérben pedig két katona

fölül középütt: Abbi
balra: G. XX.

alól jobbra: LS. f:

Rm., mér. a rl. 14.6:

46-92-

Tatirek Ferenc

nobrán

Papa

élekrajza XVIII. n

l -

Gerevich Emlékkönyv

158. l -

...vi november hó 5-én

Jó Szőnyi Otto s.k.
a Mátyelőadjuk

Tatirek Felix

asztalos

Gentmüeml

174, 487. l.

MDK

Tatirek Félix

frater

az Egyetemi templomban /Eötvös L. utca/

a padok és kórusajtók fafaragványainak nagyrésze tőle van.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 102-103.l.

Balassa Ferenc:

Mellig, kissé bal
daillonban. Parókája
beretvált. A nyakába
Dolmánya s prémes
karolt medaillon d
talapzaton öt sorba

„Franci
Balass
Insign.
Excels.
Ca

Rézmetszet, merétei

Lt

Tatirek Félix

antatos

XVIII m

l.

Arch. Ert

1936. 103 l

MDK

Tatirek Félix faszobrász

Közp. Szeminárium Bp.

Vigilia, 1948. jun. XIII.évf. 6. sz.- 368.l.-Jajczay Jáhos:A 300 éves pesti szeminárium. 367-369.l.

Tatirek Félix

pálos laikus fráter hérnitette e pápai templom kórus és neutélystallumait (1753).

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom épitésze. /Adatok a dunai barokk épitőiskola magyarországi kapcsolataihoz./ ~~Ex~~ Magyar müemlékvédelem 1963-1966, Bp.,1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 187-225 l., német resumé.

217 l.

er rendeletéből.

teri tanácsos.

nak,

BUDAPEST.

Tatirek Félix

fassobrász, pálos fráter

A papai rendházból Erdőt a pestibe s feltehető, hogy ő is segédkezett a kolostor pálos terme berendezésének ~~könyvtár állványainak~~ faragásában is részt vett. (Pálos terem)

Kopp 300 papm

G. P.

Tátika vár

Könyöki

598, 599.1.

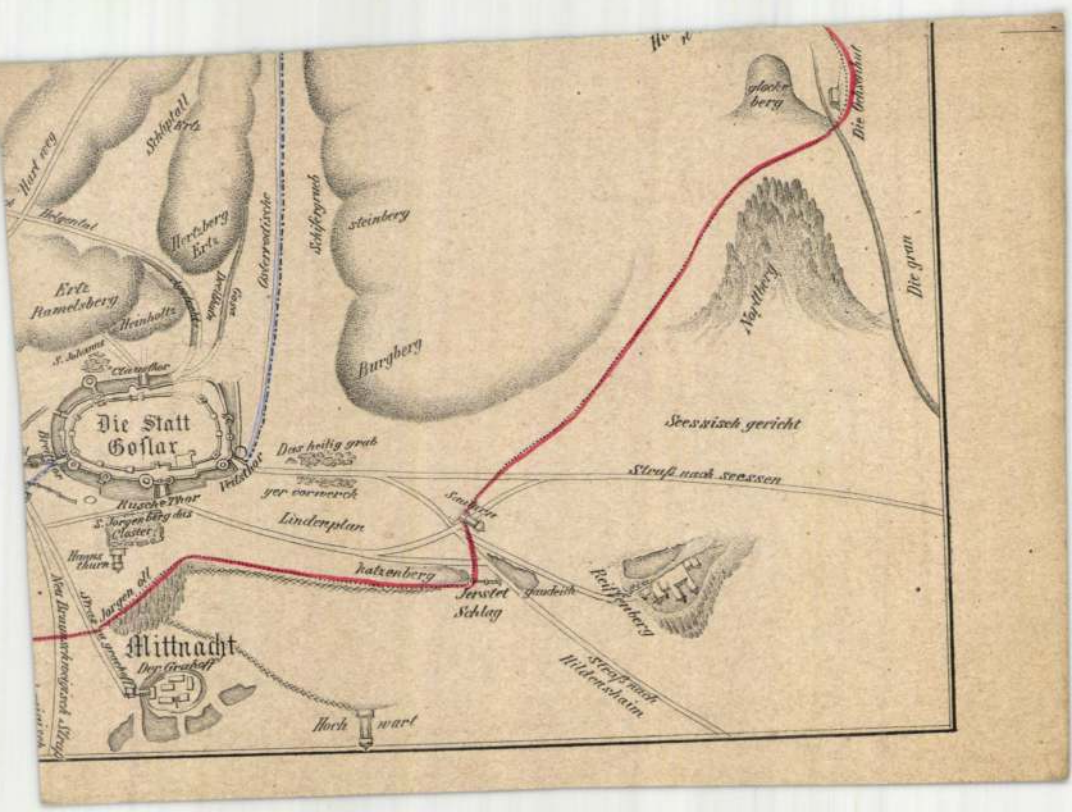
Die Statt
Goslar
Mittnacht
Der Grabhoff
Seesstisch gericht
Strass nach seessen
Lindenplan
Katzenberg
Steinberg
Burgberg
Schiefergrund
Ertz
Hamelsberg
Stahlstatt
Ertz
Hartzberg
Ertz
Hengstlat
Hartweg
Glockenberg
Die Grun
Die Grunehut
Nordberg
Heinholtz
Das heilig grab
Jorgenberg
Horn
wart
Rieffenberg

Tátika vár

képe repr-
hővegyel

Bonta

172 – 175. l.

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR
ÁRVERÉSI CSARNOK
BUDAPEST, IX., LÓNYAY-UTCA 30.—32. SZÁM
LEVÉLCÍM: BUDAPEST 90. POSTAFIÓK 40

6074 /Zü. szám.

194 3.

Nagyságos

Dr. Sze

1943. évi május hó 28.-án
kérelmére a 101, 103, 104, 105 és
lanul nb. rendelkezésére bocsátani
gusai annakidején teljesen kifogyt
küldhetjük meg.

5 drb. melléklet.

Megr. 5700/eln. — 1942. XI. 3000 — 1/m. — „Pátria"-nyomda R.-T., Budapest

Tátika vára

tortenete.

Darnay Kálmán

Brydoso gyöngy-

sor. Bp. é. n.

50 és kv. ll.

kepe repr.

n. o. 251. l

utan

MDK

TÁTHVÁRADI KORNIS ELEMÉRNÉ:

Csipkebetét. Magyar csipke himes varrással.

Álomvilág. Lila selyemcsipke himes vamással

Nyakék. Varrott csipke

Szinhangulat rózsásfehérben. Magyar selyemcsipke máramarosi gyémánytokkal.

Jégvirágok. Magyar selyemcsipke

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

Táth Sándor

a Straubert és Pálffy
Terez féle alapítványból
150·50 K segély

Éimiok 1913-14.

2 FILLER 2
1918

Tatorjan István 3

annelg azonban rövidesen
tönkrement s ezen uszott
el a belefektetett va-
gyona is. A szépen indult
élet erősen kürdelmes
lett. Építessi oklevelét
nem sikerült nosztrifi-
kálnia, munkához jutni
alig tud, s ha igen
kisedelmesen vagy egyál-
talán nem tud munka-
díjához jutni. 42 éves
korában szélérte, hogy
évig betegeskedett. 1937-
ben 59 éves, de sulyosan
nehezedik ra a kisebbségi
sors.

Tiechtl Györgyhöz
intézett levelébol.
mely Lechner Jenőnél van

Régi hive:

VI.20.

dr. Siklóssy László

gyében is dolgozott egyszerre.
Nagybányán 26 épületet
(2 templom, bér- és ma-
gánházak) tervezett s
ő építette a nagy Rényi-
féle üveggyárat. Erenki-
vül is sokat dolgozott, erős
közgazdasági tevékenysé-
get fejtett ki, az 1912. évi
krizisben azonban vagyo-
nának nagy részét elvesz-
tette az 1914-18-as há-
bomban mint mérnök.
hadnagy, az orosz, román
és olasz fronton teljesí-
tett szolgálatot. A vesztett
háboru után hazatért Szat-
marra, ahol a konjunktu-
rát felhasználva sokat
dolgozott. és Erdélyt. Ekkor építette
a nagybányai üveggyárat

Nagyságos

dr.Szentiványi Gyula urnak

Budapesten.

Igen tisztelt doktor ur!

A szóban forgó lemezt azonhoztam használatlanul vissza hétfőn délelőtt,amint azt szombat
án átvettem.Ha tehettem volna,még szombat délután visszaadtam

Ha arról van szó,hogy tartonul csináltassak a muzeumnak egy jó lemezt a rozoga helyett,ezt
szem s e célra--hivatkozással ma vett nb.soraira is-- mellékelek
ngőt.Felteszem,hogy evvel a felvétel meg van fizetve,mert ez ügy
m óhajtok semmiféle további szivességben részesülni.

Azt mindenesetre őszintén saj
hogyha önnek,aki mindenkor a legelőzékenyebb volt irányomban a

Tatorján István

(1

épitész

Szatmárneméti ben telepedett le s Trianon után is ott működött tovább. Ugy látom Tiechtl György épitészhez intézett levelébol, hogy még a régi világban vele együtt épitettek a Szatmári postaépületet.

A bpesti szüneszetem elvégzése után rövid ideig a nagykárolyi állam-épitészeti hivatalban müködött, majd Szatmár-neméti ben Fogarassy Sándor mérnökkel társulva 3 évig közösen dolgoztak, Ezután önállosi tott-magát s háróm me-

nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

festőművész urnak

Budapest VI.

Aréna út 41. sz.

szépművészeti múzeum

Tatorján István

építész

cród

Lech Maszt 40

3. l.

10627.

ll, diszben, tollas kucsmával és olda-
ról függöny lóg és a falon kép lát-

KÁLMÁN HUNYADY.

18.5 cm.

902
.

Tatorján István

építész

Szül. Nagykároly 1878

oklevelet 1906

Névjegyzműegyetem 20 l.

MDK

Tatorján és Fogarassy épitészek, nagybányai gör. kat. templom épitésének vezetése

Vállalkozók Közlönye. Bp. 1908. aug. 5. 91.

Tatlin Vlagyimir, szovjet-orosz festő-grafikusművész (1885–1956).

Sosztakovics és kora ánnel kiállítás nyílik ma a Magyar Nemzeti Galériában. – A szenszerzőnek még Pétervárott Glazunov volt konzervatóriumi mestere. Glazunov alakját Repin nagyméretű festményét látjuk a kiállításon. – De sok-sok más festményt is látunk itt, így pld. a rózsad első évtizedéből a világhírű Tatlintől is két festményt – vagy akkor még Oroszországban alkotó Chagalltól is alkotásokat.

Jó reggelt!

1984. nov. 27. Kossuth 4.25

Tatlin Vlagyimir, orosz-szovjet, festő-grafikus-képzőművész (1885-1956).

P. Szabó Ernő: Művészet és Forradalom. Kiállítás a Műcsarnokban, November és január között a Műcsarnokban szovjetunió művészek – 240 több művész, – mintegy 700 műve jelzi, hogy az a néhány tucatnyi művész, akinek a nevét gyakrabban emlegetjük, valóban a csúcsot jelenti. Kandinszkij, Chagall, El Liszickij, Tatlin, Goncsarova, Larionov jó néhány társukkal együtt ma már a modern művészet klasszikusai közé tartozik, műveik csillagászati áron cserélnek gazdát.

Budapest, Folyóirat, 1988., 2., 3-old.

TÁTRAY LAJOS épitész (Mezőhegyes,1885.III.5. - Bp.,1909.IV.14.)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **188 - 189. p. ill.**

cus sine ductor" kezdetű l
nem közöl. Nem közli Kovach
írt "Mulier est animal ins
számmal ellátott 37 soros
"1487 In festo beatae Luci
phium Stephani Literati és
tü 17 soros vers, melyet K
Keltezés: a 477-480 számú pér
1477 évi keltezéssel. Az
1478, 1489 és 1484-ből kel
A 477-480 sz., valamint az 522
sa. Az 518-521-é
hogy ez a füzet nem volt

XXVIII. Quaternio, eredetileg 8 levél
mozás: 525-536. Füzés:
Vízjegy: 12. sz, mely a
Tartalom: 525. lapon latin-ma
a "Patruus a patre pendet"
de Kovachich a harmadik s
közli, a hetedik sort pedi
hominum c. vers: Kovachich
írt latin-magyar glosszák
XVII. lapon közli. Ugyanott
margóján, valamint az 527.
glosszákat. Az 526-529. l.
hannis de Hunyad: Script.
a költemény után következő
verse (Ars est discenda..
(De denarijs Christi) az 536
num bonum) terjedő szöveg
chichnál ezután következő
hexameter a szennyeváll ut
zik, de ott is 4 sor előzi

TÁTRAI Lajos építész

Kós Károly: Életrajz. Bp. 1991.

51, 58, 82. p.

Tátray Lajos

A művész nem az ornamentika felől, hanem a régi építeszet elemeiből kiindulva akarta a modern nemzeti építeszetet megteremteni.

R.Gellér Katalin: Néhány szó az erdélyi szecesszióról.
Művészet, 1975.december - 17.oldal

Tátray Lajos

Kozma Lajos egyetemi társa volt a József Nádor Müegyetem Épitészmérnöki Szakosztályán.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai Kiadó 1975

15.old.

Tátrai tajos

A magyar építészet
új stiluskeresői.

(Akadémia 74)

Mendöl: Málnai B. 8. old

Tátrai Lajos

Müvei szerepeltek a Mücsarnok 1906-os

Tavaszi kiállitásán -emlitve

Fülep Lajos:A müvészet forradalmától a nagy forrada-lomig

Bp.1974 Magvető 175.old.

Tátrai Lajos

Tagja a Műegyetemen alakult „Fiatalok" csoportnak Kós Károllyal, Gyorgyi Dénessel, Tánczky Bélával, Kozma Lajossal.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975.Akadémiai

16.old.

l. 2 Bán

(4. füzet)

tes)

ist IV. füzet)

tet.

1 Kotá.

T agy évfolyam

mathem.

Tátrai Lajos

balatonkiliti
pásztormüvész

l. Dom Balaton

86. l

MDK

Tátray Lajos
oltár

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1908, 257-258 l.

MK

Tátray L.
keresztelő medence

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1908, 257-258 l.

MDK

Tátray L.
örökmécses

Lukács Zs: Egyházmüvészeti kiáll. Magy. Iparmüvészet
1908. 257-258 l.

MDK

Tátray L.
Falfestés tervezése

Lukács Zs: Egyházművészeti kiáll. Magy. Iparművészet
1908. 257-258 l.

MDK

Tátray Lajos

Margitay E: A Mühely kiállitása. Magyar Iparmüvészet. 1908.évf. 347-349 l.

Veszprém

Bem utca 6. Ház, földszintes, 3
cista, 1800 körül. Új ablakkere

(Koromzay György: Klasszicém. II. kia

MDK

Tátray Lajos

A Megfagyott Muzsikus.

Uj Idők, 1906, XII. 14.sz.

MDK

Tátray Lajos

Jakab Dezső: Die Gefolgschaft Edmund Lechners.
A Mügyüjtő, 193o. 245-47 l.

8-9. k.

MOK

Pátray Lajos kutostervező

1909. Uri dolgozó szabát tervez

A debreceni iparmův, kiállítánál, D, 1909. 5, l.

Tátray Lajos
Nyirfa, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 11 l.

Tátray Lajos
Napsütés, olaj

Szegedi Képzőművész. Egyesület kiáll. 1907. márc. 12 l.

M.D.K.

Tátrai Lajos

A Müegyetemen Kós Károly évfolyamtársa

később festő lett

Pál Balázs: Kós Károly 80 vées. 46. l.

MDK

Tábray Lajos, festő.

106. Nyírfa. Of.
125. Napsütés "

A Szegedi Képzőműv. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. IV.

Kat. M, l.

MNK

Tátray Lajos

"Megfagyott muzsikus" c. könyv egyik szerkesztője
A könyv.címlapja reprodukálva.

Művészi Ipar, 1906. 94.lap

MDK.

Tátray Lajos

Őszi hangok, of.

Délelőtti nap, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 54.l.

MDK

Tátray Lajos,ép.-hallg.

"

"Megfagyott muzsikus cim alatt a M.Kir.József-
müegy.épitész-hallgatói jóizű tréfákat,sza-
tirákat s vicces rajzokat magába foglaló disz
szes füzetet adtak ki, melynek külső megjele-
nitési alakja jeles nyomdamüvészeti munkává
avatja azt. Szerkesztői: Janszky Béla, Tát-
ray Lajos és Kozma Lajos.

Megfagyott muzsikus. cimü füzet.
Magyar Iparmüvészet. 19o6. 98.1.

Tátray Lajos

Építészeti tanulmány, sz.rajz

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Tátray Lajos MDK

Virágok, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

M.D.K.

Tátray . . . . . építész

nevét, a Lecrner-utáni tehetséges fiatal nemzedér „évek előtt korán elhúnyt tagjáét" emliti

Kertész K. Róbert: a „Nemzeti építő művészetről."

Építőipar - Építőművészet, Bp.1916 évf. 23.sz.

138. old.

MDK

Tátray Lajos, festöm.

Virágok. Olf.

KMT kiáll.1909. Tav.kiáll. Kat. 4o.1.

Táray Lajos

A „Fiatalok" mozgalmában vesz részt, Jánszky Bélával, Korma Lajossal, Kós Károllyal, Györgyi Dénessel, Rende Valéral együtt.

Beke László - Varga Zsuzsa: Korma Lajos (1884-1948). Kézirat, 2. l.

Tátray Lajos

Czakó Elemér cikke 1908-ban, a Magyar Ipar-
művészetben, mint a „Fiatalok" manifesztuma
Ebben Tátray síremlékterve reprodukálva.

Beke László - Varga Zsuzsa: Kozma Lajos (1884-1948)
Kézirat, 7. l.

MDK

Tátray Lajos

Lyka K: Műcs. téli kiáll. Uj Idők 1907-8.
XIV. 9.sz. 214.l.

MDK

Tátray Lajos és Janszky Béla

A virágos udvar. Tervezték fentiek. Repr.

Tavaszi kiállitás.
Magyar Iparmüvészet 1907. 129.1.

MDK

Tátray Lajos, graf.

Az I. terem az internacionális művészeté. Itt a-
az architekturát és rajzművészetet egymással küzdve
s egymást kiegészitve csodálhatjuk ,felsorakoznak az
architektura és rajz legjobb mesterei.

Ausztria termei mellett van a mi kiállitásunk két te
me. A kiáll. berendezését Tátray Lajos rajzolta.

Málnai Béla: a Wieni Nemzetk. Epitészkiállitás.
Blumenstile hatalmas csarnokai ba .
A Ház. 1908. I. 4.sz. 79,80.l.

MDK

Gárdos Aladár- Tátray Lajos

terve plasztikai és építészeti szépségekben egyaránt bővelkedik, több méltánylást érdemelt volna.

Karaktere- sajnos- nemzetietlen.

A Kossuth-tervpályázat jutalmazott tervei.
Vasárn.Ujs. 1908. 55.évf. 16.sz. 314-316.l.

MDK

Tátray Lajos

Volt egyik szerkesztője a Megfagyott Muzsikus c. évkönyvnek, melyben a karikaturákat Tátray készitette.

Megfagyott Muzsikus, 1906.

M.D.K.

Tátray Lajos, épitész-hallgató.

Első dijat nyert a negyedévesek részére alapitott Wellisch Alfréd dijból, egy műrlasirra kiirt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

május 17. sz. 4. old.

Tátrag Lajos, építészhallgató M.D.K.

nevét Jánszky, Korma, Román és Mende neveivel együtt a „Megfagyott Muzsikus" első számának pompás ötletei és hitűnő karikaturáival kapcsolatban emeliti a cikkíró. (U.o. nehány remek szecessziós karikaturát le is közöl.)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

méj. 3. sz. 5-6. old.

Tátray Lajos, müépitész MDK

az installáció munkálatait vezette.

MŰHELY kiállitása az Uránia/Kigyó-tér/ helyiségeiben.
Nyitás dec.12.

MIP.1968 342.1.

MDK

Tátray Lajos

Dekorativ falfestés szempontjából legegyé
nibb Tátray Lajos, akinek néhány pikturáj
is szerepel az interiőrök belsejében.
Ő volt a magánképtár tervezője is.

Margitay cikke.

Magy. Iparművészet, 1908. 181. lap

MDK

Tátray Lajos

Két leány siremléke. Tátray Lajos terve.
Repr.

Magyar Iparmüvészet, 1908. 124.lap

MDK

Tátray építész

Czakó: Fiatal építészek.

Magyar Iparművészet, 1908. 120-125.lap
Képekkel.

MDK

Tátray Lajos

Őszi hangok, of.

Délelőtti nap, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 54.l.

MDK

Tátray Lajos

Keresztelő medence a "Műhely" kápolnájából, repr.

Magyar Iparművészet 1908. évf. 234.l.

MDK

Tátray Lajos

Épitészeti tanulmány. Szines rajz

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll. kat. 63.l.

a létesitendö Halmos János-siremlék pályázatán az 1000 korona első dijat Sárkány István az 500 korona második dijat Tátray Lajos építészek nyertek el.

A budapesti kerepesi temetöben....
Magyar Epitömüvészet. 1907. 11.sz. 18.l.

Tátray ,ép. MDK

a 10-12 évvel ezelött a müegyetemről kikerült magyar épités
ama csoportjához tartozott, kik célul tüzték ki
a hazai épitészet megmagyarositását. /1911-1909/
Tátray időközben elhalt.

Epitészet.
Magyar Iparmüvészet. 1921. 58.1.

MDK

Tátray Lajos

Falu Somogyból, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Tátray Lajos

Csönd, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Tátray Lajos

Csönd, of.

KMT. 19c7/8. téli kiáll. 38.1.

MDK

Tátray Lajos

Falu Somogyból, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. 38.1.

Tátray

MDK

A szabadságharc-szeber
Vállalkozók Közlönye, 1907. jun. 19.

Tátray Lajos MDK

Őszi hangok, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Tátray Lajos MDK

Délelőtti nap, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Tátray Lajos MDK

Csönd, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Tátray Lajos MDK

Falu Somogyból, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Tátray Lajos

Virágos udvar. Repr.

Magyar Iparművészet, 1907. 129.l.

1/. MDK

Tátray L. ajos, ép.-festőm.

Oltár. Tervezte T.L. A famunkát Mayböhm Józ
és fia.

XV. Kápolna:. Célja h. egy föpap v. föur ima-
helyét mutassa be. Tervezőművészek és iparosok
együttműködésének eredménye.

A menzát műhöből Hämmerle és Tsa. műhögyáro

Iparm. Társulat egyházmüv. kiáll. 1908. Kat. 165

Kiállitja a "Műhely".

MDK

Tátray Lajos,

Müvész volt és huszonnégy éves korában meghalt. -Kiállitott egyszer v.kétszer képeket, s bár szerepelt iparmüv. tátlatokoj , valójában épitész volt, annak készült, amivé legkésöbb és legnehezebben alakulnak müvészi fokon. - Nyilvánossága szükkörü volt, akikkel együtt élt Kalotaszeg apró hm²zai között.Ezek tudták,h. törekeny ,gyönge fizikuma mögött oly képesseg lobogott, amit még annyi szorgalom mellett sem lehet kihozni, arra születni kell.

Tátray Lajos.
Küvészet. - Hazai krónika. 1909. 262.1.

MDK

Tátray Lajos, festőm.-ép.

Ausztria mellett van a mi kiállitásunk két ter
me. Megjelenése eredeti és a többitől elté-
rő. Keskeny magyaros frizek, gödöllöi szönyegek
Zsolnay -vázák . A kiállitását berendezését
Tátray Lajos rajzolta.

Málnai Béla: a wieni nemzetközi épitészkiállitás.
A Ház.- épitőm. folyóirat. 1908. I. 4.sz. 79-80.l.

MDK

Tátray Lajos festö,iparmüvész és épitész

Mezöhegyes 1885 márc 5. Meghalt. Budapest 1969 ápr.14. A József müegyetemen tanult. Interiöröket butorokat, siremlékeket tervezett. az utóbbiak közül említésreméltó Bartha Miklós siremléke, melyet Kalló Ede vel közösen készitett. Tervezte és épitette a pécsi orsz.kiállitás épületeit.

E G. II. 524.1.

MDK

Tátray Lajos, müegy. hallg.

A Wellisch- alapból kitüzött pályázaton, mely müegyetemi hallgatóknak szólt s amelynek tárgya egy sziklasir tervezése volt a 200 koronás első dijat Tátray Lajos, a 100 koronás második dijat Román Ernö kapta.

A Magyar Épitöművészek Szövetsége...
/Wellisch-pályázat/.
Müvészet. 1905. 202-203.1.

MDK

Tátray Lajos

Magyar Iparművészet 1908. 161.l.

MDK

Tátray Lajos

építész

25 éves korában tragikusan meghalt. Tugja volt a Fészeknek, a Képzőművészek Egyesületének, zámos rajza, festménye volt kiállítva. Az Iparművészeti társulattól hatzor nyert pályadíjat.

St. Nyomdászati Tanműtelyünk gyásza

Grafikai Szemle 1909 évf. 4 z. 86 l.

3/.

MDK

Tátray Lajos,ép.-ip.müv.

Rendezte az 1908 évi bécsi nemzetk. ép.müv. kiáll. magyar csopprtjáz s csinált magánosoknak hat siremléket. Sokat dolgozott együtt Janszky Béla épitőmüvésszel. Ezek a közös terv alapján készült munkák.
Az Iparm. Társulat karácsonyi bazárjának installációja - 1906 -, az Iparm. Társ. 1907. évi tav.kiállitásának installáci-ja,1907-be a pécsi orsz.kiállitáson három néprajzi és háziipari pavillon,ezenkivül egy csomó apró terv.

Müvészet. 1909.

Tátray Lajos.

2/. Tátray Lajos, ép.-festőm. MDK
ip.müv.

XV. Kápolna.

Tervezte a keresztelő medencét, melynek kivitelezését Hammerle és Tsa készitett el.
Fedelét kovácsoltvasból Imregh Pál mülakatos csinálta.
Tervezte az örökmécsest, melyet Imregh Pál mülakatos készitett el.
Tervezett falfestéseket, melyeket Bobitsch Arthur kivitelezett.

Ipartüv. Társ. egyházm. kiállitása. 1908.
Kat. 105-106.l.
Kiállitja a "Műhely"

MDK

Tátray Lajos

Művészet 1917. 39,40.l.

MDK

Tátray Lajos, ép.-ip.müv.

2e7. Háló-szoba . Kép

Tervezte Tátray Lajos.
Készitette Füredi Bertalan.

Magyar Iparművészet. 19e7. 15e.1.

M D K

Janszky Béla és Tátray Lajos.
építészek.

a ka rácsonyi vásárnak rendezését végezték.

A M. Iparművészeti Társulat karácsonyi vásárja dec. 1
nyilt meg.
Karácsonyi iparművészeti vásár. Kiállitás.
Magyar Iparművészet. 1907. 45. l.

Tátray Lajos

ivod Kallós Ede

Szabadságharcz-Szekér

terepályázata. Bpest

1907.

Műleirás, költség-

számítás 11. l.

Bíralat 33. l.

MDK

Tátray Lajos, IV.éves

fejedelmi sir

Építészhallg. kiáll. Magyar Pályázatok,
1907. V.évf. 1.sz.

M.D.K

TÁTRAY Lajos építész

Torockay Viganddal hasonló szel-
lemben dolgozott

Kathy Imre: Korszerűség, szecesszió,
hagyomány
Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 35. l.

MDK

Tátray Lajos

dolgozószoba butor-terv.

Rácz L: Debreceni iparm.kiáll. Magy.Iparműv.
1909. MDK 117 l.

MDK

Tátray Lajos és Gárdos Aladár, Bp.

Pályázatok tervkészitésre. Kossuth-szob.pályázata.
Vállalkozók Közl. 1908. márc. 4. 6.l.

M.D.K.

Tátray Lajos épitész, iparművész

Az iparművészeti isk. graf.szakosztalyanak tanitómestereként úttörő munkat végzett.

Cikk: Az iparművészeti iskola grafikai szakosztályának kiállitása.

Magyar Iparművészet, 1909. 179.l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Tátrayszajos
építész

M.D.Y

Méltatás.

Vámos Ferenc: Adya magyar építészetről.
Művészet, 1969. junius - 8 lap.

MDK

Tátray,/? /

Kallós-sal közös müvével olyasmit igyekezett kifejezésre juttatni, amit az épitészeti formák segitségével kifejezni nem lehet.

Éber László: Szabadságharcunk emléke.
Magyar Iparmüvészet. 1907. 4. sz. 178.l.

NDK

Tátrai

építőművész

Halácsi D: Az építőművészet ősz mestereinél.
Építők Lapja. 1958. okt. 7. 4.l.

4/.

MDK

Tátray Lajos,ép.-ip.m.

Legutóbb egy képe kiállitva a Képzőmüv. Társ 1898/9. téli tárlatán.
A halálos baj Berlinben érte. Meghalt Budapesten 1909 ápr.14-én.

Tátray Lajos.
Művészet. 1909.

MDK

Tátray Lajos,ép.-ip.müv.

A wieni épitészeti kiéllitás:magyar eszt.

A berendezést tervezte Tátray Lajos. Kép 92.l.

A Ház épitészeti folyóirat.l. 08. I. 4.sz.

2/. Tátray Lajos, ép.-ip-müv.MDK

Egy hálószobája ki volt állitva az Ip.müv. Társulat 1907.évi tavaszi kiállitásán

egy ebédlő-terve u.ott.Debrecen. 1909. azaz az XXXXXXX iparm.társ.kiállitásán.

Pályázott Kallós Edével a Szabadságharc szoborra, Gárdos Aladárral a Kossuth-szoborra. Kallóssal együtt csinálta a Bartha Miklós siremléket.

Tátray Lajos.

Müvészet. 1909.

MDK

Tátray Lajos, ép-ip.müv.

Mezőhegyesen szül. 1885 márc.5. Iskoláit is ott végezte a négy középiskoláig, a felső négyet Bp.Barosay -u.-i gymnáziumban.A Műegyetemre iratkozva,már harmadéves hallgató korában pályadijat nyert./MMÉE Wellisch pályázatának I. dija:sziklasir-tervezet./ Ezidőtájt lentjárt Kalotaszeg vidékén,ahol igen sok népies, iparmüvészeti és épitészet felvételt csinált.

Hazai krónika.
Müvészet. 1909.
Tátray Lajos.

MTA MKCS

Tatray Lajos építész,
(Mezőhegyes. 1885. május 5-
— Bp. 1909. április 14

Tátray Lajos

A "zseniális fiatal épitész vezette a belső installáció munkálatait," nagy müvészettel tervezte meg az Uránia kis termeinek átalakitását, s ezzel teret tudott teremteni a kiállitásnak, melyet a MÜHELY, a modern müvészek és iparmüvészek Egyesülete rendezett. Tövis: "Az otthon müvészete" cimmel ir a tárlatról.

A HÉT, Bp. 1908. dec. 2o. XIX. évf.
51. sz. 835. lap.

Tátray Lajos

Négy iparmüvész butortervét bemutatja a lap. Margitay Ernő: "A modern lakás" cimmel ir a butor terveket készitő iparmüvészekről.

Janszky Béla: "Ebédlő" és „Nappali"

Thorockai Vigand Ede: "Leányszoba"

Árkay Aladár: "Dolgozószoba"

Tátray Lajos: "Hálószoba"

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. juni. 13. I. évf. 24. sz. 774-778. lap.

Tátray Lajos épitész

"Iparmüvészeti kiállitás"-ról számol be m. sign.val /Margitay Ernő/.
Az Iparmüvészeti Társulat lakásberendezései kiállitását az Üllői uti palota csarnokában nyitották meg. Az Iparmüvészeti iskola eddig végzett munkáját mutatták be.
Vas Béla butormüvész négy szobás berendezést mutatott be. Igen részletesen, nagy elismerés sel irja le a butorokat.
Jánszky Béla és Tátray Lajos épitészek tervezték a nagy csarnokot és az nagy udvart.
A kritika kieneli munkájukat.

ÉLET, Bp. 1909. ápr. 25. I. évf. 17. sz. 559-560. lap.

40.214. — K. M. E. Ny.

5815

Tátray István dr

minisztéri tanácsos
nevezték ki -

MMÉE Közl

1938. 284. l.

(Szemelyi hirek)

Tátray épitőművész

"MŰHELY" cimmel művészi csoportosulás alakult
melynek célja, hogy egy lakás berendezéséhez
minden művészi munkára legyen alkalmas művés
továbbá, hogy kiállitások rendezésével bemu-
tathassák müveiket. Programja: A lakás, mint
egységes müalkotás létrehozása.
Az első kiállitást az Uránia helyiségeiben
rendezték, melyet a művész tervezett meg a
kiállitásokhoz. Művészet c. rovat közleménye.

A HÉT, Bp. 19o8. márc. 8. XIX. évf.
1o. sz. 16o. lap.

Veszprémi múzeum V. 52.

— — egyetemes V. 52.

Tatrangi Kovács Sámuel

1920, jan. feb.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Fekvő nő, olaj. 1500.–

Álvó nő, olaj. 3000.–

III.

SZOBROK, PLAKETTEK

TATRANGI KOVÁCS *Sámuel*, festő.

1. *Kovács S.*

Tatrangi Kovács

Sámuel

festő

IV. Dalmady Gy u. 9.

MKSz 1947

Tátralaki oltár

Genthon István

A régi magyar festő-
művészet. Vác 1932.
125. l.

Tátrai Sándor M.D.K.

Müve a kiállitáson

ba latoni vitorlások

G.J.: Nyolcszáz müvészi emléktárgy az Iparmüvészeti Vállalat kiállitásán

Magyar Nemzet 1966. nov. 9. 7.l.

MDK

Tátrai Repcze János festő

A művésszel való találkozás után, Kárpati Auréltól kért felvilagositast az ujságiró a ismeretlen festőről. Kárpati elmondotta, hogy Tátrai Repcze János szakkörökben nem is annyira ismeretlen. Tehetséges, sokoldalú festő, aki olajképeivel, temperáival, rajzaival meglepetést hozott.

Mátyás Ferenc: Találkozás az ismeretlen festővel.

Esti Kurir, 1944. febr. 18. 7.1.

MDK

Tátrai Repcze János festő

Az eddig ismeretlen festő műtermében tett látógatásról ir az ujsagiró. A húsz év óta dolgozó művész az ország minden hegyét és erdejét lefestette és a kiállitasokról hiányzó tátrai hegyek egész sorozatat.
Egy másik teremben"megrajzolt hidépitők", "Szoptatós anya", "Hóolvadás","Köd," "Tátraszéplak alkonyatkor" s a "Téglahordók mind olyan művek, amelyek meglepetést okoztak.

Mátyás Ferenc: Talalkozas az ismeretlen festővel.

Esti Kurir, 1944.febr.18. 7.1.

Tátrai Miklós festő

A Szegedi Nyári Tárlaton szereplő munkái.

Képes Krónika

1944. aug. 3. T V. 12.10/ K Gyné.

Tátrai Attiláné, textiltervezőművész

Hagyomány már, hogy a textiltervezőművészek évente bemutatják az alkotó-heti munkájukat. 1983. végén több mint 2 hétig láthatták az érdeklődők a kiállított festményeket, tusrajzokat, grafikákat.

Tátrai Attiláné temperafestményeit láttuk. /említve/

d.cs.: Az alkotónapok haszna.
Textil élet, 1984. jan. 11

renyezett fakeret...

, három eredeti példányban állitot-

s- és közoktatásügyi m. kir. minisz-

. kir. honvéd Ludovika Akadémia pa-

gy pedig az Orsz. Magy. Szépművészeti

.

. napján.

dr. Petrovics Elek s. k.

az O.M.Szépművészeti Muzeum

igazgatója

mint átadó

1916 : VII. 28

Tátray Lajos

festő és építész

† 1909-

U. 120.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök v
aláí

Tatray Lajos

Środ

Ince. Magy. Mūv.
Almanach 1910
116 l.

Nyugta

azaz: ..... Korona

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

Azaz ..... K ..... f

Tátray Lajos

Jesti

1909. ápr. 14-én †

vrd

M. Iparmivészet 1909.
120. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona .....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

Tátray Lajos

vód

Orakó. Fiatal építészek

M. Iparmüvészet, 908.

125. l

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Tátray Lajos

laid

Nyugat

1909. II. 162

Tátray Lajos

Művészet 1905. 202
– 1907. 268
– 1909. 208, 262, 263

Legát Albert, fővárosi tanár V. 180.

Tátrai Lajos

1906. graf.

könyvjegyek.

Jánossy Gusztáv, püspök V. 52.

Tátray Lajos

l.

egyházmův. Kiall

Kat. 1908

105. l.

K/1 +

Kel

1876. Lotz Károly: Az

a) A ~~hos kalkmeny~~ Rethorica

Egész alak, áll és kissé
tosta és baljával, a melyb
Középütt elválasztott ha
gas ruhája fodros és lepe

Szénrajz, méretei
Az egyetemi könn

Az 1898. XI. 14-d
leirat alapján (384/98),
(18/99), az elszámolást i
Jegyzékbe foglalta
Szer. Napló 702 a

Tátray Lajós

Műcsarnok

1907-8 téli kiáll. 168, 175, 549

1908-9. téli kiáll. 557 648

1909. tav. kiáll. 315

...ra, állva. Parókaja ~~szuske~~ fodritott, szemöldöke
...jusza leberetvált. Jobb kezét a piros teri-
... s balját csipőjére tesz. Nyakravalója fekete;
...eskék s ezüst zsinórzású s derekát zsinór-
... a polczon égő gyertya van s mellette két
...levelek egyikének szimezése ez:

...aroni Carolo Sigray de
... Caeae, et Regio Apostolicae
... Septem Vicalis Assessori, nec
...is Supremo Comiti qua in Me-
...m Fluvii Sarviz Delegato Com-
...arissimo Nobis observandissimo

Ex Officio.

8: 71 cm.

...u. 24.

Tátray Lajos

Munkaszerk

1908. egyházmúr. kiáll

105. l. 106. l.

~~1873. Lotz Károly~~:

1873. ~~a)~~ A ~~szép~~irodalom allego

a) ~~A~~ Fő alakja. ~~A~~ Trónuson ülő Múzsa, aki kis
ha beszélne és baljában lántot
haját kontyba tüzötten viseli
átvetette. Testével jobb lábá
a trón lépcsőfokán ~~jobbról~~, me
zére támaszkodik, hátranéz, h
ben ludtollat tart, a melylye

Szénrajz, méretei 190,5:
A m. tud. Akadémia fresc
Az 1898: XI. 14-diki elő
sz. leirat alapján vétetett (
22-én (18/99). Az elszámolást
900)

Jegyzékbe foglaltatott

904:V.6.

1898

Tátray Lajos

Munkarnok Festo Bpest

1906. Lar. kiáll. 250, 257

1906-7. téli kiáll. 454, 455

~~Ásatás, kortobágy – mécheskalmi~~

~~V. 156.~~

Tátray Lajos

festő, szül. 1885 márc. 5.
és építész.
Merőhegyesen.
† 1909 ápr. 14.

vrod
Krück II. 612. l.

rök A. és Társa

BANKHÁZ R.T.

zlet. Központ: Budapest, IV., Szervita-tér 3.

se el a kockát!

yzeteket sziveskedjék a vonalak mentén behajtani, az igy nyert

csekockát feldobni

lapján mutatkozó ősen megrendelni **Töröknél!**

Budapest, a postabélyeg kelte.

elt Cim!

egyformán kedvez mindenkinek, ha azt megfelelő idő-meg. *Ehhez igen kedvező alkalom a nemsokára kezdődő lysorsjáték. Számtalan példa igazolja, hogy a m. kir. osztály-étel által feleink komoly összegekhez jutottak.*

Tátray Lajos

festő és építész

25-ik évében meghalt

1909 ápr. 14-én Buda-

pesten

U. 120

Vö.

Pesti Hirlap 1909 ápr. 16.

(Elhunyt művész.)

ló kerek asztal körül részint ülve,
atthyány ministeriumnak a következő
adva: Batthyány Lajos gróf, Szemere
Eötvös József b., Klauzál Gábor, Kossuth
nek feje még nincs, Deák Ferencz és Mé-
on képek lógnak, a melyek István főher-
ázolják.

ugyanazon ábrázolással.

902

Tátray Lajos
építész

Kül Mezőhegyes 1885
oklevelet nyert 1907.

Névjegyzmüegyetem 20 l

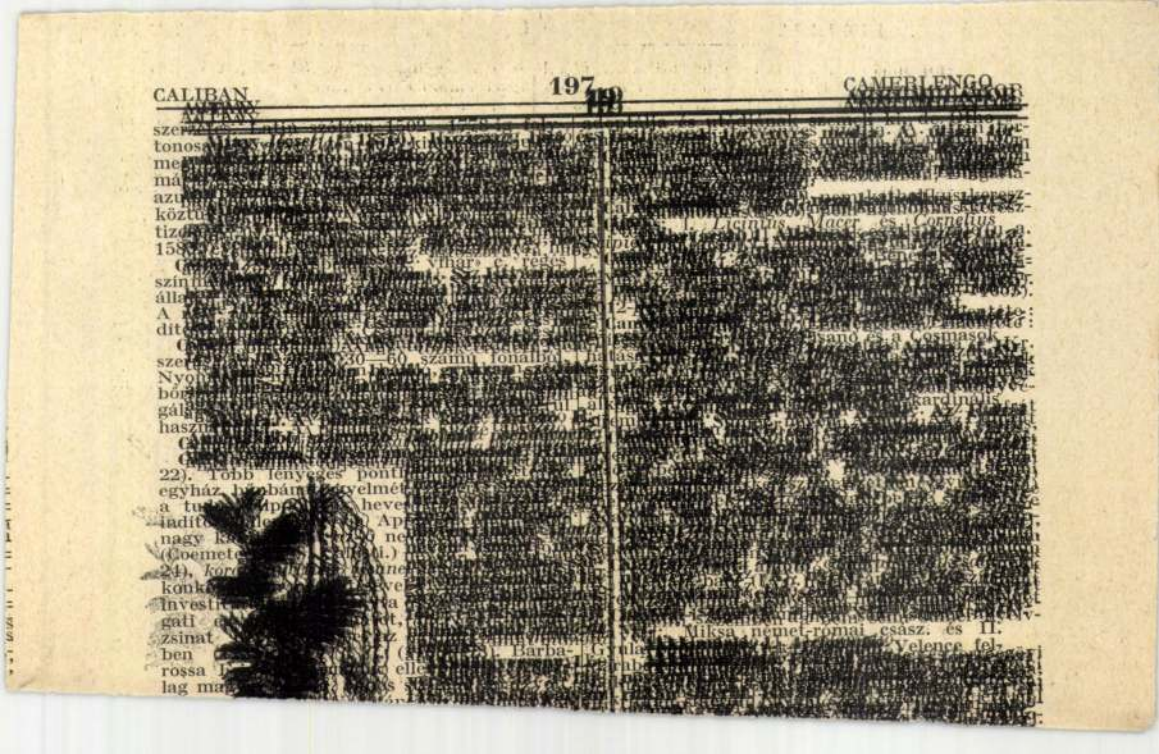

Tátray Lajos

rod

Csáiparm. 565 l.

…ptam és számlájuk teljes kiegyenli-

…peles ügyletben való közreműködésü-
…netemet. Remélem, hogy a közeljövő-
…nk lesz üzleti összeköttetésbe lép-

kiváló tisztelettel
Molnár Dénes.

Alegyszabban!

Tátray Sajós

Cród

Ezrey. Tátray Sajós.
A legifjabb épitész-garda
veszlesége. Vállalkozók
Lapja. 1909. ápr. 21.
(Univerzet 1909. 208. l.)

KULIK JÁNOS
hirlap bizományos
ALBERTI-IRSA.

Tátray Lajos

irod

Művészi Ipar

1906. 94. l.
(Meg. fagyott muzsikus.)

Tátray Lajos

vészvett a Megfagyott Muzsikus szerkesztésében és illusztrálásában 1905-ben

Önkarikatúrája
Megfagyott Muzsikus
1905. 56. l.

Budapest, dr.

Tátray Lajos
építész

l.

Január 1929

40. l. 43 l.
56. l.

MOB Költségvetés

6.

gos Bizottsága

száma:	Ebből	19
kelte:		19
beérkezése:		19

záma:

ézett szám:

:

ı:

Tátray Lajos
építész

cvód

Kertész K. Róbert

Nemzeti építőmű-
vészet. Bp.
1916. 78. l

~~Via Larga (Firenze) VII 710~~

Tátray

épitéri

wod
z

Kertész Bouw

283. l.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-U. 1.

Nagyságos

ifj. Szentiványi Gyula urnak

mükereskedő

Bp.

XI. Lágymányosi-u. 16.

Tátray Lajos

Nádai 60. l

Tátray Lajos szobrász.

Művészet.1907.268.1.

Tattay György építész, iparművész

MA

75 ÉVE született *Tattay György* építész, iparművész. Az Árpád-híd részben az ő tervei alapján készült.

Ma

– 75 éve . . .

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 25.

Tattay György

— **Kiállítás a Müegyetemen.** A Hungária Magyar Technikusok Egyesülete V. *Masztaba* csoportjába tömörült építészhallgatók önálló munkáikból kiállítást rendeztek. A bemutatott anyagból kiemelkedik *Tattay* György lakberendezéstervezete, amely az építészeti szempontok figyelembevételével megkonstruált butorok architektikus harmóniáját fejezi ki. *Kéry* Gyula és *Wagner* József nagyszerü olaszországi akvarelleket és vázlatokat küldtek be. *Dudás* László saját készitésü *filmjátékkal* szerepel a kiállitáson. Nagyon szépek az *Olgyay*-testvérek diszlettervei, amelyek operai témákhoz készültek. Jól sikerült karrikaturák, remek fényképek és rajzok tömege számol be az építészhallgatók szorgalmas munkájáról. A kiállitás november végéig marad nyitva. (A megtekintése dijtalan.)

N. Ú. 934. XI/16.

N. Ú. 934. XI.16.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

ből) 16.782 k 64 f, Huth János (Mohács) 15.130 k 10 f;

Tattay György

MMÉEÉvk

1937.146.l

a vízvezetéki berendezésre: Spirka József (Ujvidék) 3326 k 72 f-ből 5% engedéssel;

a closet berendezési munkára: Spirka József (Ujvidék) 1798 k 40 f-ből 5% engedéssel, Tőzegipar r. t. (Budapest) 2647 k 64 f-rel;

a szobafestő munkára: Baranyi József (Mohács) 1410 k;

a villamos berendezésre: Gáll József és tsa (Baja) a világitásra 4082 k 60 f, a csengőre 298 k 40 f-rel.

Az ajánlatok felett a tanács fog dönteni.

Zágráb. (Földmunka.) A máv. zágrábi üzletvezetősége augusztus 11-én tartotta meg a versenytárgyalást a Tászár forgalmi kitérőn létesitendő 30000 m³ földmunka végrehajtására. Ajánlatot tettek: Razsovits Ignác és Román János (Budapest) 0·53 k egységáron 15900 k, Máthé Ferenc (Budapest) 0·66½ k egységáron 19950 k, Gleichmann Mihály és Veress Kálmán (Püspökladány) 0·66 k egységáron 19800 k, Schmidt és Sonnenberg (Zágráb) 0·90 k egységáron 27000 k-val.

Döntés nem történt.

Eszék. (Utcaburkolás.) Eszék város tanácsa augusztus 9-én árlejtést tartott a Teretna-utca burkolására. Ajánlatot tettek: Kőszénbánya és téglagyár (Budapest) keramit burkolatra 49.122 k, Magyar keramiaigyár rt. (Budapest) ugyanarra 52.019 k, Frank Mirkó (Eszék) makadam burkolatra 27.200 k, gránitkő burkolatra 50.960 k, bazaltkocka burkolatra 42 380 k-val. Döntés nem történt.

Mitrovica. (Vaskerités készités) Mitrovica város tanácsa augusztus 15-én árlejtést tartott a Szávaparton felállitandó 681 m. hosszu vaskerités elkészitésére 14 272 k 50 f előirányzattal. A következők pályáztak: Hoffmann Károly (Mitrovica) 13.987 k 05 f, Wark Iván (Mitrovica) az előirányzattal, Első horvát gépgyár és vasöntőde (Zágráb) 13.661 k 05 f (a kőfaragó munka költségvetés szerint), Egyesitett pécsi vasgyár az előirányzattal.

Az Első horvát gépgyár és vasöntőde ajánlatát jóváhagyás végett a városi képviselőtestület elé terjesztik.

b) Szállitások.

Budapest. (Kőszén szállitás.) A székesfővárosi Duna jobb és balparti összes kör-

a csapok, szekrények és fedelek szállitására:

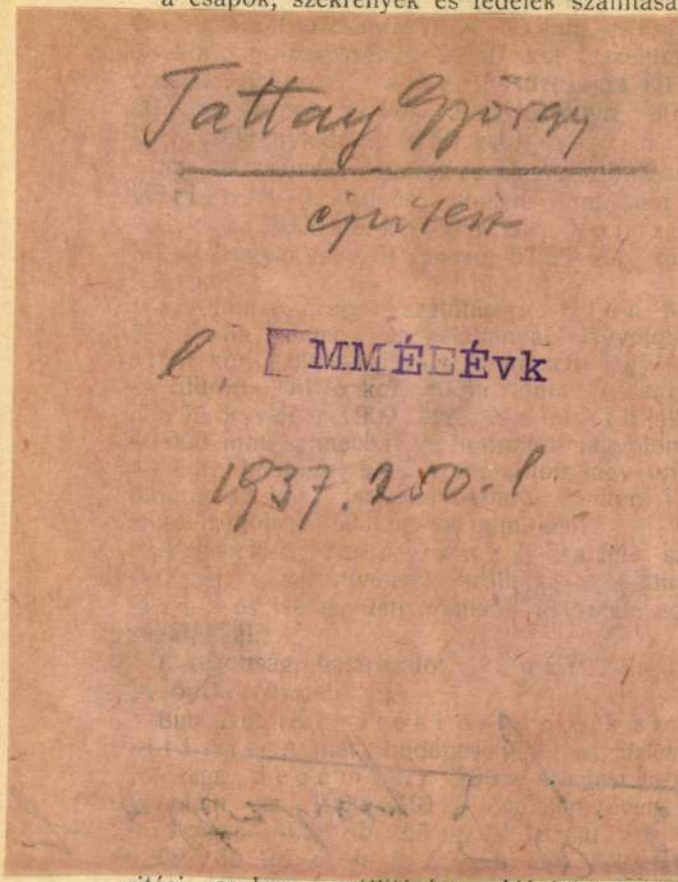

ritési oszlop szállitására. Ajánlatot tettek: Eissler J. és testvére (Budapest) 2·5 m. h. 1·20 kor., 2·7 m. h. 2·70 k. ab Nagybossány sé Nyitrakolos, Ernst János és Róth (Ujvidék) 2·5 m. h 1·20 k. ab Ujvidék, Neuschlosz-féle nasici tanningyár és gőzfürész 2 5m. h. 1 évnél 1·15 k., 3 évnél 1·25 kor., 2·7 m h 1 évnél 2·40 k., 3 évnél 2·90 k. ab aNgykároly, Zilah és Szatmár, Reizman Herman (Kisvárda) 2·5 m. h. 1·15 k., 2·7 m. h. 3·30 k. ab Pátyu, Stark Herman (Nagy-

1732·50 k., 900 mm. 3000 kg. 2300 k., 1000 mm. 3900 kg. 2956·50 k., 1050 mm. 4000 kg. 3024 k., 1100 mm. 4500 kg. 3654 k,, 1200 mm. 5780 kg. 4284 k. 3 évre; acélöntvényre 40—350 mm. átmérőig 100%, 350—1200 mm. átmérőig 85% felülfizetéssel, Ulrich B. J. 200 m. vizoszlopnyomásnál 40 mm. 17½ kg. 16·50 k., 50 mm. 21¼ kg. 19 k., 30 db. 75 mm 30·80 k, 50 db. 100 mm. 50 kg 40.70 k., 125 mm. 56·40 k., 150 mm. 90 kg 67·90 kor., 175 mm. 96·30 k., 200 mm. 125·40 k., 225 mm 145·20 k., 250 mm. 177·10 k., 275 mm. 209 k., 300 mm. 248·60 k., 350 mm. 318·10 k., 400 mm. 408·10 k., 450 mm. 539 k., 500 mm. áttéttel 704·80 k., áttét nélkül 624·80 k., 550 mm. 925 kg. áttéttel 776·30 k., áttét nélkül 696 k., 600 mm. 925·10 k., illetve 831·10 k., 650 mm 1161 k., illetve 1067 k., 700 mm. 1342 k., illetve 1237 k., 750 mm. 1392 kor., illetve 1287 k., 800 mm. 1837 k. illetve 1705 kor, 900 mm. 2397 k., illetve 2355 k., 1000 mm. 3190 k. illetve 3045 k., 1050 mm. 3625 k. illetve 3460 k., 1100 mm. 4045 k. illetve 3850 k., alternativ bécsi gyártmányra 60% felülfizetéssel, 1200 mm. 5800 kg. áttéttel 4675 k.. anélkül 4455 k., 300 m. vizoszlopnyomásra 50 mm. 20·60 kor., 75 mm. 33 kor., 100 mm. 45·10 k., 125 mm. 61·20 k., 130 mm. 72·50 k., 225 mm. 157·50 k., 250 mm. 198 k., 300 mm. 268 k., 450 m. vizoszlopnyomásra 200 mm. 158·50 kor., Teudloff és Dittrich 200 vizoszlopnyomásra áttét nélkül 40 mm. 23·80 k., 50 mm. 26·50 k., 75 mm. 41·15 k., 100 mm. 52·70 k., 125 mm. 63·75 k., 150 mm. 83·30 k., 175 mm. 102 k., 200 mm. 139 k., 225 mm. 147·50 k., 250 mm. 176·80 kor., 275 mm. 208·70 k., 300 mm. 238·45 k., 350 mm. 315·45 k., 400 mm. 412·30 k., 450 mm. 554 k., 500 mm. 620·40 k., 550 mm. 874·20 k., 600 mm. 1062·20 k., 650 mm. 1128 k., 700 mm. 1520·70 k., 750 mm. 1607·90 kor., 800 mm. 1880 k., 900 mm. 2467·50 k., 1000 mm. 3130·20 k., 1050 mm. 3233·60 k., 1100 mm. 3948 k., 1200 mm. 4544·90 k. áttéttel

T.

Müemlékek Országos Bizottsága Elnökségének,

Budapest.

IX. Rákos u. 7 szám.

Tattay György

épitesz

l.

Gosztpècsbelot

47. l.

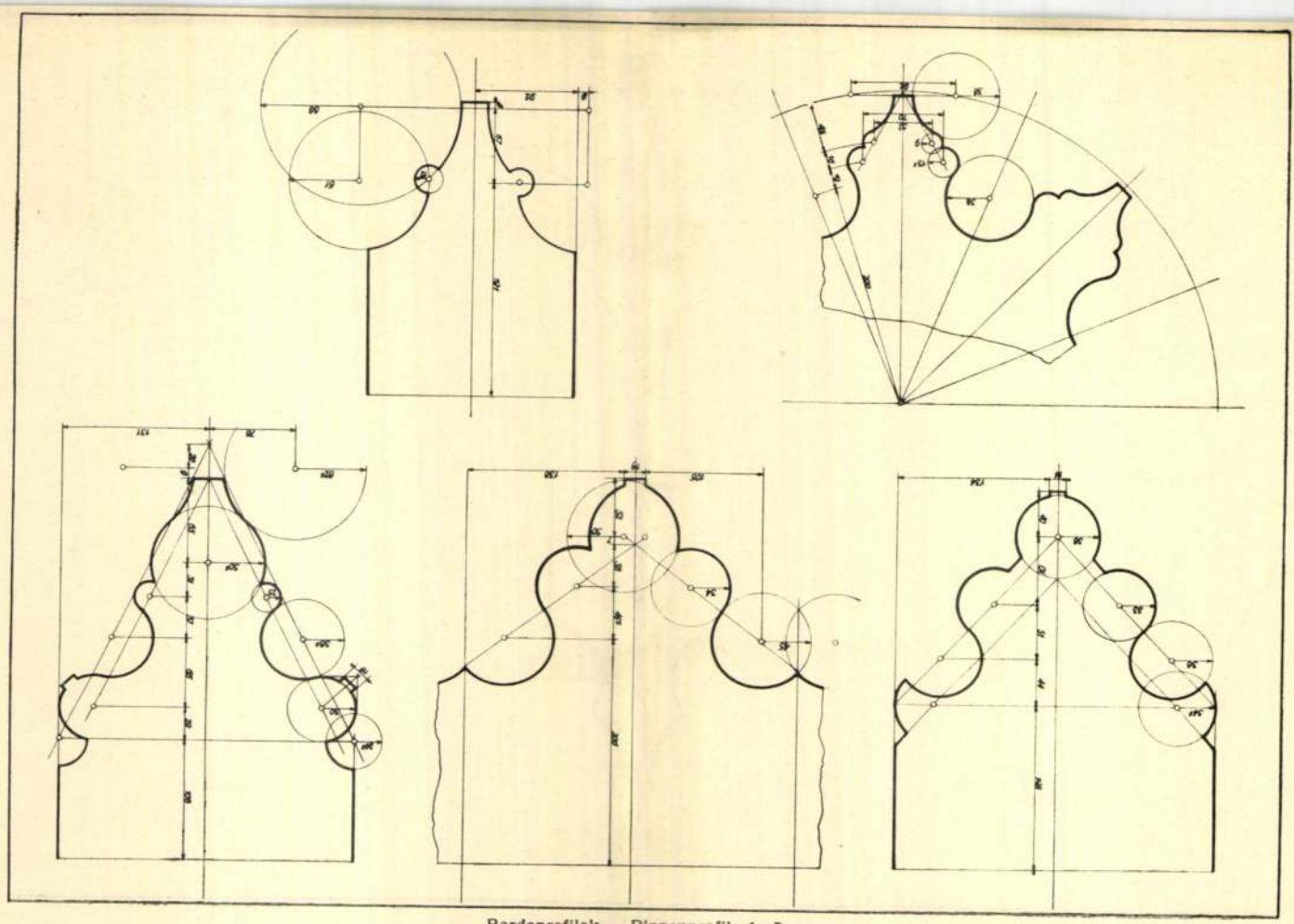

Bordaprofilok — Rippenprofile 1—5.

Tattay György

D

Tattay György

Tattay György (nyirbaktai), okl. építészmérnök, okl. építőiparművész, tervező építészmérnök, a Magyar Nemzeti Bank szerződéses műszaki tisztviselője, a „Belső építészet" című tárgy meghívott szakelőadója. VIII., Ludoviceum-utca 4.

Pr József műegy 1938/39
II. 77. l

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **SZEPTEMBER** 37. hét

5 Vasárnap		Juszt. Lőrinc *Viktor*
6 Hétfő		Ida *Zakariás*
7 Kedd		Kass. vért. *Regina*
8 Szerda		Kis B. A. *Mária*
9 Csütörtök		Kl. Sz. Péter *Ádám*
10 Péntek		T. Miklós *Erik*
11 Szombat		Prot. és Jác. *Teodóra*

Tattay György (nyirbaktai), okl. építészmérnök, okl. építőiparművész, tervező építészmérnök, a Hungária M. T. E. laureátusa, a Magyar Nemzeti Bank műszaki tisztviselője, a „Belső berendezések" című tárgy meghívott szakelőadója. *VIII., Ludoviceum-utca 4.*

Józsefnádor tájék
1940/41. 81. l.

Az engedélyező hatóság megnevezése	Félév	Tandíjmentességben részesült: egész mentes	Tandíjmentességben részesült: köztisztviselői kedvezmény és félm.	Tandíjmentességben részesült: félmentes	Tandíjmentességben részesült: köztisztviselői kedvezmény	Egész laboratóriumi díjmentességben részesült	Fél laboratóriumi díjmentességben részesült	Állami mérnöki viszontszolgálati ösztöndíjban részesült	M. Á. V. viszontszolgálati ösztöndíjban részesült	Közszolg. alk. gyermekei részére alapított ösztöndíjban részesült	Vámossy-Lossonczy-Littke ösztöndíjban részesült	Kovács-Sebestény ösztöndíjban részesült	Ingyenes ebédjegyben részesült	Félingyenes ebédjegyben részesült	36 pe
Rektori tanács	I. félév	84	53	73	79	68	129			60					
	II. félév	40	24	40	125	32	72			57					
M. kir. kereskedelemügyi miniszt.	I. félév							9	8						
	II. félév							9	12						
Közgazd. osztály dékáni hivatala	I. félév														2
	II. félév														
Diákjóléti iroda	I. félév												108	73	2
	II. félév												99	53	
[illegible]	I. félév														

T.-

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tattay Pál

Békásmegyer körsej-
központ terop.
díjazva.

MMÉEKözl
1943.46.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tattay Pál

a belső Ferencváros
rendezésére kiírt
terop. megvétel

MMÉEKözl
1943. III. l

Tattay Pál
épitész

A Pesti Városháza
1938. 5 sz. 19. l.

AT

vel és évtizedes
ra, hogy tehet-
kellően méltá-

ógyult. *Harrer*
ővárosi bizott-
ción esett ke-
ajtottak rajta
zvéttel fordult
inkább, mert
ános szeretet-
rvend. Öröm-
Harrer Ferenc
közelmult na-
kezelésen, már
n, hogy a su-
de most már

Almádi-pusztán elhunyt. Temetése Budapesten, a Kerepesi-uti temetőben volt. Az elhunytat nagyszámu előkelő rokonság, köztük *Lamotte* Károly dr. alpolgármester gyászolja. — *Berkes* Jakab nyugalmazott székesfővárosi elemiiskolai cimzetes igazgató hosszas betegség után elhunyt. — *Klopfer* Béla, a Hungária Hirlapnyomda aligazgatója 64 éves korában hirtelen elhunyt. Négy évtizeden át volt a Hungária Nyomdavállalat nyomdásza, müvezetője, majd aligazgatója ez a kiváló szakember, aki önerejéből, tehetségével és tudásával küzdötte fel magát vezetőpozicióba. Családján kívül a nyomdásztársadalom is siratja. — *Papanek* Ernő, a fővárosi számszék első igazgatója, hatvanegy éves korában hirtelen meghalt. Papanek Ernő állami szolgálatból került a fővároshoz. Miniszteri taná-

VÁROSSZABÁLYOZÁS

Végre lebontják az Orczy-házat

Az Orczy-ház lebontását, mint ismeretes, december végén megkezdik. A lakóknak erre az időre felmondtak. A ház előtt 60 méter hosszu egyemeletes ideiglenes épület létesül, amelybe az Orczy-ház kereskedői költöznek be. A Madách-ut megnyitásával *negyvenesztendős probléma* oldódik meg.

A Belváros kiépitése

A Kossuth Lajos-utca, Ferenciek-tere, Reáltanoda- és Szép-utca által határolt telektömb beépitési módját megállapitotta a főváros városrendezési és magánépitési bizottsága. A döntés szerint a jövőben *a Szép-utcában csakis ötemeletes házakat szabad épiteni* csatlakozó udvarokkal.

Az ujlaki rakpart rendezése

A főváros ut- és csatornaépitési bizottsága elfogadta *az Ujlaki rakpart* — az uj kivezető főut — *utrendezési terveit.* Az uj ut hossza 1044 méter lesz, épitési költségei pedig 430.000 pengőt tesznek ki.

A Káplár-utca szabályozása

A budai Káplár-, Fillér-, Ezredes- és Lövőház-utca által határolt terület szabályozási módját állapitotta most meg a főváros városrendezési és magasépitési bizottsága. Kimondották, hogy a régi utcákban tizenhárom méter mélyre, az ujonnan nyitandó utcákban pedig 12 méter mélységre kell leépiteni a házakat. Az uj utcában épitendő házak előtt öt méter széles előkertet kell létesiteni. Az Ezredes-utcában 54.91, a Lövőház-utcában pedig 42.90 méter magas lehet egy-egy ház.

A Fórum tervpályázata

A PES

A Pesti Város az Ibusz-pavi

— **Szendy p** Magas pápai *Szendy* Károly Gergely-rend l laggal adomán Az igen érték zán csak keves tinián hercegpr roly polgármes lyében, ugymo mes férfiut ért kegye. — Itt en Károly polgárn 25-én iktatta között uj mél sági bizottság forduló alkaln a polgármeste

— **SZEMÉLY** *Némethy* Károl ros közmüvelő tályának kitünő *csosi* cimmel tü lomból ügyoszt szesitette. *Tők* szédében rámu tés olyan főtisz vón álló müve dásával a fővá *mányfőtanácso* zsef, ny. fővá Géza dr. tanác

Beton, vasbeton mindennemű vasvázas betonmukák tervezése, kivitele. Telefon 24-64. sz.
HOLSTEIN és STERNER TESTVEREK
Budapest, V. ker., Révész-utca 11. szám. 58

Bácsmegye közgyülése Zenta város hat. kórház létesitése iránt hozott határozatát feloldotta.

Nagykanizsán a jövő tavasszal kezdik meg az uj postapalota és az *Első Magyar Ált. Biztositó Társulat* palotájának épitését.

Bedölt a vasbeton-mennyezet. *Az Egyesült Nemzeti Textilmüvek R.-t.* Losoncon *Cserey Ferencz* épitőmester által 65.9 × 13.35 területü munkáskaszárnyát épittet, amelynek vasbeton-födémeit a *Wippler és Tsa* budapesti vállalkozó cég készitette *Árdó Miklós* okl. mérnök vezetése alatt. A Textilmüvek részéről *Fasal Károly* az épités ellenőrzője. Az épület vasbeton-mennyezete a f. hó 5-én bedült és maga alá temette *Polacsek Ferenc* munkást. Az esetről a következőket irják Losoncról: „A tartófalak elkészültével a m. hó 16-án kezdték meg a vasbeton-födémek elkészitését s azt 21-én már be is fejezték. Október 31-én a falak mentén elhelyezett dusokat kiszedték és megkezdték a próbaterhelést. A f. hó 5-én pedig a födémet tartó duckkat szedték ki 12 kivételével, ami dilég tartott. Ebéd után az ácsok fogtak a munkához és 1¾ órakor észrevették, hogy a vasbeton-födém a középen behajlott. Csakhamar lefutottak és a lent dolgozó munkásokat figyelmeztették a veszélyre, Ezt nyomban követte a födém leszakadása, mely a falak jókora részét is magával rántotta A hatósági kihallgatás folyamán *Cserey* azt állitotta, hogy a ducokat szedték ki idő előtt. *Árdó* mérnök pedig az az alkalmazott beton fogyatékosságát hibáztatta. A vizsgálatot vezető *Básthy Béla* főszolgabiró szakértői szemlét rendelt el *Rothbart* Izidor, *Sebestyén* Móric és *Schmidl* Sándor mérnökök közbejöttével, akik már le is adták véleményüket, amelyről legközelebbi számunkban fogunk beszámolni. A kellemetlen ügybe a *Wassy A G.* céget is belekeverték illetéktelenül.

Magyarláposon létesitendő 6 termes elemi iskola céljairs a közigazgatásügyi minister 53,000 koronát engedélyezett

metszetek adják meg. E megadott méretektől eltérni nem szabad. Elengedhetetlen feltétel, hogy mindkét szobának berendezése mintegy 15.000 korona összegen előállítható legyen. A műtárgyakra 10.000 kor. fordítható. A két szobának összköltsége tehát 25.000 K lehet. A rajzokat 1 : 20 arányban kell készíteni, és pedig szükséges: a) alaprajz; b) a falak és berendezés orthogonális rajzai; c) amennyiben a tervező a mennyezetet is kiképzi, ennek a rajza; d) egy szines távlati kép. Műszaki leirás és pontos költségvetés mellékelendő. A legjobb

Művészi aquarellek, távlati képek
készítését, valamint :: lakberendezések :: üzlet, kávéház, csarnok stb. belső ter- :: vezését elvállalja ::
TATTAY tanár
Horánszky-utca 11. szám.
Értekezések 10—1 óráig.
244

FischhofOszkár
Budapest, I., Lágymányos-u 2.
Villamos világitást, jelzőt. telefont stb. szerel szakszerűen
TELEFON 122-42. 209

EGYÉVES ÖNKÉNTESSÉGRE
jogositó államérvényes vizsgára elökészit legrövidebb idö alatt a
HOROVITZ-INTÉZET
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 7
Tandíj csak sikeres vizsga esetén fizetendő. — Beiratkozás állandóan.
185

TELEFON: 135-95.
Czeizel J. és Társa
festő, mázoló
Műhely: **Budapest, II., Oszlop-u. 8.**
220

Stern Károly, Budapest
kőfaragó. Pilis-Borosjenő és Budaujlaki (Mátyáshegy kőbányák tulajdonosa. Irda: Budapest, III, Ujlaki rakpart 44 Telefon 85 28. —Elvállal minden a kőfaragószakmába vágó munkát, valamint zuzottkő és falikő szállitását, nemkülönben saját rendszere szerinti cik-lopfalazást. 208

A jelenkor legjobb hézagmentes sajátrendszerű csapott és gipsztábla, rabitz, továbbá: portlandcementtel készített csömöszölt kavics és salak
VÁLASZFAL
Speciális szerkezetű rabitz-kupolákat stb. stb. munkát vállal
KOCH MENYHÉRT BUDAPEST, II., Jégverem-u. 6.
TELEFON 178-73 !! SZÁRAZ GIPSZTÁBLÁK ELADÁSA !! TELEFON 178-73
149.

SCHWARZ SÁNDOR ÉS TÁRSA
MAGYAR KÁLYHAIPAR
BUDAPEST, V. KER., BÁTHORY-UTCA 20.
KÁLYHÁK ÉS TŰZHELYEK, LÉGFŰTÉSEK BERENDEZÉSE.
TELEFON 162—14.
88.

Központi fűtés,
vízvezeték-, csatorna-, closett-, fürdőszoba-, szellőztetési berendezések kivitele.
Szepessy Sándor utóda
Budapest, VII., Abonyi-u. 25. sz.
Tel. 56-96
198

Arad város székházának kibővitésére vonatkozólag két tervet is készitett a mérnöki hivatal. Azonban a város főmérnöke ellenzi a kibővitésnek ilyetén való keresztülvitelét.

Az arad, második plébánia-templom létesitése ügyében — mint jeleztük — a f. hó 9-én ülésezett a templomépitő bizottság *dr. Glattfetder Gyula* csanádi püspök védnöksége alatt. Határozatba ment, hogy a templomot, melynek céljaira cca 500.000 koronás alap áll rendelkezésre, felépitik, minek előkészitésére bizottságot delegált az értekezletet. Ennek tagjai; *Mülek* Lajos dr. elnöklete alatt *Lőcs* Rezső gazdasági tanácsos, *Pfeiffer* Gyula máv. üzletvezető, *Szántay* Lajos műépitész, *Kemény* Bertalan műszaki tanácsos, *Gyulányi* Rezső máv. főfelügyelő, *Virág* Lajos és *Nachtnébel* Ödön városi főmérnökök, *Tabakovics* Emil, *Kövér* Tibor és *Probszt* Mihály,

Tervszerü városrendezés. Számos vidéki városból kaptunk panaszos leveleket, amelyek méltó gerjedelemmel kelnek ki a városok utczai- és épitészeti *rendezetlensége*, illetve rendszertelensége miatt. Igazán legfőbb ideje volna, ha azon városaink, amelyek megfelelő városrendezési tervek felett nem rendelkeznek, — a saját érdekükben hozandó egy kis áldozattal — a városrendezéssel foglalkozó jeleseink valamelyikének kezébe helyeznék a városrendezési tervek elkészitését, amelyek alapjáu haladva rokonszenvesebb és okos külsővel ruháznák fel a maguk szemében legszeretettebb szükebb hazát.

A halasi főgimnázium mellé tervezett internatus költségeihez a közoktatásügyi minister 200,000 korona segélyt irányzott elő. Ezen felbuzdulva *Nagykőrösön* is mozgalom indult meg internatus létesitésére.

Magyarpécska község a jövő évben 250.000 korona költségen emeleti fiuiskolát és közvágóhidat fog létesiteni.

SZÁNTÓ NÁNDOR papirkereskedés és nyomda-iparvállalat. Budapest, V., Alkotmány-u. 27. Telefon 119-25. Dus választék épitészeti és műszaki cikkekben. Autográfiai sokszorositások. Teljes modern irodai felszerelések. 170

SPALT JÁNOS SZOBRÁSZ BUDAPEST, IX, KINIZSI-UTCA 5
99.

OLÁH ANDOR mérnök
Iroda: VII., István-út 18.
Műhelyek: VII., Hernád-u. 33-35.
Telefon 73-25. sz.
Központi fűtés, vízvezeték, csatorna
legelőkelőbb és legmodernebb kivitelben.
A nemzetközi vasipari kiállitáson állami ezüstéremmel kitüntetve.

XIII. TEREM.

TATZ LÁSZLÓ művei.

Olajfestmények. Magántulajdonok. Az eladó művek árai az ajtó mellett vannak kifüggesztve.

469. Parkrészlet holdvilágnál.
470. Öreg ember.
471. Női arckép.
472. Tájkép.
473. Dunapart.
474. Maria Valli kisasszony arcképe.
475. Készülődés.
476. Női arckép.
477. Tanulmány egy arcképhez.
478 Modell-leányka.
479. Női arckép
480. Esős szürkület a városligetben.
481. Festő arcképe.
482. Műteremsarok.
483. Önarckép.
484. Vázlat Berlingeri Bianca báróné nagy arcképéhez.
485. Stein Frigyes arcképe.
486. Karácsonyi álom.
487. Fiatal nő.
488. Borotválkozó férfi.
489. Idős hölgy arckepe.
490. Olasz leányka.
491. Olvasó nő.
492. Margithid.
493. Mozdulat-tanulmány.
494. Szolnoki fűzfák.
495. Margithid környéke.

KM Tan. 1927/28
Téli Kiáll.

Tatz László kat. kiáll. 1927/28. VI.

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Aggházy Gyula f. (62, 64.) R., TB.
Aradi Edvi Illés f. (39.)
Astuló B. Maja sz. (436.)
Áldor János László f. (142, 229, 230, 231.) HA., KT., BK., BKTN.

Bachó István f. (378.)
Balogh Margit f. (349.)
Bardócz Dezső f. (391, 393)
Barkász Lajos f. (12, 14.) HI., KE., KE.
Barta Ernő f. (225, 228., 232.) KE.
Basilides Barna f. (388.)
R. Bauer Erzsi f. (369.)
Bednár János f. (372, 374, 396.) F., KE.
Benjamin Herman f. (382.)
Berán Lajos sz. (466) HV.
Berkes Antal f. (397.)
Berkes Ili f. (381.) KT., BK.
Bertalan Albert f. (257.)
Betlen Gyula sz. (444)
Bihari Sándor f. (50, 52, 53, 59, 67, 68, 73.) T., NA., FV.
Blau Tina f. (74, 88, 93, 95.)
S. Bors Károly (377, 408.)
Bory Jenő sz. (450, 464.) RSz., KE., HI.
Brenner Nándor f. (299.)
Böhm Pál f. (86.)
Bruck Hermina f. (398, 399, 400.)

331 Tatz László : Fiatal nő képe.

361 Komáromi Kacz Endre: Tempora mutantur.

Tatz László festő

Magyar Müvészet 1927.666.o.
Kiállitások.

Kosma Lajos.

Tér és Forma. IV. é. f. 1931. 81-83 l. 9 ábra

Családi kör Bpesten. az Orsó utcában.

1920 11–12.

meglatolt munkákat, akkor is érdekel minket, ha készültsége még fogyatékos, lelkesedése még naiv, ha még túllő a célon. Fontos az, vajon tehetség, művészösztön, a munka erkölcse jelentkezik-e munkáin. Az ifjabb nemzedék kiállítói közül elsősorban *Feszty* Masa, *Pán* Artur, *Viski* János azok a nevek, amelyeket magunknak a Szalón tavaszi kiállításán megjegyeztünk. Köztük *Feszty* Masa a legfestőibb, gazdag érzéselemmel, amelynek uralkodását nem zavarja meg semmi külsőség, s amely most mintegy várja a szilárdabb formába való foglalást. Előadási készség dolgában legfejlettebb *Viski*, egy alföldi gulyaképe határozottságról, éles szemről, biztos rajzról tanúskodik. *Pán* Artúrt rövid idő óta látjuk a kiállítók közt; egy most kiállított nagyobbméretű munkáján a forma és vonal rendezgetése, az adott területbe való komponálás ügyessége, a kötöttebb előadásra való hajlama tűnik fel. Bizalommal várjuk fejlődésüket.

Május 23-án ugyancsak a Szalónban *Tatz* László gyűjteményes kiállítása nyílt meg. Nagyobbára arcképtanulmányok s arcképek, és sajátszerű, hogy bár ez a tárgykör látszik ezt a festőt leginkább vonzani, igazi festői értékeket inkább néhány régibb vázlatos képén vélünk találni, amelyeken a friss meglátás, bizonyos temperamentumosabb, lazább előadás, minden keménységtől való mentesség s helyükön ülő, jellemző színek kötik le érdeklődésünket. Arcképein kétségtelenül nagy training eredményét látjuk, virtuóz ecsetjárást, oly elemeket, amelyek ebben a korban veszedelmesek, mert egyre jobban puszta külsőségek felé terelhetik a festőt. A még fiatal művész eredetileg a Műcsarnokban tűnt fel egy sárgaszürkeruhás és egy feketeruhás nő derekasan megfestett képmásával. Most is ezen a színten tart s ebben a tárgykörben mozog. Ez bizonyára elősegíti majd, hogy keresett arcképfestővé váljék, de azzal a veszedelemmel fenyegetheti, hogy tehetségének kimélyítése abbamarad, amit sajnálnánk.

Az Ernst-Múzeum idényzáró grafikai kiállítása május 13-án nyílt meg. Nincs róla sok mondanivalónk, ha csak az nem, hogy kissé rögtönzöttnek hat. Mintegy 200 kézirajz gyűlt össze, egy részük külföldi műhelyekből. Az utóbbiak közt *Klimt* és *Pascin* is szerepel. Gustav *Klimt* egykor szenvedélyes aktrajzoló volt s ilyen műveivel is többször szerepelt a bécsi *Sezession* tárlatain, amelynek elismert vezére volt. A pillanatnyi mozdulatot szerette megragadni, finom lendületű hajszálvonalakkal fejezte ki a test ruganyosságát, ama darabok azonban hasonlíthatatlanul jobbak voltak, mint ezek a Budapestre küldött, úgy látszik, hagyatékából visszamaradt rajzok. *Pascint*, a másik külföldit, nem nagyon tudjuk élvezni. A mi érzésünk szerint erőszakolt külsőségekbe bonyolult, egy naiv előadás látszatát kelti mesterségesen begyakorolt technikával, a rajz előkelő felfogásának nyomát sem látjuk nála. A magyar rajzlapok, *Paczka* Kornélia, *Magyar-Mannheimer*, *Herman*, *Hatvany*, *Pólya* művei, nem számítanak a meglepetéskeltésre, reálisabbak s az élet egyszerűbb, szélesebb szemléletét tükrözik.

Lyka Károly.

fálkozásával. Új lelki mozgalmat nem visz a cselekvénybe, sőt még egyetlen új fordulatot sem, s méltán kérdezzük, mi szükség volt Vörösmarty megragadó, drámai balladája és Gyulai finom psychologiával dolgozott költői elbeszélése után újra, de színtelenül és mélység nélkül föltálalni ezt a mesét. A költői tárgy nem olyan mint a káposzta, hogy minden fölmelegítés ízesebbé tenné! A *Gusztinak megfött az esze* falusi életkép. Jellemzésére elég megadnom a tárgyát: egy fiatal ispán teljesen elázva beállít kora reggel a jegyzőék konyhájára, mert valamikor régen, a jegyzőné leánykorában, szerelmes volt belé s most — nőül akarja kérni. Hogy milyen együttes fejlik az udvarló, az asszony, meg az ura között, a cselédség és a cigányok mulatságára, arra remélem, senki sem kíváncsi. A harmadikkal, a *Május*sal azonban már nem szabad ilyen kurtán elbánnunk, mert az szörnyű megtévelyedés. Szép Ernőt jóformán gyermekkora óta ismerem; van tehetsége, vannak költői megindulásai, sőt az *Egyszeri királyfi* című drámájában a magyar faluból magával hozott magyar érzés hangjai is kicsendültek. A komoly irodalmi tényezők pártul fogták: drámáját a Nemzeti színre vitte s az Akadémia megkoszorúzta. Mindent megtettünk, hogy magunkhoz csatoljuk és megnyerjük a nemzeti és erkölcsi alapon álló irodalomnak. Ő azonban a nyugati névvel hivalkodó modernek karjába vetette magát s *Május*ával az esztétikai és erkölcsi nihilizmus lejtőjének már-már a legmélyére jutott. Egy undorító találka keretében a pesti söprédék szerelmi életét a legnyersebb és legdurvább realizmussal rajzolja; egy üres, komisz kamasznak és egy romlott leánynak viaskodását kapjuk, mely azért végződik eredmény nélkül, mert a fiú — akiben lehetetlen föl nem ismernünk Molnár Ferenc Liliomának második, rosszabb és aljasabb kiadását — nem tud semmi ellenértéket adni a leánynak — a festéért. Ez a visszataszító realizmus azután a játék másik felében, a pesti írók receptje szerint, limonádés szentimentalizmusba fúl: a leány egy öreg öngyilkosjelöltnek adja oda magát, hogy azt megmentse az életnek! Együgyű hazugság s hozzá képest a comédie larmoyante-ok könnyfakasztó megoldása is merő igazság! Mindez azonban, bármilyen bántó az olvasóra és bármilyen szomorú a szerzőre nézve, Szép Ernő dolga. Ám írjon, ha kedvét leli benne, ízléstelen, szennyes drámákat, föltárva egész meztelenségében a pesti züllött erkölcsi állapotokat és romlott érzésvilágot. De hogy a jellemzetesség örve alatt párbeszédeit teletömje a pesti jassz-nyelv és Dob-utca undok fordulataival, nyomorék szavaival s egy fattyú-nyelv mérges, bűzös kelevényét kifakasztva megfertőzze vele a magyar nyelvet — ehhez már nekünk is van szavunk. Nyelvünk szellemének, szókincsének, formáinak ilyen megrontása ellen a leghatározottabban tiltakozunk; ez bűnös merénylet, legfélfettebb, ma mindennél drágább kincsünk: nyelvünk ellen.

A *Május* már nem krajcáros *komédia*, hanem krajcáros *tragédia*, de benne nem a hőst, hanem a szerzőt érte a katasztrófa. Ha még nem késő: *Save your soul!* *r. r.*

KÉPZŐMŰVÉSZET

Májusi kiállítások.

Május első kétharmadában népes tavaszi tárlat foglalta le a Szalón termeit. De az ötödfélszáz mű túlnyomó többsége alig lépte át azt a határt, amelyen innen az általános fogyasztási portéka, túl viszont oly képek foglalnak helyet, amelyek valóban művészi okokból születtek meg. Nincs okunk oly festők és szobrászok munkáival foglalkoznunk, akik egy ily képseregleten nem teljes fegyverzetben jelentek meg. Inkább azt keressük, akad-e a jövőre vonatkozó ígéret a még ismeretlen nevű kiállítók körében. Az a nemzedék, amely még névtelen lévén, az ily kiállításra is művészi becsvágyból küld képeket, komolyan

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 24 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 12 korona

XXV. évfolyam | 1919 február 9 | 19. szám.

Pókháló

Regény

Irta Csathó Kálmán 6. folytatás

Károly bácsi és Lujza néni meg a gyerekek. Ez adva volt, bővebben pedig nem foglalkozott a dologgal.

Különben is, a gyerekek sokkal fiatalabbak voltak nála, a bácsi meg a néni pedig sokkal idősebbek. Közös témájuk, érdeklődési pontjuk alig volt, s hogy mégis fenntartotta velük az összeköttetést, annak az volt az oka, hogy családtalan állapotában az Ulrich-ház volt az egyetlen hely, ahol házi kosztot kaphatott anélkül, hogy a mindennapi ruháját ünneplővel kellett volna felcserélnie és ahol a hang, a környezet, az egész életmód a saját, korán elvesztett otthonát idézte emlékezetébe.

Ezért járt el hozzájuk, ha nem is sűrűn, de elég gyakran és csak olyankor maradt el hosszabb ideig, ha valami munka akadályozta ebben, vagy pedig az, hogy már régen nem lévén ott, mentegetődznie kellett volna, a miért aztán napról-napra halasztotta az odamenetelt.

Most is ilyenformán állt a dolog, s hogy hirtelen mégis rászánta magát a szemrehányások végighallgatására, annak az a megmagyarázhatatlan hatás volt a kútforrása, amit az Irénnel való utolsó találkozása tett rá, amiről azonban egyáltalán nem akart tudomást venni.

A dologban az volt a sajátságos, hogy máskor is gyakran látta a leányt, aki tanítványa volt és hétről-hétre ott ült vele szemben az órákon, de sohasem jutott még eszébe, hogy másként nézzen reá, mint évekkel azelőtt, amikor az még egészen gyerek volt és szótlan komolysággal üldögélt vacsoráknál az asztal végén.

Ott a tanári szobában azonban, — titokzatos és kifürkészhetetlen dolgok ezek, — egyszerre észrevette, hogy aki előtte áll, az nem a régi Irén, nem a kis iskolás leány, hanem egy nő, akire már sokat gondolt, de akit most lát először.

Viruló hajadon lett belőle, akinek bájosan rithmikus mozgása, nőiességtől sugárzó, szelid lénye és az a vonzó melancholia a szemében, idegen volt előtte, új, és mégis oly ismerős.

A Marischell kisasszony izetlen megjegyzése, amellyel szóvá tette azonnal, a születése pillanatában, azt az érdeklődést, amelynek spontán megnyilvánulását eszébe sem jutott elleplezni, még a fülében csengett, s bár nem vallotta meg magának, a szive mélyén érezte, hogy Irén csakugyan odakerült, érdeklődésének a középpontjába, ahol eddig csak nagyon ritkán és nagyon rövid időre tudta magát megfészkelni más, mint a tudománya.

— Fecske, vagy pillangó! — mondta magában Sándor, ismételve, amit akkor felelt gondolatban Marischell kisasszonynak és mosolygott hozzá a lelkével, bár az arca változatlan merevséggel szegeződött rá továbbra is a sárgaruhás plakát-demonra.

— Holnap oda megyek vacsorázni, — ismételte magában és egy kis önámítással hozzátette: — Már igazán illetlenség, hogy olyan régen nem voltam náluk.

Az ételszagú sűrű füstfelhőből, amely a padlótól a mennyezetig kékes ködbe burkolta az egész termet, most egy ismerős arc bontakozott ki és a következő pillanatban Balog Gábor állott meg az asztalánál.

— Szervusz, professzor uram! — szólt a lelkesedéstől még magasabb hangon, mint rendesen. — Megengeded, hogy ideüljek?... Vagy várasz valakit?...

— Nem, dehogy! Legyen szerencsém...

Balog leült és a kezét dörzsölte.

— Ezt nevezem aztán szerencsének, — szólott. — Akár hiszed, akár nem, éppen rád gondoltam... Hogy jó volna már egyszer találkozni veled...

— Igazán? Nagyon kedves vagy... — Sándor kényszeredett udvariassággal felelt s közben arra gondolt, hogy ekkorát hazudni még kedveskedésből is túlságos szemtelenség. Életében összevissza, ha háromszor beszélt vele.

Balog azonban nem tartozott a hizelgőknek ahhoz az ügyetlen fajtájához, aki okos embereket izléstelenségekkel próbál levenni a lábáról. Azonnal fordított egyet a mondásán.

— Tudniillik Ulrichéknál voltam és ott rólad volt szó... Irénke említette, hogy készülsz hozzájuk... mondtad neki... Igy jutottál eszembe. Szó volt rólad egyébként is... Hogy valami pályázaton megnyerted a díjat... A professzor úr mondta...

Benjámin legyintett:

— Lipcsében. Szóra se érdemes... Egy kis értekezés a salticidákról. Semmiség...

— Mégis, kérlek... Ha már valaki a németek elől el tudja vinni a pálmát... Az már nem svindli vagy protekció... Nálunk, fájdalom, csak az van...

Benjámin vállat vont. Nem volt kedve, hogy a hazai viszonyok szidásába kezdjen s különben sem volt hajlandó erről a témáról olyan és még hozzá más szakmában dolgozó emberrel beszélni, akinek a tudományos értéke legalább is kétséges volt előtte. Nem akart vele még így, négyszemközt sem, egy gyékényen árulni.

— Azt éppen nem merném mondani... A mi fakultásunkon nem... De odakinn nagyobb az élet ezen a téren is... Több az alkalom...

Balog nem erőltette a dolgot.

— Örülök, hogy ezt mondod, — szólott. — Jól esik hallani, hogy legalább nálunk is van egy szak, ahol komolyan dolgoznak az emberek. Mert a jogi fakultáson... Nahát tudod, ahhoz aztán gyomor kell...

— Igazán? — Sándor szórakozottan simított vé-

gig a szakálán és mérsékelt érdeklődéssel kérdezte: — Olyan rosszak a viszonyok?

— De még mennyire... Tudod... itt csak klikkek vannak. Politikai klikkek. Ha az ember csak a tudásával akarna boldogulni, azzal ugyan nem sokra menne... Barátság, évekig tartó famuluszkodás valamelyik befolyásos nagyfejü mellett... Esetleg rokonság... Csak ezzel lehet valamit elérni.

— Azt hiszem, ez többé-kevésbbé mindenütt így van.

— Nem! Ennyire még sem. Berlinben, vagy Lipcsében aligha kell egyéb a magántanársághoz, mint igazi tudás és ennek bizonyságául egy okos és eredeti munka. Itt még a piacra is majdnem el kell járni a professzorné megbízásából, akárcsak a suszterinasnak a majszterné mellett...

— Ez talán mégis túlzás. Talán vannak egyesek, akik ezen a réven jutnak be, mert egyebet nem tudnak... De hogy magával a tudománnyal ne lehetne boldogulni, feltéve, hogy csakugyan megvan...

— Ugyan kérlek! — szólt Balog fitymálva. — A tudomány! Amit ezek tudománynak neveznek!... Szerintük a jogtudomány annyira fejlett és kész, hogy annak, aki foglalkozik vele, nem csak hogy nem hivatása, hanem egyenesen tilos új szempontokat keresni. Át kell venni a meglevőket és változatlanul közvetíteni az utódoknak...

— Ez érdekes! — szólt Benjámin unottan. — De ha így van csakugyan, akkor te hogy akarsz boldogulni? Hiszen ha ehhez az elvhez akarsz alkalmazkodni, akkor... nem tudom, de felteszem rólad... akkor a saját tudományos meggyőződésedet el kell titkolnod...

— Egyelőre! El is titkolom... Majd! Ha egyszer benn vagyok, ha már ott ülök, akkor aztán majd kinyitom a számat...

— Az furcsa lesz! — mosolygott Sándor udvariasan, míg belülről szinte rázta az utálat a tudománnyal üzött frivol játék láttára. Aztán hirtelen eszébe jutott valami. — Mondd csak, az öreg Ulrich is ezek közé tartozik?

Balog most vette észre, hogy rossz helyen beszélt erről a tárgyról. Hirtelen elkomolyodott és heves tiltakozás hangján mondta:

— Ugyan! Hová gondolsz? Ulrich... az... az egészen más... Az öreg úr igazán nagy tudós... és... Hiszen, ha nem volna az, csak nem titkárkodnám mellette már évek óta?...

Benjámin mosolygott.

— Az imént azt mondtad, hogy ez az út a magántanársághoz... Te pedig az akarsz lenni, ugy-e?

Balog kényelmetlenül feszengett és piros volt, mint egy kétkrajcáros tollszár.

— Kérlek, — mondta a torkát köszörülve, — én általánosságban beszéltem... És... én egyáltalán... Ulrich Károly az nem... hogy is magyarázzam meg, mert nem szeretném, ha félreértenél, kérlek.. Ez egészen más dolog, amit nem lehet a többiekkel egy kalap alá foglalni... Őneki... én nekem, tudnillik az egész törekvésem...

Homlokát kiverte a veríték a nagy erőlködéstől.

— Szent Isten, — gondolta — ez a becsületes barom még képes elmondani Ulrichéknak az egészet.

Benjámin régen tisztában volt az Ulrich tudományos működésének az értékével, de az a cinizmus, amely ennek a sivár történetőnek a szavaiból áradt, aki nem átallotta a hátuk mögött leszólni azokat, akik csak jók voltak hozzá, felbosszantotta. Sokért nem adta volna, ha egy egészséges gorombasággal tudott volna magán könnyíteni, az ilyesmi azonban nem volt a vérében. Sőt látva a Balog zavarát, lassanként ő is kezdett zavarba jönni s mindenáron szeretett volna véget vetni a kínos vergődésnek.

— Persze... — mondta megértő arcot vágva, — hiszen értem... Teljesen értem... ne magyarázd...

Balog megkönnyebbülten lélekzett fel, s abban a pillanatban támadt is már egy mentő ötlete, amellyel, úgy vélte, végleg kivághatja magát a ferde helyzetből, anélkül, hogy rászorulna arra a kegyelemből kapott egérutra, amit a Benjámin pillanatnyi gyöngesége nyujtott neki.

— Meg aztán... tudod... — szólt a hangját lehalkítva, mintha bizalmas baráti közlést akarna tenni — megvallom neked... Ulrichéknál van valami egyéb is, amiért szívesen elviselem még a stréberség látszatát is...

Benjámin, a Balog diszkrét mosolygását látva, azonnal megértette, hogy miről beszél. Hirtelen zsibbadás szállta meg a tagjait s érezte, hogy minden erejére szüksége van, hogy el ne árulja magát. Tompán kérdezte, mintha a pincéből jönne fel a hangja:

— Micsoda?

Balog apró golyócskákat gyúrt a kenyérbélből s az ujja közt morzsolgatta őket:

— Hát... Irénke!... — szólt meleg meghatottságot iparkodva a hangjába önteni, amit azonban meghazudtolt a szemében csillogó diadalmas öröm, hogy az előbbi zavarból kikecmergett.

— Hm! — morogta Benjámin. — Tehát ezért!

Balogból most már dőlt a szó:

— Tudod, kérlek, Jákob húsz évig szolgált Rákhelért, én azonban hajlandó volnék Irénkéért akár az egész életemet az Ulrich bácsi közjogának szentelni. Nemcsak így, ilyen körülmények között, hanem még akkor is, ha az öreg nem volna az a kitűnő és igazán nagyszerű tudós, aki valójában... Mert aztán olyan leány nincs még egy ezen a földkerekségen. Hogy az milyen finom, milyen okos, milyen jó..., kérlek, hogy az milyen hihetetlen szelíd és kedves...

Áradt ajkán a dícséret, amelynek nem akart se vége, se hossza lenni. Benjámin tehetetlenül és némán hallgatta, anélkül, hogy egyetlen hangot is ki mert volna adni a torkán, attól félve, hogy rikácsolni talál, ha megszólal. Csak bólintott néha egyet-egyet, közben pedig valami homályos fantazmagória kerítette hatalmába az agyát, amelytől nem bírt szabadulni. Mintha mindez álom lenne, hazugság, tréfa — akármi, de semmiesetre sem a valóság. Mintha valami gonosz lidércnyomás nehezednék rá, s csodálatos biztonsággal éppen a legfájdalmasabb pontján támadta volna meg.

Mi ez?

Az imént még itt ült, első derengésével a szívében ébredő ábrándjainak, amelyek olyan áttetszők, páraszerűek és lengék voltak még, hogy rájuk sem merte szegezni jóformán a szemét, mert félt, hogy már ez is széttépheti őket. És most jön egy idegen ember, egy gyanús alak, egy senki, és gonoszul belegázol ezeknek az ábrándoknak a kellő közepébe. Lehet ez véletlen?

Sándort fojtogatta a düh, ahogy a Balog arcába nézett.

— Ha leüthetném! Ha szó nélkül leüthetném! — gondolta sóvárogva, míg minden erejével azon igyekezett, hogy nyájas képet csináljon.

— ... Ez a magyarázata a rejtélynek, hogy mit

A Műcsarnokból. Tatz László: Készülődés

— Ugyan?

— Azt hallottam, hogy válóban vagytok...

Klárának rögtön eszébe jutott egy gyökértelen pletyka, melyen sokat mulatott. A pletyka szerint az öreg Laub, egy többszörös milliomos, kinek gyönyörű kastélya a vidék nevezetessége volt, ezt a kastélyt a hozzávaló birtokkal együtt felajánlotta Klárának abban az esetben, ha elválik férjétől és az aggastyán vágyait teljesíti.

— És te elhitted rólam, amit beszéltek? — kérdezte Klára fürkésző tekintettel.

— Nem — hangzott kissé határozatlanul.

— Miért nem hitted el? — folytatta Klára tovább.

— Mert tudtam, hogy Tarba Klára nem égeti fel maga mögött a hidat, mely őt a tisztességes világgal összeköti.

— Úgy? — kérdezte Ida és előrehajolt székében, mint akinek közölnivalója van. — Nem lennél szíves megmondani, mi az, amit kedves általánossággal tisztességes világnak nevezel? Mert én leánykoromban ismertem nehány családot, melyeket felkiáltójellel mondottak tisztességeseknek... Ezek voltak a legunalmasabb és a legszívtelenebb népek... És egyáltalában miért akarsz engem azok közé a régimódi asszonyok közé helyezni, kiknek arcképe ott függ a kopott aranyozású keretben és akiknek arcára a festő odalehelte az állati türelmet... Nos, tudd meg, hogy az csupán a festő ügyetlensége volt... Azok a hölgyek, akárhogy merevítik is arcukat, egyáltalában nem voltak olyan ostobák, amilyeneknek a portréjuk mutatja őket... És ha erényesek maradtak, azt okosságból, számításból tették. Olyan korban éltek, amelyben az erényt haiszolták, mikor az volt a keresett divatcikk... mikor azért a legnagyobb árakat fizették... És ha azok a nők nem tértek le az erény útjáról, az azért volt, mert a házasságban feltaláltak mindent, amit benne kerestek... Hát nem veszed észre, hogy ez a korszak elmult, hogy ma minden siker azoké a nőké, kik tudatosan és nyilvánosan szakítottak a tisztességgel! Barátom, ha most bukott nőről beszélnek, mindenki tudja, hogy olyan nőről van szó, ki magasra emelkedett. Hát nem tudod, hogy a legtöbb nő azért bukik el, mert nem tartotta érdemesnek védelmezni azt a poziciót, melyet elfoglalt? Ez az én esetem... Megyek a többi után.

A főmérnök csak ennyit válaszolt:

— Klára, nekem fáj a hang, melyet erőltetsz...

— A hang? Lehet, hogy valamikor én is megütköztem volna rajta, de az ember mindennap új életet él... És neked nincs okod nyugtalankodni, nem fogok szégyent hozni arra a névre, melyet szíves voltál velem egyideig viseltetni. Megnyugtatlak, hogy az emberek megvetése nem fog követni a kastélyba, melyet kapok... Az a kastély tudniilik impozáns arányú.

A Műcsarnokból. Zádor István: Ebédlő

Küszöbén megtorpan a szigor és megalkuszik... Nem is szólván arról, hogy tele van áhítatot ébresztő műkincsekkel... Biztosíthatlak, hogy a fogadónapokon egy valamirevaló úr sem fog hiányozni termeimből... Szinte látom, hogy a törvényszéki urak gyorsítani fogják az igazságszolgáltatást és a megyénél egyszerűsítik a közigazgatást, hogy le ne késsenek estélyemről... És legfölebb egy-egy epés úr a régi világból fogja a bajuszába morogni: „de felvitte az Isten a dolgát ennek a becstelen személynek!"... Édes barátom, nem kívánhatod, hogy ennek a zsémbes öreg úrnak a kedvéért lemondjak az élet raffinált örömeiről és az emberek őszinte tiszteletéről.

Klára az „őszinte" szót nagyon aláhúzta, a volt férj közömbös arcot igyekezett csinálni.

— Akármit mondasz is, Klára, nem hiszem, le tudj mondani önbecsülésedről.

Az asszony felkacagott.

— Önbecsülés? Hahaha! Ez a szentimentális idők legátlátszóbb hazugsága. Mutass nekem egy embert, ki beéri, hogy mások csak annyira becsüljék, mint amennyire ő magát becsüli... Ez mindenkinek kevés..

Klára hirtelen leeresztette hangját.

— Más baj van, barátom, egészen más baj. Én nem utasítom, jobban mondva nem utasíthatom vissza az öreg Laub ajánlatát.

— Miért? — kérdezte Szulimán mérnök ingerült hangon.

— Mert nem tett ajánlatot... Sem tisztességest, sem tisztességtelent... Pedig volt rá bőven alkalma... mindennap látjuk egymást... Ennélfogva ezt a témát, azt hiszem, egészen elejthetjük...

Az elvált házastársak jóideig szótlanul néztek egymásra... Talán sok olyan gondolat ébredt lelkükben, melynek nem akartak, nem mertek szavakat adni... Egészen közömbös dolgokról kezdtek beszélni, mintha aktiv házastársak lennének...

Pesti notesz

Főpróba

Igen, igen: a főpróbák sem azok már, mint régen! Azelőtt írók, kritikusok, színészek intim kis társasága képviselte a kiválasztottakat, akik legelőször nézhetik végig a legközelebbi irodalmi és színpadi szenzációt. Azelőtt Keszler József, a kritikusok nesztora (akit az egész főpróba publikuma különös kiváltságképpen csak Keszi bácsinak hívhatott) mind a két zsebét teletömte pogácsával és abból nemcsak önmagának, de az írók, kritikusok és színészek egész koránkelő táborának is jutott még a leghosszabb Shakespeare tragédia valamennyi felvonásközére is. Ma? Ha Keszi bácsi el is jön a főpróbára, már a kritikusokat sem ösmeri valamennyit, hát még a zsúfolt házú közönségét és ő is inkább a büffében uzsonnázik, mint — zsebből.

Mindegy, hogy melyik színházról, milyen darabról van szó, ma minden főpróba vetélkedhet bármely „táblás" házzal. Az oka? Talán ne is kutassuk. Mielőtt a vasfüggöny megmozdulna, már azt a bizonyos gombostűt sem lehetne leejteni. De azért még mindig jönnek újabb törzs-főpróbások. Csak aztán azt ne tessék hinni, hogy ezek a hivatásos későnjövők írók vagy kritikusok. Nem, azok már régen illedelmesen ott ülnek helyükön, mielőtt az ügyelő a vászonfalak mögött megadná a jelet, hogy — mehet a vas! Akik későn jönnek, áttörtetnek a folyosókon, befurakodnak a legjobb helyekre, azok csak satellesei a színháznak. A primadonna szabónőjének unokafivére, a színházi fodrásznő vőlegényének sógora, az öltöztetőnő nővérének (aki komorna egy hadimilliomosnál) gyémántokkal teleaggatott úrnője. És így tovább. De akadnak köztük plakátrajzolók, moziszínészek, olajügynökök és mészárosok is. Azt se tudják, hogy kinek a darabját adják, de főpróba van és azon nekik ott kell lenniök. Hogyne! Hogy még ma délután két-három kávéházban és este két-három családnál nagyúri grandezzával, mint a világ legtermészetesebb dolgát, könnyedén odavessék:

— Nagyon gyönge volt a mai fő! Mondtam is Porzsoltnak, kár ilyen darabot előadatni.

Hogy sem Porzsoltot, sem a többi kritikust nem is ösmerik, csak látásból — ez csak természetes.

Az igazi „vesézők" egyébként ma már nem is a kritikusok. Ők csöndben ülnek, mint naiv publikum, a darabra figyelnek, míg a többi tisztelt meghivottak, ha a színpadra néznek is, ezalatt is csak azon törik a fejüket, hogy — no milyen szellemeset lehet majd mondani a következő felvonásközben.

És aztán hallani ilyeneket:

— Nos, hogy ízlik a délelőtti alvás?

— Irigylem a fiamat, aki még lelkesedni tudna az efféléken.

Ők nyüzsögnek a folyosókon, ők járnak a zsöllyék és támlásszékek között. Ők tartják számon azt, hogy a szerző felesége elővigyázatosabb volt, mint maga a szerző: nem tartott főpróbát az estélyi toilettjéből, hanem csak a régi utcai ruhájában ül a páholyban. Mindennel törődnek, csak magával a szindarabbal nem és főleg az — íróval nem. Ők nem tudják megérteni hogy hány izgalmas, agytépő, önmagát marcangoló éjszaka munkája kap itt szót és testet, nem tudják respektálni az író kínpadra feszített lelkét, aki most azt várja, hogy ítéletet mondjanak arról az alko-

getni a cserekiállítások útját, egyelőre azonban még a kísérletnél sem tartunk. Természetesen az elszakított részen lakó művészeinket ma is, mint magyarokat kezeljük és ugyanazon jogokat és kedvezményeket élvezik, mint a hazánk területén lakó művészek.

— Rendkívül fontosnak tartjuk a külföldi összeköttetések ápolását és a jövőben is, mint az angol és a belga kiállítás esetében, módját fogjuk ejteni külföldi kiállítások rendezésének. Ugyanilyen fontosságot tulajdonítunk azonban annak a művészetpolitikai szerepnek is, melyet a Társulat a Tavaszi Szalon útján betölt. T. i. a magyar képzőművészet a különböző akreditált művészi csoportokkal túlságosan elrétegződött. Nemcsak a különböző művészeti irányok alkottak maguknak önálló művészeti társaságokat, de olyan csoportok is szükségesnek találták a Magyar Képzőművészek Egyesületétől való különállást, amelyeket pedig elvi differenciák nem választanak el egymástól. Ma már ott tartunk, hogy azoknak a művészi csoportoknak száma, melyeket a Képzőművészeti Tanács akreditált és így jogot nyertek ahhoz, hogy a Műcsarnok Tavaszi Szalonjában teljes önállósággal rendezhessék meg kiállításaikat, csupán ezeknek az akreditált egyesületeknek a száma meghaladja a tizet. Nem szólva azokról a szintén szépszámú művészi csoportosulásokról, melyek az akreditálást még nem nyerték el, már ez a szám is arra mutat, hogy a magyar képzőművészet túlságosan, talán egészségtelenül is széttagozódott. A Műcsarnok helyes művészeti politikának ismerte fel, hogy a szétesésnek ezt a tendenciáját letompítsa és ezért a Fővárossal való megállapodás után a Műcsarnok tavaszi tárlatán biztosítja az egész magyar képzőművészet egységes felvonulását. A különböző termekben különböző művészeti törekvéseket láthat ugyan a tárlatlátogató, de együtt találja az egész magyar képzőművészet reprezentáns megnyilatkozását. Épp ezért a tavaszi tárlatok külön érdekességgel bírnak, mert dokumentálják azt a frappánsan lüktető életet, amivel ma a magyar képzőművészet meglepi a világot.

— Az Országos Képzőművészeti Társulat a jövőben is a most inaugurált irányban akarja szolgálni a művészek és műpártolók egységes szervezetbe foglalásával a magyar képzőművészet ügyét és mint a jelek mutatják, programmunkat fokozódó eredménnyel valósítja meg a magyar közönségnek az a támogatása, melyet a Társulat élvez.

TATZ LÁSZLÓ: BOROTVÁLKOZÓ FÉRFI
A Műcsarnok téli tárlatáról.

Képzőművészet
II. évf. 6 sz.

vagy a most folyó téli kiállítás már épp oly látogatottak, mint a békében voltak és anyagi tekintetben is kielégítő eredménnyel zárulnak, dacára a hallatlanul nehéz gazdasági helyzetnek. A gazdasági válság még soha ilyen nyomasztó befolyást nem gyakorolt a magyar művásárra, mert eddig mindig voltak rétegek, melyek a különböző konjunktúrák hátán eljutottak a művásárig is. Ma azonban minden rétege a gazdasági tényezőknek, szinte távoltartja magát a művásártól. Persze a művészek helyzetét ez a körülmény igen megnehezíti és épp ezért határozta el a Társulat, hogy felújítja régebbi hagyományát, a műtárgyak kisorsolását, mert ilyen módon a Társulatnak módjában áll, hogy ő maga jelenjen meg a Műcsarnokban, mint vásárló. Össze kell fogni mindannyiunknak, hogy a magyar művészeket átsegítsük ezen a nehéz gazdasági válságon, mert a magyar művészet megérdemel minden pártolást. Merem állítani, hogy relative annyi tehetség sehol a föld kerekén nem kerül felszínre, mint a mi magyar glóbuszunkon a képzőművészet terén. Bámulatos, hogy itt mennyi új és nagyszabású tehetség tör utat magának, ezzel is igazolva a magyar kultúra őserejét

SZÜLE PÉTER: FÜRDŐZŐ NŐ

— A Társulat mindent elkövet, hogy a magyar művészetnek ezt a pezsdülő életét teljes erővel szolgálja. Most évkönyvet is fogunk kiadni és hiszem, hogy rövidesen sor kerül a Társulat hivatalos folyóiratának megindítására is. Gondolunk az elszakított részekkel való kapcsolat felvételére is. Persze tárlatok rendezése az utódállamok területén még mindig lehetetlen, vagy igen nagy nehézségbe ütközne. Próbáljuk egyen-

István plakettjei gondos, művészi ízléssel látott darabok. Külön ki kell emelni *Nemes* György négy kis figuráját, melyek mindegyike komoly tanuság a művész tehetsége mellett.

IV.

A szolnokiak.

A szolnoki művésztelep jubiláris kiállításán a művésztelep „őseiről" beszámoltunk már

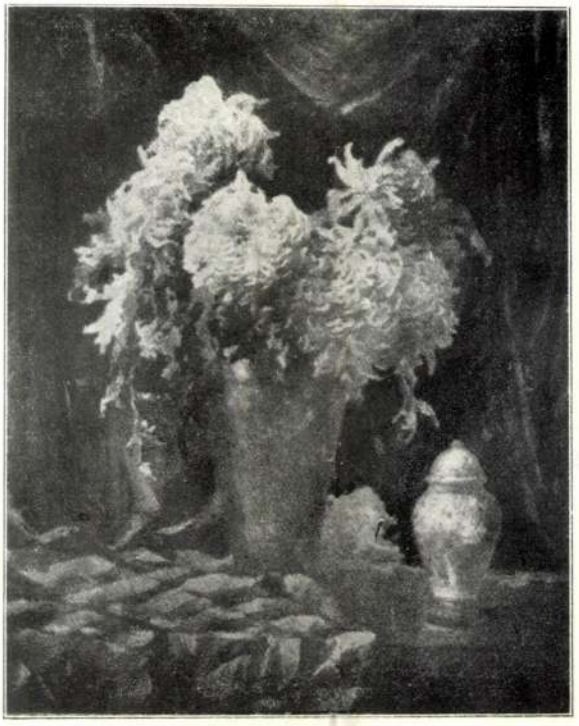

KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: VIRÁGCSENDÉLET

III.

Tatz László.

Minha csak tegnap lett volna, hogy *Tatz* László képeit utóljára láttuk a Műcsarnokban. Oly eleven impresszióval él bennünk művészetének hatása. Pedig ezt a teremnyi kollekcióját hosszú hallgatás és külföldi utazás előzte meg. Hosszú évek multak el, míg most viszontlátjuk Tatz Lászlót, akinek művészete ma is maradandó benyomást tesz a nézőre. Színeinek finom analízise ugyanazt a nagytudású piktort mutatja be, portréinek finom egyéni beállítása és lélekkutató rajza ugyanazt a festői intelligenciát csillogtatja és szüzséinek előadásmódja ugyanazt az előkelő ízlésű művészt reprezentálja. Régebbi és új képei ugyanazt a Tatz Lászlót képviselik: a fiatalabb generáció egyik legjelentékenyebb tehetségét. Kívánatos lenne, hogy minél sűrűbben találkozzunk vele tárlatainkon, melyeknek mindig komoly értéke volt.

októberben, amikor a klasszikus gyüjtemény Szolnokra invitálta a magyar művészek barátait az ország minden irányából. Az indítók, élen Pettenkoffennel és osztrák társaival — Tina Blau, Thoren, Storio, Strassgeschwandtner — és a magyar klasszikusok — Bihari Sándor, Böhm Pál, Hegedűs László, Mihálik Dániel, Vágó Pál, Aggházi Gyula, Zemplényi Tivadar — már egyébként is a művészettörténelem lapjaira kívánkoznak. Kívülük is sok itt a múzeumi darab, melyet ezúttal szószerint is kell érteni, mert a múzeum falairól telepedtek ide át a Műcsarnokba. *Deák-Ébner* Lajos Húsvéti körmenete is ezek közül való. Azután itt vannak kimagasló műveikkel azok a festők, akiknek neve elválaszthatatlanul összeforrott a szolnoki művésztelep életével. A nagyszerű *Szlányi* Lajos, aki egy egész teremrevalót állított ki jobbnál jobb műveiből, *Zombory* Lajos, aki ugyancsak több, mint egy tucat képpel szerepel, köztük olyan klasszikussá lett művekkel, mint a *Magyar gulya*, vagy *Komp a Tiszán*. *Vidovszky* Béla is elhozta művészete java termését és néhány sikerült munkájával itt szerepel *Zádor* István is, akinek dr. *Juhász* An-

Képzőművészet
II - évf. 6 '12

BENJÁMIN HERMAN: FIÚARCKÉP

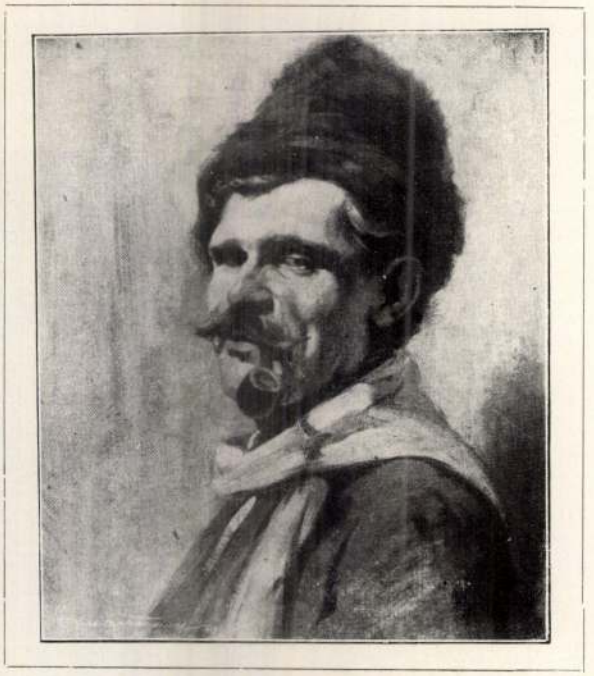

KIS-FARKAS MIKLÓS: KUJÓN

VITÉZ PATAKY FERENC: TANULMÁNYFEJ

A MŰCSARNOK TÉLI TÁRLATÁRÓL

Képzőművészet 1927. 6. 7.

István plakettjei gondos, művészi ízléssel látott darabok. Külön ki kell emelni *Nemes* György négy kis figuráját, melyek mindegyike komoly tanuság a művész tehetsége mellett.

IV.

A szolnokiak.

A szolnoki művésztelep jubiláris kiállításán a művésztelep „őseiről" beszámoltunk már

KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: VIRÁGCSENDÉLET

III.

Tatz László.

Minha csak tegnap lett volna, hogy *Tatz* László képeit utóljára láttuk a Műcsarnokban. Oly eleven impresszióval él bennünk művészetének hatása. Pedig ezt a teremnyi kollekcióját hosszú hallgatás és külföldi utazás előzte meg. Hosszú évek multak el, míg most viszontlátjuk Tatz Lászlót, akinek művészete ma is maradandó benyomást tesz a nézőre. Színeinek finom analízise ugyanazt a nagytudású piktort mutatja be, portréinek finom egyéni beállítása és lélekkutató rajza ugyanazt a festői intelligenciát csillogtatja és szüzséinek előadásmódja ugyanazt az előkelő ízlésű művészt reprezentálja. Régebbi és új képei ugyanazt a Tatz Lászlót képviselik: a fiatalabb generáció egyik legjelentékenyebb tehetségét. Kívánatos lenne, hogy minél sűrűbben találkozzunk vele tárlatainkon, melyeknek mindig komoly értéke volt.

októberben, amikor a klasszikus gyüjtemény Szolnokra invitálta a magyar művészek barátait az ország minden irányából. Az indítók, élen Pettenkoffennel és osztrák társaival — Tina Blau, Thoren, Storio, Strassgeschwandtner — és a magyar klasszikusok — Bihari Sándor, Böhm Pál, Hegedűs László, Mihálik Dániel, Vágó Pál, Aggházi Gyula, Zemplényi Tivadar — már egyébként is a művészettörténelem lapjaira kívánkoznak. Kívülük is sok itt a múzeumi darab, melyet ezúttal szószerint is kell érteni, mert a múzeum falairól telepedtek ide át a Műcsarnokba. *Deák-Ébner* Lajos Húsvéti körmenete is ezek közül való. Azután itt vannak kimagasló műveikkel azok a festők, akiknek neve elválaszthatatlanul összeforrott a szolnoki művésztelep életével. A nagyszerű *Szlányi* Lajos, aki egy egész teremrevalót állított ki jobbnál jobb műveiből. *Zombory* Lajos, aki ugyancsak több, mint egy tucat képpel szerepel, köztük olyan klasszikussá lett művekkel, mint a *Magyar gulya*, vagy *Komp a Tiszán*. *Vidovszky* Béla is elhozta művészete java termését és néhány sikerült munkájával itt szerepel *Zádor* István is, akinek dr. *Juhász* An-

BENJÁMIN HERMAN: FIÚARCKÉP

KIS-FARKAS MIKLÓS: KUJÓN

VITÉZ PATAKY FERENC: TANULMÁNYFEJ

István plakettjei gondos, művészi ízléssel látott darabok. Külön ki kell emelni *Nemes* György négy kis figuráját, melyek mindegyike komoly tanuság a művész tehetsége mellett.

KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: VIRÁGCSENDÉLET

III.

Tatz László.

Minha csak tegnap lett volna, hogy *Tatz* László képeit utóljára láttuk a Műcsarnokban. Oly eleven impresszióval él bennünk művészetének hatása. Pedig ezt a teremnyi kollekcióját hosszú hallgatás és külföldi utazás előzte meg. Hosszú évek multak el, míg most viszontlátjuk Tatz Lászlót, akinek művészete ma is maradandó benyomást tesz a nézőre. Színeinek finom analízise ugyanazt a nagytudású piktort mutatja be, portréinek finom egyéni beállítása és lélekkutató rajza ugyanazt a festői intelligenciát csillogtatja és szüzséinek előadásmódja ugyanazt az előkelő ízlésű művészt reprezentálja. Régebbi és új képei ugyanazt a Tatz Lászlót képviselik: a fiatalabb generáció egyik legjelentékenyebb tehetségét. Kívánatos lenne, hogy minél sűrűbben találkozzunk vele tárlatainkon, melyeknek mindig komoly értéke volt.

IV.

A szolnokiak.

A szolnoki művésztelep jubiláris kiállításán a művésztelep „őseiről" beszámoltunk már októberben, amikor a klasszikus gyüjtemény Szolnokra invitálta a magyar művészek barátait az ország minden irányából. Az indítók, élen Pettenkoffennel és osztrák társaival — Tina Blau, Thoren, Storio, Strassgeschwandtner — és a magyar klasszikusok — Bihari Sándor, Böhm Pál, Hegedűs László, Mihálik Dániel, Vágó Pál, Aggházi Gyula, Zemplényi Tivadar — már egyébként is a művészettörténelem lapjaira kívánkoznak. Kívülük is sok itt a múzeumi darab, melyet ezúttal szószerint is kell érteni, mert a múzeum falairól telepedtek ide át a Műcsarnokba. *Deák-Ébner* Lajos Húsvéti körmenete is ezek közül való. Azután itt vannak kimagasló műveikkel azok a festők, akiknek neve elválaszthatatlanul összeforrott a szolnoki művésztelep életével. A nagyszerű *Szlányi* Lajos, aki egy egész teremrevalót állított ki jobbnál jobb műveiből. *Zombory* Lajos, aki ugyancsak több, mint egy tucat képpel szerepel, köztük olyan klasszikussá lett művekkel, mint a *Magyar gulya*, vagy *Komp a Tiszán*. *Vidovszky* Béla is elhozta művészete java termését és néhány sikerült munkájával itt szerepel *Zádor* István is, akinek dr. *Juhász* An-

Képzőművészet
1928. 6. 7.

BENJÁMIN HERMAN: FIÚARCKÉP

KIS-FARKAS MIKLÓS: KUJÓN

VITÉZ PATAKY FERENC: TANULMÁNYFEJ

A MŰCSARNOK TÉLI TÁRLATÁRÓL

Kiállítások
Nemzeti Szalon

Népszava 1920. május 30. 4. o.
Fáy László kiállítása

M Ű V É S Z E T Pécsely
XI.évf.1912.
225.

T a t z L á s z l ó :

Arcképtanulmány/Fehérruhás nő/

Olajfestmény.

A Harkányi dij nyertese.

Tatz László festő

Pesti Hirlap. 1920. máj. 23. 4

K. K. L. Tatz László kiállítása

Tátz László

Magyar Művészet 1927

666.0.
kiállítások.

Gyűjtemények kiállítás, Tatz, Ernst-
nell zlelen

Pesti Hirlap. 1920. máj. 23. 4

k. k. L. Tatz László kiállítása

405 Koszkol Jenő: Interieur.

Tatz László

355 Tatz László: Okányi Schwarz József úr gyermekei.

~~Burghardt~~ Rezső

203. Burghardt Rezső: Táncosnő.

Műcsarnok 1915/16. téli
kiáll

Tatz László

28. Tatz László: Kosztümös nő.

vagy a most folyó téli kiállítás már épp oly látogatottak, mint a békében voltak és anyagi tekintetben is kielégítő eredménnyel zárulnak, dacára a hallatlanul nehéz gazdasági helyzetnek. A gazdasági válság még soha ilyen nyomasztó befolyást nem gyakorolt a magyar művásárra, mert eddig mindig voltak rétegek, melyek a különböző konjunktúrák hátán eljutottak a művásárig is. Ma azonban minden rétege a gazdasági tényezőknek, szinte távoltartja magát a művásártól. Persze a művészek helyzetét ez a körülmény igen megnehezíti és épp ezért határozta el a Társulat, hogy felújítja régebbi hagyományát, a műtárgyak kisorsolását, mert ilyen módon a Társulatnak módjában áll, hogy ő maga jelenjen meg a Műcsarnokban, mint vásárló. Össze kell fogni mindannyiunknak, hogy a magyar művészeket átsegítsük ezen a nehéz gazdasági válságon, mert a magyar művészet megérdemel minden pártolást. Merem állítani, hogy relative annyi tehetség sehol a föld kerekén nem kerül felszínre, mint a mi magyar glóbuszunkon a képzőművészet terén. Bámulatos, hogy itt mennyi új és nagyszabású tehetség tör utat magának, ezzel is igazolva a magyar kultúra őserejét

SZÜLE PÉTER: FÜRDŐZŐ NŐ

— A Társulat mindent elkövet, hogy a magyar művészetnek ezt a pezsdülő életét teljes erővel szolgálja. Most évkönyvet is fogunk kiadni és hiszem, hogy rövidesen sor kerül a Társulat hivatalos folyóiratának megindítására is. Gondolunk az elszakított részekkel való kapcsolat felvételére is. Persze tárlatok rendezése az utódállamok területén még mindig lehetetlen, vagy igen nagy nehézségbe ütközne. Próbáljuk egyen-

getni a cserekiállítások útját, egyelőre azonban még a kísérletnél sem tartunk. Természetesen az elszakított részen lakó művészeinket ma is, mint magyarokat kezeljük és ugyanazon jogokat és kedvezményeket élvezik, mint a hazánk területén lakó művészek.

— Rendkívül fontosnak tartjuk a külföldi összeköttetések ápolását és a jövőben is, mint az angol és a belga kiállítás esetében, módját fogjuk ejteni külföldi kiállítások rendezésének. Ugyanilyen fontosságot tulajdonítunk azonban annak a művészetpolitikai szerepnek is, melyet a Társulat a Tavaszi Szalon útján betölt. T. i. a magyar képzőművészet a különböző akreditált művészi csoportokkal túlságosan elrétegződött. Nemcsak a különböző művészeti irányok alkottak maguknak önálló művészeti társaságokat, de olyan csoportok is szükségesnek találták a Magyar Képzőművészek Egyesületétől való különállást, amelyeket pedig elvi differenciák nem választanak el egymástól. Ma már ott tartunk, hogy azoknak a művészi csoportoknak száma, melyeket a Képzőművészeti Tanács akreditált és így jogot nyertek ahhoz, hogy a Műcsarnok Tavaszi Szalonjában teljes önállósággal rendezhessék meg kiállításaikat, csupán ezeknek az akreditált egyesületeknek a száma meghaladja a tizet. Nem szólva azokról a szintén szépszámú művészi csoportosulásokról, melyek az akreditálást még nem nyerték el, már ez a szám is arra mutat, hogy a magyar képzőművészet túlságosan, talán egészségtelenül is széttagozódott. A Műcsarnok helyes művészeti politikának ismerte fel, hogy a szétesésnek ezt a tendenciáját letompítsa és ezért a Fővárossal való megállapodás után a Műcsarnok tavaszi tárlatán biztosítja az egész magyar képzőművészet egységes felvonulását. A különböző termekben különböző művészeti törekvéseket láthat ugyan a tárlatlátogató, de együtt találja az egész magyar képzőművészet reprezentáns megnyilatkozását. Épp ezért a tavaszi tárlatok külön érdekességgel bírnak, mert dokumentálják azt a frappánsan lüktető életet, amivel ma a magyar képzőművészet meglepi a világot.

— Az Országos Képzőművészeti Társulat a jövőben is a most inaugurált irányban akarja szolgálni a művészek és műpártolók egységes szervezetbe foglalásával a magyar képzőművészet ügyét és mint a jelek mutatják, programmunkat fokozódó eredménnyel valósítja meg a magyar közönségnek az a támogatása, melyet a Társulat élvez.

TATZ LÁSZLÓ: BOROTVÁLKOZÓ FÉRFI
A Műcsarnok téli tárlatáról.

getni a cserekiállítások útját, egyelőre azonban még a kísérletnél sem tartunk. Természetesen az elszakított részen lakó művészeinket ma is, mint magyarokat kezeljük és ugyanazon jogokat és kedvezményeket élvezik, mint a hazánk területén lakó művészek.

— Rendkívül fontosnak tartjuk a külföldi összeköttetések ápolását és a jövőben is, mint az angol és a belga kiállítás esetében, módját fogjuk ejteni külföldi kiállítások rendezésének. Ugyanilyen fontosságot tulajdonítunk azonban annak a művészetpolitikai szerepnek is, melyet a Társulat a Tavaszi Szalon útján betölt. T. i. a magyar képzőművészet a különböző akreditált művészi csoportokkal túlságosan elrétegződött. Nemcsak a különböző művészeti irányok alkottak maguknak önálló művészeti társaságokat, de olyan csoportok is szükségesnek találták a Magyar Képzőművészek Egyesületétől való különállást, amelyeket pedig elvi differenciák nem választanak el egymástól. Ma már ott tartunk, hogy azoknak a művészi csoportoknak száma, melyeket a Képzőművészeti Tanács akreditált és így jogot nyertek ahhoz, hogy a Műcsarnok Tavaszi Szalonjában teljes önállósággal rendezhessék meg kiállításaikat, csupán ezeknek az akreditált egyesületeknek a száma meghaladja a tizet. Nem szólva azokról a szintén szépszámú művészi csoportosulásokról, melyek az akreditálást még nem nyerték el, már ez a szám is arra mutat, hogy a magyar képzőművészet túlságosan, talán egészségtelenül is széttagozódott. A Műcsarnok helyes művészeti politikának ismerte fel, hogy a szétesésnek ezt a tendenciáját letompítsa és ezért a Fővárossal való megállapodás után a Műcsarnok tavaszi tárlatán biztosítja az egész magyar képzőművészet egységes felvonulását. A különböző termekben különböző művészeti törekvéseket láthat ugyan a tárlatlátogató, de együtt találja az egész magyar képzőművészet reprezentáns megnyilatkozását. Épp ezért a tavaszi tárlatok külön érdekességgel bírnak, mert dokumentálják azt a frappánsan lüktető életet, amivel ma a magyar képzőművészet meglepi a világot.

— Az Országos Képzőművészeti Társulat a jövőben is a most inaugurált irányban akarja szolgálni a művészek és műpártolók egységes szervezetbe foglalásával a magyar képzőművészet ügyét és mint a jelek mutatják, programmunkat fokozódó eredménnyel valósítja meg a magyar közönségnek az a támogatása, melyet a Társulat élvez.

TATZ LÁSZLÓ: BOROTVÁLKOZÓ FÉRFI
A Műcsarnok téli tárlatáról.

Képzőművészet
II. évf. 6. szám

vagy a most folyó téli kiállítás már épp oly látogatottak, mint a békében voltak és anyagi tekintetben is kielégítő eredménnyel zárulnak, dacára a hallatlanul nehéz gazdasági helyzetnek. A gazdasági válság még soha ilyen nyomasztó befolyást nem gyakorolt a magyar művásárra, mert eddig mindig voltak rétegek, melyek a különböző konjunktúrák hátán eljutottak a művásárig is. Ma azonban minden rétege a gazdasági tényezőknek, szinte távoltartja magát a művásártól. Persze a művészek helyzetét ez a körülmény igen megnehezíti és épp ezért határozta el a Társulat, hogy felújítja régebbi hagyományát, a műtárgyak kisorsolását, mert ilyen módon a Társulatnak módjában áll, hogy ő maga jelenjen meg a Műcsarnokban, mint vásárló. Össze kell fogni mindannyiunknak, hogy a magyar művészeket átsegítsük ezen a nehéz gazdasági válságon, mert a magyar művészet megérdemel minden pártolást. Merem állítani, hogy relative annyi tehetség sehol a föld kerekén nem kerül felszínre, mint a mi magyar glóbuszunkon a képzőművészet terén. Bámulatos, hogy itt mennyi új és nagyszabású tehetség tör utat magának, ezzel is igazolva a magyar kultúra őserejét

SZÜLE PÉTER: FÜRDŐZŐ NŐ

— A Társulat mindent elkövet, hogy a magyar művészetnek ezt a pezsdülő életét teljes erővel szolgálja. Most évkönyvet is fogunk kiadni és hiszem, hogy rövidesen sor kerül a Társulat hivatalos folyóiratának megindítására is. Gondolunk az elszakított részekkel való kapcsolat felvételére is. Persze tárlatok rendezése az utódállamok területén még mindig lehetetlen, vagy igen nagy nehézségbe ütközne. Próbáljuk egyen-

129 Baditz Ottó: Mater Dolorosa.

Tatz László K.

399 Tatz László: Cigányasszony.

KMT 1912. Jav. Eiáll

TATZ LÁSZLÓ

KÉSZÜLŐDÉS

Művészet 1918. 66. l.

Tatz László K.

GLATZ OSZKÁR

JÁTSZÓ GYERMEKEK

TATZ LÁSZLÓ A BENKŐ-DIJ NYERTESE FIATAL NŐ ARCKÉPE

A TÉLI KIÁLLITÁS

A Szépművészeti Múzeum elöcsarnokában s három termében nyilt meg a Képzőművészeti Társulat 1917—1918. évi téli kiállítása. A Műcsarnok még mindig hadikórház: művészeink tehát legújabb alkotásaikat megint ezekben a kiállítási célokra éppen nem alkalmas helyiségekben voltak kénytelenek kiállítani. E rossz világítású belsőségek természetesen csökkentik a képek, még inkább a szoborművek hatását, az érdeklődők ezt a kellemetlen körülményt bizonyára megértőn fogják számba venni a nagy kiállítási anyag megtekintésénél. Nagy bajt jelent ez a kedvezőtlen helyzet művészeinkre nézve, akik pedig nehéz viszonyok közt valóban serény munkásságuk gyümölcseit egészen más eredménynyel mutathatnák be, ha arra való helyiség állna rendelkezésükre.

A téli kiállítás anyagát a rendezők ezúttal is úgy csoportosították, mint az előző háborús években. A kiállított műtárgyak e nagy soráról némi tájékoztatót adnak az alábbi sorok, amelyeknek nem kritika, hanem általános áttekintés nyújtása a célja.

A legtöbb szobor ezúttal is a Szépművészeti Múzeum belépőjébe került. Tárgy és anyag dolgában változatos ez a gyűjtemény. Háborús vonatkozású műveket küldött Kiss György és Andréjka József, nagyméretű katonai siremléket Orbán Antal, egyéb siremléktervek vannak itt Horvai Jánostól. Vallásos vonatkozású Damkó József és Margó Ede egy-egy műve, ide sorolható Istók János szt. István királya is. Aktokat állított ki a nemrég elhúnyt Poroszlay Sándor, aztán Gádor István, Stróbl Lőrinc, Martinelli Jenő, Cser Károly és Murmann József. A többi plasztikai mű képmás vagy azzal rokon tanulmányfej. Ily munkákat láttunk itt Csiszér Jánostól, Kopits Jánostól, Rápolti Lajostól, Zilzer Hajnalkától, Sambugnac Sándortól, Somogyi Sándortól.

Ugyancsak e belépőbe került egy sor grafikai munka. Egy részük rajz, mint Schramm Viktor, Uitz Béla, Pravotinszky Lajos, Egyed Erna, Kron Kara Mihály, Gregersen Hugó művei, de van rézkarc is, Prihoda Istvántól és Uitz Bélától.

A plasztikai művek egy része a többi terembe került. Igy az első teremben látható egy sor plakett, amelyeknek szerzői Rubletzky Géza, Csillag István, Fémes Beck Vilmos és Szege Sándor. Képmás-szobrot állított ki Stróbl Alajos, Stróbl Zsigmond, Pongrácz Szigfrid, Szamosi-Soós Vilmos és Körmendi Frimm Jenő. Az

Művészet 1917-

SKUTEZKY DÖME

A VIRÁGFESTŐNŐ

életkép körébe vág Siklódy Lőrincz műve, aktot Margó Ede és Farkas Béla állított ki. A terem többi kiállított műtárgya festmény.

Van köztük néhány kép, amely az idők szignaturáját viseli magán háborús vonatkozások révén. Ilyen Mednyánszky László báró két festménye s dobai Székely Andornak egy műve. Bednár János is kortörténeti jegyzetet festett, a koronázásról. A népélet köréből vette tárgyát Glatz Oszkár, Koszta József, dobai Székely Andor, Nagy Vilmos, Horthy Béla, a szalón- és polgári élet köréből vette motivumait Feiks Alfréd, Udvary Géza, Katona Nándor, Berkes Antal és Vajda Zsigmond. Néhány aktot is láttunk itt, szerzőik Szüle Péter, Jávor Pál és Csont Ferenc. Alak-, fej- és portrétanulmányt, arcképet küldött Mednyánszky László báró, Rózsaffy Dezső, Kölber Dezső, Hatvany Ferenc báró, Halmi Artúr, Rippl-Rónai József, Kunwald Cézár, Pap Emil, Miesz Frigyes, Zádor István, Réti István, Glatz Oszkár, Jávor Pál, Bednár János. E számos arckép mellé sorakozik az interieurök és tájképek sokasága. Interieurt festett Herrer Cézár, Zádor István, Keményffi Jenő, Knopp Imre, Bruck Miksa. A tájképek sorozata nagyon változatos tárgyban, hangulatban, előadásban. Téli motivumokat dolgozott fel Abonyi Ernő, Kléh János és Szlányi Lajos, a nyár buja zöldjét Ujváry Ignác, Börtsök Samu, Iványi Grünwald Béla, őszi hangulatot Frecskay Endre. Szélesre fogott vedútát láttunk itt Tolnay Ákostól, Magyar-Mannheimer Gusztávtól, Bosznay Istvántól, városképet, házmotivumot Várady Gyulától, Herrer Cézártól. Sok és sokféle a csendéletkép is. Glatzné Wildner Mária és Romek Árpád virágokat, Gregersen Hugó, Pentelei Molnár János gyümölcsöt, Romek Árpád vadneműt festett. Állatkép egy van ebben a teremben, Glatz Oszkártól.

A második teremben az alakos képek az uralkodók. Aktot állított ki Sambugnac Sándor, Telkessy Valér, Helbing Ferenc, Basch Andor; arcképet s tanulmányfőt Károly Ernő, Kiss Rezső, Gábor Móric, Moldován Béla, Ferenczy Valér, Schramm Viktor, Müller Ágosta, Erdei Viktor, Borúth Andor, Józsa Károly, Semjén Ferenc, Mányai József, Rombay István. Életkép is többféle van. Ily művek szerzői L. Hilberth Irén, Berkes Antal, Knebel Riza, Gulyás János, Pap Emil, ezek mellett háborús vonatkozású műveket láttunk Pravotinszky Lajostól, Sassy Attilától, Schramm Viktortól és Vass Elemértől.

Tatz László

4.

A TAVASZI KIÁLLÍTÁS DÍJAI. A Tavaszi Tárlaton kitűzött díjak pályabírósága május hó 24-ikén tartotta döntő ülését a városligeti műcsarnokban, báró Forster Gyula elnöklésével. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 4000 koronás díját egy szavazattöbbséggel Iványi-Grünwald Béla festőművész, a kecskeméti művésztelep vezetője nyerte el „Kecskeméti kofák a hóbuckók közt" című olajfestményével, Kunwald Césárral szemben, aki négy szavazatot kadott. A báró Forster Gyula által alapított Vaszary-díjat a pályabíróság a feltételeknek mindenben megfelelő és

196

díjazásra méltó mű hiányában nem adta ki, hanem arra kérte a díj alapítóját, változtassa meg a pályadíj föltételeit olyan értelemben, hogy amennyiben azon a kiállításon, amelyre a díj ki van tűzve, a magyar történelem dicső eseményeire s ezek közt elsősorban magyar szentek életére vonatkozó kép vagy másolat nem találtatnék, a díjat más természetű figurális kompozíciónak is kiadhassák. Bár Forster Gyula készséggel egyezett bele a módositásba és ebbeli szándékát már legközelebb bejelenti a választmánynak. A Vaszary-díjakat alkalmasint már a módosított föltételek mellett a jövő évi Tavaszi Kiállításon újból kiírják. Azt a négyszázötven koronás díjat, melyet báró Harkányi Frigyes alapított elsőízben kiállító művészek számára, hetvennégy pályázó közül Tatz László, Balló Ede tanítványa nyerte el „Arcképtanulmány" című olafestményével. A díj alapítója, a pályabíróság javaslatára, elhatározta, hogy a pályázók feltételeit jövőben annyiban módosítani fogja, hogy azok, akik mint elsőízben kiállítók a díjra pályázni kívánnak, ezt a kiállítás megnyitásától számított tizennégy napon belül írásban tartoznak a társulat titkári hivatalában bejelenteni.

Művészet 1912. 196 l.

Wosniszky Mór IV. 226

TATZ *László*, festő, * Máriapócs 1888 jún. 4. A bpesti képzőműv. főiskolán 1908—12. Balló Ede. a párizsi Ecole de la Grande Chaumière-ban 1913. Lucien Simon és Menard René vezetése alatt végezte tanulmányait. 1914. és 1916—7. a Benczúr-mesteriskola tagja volt. 1912. Arcképtanulmányával elnyerte a Harkányi-díjat, 1915. Fekete Zoltán festő arcképével a Nadányi-díjat, s ugyancsak akkor Kosztümös nő című képével a Lipótvárosi Kaszinó díját; az utóbbit a király részére vették meg. 1916. Borotválkozó férfi c. önarcképe a Szépműv. Múzeumban került. 1917. Fiatal nő képe c. művére megkapta a Benkő-díjat s 1921. egy arcképére az állami kis aranyérmet. 1919. Hollandiában volt tanulmányúton. 1920. a Nemzeti Szalónban kollektív kiállítást rendezett s ez alkalommal Csónakázók c. művét az állam szerezte meg. 1923. a Hunyady—Aldobrandini-ösztöndíjjal három hónapig Rómában volt, 1924. Newyork és Washington nyilvános gyüjteményeit nézte meg s hazatérte előtt újabb három hónapot töltött Rómában. Néhány évvel ezelőtt kivándorolt Kínába, ahol T. *Antal* szobrász bátyjánál él. A Margit-híd környéke c. műve a Fővárosi Képtárban van.

K.

E. G. II. 524 l

(181-től 1064-ig.)

Tatz László

Magyar művész festi Kelet ötven legszebb asszonyát

Londonból jelentik: Egy dúsgazdag sanghai műpártoló — a Reuter-iroda szerint — megbízta *Tatz* László magyar arcképfestőt, fesse meg a *Kelet legszebb ötven asszonyának* képét az 1939-i newyorki világkiállításra. *Tatz* tanár már megkezdte munkáját, képei számára egész Ázsia legszebb asszonyai közt keresnek modelleket s megbízója, aki titkolja nevét, a newyorki kiállítás befejezése után a képeket az e célra Sanghaiban építendő állandó képtárban helyezi el.

M. H. 1937 V. 23

Magyar Hirlap 1937 V. 23

Ára 10 fillér

Budapest, 1937. * Vasárnap * október 3

XXVIII. évfolyam * 225. szám.

AZ ÉST

Előfizetési ár:
Egy hónapra . . . . . 3 pengő
Egyes szám ára 10 fillér.
Telefon 1-455-59 (sorozat)
1-464-19 (sorozat)

Politikai napilap

FŐSZERKESZTŐ: MIKLÓS ANDOR
1910—1935

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII. ker., Rákóczi út 54.
Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási-, és könyvosztály:
VII., Erzsébet körút 18-20.

Tessék mosolyogni,

követeli Amerika a lakóitól, óké, mondják az amerikaiak és mosolyognak. Amikor a krízis legjobban pusztított, akkor hangzott el először a híres vezényszó, mely azóta beivódott minden amerikai ember csontja velejébe. Amerikában mindenki mosolyog. A boltos, a vevő, a gyáros, a kiskereskedő, a hivatalnok, az ügyfél, s így aztán Amerika lett a mosoly országa. Az amerikai mosolyban óriási erő és nagy bölcsesség van. Felemeli az embert a földi bajok és gondok sarából a lelki magasságokba, s megóvja őt a kétségbeeséstől, megmenti az embert attól, hogy elkeseredjen, elsavanyodjon. Aki mosolyog, az bízik, remél, az küzd a rossz ellen, az segít magán, s azt az Isten is megsegíti. Az amerikai mosoly megvédte az amerikai ember kedélyét, s evvel megmentette életét. Tessék mosolyogni, parancsolta, vezényelte, tanácsolta az amerikai őserő, s a mosolygó emberek reménykedve vágták át magukat a súlyos, rossz esztendők korszakán. Nem vonultak komoran odvakba, hogy fogukat vicsorítva gyűlöljék magukat, s az egész világot. A mosolygó amerikai lélek üde maradt, s kereste az élet örömeit, kellemességeit. Szórakozásairól az amerikai ember nem mondott le. Tegnap olvashatták *Az Est*-ben, hogy Amerika 120 millió lakosa hatmilliárd dollárt költ szórakozásra egy évben. Harmincmilliárd pengőt! Rengeteg szórakozási alkalma van Amerikában az embereknek, otthon, színházakban, mozikban, sportpályákon. Igen nagy szórakozás Amerikában az autózás, mert ott majdnem mindenkinek van autója. Ezek a szórakozások csupa vérpezsdítő, frissítő örömek, amelyek mindig megtöltik az újvilág emberének lelkét oxigénnel, s nem engedik azt ellankadni. Az okos szórakozás hozzátartozik egy nép erejéhez, életrevalóságához, a szórakozás vágya és képessége hatalmas gazdasági tényező, amely millió és millió embernek ad munkát és kenyeret. Ugy-e, hatmilliárd dollárt csiklandozott ki egy év alatt a zsebekből, s ez az összeg idén tízmilliárdra fog emelkedni. Egy helyesen kormányzott és jól vezetett országban tehát a nép minden sorscsapás ellenére is örülni tud az életnek. Mert az élet Isten gyönyörű ajándéka, annak örülni kell. Nem vicc: próbáljuk meg, mosolyogjunk mi is.

MEGMENTETTÉK az összes sanghájii magyarokat

35 nőt, 60 férfit és 14 gyereket helyeztek biztonságba

9 menekült angol hadihajón közeledik Trieszt felé

— *Az Est tudósítójától* —

Sanghájból, az égő pokolból levél érkezett Budapestre. Az írás bizony nagyon sokáig utazott. *Augusztus 23-án tették postára és csak most került ki Budapesten.* A levélben, amelyet a Magyarok Világszövetsége kapott meg, erre is van magyarázat. *Szibérián keresztül megszünt a postai összeköttetés* és ki tudja milyen kalandos úton érkezett ide a Távol-Keletről az ottani magyarok sorsáról szóló pontos beszámoló. Maga a levél nagyon megnyugtató. Kitűnik belőle, hogy

valamennyi feltalálható magyart biztonságba sikerült helyezni. Harmincöt nő, 14 gyerek és 60 férfi sorsáról ad megnyugtató hírt a messziről érkezett levél.

A mentés szervezési munkálatait *Komor* Pál sanghájii lakos vállalta magára. Nem először vállal ilyen önfeláldozó munkát. A Szibériából menekült magyarok a világégés után nála találtak menedéket, ő segítette őket nemcsak jószóval és tanáccsal, hanem nagyon sokszor anyagiakkal is. Nagyon sok hadifogoly az ő segítségével került haza. Komor Pál most is olyan fáradhatatlanul dolgozott a magyarok érdekében, mint régen. De egyedül nem tudta volna a nagy feladatot megoldani — a holland konzulátus terjesztette ki a védelmét a magyarokra, a holland követség segítségével mentette meg Komor Pál a sanghájii pokolból a magyarokat.

Komor Pál a következőket írja a magyarok sorsáról szóló beszámoló levelében.

— A történtekről a lapok útján már értesült a Magyarok Világszövetsége. 16-án sürgönyöztünk: »*Mindenki jól van*«.

— A hollandok vették át a magyarok képviseletét. Nekik a legnagyobb hálára vagyunk lekötelezve. Mindazokat a magyarokat, akiket fel tudtunk kutatni, sikerült biztonságba helyezni.

Mindnyájan jól vannak, sokan azonban szükséget szenvednek.

A magunk részéről mindent megteszünk, amit lehet. Állandó összeköttetésben vagyok a holland konzulátussal és ami emberileg megtehető, azt megtesszük, mindenki nyugodt lehet, a magyarokról gondoskodni fogunk. A magam részéről is mindent megtettem, amit tehettem. Idemellékelem a biztonságba helyezett magyarok listáját. Többet nem írhatok. Hazafias tisztelettel *Komor* Pál.

A levélnek néhány utóirata is van. E szerint egy *Hajducki* nevű magyar embert *Bos* holland konzul az utolsó pillanatban *Kiangwanban*, a legveszélyesebb haditerületről kimentette és biztonságba helyezte. Kiangwanban, amely Sanghájtól körül fekszik, véres és pusztító harcok dúltak.

A második utóirat magyarázat arra, hogy miért utazott olyan sokáig a levél. »*Szibérián keresztül már nem megy a posta.*« A legutolsó utóirat ugyancsak egy mondat: »*Ma várunk egy holland hadihajót.*« Mennyi remény ebben a pár szóban! A holland hadihajó azóta biztosan meg is jelent és *talán egy sereg magyart fel is vett a fedélzetre.*

Egy-két napon belül megérkezik Triesztbe a sanghájii magyarok első csoportja

A *magyarok világkongresszusa állandó irodája* évek hosszú során át összeköttetésben állott a sanghájii magyarokkal, a Távol-Keletre szakadt magyarok sorsának minden fordulatáról értesítést kapott. *Az Est* munkatársa beszélt dr. *Nagy* Károly nyugalmazott főkapitányhelyettessel, a világkongresszus irodája igazgatójával, aki a következőket mondotta:

— *Komor* Pál mindig kitűnő magyar embernek bizonyult és nagyon sok szolgálatot tett a magyaroknak. Most, hogy veszélybe kerültek a háborús területen a magyarok, régi s már ismert energiával látott a mentési munkálatokhoz. Maga a levél és a pontos lista sok mindent elárul. Mi már érdeklődtünk más úton is a magyarok sorsáról és azt az értesítést kaptuk, hogy

egy olasz hadihajó hajlandónak mutatkozott azokat a magyarokat fedélzetére venni, akik haza kívántak térni.

Mindössze kilencen jelentkeztek. **Az** olasz hajóról azután *angol hajó* vette át

őket és információnk szerint *ennek a hajónak október 1-én, 3-án vagy 5-én kell befutnia Triesztbe. A menekült magyarok fogadtatására az intézkedéseket megtettük.* E pillanatban még nem futott be az értesítés a menekült magyarok első csoportjának érkezéséről és azoknak a neveit sem tudjuk, akik felkéredzkedtek a hadihajóra. Az a meggyőződésem, hogy *Komor Pál jegyzéke meg fogja nyugtatni a Sanghájban élő magyarok hozzátartozóit.*

Pontos lista

Komor Pál azt a listát mellékelte, amelyet a hollandi konzulátusnak adott át. Ebben fel vannak sorolva a Sanghájban élő magyarok és valamint az a hely is, ahol biztonságba helyezték őket. *Olyan házakban laknak, amelyek nincsenek veszélyeztett területen.*

A biztonságba helyezett magyarok a következők:

Laki Pál,
Menyhért László,
Kummert József,
Zélinger Andor,
Koppány G. és háromtagú családja,
Holdósi István és háromtagú családja,
Csopják Attila,
Merson L.,
Adorján B.-né,
Csenkey Károly,
Hartmann-Balázs S.,
Mátrai Béla (három személy),
Halas Sándor. (A listán még a következő megjegyzés olvasható: »*Halas felesége hazautazott Gneisenau-on augusztus 25-én.*«)

Dr. *Renner*. (Vele kapcsolatban is van egy megjegyzés: »*Renner felesége Csingtauban biztonságban van.*«)

Sátor Aladár (két személy).
Alfandry J.
Radics G. szenior és *Radics* G. junior. Ugylátszik,

az egész Radics cigánybandát sikerült biztonságba helyezni.

Radics bandája félévvel ezelőtt került ki Sanghájba és belekerült a háború központjába. A Sanghájban élő magyarok már régen fáradoztak azon, hogy Sanghájba magyar muzsikát hozzanak. Megállapodtak az egyik előkelő szállodával és az szerződtette Radicsot. Ugyanabban a házban helyezték el még a következőket: *Deutsch* L., *Stern* S., *Szalkai* T., *Ambrusics* I., *Hosszu* I. *Valószínű, ezek a cigányzenekar tagjai.*

Bock L. (három személy),
Barát Ilona,
Kuhn B. volt magyar konzul és H. *Kuhn*

Japánba utaztak és jelenleg biztonságban vannak.

Szántó Imre (két személy),
Kopeczky József (két személy),
Deres István,
Hajduczky Tibor.
Poór F. (három személy). Itt ceruzával azt a későbbi bejegyzést találjuk: »Hoór felesége és gyermeke Hongkongba utaztak és biztonságban vannak.«
Végh L.,
Kelen Aladár (három személy). Későbbi feljegyzés: »*Kelenné és gyermeke Hongkongba utazott.*«
Silmann Stella,
Glosz Pál,
Gonda C. H. (két személy),
Czakó G. (két személy),
Strausz S. (négy személy),
Szalay L. (két személy),
Kuza F.,
Fonyó F.,
Ganssner L. (két személy),
Dr. *Lusztig* A. P. (három személy),
Németh István,
Blumenfeld Vilma,
Plechl Elza,
Róna Magdolna,
Udvarnoki Teréz,
Dénes Ernő (két személy),
Waller L. (három személy),
Schaffer F.,
Sátor Géza (két személy). Időközben *felesége Japánba utazott.*
Dr. *Schönfeld* A. (két személy). Felesége később Csingtauba ment, ahol biztonságban van.
Dr. *Stolar* E. ugyancsak Csingtauba utazott és biztonságban van.
Dr. *Szőllőssy*.
Dr. *Emődi* Ida és dr. *Emődi* A. Japánba utaztak és biztonságban vannak.
Dr. *Körössy* Csingtauban biztonságba került,
Barát D., (három személy).
Komor Pál, (három személy).
Kukol Paula,
Bronner D.,
Tatz L.,
Buckli J.,
Magyar (két személy),
Kutron Györgyné, (két személy),
Kraft,
Glosz,
Braun.

Természetesen ez a levél az *egyhónap előtti* állapotot rögzíti le, azonban nyugtalanságra nincs semmiféle ok, mert ha *a hollandok már 30 nappal előbb védelmükbe vették a magyarokat, úgy azok személyi biztonságáról továbbra is feltétlenül gondoskodtak.*

Paizs Ödön

A sangháji acélfalon megtörik minden japán roham

London, október 2

A japánok nem tagadják, hogy a sanghaji hadszintéren

nagyon kemény dióba haraptak

és hangoztatják, hogy a Lotien-Kiating döntő fontosságú vonalon a kínai acélbetonerődökkel szemben az ágyútűz és a légibombázás *falrahányt borsó.* Az erődöket rendkívül sűrű drótsövény veszi körül, fegyverzetük könnyű ágyúkból és gépfegyverekből áll. A negyvennyolc óra hosszat tartó támadás során tengernyi vér folyt mindkét oldalon.

A kínai repülőgépek megtámadták a jangcepoi japán repülőteret, mire a japán elhárítóütegek kétségbeesett tüzelést indítottak. A kínai repülők mégis *egész bombarakományukat ledobták.* Az éjszaka folyamán kínai repülőrajok még további három támadást intéztek és

összes gépeik sértetlenül tértek vissza

támpontjaikra.

Sang ezredes, a kínai 36. hadsereg vezérkari főnöke, a következőket mondta a *Daily Telegraph* haditudósítójának:

— A legfontosabb az az eredmény, hogy

Kína nem fél többé Japántól.

Egy cseppet sem ijedünk meg a japán ágyuk tüzétől, mert a bombák *csütörtököt mondanak az iszapos, mocsaras talajban.*

Hozzáteszi a levelező, hogy a főhadiszállás bombabiztos fedezékeivel, állandóan csilingelő távbeszélőhálózatával és tökéletes berendezésével *német alaposság benyomását* kelti.

Japán hivatalos jelentés szerint a japánok vesztesége a hadjárat kezdete óta *1893 halott és 5637 sebesült.* A kínaiak veszteségeit a jelentés körülbelül *20.000 halottra és 35.000 sebesültre* becsüli.

Japán sikerek Szanszi tartományban

Peiping, október 2
(Az Est és a United Press tudósítójától)

Nagy japán haderők nyomultak be *Santung tartományba* és rohamosan hódítanak tért. Pénteken megszállották Sanyuant és már csak 40 kilométer távolságra vannak Tecsautól. Még nagyobb a japánok térhódítása Szanszi tartományban. Elfoglalták Taicsaut és a kínaiakat visszaverték a Jemen-szoros mögé. Ezzel

szabad a japánok útja Szanszi tartomány fővárosa, Tajuan felé.

Taicsu elfoglalása nagy véráldozatokba került. A japánok most nyílt területen nyomulnak előre, legközelebbi céljuk *Tajuan, amelyet a polgári lakosság nagyrészt már kiürített.*

Első hét: 53.402 pengő 50 fillér

A Magyarország Eckhardt-akciójának nagy nemzeti sikere

Ma egy hete, hogy 1300 pengővel elindult a Magyarország Eckhardt-akciója, amely tegnap estig, szóval szombattól a rákövetkező hét péntekjéig, tehát nem is egészen egy hét alatt 53.402 pengő 50 fillért eredményezett. Hatalmas pénz. Annak számítana még a mainál könnyebb világban is. Miből lett ez a félszázezernél több pengő?

Egy útból és egy ujságcikkből. Eckhardt Tibor politikai útjainak egyikén, amelyek azonban sosem kizárólagosan pártpolitikai, hanem mindig népnevelői, nemzetpedagógiai célokat is szolgálnak, kiszállt Dévaványán. Szolnok megyében. Egy tizenhatezer lelket számláló jó magyar nagyközségben, amelynek névtelen szenvedései visszanyúlnak szultáni évtizedekbe, erősen a török hódoltság korába. Ha a szenvedés rangot jelent, akkor a legkisebb dévaványai kubikos is kamarás a magyarság történelmében. Tisztes nép, amely dacos földön él. Dacos, mert ez a föld bevonta magát szikkel, mint valami betonköpennyel, vizet alig enged át, az érlelő napmeleget pedig felfogja ez a szikes boríték. Termés csak minden negyedik évben van, a sovány kalászt, mint valami kincset, úgy kell egyenként megkeresni a szikes föld gödrelben és likacsaiban. Aranyásónak való munka, amely azonban gyakran kenyeret sem hoz. Ezt a földet látogatta és ezt a népet látta meg Eckhardt Tibor. És azt tapasztalta, hogy ez a nép jó és hű, még mezítlábosan, még rongyosan sem engedte, hogy megkísértsék őt, pedig meg akarták velük kísérteni, a szélsőséges rögeszmék.

Eckhardt Tibor nem tudott, de nem is akart hallgatni. »A veszedelmes nép«, ez volt címe annak a drámai erejű cikknek, amelyben a Magyarország-ban beszámolt a dévaványai helyzetről, arról a szolnokmegyei csendes sarokról. És megjelölte a segítés útját. Ha a földet megdigózzák, a talajt kijavítják, az alsó agyagos réteget felhozzák, a szikre azt rábolják, az a föld termő lesz. Kopár szik helyén paradicsom. Kenyér fog teremni, élet lesz. Ruha, csizma. Ha lenne pénz.

Lett. Egy hét alatt félszázezer pengőn felül. Senki sem kért és mindenki adott. A Magyarország Eckhardt-akcióját, ha egy magyar államférfi és egy magyar napilap, azért tulajdonképpen maga a magyar társadalom indította el. Ez az akció — ma már országos esemény — a magyar társadalom müve, amely pengőit és filléreit Eckhardt Tibor és a Magyarország hű kezébe tette le. Népmentő, földjavító, kenyértermő munkára.

Mi lesz ezzel a pénzzel? Megindul belőle Eckhardt Tibor és a Magyarország dévaványai akciója, amelyet Eckhardt és pártja díjtalanul fognak adminisztrálni. Nem munkanélküli segély lesz ez. Az akció tüstént elindul, a földjavító munka megkezdődik, dévaványaiak fogják végezni, napi kétpengős napszámért. A téli inség réme így máris elszállt a falu felől, tavaszra pedig mostoha földjük édesen termővé válik.

Mi lesz azzal a pénzzel? Tovább fog gyülni. Mert kell. Még szükség van rá. Minden pengőre. Mert minden egy pengő dévaványai családoknak félnapi életet, élelmet, de azonkívül is még csizmafejelést, ruhafoldozást, meleg kályhát, esti világosságot jelent a sötét és kihült szobákban. Téli veremből szoba lesz. Dévaványai magyar házakban kigyulnak a lámpák. Ahogyan magyar szivekben is kigyult a láng, a szeretet, a szolidaritás, a felelősség, az együttérzés, a földdel és a néppel való érzés szent lángja.

Aki túlsokat evett vagy ivott és rosszul érzi magát, annak egy pohár természetes **Ferenc József** keserűvíz igen gyorsan és alaposan kitisztítja a gyomrát és a beleit és felfrissíti egész szervezetét! Kérdezze meg orvosát.

Újlipótvárosi öröklakások

negyedik luxuspalotánkban, **Pozsonyi út 35.** Légrády Károly u. sarok), dunaparti kilátással eladók. 1-2-3 szobás, hallosak, **központi fütés,** melegviz.

25 éves adómentesség!

9% jövedelem. Kedvező feltételek. Lakásaink készen megtekinthetők. **Öröklakásiroda Pozsonyi út 35.** Légrády Károly ucca sarok.)

Tel. 292-572 és 290-237. Terv. Prospektus. Vasárnap is

Felejthetetlen jó **Édesanyánk**

Blockner Izidorné

elhalálozása alkalmából felénk áradó, szeretetteljes részvétnyilvánításokat ezúton köszönjük meg velünk érző barátainknak.

A gyászoló család

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Tatz László

laisd
2

Szepm. Muz.
Uj szerzemények 1920–
21.

5 7. sz.

boru előtti télen hazajön, hogy elfoglalja a Benczurnál nyert műtermet. Azonban alig dolgozik valamit, mert mindenféle zavaró momentumok gátolják munkájában. Sőt pár hónap mulva, amikor kitört a háboru, máról holnapra hirtelen ki kellett költöznie műterméből is, melyet hadikórház céljára foglaltak le.

Kiállításon csak 1916-ban lép fel ujra, hol két szenzációs képpel lepte meg a művészet iránt érdeklődőket, egyiket a király, másikat a Szépművészeti Múzeum vásárolja meg. Ugyanakkor megnyeri a Lipótvárosi Kaszinó díját. Művei elismerést és megbecsülést szereztek neki művésztársai körében is, kik nemsokára a Műcsarnok zsürijébe zsüritaggá választották.

Még nagyobb feltünést keltett az 1918. évi téli tárlaton a „Fiatal nő képe" című festménye, melyet az árkosi Benkő-féle díjjal tüntettek ki. Hasonló sikere volt 1919 télen a „Készülődés" című vásznának.

A két forradalom őt is megzavarta a nyugodt munkában, sőt arra kényszeriti, hogy elhagyja az országot. Hollandiába megy, honnan nem régen jött vissza és megrendezi a jelen kollektiv kiállitását, melyen ujabb képei mellett ott láthatók nagyobbára a korábbi dijnyertes és kitüntetett művei is.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% pedig 14 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Olajfestmények:

1 Reggel a Dunán 10,000.—
2 Kosztümös nő mtul.
3 Paraszt asszony mtul.
4 Csendélet 8000.—
5 Madelaine 10,000.—
6 Önarckép 10,000.—
7 Országház este 5000.—
8 Reggel a Dunán 8000.—
9 Margithid 10,000.—
10 Est Haute-Savoieban 8000.—
11 Csolnakázók 6000.—
12 Nyaraló 4000.—
13 Szatmári kioszk 4000.—
14 Gesztenyeárus 6000.—
15 Nő szinházi köpenyben 8000.—
16 Késő délutáni hangulat 8000.—
17 Játék mtul.
18 Készülődés "
19 Fekete ruhás nő "
20 Tanulmány fej 6000.—
21 Borjuk az istállóban 8000.—
22 Csendélet 6000.—
23 Tanulmány fej 5000.—
24 Magyar paraszt 15,000.—
25 Kéztanulmány 8000.—

ELŐSZÓ.

Tatz László festőművész született 1888-ban Máriapócson Szabolcsmegyében. Iskoláit Debrecenben és Szatmáron végezte. Érettségi után Budapestre jött, hol másfél évig tanárjelöltösködött, dacára annak, hogy gyermekkora óta minden vágya és érdeklődése a festőművészet felé irányul. Végre is engedett a belső kényszernek és beiratkozott a festészeti Akadémiára, hol Balló Ede festőművésztanártól tanult festeni, kinél 4 évig dolgozott.

Még mint Balló növendék próbálkozott meg a kiállitással 1912-ben, a Műcsarnok tavaszi tárlatán mikor egyik képével elnyerte a Harkányi-dijat. —' Ugyanazon év téli kiállitásán pedig egyik képét megvették a király részére. E sikerek következményeképen a kormány megbizta báró Eötvös Loránd, a világhirü tudós és volt miniszter arcképének elkészitésével.

1913-ban Párisba megy, hol Lucien Simonnál és Ménard Renénél tanul, Párisból pályázik a Benczur mesteriskolájában üresedésben levő műteremre, melyet meg is nyer s igy miután még egy nagyobb utazást tesz Spanyolországban és Itáliában, a há-

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK
Bauman Márton — *Gellért Jenő*
Katona Nándor — *Kézdi Kovács László*

MŰTÁROS: *Kató Kálmán*
TITKÁR: *Bende János*
ÜGYÉSZ: *Dr. Képessy József*
PÉNZTÁROS *Weiser Kálmán*

SOCIETAIRE-TAGOK:
Baditz Ottó — *Kőrösfői Kriesch Aladár*
Déry Béla — *Katona Nándor*
Horvai János — *Mendlik Oszkár*
Kacziány Ödön — *Rubovics Márk*
Kézdi Kovács László — *Vajda Zsigmond*

26 Heidlberg Vilmos úr arcképe mtul.
27 Tanulmány fej 6000.—
28 Gyászruhás nő 25,000.—
29 Stein Frigyes úr arcképe mtul.
30 Nő kutyával 4000.—
31 Tanulmány 5000.—
32 Borotválkozó férfi mtul.
33 Festő arcképe „
34 Hold feljötte a golopi parkban 20,000.—
35 „Edith“ mtul.
36 Piéta „
37 Alvó öregasszony 30,000.—
38 Leányka képe 15,000.—
39 Biedermayer ruhás nő 35,000.—
40 Arckép tanulmány 20,000.—
41 Vöröshaju nő 15,000.—
42 Esős szürkület a Városligetben 25,000.—
43 Műterem sarok 20,000.—
44 Edények 15,000.—
45 Olvasó nő mtul.
46 Fiatal leány 15,000.—
47 Karácsonyi álom 30,000.—
48 Önarckép 40,000.—
49 Szolnoki füzes 15,000.—
50 Részlet a műtermemből 25,000.—
51 Az olvasmány 30,000.—
52 A vitatkozó 40,000.—
53 Önarckép 20,000.—
54 A modell 50,000.—
55 Öreg ember 30,000.—

56 Diák szoba 15,000.—
57 Részlet műtermemből 15,000.—
58 Öltözködő nő 25,000.—
59 Férfi profil 20,000.—
60 Tanulmány egy arcképhez 15,000.—
61 Reggel a Városligetben 10,000.—
62 Tanulmány fej 12,000.—
63 Golopi park holdfénynél 8000.—
64 Tanulmány 6000.—
65 Café concert 18,000.—
66 Tanulmány egy arcképhez 6000.—
67 Tanulmány 6000.—
68 Tájkép 5000.—

Az ötödik teremben rajzok és aquarellek.

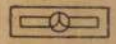

NEMZETI SZALON

TATZ LÁSZLÓ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK
KATALOGUSA

1920. MÁJUS

NEMZETI SZALON

TATZ LÁSZLÓ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK
KATALOGUSA

1920. MÁJUS

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 24 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 12 korona

XXV. évfolyam | 1919 február 9 | 6. szám

Pókháló

Regény

Irta Csathó Kálmán 6. folytatás

Károly bácsi és Lujza néni meg a gyerekek. Ez adva volt, bővebben pedig nem foglalkozott a dologgal.

Különben is, a gyerekek sokkal fiatalabbak voltak nála, a bácsi meg a néni pedig sokkal idősebbek. Közös témájuk, érdeklődési pontjuk alig volt, s hogy mégis fenntartotta velük az összeköttetést, annak az volt az oka, hogy családtalan állapotában az Ulrich-ház volt az egyetlen hely, ahol házi kosztot kaphatott anélkül, hogy a mindennapi ruháját ünneplővel kellett volna felcserélnie és ahol a hang, a környezet, az egész életmód a saját, korán elvesztett otthonát idézte emlékezetébe.

Ezért járt el hozzájuk, ha nem is sűrűn, de elég gyakran és csak olyankor maradt el hosszabb ideig, ha valami munka akadályozta ebben, vagy pedig az, hogy már régen nem lévén ott, mentegetődznie kellett volna, a miért aztán napról-napra halasztotta az odamenetelt.

Most is ilyenformán állt a dolog, s hogy hirtelen mégis rászánta magát a szemrehányások végighallgatására, annak az a megmagyarázhatatlan hatás volt a kútforrása, amit az Irénnel való utolsó találkozása tett rá, amiről azonban egyáltalán nem akart tudomást venni.

A dologban az volt a sajátságos, hogy máskor is gyakran látta a leányt, aki tanítványa volt és hétről-hétre ott ült vele szemben az órákon, de sohasem jutott még eszébe, hogy másként nézzen reá, mint évekkel azelőtt, amikor az még egészen gyerek volt és szótlan komolysággal üldögélt vacsoráknál az asztal végén.

Ott a tanári szobában azonban, — titokzatos és kifürkészhetetlen dolgok ezek, — egyszerre észrevette, hogy aki előtte áll, az nem a régi Irén, nem a kis iskolás leány, hanem egy nő, akire már sokat gondolt, de akit most lát először.

Viruló hajadon lett belőle, akinek bájosan rithmikus mozgása, nőiességtől sugárzó, szelid lénye és az a vonzó melancholia a szemében, idegen volt előtte, új, és mégis oly ismerős.

A Marischell kisasszony izetlen megjegyzése, amellyel szóvá tette azonnal, a születése pillanatában, azt az érdeklődést, amelynek spontán megnyilvánulását eszébe sem jutott elleplezni, még a fülében csengett, s bár nem vallotta meg magának, a szive mélyén érezte, hogy Irén csakugyan odakerült, érdeklődésének a középpontjába, ahol eddig csak nagyon ritkán és nagyon rövid időre tudta magát megfészkelni más, mint a tudománya.

— Fecske, vagy pillangó! — mondta magában Sándor, ismételve, amit akkor felelt gondolatban Marischell kisasszonynak és mosolygott hozzá a lelkével, bár az arca változatlan merevséggel szegeződött rá továbbra is a sárgaruhás plakát-demonra.

— Holnap oda megyek vacsorázni, — ismételte magában és egy kis önámítással hozzátette: — Már igazán illetlenség, hogy olyan régen nem voltam náluk.

Az ételszagú sűrű füstfelhőből, amely a padlótól a mennyezetig kékes ködbe burkolta az egész termet, most egy ismerős arc bontakozott ki és a következő pillanatban Balog Gábor állott meg az asztalánál.

— Szervusz, professzor uram! — szólt a lelkesedéstől még magasabb hangon, mint rendesen. — Megengeded, hogy ideüljek?... Vagy várasz valakit?...

— Nem, dehogy! Legyen szerencsém...

Balog leült és a kezét dörzsölte.

— Ezt nevezem aztán szerencsének, — szólott. — Akár hiszed, akár nem, éppen rád gondoltam... Hogy jó volna már egyszer találkozni veled...

— Igazán? Nagyon kedves vagy... — Sándor kényszeredett udvariassággal felelt s közben arra gondolt, hogy ekkorát hazudni még kedveskedésből is túlságos szemtelenség. Életében összevissza, ha háromszor beszélt vele.

Balog azonban nem tartozott a hizelgőknek ahhoz az ügyetlen fajtájához, aki okos embereket izléstelenségekkel próbál levenni a lábáról. Azonnal fordított egyet a mondásán.

— Tudniillik Ulrichéknál voltam és ott rólad volt szó... Irénke említette, hogy készü'sz hozzájuk... mondtad neki... Igy jutottál eszembe. Szó volt rólad egyébként is... Hogy valami pályázaton megnyerted a díjat... A professzor úr mondta...

Benjámin legyintett:

— Lipcsében. Szóra se érdemes... Egy kis értekezés a salticidákról. Semmiség...

— Mégis, kérlek... Ha már valaki a németek elől el tudja vinni a pálmát... Az már nem svindli vagy protekció... Nálunk, fájdalom, csak az van...

Benjámin vállat vont. Nem volt kedve, hogy a hazai viszonyok szidásába kezdjen s kü'önben sem volt hajlandó erről a témáról olyan és még hozzá más szakmában dolgozó emberrel beszélni, akinek a tudományos értéke legalább is kétséges volt előtte. Nem akart vele még így, négyszemközt sem, egy gyékényen árulni.

— Azt éppen nem merném mondani... A mi fakultásunkon nem... De odakinn nagyobb az élet ezen a téren is... Több az alkalom...

Balog nem erőltette a dolgot.

— Örülök, hogy ezt mondod, — szó'ott. — Jól esik hallani, hogy legalább nálunk is van egy szak, ahol komolyan dolgoznak az emberek. Mert a jogi fakultáson... Nahát tudod, ahhoz aztán gyomor kell...

— Igazán? — Sándor szórakozottan simított vé-

gig a szakálán és mérsékelt érdeklődéssel kérdezte: — Olyan rosszak a viszonyok?

— De még mennyire... Tudod... itt csak klikkek vannak. Politikai klikkek. Ha az ember csak a tudásával akarna boldogulni, azzal ugyan nem sokra menne... Barátság, évekig tartó famuluszkodás valamelyik befolyásos nagyfejü mellett... Esetleg rokonság... Csak ezzel lehet valamit elérni.

— Azt hiszem, ez többé-kevésbbé mindenütt így van.

— Nem! Ennyire még sem. Berlinben, vagy Lipcsében aligha kell egyéb a magántanársághoz, mint igazi tudás és ennek bizonyságául egy okos és eredeti munka. Itt még a piacra is majdnem el kell járni a professzorné megbízásából, akárcsak a suszterinasnak a majszterné mellett...

— Ez talán mégis túlzás. Talán vannak egyesek, akik ezen a réven jutnak be, mert egyebet nem tudnak... De hogy magával a tudománnyal ne lehetne boldogulni, feltéve, hogy csakugyan megvan...

— Ugyan kérlek! — szólt Balog fitymálva. — A tudomány! Amit ezek tudománynak neveznek!... Szerintük a jogtudomány annyira fejlett és kész, hogy annak, aki foglalkozik vele, nem csak hogy nem hivatása, hanem egyenesen tilos új szempontokat keresni. Át kell venni a meglevőket és változatlanul közvetíteni az utódoknak...

— Ez érdekes! — szólt Benjámin unottan. — De ha így van csakugyan, akkor te hogy akarsz boldogulni? Hiszen ha ehhez az elvhez akarsz alkalmazkodni, akkor... nem tudom, de felteszem rólad... akkor a saját tudományos meggyőződésedet el kell titkolnod...

— Egyelőre! El is titkolom... Majd! Ha egyszer benn vagyok, ha már ott ülök, akkor aztán majd kinyitom a számat...

— Az furcsa lesz! — mosolygott Sándor udvariasan, míg belülről szinte rázta az utálat a tudománnyal űzött frivol játék láttára. Aztán hirtelen eszébe jutott valami. — Mondd csak, az öreg Ulrich is ezek közé tartozik?

Balog most vette észre, hogy rossz helyen beszél erről a tárgyról. Hirtelen elkomolyodott és heves tiltakozás hangján mondta:

— Ugyan! Hová gondolsz? Ulrich... az... az egészen más... Az öreg úr igazán nagy tudós... és... Hiszen, ha nem volna az, csak nem titkárkodnám mellette már évek óta?...

Benjámin mosolygott.

— Az imént azt mondtad, hogy ez az út a magántanársághoz... Te pedig az akarsz lenni, ugy-e?

Balog kényelmetlenül feszengett és piros volt, mint egy kétkrajcáros tollszár.

— Kérlek, — mondta a torkát köszörülve, — én általánosságban beszéltem... És... én egyáltalán... Ulrich Károly az nem... hogy is magyarázzam meg, mert nem szeretném, ha félreértenél, kérlek.. Ez egészen más dolog, amit nem lehet a többiekkel egy kalap alá foglalni... Őneki... én nekem, tudniillik az egész törekvésem...

Homlokát kiverte a veríték a nagy erőlködéstől.

— Szent Isten, — gondolta — ez a becsületes barom még képes elmondani Ulrichéknak az egészet.

Benjámin réven tisztában volt az Ulrich tudományos működésének az értékével, de az a cinizmus, amely ennek a sivár történetnek a szavaiból áradt, aki nem átallotta a hátuk mögött leszólni azokat, akik csak jók voltak hozzá, felbosszantotta. Sokért nem adta volna, ha egy egészséges gorombasággal tudott volna magán könnyíteni, az ilyesmi azonban nem volt a vérében. Sőt látva a Balog zavarát, lassanként ő is kezdett zavarba jönni s mindenáron szeretett volna véget vetni a kínos vergődésnek.

— Persze... — mondta megértő arcot vágva, — hiszen értem... Teljesen értem... ne magyarázd...

Balog megkönnyebbülten lélekzett fel, s abban a pillanatban támadt is már egy mentő ötlete, amellyel, úgy vélte, végleg kivághatja magát a ferde helyzetből, anélkül, hogy rászoruina arra a kegyelemből kapott egérutra, amit a Benjámin pillanatnyi gyöngesége nyujtott neki.

— Meg aztán... tudod... — szólt a hangját lehalkítva, mintha bizalmas baráti közlést akarna tenni — megvallom neked... Ulrichéknál van valami egyéb is, amiért szívesen elviselem még a stréberség látszatát is...

Benjámin, a Balog diszkrét mosolygását látva, azonnal megértette, hogy miről beszél. Hirtelen zsibbadás szállta meg a tagjait s érezte, hogy minden erejére szüksége van, hogy el ne árulja magát. Tompán kérdezte, mintha a pincéből jönne fel a hangja:

— Micsoda?

Balog apró golyócskákat gyúrt a kenyérbélből s az ujja közt morzsolgatta őket:

— Hát... Irénke!... — szólt meleg meghatottságot iparkodva a hangjába önteni, amit azonban meghazudtolt a szemében csillogó diadalmas öröm, hogy az előbbi zavarból kikecmergett.

— Hm! — morogta Benjámin. — Tehát ezért!

Balogból most már dőlt a szó:

— Tudod, kérlek, Jákob húsz évig szolgált Rákhelért, én azonban hajlandó volnék Irénkéért akár az egész életemet az Ulrich bácsi közjogának szentelni. Nemcsak így, ilyen körülmények között, hanem még akkor is, ha az öreg nem volna az a kitűnő és igazán nagyszerű tudós, aki valójában... Mert aztán olyan leány nincs még egy ezen a földkerekségen. Hogy az milyen finom, milyen okos, milyen jó..., kérlek, hogy az milyen hihetetlen szelíd és kedves...

Áradt ajkán a dicséret, amelynek nem akart se vége, se hossza lenni. Benjámin tehetetlenül és némán hallgatta, anélkül, hogy egyetlen hangot is ki mert volna adni a torkán, attól félve, hogy rikácsolni talál, ha megszólal. Csak bólintott néha egyet-egyet, közben pedig valami homályos fantazmagória kerítette hatalmába az agyát, amelytől nem bírt szabadulni. Mintha mindez álom lenne, hazugság, tréfa — akármi, de semmiesetre sem a valóság. Mintha valami gonosz lidércnyomás nehezednék rá, s csodálatos biztonsággal éppen a legfájdalmasabb pontján támadta volna meg.

Mi ez?

Az imént még itt ült, első derengésével a szívében ébredő ábrándjainak, amelyek olyan áttetszők, páraszerűek és lengék voltak még, hogy rájuk sem merte szegezni jóformán a szemét, mert félt, hogy már ez is széttépheti őket. És most jön egy idegen ember, egy gyanús alak, egy senki, és gonoszul belegázol ezeknek az ábrándoknak a kellő közepébe. Lehet ez véletlen?

Sándort fojtogatta a düh, ahogy a Balog arcába nézett.

— Ha leüthetném! Ha szó nélkül leüthetném! — gondolta sóvárogva, míg minden erejével azon igyekezett, hogy nyájas képet csináljon.

— ... Ez a magyarázata a rejtélynek, hogy mit

KOSZTÜMÖS NŐ
TATZ LÁSZLÓ FESTMÉNYE

A MŰCSARNOK
TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

Művészet 1915
445.c.

Tatr László

L.: Az Esterházy-képtár története

magyar jobbágyok munkáján szerzett kincs hazakerüljön. Már 1836-ban kéri Zalamegye Pál hercegtől, hogy a képtárt Pestre helyezze át s tegye közönségünk számára hozzáférhetővé. De csak 1861-ben kelt benne az az elhatározás, hogy az újonnan építendő Tudományos Akadémia palotájában a gyűjtemény számára rezerválandó helyiségeket a képek elhelyezésére elfogadja. 1865-ben a gyűjtemények ismét ládákba kerültek s a képtár ez év december 12.-én meg is nyílt, egyelőre csak néhány napra. Pár hónapra rá meghalt Pál herceg. Örököse, Miklós, rendezni óhajtván a majorátus zilált anyagi állapotát, kombinációba vette a képtár eladását is. Bár külföldi műkereskedők több mint két millió forintot ajánlottak érte, Miklós herceg elfogadta a magyar kormány ebbeli ajánlatát, hogy a 637 darabból álló képtárt 1,100.000 forintért, a 3535 rajzból, 51,301 metszetből és 305 kötetnyi könyvből álló grafikai gyűjteményt 200.000 forintért megvásárolja. A király 1870-ben hagyta jóvá a vásárt s az az 1871 : XI. törvénycikkben kapott szentesítést.

Igy került Szépművészeti Múzeumunk e becses alapja Budapestre, a magyar állam tulajdonába. Azóta nemcsak művészetünkre hatott termékenyítően, hanem közönségünk is megszerette s örömmel áldozza filléreit, hogy amit az Esterházyak megkezdtek, fokozott erővel gyarapítsa kultúránk javára.

L.

TATZ LÁSZLÓ ARCKÉPTANULMÁNY

Tatz László

Arcképtanulmány
a festmenye repr.
Művészet 1917. 22. l.

fordít

12 ora

1334. Tatz László.
Sz. Máriapócson 1838 junius 4-én.

II. Rákóczi Ferencz.

Derékig, kissé balrafordultan, szembe nezve van ábrázolva. Vállaira omló hullámos hosszú haja, szemöldöke és hegyesre pödrött bajusza barna, arcza leberetvált, szeme kék. Öltözete: körülcsavart fehér nyakkendő, vért arany diszitéssel meg ugyanilyen szögekkel és vállravetett hermelines piros palást, a melynek ékköves kötője közepén egy nagy zafir ragyog. Felirata a kép hátán: Eredetije B. Radvánszky A.-nál Radványban. Másolta Tatz László.

1912. 4.

Vászon, méretei 76.7:55 cm.-- Lelt. sz. 1334.-- Értéke 300 K.-- Kifizettetett 1912 május 18-án (1073-912).-- Elszámoltatott 1912 junius 8-án (1261-912).

Jegyzet. Az eredeti kép jelzése alól balra: Mányoky pinxit Ao 1705 és fölül jobbra: Francis. Rakóczi Prince de Transylvan.

Sz.n. 248-912
Át. lelt. 8138.
1073-912-1.

46 b
2-9-10 p. szolandó.

1912.

és tojásdad medaillonban

46

1911.

1311. Koroknyai Ottó után.
A mester sz. Pesten 1856-ban. † Budapesten 1898 április 27-én.

Dr. Pulszky Ágost arczképe.

Térdig látható, kissé balrafordultan ~~[illegible]~~ ül, de szembenéz. Jobb kezében tollat tart, melylyel az előtte fekvő papirosra ir, baljával pedig olyképen támaszkodik az asztal szélére, hogy négy ujja lelóg. Elől hullámos haja, szemöldöke, bajusza és gyér szakálla őszbevegyült, szeme barna. Öltözete: ing álló gallérral és kézelővel, csokorra kötött keskeny nyakkendő, kivágott fekete mellény és ugyanilyen kabát. A szék támlája parnázott.

Vászon, méretei 93.4:69.6 cm.
Készitette Tatz László 200 K-ért (961-911). -- Kifizettetett 1911 május 18-án. -- Elszámoltatott 1911 junius 9-én (1359-911).

Szn. 53-911
961-911-1
Át. lelt. 4452.

35

1334. Tatz László.

Sz. Máriapócson 1888 június 4-én.

II. Rákóczi Ferencz.

Derékig, kissé balrafordultan, szembe nézve és tojásdad medaillonban van ábrázolva. Vállaira omló hullámos hosszú haja, szemöldöke és hegyesre pödrött bajusza barna, arcza leberetvált, szeme kék. Öltözete: körülcsavart fehér nyakkendő, vért aranydiszítéssel meg ugyanilyen szögekkel és vállravetett hermelines piros palást, a melynek ékköves kötője közepén egy nagy zafir ragyog. Felirata a kép hátán: »*Eredetije B. Radvánszky A.-nál Radványban. Másolta Tatz László 1912.*«.

Vászon, méretei 76·7 : 55 cm. — Lelt. sz. 1334. — Megrendelés útján szereztetett a művésztől 300 K-án. — Kifizettetett 1912 május 8-án (1073–912). — Elszámoltatott 1912 június 8-án (1261–912). — Az elszámolásra nézve lásd a 31835–912 szvsz. előadmányt.

Jegyzet. Az eredeti kép jelzése alól balra: »*Mányoky pinxit Ao 1705*« és fölül jobbra: »*Francis. Rákóczi Prince de Transylvan*«.

1c

Folytatás a Mücsarnok téli tárlatáról

Tatz László:
Leányarckép.

magyarok győztek.

ban.

1928 december 30.

mindig ny

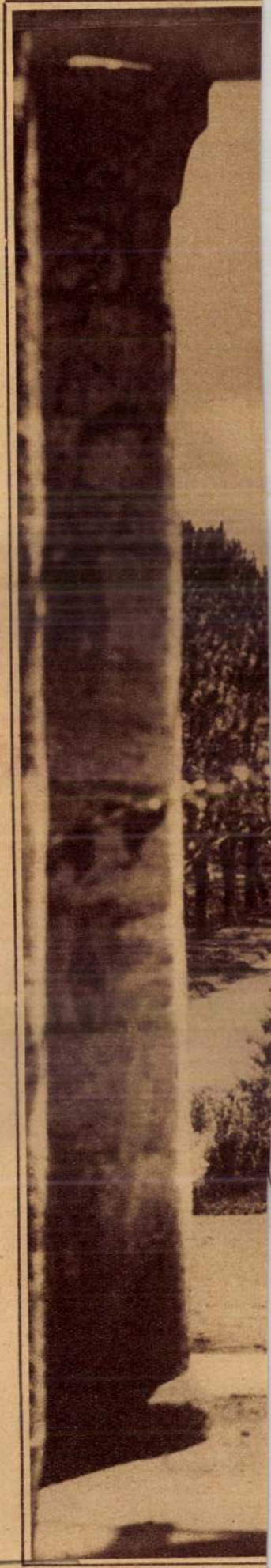

boru előtti télen hazajön, hogy elfoglalja a Benczurnál nyert műtermet. Azonban alig dolgozik valamit, mert mindenféle zavaró momentumok gátolják munkájában. Sőt pár hónap mulva, amikor kitört a háboru, máról holnapra hirtelen ki kellett költöznie műterméből is, melyet hadikórház céljára foglaltak le.

Kiállitáson csak 1916-ban lép fel ujra, hol két szenzációs képpel lepte meg a művészet iránt érdeklődőket, egyiket a király, másikat a Szépművészeti Múzeum vásárolja meg. Ugyanakkor megnyeri a Lipótvárosi Kaszinó díját. Művei elismerést és megbecsülést szereztek neki művésztársai körében is, kik nemsokára a Műcsarnok zsürijébe zsüritaggá választották.

Még nagyobb feltünést keltett az 1918. évi téli tárlaton a „Fiatal nő képe" cimű festménye, melyet az árkosi Benkő-féle dijjal tüntettek ki. Hasonló sikere volt 1919 télen a „Készülődés" cimű vásznának.

A két forradalom őt is megzavarta a nyugodt munkában, sőt arra kényszeriti, hogy elhagyja az országot. Hollandiába megy, honnan nem régen jött vissza és megrendezi a jelen kollektiv kiállitását, melyen ujabb képei mellett ott láthatók nagyobbára a korábbi dijnyertes és kitüntetett művei is.

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% pedig 14 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Olajfestmények:

1 Reggel a Dunán 10,000.—
2 Kosztümös nő mtul.
3 Paraszt asszony mtul.
4 Csendélet 8000.—
5 Madelaine 10,000.—
6 Önarckép 10,000.—
7 Országház este 5000.—
8 Reggel a Dunán 8000.—
9 Margithid 10,000.—
10 Est Haute-Savoieban 8000.—
11 Csolnakázók 6000.—
12 Nyaraló 4000.—
13 Szatmári kioszk 4000.—
14 Gesztenyeárus 6000.—
15 Nő szinházi köpenyben 8000.—
16 Késő délutáni hangulat 8000.—
17 Játék mtul.
18 Készülődés „
19 Fekete ruhás nő „
20 Tanulmány fej 6000.—
21 Borjuk az istállóban 8000.—
22 Csendélet 6000.—
23 Tanulmány fej 5000.—
24 Magyar paraszt 15,000.—
25 Kéztanulmány 8000.—

ELŐSZÓ.

Tatz László festőművész született 1888-ban Máriapócson Szabolcsmegyében. Iskoláit Debrecenben és Szatmáron végezte. Érettségi után Budapestre jött, hol másfél évig tanárjelöltösködött, dacára annak, hogy gyermekkora óta minden vágya és érdeklődése a festőművészet felé irányul. Végre is engedett a belső kényszernek és beiratkozott a festészeti Akadémiára, hol Balló Ede festőművésztanártól tanult festeni, kinél 4 évig dolgozott.

Még mint Balló növendék próbálkozott meg a kiállitással 1912-ben, a Műcsarnok tavaszi tárlatán mikor egyik képével elnyerte a Harkányi-dijat. — Ugyanazon év téli kiállitásán pedig egyik képét megvették a király részére. E sikerek következményeképen a kormány megbizta báró Eötvös Loránd, a világhirü tudós és volt miniszter arcképének elkészitésével.

1913-ban Párisba megy, hol Lucien Simonnál és Ménard Renénél tanul, Párisból pályázik a Benczur mesteriskolájában üresedésben levő műteremre, melyet meg is nyer s igy miután még egy nagyobb utazást tesz Spanyolországban és Itáliában, a há-

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK
Bauman Márton — *Gellért Jenő*
Katona Nándor — *Kézdi Kovács László*

MŰTÁROS: *Kató Kálmán*
TITKÁR: *Bende János*
ÜGYÉSZ: *Dr. Képessy József*
PÉNZTÁROS: *Weiser Kálmán*

SOCIETAIRE-TAGOK:
Baditz Ottó — *Kőrösfői Kriesch Aladár*
Déry Béla — *Katona Nándor*
Horvai János — *Mendlik Oszkár*
Kacziány Ödön — *Rubovics Márk*
Kézdi Kovács László — *Vajda Zsigmond*

26 Heidlberg Vilmos úr arcképe mtul.
27 Tanulmány fej 6000.—
28 Gyászruhás nő 25,000.—
29 Stein Frigyes úr arcképe mtul.
30 Nő kutyával 4000.—
31 Tanulmány 5000.—
32 Borotválkozó férfi mtul.
33 Festő arcképe „
34 Hold feljötte a golopi parkban 20,000.—
35 „Edith“ mtul.
36 Piéta „
37 Alvó öregasszony 30,000.—
38 Leányka képe 15,000.—
39 Biedermayer ruhás nő 35,000.—
40 Arckép tanulmány 20,000.—
41 Vöröshaju nő 15,000.—
42 Esős szürkület a Városligetben 25,000.—
43 Műterem sarok 20,000.—
44 Edények 15,000.—
45 Olvasó nő mtul.
46 Fiatal leány 15,000.—
47 Karácsonyi álom 30,000.—
48 Önarckép 40,000.—
49 Szolnoki füzes 15,000.—
50 Részlet a műtermemből 25,000.—
51 Az olvasmány 30,000.—
52 A vitatkozó 40,000.—
53 Önarckép 20,000.—
54 A modell 50,000.—
55 Öreg ember 30,000.—

56 Diák szoba 15,000.—
57 Részlet műtermemből 15,000.—
58 Öltözködő nő 25,000.—
59 Férfi profil 20,000.—
60 Tanulmány egy arcképhez 15,000.—
61 Reggel a Városligetben 10,000.—
62 Tanulmány fej 12,000.—
63 Golopi park holdfénynél 8000.—
64 Tanulmány 6000.—
65 Café concert 18,000.—
66 Tanulmány egy arcképhez 6000.—
67 Tanulmány 6000.—
68 Tájkép 5000.—

Az ötödik teremben rajzok és aquarellek.

NEMZETI SZALON

TATZ LÁSZLÓ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK
KATALOGUSA

1920. MÁJUS

Tatz László

Tatz László (szül. 1888). Raeburn után (1859—1938).
618. NŐI ARCKÉP.
Vászon. 68×88 cm.

100.—

Almásy-Teleki II. 1939

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

Tatz László, festő, stb. marad, l.

771. old.

Telcs Ede, szobrász, stb. marad, l. u. o.

Irodalom: Mirkus László: T. Művészet, 1904. évf. 73. o.

– V. o. több műve reprodukálva.

[és 1902-3 évf.]

[: Telegdy László mikor született ? :]

Tatz László, festő; szül. 1888 június 4-én Máriapócson.

Tatz László

Margithid környéke

1932 főv új szerzem.kiáll Mücsarnok

MAGYAR KÖNYVSZEMLE, BUDAPEST M. NEMZ. MUZEUM

Müemlékek Orsz. Bizottsága

NYOMTATVÁNY.

BUDAPEST
IX. Rákos u.

Tatz László

vród

Hlutolsó

53. l.

átomása.

i szent Ferencz, ki a mögötte
e visszafordul és fölfelé tekint,

t Szeráf alakjában Krisztus
eit felemelten tartja és fejét
eberetvált. Előtte a földön
hája fekete. A kiterjesztett
zsaszinű. A feszülettől jobbra
ga zengedez.

n. — Lelt. sz. 2146. — Delhaes
us 21-én (465–901). — Értéke
3-án és 4-én (340–902). —
2 április 10-iki 3883 sz. leirat

III

293 (2146)
649 (468).

293

Ajándék

MAGYAR ACÉLÁRUGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

31 NAP. **DECEMBER** 52. HÉT.

VASÁRNAP **21**	
HÉTFŐ **22**	
KEDD **23**	Nemes
SZERDA **24**	
CSÜTÖRTÖK **25**	
PÉNTEK **26**	
SZOMBAT **27**	

POLDIACÉL

Tatz László szül. 1888 junius 4. Máriapócs (Szabolcsm). ~~A~~ Kecskeméti képzőmüv. főiskolán (Balló Ede) 1908-1912 a, 1913. Párisban Ecole de la grande Chaumièreban Lucien Simon és Menard René vezetése alatt végezte tanulmyait. 1914, és 1916-17 Benczúr iskolában. 1911 Olaszországban (Róma, Firenze, Velence) 1912 Münchenben, Genfben, ~~[illegible]~~ 1913. Párisban Madrid, Firenze ~~[illegible]~~ Milano ~~[illegible]~~ a müzeumokban főleg a régi mestereket tanulmyozta. ~~1917~~ 1914 óta állandóan Bejeztes müködik. 1919 Hollandiában volt, 1923 ban három hónapig Rómában volt a Hunyady-Aldobrandini-féle ösztöndijjel. 1924-ban New Yorkban, és Washingtonban volt tanulmyutra azután ugyanezek ez évben újabb három hónapot töltött Rómában, 1925 első felében szülém Rómában. 1920. Nemzeti Szalonban kollektív kiállítása volt. 1912-ben Arcképtanulmy c. művével elnyerte a Harkányi díjat, 1915. Nadányi díj ~~Festő képe~~ Fekete Zoltán festő arcképére, 1915. ~~[illegible]~~ Kosztümös nő c. képére Lipótvárosi Kaszinó díja s ezt a képet a kiráj részére vették meg. 1917-ben Benkő-díj Fiatal nő képe c. művére. 1921. Kis arangérem egy arcképre. 1912 ben Est allami Haute Savoieban c. képét a kiráj részére vették meg. 1916. a szépm. Mus. em részére Bortrátkozó férfi (önarckép) Csolnakázók c. képe szépm. Mus. 1920. vétel. Naturalista irányban főleg Balló Ede hatása alatt helyezik.

Saját közlése.

Új házaspárok figyelmébe

Orosz L. Irén
fűzőszalónja
Á-VÉ-KÁ kötelékében
6 havi részlet
Erzsébet körút 18. I. emelet 5.
(Az Est-házban)

Modellek
már most leszállított áron
Urbach Géza
nőidivatterme, IV., Váci u. 11/b
Telefon: 3-867-89

ÚJ LAKÁSÁBA
ELEKTRA csillárt vásároljon!
DOB UCCA 42

Nincs boldog házasélet egy jó **RADIÓ** nélkül. Kérjen ajánlatot:
„RÁDIÓCENTRUM"
Erzsébet körút 5. sz.
Telefon: 1—416—97

ÁGYNEMŰRE
FEHÉRNEMURE
ARANY EGYPT

— **Szinnyei József nyolcvanéves.** A magyar nyelvtudósok nesztora, *Szinnyei* József professzor május 26-án tölti be életének 80-ik esztendejét. Ezt a napot nemcsak a tudományos intézmények ünneplik meg, amelyekkel az ősz tudós pályája és munkássága egybeforrott, hanem a kitűnő tanár keze alól kikerült tanár- és tudósnemzedék minden tagja is. Szinnyei József nevéhez fűződik Magyarországon a finn-ugor összehasonlító nyelvtudomány rendszeres, modern szempontokra épült megteremtése. A finn-magyar nyelvek rokonsága az ő számára nem jelentettek soha száraz, tudományos studiumot; utazásai során, közvetlen közelből ismerte meg a finn nemzetet és kultúráját, valamint ennek a kultúrának magyar vonatkozásait. A személyes kutatás eredményeit tükrözte vissza *Az ezer tó országa* című hatalmas munkája csakúgy, mint tudományos műveinek egész sora: finn-magyar szótára, finnek számára írt magyar nyelvtana, magyar tájszótára, nyelvhasonlítási könyve, valamint *A magyarság eredete, nyelve és honfoglaláskori műveltsége* című, sok kiadásban közkézen forgó, alapvető tanulmánya. Szinnyei József Budenz utódjaként került a pesti egyetem finn-ugor összehasonlító nyelvészeti tanszékére és 1928-ban történt nyugalombavonulásáig sokezer hallgatóját vezette be ebbe a nehéz, de fontos tudományba. A *Magyar Nyelvtudományi Társaság* elnökének tiszteletére május 25-én, délután 6 órakor az Akadémia üléstermében ünnepi közgyűlést tart, amelyen magyar és külföldi tudományos társulatok ünneplik a 80 éves Szinnyei Józsefet.

— **A kisgazdapárt** kedden délután hat órakor pártértekezletet tart.

— **Felmentés és vádelejtés a Gyöngyösi Kőbánya fizetésképtelenségi ügyében.** Ismeretes, hogy a Gyöngyösi Kőbánya Rt. tulajdonosai hat évvel ezelőtt nagyobb kölcsönt vettek fel dr. Steiner Ármintól s miker a bánya fizetési nehézségek közé került, *Joó* Arthur és *Deutsch* László bányaigazgató az ügyészség vádja szerint a bánya bevételeit és követeléseit dr. Steiner részére hozzáférhetetlenné tették, mert az 50.000 pengős lefoglalt követelést behajtották s üzemi célokra, valamint más hitelezők kielégítésére használták fel. *Schwartz* Jenő ellen azért emeltek vádat, mert állítólag 30.000 pengő értékű lefoglalt követ *Joó* megbízásából eladott s vádat emeltek *Lukács* Lipót és *Lukács* Sándor építési vállalkozó, illetve mérnök ellen is. A törvényszék *Schadl*-tanácsa előtt a vádlottak tagadták károsítási szándékukat. *Boronkay* ügyészségi alelnök *Schwartz* Jenő mérnökkel szemben *a vádat elejtette*, a másik két vádlottat pedig a törvényszék bizonyíték hiányában *felmentette* azzal, hogy *a vádlottak üzleti tényked*ése teljesen korrektnek látszik s a hitelező kijátszásának szándéka nem állapítható meg. Boronkay ügyész fellebbezett s a tárgyaláson meg nem jelent két Lukáccsal szemben, aki Palesztinában tartózkodik, nyomozólevél kibocsátását kérte. A törvényszék *Lukácsék ügyét elkülönítette*, de mert ügyészségi engedéllyel kaptak útlevelet s a tárgyaláson hibájukon kívül nem jelenhettek meg, *a nyomozólevél kibocsátásától eltekintett.*

— **Iskolai találkozó.** A Veres Pálné leánygimnázium Volt Iskolatársainak Szövetsége május 29-én tartja szokásos összejövetelét a hűvösvölgyi végállomásnál lévő Balázs-vendéglőben. Ugyanakkor tartják ötéves találkozójukat az 1932-ben érettségizett növendékek is. — A Munkácsy uccai fögimnázium 1912. évben végzett növendékeit, valamint többi volt osztálytársaikat (akik nem velünk tettek érettségi vizsgát) kérjük, hogy 25 éves érettségi találkozás céljából közöljék címüket dr. Egri Péter Pál rendőrtanácsossal, budapesti főkapitányság, vagy dr. Heller Zoltán ügyvéddel, I., Gellérthegy u. 31. — Felkérjük osztálytársainkat, akik a nagymezőuccai felsőkereskedelmi iskolában 1906-ban és 1907-ben érettségiztek, hogy május 29-én este ½9 órakor a Gundel-étterem állatkerti terraszán (nem az Öreg diófában) tartandó vacsorán jelenjenek meg. Előzőleg d. u. ½5-kor a régi iskolában, Nagymező uccа 1. alatt találkozunk, ahonnan az Izabella-uccai iskolához megyünk, elesett hőseink emlékművét megkoszorúzni.

MÄRY gumibetétes melltartó
minősége kiváló. Ara P 1.96
Mindenütt kapható. — Vigyázzunk a márkára

15 darab „Turul" BOROTVAPENGE összesen 25 fillér
Kapható: a 25 Filléres osztályon a PÁRISI NAGY ÁRUHÁZBAN

Szégyelje magát

Cipészünkhöz — mert igaz és valódi e történet — egy hölgy lépett be, idős és finom, hogy kényes lábára különleges cipőt rendeljen. Mert vannak lábak, amelyeket kifáraszt az idő, talán, sőt egész biztosan sokkal több ilyen láb van, mint ahányra különleges cipőt húznak. A hölgy tárgyalt és tanácskozott a cipésszel, hogy tárgyalásnak és tanácskozásnak nevezzük azt, amit mindközönségesen alkunak hívnak, végül is megegyeztek az árban, amely, különleges cipőről lévén szó, kétszerese volt a normális cipőáraknak. A mi cipészünk most elővette kipróbált rábeszélő képességét és közölte a hölggyel, aki finom volt és előkelő; jobban jár, ha mingyárt két pár cipőt rendel, felváltva hordhatja őket és így kímélheti őket, érvelt, érvelt, de a hölgy félbeszakította. Nem, csak egyet rendel, mert két pár cipőre — sajnos — nincsen pénze.

A mester megvakarta ősz üstökét e szavakra és átérzett felháborodással, őszinte elképedéssel és meggyőződéssel ekképpen szólt:

— Hát szégyelje magát, ilyen öreg és még annyija sincs, hogy két pár cipőt rendeljen...

A jó mester talán nem így gondolta, talán úgy vélte, hogy mindenkinek, aki megöregszik, eltöltött évei és munkája fejében jár annyi, hogy kényelme és jóléte legyen, talán a szociális igazságtalanságot akarta szidni, de így mondta:

— Szégyelje magát!...

— **Fel akarta magát akasztatni Hustyava álgyilkosa.** Szombaton a főkapitányságra visszaérkeztek Szekszárdról a detektívek. Most már minden kétséget kizáróan megállapították, hogy *Jánosi Károly hazudott*, nem ő ölte meg Hustyava Györgyöt, sőt a gyilkosság idején nem is tartózkodott Budapesten. Jánosi beismerte, hogy öngyilkossági szándékból vállalta a gyilkosságot. Feleségével összeveszett, öngyilkos akart lenni, de nem volt lelki ereje, hogy végezzen magával, azt gondolta, hogy ha gyilkosnak vallja magát, *felakasztják.*

— **Kelet legszebb ötven asszonyát festi egy magyar festő a newyorki világkiállításra.** *Londonból* jelentik: Egy dúsgazdag sangháji műpártoló, a Reuter-iroda szerint, megbízta L. *Tatz* magyar arcképfestőt, fesse meg *a Kelet legszebb ötven asszonyának képét* az 1939-i newyorki világkiállításra. Tatz már megkezdte munkáját, képei számára egész Ázsia legszebb asszonyai közt keresnek modelleket s megbízója, aki titkolja nevét, a newyorki kiállítás befejezése után a képeket az e célra Sanghájban építendő képtárban helyezi el.

— **Hétfőn lesz a középiskolai tanulmányi verseny.** Az ország legkiválóbb nyolcadik osztályos növendékeinek középiskolai *tanulmányi versenye május 24-én*, reggel 8 órakor kezdődik a budapesti VII. kerületi Madách Imre gimnáziumban.

— **A »Virágos Budapest—Virágos Magyarország«** mozgalom idén is megrendezi *erkély és ablakdíszítési, valamint kiskert versenyét.* Akik a díjakra igényt tartanak, már most jelentsék be a versenyen való részvételi szándékukat a *Kertészeti Egyesület elnökségénél:* VII., Dohány uccа 20. Arany- és ezüstérmet csak azok kaphatnak, *akiknek erkélyét, vagy kiskertjét háromszori vizsgálat után kifogástalannak találták.* Az utolsó szemle szeptember végén lesz.

— **Spurné Bárdos-Féltoronyi Magda előadást tart** május 25-én este félkilenckor a Zeneakadémián *»Újra Amerika«* címmel, amelyen közreműködik a Budapesti Női Kamarazenekar.

— **Sajtókiállítást rendez Szegeden a Somogyi Könyvtár.** A kiállítás egyik részében bemutatják a szegedi sajtó fejlődését, a másikban az élő magyar sajtó termékeit állítják ki. A kiállítás május 26-án nyílik meg és június 6-ig lesz nyitva.

— **Bajtársi összejövetelek.** A volt cs. és kir. 50. gyalogezred bajtársi egyesülése május 30-án d. e. 11-kor leleplezi hősi halált halt bajtársainak emlékére a Hadtörténelmi Múzeum falába helyezett emléktáblát. — Kuczka Mihály (Mezőkövesd, Jezsuita rendház), Molnár Károly és Poór Ferenc felhívják azokat a 69-es és 32-es bajtársakat, akik 1903-ban az exlex alatt Hercegovinában Bileken szolgáltak, hogy május 30-án a megbeszélt bajtársi találkozón (Székesfehérvár, Vásártér, Poór Ferenc vendéglője) jelenjenek meg. — Az Országos Kaszinó a világháborúban és a kommunizmus alatt hősi halált halt 36 tagjának emlékére május 27-én délben ½1-kor avatja fel a rákoskeresztúri hősök temetőjében Zala György szobrászművész által készített emlékszobrot. Az avatóbeszédet József főherceg mondja. Délután ½2-kor a Kaszinó előcsarnokában a hősi halottak névtábláját leplezik le.

— **Forradalmi újítás a borotválkozás terén.** A Párisi Nagy Áruház I. emeleti Lotz-termében levő 25 filléres osztálya a Turul borotvapengét szenzációs olcsó árban árusítja. 15 Turul borotvapenge ára csak 25 fillér! Jegyezze meg minden férfi, hogy a Párisi Nagy Áruházban levő 25 filléres osztályán (I. em. Lotz-terem) 15 (Tizenöt) Turul-penge csak 25 fillér!

— **Szmrecsányi Lajos egri érsek 86 éves.** *Egerből* jelentik: Most töltötte be teljes szellemi és testi frissességben *86-ik életévét Szmrecsányi* Lajos egri érsek, a katolikus püspöki kar dojenje. Szombati születésnapján reggel házikápolnájában misét mondott, majd a gyöngyössolymosi érseki uradalomba rándult ki s ott töltötte az egész napot.

— **A főváros statisztikája szerint javul a gazdasági helyzet.** A főváros statisztikai hivatalának legújabb kimutatása a gazdasági helyzet lassú javulását mutatja. A Beszkár utasforgalma áprilisig tizenkétmillióval volt több, mint tavaly. A kisszakaszjegyes utasok száma 22 millióval növekedett, az átszállójegyes utasok száma 10.4 millióval csökkent s ennek következtében a Beszkár bevétele kissé a multévi bevétel alatt maradt. Több volt az autobusz-, a fogaskerekű vasút és a trolleybuszutasok száma is. Áprilisig 16.843 külföldi keresett fel Budapestet, 2000-rel több, mint tavaly. Jelentősen emelkedett a villany-, gáz- és vízfogyasztás. Javult az Élelmiszerüzem forgalma. A Lóhúsüzem 70.000 kilogrammal több húst adott el. Ez a lóhúseladás 20 százalékos emelkedésének felel meg. A Községi Kenyérgyár 280.000 kilogrammal több kenyeret árusított. Az év első három hónapjában 189 új lakóház építkezésére adtak engedélyt a tavalyi 162-vel szemben.

— **Beszakadt a legelőkelőbb bukaresti cukrászda mennyezete — egy halott, két súlyos sebesült.** *Bukarestből* jelentik: A főváros legelőkelőbb cukrászdájában, a Nestor-cukrászdában péntek éjjel *a konyha mennyezete beszakadt.* A kétemeletes épületet bontani kezdték s bontás közben *leszakadt a második emelet padlója*, rázuhant az első emeletre, amely nem tudta tartani a terhet. A romok közül két munkást *haldokolva* ástak ki, a cukrászda főnökének már csak a *holttestét* találták meg.

— **Szociális nevelésügyi kongresszust** tartanak május 24-én, 25-én és 26-án a Vöröskereszt tanácstermében. Első nap *Simon* Elemér elnöklete alatt *a hivatásos szociális munkások szakképzéséről* tanácskoznak, másnap *Széll* Józsefné elnöklete alatt *»Önkéntes embervédelmi munkások szociális és egészségügyi kiképzésének minimálása«* címmel értekeznek. Május 26-án a tárgyalások címe: *»A szociális ismereteknek tantárgyként való beillesztése az iskolai tantervekbe«*. Ezen a tanácskozáson *Dambrovszky* Imre professzor elnököl. Az ülések ½5 órakor kezdődnek.

— **A francia-orosz légiforgalom június 1-én indul meg.** *Bukarestből* jelentik: Június 1-én megindul Franciaország és Szovjet-Oroszország között *a rendszeres légiforgalom*, amelynek útja Románián át vezet. Az útirány: Párizs—Prága—Kolozsvár—Kiev—Moszkva. A forgalmat a francia Air France társaság bonyolítja le.

— **Előadás Marcel Proustról.** Az Alliance Francaise és a Nyugat rendezésében hétfőn este ½9-kor a Magyar Kereskedelmi Csarnok nagytermében (Sas u. 1.) Robert *Aron*, az Ordre Nouveau és a Nouvelle Revue Francaise munkatársa *előadást tart Marcel Proustról.*

— **Katolikus Nyári Egyetem Esztergomban.** A Pázmány Péter Tudományegyetem tanáraiból alakult bizottság az Actio Catholica elnökségével karöltve, Esztergomban a Katolikus Tanítóképző dísztermében június 20-ától július 8-áig bezárólag *katolikus szellemű előadásokat tart.* A naponta átlag négyórás előadások látogatása ingyenes. Akik a tanfolyamon részt akarnak venni jelentkezzenek az Actio Catholica elnökségénél, vagy Esztergomban *Lepold* Antal prelátuskanonoknál június 9-ig.

— **Országos székely ősgyűlést** rendez május 26-tól június 6-ig a szegedi ipari vásárral kapcsolatban a *Hargitaváralja Jelképes Székely Község.* Június 6-án *Ravasz* László püspök mond ünnepi beszédet, este *székely művészest* lesz.

— **Az izraelita hitközség felajánlotta intézményeinek helyiségeit az eucharisztikus kongresszus vendégeinek elszállásolására.** A pesti izraelita hitközség elöljárósága beadványt intézett *Szendy* Károly polgármesterhez és közölte vele, hogy a hitközség az eucharisztikus kongresszus idejére *idegen vendégek elszállásolása céljából felajánlja kulturális és szociális intézményeinek helyiségeit.*

Elsőrangú szünidei leányotthonok
Alpesi: REICHENAU a/d. RAX Tavi: WÖRTHERSEE
Összes sportok, nyelvkurzusok, minden iskolai típus.
Wiener Villenpensionat B. Freyler's Nachf. A. Metzger
Wien, XIII., Maximgasse 6. Telefon: A. 57-0-90

Alpesi Szünidei Fiúotthon
REICHENAU a/d. RAX
Mindenféle tanulási lehetőség, német nyelvkurzusok, az összes sportok. A régi jónevű INSTITUT ORTEL, WIEN, I., HABSBURGERGASSE 5. Telefon: R 23-6-86. Alapítási év 1890

Tavi szünidei leányotthon, Salzkammergut
Unterach a'Attersee, saját birtok, gazdasággal, összes sportok, szünidei nyelvkurzusok, salzburgi ünnepi játékok látogatása. A legjobban ajánlott **Wiener Pensionat C. von Kastaly** otthona a centrumban, Wien VIII., Langegasse 65. Telefon: A 27-4-22. Összes iskolai típusok

Tűz a kőbányai alsópályaudvaron

(Saját tudósítónktól.) Veszedelmes tűz támadt szombat éjfél után a kőbányai alsó pályaudvar Pongrácz úti oldalán. A pályaudvar egyik munkása vette észre, hogy *a 20 méter hosszú faszénraktár teteje füstölni kezd.* Mire az értesített ügyeletes tűzoltók a raktárhoz futottak, már láng csapott ki az épületből. A központi tűzőrségről a Niagara fecskendővel egy őrség, a IV. és X. kerületi tűzőrségek, valamint a központban szolgálatot teljesítő önkéntes tűzoltók vonultak ki. Ekkor már az egész épület hatalmas lángokkal égett. A tűzoltók *Kiss* Lajos főparancsnok, *Szilvay* Kornél alparancsnok és *Miakits* Ferenc felügyelő irányításával kezdték meg az oltást.

Elsősorban a tűz fészkét támadták meg, ugyanakkor az őrségek a faszénraktár körül álló épületeket kezdték fecskendezni, mert már ezeknek fala is izzott a faszénraktár lángjaitól. Éjszaka egy órakor a helyzet az volt, hogy *sikerült elhárítani a nagyobb tűzveszedelmet* és a tüzet a faszénraktárra lokalizálták. A raktárban eddig még meg nem állapítható mennyiségű faszén volt felhalmozva. A késő éjszakai órákban — lapzártakor — az oltás munkája a legnagyobb erőllyel folyik. A tűzoltók remélik, hogy a hajnali órákban eloltják a tüzet, de nem valószínű, hogy a raktárt és a benne felhalmozott faszenet megmenthetik.

Az oltásnál *két tűzoltó súlyos sérüléseket szenvedett*, a mentők a Horthy Miklós-kórházba szállították őket.

— Repülőnap lesz Szolnokon június első vasárnapján. A repülőnapon, amelyen 15 motoros és 5 motornélküli repülőgép vesz részt, bemutatják a repülőművészet minden ágát. *Légoltalmi gyakorlatot* is bemutatnak a repülőnapon, amelyen közreműködik *a légvédelmi tüzérség is.*

— Tíz farkas került puskavégre Magyarországon. A Központi Statisztikai Hivatal érdekes összeállításban közli a vadászterületekre és az elejtett vadakra vonatkozó adatgyűjtésének eredményeit. Megállapítható ezekből az adatokból, hogy az elmúlt vadászati idényben több, mint egymillió darab nyulat, majdnem egymillió foglyot és több mint 300.000 fácánt ejtettek el Magyarország területén. A nagyobb vadak közül 6000 darab szarvas, mintegy 12.000 őz, 52 muflon és 668 vaddisznó szerepel a statisztikában. Ennél is érdekesebb, hogy a statisztikai kimutatás ezek mellett feltüntet *10 farkast is*, amely Magyarország területén, mégpedig Győr, Moson és Pozsony egyesített vármegyékben került puskavégre az elmúlt vadászati idényben.

— Magyarország Nőegyesületeinek Szövetsége május 29-én 4 órakor Verbőczy ucca 17. szám alatt *nagytanácsi ülést* tart. A szövetség május 30-án ½11 órakor *közgyűlést* tart, amelyen gróf *Apponyi* Albertné mond elnöki megnyitót.

— Díjmentes helyjegyek. A MÁV közli, hogy ez év május 22-ével életbelépett nyári menetrendben *Budapest keleti p. u.—Miskolc személy p. u.* között közlekedő 408/403. sz. gyorsvonatoknál az 1., 2. 3. osztályú gyorsvonati menetjegyeken kívül *díjmentes helyjegyek* váltása is kötelező. A díjmentes helyjegyek naponta 17 óráig az összes menetjegyirodákban, 17 óra után pedig Budapest keleti p. u.-on a személypénztáraknál igényelhetők. Miskolcon a díjmentes helyjegyek déli 12 óráig a Menetjegyirodában, azután a 403. számú vonat indulásáig a pályaudvaron válthatók. Hatvan, Vámosgyörk, Füzesabony állomásokon a menetjegy váltásakor kell a helyjegyeket igényelni. A Sátoraljaújhely felől csatlakozó közvetlen kocsiban utazók részére a jegyvizsgálók, míg a Hidasnémeti—Miskolc és bánréve—miskolci, valamint az utóbbihoz csatlakozó vonalakról érkező utasok részére Miskolc személy p. u. szolgáltatja ki a díjmentes helyjegyeket. Eger és Gyöngyös városokban a menetjegyirodafiókokban díjmentes helyjegy nem igényelhető, csak nevezett városok pályaudvarai útján. E vonatokkal a vasút sem útipoggyászt, sem expresszárút, sem gyorsvonattal továbbítandó gyorsárut nem fuvaroz. Kutyák a magyar vasúti személy- és poggyászdíjszabás I. Rész 25. szakaszában foglaltak szerint fuvarozhatók.

— Az osztrák-magyar diákcsere mozgalommal kapcsolatban a Verband der Ungarnfreunde (Wien, Kärntner Ring 3.) kéri a magyar szülőket, akik idén nyáron osztrák vendéggyermeket kívánnak, írjanak a szövetséghez.

— Jótékonyság napja. A belügyminiszter rendelete értelmében hat jótékonysági intézmény: a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület, a Nyomorék Gyermekek Otthona, a Szociális Misszió Társulat, a Felekezeti Patronázs Egyesületek, a Szociális Testvérek Társasága és a Katolikus Háziasszonyok Szövetsége június 8-án és 9-én uccai urnagyüjtést rendez Budapesten.

— Bajtársi összejövetel. A volt 38. (Mollináry) gyalogezred négy zászlóaljának tagjai Kalocsa város meghívására az évi szokásos ezredemléknapot június 6-án Kalocsán tartják meg. Kedvezményes árú vasúti jegyért május 25-ig lehet jelentkezni 3 pengő lefizetése mellett Gergely Nándornál, Városház u. 16. (régiségüzlet).

— Sírkőavatás. *Frisch* Henriknek. Az Est-lapok néhai tisztviselőjének sírkőavatása május 23-án, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben. (38. parcella, 33. sor, 33. sír.)

— Újfajta szemüvegek díjtalan orvosi szemvizsgálat alapján Refractio látszerésznél, Ferenciek tere 1.

— Június 20-án Zalaegerszegen beszél Darányi miniszterelnök? *Árvátfalvi Nagy* István kérésére a miniszterelnök hozzájárult ahhoz, hogy a nemzeti egység pártja *június 20-án* — mintegy válaszképpen a kereszténypárt zalai zászlóbontására — Zalaegerszegen nagygyűlést tartson, amelyre *Darányi Kálmán is megígérte részvételét.*

— Kisebbségi kultúrnap lesz Pécsett. A *Láthatár* kisebbségtudományi munkaközössége érdekes felhívással fordul a magyar társadalomhoz. A felhívás rámutat arra, hogy a magyarságnak életérdeke fűződik a kisebbségi sorba jutott magyarok problémáinak ismeretéhez, a megmaradt haza magyarságának nemcsak külső szólamokban kell éreznie a magyar egységet, hanem belső együttérzésben, tettekben megnyilatkozva is. Ilyen tettnek számít, ha a magyar közönség kisebbségi nemzetrészeink szellemi munkásait szívesen fogadja, könyveiket, házipari termékeit megvásárolja és a nyugati fürdőhelyek mellett néha kisebbségi magyarságunk kezében lévő üdülőhelyeket is felkeres. A magyar sajtót pedig arra kéri a kisebbségtudományi munkaközösség, hogy minél hívebb és bőségesebb tudósítást adjanak kisebbségi kérdésekről. Itt említjük meg, hogy a pécsi Egyetemi Kisebbségi Intézet a *Láthatár* kisebbségi szemlével együttesen június harmadikán, harmadik könyvnapon kisebbségi kultúrnapot rendez Pécsett. A kultúrnap délelőttjén gazdasági természetű ankét lesz az egyetem aulájában, a déli órákban neves kisebbségi magyar írók (*Reményik* Sándor, *Tamási* Áron, *Szombathy* Viktor, *Tamás* Lajos, *Herczeg* János) autogrammot adnak a könyvsátrakban, este pedig a Nemzeti Színházban díszelőadás lesz, amelyen az erdélyi, szlovenszkói és vajdasági magyar írók legjobbjai szerepelnek. A kisebbségi kultúrnap iránt Pécsett igen nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— Beküldött hírek. *Hétfő. Előadások.* A Deák Ferenc Társaságban *Kun* Zsigmond: »A liberalizmus a vádlottak padján« (Dorottya u. 14.), ½7-kor. — *Különfélék.* A *Természettudományi Társulat csillagászati szakosztálya* hétfő d. u. 6-kor a Társulat I. emeleti üléstermében (Esterházy u. 16.) ülést tart. — Az *Írók Gazdasági Egyesülete* vasárnap délben ½12-kor tartja közgyűlését az Erzsébetvárosi Kör nagytermében (Dohány u. 76.). — *A Magyar Tudományos Akadémia matematikai és természettudományi osztálya* hétfő d. u. 5-kor felolvasó ülést tart, amelyen *Rohringer* Sándor, *Szarvasy* Imre, *Papp* Elemér, *Schaffer* Károly, *Vitális* István, *Finkey* József, *Rédei* László, *Szekeres* György, *Turán* Pál, *Barnóthy* Jenő, *Forró* Magda, *Kormos* Tivadar, *Beer* Borbála Zsuzsanna, *Haranghy* László, *Náray-Szabó* István, *Sasvári* Kálmán, *Jugovics* Lajos, A. *Marchet*, *Gombás* Pál, *Karai Neugebauer* Tibor, B. *Soó* Rezső, *Boros* János, *Wagner* János és *Cotel* Ernő ad elő. — Az *angol-magyar elemi iskola* vasárnap d. e. 10-kor a Hajpál Benő emlékteremben (Iskola u. 1.) tartja 10 éves jubileumi ünnepélyét. — A Ciszterci rend egri Szent Bernát gimnáziumában 1927. évben érettségizett osztálytársaimat felkérem, hogy a folyó évi június 6-án Egerben tartandó 10 éves találkozón való részvételi szándékukat velem közölni szíveskedjenek: Dr. Szederkényi Albert fogalmazó gyakornok, kir. büntető járásbíróság Budapest, V., Markó u. 27. — A Szent Imre Szenátusban *Marczell* Mihály: »A szentimrés gondolat életreváltása« (Horthy Miklós út 17.), 7-kor. — *Szekszárdi Molnár* István író pénteki estéje a Magyar Filmotthon különtermében tartotta szerzői estjét. — A *Virágos Budapest — Virágos Magyarország* mozgalom idén is megrendezi erkély-, ablakdíszítési és kiskertversenyét. A résztvevők közöljék címüket a Kertészeti Egyesület elnökségével, Dohány u. 20. A bejelentésen fel kell tüntetni a »VIBUMA« jelzést.

= **Szalma Bár és Csákvári duó a főváros látványossága.**

= **Rajna Parkban** mindennap műsor és tánc.

= **Az arcbőr célszerű ápolásához** mindenekelőtt az szükséges, hogy bélműködésünket reggelenként éhgyomorra egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvízzel elrendezzük. Orvosok ajánlják.

= **Lábfájások megszűnnek, a tyúkszemek annyira megpuhulnak, hogy kézzel eltávolíthatók már egyetlen valódi Rókus-sós lábfürdőtől. Elmúlnak az égések, feltörések, dagadtságok. A Rókus lábfürdő után állhat egyhelyben vagy járkálhat órákig a legcsekélyebb fáradtság nélkül. Nem is érzi, hogy cipő van a lábán.**

= **A száj az emberi szervezet nyitott kapuja,** amelyen át a fertőző betegségek bacillusai legkönnyebben jutnak a szervezetbe. Ez ellen legjobban védekezhet racionális, vagyis Odol szájápolással. Budapest Székesfőváros Közegészségügyi és Bakteriológiai Intézete — *800/1936. számú bizonylata szerint* — vizsgálatainak eredményeképpen megállapította, hogy az Odol L 83 szájvíz baktériumölő tulajdonsága következtében *nem múló hatású* szájdezinficiens.

= **Ha melegen tűz a nap, — Ezt viselje mindennap.** »Kairo« gyűrhetetlen nyári szövetruha. Kizárólag Fehér M. Miksa, IV., Károly körút 12.

= **Évtizedek óta fennálló,** szolid munkájáról híres *Havas bútorgyár* üzemét modernül felszerelve áthelyezte VIII., *Kisfaludy u. 9. sz. alá* Mintatermei megtekinthetők: IV., Váci u. 37. (műbútorok), IV., Semmelweis u. 9. és VIII., Kisfaludy u. 9. (fehérbútorok).

= **Fényképpályázat a wörthitavi fürdővendégek számára.** A wörthitavi világhírű fürdőhelyek hivatalos érdekképviselete, a Wörtherseeverband e fürdőhelyek ezévi vendégei számára nagy díjakkal jutalmazott érdekes fényképpályázatot írt ki. 1937 szeptember 30-ig kell beküldeni a fényképpályázatokat, melyeknek idegenforgalmi propagandacélokra alkalmasaknak kell lenni és tárgykörük a Wörthi tó vidéke. Mindenki, aki legalább 3 napot töltött el valamely wörthitavi fürdőhelyen, résztvehet a pályázaton.

AZ IDŐ *(Áldásos esők az országban.)* Az időjárási helyzet lényegesen átalakult, mert a nyugatról hozzánk legközelebb levő hatalmas esőfront a nap folyamán betört hazánkba. A gazdaközönség körében az utóbbi héten már meglehetősen nagy volt az ijedelem, hogy nem kapnak újabb csapadékot és ezáltal a szépen fejlődésnek indult növényzet nagy károkat szenved. Ez szerencsére nem következett be. Az a

front, amelyről tegnapi számunkban megemlékeztünk, ma reggel már a Dunántúl felső részét érintette és lenyúlt Dániától, a Keleti tenger déli partjaitól Lengyelországon át az Adriáig és a nap folyamán bevonult a Dunántúlra. Délután Budapesten is meglehetősen heves szél jelentkezett. A Dunántúlon a délután folyamán s még az esti órákban is igen erős, sőt viharos erősségű szél alakult ki, amely a meleget — amelyet a déli légáramlás hozott s a napsütés fokozott — csökkentette, úgyhogy az esti órákban a hőmérséklet az ország nyugati részein 18—19 fokra, a keleti részeken 20—23 fokra süllyedt. Napközben a Dunántúlon érezhetővé vált a lehűlés, amennyiben Sopronban 21, Keszthelyen 26, Budapesten 31, Debrecenben 33 fokra emelkedett a hőmérséklet. A reggeli órákban érkezett jelentések szerint a szombatra virradó éjjelen már az ország több helyén voltak lecsapódások, különösen a Dunántúl nyugati és északi, valamint középső részein, a Duna vonala mentén s Orosháza vidékén. Szentgotthárdról jelezték az első zivatart. Bánhida, Dobogókő és Budapest között szintén voltak kisebb lecsapódások. A legtöbbet a reggeli órákban Alcsutról jelentették, ahol 12 millimétert mértek. Az ország többi helyén, ahol esett, 6 milliméternél kevesebb volt a lecsapódás. Az esti órákban a front tovább húzódott a keleti részek felé, úgyhogy az országban már teljesen kialakult a zivataros hajlam is. Néhány helyen a zivatart jégeső kísérte. Bánhidán, ahol 24 milliméter volt a csapadék, a zivatarral olyan jégeső esett, amelyben a jégszemek súlya 24—26 gram között váltakozott. A Kékestetőn 9 milliméter, Debrecenben 6 milliméter esővel jég esett. Az esti jelentések még nem mutatnak teljes képet arról, hogy az ország melyik része kapott megfelelő csapadékot, mert a jelentések rendszerint csak másnap délelőtt érkeznek be az intézetbe. Voltak olyan vidékek is, mint például Kecskemét és Dobogókő vidéke, ahol zivatar volt eső nélkül. Azokon a vidékeken ugyanis rendkívül száraz volt a levegő. A száraz levegő fölé benyomuló esős légrétegekből meginduló eső az alsóbb száraz légrétegekbe érve elpárolgott. Az időjárási helyzet általában az országban a vasárnap folyamán változékonynak igérkezik. A felhőzet valószínűleg néhány helyen csökken, sőt a napsütés is erősebb lesz, mint szombaton. Általánossá válik azonban az északi és északnyugati légáramlás, amit bizonyít az is, hogy nemcsak idelent, hanem fent a Dobogókőn és a Kékesen is északi szél uralkodik. Természetesen a vasárnap folyamán még számíthatunk az országban sok helyen újabb lecsapódásokra. Szombat reggelig a Balaton vizének hőmérséklete nem változott lényegesen. Dr. *Massány* Ernő m. kir. főmeteorológus.

*

Május 24-én, hétfőn a Nap kél 3 óra 58 perckor, lenyugszik 19 óra 25 perckor.
Május 25-én, kedden a Nap kél 3 óra 57 perckor, lenyugszik 19 óra 27 perckor.
Május 24-én, hétfőn a Hold kél 18 óra 57 perckor, lenyugszik 3 óra 11 perckor.
Május 25-én, kedden a Hold két 19 óra 48 perckor, lenyugszik 3 óra 47 perckor.

A Meteorológiai Intézet jelenti május 22-én este:
Várható időjárás a következő 24 órára: A szél gyengülése. Változó felhőzet. Néhány helyen, főképpen az ország keleti felében, még zivatar. A hőmérséklet keleten még csökken, nyugaton már kissé emelkedik.

— Éjszakai kürttilalom Bécsben. *Bécsből* jelentik: Bécs polgármestere rendeletet adott ki, amelyben július 6-tól kezdődő hatállyal *megtiltja a gépkocsik kürtjeinek éjnek idején való használatát.* Ennek következtében ettől az időponttól kezdve este 11 órától reggel 5 óráig a gépkocsivezetők kürtjelzés helyett csupán fényjelzést használhatnak.

Elveszett csütörtökön este a korzó közelében egy széles **ezüst karkötő.** Megtalálót kérem illő jutalomért adja le a Park Hotel portásánál

Tatz László festő

Budapesti Szemle CCV. 1927.
282-293. o. Petrovics Elek:
Hat év magyar festészeti-
ről

Tatz László festő

Budapesti Szemle CCX. 1928. 291-304. o. Ybl Ervin: Az elmult képzőművészeti év

Tatz László

Katol.Szemle.1930.157-64.l.

Fatz László festő

Népszava 1920. május 30. 4. o.

Fatz László kiállítása

Georghe Tattarescu

olaj festménye: „Nicolae Bălcescu." 755.
sz. reprodukció. 1851.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyok
a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Tatter György, ép.mester MDK
aliter Hamrák

szepesolaszi-i származásu, 1603-ban polgárjogot nyert. Ez évben meg is házasodik.

Kamény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMEE Közl.1904 évf. 80.l.
28 kötet 3. füzet

M.D.K.

Tatter György (Hamvák), építőmester

szepes olaszi származású a
1603-ban nyer polgárjogot Kassán.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 80.old.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... tantárgyakbó

Magaviselete .....

Szeged, 191... év .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi I

Tatter alias Hamrák
György

épitész

1603 b. polgarjoljok
nyert Kassán. Lepesda-
szi szárm

irod

+ K + 80. l.

T. 3987.

ét bástyákkal és őrtornyokkal
melynek kapujához hid csatlakozik,
elszállótól béna kér alamizsnát.
gon, mely fölött mértani feladvány

ab olvasható.

.5: 11.5 cm.

38.

Tatray Piroska

1915/16

Ferképzomfoiskavk

Bp. C.

BUDAPEST
46 VIII 15-4

Tatlay Ferenc
bútorfestő

l. Művészi Ipar
1891. 218 l.

I. Kelenhegyi út 12.

mélt. VI. Benczúr u. 25.
élt. VI. Benczúr u. 45.

keméti u. 7.

. vezérig. mélt. XI. Nagyboldogasszony útja 3.

XI. Bérc u. 9.

. Krisztina körút 113.
I. Mészáros u. 12.
Kékgolyó u. 5.

Tattay Ferenc

l.

b iti iparmúvészet
1895-ben Bp.
1896. 110. l.

b Rákh György –
Györgyi Kálmán:

48. Ereklyemuz.

naja, szemöldöke, bajusza és szakálla sö-
nér és kék csikos ingének gallérja álló,
a kötötte, mellénye kivágott, kabátja egye-

17 cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95. No. 142).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

618

Tattay Ferenc

ipari iniverz

Bp.

l.

Ezredeves Eiall

XII. csop. 43. l.

Hofman, Johan II. 219

Tattay Ferenc

mul. Székesfehérvárt 1866
máj 22 - 5 grim -
1884/85 I - előkészítő osztály
1884/85 II " - -

Halomsírok föltárása II. 142-145.

Tattay Ferenc

Szül. Székesfehérvár 1866
május 22 - Rk. 5 gim-
nuvérznövendek
1883/84 I. elő kerülő osztály
1883/84 II. " "

Takáts Zoltán dr., felvinczi V. 182

Tatrai Ferenc

szül. Kisvárdán 1866

Rk. 5 gim. a kegyesrendi

1891/92 II osztály

1892/93 I III "

1893/94 I IV "

1893/94. II "

T.5070.

en emelkedő szikla tetején két
ora kiránduló katonák és polgá-
ben pedig a földre ült rajzo-
zél. Felirata

e von Samograd in
n.
nograd en

6: 34 cm.

3-95-43.

Tatay Ferenc

1883/84 – 1884/85
1891/92 – 1893/94

Ferképzőmfoisk.vk

139. l.

szolgáltattunk ki nálunk levő

M. B. (Levelezés.) 37. ny sz. 1923. V. 5000. — Karczag, Bpest.

Tattay Ferenc

rajztanár

l.

Művészi Ipar

1894. 100. l.

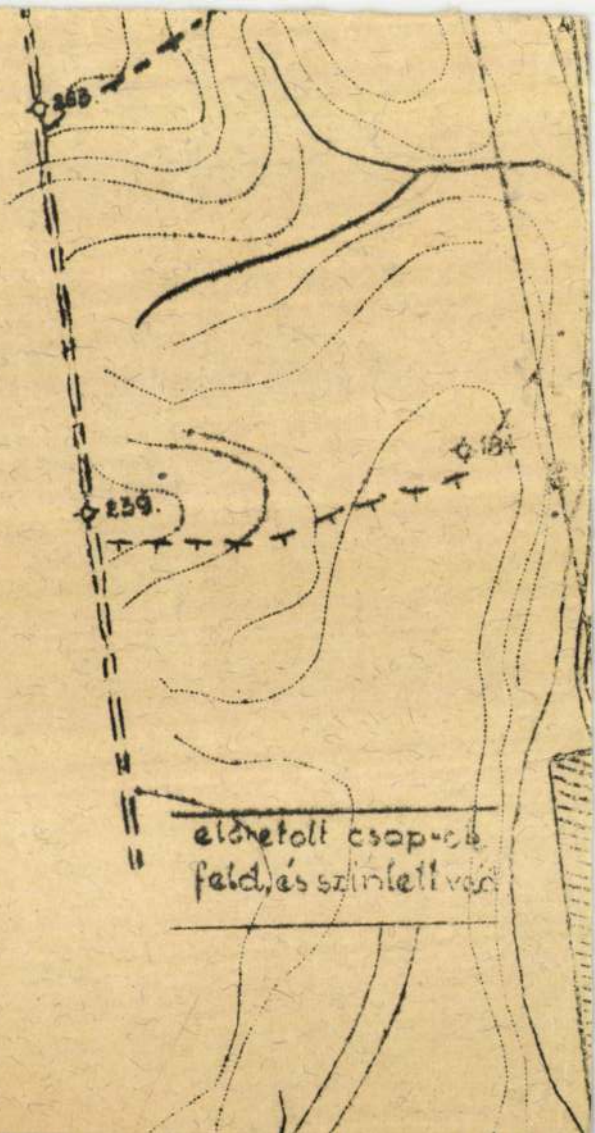

263
239.
184

Tatray Ferenc

l.

Rath György 1896

151. l

154. l.

. Aréna út 102.
15.
llér u. 26.
u. 5.

ssuth Lajos tér 4.
lt. XI. Kelenhegyi út 38.
II. Fillér u. 53.
VI. Andrássy út 116.
ltanoda u. 11.
azár u. 11.
kóczi út 70.
sáky u. 12.

mélt. IV. Duna u. 1.

mélt. II. Herman Ottó út 11.
rogató út 63.
g. VI. Munkácsy u. 15.
Báthory u. 3.

Tattay Ferenc

Rákh György 1895

133. l.

137. l.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1935. október hó 19-én (szombaton) délután fél 6 órakor a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-utca 13.) tartandó

SZÉKELY BERTALAN-EMLÉKÜLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

Elnöki megnyitó.

Dr. Szentiványi Gyula: Székely Bertalan emlékezete. (Vetített képekkel.)

Utána választmányi ülés.

Gerevich Tibor
elnök.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Tatay Ferenc

művészi rajzoló

l.

Közlezrkiáll

1393. l.

ALAPITVA 1900. ÉVBEN

SEILER LIPÓTNÉ ÉS TÁRSA

BUTORÁRUHÁZA

BUDAPEST, VI., ARADI UCCA 12.

Telefon: 29-7-28.

Fióküzlet: VI., TERÉZ-KÖRUT 22.

POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CHEQUESZÁMLA **50.757.

BANKÖSSZEKÖTTETÉS:
BELVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR OKTOGON-TÉRI FIÓKJA
MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK ANDRÁSSY-UTI FIÓKJA

Nagyságos

Dr. Szentiv

Köszönettel igazolju

küldött P. 40.- vételét, mely ö

Tattay Pál

l.

Harrer Körnt

279. l.

4 rek

~~Bajzát Imre~~ és

Tattay Pál

min ced 2

Marosvásárhelyi erdőrgazgatóság kerop. megvétel

MMÉEKözl

1943. 63. l.

~~Hermány Géza~~

Tattay Pál

mint cék és Vertse Dezső

építészek

közös terve az alábbi pályázaton III. díjat nyert.

Magyar Építőművészet

1944. 76. l.

(R. M.: Szabadka általános rendezésére kiírt pályázat eredménye.)

Tatlay Pál, mérnök M.D.K.

Terve 500 p-ös megvételben részesült a belső Ferencváros rendezésére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.
jul. 1. sz. 6. old.

M.D.K.

Tattay Pál, mérnök

Jankovich, Juhász, Bajzát és Tattayval közös terve a két első díj egyikét nyerte el a Bérás megyar körponti terveire kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

márc. 25 sz. 6. old.

M.D.K.

Tattay Pál, mérnök

Hermány és Vertse
építészek közös terve harma-
dik díjat nyert Szabadka
város általános rendezé-
sére kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1944. ~~XXXX~~ LXV. évf.

febr. 10 sz. 5. old.

~~Hermány Géza~~

4

Tattay Pál és

Vertse Dezső

építészek

Szabadka város álta-
lános rendezésére kiírt
tervpályázaton

III. díj.

MMÉEKözl. 1944. 32. l.

második felének két legjelentékenyeb
a Carrarák palotáját díszítik freskókka
Guariento. A Carrarák várát, mely eg
históriákból vett freskók ékesítik. Avar
nius alapján a 12 császár történetét, P
meg a palota szobáiban. A Carrarák v
illetve fejezik be. Egyik padovai krónik
király ajándékát, amit 6000 lovas kísére
jezzék. A korbeli krónikás adatát — fer
kapuja felett még ma is ott található
Míg egy épebb példányt, ugyancsak a
címerek nemcsak pompásan faragott dís
szellemi kapcsolatainak kőbevésett eml

Nagy Lajos ikonográfiájának tárg
ban további lehetőségekkel is bíztatnak.
hoz kapcsolódott a Carrarák háborúi
Ismerve azokat a politikai kapcsolatoka
kétízben is adott a Carraráknak Velen
freskóknak egyik főszereplője is a mag

Padovát a diplomáciai érzék, Velei
pedig a józan kereskedői szellem kapcsol
különösen az első felében a magyar nag
kötő kapocs is a kor másik vezető hely
volt és így könnyen érthető, hogy az o

< Tallay Pál >

cikke

< > Beépítésre szánt területek kijelölése Budapest környékén.

Magyar Építőművészet

1943. 100. 101. l.

Térrajzzal.

menet élén három vitéz viselte azokat a
nél, kopjatörésnél szokott a király hor

A lovagi tornáknál fontos szere
a tornát bejelenteni, a vitézi tetteket,
megörökíteni, de legfőképen a címereke

Nagy Lajos korában a címernek
színeit gyakran ruhájuk színeként is h
címlapján, a tornajátékokon pajzsukon
sisakdíszként hordták. A Képes Króni
Leggyakrabban pajzs formájában, de e

Nagy Lajos udvarában megfordul
Suchenwirt Péter, valószínűleg 1355 k
hosszasan szól a lovagkirály dicséreté
címerét. „Pajzsát semmi folt nem ékt
mezőre van osztva. Az egyik mező v
rubinoktól és fényesre van csiszolva, h
pólya fekszik ; a másik mező égszínű, g
melyek bensőséges sugaraikkal sokszor
kellemes. A sisak ormát gazdagon ékesí
ragyog és amely fényesre van simítva.

Tattay Pál

cvód_

Farqádi Lázár Jenő:

Belső-Ferencváros
szerepházata.
Magyar Építőművészet

1943 aug. 7 ám.

főkép olasz orvosok, különösen
or a halálos kór már elhatalmaso-
ttak. Jelentőségük nem is annyira
lönösen a humanistáknak nagyon
tás nemzetközi színeit élénkítve,
Mivel az olasz orvostudomány
n is ez az irány juthatott vezető
edt gyakran az asztrológiára, ami
désre, averoismusra is. Ebből a
s a padovai orvosoknak van nagy
igazolhatjuk. A külföldről bejövő,
s. Ismerjük László és Szerecsen
ertáruk és akik a király alkalma-
zerészt, néha többet is egyidőben.
tudásuk inkább gyakorlati tapasz-

datok hárultak ebben a korban,
ványok vonultak végig Európán.
betegséggel és még a pápai udvar-
al, jó levegőn tartással próbáltak
mzi a híres párizsi orvoskollégium
3. évi nagy pestisjárványról adtak.
baszálltak a Nap sugaraival és az
ével is. Az így fejlődött gőz ell o-

Tattay Pál

építész

A belső Ferencváros
rendezésének eszmei
tervpályázatáns tervét
a Közmunkatanács
500 P-ért megvette

Magyar Építőművészet

1943. 170. l.

〈Tallay Pál〉
könyve

〈〉 Műszaki városkép
Nyp. 1940. 44 l.
Különny.
Emlékre.

MMÉE Közl
1943. 80. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tattay Pál

az esztergomi Széchenyi
és Rákóczi-tér
rendezésére kiírt
terv-p. vételre
ajánlva

MMÉFKözl

1943. 192. l.

Tattay Pál MDK

épitész III. dij

Szabadka város általános rendezésére kiirt tervpályázat.
Magyar Mérnök és Épitész Egylat Közl.1944.32.o.

Tattay Pál MDK

építész

Magyar Épitőművészet 1944. 76.o.
R.M.: Szabadka általános rendezésére kiirt pályázat eredménye.

MDK

Tattay Margit

"Kelkáposzta"c.kép repr.

Képzőművészet,1928. 13.sz. 202.l.

MDK

Tattay Margit, festöm.

Kelkáposzta. Repr. 202.1.

A Nemzeti Szalon öszi tárlatáról.
Képzömüvészet. 1928. 13. sz. 202.1.

Tattay Margit

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Szümölcsképei.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Tablinum V. 241, 242

Tattay Margit

szül. Kisvárdán 1864

1898/99 I–II vendéglat

1899/900 I–II " "

T. 3781.

t a bástyákkal és őrtornyokkal
melynek kapujához híd csatlako-
ára felszállótól béna kér ala-
ndatszalagon, mely fölött mértani

5 cm.

96.

Tattay Anyit

1898/99 — 1901/2

Ferképzomfoiskèvk

137. C.

MDK

Tattay Margit

Szőllős csendélet
Görögdinnye szőllővel csendélet
Sárgadinnye és szőllő

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
13 1.

Tattay Iolán

lásd

Kloyberné

Tattay Iolán

alatt is

Est. 1928.

Tattay György

Budapesti Nemzetközi
Vásár 1939.
M. kir. Külkereskedelmi
hivatal pavillonja.
serv. fenti.
Repr.
Tér és Forma
1939. 5. sz. 84. l.

V. A nagyváradi székesegyház építése. Kódexminiatúra a Magyar (ezelőtt Becsi) Képes Krónikából.

VI. A nagyváradi székesegyház nézete. U. o.

VII. Az óbudai Szt. Péter prépostság alapítása. U. o.

VIII. A dömösi apátsági templom alapítása. U. o.

IX. Római kőfaragójelek. 1. Feliratnélküli sarkophag III. sz. Schmidt Miksa tulajdonában. 2. Sírkődombormű az Aquincumi Múzeumban. III. sz.

X. Római kőfaragó jelek. 1. Feliratos sírkő az Aquincumi Múzeumban. 193—198. Kr. u. 2. Alakos sírkőtöredék. U. o. II. sz. vége.

XI. Római és középkori kőfaragójelek. 1. Sírkőtöredék hátsó oldala. Szentendrei Múzeum. III. sz. 2. Bárczy-féle gyüjtemény. XIV. sz. 3—4. Pesti főtemplom. XV. sz.

XII. Kőfaragó és elhelyezési jelek a budai főtemplomról. XIV—XV. sz.

XIII. Kőfaragójelek és figurális monogrammok. 1. és 5. XV. századi sírkövekről. 2—4. A budai főtemplomról. XIV. sz.

XIV. Kőfaragójelek a budai királyi palotáról. XV. sz.

XV. Kőfaragójelek. 1—2. Országház-utca 4. sz. ház. 3. Kamaraerdei romok. 4—5. Szökőkúttöredékek a Halászbástyai Kőemléktárban. XV. sz. közepe. 6—7. A budai Mária-Magdolna templomról. XV. sz. második fele.

XVa. Kőfaragójelek. 1—5. és 7—8. Az óbudai Szt. Péter prépostságról. XV. sz. 6. és 9. A Buda-szentlőrinci pálosok templomáról. XV. sz.

XVI. H. K. mester kőfaragójele mesterpaizsban. XV. sz. vége. Az Úri-utca 36. sz. ház udvarában.

XVII. Az »életkerék mesterének« sírköve. XIV. sz. eleje, Halászbástyai Kőemléktár.

XVIII. A »miserere-mester« sírköve. XV. sz. eleje. Halászbástyai Kőemléktár.

XIX. Péter mester töredékes sírköve. XV. sz. eleje. Halászbástyai Kőemléktár.

XX. Építőmesteri sírkő töredéke 1488-ból. Halászbástyai Kőemléktár.

XXI. Vállkő Kassai István építőmester mellképével 1464-ből. A bártfai templom diadalívének északi sarkában.

XXII. 1. Egyházi építőpáholytagok. 2. Legény és mester ruházata a világi építőpáholyok idejéből. Heideloff »Die deutsche Bauhütte« című munkájában megjelent rézmetszet nyomán.

XXIII. Zárkő a soproni Szt. Mihály-templom sekrestyéjéből. 1482. Lienhart Traeger

A 29., 77., 79., 80. és 95. lapokon látható ábrákhoz Tattay György készítette a rajzokat útmutatásaim után.

A) Kőfaragójelek anyakulcsai. 1. Köln (Bárczy-féle gyüjtemény) 2. Strassburg (Halászbástyai kőemléktár). 3—4. Boroszló—Prága—Drezda (Helyőrségi templom és Országház-utca 4. sz. ház). 5. H. K. Kőfaragó jele mester pajzsban (Úri-utca 36. sz. ház).

B) Triangulált alaprajzok. 1. A Domonkosok kápolnája a Margitszigeten. 2. A Domonkosrendű apácák zárda temploma a Margitszigeten. 3. A Budavári főtemplom.

C) Bordaprofilok: 1—3. Zárókövek a budavári főtemplomról. 4—5. Margitszigeti bordák.

D) Bordaprofilok: 1. és 3. A budavári főtemplomról. 2., 4. és 5. a királyi várpalotásról. 6. A Budaszentlőrinci pálosok templomáról.

E) Az Úri-utca 38. sz. házban talált töredékeknek helyreállítási kísérlete.

Tattay György

Horváth Budaikő

MWÈZI OSI

Tattay György

a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által az Árpád-hid vt. magyitszigeti hidlejárójára kiírt terv-pályázaton díjat nyert

MMÉEKözl

1941. 141. l.

Kat. Páli Sz. V.
Prot. Emilia

6. Lucia

CSÜTÖRTÖK
20
Kat. Jeromos
Prot. Illés

7. Tamás

PÉNTEK
21
Kat. Praxedes
Prot. Dániel

8. Prokóp vt

SZOMBAT
22
Kat. M. Magd.
Prot. M. Magd.

30 hét

1944 JULIUS 31 nap

9. Pankrác

Tattay György és

Weltzl János

nincs
céd

a bpesti uj központi
városház terv.

III. díj.

UMÉE Közl

1940. 148. l.

MNK

(Reichlin (?))

Reichlin-Meldegg báró és Tattay György építészek

pályaműve a pécsi belvárosi templom kibővítésére beadva, dicséretet nyert.

A pécsi templompályázat eredménye.
Magyarság. 1938. III.13.

Budapest, 1930 évi szeptember hó 6.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

los másolat hiteléül:

Jánosy

iniszteri iroda s.tiszt.

M.D.E.

Tattay György épitész

aug. 24-én 65. évében elhunyt

Halálozás

Magyar Nemzet 1966. augusztus 27. 6.l.

M.D.K.

12. sz. cédula. Előzmény: az 1.-11. sz. cédulákon.

Tattay György

A bizottság dicséretben részesitette és megvásárlásra ajánlotta pályamüvét.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 47. l.

M.D.K.

Tallay György, építész

A pécsi Várossemplom bővítésére 1938-ban kiírt pályázaton tervét a bírottság megvásárlásra javasolta és dicséretben részesítette.

Gosztonyi Gyula: A városstemplom építéstörténete. Pécs műemlékei. Pécs, /1942/. 47.old.

Tattay György , épitész MDK

a kislakásépitési ankét során Korompay György é
Tattay György épitészmérnök tartottak elöadást

T.Gy. a kislakások berendezéséről tartott elöadás
A butorok helyveszteség nélkül - a falhosszakat jól
kihasználva esztétikailag is kifogástalan belső
teret adjanak.

Érdekes elöadások az uj települések tervezéséről
Esti Kurir. 1944.márc.2o. 3.l.

Tattay György építész; iparművész

5 éve halt meg

Népszava 1971 augusztus 29

4. old.

Tattay György, iparművész

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1920 és 1944 közt
Tattay György, bútortervező szakon 55.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. ÉV 1.sz. Bp

Tattay György

1966. aug. 24- én halt meg.

Nepszava, 1974. aug. 24. 102. evf. 197 sz. 10 p.

Tattay György

Az Árpád-ház sémben az 8 tervei szerint készült.

Néprana, 1974. aug. 24. 102. erf. 197 m. 10 p.

MDK

Tattay Ferenc

festő, az iskola v. növ.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 14.1.

Eötvös József gimn. loo éves fennállása.

3. *Angyal az Angyali üdvözletből*
(Külső kép.)
Fa, tempera, egyenkint 66·5 × 54 cm.
„Sáros-Szepes határhelyei egyikéről." — Ipolyi-gyüjtemény.
2. és 3. szám egy táblán, kétoldalt festve. A festő a bányavárosi iskolához tartozik.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 373. l. — Gerevich PA, 212. l. — Gerevich IPGY, 89. l.

MAGYAR FESTŐ 1490 körül
Szent Kristóf és a remete
Fa, tempera, 108 × 87 cm.

B. E. MESTER 1494-ből

1. *Angyal orgonával*
(Baloldali bélletkép.)

2. *Angyal hegedűvel*
(Baloldali bélletkép.)

3. *Angyal lanttal* (38. kép)
(Jobboldali bélletkép.)

4. *Angyal hárfával*
(Jobboldali bélletkép.) (39. kép)

5. *Segítő szentek*
(Belső kép.)

6. *Krisztus az Olajfák hegyén*

Tattay Ferenc

rajzlanár

l.

Erődi – Bodnár

173. l –

MDK

Tattay Ferenc rajztanár

Különfélék. Magy. Épitőművészet 1897-98. 230. l.

Patz Béla és Tattay Béla, építészek

Békés-megyei községközpont tervpályázata. Képekkel.

Dijazott tervük repr.

Magyar Epitömüvészet, 1943. 65,68.1.

MDK

Tattai Banner János tervező épitész

Terve harmadik dijat nyert a városháza újjáépitésére kiirt tervpályázaton.

Kováts Béla: Tizenhatemeletes...

Esti Kurir, 1940.Jul.1. 6.l.

MDK

Tattay bútortervező

Gaul E: Bútorip. díszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on. [illegible]al 1897. 6. füz. 276 l.

MDK

Tattay és Schall. ép.-ip.müv.-k.

Pavillon: M.kir.kereskedelmi hivatal .
Kép. 116.1.
Budapesti Nemzetk. Vásáron.

Magyar Iparmüvészet. 1939.

MDK

Tattay

A III.dijjal jutalmazták a Tattay-Wanner tervet, az új városháza tervpályázaton.

Cikk: Néhány szó a bpesti városháza tervpályázatáról.

Magyarság, 1940.jun.29. 9.l.

MDK

Tattay, tamár

boltkirakati ablak tervezete - szerkezeti részletekkel.

/"Mintalapok" IV. évf. Gaul Károly tanár szerk., faipari füzet./

"Mintalapok iparosok és ipariskolák számára." szerk.
"Vasárnapi Ujság" 35. sz. 1898. 45. évf. 599.l.

Tatay

Magyar iparművészeti és háziipari kiállításon gyermekbútoraival szerepelt.

M.930.VII.23.

M.D.K.

Tatt Sándor,kovácsinas

1856-ban tanuló Ozvegy Kotsits Józsefnénál.Kolonits Lajosnál remekelt.

Bodgál Ferenc: A miskolci kovács-kerékgyártó céh. 315.o.

A Hermam Ottó Múz.Évkönyve.V.Miskolc,1965

Tátray Vilmos

Nagy Gergely: Kertvárosunk, a Wekerle, Bp., 1994, F. Szelényi Ház

17.

ktatásügyi minisztertől.

BUDAPEST 5 24 15

Bizottsága

Bpest IX.

Rákos u 10

Tátray László

irod

Biermodéptöreko 534. l.

MDK

Tátray László

Bierbauer V.dr.: A háboru előtti Budapest épitészete. Évk. KMT. 1929. **171.l.**

MDK

Tatz László

Zólyomi Ili arcképe, of.

özv. Strasser Vilmosné arcképe, of.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. kat. 5.l.

MDK

Tatz László, festöm.

4o7. FóZó festö arcképe. Olf.

KMT 1912/13. téli Kiáll. Kat. 64.1.

Tatz László.

a "Magyar arcképfestők társasága"-nak tagja,1929

Bende János.

a Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Tatz László MDK

Olvasmány, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Tatz László MDK

Heidelberg Vilmos arcképe, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Tatz László

Arckép, c. műve.

Művészet, 1917. 5.l.

MDK

Tatz László

"A tárlat legjobb képe" c. pályázaton jelentéken
szavazatot kapott Tatz László"Zólyomi Ilyről
festett portréja."

Cikk: A tárlat...

Képzőművészet,III.évf. 17.sz. 55.lap

Tatz László MDK

Stein Frigyes arcképe, olf.

Karácsonyi álom , olf.

Fiatal nő, olf.

Borotválkozó férfi, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László MDK

Idős hölgy arcképe, olf.

Olasz leányka, olf.

Olvasó nő, olf.

Margithid, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László MDK

Mozdulattanulmány, olf.

Szolnoki füzfák, olf.

Margithid környéke, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László MDK

Okányi Schwarz József gyermekei, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Tatz László

Női arckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll. tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 5.l.

MDK

Tatz László

A modell, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 7.l.

MDK

Tatz László

Férfiarckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921.nov. 8.1.

MDK

Tatz László, festöm.

331. Fiatal nö képe. Festm. Repr.

Képzöm. Társ. 1917/18. téli kiáll. Kat.

Tatz László, festőm. MDK

Borotválkozó férfi. Repr. 8.1.

A Műcsarnok téli tárlatáról.
Képzőművészet. II.évf. 6.sz.

MDK

Tatz László

Képzőművészet 1930. jan. 24.1.

Seite 1 Inhalt Kapitel Kap. 55.

Kapitel 1 Einleitung 1

Kapitel 2 Grundbegriffe 2

Kapitel 3 Zahlensysteme 3

Kapitel 4 Rechnen mit Brüchen 4

Kapitel 5 Gleichungen 5

Kapitel 6 Ungleichungen 6

Kapitel 7 Funktionen 7

Kapitel 8 Lineare Funktionen 8

Kapitel 9 Quadratische Funktionen 9

Kapitel 10 Potenzfunktionen 10

5/.

MDK

Tatz László, festőm.

489.	Idős hölgy arcképe.	Olf.
49o.	Olasz leányka.	"
491.	Olvasó nő.	"
492.	Margithid,	"
493.	Mozdulat-tanulmány.	"
494.	Szolnoki fűzfák.	"
495.	Margithid környéke.	

KMTárs. 1927/28 téli kiáll. Kat. 25. l.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Σελ. Εἰσαγωγή.

Σελ. Κατάλογος τῶν ἐν τῷ τόμῳ περιεχομένων.

Σελ. Σύντομος περιγραφὴ τῶν ἐν τῷ τόμῳ περιεχομένων.

Σελ. Ἀναστατικὴ ἀναπαραγωγὴ ἐπιστολῆς Ἀλεξάνδρου

4/.

Tatz László, festőm. MDK

Olajfestmények:

483. Önarckép.
484. Vázlat Berlingeri Bianca bárónő nagy arcképéhez.
485. Stein Frigyes arcképe.
486. Karácsonyi álom.
487. Fiatal nő.
488. Beretválkozó férfi.

KMTárs. 1927/28 téli kiáll. Kat. 25. l.

3/. MDK

Tatz László, festőm.

Olajfestmények:

478. Modell - leányka.
479. Női arckép.
480. Esős szürkület a városligetben.
481. Festő arcképe.
482. Müteremsarok.

KMTárs. 1927/28 téli kiáll. Kat. 25. l

٧٢٤. Καταλογος
٧٢٥. Κατα Ματθαιον
٧٢٦. Κατα Μαρκον
٧٢٧. Κατα Λουκαν

2/.

Tatz László, festőm. MDK

Olajfestmények:

474. Maria Valli kisasszony arcképe.
475. Születés.
476. Női arckép.
477. Tanulmány egy arcképhez.

KMTárs. 1927/28 téli kiáll. Kat. 25. l.

INDEX

MDK

Tatz László, festőm.

Olajfestmények:

469. Parkrészlet holdvilágnál.
470. Öreg ember.
471. Női arckép.
472. Tájkép
473. Dunapart.

KMTárs. 1927/28 téli kiáll. Kat. 25. l.

MDK

Tatz László

F.Z.festő arcképe.Olajfm.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.64.

Tatz László, festőm. MDK

Borotválkozó férfi. Repr. 8.l.

Képek jegyzéke. - A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1928. január. II. évf. 6. sz. 8.l.

Tatz László MDK

Kosztümös nő, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Tatz László MDK

Modell-lányka, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Tatz László MDK

Esős szürkület a Városligetben, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Tatz László

Készülődés c. festményének repr. (A Műcsarnokból.)

Uj Idők, 1918/19. XXV. 19.sz. 109.l.

Tatz László MDK

Öltözködő modell, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Tatz László

MDK

Borotválkozó férfi, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Tatz László

MDK

Fiatal nő képe, repr.

Műcsarnok 1917/18 téli tárlat

Tatz László MDK

Müteremínterieur, olf.

Műtermek 1917-18 téli tárlat

Tatz László MDK

Fiatal nő képe, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Tatz László

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz. 204.l.

MDK

Tatz László.

külön termet kapott.

Kézdi Kovács László: A Műcsarnok kiállításai.
Evk.KMT. 1928. 77.l.

Tatz László MDK

Tanulmány egy arcképhez, olf.

Modell-leányka, olf.

Női arckép, olf.

Esős szürkület a városligetben, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László MDK

Dunapart, olf.

Maria Valli kisasszony arcképe, olf.

Készülődés, olf.

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László müvei

MDK

Parkrészlet holdvilágnál, olf.

Öreg ember, olf.

Női arckép, olf.

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Tatz László MDK

Festő arcképe, olf.

Müteremsarok, olf.

Önarckép, olf.

Vázlat Berlingeri Bianca arcképéhez, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Tatz László, festöm.

355. Okányi Schwarz József ur gyermekei. Reg.r.
/Három gyermek és egy macskó./

MKT 1917. tav.kiáll. Kat.

Tatz László MDK

Edith, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Tatz László

Képzőművészet 1927. 3. sz. 15.1.

MDK

Tatz László, festőm.

Női arckép. Repr.

Ugyanaz a női arckép szerepelt a Képzőm. Társ. 1915/16 téli kiállításon. Repr.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat.
KMT 1915/16 téli kiáll. Kat.

MDK

Tatz László, festőm.

Készülődés. Repr.

Művészet. 1918. 66.l.

MDK

Tatz László, festöm.

399. Cigányasszony. Reor.

KMT 1912. tav. kiáll. Kat.

Tatz László, festőm. MDK

E tárlat két nevezetes attrakciója László Fülöp és a szolnoki művésztelep jubiláris szereplése.

T.L. a szolnoki műv.tel.30. éves fennállása jub. tárlatának keretében szerepelt. Finomizlésü portrait-kollekciója volt látható.

Kézdi Kovács László: Egy év története.
KMT XXXXXXXXXXXXX 1927 dec.közepétől,1928 febr !.
Téli tárlat.
ÉVKm³ KMT. 1929. 15.1.

MDK

Tatz László

Tanulmányfej, of.

KMT 1912. tav. kiáll. 54.l.

Tatz László MDK

A hallban, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Tatz László MDK

Café-concert, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Tatz László, festőm.

Készülődés. /Nő ruzsozza a száját./

Műcsarnok.

Uj Idők. 1919.febr.9. XXV.évf. 19.sz. 381.l.

Tatz László, festőm. MDK

Női képmás. Olf.
Másolat Raeburn után.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 36.l.

MDK

Tatz László

Képzőművészet 1929. 24. sz. 224.l.

MDK

Tatz László

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930.34.sz. 204.l.

MDK

Tatz László

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 439.l.

MDK

Tatz (?) László, festő.
1 olajfestm. (cím sv. nyelv.)

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien
Stockholm, 1922 maj. - Jegyz. 28. l.

Tatz László festő.

1888.jun.4. Máriapócs.
Képzőművészeti Főiskola, Páris, Budapest, Róma.

Csónakban. Olaj.

Szépmüvészeti Muzeum Uj Magyar Képtárának Kat.
Bp. 1928. 27 l.

Tatz László MDK

özv.Strasser Vilmosné arcképe

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Tatz László

MDK

Zólyomi Ili arcképe

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Tatz László MDK

Stoyan Petroff Tchomakoff bolgár követ, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Tatz László MDK

Prágai Árminné, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Tatz László MDK

Stovan Petroff Tchomakoff bolgár követ, repr.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Tatz László.

A Képzőművészeti Társulat téli tárlatán rozsaszínruhás leányarcképe szerepel.
(említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16

Tatay László.

Műve szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Est, 1928. dec. 16.

Tatár László.

a Műcsarnok téli kiállításán portréi szerepelnek. (említve.)

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Tatz László:

Az orsz. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán szerepel egy leány-portréja. (multkor)

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Tatr Pánlé.

A Hiroshima téli tárlatán festménye rezepelt.

Nyíry, 1928 dec. 16.

Tatz László.

A Műcsarnok téli tárlatán festménye szerepelt.

Ujság, 1928 dec. 16.

Tatz László.

A Mücsarnok téli tárlatán Zólyomi Ilivről bé-
szített portraitja szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

MDK

Tatz László

Margithid környéke, o.

Tájkép, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Tatz László

Parasztmenyecske, p.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Tatz László.

Fiatal leányportréja szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

MDK

Tatz László

Csónakban, of.

Szépm.Mus. Új magyar képtárának kat.1928.

Tatz László

Margithid környéke, olf.

Miccarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Tatz László MDK

Zólyom Ili arcképe, repr.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

M.D.K.

Tatz László /1888-

774. Margithid környéke. Olajf. 34.5x48.8 karton.
775. Tájkép. Olajf. 50x18 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 55.l.

M.D.K.

Tatz László /1888-

613. Parasztmenyecske. Olajf. 44.5 x 36.6, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 68. l.

214

MDK

Tatz László

Női képmás, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

4o l.

MDK

Tatz László

Apacstanya, of.

Árverési Közl. 1929. 5.rk.sz. 16.l.

MEK

Tatz László,

3o, 46.l.

Gonda B.: Szolnok a művészetben. Bp.1927.

Tatz László MDK

Olvasmány, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

Tatz László MDK

Készülődés, olf.

Heidlberg Vilmos arcképe, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Tatz László festőművész: MDK.

/A Műcsarnok tavaszi tárlatán vett részt:/

Ország-Világ, 1912. 528. l.

Tatz László MDK

A hallban, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállítás

Tatz László MIK

Café-concert, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Tatz László MDK

Edit, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

TATZ LÁSZLÓ

Női képmás Olajf. Másolat Raeburn után.
87x68.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 36.oldal
95.aukció

MDK

Tatz László, festőm.
20.sz.

5 lo. Budapesti részlet a Margithiddal.
J.l.b.: Tatz L. 1917. Lem.papir.
35.5 x 49.

Ernst Muzeum aukciói. XIII-XIV. 42.l.

MDK

Tatz László,

önálló gyüjt.kiáll.keretében mutatkozott be.
1920.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

Csókakő
Fejér m.

ál este.

séges szent neve
ék tele
os jó keze
ik érzete
küldöttje
ötte
fölötte
jötte
ori héten
szerdán lészen

MDK

Tatz László, sz. 1888

Csolnakban, festm.

Szépm.Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1921. jun.
8. 1.

Tatár László

A szolnoki művésztelep 25. éves megalakulását kiállítással ünnepli meg, melyen művei szerepelnek.

Magyarság, 1927. szept. 18.

Tarn Zárdó

A [illegible] téli tartalmán
alkotóni szeretnek, melyek
egy tanuk letiltenek.

Magyarság, 1927. dec. 11.

Tacz László.

A Mücsarnok téli tárlatán alkotásai szerepelnek, melyek egy termet betöltenek.

Magyarság, 1927. dec. 14.

Tatay László.

A Műcsarnok téli tárlatán egész terjedelmet betöltő kollekciója szerepel, köztük portréi és „Baratválkozó férfi" c. önarcképét is látjuk. (említve)

Nemzeti Ujság, 1924. dec. 18.

Tatár László.

A Műcsarnok téli kiállítá-
sán bemutatja két legujabb
alkotását, melyeket alamerikai
tanulmányútja alatt festett

Magyarság, 1927. márc. 24.

Tatz László.

A szolnoki műrésztelep 25. éves jubileumi kiállításán az Olaszországból nemrég hazatért műrész munkái szerepelnek.

A Reggel, 1927. szept. 19.

Tatz László.

A lüczarnok téli tárlatán külön teremben szerepelnek művei, képmásai.

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Tatz László.

Egész termet tölt meg képeinek gyűjteménye a Műcsarnok téli kiállításán.

Esti Kurír, 1927. dec. 18.

Tatz

Műcsarnok téli kiállításán portré-
ja szerepelt.

Bou. 929. XII. 22.

Tatsz

Műcsárnok téli tárlatán szerepelt.

MH 929. XII. 22.

Jatz László

Művével szerepel a Műcsarnok

Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

Sabácz.

A bástyákkal és őrtornyok
hoz czölöpökön nyugvó hidak veze
fordult férfi foglalkozik kutyáj
látszanak. Felirata a lebegő mon
tani feladvány van:

SABAZ.

fölül balra 137.

Rm., mér. a rl.17.5:11.3 cm.

92-9

Tatz Kálmán

1912/13

Ferképzomfoiskàvk

129. l.

MDK

Tattay Ferenc

Magyar Iparmüvészet, 1897/98. 181. l.

Tatz László

Műcsarnok téli tárlatain szerepelt.

lését Tchomakoff bolgár követ és Prágai Árminné képmása hirdeti; virtuózan friss ecsetjárással festette *Vigh Bertalan* a felesége és Dita Parlo szép arcképeit; értékes katonai portrait-képeken örökítette meg *Szent Istvány Gyula* Szent Istvány Dénes százados, *Győrffy István* vitéz Kováts Béla, *Endrey Sándor* Párniczky Jenő generális képmását. Nagy szeretettel festette *Wellmann Róbert* dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás kisebbméretű arcképét, *Lengyel-Reinfuss Ede* dr. Kornis Gyula kultusz-államtitkár meglepően élethű képmását. Művészképmásokat látunk viszont *Nádler Róbertől*, Ujházy Ferenc szép, őszszakállas fejét, *Bardócz Dezsőtől* Pádly Aladárt, *Pap Domokostól* önmagát, *Szűle Pétertől* egy öreg festőt.

Tatz László előkelő iz-

PH-929. XII. 22.

Tatz lánló

Műve szerepel az Áverési
Csarnok Krausz Simon
antológián.

N. ü. 929. x. 30.
S. K. 929. x. 27

Ich habe keine
Zeit.

Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.
Ich habe keine Zeit.

MDK

A Mücsarnok téli tárlata

Tatz László

Nyugat 1928. jan. 1.

[illegible]

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

TOJÁSTARTÓ,
zománcos és áttört.
XIX. század.
Réz, mag. 5·6 cm.

VILLA ÉS KÉS,
féldrágakő-nyéllel.
XIX. század.
Ezüst, 10 és 8·5 cm.

KÉS, KANÁL, VILLA,
XIX. század.
Réz, díszes, 17·5 cm.

KÉS,
domború nyéllel.
XIX. század.
Fém, hossza 21 cm.

KANÁL,
katonafej-nyéllel.
XIX. század.
Ezüst, hossza 14 cm.

KANÁL,
címerekkel.
XIX. század.
Aranyozott ezüst, 20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

KOPPAN
zománcos
XIX. szá
Hossza 17

CSÉSZE,
két füllel,
XIX. szá
Aranyozot

EDÉNY,
török, XI
Fehér fém

CSERNO
CÉJ
XIX. szá
Vésett ezü

TALPAS
IT monog
lakodalma
a párkány
Magyar,
Trébelt e
Újab

SZENT
zománcos,
XIX. szá
Réz, mag

Tatz László festőművész
Margithid - of
A Wiwa Művészeti Szalon csoportkiállitása.
1922. december 17.

SZTERÉNYI GYULA dr
VI. PODMANICKY UTCA 49.

Bpest, 1927. III. 19.

Tek.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

Budapesten

Van szerencsém elismerni Háry Gyula festőművész úr ügyfelem nevében, hogy a nekem a mm. Vallás- és Közokt. ügyi m. kir. Ministerium által átutalt összeggel, a Háry-úr által festett és a [illegible] által megrendelt 4

Tatz László festőmüvész
Parasztasszony
Tárkányi Jenő gyüjt. pótkatalógusa, 1919

Sankciójának

veknek, mint tárczám érdekében szüksége-
catott műszaki művelet érdemleges tárgya-
re vállalni fogok, Nagyméltóságod kiván-
lapitandó költség keretén belül fogana-
az erre vonatkozó intézkedések megtéte-
ít ?

11.évi november hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

miniszteri tanácsos.

CHY JÁNOS v.b.t.t.

közoktatásügyi miniszter urnak

BUDAPEST.

Tatzelt

grafikus

l Kolb Jenő:
Régi játékkártyák

76. l

Aranyérem-zsüri szavazólap.

120 Ft. Ch.O.B.-nak
Jocától

Az Országos Magyar Iparművészeti Muzeum tekintetes Igazgatóságának

Hivatalos felszólításra.

Muzeumi ügyben

Portómentes.

Budapest

IX, Üllöi-ut 33—37.

Tatzelt W.

Perálltörtképes

225, 477. l.

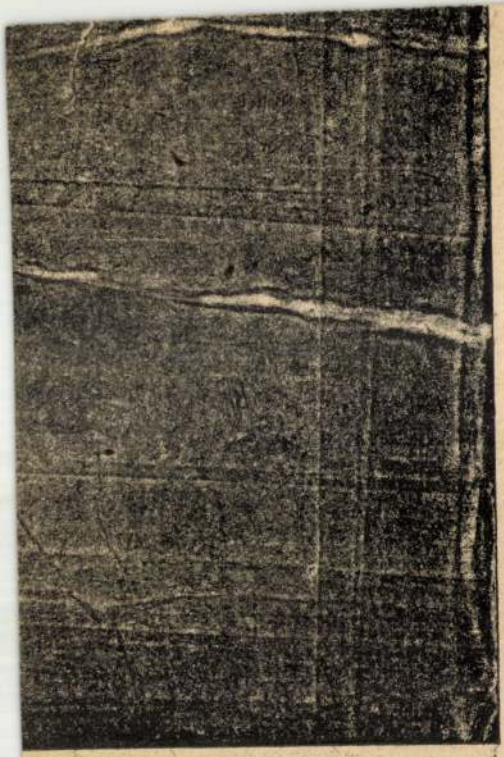

nt Jeromos.

Tatz-Laszlóné nül.

Missak Edith

feso

Awiwa, I. csop. kiáll-

1922. okt.-

Öreg. iskolamester

URVARY PÁL - NARNYUGTA A ZAGYVÁNÁL

Tatz László K.

TATZ LÁSZLÓ: STOYAN PETROFF TCHOMAKOFF BOLGÁR KÖVET

KMTárs. 1929/30. téli Ciák

Dr. Benczúr Gyula: 1914—15.

Tatz László

Tatz László: Kosztümös nő.

Gyöngyösy 52. l.

Koszkol Jenő K.

405 Koszkol Jenő: Interieur.

KMTársi. 1917. tav. Gall

355 Tatz László: Okányi Schwarz József úr gyermekei.

Vegyes

939.

zágos Bizottsága

ány { száma: 18.768 - III 19 39.
kelte: VIII 2. 19 39.
beérkezése: VIII 9. 19 39.

ek száma:

elintézett szám:

záma:

záma:

asta:

Tatz László

l.

Képm. Műz. Ért.

IX. 274. l.

Tatz László

festő

l.

Perálltörtképes

206,523.l.

MDK

Tatz László

Apacstanya

Krausz Simon gyüjteménye. Árverési Közlöny 1929.
5. rk. sz. 8.l.

Tatz László MIK

Műteremsarok, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Jatz László

Művével nevepel a Műcsarnok

Téli Tárlatán!

P. H. 929. XII. 22.

Tatz László (1888-)

Margithid környéke.
Oljf.

Tájkép.
Oljf. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Tatz László

Képzőművészeti Társulat téli kiállításán a Műcsarnokban portréival szerepelt.

BH 919. XII. 22.

MDK

Tatz Antal, szobrászm.

Kinában él, ahova öccse Tatz László festöm. ki vándorolt. Sokévi eredményes müvészi munkássága után., kint él Tatz László. f.nev. bátyjánál.

Tatz László festö.

E.G.II. 524.1.

Tatz Antal

Hobrán

Szeretin nevű barátom mondta 1935 márci-usában, hogy Tatz Antal nem régen meghalt Kínában. A lapokban olvasta e hírt. Az az 5-6 lap, mefet. ein állandóan olvasok egy szót sem ist erről, vagy elkerülte figyelmemet.

MDK

Tatz,

munkája dicsőretet érdemel.

b. Nyáry Albert: A képzőművészek a háborúban.
A Cél. 1915.12.sz. 784.l.

Tabi Sándor

az Iparművészeti Iskola diák-direktóriumának tagja 1
1919 tavaszán.

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés
megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Írt.
1970. 2.sz. 141-147. l.

145. l.

céljából másolatban megküldöm.

Budapest, 1920. évi szeptember hó 6.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

alos másolat hiteléül:

Jacoby

iniszteri iroda s.tiszt.

Tatu Tátk Sándor
feslő
1913-18
Zimisk 1930
89.L

Tatu Sándor MDK

A Szocialista Diákok Szervezetének Iparművészeti Csoportja által kiküldött 6 tagu direktorium tagja, amely direktorium feladata az Iparművészeti Iskola vezetésének ellenőrzése./Az Iskola tanári karának 1919 márc 24-iki ülésének jegyzőkönyve/.

Ø1/ 82.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Maros folyó VI. 262

Tatz Kálmán

szül. Pusztamacson 1893
ápr. 30. Rk. Gim. egyszerű
1912/13. I. – elsőosztály beli mű-
vezetőnöv. Radnai Béla, Bosz-
nay 7.
1912/13. II. – elsőosztályb. u. o

UDVARY PÁL: NAPNYUGTA A ZAGYVÁNÁL

Tatz László K.

TATZ LÁSZLÓ: STOYAN PETROFF TCHOMAKOFF BOLGÁR KÖVET

KMTársz. 1929/30. téli kiáll.

MENDLIK OSZKÁR: ESTEFELÉ A CARAIBI TENGEREN

Tatz László

TATZ LÁSZLÓ: ZÓLYOMI ILI ARCKÉPE

Tatz László

A Műcsarnokban rendezett kiállitáson a fiatal művészeket azzal a megjegyzéssel sorolja fel Tövis, hogy "becsületes, komoly munkájukkal igyekeznek megfogni a most annyira másfelé lekötött érdeklődést: Czencz János, Tatz László, Uitz Béla, Hende Vince, Ferenczy Valér, Podvinecz Erzsébet, Kálmán Péter, Csermely János és Szigeti Jenő.

A HÉT, Bp. 1915. nov. 21.
XXVI. évf. 47. sz. 675-676. lap.

Tatz László

A Mücsarnok kiállitásán szereplő intim müterem sarkot ábrázoló müvét kiemeli Tövis: "Két tavaszi kiállitás" c. kritikájában, melyet a Müvészet c. rovat közöl.
A másik kiállitást a Nemzeti Szalonban rendezték.

A HÉT, Bpl. 1916. ápr. 9.
XXVII. évf. 15. sz. 195. lap.

Tatz László
Heidlberg Vilmos arcképe, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 12 l.

on the 30th of June or on the
first of July. In Budapest I
? shall be again in the first days
of August
- All right I shall get you a passport.

Tatz László

l.

Végvári Schwk

58 l.

Maszlaghy II. 385—386. szám.

OCK, JAN DE (németalföldi festő, † 1529 körül)
ájkép Szent Kristóffal (128. kép)
a, tempera, 26×36 cm.
Gerevich PA, 243. l. (Képe 246. l. Jan de Cock) — Gerevich IPGY, 95. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.

ORNELISZ, JACOB, VAN AMSTERDAM
(németalföldi festő, 1470 körül—1533 előtt)
ájkép Szent Antallal, Szent Kristóffal, Szent ókussal és donátorpárral (129. kép)
a, tempera és olaj, 56×84 cm.
z Ipolyi-gyüjteményből.
Benesch Belved. 70. l. (Cornelis van Amsterdam). — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 86. szám. Gerevich IPGY, 95. l.

UYP, JACOB GERRITSZ (holland festő, 94—1651)
ú, tollas fövegben, nyíllal és kutyával
, olaj. 65×54 cm.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II. évf. 1875., 43. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 113. l. — Maszlaghy II., 295. szám.

LAMAND FESTŐ, XVII. század
zsefet eladják testvérei
iszon, olaj, 167×230 cm.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 116. l. (Ismeretlen.) —ł: Az esztergomi hercegprímási képtár.

Tatz László

Aviva I. csop. kiáll
1922. okt.
Modell a műteremben

The New York

Astor, Lenox and

OFFICE OF THE DIRECTOR
476 FIFTH AVENUE MH

Dr. Stomji,
Müemlekek Orszagos Bizctts
Budapest, Hungary.

Dear Sir:

We are in re
1925, stating that you do
a copy of your "Budapest M
to give you in exchange pu
have gone over our list of
you copies of our bibliogr
In addition we are includi

Tatz László

a Balló Ede alapítvány

5000 pengős díját

ferti nyerte.

Rajzoztak

1930. 108. l.

Szám: 167

Tárgy: Zirkelbach rom ör napszámai.

Melléklet: ÷

Vonatkozási ügyirat: ÷

Nagytekintetű

Igazolom, hogy Zirkelbach Lö
fagyott gledicia sövény kifolto
A felszámított 20 0. nem sol. Ki
A nálam levő látogatási díjakbo
kapol.

Zsámbák, 9

Tatz László

Bencsur Gyula tanítványa a Nadányiné-féle 500 K-ás ösztöndíjat kapta

Képzőm. Főrk. Evk
1914-15. 29. l.

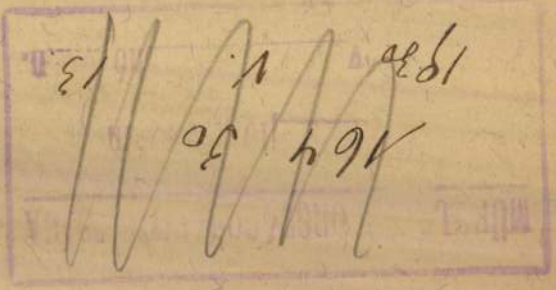

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Aggházy Gyula f. (62, 64.) R., TB.
Aradi Edvi Illés f. (39.)
Astutó B. Maja sz. (436.)
Áldor János László f. (142, 229, 230, 231.) HA., KT., BK., BKTN.

Bachó István f. (378.)
Balogh Margit f. (349.)
Bardócz Dezső f. (391, 393.)
Barkász Lajos f. (12, 14.) HI., KE., KE.
Barta Ernő f. (225, 228., 232.) KE.
Basilides Barna f. (388.)
R. Bauer Erzsi f. (369.)
Bednár János f. (372, 374, 396.) F., KE.
Benjamin Herman f. (382.)
Berán Lajos sz. (466) HV.
Berkes Antal f. (397.)
Berkes Ili f. (381.) KT., BK.
Bertalan Albert f. (257.)
Betlen Gyula sz. (444.)
Bihari Sándor f. (50, 52, 53, 59, 67, 68, 73.) T., NA., FV.
Blau Tina f. (74, 88, 93, 95.)
S. Bors Károly (377, 408.)
Bory Jenő sz. (450, 464.) RSz., KE., HI.
Brenner Nándor f. (299.)
Böhm Pál f. (86.)
Bruck Hermina f. (398, 399, 400.)

Tatz László K.

XIII. TEREM.

TATZ LÁSZLÓ művei.

Olajfestmények. Magántulajdonok. Az eladó művek árai az ajtó mellett vannak kifüggesztve.

469. Parkrészlet holdvilágnál.
470. Öreg ember.
471. Női arckép.
472. Tájkép.
473. Dunapart.
474. Maria Valli kisasszony arcképe.
475. Készülődés.
476. Női arckép.
477. Tanulmány egy arcképhez.
478 Modell-leányka.
479. Női arckép
480. Esős szürkület a városligetben.
481. Festő arcképe.
482. Műteremsarok.
483. Önarckép.
484. Vázlat Berlingeri Bianca báróné nagy arcképéhez.
485. Stein Frigyes arcképe.
486. Karácsonyi álom.
487. Fiatal nő.
488. Borotválkozó férfi.
489. Idős hölgy arcképe.
490. Olasz leányka.
491. Olvasó nő.
492. Margithid.
493. Mozdulat-tanulmány.
494. Szolnoki fűzfák.
495. Margithid környéke.

Képem. Tass. 1927/28.
téli kiáll. Est

Tatz László
Készülődés, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 12 1.

Tatz László
Olvasmány, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 11 1.

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Aggházy Gyula f. (62, 64.) R., TB.
Aradi Edvi Illés f. (39.)
Astutó B. Maja sz. (436.)
Áldor János László f. (142, 229, 230, 231.) HA., KT., BK., BKTN.

Bachó István f. (378.)
Balogh Margit f. (349.)
Bardócz Dezső f. (391, 393)
Barkász Lajos f. (12, 14.) HI., KE., KE.
Barta Ernő f. (225, 228., 232.) KE.
Basilides Barna f. (388.)
R. Bauer Erzsi f. (369.)
Bednár János f. (372, 374, 396.) F., KE.
Benjamin Herman f. (382.)
Berán Lajos sz. (466) HV.
Berkes An'al f. (397.)
Berkes Ili f. (381.) KT., BK.
Bertalan Albert f. (257.)
Betlen Gyula sz. (444)
Bihari Sándor f. (50, 52, 53, 59, 67, 68, 73.) T., NA., FV.
Blau Tina f. (74, 88, 93, 95.)
S. Bors Károly (377, 408.)
Bory Jenő sz. (450, 464.) RSz., KE., HI.
Brenner Nándor f. (299.)
Böhm Pál f. (86.)
Bruck Hermina f. (398, 399, 400.)

Tatz László

K.

XIII. TEREM.

TATZ LÁSZLÓ művei.

Olajfestmények. Magántulajdonok. Az eladó művek árai az ajtó mellett vannak kifüggesztve.

469. Parkrészlet holdvilágnál.
470. Öreg ember.
471. Női arckép.
472. Tájkép.
473. Dunapart.
474. Maria Valli kisasszony arcképe.
475. Készülődés.
476. Női arckép.
477. Tanulmány egy arcképhez.
478 Modell-leányka.
479. Női arckép
480. Esős szürkület a városligetben.
481. Festő arcképe.
482. Műteremsarok.
483. Önarckép.
484. Vázlat Berlingeri Bianca báróné nagy arcképéhez.
485. Stein Frigyes arcképe.
486. Karácsonyi álom.
487. Fiatal nő.
488. Borotválkozó férfi.
489. Idős hölgy arckepe.
490. Olasz leányka.
491. Olvasó nő.
492. Margithid.
493. Mozdulat-tanulmány.
494. Szolnoki fűzfák.
495. Margithid környéke.

Képzőm. Társ. 1927/28. Őszi Kiáll. - Ent.

203. Burghardt Rezső: Táncosnő.

Tatz László

28. Tatz László: Kosztümös nő.

KMT 1915/16. téli kiáll

IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA : SZOLNOKI PARASZTSZOBA

Tatz László K.

TATZ LÁSZLÓ : NŐI ARCKÉP

Képzm. Társ. 1927/28. téli kiáll. kat.

	Bevétel		Kiadás	
	Kor	fl.	Kor	fl.
' ín	490	76		
– 9 ig			145	98
– 16			138	48
vadl. ebledést			76	00
tolsó részlet			20	00
75.000 ell.				
			17	50
– 23			150	48
– 30			153	48
ich			20	60
–	490	76	721	82
lt .			490	76

Tatz Lanlo

l.

Interior

1912. 9. 11.

9 l.

405 Koszkol Jenő: Interieur.

MDK

Tatz László, sz. 1888.

Női arckép

Almásy-Tel. 3. auk. 1940. ápr. 35 l.

355 Tatz László: Okányi Schwarz József úr gyermekei.

KNT 1917. nov. Szép

MDK

Tatz László, sz. 1888.

Női arckép

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 46 l.

Tatz László MDK

Tanulmány egy arcképhez, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Tatz László MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Tatz László, festőm.

427. Tükörbe nézök. Olf.
430. Est Haute-Savoie-ban Olf. 66.1.

Képzőm. Társ. 1912/13 téli kiáll. Kat. 65.1. és 66.1.

Tatz László MDK

Kosztümös nő, repr.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Tatz László

A "Céhbeliek". Magyar Művészet 1925. 165.l.

MDK

Tatz László

Borotválkozó férfi, repr.

A Műcsarnok téli tárlata. Képzőművészet 1928. 6. sz. 8.l.

MDK

Tatz László, festőm.

418. Öregasszony. Olt.

KMT 1912. tav. kiáll. Kat. 62.1.

MDK

Tatz László, festőm.

28. Kosztümös nő. Olf.

Szabad művészekcsoportja.

KMT.1915/16.téli kiáll. Kat. 32.l.

MDK.

Tatz László, festöm.

Arcképtanulmány. Olf.
Cigányasszony. "

KMT. 1912. Tavaszi kiáll. Kat. 60.l

MDK

Tatz László

Vörös ruhás nő, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Műcsarnok 1921. 7.l.

MDK

Tatz László

Fekete ruhás nő, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Műcsarnok 1921. 7.1.

Tatz László MDK

Cigányasszony, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Tatz László

NDK

Öregasszony, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Tatz László

MDK

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Tatz László MDK

Cigányasszony, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Tatz László

MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Tatz László, festőm. MDK

355. Okányi Schwarz József ur gyermekei. Repr.

KMTárs. 1917. tav.kiáll.

MDK

Tatz László festő

A Társ. 1927.dec.15.-től 1928.febr.5-ig tartó téli tárlatán Tatz László portré-festő kollekciója.

Évk. KMT. 1929. 15.lap

MDK

Tatz László

Arcképtanulmány, repr.

Művészet 1917. 22.l.

MDK

Tatz László, festöm.

Szobavilágitás. Olf.

KMTárs. 1912/13. Téli Kiáll. Kat. 86.1.

MDK

Tatz László

Cigányasszony, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 60.l.

MDK

Tatz László

Arcképtanulmány, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 60.l.

MDK

Tatz László

Öregasszony, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 62.l.

Tatz László MDK

Készülődés, olf.

Műcsarnok 1922. jubileumi kiállitás

Tatz László MDK

A hallban, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Tatz László MDK

Festő arcképe, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Tatz László festőm.

Kosztümös nő. Repr. 52.1.

Gyöngyösy 52.1.

MDK

Tatz László, festőm.

Borotválkozó férfi. Repr. 8.1.

A Műcsarnok téli tárlatáról.

Képzőművészet. II.évf. 6.sz. 1927 v.1928.

M DK

Tatz László, festőművész.

Stoyan Petroff Tchomakoff bolgár követ. Repr.

KMTárs. 1929/30 téli kiáll. Kat.

Tatz László

Műteremsarok. Olajfm.

KMT 1916.tav.kiáll. 34.lap

MDK

Tatz László, festőm.

Zólyomi Ili arcképe. Repr.

KMTára. 1928/29 téli kiáll. Kat.

Tatz László

Rudnay Gyula, Szigeti Jenő, Uitz Béla, Páldy Zoltán, Béli-Vörös Ernő, Körmendi-Frim Ervin, Csermely János, Wagner Géza, Tatz László, Czigány Dezső, Sassy Attila művészeket sorolja fel Tövis, a Műcsarnokban rendezett kiállításról azok között, akik nagyrészt tartják régi jó képességüket, sőt többségüknél haladás is látható.

A HÉT, Bp. 19.7. nov. 18.
XXVIII. évf. 46. sz. 732-733. lap.

MDK

Tatz László, festőm.

III. teremben T.L. kollekciója. Hosszu hallgatás és külföldi utazás elözte meg ezt a bemutatóját. Hosszu évek után látjuk ujra visszont Tatz L.-t. Müvészete ma is maradandó benyomást hagy maga után. Ö a fiatalabb generáció egyik legjelentékenyebb tehetsége.

A Mücsarnok téli tárlatáról. -

Képzőművészet. II. évf. 6. sz. 13.l.

TATZ László
Máriapócs, 1888. június 4.– ?
Magániskolák, Párizs, festő
(Kínába vándorolt ki.)

Banner Erdély

VAJDAHUNYADI V

PÉNZTÁRI

1914.január 1-től-1915.már

/: 10 drb.nyugta :/

Tatzelt Vilmos

pesti grafikus 1867

Ferenc József és Erzsébet
királyné, valamint a
kiegyezési kormány
tagjainak képével
díszített kártyák

l.

Kolb kártyaf

utóbb a Fortuna
játékkártyagyár
szolgálatában.

u. o. lejjebb

Roma 27 Febbraio 1930-VIII°

Direzione della
Commissione di Monumenti d'Arte

B U D A P E S T

vamente codesta On.Commissione di
a ventina di fotografie riprodu =
ù importanti di Budapest, dal Ma=

Tatz László

1000 - korona állami
ösztöndíjat kapott

Képzőm. Főisk. Évf.

1915 - 16. 7. l.

VÍZFESTMÉ

MAGY

BENCZÚR GYULA (1844—1920)
A korona adományozása Szent Istvánna
Papír, ceruza. A művész ifjúkori rajza.

FESZTY ÁRPÁD (1856—1914)
Sipoló Pán
Papír, vízfestmény. Az Operaház falfestm
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi. Biharvármegye, 39. l. —
PA, 254. l. — Gerevich IPGY, 95.

KELETY GUSZTÁV (1834—1902)
Mentés
Papír, vízfestmény.

KOSZKOL JENŐ (1868—1935)
A Bakócz-kápolna
Papír, vízfestmény.

A Mátyás-kálvária
Papír, vízfestmény.

Tatz László festőművész
Kosztümös nő
Lipótvárosi Kaszinó-dij. a téli tárlaton
Művészet, 1915, 47o, 471 l.

Tatay László.

A 25. éves nagybányai művésztelep ünnepi kiállításán művei szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. szept. 18.

Tata Karolo.

Ci rimanevano tutti tutti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tale.

Petti Napoli, 1927 [illegible] 18

Tatz László.

A Műcsarnok téli tárlatán munkái külön termet kaptak.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Tatz László

Részvételével megalakult a Magyar Arcképfestők Társasága.

?.929.X.1e.

Tatz László.

A Műcsarnok téli tárlatán az Olaszországból hazatért műrész gyűjteményes kiállítása szerepel, köztük látjuk: „Ruzs", – „Mária Valli kisasszony", – „Női arckép" c. festményei. (említve)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Tatz László

A mult évi téli kiállitáson bemutatott egyik festménye fiatal szőke leányt ábrázolt. Az ide téli tárlatra megfestette ugyanazt, de már mint fiatalasszonyt.
Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat II." cimmel ismerteti a kiállitást. A két képet hosszan, részletesen elemzi, rendkivüli tehetségnek tartja a müvészt, de a leányról festett több tudást, az asszonyról festett nagyobb ügyességet árul el.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 2.
XXX. évf. 5. sz. 74-75. lap.

Tatz László

A Koszta József nevén szereplő cédulán felsorolt művészek alkotásainak megnevezése, illetve értékelése:

Tatz László portréja elsőrangu ,

Podvinecz Erzsébet női arcképet mutat be,

Siligai Ferenc katonaképe,

Mednyánszky László gyönyörü tájképei

azok a kivételek, melyeket Margitay Ernő emlit meg a képzőmüvészeti Társulat "Téli tárlat"-áról, a Szépmüvészeti Muzeumban bemutatott müvekről szóló kritikájában.

Élet, Bp. 1917. dec. 2. IX. évf. 48. sz. 1171-1172. lap.

MDK

Tatz László, festőm.

a telep vendégművésze - kiváló helyet foglal el a művészvilágban.

dr. Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi művésze. Szolnok a művészetben. c. Emlékkönyv/írj Gonda Béla szerkesztésében/ a 25 éves jzb. alkalmából. 1927. szept.

MDK

Tatz László, festőm

1911-től 1914-ig tartott évnyaranként tanfolyam /Szőnoki Művésztelep/ növendéke azóta elismert jeles festő.
Szép sikerekkel dicsekedhet.

Szolnok a művészetben.c. Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szerk./ a 25 éves jub. alkalmából. 1927.szept. 30.l.

MDK

Tatz László

a Céh müvésztagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc. 4.1.

M.D.K.

Tatz László

Hongkongban élő magyar festőművész portréjának repr.-ját bemutatja a lap, amelyet Sándor Tiborné Wertheimer Györgyiről festett.

Szinházi Élet. Bp. 1938. junius 4. XXVIII. évf. 24. sz. 59. lap

M.D.K.

Tatz László

A "Tavaszi tárlat" c. cikk kiállitott képei közül megemliti gyermekportrait-csoportját és férfi portraitját. Müvészetéről igen komoly elismeréssel ir a beszámoló.

Kárpát: Tavaszi tárlat c.
Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf. 14. sz. 7. l.

6/.

MDK

Tatz László, festőm.

Olajfestmények:

492. Margithid.
493. Mozdulat-tanulmány.
494. Szenoki füzfák.
495. Margithid környéke.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 25.1.

MDK

Tatz László, festöm.

Olajfestmények:

488. Borotválkozó férfi.
489. Idös hölgy arcképe.
490. Olasz leányka.
491. Olvasó nö.

Képzöm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 25.1.

MDK

Tatz László, festöm.

Olajfestmények:

484. Vázlat Berlingeri Bianca báróné nagy arcképéhez.
485. Stein Frigyes arcképe.
486. Karácsonyi álom.
487. Fiatal nö.

Képzöm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 25.1.

3/.

MDK

Tatz László, festőm.

Olajfestmények Magántulajdonok. És eladó művek.

479. Női arckép.
480. Esős szürkület a városligetben.
481. Festő arcképe.
482. Müteremsarok.
483. Önarckép.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 25.1.

Tatz László, festöm.

Olajfestmények Magántulajdonok. Ne eladó müvek.

474. Maria Valli kisasszony arcképe.
475. Készülödés.
476. Nöi arckép.
477. Tanulmány egy arcképhez.
478. Modell-leányka.

Képzöm.Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 25.1.

MDK

Tatz László, festőm.

Olajfestmények Magántulajdonok. És eladó művek.

469. Parkrészlet holdvilágnál.
47o. Öreg ember.
471. Női arckép.
472. Tájkép.
473. Dunapart.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. Kat. 25.1.

Tata László, festőm.

74 pályázó közül T.L. - Balló Ede tanitványa - /Arcképtanulmányával nyerte el a báró Markányi-dijat. /Olajfestmény/.

A tavaszi kiállitás dijai.
Művészet. 1912. 196.l.

MDK.

Tatz László, festőmüvész

Május 23-án a Szalonban gyüjteményes kiállitása nyilt meg. Arcképtanulányok, arcképek, néhány régi vázlatos képe, virtuóz ecsetjárását mutatják be. A még fiatal müvész eredetileg a Mücsarnokban tünt fel egy sárgaszürke ruhás és egy fekete ruhás nő képmásával.

Lyka Károly:
Májusi kiállitások.
Magyar Muzsa, 1920. 11 - 12. sz. 513-543 lap.

MDK.

Tatz László, festőművész

Május 23-án a Szalonban gyüjteményes kiállitása nyilt meg. Arcképtanulányok, arcképek, néhány régi vázlatos képe, virtuóz ecsetjárását mutatják be. A még fiatal müvész eredetileg a Mücsarnokban tünt fel egy sárgaszürke ruhás és egy fekete ruhás nő képmásáva

Lyka Károly:
Májusi kiállitások.
Magyar Muzsa, 1920. 11.- 12. sz. 513-543 lap.

MDK.

Tatz László, festőm.

Pontos lista, amelyben fel vannak sorolva a Sanghájban élő magyarok és valamint az a hely is, aholibiztonságban helyezték őket, köztük T. L.-t is

Pajzs Ödön: Megmentették az összes sanghájí magyarokat.
Az Est, 1937. okt. 3. 2.1.

MDK.

Tatz László, festőm.

Pontos lista, amelyben fel vannak sorolva a Sanghájban élő magyarok és valamint az a hely is, ahol biztonságban helyezték őket, köztük T. L.-t is

Pajzs Ödön: Megmentették az összes sanghájí magyarokat.
Az Est, 1937. okt. 3. 2.l.

Tátz László, festőm. MDK

Fiatal nő arcképe. A Benkő-díj nyertese.
Repr. 49.1.

Művészet 1917. 49.1.

MDK

Tatz László

Vörös ruhás nő, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. 1921 B.Gy. és tanítványai kiáll. Képes katal. 1921. 63 l.

MDK

Tatz László, festőm.

a női portré hivatott mestere.
Zólyomi Ily rendkivül finom szinhatásban megoldott választékos izléssel előadott, szinte szuggesztiv erejü arckép.

Egy női arcképe ugyancsak ennek a nagy tudásu piktornak sikerült müve.

A Mücsarnok Téli Tárlata. -Festmények.
Képzömüvészet. 1929. 16. sz. 25.1.

MDK

MDK

Tatz László

Fekete ruhás nő, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT.
B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

63 l.

MDK

Tatz László

Felvinczi Takács Z.: Szűle Péter. Bpest. 1923.

Tatz László. Müveiből gyüjteményes kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1920-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Tatz László festőm.

árkosi Benkő Kálmán emlékére tett alapitvány kamatainak az 1000 koronás dijával /a társulat egykori nagynevü igazgatója volt/ - "Fiatal nö" c. olajfestményét jutalmazták.

Kitüntetések.- Mücs.1817/18.téli kiáll.?

Müvészet. 1918. 32.l.

MDK

Tatz László, festöm.

a háboru okozta,h. ennek a téli tárlatnak eredményei sokkal,kedvezötlenebbek, mint az 1913-1914-ben rendezett tárlat eredményei.

"Kosztümös nö" c. olf. -t a király vette meg.

T.L. a Benczur-mesteriskola tagja e müvével a Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás diját is elnyerte

Az 1915/16 évi téli tárlat eredményei.
Müvészet. 1916. 41-42.1.

Tatz László

A "Céhbeliek" társaságának tagja.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története

MDK

5/. Tatz László, festőm.

1924. Newyork és Washington nyilvános gyüjteményeit nézte meg a hazatérte előtt ujabb három hónapot töltött Rómában.
Néhány évvel ezelőtt kivándorolt Kanába, ahol T.Antal szobrász-bátyjánál él.
A Margit-hid környéke c. képe a Fővárosi Képtárban van.

Tatz László festő,
E.C.II. 524.l.

4/. MDK

Tatz László, festőm.

1920. A Nemzeti Szalonban kollekt. kiállitást rendezett s ez alkalommal Csónakázók c. művét az állam szerezte meg.
1923. a Hunyadi-Aldobrandini ösztöndijjal három hónapig Rómában volt.

Tatz László, festő.
E.G.II. 524.1.

3/.

MDK

Tatz László, festőm.

1916. Borotválkozó férfi c. önarcképe a Szépm. Muzeumba került.
1917. Fiatal nő képe c. művére megkapta a Benkö-díjat.
1921. egy arcképére az áll. kis aranyérmet.
1919. Hollandiában volt tanulmányuton.

Tatz László, festő.
E.G. II. 524.l.

2/.

Tatz László, festőm. MDK

1914 és 1916-7 .a Benczur iskola tanja volt.
1912 arcképtanulmányával elnyerte a Markányi díjat.
1915. Fekete Zoltán festö arcképével a Nadány díjat.
1915 . akkor kosztümös nö c.képével a Lipót-városi Kaszinó díját. /Az utóbbit a király ré szére vették meg./

Tatz László, festő.

E.G. II. 524.l.

1/.

MDK

Tatz László, festőm.

Szül. Máriapócs 1888. jan. 4. A bp.-i képzőm. fő 1908-12 Belló Ede, a párisi Ecole de la Grand Chaumière-ben 1913 Lucien Simon és Menard René vezetése alatt végezte tanulmányait.

Tatz László, festő.
E.G. II. 524.l.

Tatz László

Írod

Velence 1922

158. l.

Tatz László

koll. kiáll. Nemzeti Szalon.

Irod

Az Ujság

1920. máj. 23.

(C. a.: T. L. festmenyei)

NOVEMBER

7

Tatz László

Művészeti lex: 77/1.

festő, szül 1888 VI. 4. Máriapócson.
Budapesten és Párisban tanult,
1914–17. a Benczúr mesteriskola
tagja volt. 1923 óta jórészt külföl-
dön él (New York, [Roma]. Naturalista
arcképeivel számos díjat nyert.

(Washington.

Szépművészeti Múzeum VIII. 216.

Tatz László

1916. Lipótváros i Gazzi-
nó díja Kosztümös
nő c. Hayf.
Művészet 1916. 42. l

szony nagyon kevés volt és van
amilyen te voltál. Ki elég erős v
hoz, hogy az uralkodás gondjail
végyél gazdálkodj gyermeket n
katöntes, segits mindenkin. Ar
idöd, hogy a tudománnyal fo
zál. É Zrinyi Ilona, ki ne bor
elött, nagysága elött. Tán egy
asszony sem szenvedett annyit,

Tatr László

koll. kiáll. Mücsarnok

vőd

Újság. 1927. dec. 17.

(c. a.: A Mücsarnok

téli kiállítása.)

Ábrahám, rom.
Alső Zsid, r. k. tem
Alsó-Lendva, vár.
Alsó-Örs, r. k. temp
Alsó-Dörgicse, temp
Andráshida, torony
Aligvár, puszta alap
Aszófő és *Örmény*
Bácsi, pusztatempl
Badacsony, Pálos-k
Bessenyő, r. k. tem
Bucsu-Sz.-László,
Bellatincz, várkast
Csatár, r. k. templ
Csesztreg, templom
Csobáncz, vár és t
Csáktornya, vár.
Csopak, római cal
Draskovecz, várala
Drávaegyház (Cirk
harang.
Dráva-Vásárhely (
szentségta

Tatz László

l.

(?)
mplom és harang.
gtartó.
arang.

Lexmagyarás
564. b. l.

ny. (?)
templom és harang (?)
emplom. (?)

om. (?)
hyók. (?)

om.
csi határban rom. (?)
om.

Tatz László

Kosztümös nő" c. Egié-
vel megnyerte a Lipót-
városi Kaszinó díját.

vad
2
Pesti Hirlap 1915 dec. 16.
(A Lipótvárosi Kaszinó
díjának nyertese.)

U. 2178

Budapest, 1935. november hó.

éltóságu
igos
gos

dr. Szentviányi Gy. urnak,

Budapest, XI.

Budafoki ut 10/c.

égibb pénzintézete, mindenkor külö-
a közönséggel való kapcsolatát
az intézetet arra az elhatározásra,
kerület szivében is fiókpénztárt
HY MIKLÓS-KÖRTÉR 9. szám alatt, a
s-körtér sarkán, a Szent Imre gyógy-

Tatz László

Arcképtanulmány c. festménye, mellyel 1912-ben a Hatvanyi-díjat nyerte, repr.

Művészet 1912. 225. l.

Tatz László

1915-ben megnyerte
a Nadányi ösztöndíjat.

Művének 1915. 188. l.

egyetemi tanár

Tatz László

Benkö-díj.

Budapesti Hirlap

1917. nov. 24.

(Kitüntetett művesek.)

U. 2197.

~~Browztör VI. 17.~~

~~Karika II. 206~~

Tatr Lasiti

Eleti:

Nemzeti Halom

1920 nagy

erzések.

C. d).

yesek.

—

Tatz László

1912. Horánszky díj

1915. Lipótvárosi Kaszinó díja

1917 Benkő Kálmán díj

1921 kis aranyérem

— ~~hortobágyi Papegyházán V. 171.~~

Tatz László

festő

irod

Krück II. 612 l.

Arabia V. 263.

18. HÉT

A Haza fogalma csak határozatlan eszmei egység és bizonytalan érzésközösség mindaddig, míg nem ismerjük a hazát jelentő föld, nemzet és állam jelenségeinek szövevényét. Ennek a hármas alkotó elemnek szabatos megismerésén épül fel a honismeret. A honismeretből fakad a tudatos hazaszeretet, a nemzeti szolidaritás és a közös műveltségi front. Ezt a nemzeti evolúciót szolgálja a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda

HUNGAROLÓGIA

sorozata. Írói, a magyar szellemi élet legkiválóbb tudósai.

Tatz László

IV. vedéves művésznö-
vendék

1911-ben 1000 koronás
állami ösztöndíj.

Évkönyve, Képzőmű-
vészeti Főiskola 1910–11.
40. l.

Kővár.

A térrajzban feltüntetet
na élénkiti, kik egyenként ha

KOWAR
in Transylvania.

fölül jobbra: 9.
magyarázó szövegének kezdete:
I. Strada de Neubania.

Rm., mér. a rl.: 16: 19

140-

Tatz László

életrajz

irod.

Csókásy 136. l.

Aggregoingy ~~VII - 240, 242~~,

Tatz László

Munkamok.

1915. tav. kiáll. 212, 269
1915-16. téli kiáll. 28, 152, 168
1916. tav. kiáll. 16, 111.
1917. tav. kiáll. 162, 355
1917-18. téli kiáll. 331, 340
1918-19 téli kiáll.
1920-21. téli kiáll 32, 45, 106
1921. őszi kiáll. 55, 100, 130
1922. jub. kiáll 37, 66, 80
1927/28. téli kiáll 469-495.
1928/29. téli kiáll 28, 30

Kozina Sándor festő.

19. sz.

VI. 202. 203.

VI. 19.

Tatz László

Szül Máriapócson (Szabolcs m). 1888 jun. 4. rk.

1909/10 I. negyedosztály beli rendes művésznövendék a képz. főiskola

Gimn. gettsegi

Tanára Balló Ede

1909/10. II félév. 4. osztály Balló Edénél.

1910/11. I. negyed osztály beli rendes művésznöv. Balló E.

1910/11. II. negyedéves Balló Ede

Iatr László

Ernst Múzeum aukciói.

XIII–XIV (1920) 570 n.

Tatr László

Margithid környéke.

olaff.

Tm. Bp. 1932.

Ismeretlen Jestó
A XIX. századból.

794. Bayer József. Ágyt

láthatós kissé fordult Hátr
Mellig, jobbra ~~néz~~. Kaja
na, szeme kékesszürke. Begombolt ~~kab~~
Hatill

Vászon, méretei 63.5: 53.5
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-

L. 882-ot.

904: v. 5.

Tatz László

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 165
1927. 666
1931. 536
1929. 358. 644.

Jelenleg Kínában
él, Tatz Antal
zobrász bátyjánál

Kath. Antal ap.
Prot. Antal

Izr. 1. Sebat R. Kh.

CSÜTÖRT.

18

Kath. Piroska sz. vt
Prot. Piroska

PÉNTEK

19

Kath. B. Margit
Prot. Sára

SZOMBAT

20

Kath. Fáb. és Seb.
Prot. Fáb. és Seb

Izr. 4. S. Bo

Tátz László

Művészet 1912. 225
– 1915. 188, 445, 471

Magyar Művészet
1925. 165
1927. 666

Caesarea Legatio VII. 219

Tatr László

Lásd

Mur. Krónika

1913. 64. 61

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi min

Tatz László

sz. Máriapöcs (Szabolcs mappe) 1888 junius 9.

Tatz László

l. Lábiro Hgjust

65. l.

BUDAPEST
937 APR 28 72

Tatz Sándor

Árverési Csarnok an Ecco Kat.

38 sz. 1927 máj.

~~Baksay V. 78.~~

Tatz László

festő

l.

Szépmüvészet

1943. 192. l.

Tatz László
festő

l.

élet -

Karczagmagyállam

911. h -

A.

XII. mellelles

I rèze

Tatz László

A Magyar Arckép-
festők Társaságának
alapító tagja.
A Társaság 1930. évi
I. kiállításán nem
vett részt

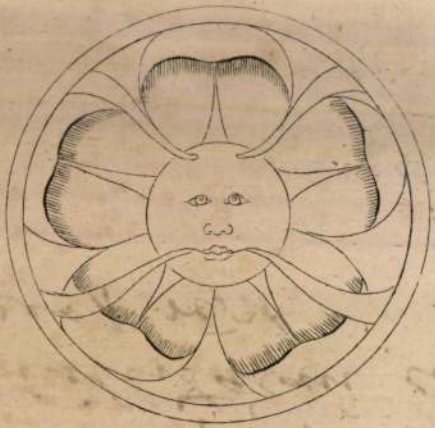

9.

5.

Tatz László

gyűjt. kiáll

Nemzeti Szalon

1920. maj.

Főv. képt.

Tatz László

Borotválkozó férfi
c. képe repr.

Képzőművészet

1928. 6. 7.

Tatz László

Kép zdmüvészet

1928. 6. sz. B. l.

MAJTÉNY N.ECSI

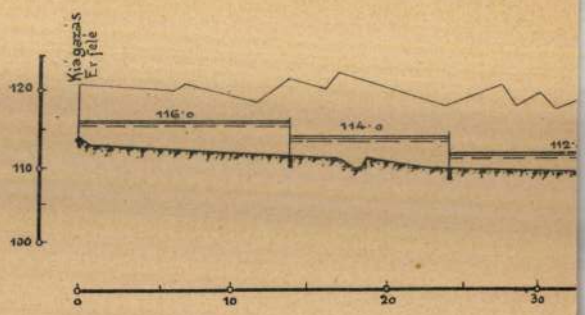

Budapesti c

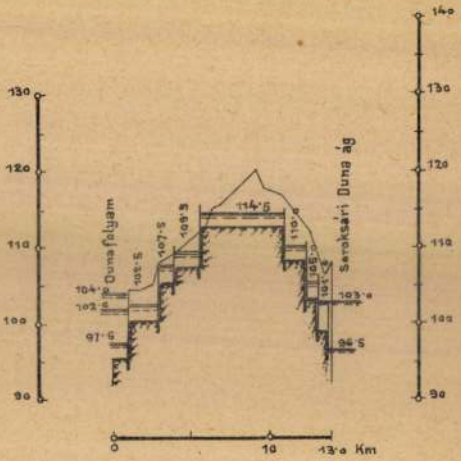

Tatz László

vied

Benczúr Kiáll.

28. l.

Telkessy Valér, festő, II., Fő-utca 21. (133.)
Tolnay Ákos, festő, VIII., Rákóczi-út 51. (104.)
Tölgyessy Arthur, festő, I, Kelenhegyi-út 12. (253, 255, 373.)
Tornai Gyula, festő, VII., Jávor-utca 5/b. (84, 183.)
Tornyay János, festő, Mártély, Csongrád megye. (3, 77, 180.)
Török Olga, festő, V., Csáky-utca 16. (164.)
Tury Gyula, festő, IV., Veres Pálné-utca 19. (276, 372.)
Udvary Géza, festő, I., Kelenhegyi-út 12. (22, 88, 182.)
Ubrankovics Kovács József, festő, Rákospalota, Bezerédi-utca 62. (287.)
Uitz Béla, festő, VII., Peterdy-utca 39. (120.)
Vajda Zsigmond, festő, VII., Damjanich-utca 58. (40, 139, 145.)
Vámossyné Eleöd Karola, festő, I., Mányoki-út 8. (275.)
Vas Ferencné, festő, I., Döbrentei-utca 8. (306.)
Vas Viktor, szobrász, X., Százados-út, Művésztelep. (9, 394.)
Vastagh Géza, festő, I., Somlói-út 26. (249, 250, 327.)
Id. Vastagh György, festő, I., Tigris-utca 55. (268.)
Veress Zoltán, festő, II., Ürge-utca 6. (298, 308.)
Vesztróczy Manó, festő, V., Heltai Ferenc-utca 8. (42, 90.)
Vidovszky Béla, festő, V., Falk Miksa-utca 17. (60, 79, 191.)
Vörösné Deli Alice, festő, VII., Tököly-út 27. (284.)
Wágner Géza, festő, IV., Egyetem-tér 5. (126, 160, 163.)
Wigand Edith, szobrász, VII, Szentkirály-utca 22. (290, 383.)
Wolff Károly, festő, III., Zsigmond-utca 68. (269, 368.)
Záhonyi Géza, festő, X., Szentlászló-út 26. (132, 134.)
Zemplényi Tivadar, festő, I., Fehérvári út 38. (47, 48.)
Zombory Lajos, festő, Szolnok, Művésztelep. (185, 187, 189.)
Zsákodi Csiszér János, szobrász, IV., Egyetem-tér 5. (36, 39, 395.)
Zsigmondyné Jármay Edith, festő, I., Atilla-körút 2. (137.)
Zsombolya Burghardt József, festő, Rákosszentmihály. (304.)

Tatz László

Parasztmenyecske
c. képét ajándékozta
a képm. Múzeumnak
a Művészeti Múzeumok
Barátai Egyesülete.

MAGYAR MŰVÉSZET
1938. 96. l

Tatz László

1911/12. I. ötödosztály beli-
művesznöv. Ballokdénél.
1911/12. II. ötödenes n.o.

Lisznyai Kálmán kézirata

VI. 145.

Tatz László

Beretválkozó férfi
Csolnakárok
Szép. Mur.

Tatz László

1913/14. I. elsőévés mes-
terőkolai novendék
Benczur Gyula -
1913/14. II. elsőévés u.o.

Marcus Aurelius császár VI. 107.

Tatz László

olajf

a kópyuvészeti

Mürzenberg

Frakusi Vilmos V. 306.

Tata László

1906/7 - 1911/12, 1913/14,
1915/16 II., 1916/17 I.

Ferképzomfoiskàvk

139. l.

Sziszek.

A középtért a bástyákkal é
foglalja el, az előtérben a Kul
fival és asszonnyal, mig jobbr
közelében kutya áll; a háttérb
lámzanak. Felirata a lebegő mon

SISECT

magyarázó szövegének kezdete: A
C. de Rivier Sauw.

Rm., mér. a vk. 9

131-91-192

Tatz László

Műcsarnok
1912. tav. Kiáll. 311, 393, 399, 418
1912-13. téli Kiáll. 407, 427, 430
739

Alsóvadászi vándorkvt.

X. 55.

Tatz László

1915/16. II. másodéves mes-
tviskolai növ. Benczúr Gy.
1916/17. I. harmadéves n. o.

Harsányi István: A sarospataki ref. V. közl.
főiskola metszetgyűjteménye III. 206–209

Tatr László.

Sk. mil. 1888.

1913/14 – 1916/17

a Berecsin mesterisk[illegible]

[illegible]

Szabó Géza, t. főjegyző

V. 196.

Tatz László

szód Benczur Kiáll. ~~[illegible]~~ 28.1

1921. Benczur Kiáll.

Fehéte ruhás nő, olaj

Vörös ruhás nő, olaj.

Labad Lyceum T-310

Tatr László

1917-18. Benkódy
Fiatal nő Egyé
Művészet 1918. 32

Kemény Lajos, főszámvevő IX. 88.